Comhairle an
Aontais Eorpaigh

PUBLIC

An Bhruiséil, an 3 Samhain 2023
(OR. en)

11670/23

Comhad Idirinstitiúideach:
2023/0257 (NLE)
2023/0260 (NLE)

LIMITE

COLAC 92
POLCOM 160
SERVICES 37
FDI 24

GNÍOMHARTHA REACHTACHA AGUS IONSTRAIMÍ EILE

Ábhar:	Creat-Chomhaontú Ardleibhéil idir an tAontas Eorpach agus a Bhallstáit, de pháirt, agus Poblacht na Sile, den pháirt eile

PUBLIC

CREAT-CHOMHAONTÚ ARDLEIBHÉIL
IDIR AN tAONTAS EORPACH
AGUS A BHALLSTÁIT, DE PHÁIRT,
AGUS POBLACHT NA SILE, DEN PHÁIRT EILE

BROLLACH

RÍOCHT NA BEILGE,

POBLACHT NA BULGÁIRE,

POBLACHT NA SEICE,

RÍOCHT NA DANMHAIRGE,

POBLACHT CHÓNAIDHME NA GEARMÁINE,

POBLACHT NA hEASTÓINE,

ÉIRE,

AN PHOBLACHT HEILLÉANACH,

RÍOCHT NA SPÁINNE,

POBLACHT NA FRAINCE,

POBLACHT NA CRÓITE,

POBLACHT NA hIODÁILE,

POBLACHT NA CIPIRE,

POBLACHT NA LAITVIA,

PUBLIC

POBLACHT NA LIOTUÁINE,

ARD-DIÚCACHT LUCSAMBURG,

AN UNGÁIR,

POBLACHT MHÁLTA,

RÍOCHT NA hÍSILTÍRE,

POBLACHT NA hOSTAIRE,

POBLACHT NA POLAINNE,

POBLACHT NA PORTAINGÉILE,

AN RÓMÁIN,

POBLACHT NA SLÓIVÉINE,

POBLACHT NA SLÓVAICE,

POBLACHT NA FIONLAINNE,

RÍOCHT NA SUALAINNE,

Páirtithe Conarthacha sa Chonradh ar an Aontas Eorpach agus sa Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, dá ngairtear na ‘Ballstáit’ anseo feasta,

agus

PUBLIC

AN tAONTAS EORPACH,

de pháirt,

agus

POBLACHT NA SILE (dá ngairtear ‘an tSile’ anseo feasta),

den pháirt eile,

dá ngairtear ‘na Páirtithe’ go comhpháirteach anseo feasta,

DE BHRÍ na gceangal cultúrtha, polaitiúil, eacnamaíoch agus comhair láidir a thugann le chéile iad,

AG ATHDHEARBHÚ DÓIBH a dtiomantas do phrionsabail dhaonlathacha, do chearta an duine agus do shaoirsí bunúsacha, don smacht reachta agus don dea-rialachas, agus d’fhorbairt inbhuanaithe a bhaint amach agus do dhul i ngleic leis an athrú aeráide, arb iad is bonn dá gcomhpháirtíocht agus dá gcomhar,

AG TEACHT LEIS an tuairim gurb é atá in iomadú na n-arm ollscriosta, agus na bealaí lena seachadadh, ar ghníomhaithe stáit agus gníomhaithe neamhstáit araon, ceann de na bagairtí is tromchúisí ar an tsíocháin agus ar an tslándáil idirnáisiúnta,

AGUS AIRD Á TABHAIRT ar an rannchuidiú mór chun na ceangail sin a neartú a rinneadh leis an gComhaontú Comhlachais lena mbunaítear comhlachas idir an Comhphobal Eorpach agus a Bhallstáit, de pháirt, agus Poblacht na Sile, den pháirt eile, arna shíniú sa Bhruiséil an 18 Samhain 2002 (‘Comhaontú Comhlachais’),

AG CUR I dTÁBHACHT cineál cuimsitheach a gcaidrimh agus an tábhacht a bhaineann le creat comhleanúnach a sholáthar chun í a chur chun cinn níos mó,

DE BHRÍ a ngealltanais an Comhaontú Comhlachais atá ann cheana a nuachóiriú chun réaltachtaí polaitiúla agus eacnamaíocha nua agus an dul chun cinn a rinneadh ina gcomhpháirtíocht a léiriú,

AG AITHINT DÓIBH a thábhachtaí atá córas iltaobhach láidir agus éifeachtach, atá bunaithe ar an dlí idirnáisiúnta, chun an tsíocháin a chaomhnú, coinbhleachtaí a chosc agus slándáil idirnáisiúnta a neartú agus chun dul i ngleic le dúshláin choiteanna,

AG DEARBHÚ DÓIBH a ngealltanas an comhar a neartú maidir le saincheisteanna déthaobhacha, réigiúnacha agus domhanda ar ábhar leasa choitinn iad agus na huirlisí uile atá ar fáil a úsáid chun gníomhaíochtaí a chur chun cinn atá ceaptha chun comhar idirnáisiúnta gníomhach cómhalartach a fhorbairt,

AGUS É MAR DHÍOL SÁSAIMH DÓIBH gur glacadh Creat Sendai um Laghdú Rioscaí Tubaiste 2015-2030, arna ghlacadh ag an Tríú Comhdháil Dhomhanda de chuid na Náisiún Aontaithe in Sendai an 18 Márta 2015, Clár Oibre Gníomhaíochta Addis Ababa de chuid an Tríú Comhdháil Idirnáisiúnta um Maoiniú Forbraíochta, arna ghlacadh in Addis Ababa an 13 go 16 Iúil 2015, Rún 70/1 arna ghlacadh ag Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe an 25 Meán Fómhair 2015, ina bhfuil an doiciméad torthaí ‘I mbun athraithe: clár Oibre 2030 don Fhorbairt Inbhuanaithe agus na 17 Sprioc Forbartha Inbhuanaithe’ (‘Clár Oibre 2030’), Comhaontú Pháras faoi Chreat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide, arna dhéanamh i bPáras an 12 Nollaig 2015 (‘Comhaontú Pháras’), an Clár Oibre Uirbeach Nua, arna ghlacadh le linn Chomhdháil na Náisiún Aontaithe maidir le Tithíocht agus Forbairt Uirbeach Inbhuanaithe (Habitat III) in Quito an 20 Deireadh Fómhair 2016 (‘Clár Oibre Uirbeach Nua’) agus Gealltanais an Chruinnithe Mullaigh Dhomhanda maidir le Cúrsaí Daonnúla, arna nglacadh ag an gCruinniú Mullaigh Domhanda maidir le Cúrsaí Daonnúla in Iostanbúl ar an 23 agus 24 Bealtaine 2016, agus iad ag iarraidh go gcuirfear chun feidhme an méid sin,

AG ATHDHEARBHÚ DÓIBH a ngealltanas an fhorbairt inbhuanaithe a chur chun cinn ina gnéithe eacnamaíocha, sóisialta agus comhshaoil, a dtiomantas d'fhorbairt na trádála idirnáisiúnta ar bhealach a rannchuideoidh leis an bhforbairt inbhuanaithe sna trí ghné sin, a aithnítear a bheith idirnasctha go domhain agus a threisíonn a chéile, agus a ngealltanas gnóthú chuspóirí Chlár Oibre 2030 a chur chun cinn,

AG ATHDHEARBHÚ DÓIBH a ngealltanas a gcaidreamh trádála a leathnú agus a éagsúlú i gcomhréir le Comhaontú Marrakech lena mBunaítear an Eagraíocht Dhomhanda Trádála, arna dhéanamh in Marrakech an 15 Aibreán 1994, agus leis na cuspóirí sonracha agus na forálacha sonracha a leagtar amach i gCuid III den Chomhaontú seo,

ÓS MIAN LEO a gcaidreamh eacnamaíoch a neartú, go háirithe a gcaidreamh trádála agus infheistíochta, trí rochtain ar an margadh a neartú agus a fheabhsú, agus rannchuidiú leis an bhfás eacnamaíoch, agus aird á tabhairt an tráth céanna ar an ngá atá le feasacht a mhúscailt maidir leis an tionchar eacnamaíoch agus sóisialta a bhíonn ag damáiste don chomhshaol, patrúin neamh-inbhuanaithe táirgthe agus tomhaltais agus an tionchar gaolmhar atá acu ar fholláine an duine,

ÓS DEIMHIN LEO go gcruthófar timpeallacht leis an gComhaontú seo ina bhféadfar an caidreamh eacnamaíoch inbhuanaithe eatarthu a fhorbairt, go háirithe in earnálacha na trádála agus na hinfheistíochta, ar earnálacha iad atá fíor- riachtanach chun forbairt eacnamaíoch agus shóisialta, nua- chóiriú agus nuálaíocht theicneolaíoch a bhaint amach,

AG AITHINT DÓIBH go dtugtar le forálacha an Chomhaontaithe seo cosaint d'infheistíochtaí agus d'infheisteoirí, agus go bhfuil siad beartaithe gníomhaíocht ghnó atá tairbhiúil go frithpháirteach a spreagadh, gan dochar a dhéanamh don cheart atá ag na Páirtithe chun rialáil a dhéanamh ar mhaithe le leas an phobail laistigh dá gcríoch,

AG AITHINT DÓIBH an dlúthchaidreamh idir an nuálaíocht agus an trádáil, chomh maith le hábharthacht na nuálaíochta don fhás eacnamaíoch agus don fhorbairt shóisialta, agus ag dearbhú freisin gur spéis leo leibhéil níos airde comhair a chur chun cinn maidir le nuálaíocht, taighde, eolaíocht, teicneolaíocht, iompar agus réimsí gaolmhara eile chomh maith le rannpháirtíocht na n-earnálacha poiblí agus príobháideacha a chur chun cinn,

Á DEARBHÚ DÓIBH a ngealltanas an comhar a neartú i réimse an cheartais, na saoirse agus na slándála,

AG AITHINT DÓIBH tairbhí frithpháirteacha an chomhair fheabhsaithe i ndáil leis an oideachais, le cúrsaí comhshaoil, leis an gcultúr, leis an taighde agus an nuálaíocht, leis an bhfostaíocht agus gnóthaí sóisialta, leis an tsláinte agus le réimsí leasa choitinn eile,

AG CUR IN IÚL DÓIBH an rún daingean atá acu leanúint dá gcaidreamh a neartú trí chomhaontuithe comhair nua, chomh maith lena rún daingean go ndéanfar an comhar sin chun tairbhe tríú tíortha, mar a chuimsítear sa Mheabhrán Tuisceana don Chomhar Idirnáisiúnta a shínigh na Páirtithe in 2015, agus trí rannpháirtíocht leanúnach na Sile i gcláir réigiúnacha an Aontais Eorpaigh,

PUBLIC

AG MEABHRÚ DÓIBH a thábhachtaí atá na comhaontuithe éagsúla arna síniú ag an Aontas Eorpach agus ag an tSile, lenar cothaíodh idirphlé polaitiúil agus comhar polaitiúil ar fud réimsí earnálacha an chaidrimh idir na Páirtithe, agus lenar méadaíodh trádáil agus infheistíocht,

AG TABHAIRT DÁ nAIRE DÓIBH, i gcás ina gcinnfidh na Páirtithe, faoi chuimsiú an Chomhaontaithe seo, comhaontuithe sonracha a dhéanamh sa limistéar saoirse, slándála agus ceartais a fhéadfaidh an tAontas Eorpach a thabhairt i gcrích de bhun Theideal V de Chuid a Trí den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh ('CFAE'), nach mbeadh forálacha na gcomhaontuithe sin a bheidh ann amach anseo ina gceangal ar Éirinn mura gcuirfidh an tAontas in iúl don tSile, i gcomhthráth le hÉirinn a mhéid a bhaineann lena caidreamh déthaobhach roimhe sin, go bhfuil Éire tar éis teacht faoi cheangal ag na comhaontuithe sin a bheidh ann amach anseo mar chuid den Aontas Eorpach i gcomhréir le Prótacal Uimh. 21 maidir le seasamh na hÉireann i dtaca leis an limistéar saoirse, slándála agus ceartais, atá i gceangal leis an gConradh ar an Aontas Eorpach ('CAE') agus le CFAE. Ar an gcaoi chéanna, aon bheart inmheánach ina dhiaidh sin de chuid an Aontais Eorpaigh a ghlactar de bhun Theideal V de Chuid Trí de CFAE chun an Comhaontú seo a chur chun feidhme, ní bheadh sé ina cheangal ar Éirinn, ach amháin má tá sé curtha in iúl ag Éirinn gur mian léi a bheith rannpháirteach sna bearta sin nó glacadh leo i gcomhréir le Prótacal Uimh. 21. Ag tabhairt dá n- aire freisin go dtiocfadh na comhaontuithe sonracha a bheidh amach anseo sin nó bearta inmheánacha de chuid an Aontais Eorpaigh ina dhiaidh sin faoi réim feidhme Phrótacal Uimh. 22 maidir le seasamh na Danmhairge atá i gceangal le CAE agus CFAE,

TAR ÉIS COMHAONTÚ MAR A LEANAS:

PUBLIC

CUID I

PRIONSABAIL GHINEARÁLTA AGUS CUSPÓIRÍ

CAIBIDIL 1

CUSPÓIRÍ, PRIONSABAIL GHINEARÁLTA AGUS SAINMHÍNITHE

AIRTEAGAL 1.1

Cuspóirí an Chomhaontaithe seo

Is iad cuspóirí an Chomhaontaithe seo:

(a) an comhlachas idir na Páirtithe a athdhearbhú, ar comhlachas é atá bunaithe ar chomhpháirtíocht neartaithe, ar idirphlé polaitiúil treisithe agus ar chomhar feabhsaithe maidir le saincheisteanna leasa fhrithpháirtigh, lena n-áirítear an nuálaíocht i ngach réimse is infheidhme;

(b) trádáil agus infheistíocht níos mó a chothú idir na Páirtithe trína gcaidrimh eacnamaíocha agus thrádála a leathnú agus a éagsúlú, rud a rannchuideodh le fás eacnamaíoch níos mó agus cáilíocht saoil fheabhsaithe; agus

PUBLIC

(c) an caidreamh comhair atá ann cheana idir na Páirtithe a neartú, lena n-áirítear comhar idirnáisiúnta ar mhaithe leis an bhforbairt inbhuanaithe agus obair chomhpháirteach a chothú, chun rannchuidiú le cur chun feidhme Chlár Oibre 2030.

PUBLIC

AIRTEAGAL 1.2

Prionsabail Ghinearálta

1. Deimhníonn na Páirtithe a dtacaíocht láidir do phrionsabail Chairt na Náisiúin Aontaithe.

2. Urraim do phrionsabail an daonlathais agus do chearta an duine agus do shaoirsí bunúsacha, mar a leagtar síos i nDearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine, arna ghlacadh ag Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe an 10 Nollaig 1948, agus in ionstraimí idirnáisiúnta ábhartha eile maidir le cearta an duine ar páirtithe iontu an dá Pháirtí, agus do phrionsabal an smachta reachta agus an dea-rialachais, ar bonn taca do beartais intíre agus idirnáisiúnta an dá Pháirtí iad, is gné fhíor- riachtanach den Chomhaontú seo iad.

3. Tá na Páirtithe ar aon intinn go bhfuil leathadh arm ollscriosta agus na bealaí ina seachadtar chuig gníomhaithe stáit agus gníomhaithe neamhstáit araon iad, ina mbagairt thromchúiseach ar an tsíocháin idirnáisiúnta agus ar an tslándáil idirnáisiúnta.

4. Athdhearbhaíonn na Páirtithe a ngealltanas leanúint de ghnéithe uile na forbartha inbhuanaithe a chur chun cinn, rannchuidiú le baint amach na spriocanna forbartha inbhuanaithe a comhaontaíodh go hidirnáisiúnta, lena n-áirítear oibriú i gcomhar chun aghaidh a thabhairt ar dhúshláin dhomhanda chomhshaoil.

5. Deimhníonn na Páirtithe a ngealltanas don chomhionannas inscne agus do chumhachtú na mban agus na gcailíní a phríomhshruthú.

6. Athdhearbhaíonn na Páirtithe a dtacaíocht le Dearbhú na Náisiún Aontaithe maidir le Cearta na bPobal Dúchasach, arna ghlacadh an 13 Meán Fómhair 2007, agus a ngealltanais an éagsúlacht chultúrtha a urramú agus cearta na bpobal dúchasach a chosaint.

7. Cuirfidh na Páirtithe an Comhaontú seo chun feidhme bunaithe ar chomhluachanna lena n- áirítear prionsabail an idirphlé, na hurraime frithpháirtí, na comhpháirtíochta comhionainne, an iltaobhachais, an chomhdhearcaidh agus na hurraime don dlí idirnáisiúnta.

PUBLIC

AIRTEAGAL 1.3

Sainmhínithe

Chun críocha an Chomhaontaithe seo:

(a) ciallaíonn ‘Comhaontú Comhlachais’ an Comhaontú lena mbunaítear comhlachas idir an Comhphobal Eorpach agus a Bhallstáit, de pháirt, agus Poblacht na Sile, den pháirt eile, a síníodh sa Bhruiséil an 18 Samhain 2002;

(b) ciallaíonn ‘Comhaontú Eatramhach maidir le Trádáil’ an Comhaontú Eatramhach maidir le Trádáil idir an tAontas Eorpach agus Poblacht na Sile atá le tabhairt i gcrích;

(c) ciallaíonn ‘tríú tír’ tír nó críoch atá lasmuigh de raon feidhme críochach an Chomhaontaithe seo mar a leagtar amach in Airteagal 41.2; agus

(d) ciallaíonn ‘Coinbhinsiún Vín maidir le Dlí na gConarthaí’ Coinbhinsiún Vín maidir le Dlí na gConarthaí, arna dhéanamh i Vín an 23 Bealtaine 1969.

PUBLIC

CUID II

IDIRPHLÉ POLAITIÚIL AGUS COMHAR

CAIBIDIL 2

IDIRPHLÉ POLAITIÚIL, BEARTAS EACHTRACH, SÍOCHÁIN IDIRNÁISIÚNTA AGUS SLÁNDÁIL, RIALACHAS AGUS CEARTA AN DUINE

AIRTEAGAL 2.1

Idirphlé polaitiúil

1. Neartóidh na Páirtithe a n-idirphlé polaitiúil agus a gcomhar polaitiúil ar gach leibhéal trí mhalartuithe agus comhairliúcháin maidir le saincheisteanna déthaobhacha, réigiúnacha, idirnáisiúnta agus iltaobhacha chun a gcomhpháirtíocht fheabhsaithe a chomhdhlúthú.

2. Beidh sé d'aidhm ag an idirphlé polaitiúil an méid seo a leanas a dhéanamh:

(a) forbairt caidreamh déthaobhach a chur chun cinn agus comhpháirtíocht straitéiseach na bPáirtithe a neartú;

(b) comhar a neartú i ndáil le dúshláin agus saincheisteanna réigiúnacha agus domhanda;

(c) cumais institiúideacha na bPáirtithe a neartú, lena n-áirítear nuachóiriú an Stáit, an díláraithe agus cur chun cinn an chomhair idirinstitiúidigh.

3. Féadfaidh an t- idirphlé polaitiúil idir na Páirtithe tarlú sna foirmeacha seo a leanas, de réir mar a chomhaontaítear go frithpháirteach:

(a) comhairliúcháin, cruinnithe agus cuairteanna ar leibhéal an chruinnithe mullaigh;

(b) comhairliúcháin, cruinnithe agus cuairteanna ar an leibhéal aireachta;

(c) cruinnithe tráthrialta na n- oifigeach sinsearach, lena n- áirítear idirphlé polaitiúil ardleibhéil;

(d) idirphlé earnála, lena n-áirítear trí mhisin agus saineolaithe a mhalartú maidir le saincheisteanna leasa choitinn;

(e) malartú toscaireachtaí agus teagmhálacha eile idir Comhdháil Náisiúnta na Sile agus Parlaimint na hEorpa.

PUBLIC

AIRTEAGAL 2.2

Cur i gcoinne iomadú arm ollscriosta

1. Is é breith na gComhpháirtithe gurb é atá in iomadú na n-arm ollscriosta (‘AOS’), agus na bealaí lena seachadadh, ar ghníomhaithe stáit agus gníomhaithe neamhstáit araon, ceann de na bagairtí is tromchúisí ar an gcobhsaíocht agus ar an tslándáil idirnáisiúnta. Comhaontaíonn na Páirtithe, dá bhrí sin, oibriú i gcomhar agus cuidiú le cur i gcoinne iomadú arm ollscriosta agus na mbealaí lena seachadadh trí na hoibleagáidí atá ann cheana a chomhlíonadh agus a chur chun feidhme go náisiúnta faoi chonarthaí agus comhaontuithe idirnáisiúnta um dhí-armáil agus neamhiomarcú agus oibleagáidí ábhartha idirnáisiúnta eile. Comhaontaíonn na Páirtithe gur gné fhíor- riachtanach den Chomhaontú seo í an mhír seo.

2. Anuas air sin, comhaontaíonn na Páirtithe oibriú i gcomhar chun cur i gcoinne iomadú arm ollscriosta agus modhanna a seachadta tríd an méid seo a leanas:

(a) beart a dhéanamh chun gach ionstraim idirnáisiúnta ábhartha eile a shíniú, a dhaingniú, nó a aontú, de réir mar is iomchuí agus a chur chun feidhme ina iomláine;

(b) trí chóras náisiúnta éifeachtach rialaithe onnmhairí a bhunú, lena rialófaí onnmhairiú agus aistriú earraí atá bainteach le AOS lena n-áirítear rialú ar úsáid deiridh i leith teicneolaíochtaí dé-úsáide agus smachtbhannaí éifeachtacha i leith sáruithe ar rialuithe onnmhairiúcháin.

AIRTEAGAL 2.3

Cearta an duine, an smacht reachta agus an dea-rialachas

1. Cothóidh na Páirtithe idirphlé tráthrialta, fóinteach agus leathan maidir le cearta an duine.

2. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar ar chearta an duine a chur chun cinn agus a chosaint, lena n- áirítear maidir le daingniú agus cur chun feidhme ionstraimí idirnáisiúnta um chearta an duine, agus ar phrionsabail dhaonlathacha agus an smacht reachta a neartú, comhionannas inscne a chur chun cinn agus idirdhealú de gach cineál agus ar gach foras a chomhrac.

3. Féadfar na nithe seo a leanas a áireamh leis an gcomhar sin:

(a) tacú le forbairt agus cur chun feidhme pleananna gníomhaíochta maidir le cearta an duine;

(b) cearta an duine a chur chun cinn, lena n-áirítear trí oideachas agus na meáin;

(c) institiúidí náisiúnta agus réigiúnacha a bhaineann le cearta an duine, leis an smacht reachta agus leis an dea-rialachas a neartú;

(d) feabhas a chur ar an gcomhar le comhlachtaí conartha na Náisiún Aontaithe um chearta an duine agus nósanna imeachta speisialta na Comhairle um Chearta an Duine de réir phrionsabail ghinearálta an dlí idirnáisiúnta um chearta an duine;

PUBLIC

(e) comhordú comhar a threisiú laistigh d'institiúidí na Náisiún Aontaithe a bhfuil baint acu le cearta an duine agus de na fóraim réigiúnacha agus iltaobhacha ábhartha;

(f) an cumas náisiúnta, réigiúnach agus díláraithe a neartú chun prionsabail agus cleachtais dhaonlathacha a chur i bhfeidhm, lena n-áirítear próisis toghcháin a chur chun cinn atá comhsheasmhach le caighdeáin dhaonlathacha idirnáisiúnta;

(g) an dea- rialachas atá neamhspleách agus trédhearcach a threisiú ar leibhéil áitiúla, náisiúnta, réigiúnacha agus dhomhanda, cuntasacht agus trédhearcacht institiúidí a chur chun cinn agus tacú le rannpháirtíocht saoránach agus rannpháirtíocht na sochaí sibhialta;

(h) comhoibriú agus comhordú, i gcás inarb iomchuí, lena n-áirítear i dtríú tíortha, chun prionsabail dhaonlathacha, cearta an duine agus an smacht reachta a atreisiú, lena n-áirítear córas breithiúnach neamhspleách a bheith ann, comhionannas faoin dlí, rochtain daoine ar thacaíocht dhlíthiúil phoiblí éifeachtach, agus an ceart chun triail chóir a fháil, chun próise cuí agus rochtain ar an gceartas;

(i) uilíocht na gconarthaí idirnáisiúnta um chearta an duine a chothú agus spreagadh a thabhairt do thríú Páirtithe a gcuid oibleagáidí a chur chun feidhme sa réimse sin;

(j) oibriú chun cuntasacht a áirithiú as sáruithe agus mí-úsáidí ar chearta an duine agus chun rochtain ar leigheas a áirithiú d'íospartaigh na sáruithe agus na mí-úsáidí sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 2.4

Comhionannas inscne agus cumhachtú na mban agus na gcailíní

1. Déanfaidh na Páirtithe comhionannas inscne, teachtadh iomlán chearta uile an duine ag mná agus cailíní agus a gcumhachtú a chur chun cinn. Admhaíonn siad riachtanas an chomhionannais inscne agus an riachtanas chun gach bean agus cailín a chumhachtú mar sprioc aisti féin chomh maith le tiománaí don daonlathas, don fhorbairt inbhuanaithe chuimsitheach, don tsíocháin agus don tslándáil. Déanfaidh na Páirtithe dea-chleachtais a mhalartú agus féachfaidh siad ar scéimeanna breise comhair agus sineirgí féideartha idir a dtionscnaimh féin amhail beartais agus cláir, i gcomhréir le caighdeáin agus gealltanais idirnáisiúnta amhail an Coinbhinsiún maidir le Gach Cineál Idirdhealaithe in aghaidh na mBan a Dhíothú, arna ghlacadh ag Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe an 18 Nollaig 1979, na moltaí ginearálta a rinne Coiste na Náisiún Aontaithe um Idirdhealú in aghaidh na mBan a Dhíothú, Dearbhú agus Clár Oibre Gníomhaíochta Bhéising, arna nglacadh ag an gCeathrú Comhdháil Dhomhanda ar stádas na mBan, a tionóladh i mBéising ón 4 go dtí an 15 Meán Fómhair 1995, an Clár Gníomhaíochta, arna ghlacadh ag an gComhdháil Idirnáisiúnta maidir le Daonra agus Forbairt, a tionóladh i gCaireo ón 5 go dtí an 13 Meán Fómhair 1994 agus toradh a gcomhdhálacha athbhreithnithe, Clár Oibre 2030, Rún 1325 ó Chomhairle Slándála na Náisiún Aontaithe ("UNSCR 1325 (2000)") agus na rúin ina dhiaidh sin maidir le Mná, an tSíocháin agus an tSlándáil agus comhaontuithe idirnáisiúnta eile lena dtugtar aghaidh ar an gcomhionannas inscne agus ar chearta daonna na mban agus na gcailíní a bhfuil siad ina bpáirtithe iontu.

2. Féadfar na nithe seo a leanas a áireamh leis an gcomhar sin:

(a) comhoibriú chun na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe uile a bhaint amach, go háirithe Sprioc 5 agus a cuspóirí;

(b) cearta daonna uile gach mná agus gach cailín a chur chun cinn, a chosaint agus a chomhlíonadh; gach cineál foréigin, idirdhealaithe agus ciaptha in aghaidh na mban agus na gcailíní a chosc, a chomhrac agus a ionchúiseamh sa réimse poiblí agus sa réimse príobháideach araon, agus cearta daonna na mban agus na gcailíní a chur chun cinn go gníomhach i gcomhréir leis an gcreat ábhartha idirnáisiúnta;

(c) príomhshruthú córasach ghné na hinscne a chur chun cinn go gníomhach; idirphlé agus comhar a neartú maidir le comhionannas inscne agus neamh-idirdhealú, idirphlé sóisialta, cosaint agus cuimsiú, an clár oibre um obair chuibhiúil agus beartas fostaíochta a chur chun cinn;

(d) tacú le plean gníomhaíochta náisiúnta a fhorbairt agus a chur chun feidhme maidir le Rún 1325 (2000) ó Chomhairle Slándála na Náisiún Aontaithe, chomh maith le cur chun feidhme an chláir oibre maidir le Mná, an tSíocháin agus an tSlándáil ó na Náisiún Aontaithe, arb é atá ann Rún 1325 (2000) ó Chomhairle Slándála na Náisiún Aontaithe agus a rúin a leanann é;

(e) rannpháirtíocht pholaitiúil agus ceannaireacht na mban a chur chun cinn, chomh maith le rochtain ar oideachas ardcháilíochta, cumhachtú eacnamaíoch agus ceannaireacht, agus a rannpháirtíocht mhéadaithe i ngach réimse den saol, lena n-áirítear réimsí polaitiúla, sóisialta, eacnamaíocha agus cultúrtha;

(f) institiúidí náisiúnta agus réigiúnacha a neartú trí bhíthin bearta sonracha chun aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna a bhaineann le foréigean in aghaidh ban agus cailíní agus chun plé leo, lena n- áirítear gach cineáil foréigin agus ciaptha ghnéasaigh agus inscnebhunaithe a chosc agus cosaint ina aghaidh sin, trí shásraí imscrúdaithe agus cuntasachta, soláthair cúraim agus tacaíochta d'íospartaigh agus dálaí sábháilte agus slána a chur chun cinn do mhná agus cailíní;

(g) a áirithiú go héifeachtach go ndéanfar cearta daonna na mban agus na gcailíní a chur chun cinn, a urramú agus a chosaint agus leis sin cur i gcoinne aon chineál idirdhealaithe agus foréigin ina gcoinne, lena n-áirítear foréigean lena ndírítear ar chosantóirí chearta an duine ar mná iad, rochtain ar an gceartas a áirithiú agus na céimeanna is gá a ghlacadh chun deireadh a chur le saoirse ó phionós;

(h) an comhar a fheabhsú le comhlachtaí ábhartha na Náisiún Aontaithe agus le heagraíochtaí idirnáisiúnta eile;

(i) anailís inscne a chur chun cinn go gníomhach mar aon le comhtháthú córasach ghné na hinscne sna hábhair uile a bhaineann leis an tsíocháin agus an tslándáil, agus ceannaireacht na mban á áirithiú chomh maith lena rannpháirtíocht bhríoch i bpróisis síochána, iarrachtaí idirghabhála, réiteach coinbhleachta agus cothú na síochána chomh maith le misin agus oibríochtaí sibhialta agus míleata.

AIRTEAGAL 2.5

An tslándáil idirnáisiúnta agus an cibearspás

Neartóidh na Páirtithe a gcomhar agus an malartú tuairimí i réimse na cibearshlándála agus maidir le húsáid teicneolaíochtaí faisnéise agus cumarsáide (‘TFC’) i gcomhthéacs na síochána agus na slándála idirnáisiúnta, lena n-áirítear maidir le noirm, prionsabail iompraíocht fhreagrach na Stát, cloí leis an dlí idirnáisiúnta atá ann cheana sa chibearspás, bearta forbartha muiníne a fhorbairt agus acmhainní a fhothú.

AIRTEAGAL 2.6

Cur in aghaidh na sceimhlitheoireachta

1. Athdhearbhaíonn na Páirtithe a thábhachtaí atá an comhrac in aghaidh na sceimhlitheoireachta agus comhoibreoidh siad chun gníomhartha sceimhlitheoireachta a chosc agus a chur faoi chois i gcomhréir leis an dlí idirnáisiúnta agus lena reachtaíocht féin agus leis an smacht reachta. Déanfaidh siad amhlaidh, go háirithe:

(a) faoi chuimsiú chur chun feidhme iomlán na rún ábhartha uile ó Chomhairle Slándála na Náisiún Aontaithe agus ó Chomhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe, na gcoinbhinsiún agus na n-ionstraimí idirnáisiúnta ábhartha uile;

(b) tríd an gcomhar idir Ballstáit na Náisiún Aontaithe a chur chun cinn chun Straitéis Dhomhanda Frithsceimhlitheoireachta na Náisiún Aontaithe, a ghlac Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe léi an 8 Meán Fómhair 2006, a chur chun feidhme go héifeachtach;

(c) trí dhea-chleachtais a mhalartú chun radacú a bhfuil an t-antoisceachas foréigneach ina thoradh air a chosc agus chun an sceimhlitheoireacht a chomhrac;

(d) trí fhaisnéis a mhalartú maidir le grúpaí sceimhlitheoireachta agus a líonraí tacaíochta, de bhun an dlí náisiúnta agus idirnáisiúnta, agus trí thacú, nuair is féidir, le tionscnaimh réigiúnacha le haghaidh comhar i bhforfheidhmiú an dlí sa chomhrac in aghaidh na sceimhlitheoireachta, agus cearta an duine, an ceart chun príobháideachais agus an smacht reachta á n-urramú go hiomlán an tráth céanna.

AIRTEAGAL 2.7

Slándáil na saoránach

1. Rachaidh na Páirtithe i gcomhar maidir le slándáil na saoránach. Aithníonn siad go dtéann slándáil na saoránach thar theorainneacha náisiúnta agus réigiúnacha agus go bhfuil gá le hidirphlé agus comhar níos leithne lena mbaineann gné réigiúnach agus dhé-réigiúnach araon.

Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá an comhrac in aghaidh na coireachta eagraithe agus na gáinneála ar dhrugaí chun slándáil na saoránach a fheabhsú. Geallann siad go dtacóidh siad leis an idirphlé dé-réigiúnach agus leis an gcomhar maidir le slándáil na saoránach.

2. Féadfaidh na Páirtithe taithí agus dea-chleachtais fhianaisebhunaithe a mhalartú maidir le ceapadh agus cur chun feidhme beartas a bhaineann le foréigean agus coireacht a chosc, agus maidir le córais chun foréigean, coireacht agus neamhshlándáil a thomhas agus a mheas.

Féadfaidh na Páirtithe dea-chleachtais fhianaisebhunaithe a mhalartú maidir le híospartaigh coireanna a chosaint i gcomhthéacs shlándáil na saoránach.

3. A mhéid a bhaineann le cosc, féadfaidh na Páirtithe beartais phoiblí a chothú arb é is aidhm dóibh foréigean a chosc, agus béim ar leith á leagan ar an óige agus ar inscne.

4. Féadfaidh na Páirtithe taithí agus dea-chleachtais a mhalartú i réimsí amhail cultúr a chur chun cinn lena gcothaítear síocháin agus neamhfhoréigean, urramú an dlí, athshlánú, athimeascadh sa tsochaí, ceartas feabhais. Ba cheart caighdeáin agus noirm idirnáisiúnta a léiriú i ndlí na bPáirtithe lena rialaítear na córais pheannaideacha ábhartha.

PUBLIC

AIRTEAGAL 2.8

Mionairm agus airm éadroma agus gnáth-airm eile

1. Aithníonn na Páirtithe an bhagairt thromchúiseach don tsíocháin agus don tslándáil idirnáisiúnta a bhaineann fós le monarú, aistriú agus scaipeadh aindleathach mionarm agus armán éadrom agus gnáth-armán eile, lena n-áirítear a n-armlón, agus an iomarca díobh a charnadh, droch-bhainistiú a dhéanamh orthu, stoc-chairn díobh a dhaingniú go míchuí agus iad a leathadh gan rialú.

2. Comhaontaíonn na Páirtithe a n-oibleagáidí féin a chur chun feidhme chun déileáil leis an trádáil aindleathach i mionairm agus in armáin éadroma agus i ngnáth-armáin eile, lena n-áirítear a n-armlón, faoi chomhaontuithe idirnáisiúnta atá ann cheana, Prótacal na Náisiún Aontaithe in aghaidh Monarú agus Gáinneáil Aindleathach ar Airm Thine, A bPáirteanna agus a gComhpháirteanna agus a n-Armlón, arna ghlacadh le Rún 55/255 ó na Náisiúin Aontaithe an 31 Bealtaine 2001, agus le rúin ó Chomhairle Slándála na Náisiún Aontaithe, chomh maith lena ngealltanais faoi chuimsiú ionstraimí idirnáisiúnta eile is infheidhme sa réimse sin, amhail Clár Gníomhaíochta na Náisiún Aontaithe chun Gach Gné den Trádáil Aindleathach i Mionairm agus in Armáin Éadroma a Chosc, a Chomhrac agus a Dhíothú, arna ghlacadh an 20 Iúil 2001.

3. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le córais rialuithe intíre chun gnáth-airm a aistriú i gcomhréir leis na caighdeáin agus rialacháin idirnáisiúnta atá ann cheana. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann leis na rialuithe sin a chur i bhfeidhm ar bhealach freagrach, mar rannchuidiú leis an tsíocháin, an tslándáil agus an chobhsaíocht idirnáisiúnta agus réigiúnach, agus chun fulaingt an chine dhaonna a laghdú, agus chun atreorú gnáth- armán a chosc.

4. Geallann na Páirtithe i ndáil leis sin go gcuirfidh siad an Conradh Trádála Arm chun feidhme go hiomlán, arna ghlacadh i Nua-Eabhrac an 2 Aibreán 2013, agus go gcomhoibreoidh siad le chéile faoi chreat an Chonartha sin, lena n-áirítear maidir le huiliú agus cur chun feidhme iomlán an Chonartha sin a chur chun cinn i mBallstáit uile na Náisiún Aontaithe.

5. Geallann na Páirtithe mar sin comhoibriú lena chéile agus comhordú, comhlántacht agus sineirge a áirithiú ina n-iarrachtaí rialú na trádála idirnáisiúnta i ngnáth-airm a rialáil nó a fheabhsú agus chun trádáil aindleathach in airm a chosc, a chomhrac agus a dhíothú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 2.9

An Chúirt Choiriúil Idirnáisiúnta

1. Aithníonn na Páirtithe nár cheart na coireanna is tromchúisí ar údar imní iad don phobal idirnáisiúnta a bheith gan phionós, agus féachfaidh siad lena áirithiú go ndéanfar na coireanna sin a imscrúdú agus a ionchúiseamh go héifeachtach trí bhearta a dhéanamh ar an leibhéal náisiúnta agus tríd an gcomhar idirnáisiúnta a fheabhsú, lena n- áirítear leis an gCúirt Choiriúil Idirnáisiúnta.

2. Déanfaidh na Páirtithe daingniú uilíoch nó aontachas Reacht na Róimhe den Chúirt Choiriúil Idirnáisiúnta (‘Reacht’) a chur chun cinn, agus oibreoidh siad ar mhaithe le cur chun feidhme éifeachtach intíre an Reachta ag páirtithe sa Reacht. Déanfaidh na Páirtithe dea- chleachtais a mhalartú, de réir mar is iomchuí, maidir le glacadh a reachtaíochta féin agus déanfaidh siad bearta chun sláine an Reachta a chosaint.

AIRTEAGAL 2.10

Comhar i mbainistiú géarchéime idirnáisiúnta

1. Athdhearbhaíonn na Páirtithe a dtiomantas don chomhar chun an tsíocháin agus an tslándáil idirnáisiúnta a chur chun cinn, lena n-áirítear comhar d'fhonn fócas inscne a fhorbairt i réimse na síochána agus na slándála idirnáisiúnta.

2. Comhordóidh na Páirtithe gníomhaíochtaí bainistithe géarchéime, lena n- áirítear comhar in oibríochtaí bainistithe géarchéime.

3. Oibreoidh na Páirtithe chun an Comhaontú idir an tAontas Eorpach agus Poblacht na Sile a chur chun feidhme lena mbunaítear creat do rannpháirtíocht Phoblacht na Sile in oibríochtaí bainistithe géarchéime an Aontais Eorpaigh, arna shíniú sa Bhruiséil an 30 Eanáir 2014.

PUBLIC

CAIBIDIL 3

CEARTAS, SAOIRSE AGUS SLÁNDÁIL

AIRTEAGAL 3.1

Comhar breithiúnach

1. Cuirfidh na Páirtithe feabhas ar an gcomhar atá ann cheana féin maidir le cúnamh dlíthiúil frithpháirteach agus eiseachadadh bunaithe ar chomhaontuithe idirnáisiúnta ábhartha. Neartóidh na Páirtithe na sásraí atá ann cheana agus, de réir mar is iomchuí, breithneoidh siad forbairt a dhéanamh ar shásraí nua chun comhar idirnáisiúnta sa réimse seo a éascú. Áireofar leis an gcomhar sin, de réir mar is iomchuí, aontachas do na hionstraimí idirnáisiúnta ábhartha agus iad a chur chun feidhme, agus comhar níos dlúithe le líonraí comhair dhlíthiúil idirnáisiúnta ábhartha eile.

2. Forbróidh na Páirtithe comhar breithiúnach in ábhair shibhialta agus thráchtála, go háirithe, a mhéid a bhaineann le caibidlíocht, daingniú agus cur chun feidhme coinbhinsiún iltaobhach maidir le comhar breithiúnach sibhialta, lena n- áirítear coinbhinsiúin Chomhdháil na Háige maidir leis an Dlí Idirnáisiúnta Príobháideach i réimse na dlíthíochta agus an chomhair dhlíthiúil idirnáisiúnta chomh maith le cosaint leanaí.

3. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile d'fhonn úsáid modhanna leictreonacha a chur chun cinn chun doiciméid a tharchur, de réir mar is iomchuí, chomh maith le hardchaighdeáin maidir le cosaint sonraí pearsanta, chun críche an chomhair bhreithiúnaigh idirnáisiúnta.

AIRTEAGAL 3.2

An fhadhb dhomhanda drugaí

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar chun cur chuige comhtháite, cothrom agus fianaisebhunaithe a áirithiú maidir le saincheisteanna a bhaineann le drugaí d'fhonn an méid seo a leanas a dhéanamh:

(a) tionscnaimh laghdaithe éilimh agus bearta gaolmhara a chur chun feidhme, lena n-áirítear cosc agus cóireáil, agus athimeascadh sóisialta chomh maith le saincheisteanna eile a bhaineann leis an tsláinte;

(b) a áirithiú go mbeidh substaintí rialaithe ar fáil agus go mbeidh rochtain orthu chun críoch leighis agus eolaíochta amháin, agus a n-atreorú á chosc an tráth céanna;

(c) tionscnaimh laghdaithe soláthair agus bearta gaolmhara a chur chun feidhme, amhail forfheidhmiú éifeachtach an dlí agus freagairtí ar choireacht a bhaineann le drugaí, sciúradh airgid, trádáil aindleathach drugaí , lena n-áirítear trádáil drugaí a éascaítear leis an idirlíon, a chomhrac, agus comhar breithiúnach a chur chun cinn;

(d) díriú ar shaincheisteanna trasghearrtha amhail drugaí agus cearta an duine, an óige, leanaí, inscne, mná agus pobail, lena n-áirítear trí bhearta le haghaidh comhoibriú agus comhair d'fhonn forbairt clár agus gníomhaíochtaí don oideachas agus don athimeascadh a chothú, rud lena bhféadfar an t-éileamh ar dhrugaí agus ar shubstaintí síceatrópacha a laghdú;

PUBLIC

(e) faisnéis agus dea-chleachtais a mhalartú maidir le réaltachtaí atá ag athrú, treochtaí agus cúinsí atá ann cheana, maidir le dúshláin agus bagairtí atá ag teacht chun cinn agus atá leanúnach, lena n-áirítear substaintí sícighníomhacha nua; D'fhéadfadh sé go n-áireofaí leis sin laghdú ar an éileamh ar dhrugaí agus anailís fhóiréinseach ar ábhar, amhail réamhtheachtaithe drugaí urghafa;

(f) comhar idirnáisiúnta a neartú, lena n-áirítear aghaidh a thabhairt ar atreorú réamhtheachtaithe drugaí, ceimiceán fíor- riachtanach agus táirgí nó ullmhóidí ina bhfuil siad, a úsáidtear i dtáirgeadh aindleathach drugaí támhshuanacha, substaintí síceatrópacha agus substaintí sícighníomhacha nua;

(g) forbairt mhalartach, comhar réigiúnach, idir-réigiúnach agus idirnáisiúnta a neartú maidir le beartas rialaithe drugaí agus cothromaithe atá dírithe ar fhorbairt.

2. Rachaidh na Páirtithe i gcomhar chun na cuspóirí sin a bhaint amach, lena n-áirítear , nuair is féidir, trí spreagadh a thabhairt do thríú tíortha coinbhinsiúin agus prótacail idirnáisiúnta um rialú drugaí atá ann cheana, agus a bhfuil siad ina bpáirtithe iontu, a dhaingniú agus a chur chun feidhme mura ndearna siad amhlaidh cheana. Bunóidh na Páirtithe a ngníomhaíochtaí ar a ndlíthe agus a rialacháin is infheidhme, ar phrionsabail a nglactar leo go coiteann i gcomhréir le coinbhinsiúin ábhartha na Náisiún Aontaithe maidir le rialú drugaí, agus ar na moltaí a leagtar amach i nDoiciméad Torthaí ó Sheisiún Speisialta de Chomhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe maidir leis an bhFadhb Dhomhanda Drugaí, dar teideal '*Our joint commitment to effectively addressing and countering the world drug problem*' [Ár ngealltanas comhpháirteach chun aghaidh a thabhairt ar an bhfadhb dhomhanda drugaí agus chun í a chomhrac ar bhealach éifeachtach], mar an comhdhearcadh idirnáisiúnta is déanaí ar an mbeartas domhanda drugaí, d'fhonn breithniú a dhéanamh ar chur chun feidhme na ngealltanas a rinneadh chun aghaidh a thabhairt go comhpháirteach ar an bhfadhb dhomhanda drugaí agus chun í a chomhrac.

PUBLIC

AIRTEAGAL 3.3

Imirce agus tearmann idirnáisiúnta

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile agus malartóidh siad tuairimí faoi chuimsiú a ndlíthe, a rialachán agus a n-inniúlachtaí féin i réimsí na himirce, lena n-áirítear imirce rialta agus neamhrialta, gáinneáil ar dhaoine agus smuigleáil imirceach, imirce agus forbairt, tearmann agus cosaint idirnáisiúnta, filleadh, athligean isteach, imeascadh agus víosaí agus bainistiú teorann.

2. Comhoibreoidh na Páirtithe, lena n-áirítear trí chomhar teicniúil a d'fhéadfadh a bheith ann, maidir le faisnéis agus dea-chleachtais a bhaineann le beartais, rialacháin, institiúidí agus an tsochaí shibhialta a mhalartú, mar aon le comhroinnt sonraí agus staidrimh i ndáil leis an imirce.

3. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile chun an imirce neamhrialta a chosc agus chun an smuigleáil inimirceach neamhdhleathach a chomhrac. Chun na críche sin:

(a) déanfaidh an tSile aon duine dá náisiúnaigh atá i láthair go neamhdhleathach ar chríoch Ballstáit a athligean isteach, arna iarraidh sin don Bhallstát agus, mura bhforáiltear a mhalairt le comhaontú sonrach, gan aon fhoirmiúlacht bhreise;

(b) déanfaidh gach Ballstát aon duine dá náisiúnaigh atá i láthair go neamhdhleathach ar chríoch na Sile a athligean isteach, arna iarraidh sin dó agus, mura bhforáiltear a mhalairt le comhaontú sonrach, gan aon fhoirmiúlacht bhreise;

(c) soláthróidh na Ballstáit agus an tSile doiciméid taistil iomchuí dá náisiúnaigh chun na gcríoch sin dá dtagraítear i bhfomhíreanna (a) agus (b), nó glacfaidh siad le húsáid dhoiciméid taistil Eorpacha chun filleadh;

(d) comhaontóidh na Páirtithe go frithpháirteach comhaontú sonrach a chaibidliú ina saineofar oibleagáidí maidir le hathligean isteach náisiúnach, lena n- áirítear cineálacha fianaise maidir le náisiúntacht; féadfar a áireamh sa chomhaontú sin freisin oibleagáid daoine ar náisiúnaigh tríú tír iad a athligean isteach, i gcomhréir leis an dlí is infheidhme de chuid na bPáirtithe.

4. Geallann na Páirtithe go bhfeabhsóidh an comhar idirnáisiúnta maidir leis an imirce ar gach gné, lena n-áirítear faoi chuimsiú na Náisiún Aontaithe, go háirithe maidir le haghaidh a thabhairt ar bhunchúiseanna na himirce neamhrialta agus an easáitithe éigeantaigh, agus inniúlachtaí náisiúnta á n-urramú an tráth céanna.

AIRTEAGAL 3.4

Cosaint chonsalach

Cuirfidh údaráis taidhleoireachta agus chonsalacha aon Bhallstáit a bhfuil ionadaíocht á déanamh air cosaint ar fáil d'aon náisiúnach de chuid Ballstáit nach bhfuil buanionadaíocht aige sa tSile, má tá siad in ann cosaint chonsalach a chur ar fáil go héifeachtach i gcás ar leith, faoi na coinníollacha céanna a bhaineann le náisiúnaigh an Bhallstáit a bhfuil ionadaíocht á déanamh air.

AIRTEAGAL 3.5

Sciúradh airgid agus maoiniú sceimhlitheoireachta

Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar d'fhonn é a chosc agus a chomhrac úsáid a bhaint as a gcuid institiúidí airgeadais agus a gcuid gnólachtaí agus gairmeacha neamh- airgeadais ainmnithe chun sceimhlitheoireacht a mhaoiniú agus chun fáltais ó ghníomhaíochtaí coiriúla a sciúradh. Chuige sin, déanfaidh siad faisnéis a mhalartú laistigh de chreat a reachtaíochta féin agus oibreoidh siad i gcomhar chun cur chun feidhme éifeachtach iomlán na moltaí ón Tascfhórsa um Ghníomhaíocht Airgeadais (FATF) a áirithiú. Féadfar na nithe seo a leanas, i measc nithe eile, a áireamh leis an gcomhar sin, aisghabháil, gabháil, coigistiú, rianú, sainaithint agus aischur sócmhainní nó cistí a bhaineann leis na torthaí ar choireacht.

AIRTEAGAL 3.6

Forfheidhmiú an dlí agus an comhrac i gcoinne an éillithe agus na coireachta eagraithe trasnáisiúnta

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile agus malartóidh siad tuairimí maidir leis an gcoireacht thrasnáisiúnta eagraithe, eacnamaíoch agus airgeadais a chomhrac mar aon leis an ngáinneáil ar dhrugaí agus drugaí aindleathacha, an gháinneáil ar dhaoine agus cineálacha eile dúshaothraithe, éillithe, góchumtha, smuigleála agus idirbhearta neamhdhleathacha trína n-oibleagáidí idirnáisiúnta frithpháirteacha sa réimse sin a chomhlíonadh, lena n-áirítear a mhéid a bhaineann le cúnamh dlíthiúil frithpháirteach agus comhar éifeachtach maidir le sócmhainní nó cistí a dhíorthaítear ó ghníomhartha coiriúla a aisghabháil.

2. Malartóidh na Páirtithe taithí agus dea-chleachtais fhianaisebhunaithe maidir le ceapadh agus cur chun feidhme beartas a bhaineann leis an gcomhrac in aghaidh an éillithe agus na coireachta eagraithe trasnáisiúnta.

3. Forbróidh na Páirtithe idirphlé agus comhar maidir le forfheidhmiú an dlí, lena n-áirítear trí leanúint den chomhar straitéiseach le Europol, chomh maith le comhar breithiúnach straitéiseach, lena n-áirítear trí bhíthin Eurojust.

4. Féachfaidh na Páirtithe le dul i gcomhar i bhfóraim idirnáisiúnta chun, de réir mar is iomchuí, cloí le Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe in aghaidh na Coireachta Eagraithe Trasnáisiúnta, arna ghlacadh an 15 Samhain 2000 le Rún 55/25 ó na Náisiúin Aontaithe, agus a Phrótacail fhorlíontacha, agus cur chun feidhme an Choinbhinsiún sin a chur chun cinn.

5. Déanfaidh na Páirtithe cur chun feidhme Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe in aghaidh an Éillithe a chur chun cinn, arna ghlacadh an 31 Deireadh Fómhair 2003 le Rún 58/4 ó na Náisiúin Aontaithe, chomh maith leis an tSásra don Athbhreithniú ar Chur Chun Feidhme Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe in aghaidh an Éillithe arna bhunú ag Comhdháil na Stát atá ina bPáirtithe i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe in aghaidh an Éillithe in Doha, 9- 13 Samhain 2009 (‘sásra athbhreithnithe’), lena n-áirítear trí chloí le prionsabal na trédhearcachta agus rannpháirtíocht na sochaí sibhialta sa sásra athbhreithnithe.

6. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le dul i ngleic le héilliú i dtrádáil agus infheistíocht idirnáisiúnta agus, chuige sin, comhaontaíonn siad maidir le forálacha níos mionsonraithe a leagtar síos sa Phrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le hÉilliú a Chosc agus a Chomhrac.

PUBLIC

7. Maidir leis an gcomhrac in aghaidh an éillithe, comhaontaíonn na Páirtithe, go háirithe:

(a) faisnéis ábhartha agus dea-chleachtais a mhalartú maidir le hábhair amhail an tsláine, an trédhearcacht phoiblí agus an frith-éilliú;

(b) faisnéis agus dea-chleachtais a mhalartú, lena n-áirítear feachtais ardaithe feasachta agus modhanna oideachais maidir leis an gcomhrac in aghaidh an éillithe.

PUBLIC

AIRTEAGAL 3.7

Cibearchoireacht

1. Aithníonn na Páirtithe gur fadhb dhomhanda í an chibearchoireacht agus gur gá freagairt dhomhanda a thabhairt uirthi.

2. Neartóidh na Páirtithe a gcomhar chun an chibearchoireacht a chosc agus a chomhrac. Chun na críche sin, malartóidh siad faisnéis agus dea-chleachtais i gcomhréir lena ndlíthe agus lena ngealltanais idirnáisiúnta féin, amhail Coinbhinsiún Chomhairle na hEorpa maidir le Cibearchoireacht, arna dhéanamh i mBúdaipeist an 23 Samhain 2001 (‘Coinbhinsiún Bhúdaipeist’), ar bhealach ina n-urramófar go hiomlán cearta an duine agus laistigh de theorainneacha a bhfreagrachta.

3. Malartóidh na Páirtithe faisnéis maidir le hoideachas agus oiliúint imscrúdaitheoirí agus gairmithe nó ionchúisitheoirí eile atá speisialaithe i gcoireanna a bhaineann le ríomhairí agus san eolaíocht fhóiréinseach dhigiteach agus féadfaidh siad gníomhaíochtaí oiliúna comhpháirteacha a dhéanamh chun a leasa fhrithpháirtigh nó chun leasa tríú páirtithe.

4. Féachfaidh na Páirtithe le hoibriú le chéile i gcás inarb iomchuí chun cúnamh agus tacaíocht a sholáthar do Stáit eile chun dlíthe, beartais, cleachtais, oideachas agus oiliúint iomchuí a fhorbairt, i gcomhréir le Coinbhinsiún Bhúdaipeist agus á aithint gurb é an caighdeán idirnáisiúnta é i ndáil leis an gcibearchoireacht a chosc agus a chomhrac.

PUBLIC

AIRTEAGAL 3.8

Sonraí pearsanta a chosaint

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá sé na cearta bunúsacha chun príobháideachais agus chun cosaint sonraí pearsanta a chosaint. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar chun urramú na gceart bunúsach sin a áirithiú, lena n- áirítear i réimse fhorfheidhmiú an dlí agus chun an sceimhlitheoireacht agus coireanna tromchúiseacha trasnáisiúnta eile a chosc agus a chomhrac.

2. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar chun ardleibhéal cosanta a chur chun cinn i leith sonraí pearsanta. Féadfar forbairt acmhainní, cúnamh teicniúil, malartú faisnéise agus saineolais, agus comhar trí chomhpháirteanna rialála i gcomhlachtaí idirnáisiúnta a áireamh leis an gcomhar ar leibhéil dhéthaobhacha agus iltaobhacha de réir mar a chomhaontaíonn na Páirtithe go frithpháirteach.

CAIBIDIL 4

AN FHORBAIRT INBHUANAITHE

AIRTEAGAL 4.1

Forbairt inbhuanaithe

1. Déanfaidh na Páirtithe an fhorbairt inbhuanaithe a chur chun cinn ina trí ghné, eadhon an ghné shóisialta, an ghné eacnamaíoch agus an ghné chomhshaoil, ar bhealach cuimsitheach cothrom trí idirphlé, trí ghníomhaíocht chomhpháirteach, trí dhea-chleachtais a chomhroinnt, tríd an dea-rialachas ar gach leibhéal, trí straitéisí comhtháite forbartha inbhuanaithe faoi úinéireacht náisiúnta agus trí úsáid a bhaint as acmhainní airgeadais, agus an úsáid is fearr is féidir á baint as ionstraimí atá ann cheana agus a bheidh ann amach anseo.

2. Tabharfaidh na Páirtithe aghaidh ar na dúshláin a bhaineann leis na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe ó na Náisiúin Aontaithe (‘SDGanna’) a bhaint amach trí thosaíocht a thabhairt do riachtanais agus d’úinéireacht náisiúnta gach Páirtí, agus na comhthéacsanna réigiúnacha agus áitiúla á gcur san áireamh, agus trí shineirgí agus comhpháirtíochtaí a fhorbairt le páirtithe leasmhara ábhartha sa réimse sin, lena n-áirítear an tsochaí shibhialta, rialtais áitiúla, an earnáil phríobháideach, eagraíochtaí neamhbhrabúis agus an saol acadúil. Agus ról lárnach na rialtas i gcur chun cinn na forbartha á aithint acu, comhoibreoidh na Páirtithe freisin chun an earnáil phríobháideach, go háirithe fiontair bheaga agus mheánmhéide, a spreagadh chun forbairt inbhuanaithe a chur san áireamh ina gcleachtais.

PUBLIC

3. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá na modhanna cur chun feidhme, lena n-áirítear maoiniú, aistriú teicneolaíochta, comhar teicniúil agus fothú acmhainneachta, chun Clár Oibre 2030 a chur i gcrích agus obair leantach a dhéanamh air trí pháirtithe leasmhara éagsúla, lena n-áirítear rialtais, an tsochaí shibhialta, an earnáil phríobháideach agus gníomhaithe eile. I ndáil leis an méid sin, geallann siad go leanfaidh siad den obair chun an comhar idirnáisiúnta a neartú, lena n-áirítear trí úsáid uirlisí nuálacha a chur chun cinn d'fhonn forbairt inbhuanaithe a bhaint amach.

4. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile chun feabhas a chur ar an inbhuanaitheacht i bpatrúin tomhaltais agus táirgthe, agus féachfaidh siad le gníomhaíochtaí a dhéanamh atá dírithe ar an bhfás eacnamaíoch a dhíchúpláil ón díghrádú comhshaoil, lena n-áirítear trí bhíthin an gheilleagair chiorclaigh, beartais phoiblí agus straitéisí gnó.

5. Féachfaidh na Páirtithe le húsáid fhreagrach, inbhuanaithe, éifeachtúil acmhainní nádúrtha a chur chun cinn.

6. Féachfaidh na Páirtithe le feasacht a mhúscailt maidir leis na costais eacnamaíocha agus shóisialta a bhaineann le damáiste don chomhshaol agus a thionchar gaolmhar ar fholláine an duine, lena n-áirítear trí úsáid fianaise eolaíochtbhunaithe.

7. Beidh idirphlé beartais struchtúrtha rialta ag na Páirtithe maidir le forbairt inbhuanaithe agus baint amach na SDGanna chun feabhas a chur ar an gcomhordú beartais maidir le saincheisteanna leasa choitinn agus cáilíocht agus éifeachtacht an chomhordaithe sin.

8. Oibreoidh na Páirtithe le chéile chun breithnithe inscne a phríomhshruthú sna beartais agus sna hionstraimí éagsúla.

PUBLIC

9. Rachfar i mbun comhar um fhorbairt i gcomhréir leis na prionsabail agus na beartais ábhartha arna gcomhaontú go hidirnáisiúnta lenar chloígh an dá Pháirtí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 4.2

An comhar idirnáisiúnta

1. Aithníonn na Páirtithe cineál comhthairbheach an chomhair idirnáisiúnta agus a luach chun próisis forbartha inbhuanaithe a chur chun cinn.

2. Spreagfaidh na Páirtithe comhar triantánach le tríú tíortha in ábhair leasa choitinn ar bhealach ina n-urramófar go hiomlán straitéisí agus tosaíochtaí na dtairbhithe. Cuirfidh siad neartú an lánpháirtithe réigiúnaigh chun cinn laistigh de Mheiriceá Laidineach agus de Mhuir Chairib agus aithníonn siad an tábhacht straitéiseach a bhaineann le comhar dé-réigiúnach cuimsitheach.

AIRTEAGAL 4.3

An comhshaol

1. Comhaontaíonn na Páirtithe gur gá an comhshaol a chosaint agus acmhainní nádúrtha a chaomhnú, a athbhunú agus a bhainistiú ar bhealach inbhuanaithe.

2. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar, go háirithe, maidir le hábhair amhail cearta rochtana maidir le gnóthaí comhshaoil, an bhithéagsúlacht agus limistéir faoi chosaint, talamh agus ithir, uisce, cáilíocht an aeir, faireachán ar an gcomhshaol, measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaol, bainistiú dramhaíola, freagracht leathnaithe táirgeoirí, athchúrsáil agus bainistiú substaintí ceimiceacha, measúnú tionchair iompair agus bainistiú iompair.

3. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá an rialachas idirnáisiúnta comhshaoil, lena n-áirítear cur chun feidhme comhaontuithe comhshaoil iltaobhacha a bhfuil siad ina bpáirtithe iontu agus, de réir mar is iomchuí, rúin ó Chomhthionól Comhshaoil na Náisiún Aontaithe agus ó fhóraim ábhartha eile, chun dul i ngleic le dúshláin chomhshaoil atá ina n-ábhar leasa choitinn. Athdhearbhaíonn gach Páirtí a ghealltanas i dtaobh na comhaontuithe comhshaoil iltaobhacha ar páirtí iontu é a chur chun feidhme.

4. Neartóidh na Páirtithe a gcomhar maidir leis an gcomhshaol agus sláinte an duine a chosaint, agus maidir le breithnithe comhshaoil a phríomhshruthú i ngach earnáil comhair, de réir mar is iomchuí, go háirithe a mhéid a bhaineann leis an méid seo a leanas:

(a) dea-rialachas comhshaoil a chur chun cinn i réimsí tosaíochta arna gcomhaontú go frithpháirteach;

(b) malartú faisnéise, saineolais theicniúil agus dea-chleachtas a chothú i réimsí amhail iad seo a leanas:

(i) an geilleagar glas agus ciorclach agus na teicnící is fearr atá ar fáil;

PUBLIC

(ii) caomhnú agus úsáid inbhuanaithe a bhaint as cuspóirí bithéagsúlachta, lena n-áirítear mapáil agus measúnú a dhéanamh ar éiceachórais agus a seirbhísí, a luacháil agus príomhshruthú na gcuspóirí sin i réimsí beartais ábhartha eile;

(iii) foraoisí a chosaint agus a bhainistiú ar bhealach inbhuanaithe;

(iv) an comhrac in aghaidh na trádála neamhdhleathaí san fhiadhúlra, lena n-áirítear adhmad agus acmhainní bitheolaíocha eile;

(v) bainistiú fónta ceimiceán agus dramhaíola;

(vi) beartas acmhainní uisce, ithreach agus úsáide talún;

(vii) truailliú aeir agus laghdú truailleán gearrshaolach;

(viii) an comhshaol cósta agus muirí a chaomhnú agus a bhainistiú;

(ix) tionchair shóisialta agus eacnamaíocha an díghrádaithe comhshaoil;

(x) an tionchar a bhíonn ag gníomhaíochtaí eacnamaíocha ar an gcomhshaol agus na deiseanna a bhaineann le gnólachtaí a ghlasú;

(xi) rochtain ar fhaisnéis, rannpháirtíocht agus ceartas i gcúrsaí comhshaoil;

(xii) taighde acadúil comhpháirteach i gcúrsaí comhshaoil.

PUBLIC

AIRTEAGAL 4.4

An t-athrú aeráide

1. Admhaíonn na Páirtithe go bhfuil gá le gníomhaíocht chomhchoiteann ar mhaithe le forbairt íseal- astaíochtaí agus aeráid- díonach chun aghaidh a thabhairt ar bhagairt phráinneach an athraithe aeráide.

2. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá rialacha agus comhaontuithe idirnáisiúnta i réimse an athraithe aeráide, go háirithe Creat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide, arna dhéanamh i Nua-Eabhrac an 9 Bealtaine 1992 ('UNFCCC'), Comhaontú Pháras, agus Prótacal Kyoto a ghabhann le Creat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide, arna dhéanamh in Kyoto an 11 Nollaig 1997.

3. Oibreoidh na Páirtithe le chéile chun a gcomhar faoi UNFCCC a neartú, chun Comhaontú Pháras agus a rannchuidithe arna gcinneadh go náisiúnta faoin gComhaontú sin a chur chun feidhme.

4. Féadfar na nithe seo a leanas a áireamh leis an gcomhar sin:

(a) comhar chun gealltanais agus gníomhaíochtaí a bhí ann roimh 2020 a chur chun feidhme chun iontaoibh fhrithpháirteach a chothú idir na Páirtithe;

(b) gníomhaíocht bhreise le déanamh ag na Páirtithe a éascú, bunaithe ar a ndíospóireachtaí náisiúnta agus ar a n-anailís bheartais;

(c) tacú le forbairt eacnamaíoch íseal-astaíochtaí i gcomhréir le Comhaontú Pháras;

PUBLIC

(d) tacú le gach idirphlé agus rannpháirtíocht chuiditheach faoi UNFCCC, go háirithe an t-idirphlé agus an rannpháirtíocht sin a cruthaíodh chun measúnú a dhéanamh ar an dul chun cinn comhchoiteann i dtreo cuspóirí Chomhaontú Pháras a bhaint amach, amhail an t-athbhreithniú domhanda;

(e) idirphlé beartais agus comhar a fhorbairt i gcur chun feidhme an chreata trédhearcachta feabhsaithe arna bhunú le Comhaontú Pháras, i réimsí tosaíochta arna gcomhaontú go frithpháirteach, lena n-áirítear cumais náisiúnta a fheabhsú chun leibhéil trédhearcachta níos airde a bhaint amach;

(f) idirphlé déthaobhach agus comhar leasa fhrithpháirtigh a chur chun cinn d'fhonn tacú le próisis iltaobhacha, de réir mar is iomchuí, a bhféadfadh tionchar nach beag a bheith acu ar laghdú na n-astaíochtaí gás ceaptha teasa ó mhuiriompar agus eitlíocht idirnáisiúnta, go háirithe san Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta agus san Eagraíocht Mhuirí Idirnáisiúnta;

(g) beartais agus cláir aeráide intíre a chur chun cinn lena dtacaítear le cuspóirí Chomhaontú Pháras sreafaí airgeadais a mhaolú, a oiriúnú agus a ailíniú, lena n-áirítear trí na spriocanna agus na gníomhaíochtaí atá i rannchuidithe na bPáirtithe faoin gComhaontú sin arna gcinneadh go náisiúnta;

(h) tacú le gníomhaíocht chun sreafaí airgeadais a ailíniú le bealach i dtreo astaíochtaí gás ceaptha teasa ísle agus forbairt aeráid-díonach, agus béim á leagan ar mhaoiniú cuimsitheach don aeráid, lena ndírítear ar na daoine is boichte agus ar ghrúpaí atá an-leochaileach i leith éifeachtaí díobhálacha an athraithe aeráide, amhail mná agus cailíní;

PUBLIC

(i) idirphlé a chur chun cinn maidir le beartais agus bearta oiriúnúcháin a neartú, lena n-áirítear i gcúrsaí a bhaineann le maoiniú le haghaidh oiriúnú, meastóireacht ar thorthaí agus méadú ar an athléimneacht;

(j) sineirgí a chur chun cinn i réimse an ghníomhaithe ar son na haeráide ar gach leibhéal idir an riarachán poiblí, eagraíochtaí na sochaí sibhialta agus gnó príobháideach, agus rannpháirtíocht na hearnála príobháidí a chothú d'fhonn geilleagar íseal-astaíochtaí aeráid-díonach;

(k) ionstraimí beartais eacnamaíoch a chur chun cinn do ghníomhú ar son na haeráide, amhail an phraghsáil carbóin, ionstraimí margadhbhunaithe agus cánacha carbóin, de réir mar is iomchuí;

(l) feabhas a chur ar fhorbairt agus cur in úsáid teicneolaíochtaí íseal- astaíochtaí atá inmharthana ó thaobh tráchtála de agus teicneolaíochtaí eile atá neamhdhíobhálach don aeráid;

(m) iarrachtaí domhanda a chur chun cinn chun fóirdheontais neamhéifeachtúla i leith breoslaí iontaise a chuíchóiriú agus a chéimniú amach, ar fóirdheontais iad lena spreagtar tomhaltas diomailteach, agus riachtanais agus dálaí sonracha tíortha i mbéal forbartha á gcur san áireamh go hiomlán agus íoslaghdú á dhéanamh ar an drochthionchar a d'fhéadfadh a bheith ann ar a bhforbairt ar bhealach a chosnaíonn na pobail bhochta agus na pobail atá buailte;

(n) idirphlé déthaobhach a fheabhsú maidir le réimsí eile den bheartas aeráide a d'fhéadfadh teacht chun cinn agus breithniú ar chuir chuige thrasnacha Chomhaontú Pháras agus Chlár Oibre 2030 a chothú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 4.5

Fuinneamh inbhuanaithe

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá earnáil an fhuinnimh do rathúnas eacnamaíoch agus do shíocháin agus cobhsaíocht idirnáisiúnta, agus cuireann siad i dtábhacht go bhfuil claochlú earnáil an fhuinnimh fíorthábhachtach chun na spriocanna a leagadh amach i gComhaontú Pháras agus i gClár Oibre 2030 a bhaint amach. Comhaontaíonn siad gur gá soláthairtí fuinnimh a fheabhsú agus a éagsúlú, an nuálaíocht a chur chun cinn, éifeachtúlacht fuinnimh a mhéadú chun rochtain ar fhuinneamh sábháilte, inbhuanaithe atá fónta ó thaobh an chomhshaoil agus inacmhainne a áirithiú. Aithníonn na Páirtithe nach mbeidh an t-aistriú fuinnimh gan chostas sna réigiúin agus tacóidh siad le haistriú cóir. Oibreoidh na Páirtithe i dtreo na spriocanna sin.

2. Coinneoidh na Páirtithe malartuithe faisnéise ar bun maidir le fuinneamh agus rachaidh siad i gcomhar ar bhonn déthaobhach, réigiúnach agus iltaobhach chun tacú le margaí oscailte agus iomaíocha, dea- chleachtais a chomhroinnt, rialú trédhearcach eolaíochtbhunaithe a chur chun cinn, agus réimsí comhair a phlé i ndáil le saincheisteanna fuinnimh.

3. Déanfar comhar idir na Páirtithe de bhun an Airteagail seo a chur chun feidhme agus aird chuí á tabhairt ar Airteagail 15.14, chun sineirgí a áirithiú.

AIRTEAGAL 4.6

Rialachas na n-aigéan

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá bainistiú inbhuanaithe na n-aigéan agus na bhfarraigí, lena n-áirítear cosaint agus caomhnú na muirthimpeallachta, an naisc idir an t-aigéan agus an aeráid, caomhnú agus úsáid inbhuanaithe agus bainistiú freagrach iascaigh, dobharshaothraithe agus gníomhaíochtaí muirí eile agus an méid a rannchuidíonn siad le deiseanna comhshaoil, eacnamaíocha agus sóisialta a sholáthar don ghlúin seo agus do na glúnta atá le teacht.

2. Chuige sin, ar bhealach atá comhsheasmhach lena n-oibleagáidí faoin dlí idirnáisiúnta, go háirithe Coinbhinsiúin na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige, arna ndéanamh in Montego Bay, an 10 Nollaig 1982, gabhann na Páirtithe orthu féin an méid seo a leanas a dhéanamh:

(a) cur chun cinn go ndéanfaidh Stáit, ar féidir leo, an Comhaontú faoi Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige i ndáil le bithéagsúlacht mhuirí a chaomhnú agus a úsáid ar bhealach inbhuanaithe i limistéir lasmuigh den dlínse náisiúnta, arna ghlacadh i Nua Eabhrac 19 Meitheamh 2023, a shíniú agus a dhaigniú, a fhormheas nó a ghlacadh;

(b) oibriú i gcomhar le chéile chun SDG 14 agus SDGanna gaolmhara eile a bhaint amach, lena n-áirítear i gcomhlachtaí agus próisis ábhartha réigiúnacha agus iltaobhacha;

(c) rannchuidiú le rialachas idirnáisiúnta na n-aigéan a neartú, lena n-áirítear trí bhearnaí rialála agus cur chun feidhme a líonadh;

(d) comhar agus comhairliúchán níos fearr a chur chun cinn, laistigh d'eagraíochtaí, d'ionstraimí agus de chomhlachtaí idirnáisiúnta inniúla agus eatarthu, d'fhonn rialachas na n-aigéan a neartú agus forfheidhmiú éifeachtach a chur chun cinn;

(e) bearta faireacháin, rialaithe agus faireachais a chur chun cinn agus a chur chun feidhme go héifeachtach, amhail scéimeanna breathnóra, córais um fhaireachán soithí, trasloingsiú a rialú, cigireachtaí ar muir agus Rialú Stáit ar Chalafoirt agus smachtbhannaí gaolmhara de réir a ndlíthe agus rialachán féin, arb é is aidhm dóibh stoic éisc a chaomhnú agus ró- iascaireacht a chosc;

(f) gníomhartha a choinneáil ar bun nó a ghlacadh agus oibriú i gcomhar le chéile chun iascaireacht neamhdhleathach, neamhthuairiscithe agus neamhrialáilte (NNN) a chomhrac, lena n-áirítear, i gcás inarb iomchuí, faisnéis a mhalartú faoi ghníomhaíochtaí NNN ina gcuid uiscí agus beartais agus bearta a chur chun feidhme chun táirgí NNN a eisiamh ó shreabha trádála agus ó oibríochtaí feirmeoireachta éisc;

(g) oibriú i gcomhar le heagraíochtaí réigiúnacha bainistíochta iascaigh ina bhfuil an dá Pháirtí ina gcomhaltaí, ina mbreathnóirí nó ina bpáirtithe neamhchonarthacha comhoibríocha, agus i gcás inarb iomchuí sna heagraíochtaí sin, d'fhonn an dea-rialachas a bhaint amach;

(h) brú ar na haigéin a laghdú tríd an gcomhrac in aghaidh an truaillithe mhuirí agus an bhruscair mhuirí, lena n-áirítear truailliú muirí agus bruscar muirí ó fhoinsí talamhbhunaithe, ó phlaistigh agus ó mhicreaphlaistigh;

(i) oibriú i gcomhar chun bearta caomhnaithe agus uirlisí bainistíochta éiceachóras agus limistéarbhunaithe a fhorbairt, lena n-áirítear limistéir mhuirí faoi chosaint, i gcomhréir le dlí gach Páirtí agus leis an dlí idirnáisiúnta agus bunaithe ar an bhfaisnéis eolaíoch is fearr atá ar fáil chun limistéir agus acmhainní cósta agus muirí a chosaint agus a athbhunú;

PUBLIC

(j) neartú shábháilteacht agus shlándáil na n-aigéan a spreagadh trí dhea-chleachtais a mhalartú maidir le feidhmeanna garda cósta agus faireachas muirí, lena n-áirítear trí chomhar feabhsaithe idir údaráis ábhartha;

(k) uirlisí limistéarbhunaithe a chur chun cinn amhail pleanáil spásúil mhuirí atá bunaithe ar éiceachórais agus bainistiú comhtháite na limistéar cósta a chur chun cinn chun gníomhaíochtaí muirí a bhainistiú agus a fhorbairt ar bhealach inbhuanaithe;

(l) oibriú i gcomhar chun taighde agus bailiú sonraí aigéin a neartú;

(m) tacú le taighde muirí agus cinntí eolaíochtbhunaithe i ndáil le bainistiú iascaigh agus le gníomhaíochtaí saothraithe eile maidir le hacmhainní muirí;

(n) oibriú i gcomhar chun éifeachtaí díobhálacha an athraithe aeráide ar na haigéin, ar na cóstaí agus ar na héiceachórais a íoslaghdú, lena n-áirítear trí astaíochtaí gás ceaptha teasa a mhaolú, go háirithe dé-ocsaíd charbóin, agus chun gníomhaíochtaí oiriúnaithe éifeachtacha a bhaint amach agus tacaíocht do chur chun feidhme comhaontuithe idirnáisiúnta ábhartha agus gníomhaíochtaí idirnáisiúnta;

(o) forbairt an dobharshaothraithe inbhuanaithe fhreagraigh a chur chun cinn, lena n-áirítear maidir le cur chun feidhme na gcuspóirí agus na bprionsabal atá sa Chód Iompair le haghaidh Iascach Freagrach, arna ghlacadh i Róimh an 31 Deireadh Fómhair 1995, ag Eagraíocht Bhia agus Talmhaíochta na Náisiún Aontaithe;

(p) dea-chleachtais a mhalartú maidir le forbairt inbhuanaithe gníomhaíochtaí eacnamaíocha muirí áirithe a bhfuil leas ag na Páirtithe iontu.

PUBLIC

AIRTEAGAL 4.7

Rioscaí tubaiste a laghdú

1. Aithníonn na Páirtithe gur gá bainistiú a dhéanamh ar rioscaí tubaiste nádúrtha agus de dhéanamh an duine ar an leibhéal náisiúnta agus ar an leibhéal domhanda.

2. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile chun feabhas a chur ar bhearta coisctheacha, maolaithe, ullmhachta, freagartha agus téarnaimh chun rioscaí tubaiste a laghdú, cultúr coisc a chothú agus athléimneacht a sochaithe, a n-éiceachóras agus a mbonneagar a mhéadú, agus oibreoidh siad de réir mar is iomchuí ar leibhéil polaitiúil déthaobhach, réigiúnach agus iltaobhach chun laghdú rioscaí tubaiste domhanda a fheabhsú.

3. Geallann na Páirtithe malartú faisnéise agus dea-chleachtas a chur chun cinn maidir le Creat Sendai um Laghdú Rioscaí Tubaistí 2015-2030 a chur chun feidhme agus faireachán a dhéanamh air, arna ghlacadh ag an Tríú Comhdháil Dhomhanda de chuid na Náisiún Aontaithe in Sendai na Seapáine, an 18 Márta 2015 trí ardáin réigiúnacha agus dhomhanda um chomhar, agus go háirithe maidir le measúnú riosca, cur chun feidhme pleananna laghdaithe rioscaí tubaiste ar gach leibhéal, agus bailiú agus úsáid staidrimh tubaistí agus sonraí maidir le caillteanas de dheasca tubaiste, lena n-áirítear meastóireacht eacnamaíoch ar thubaistí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 4.8

Forbairt an bheartais uirbigh

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le beartais chun forbairt uirbeach inbhuanaithe a chur chun cinn mar bhealach chun rannchuidiú go héifeachtach le cur chun feidhme chuspóirí Chlár Oibre 2030 agus an Chláir Oibre Uirbigh Nua.

2. Cuirfidh na Páirtithe comhar agus comhpháirtíocht chun cinn, a mbeidh na príomhghníomhairí uile i réimse na forbartha uirbí inbhuanaithe páirteach ann, go háirithe, maidir le bealaí chun aghaidh a thabhairt ar na dúshláin uirbeacha ar bhealach comhtháite cuimsitheach.

3. Forbróidh na Páirtithe, cibé uair is féidir, deiseanna coincréiteacha le haghaidh comhair idir cathracha maidir le réitigh inbhuanaithe ar dhúshláin uirbeacha, d'fhonn fothú acmhainneachta a fheabhsú trí thaithí agus cleachtas a mhalartú, agus trí fhoghlaim fhrithpháirteach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 4.9

Comhar in earnáil na talmhaíochta agus forbairt tuaithe[1]

1. Comhoibreoidh na Páirtithe sa talmhaíocht agus san fhorbairt tuaithe agus é de chuspóir comhchoiteann acu feabhas a chur ar athléimneacht agus inbhuanaitheacht an táirgthe bia, ar an talmhaíocht inbhuanaithe agus ar bhainistiú acmhainní nádúrtha amhail uisce agus gníomhú ar son na haeráide, córais chiorclacha bhia, lena n-áirítear caillteanas agus cur amú bia a chosc agus a laghdú, eagraíochtaí táirgeoirí a chur chun cinn, tásca geografacha, taighde agus nuálaíocht, beartais forbartha tuaithe agus ionchas an mhargaidh talmhaíochta.

2. Aithníonn na Páirtithe na hiarrachtaí a rinneadh i bhfóraim idirnáisiúnta chun feabhas a chur ar shlándáil dhomhanda an tsoláthair bia agus ar an gcothú agus ar thalmhaíocht inbhuanaithe, agus gealltanas a thabhairt go nglacfaidh siad páirt ghníomhach i gcomhar sna fóraim sin d'fhonn rannchuidiú, faoi 2030, le deireadh a chur leis an ocras agus le gach cineál míchothaithe.

3. Oibreoidh na Páirtithe le chéile chun rannchuidiú le Clár Oibre 2030 a bhaint amach san earnáil agraibhia, go háirithe SDGanna 1, 2, 12, 15, 17 agus SDGanna ábhartha eile.

[1] A mhéid a chumhdaítear na hábhair a chumhdaítear leis an Airteagal seo freisin i gCaibidil 14, déanfar an comhar dá dtagraítear san Airteagal seo i gcomhréir leis an gCaibidil sin.

4. Déanfaidh na Páirtithe comhpháirtíochtaí éifeachtacha poiblí, poiblí-príobháideacha agus na sochaí sibhialta a spreagadh agus a chur chun cinn, agus iad ag tógáil ar an taithí a fuarthas agus ar straitéisí maoiniúcháin na gcomhpháirtíochtaí dá dtagraítear in SDG 17. Chuige sin, féachfaidh na Páirtithe le comhar agus comhordú déthaobhach a bhaineann leis an talmhaíocht agus forbairt tuaithe a fheabhsú bunaithe ar phrionsabal a spriocanna inbhuanaitheachta fadtéarmacha faoi seach, dá dtagraítear sa Chomhaontú Glas don Aontas Eorpach, faoi Straitéis an Aontais Eorpaigh 'ón bhFeirm go dtí an forc' agus faoi Straitéis Bhithéagsúlachta an Aontais Eorpaigh, agus faoi thionscnaimh inbhuanaitheachta agraibhia na Sile.

PUBLIC

CAIBIDIL 5

COMHPHÁIRTÍOCHT EACNAMAÍOCH, SHÓISIALTA AGUS CHULTÚRTHA

AIRTEAGAL 5.1

Fiontraíocht agus tionsclaíocht

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile chun timpeallacht fhabhrach a chur chun cinn d'fhorbairt agus d'iomaíochas feabhsaithe fiontar beag agus meánmhéide ('FBManna') agus do chomhar i réimse an bheartais tionscail de réir mar is iomchuí. Áireofar leis an gcomhar sin:

(a) teagmhálacha idir oibreoirí eacnamaíocha a chur chun cinn, infheistíochtaí comhpháirteacha a spreagadh agus comhfhiontair agus líonraí faisnéise a bhunú trí bhíthin chláir chothrománacha atá ann cheana;

(b) faisnéis agus taithí a mhalartú maidir le creatdálaí a chruthú le haghaidh FBManna chun a n- iomaíochas a fheabhsú agus maidir le nósanna imeachta a bhaineann le FBManna a bhunú;

(c) gníomhaíochtaí FBManna na bPáirtithe a éascú;

(d) freagracht agus cuntasacht shóisialta chorparáideach a chur chun cinn agus cleachtais fhreagracha ghnó a spreagadh, lena n- áirítear tomhaltas agus táirgeadh inbhuanaithe.

2. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar chun éascú a dhéanamh ar ghníomhaíochtaí comhair ábhartha arna mbunú ag an earnáil phríobháideach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 5.2

Amhábhair

1. Aithníonn na Páirtithe gurb é cur chuige trédhearcach, margadhbhunaithe an bealach is fearr chun timpeallacht a chruthú atá fabhrach d'infheistíocht in earnáil na n-amhábhar.

2. Ar bhonn leasa fhrithpháirtigh, cuirfidh na Páirtithe an comhar chun cinn maidir le saincheisteanna a bhaineann le hamhábhair laistigh de shuíomhanna réigiúnacha nó iltaobhacha ábhartha nó trí idirphlé déthaobhach arna iarraidh sin do cheachtar den dá Pháirtí. Beidh sé d'aidhm ag an gcomhar sin trédhearcacht a chur chun cinn i margaí domhanda d'amhábhair agus rannchuidiú le forbairt inbhuanaithe.

3. Déanfar an comhar idir na Páirtithe de bhun an Airteagail seo a chur chun feidhme agus aird chuí á tabhairt ar Airteagail 15.14, chun sineirgí a áirithiú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 5.3

Iompar freagrach gnó, agus gnó agus cearta an duine

1. Tacóidh na Páirtithe le Pleananna Gníomhaíochta Náisiúnta maidir le Gnó agus Cearta an Duine a fhorbairt agus a chur chun feidhme lena n-áiritheofar go ndéanfar tagairt d'fhorálacha díchill chuí éifeachtacha maidir le cearta an duine sna pleananna sin agus go spreagfar iad sna pleananna sin..

2. Agus é á chur san áireamh go bhfuil sé de dhualgas ar Stáit cearta an duine a chosaint ina gcríoch i ndáil le gníomhaíocht ghnó, déanfaidh na Páirtithe iompar gnó freagrach a chur chun cinn i gcomhréir le caighdeáin idirnáisiúnta arna bhformhuiniú nó ar thacaigh na Páirtithe leo faoi Phrionsabail Threoracha na Náisiún Aontaithe maidir le Gnó agus Cearta an Duine, na Treoirlínte d'Fhiontair Ilnáisiúnta na hEagraíochta um Chomhar agus Forbairt Eacnamaíochta (ECFE), agus faoi Threoir ghinearálta ECFE um Dhícheall Cuí le haghaidh Iompar Gnó Freagrach, an Dearbhú Tripháirteach Prionsabal maidir le Fiontair Ilnáisiúnta agus Beartas Sóisialta na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair (EIS) agus Clár Oibre 2030.

AIRTEAGAL 5.4

Fostaíocht agus saincheisteanna sóisialta

1. Aithníonn na Páirtithe, i gcomhréir le Clár Oibre 2030, gurb é díothú gach cineáil bochtaineachta agus gach gné den bhochtaineacht, lena n-áirítear an fhíorbhochtaineacht, an dúshlán is mó ar gá don domhan dul i ngleic leis agus gur ceanglas fíor-riachtanach don fhorbairt inbhuanaithe é. I ndáil leis sin, comhaontaíonn siad faisnéis a mhalartú maidir le modhanna chun an bhochtaineacht a thomhas d'fhonn tacú le beartais fhianaisebhunaithe.

2. Admhaíonn na Páirtithe gur cheart caighdeáin mhaireachtála a fheabhsú, poist ardcháilíochta a chruthú agus cosaint shóisialta agus obair chuibhiúil do gach duine – mná agus fir – a chur chun cinn a bheith i gcroílár na mbeartas fostaíochta agus sóisialta.

3. Déanfaidh na Páirtithe na prionsabail bhunúsacha agus na cearta bunúsacha san obair a leagtar amach i nDearbhú EIS maidir le Prionsabail Bhunúsacha agus Cearta Bunúsacha san Obair arna ghlacadh sa Ghinéiv an 18 Meitheamh 1998, agus sa dearbhú a leanann é, Dearbhú EIS maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir, arna ghlacadh an 10 Meitheamh 2008 agus i gCoinbhinsiúin bhunúsacha chomhfhreagracha EIS, a urramú, a chur chun cinn agus a bhaint amach.

4. Cuirfidh na Páirtithe feabhas ar an gcomhar, lena n-áirítear an comhar idir comhpháirtithe sóisialta i réimse na fostaíochta agus na ngnóthaí sóisialta, agus cuirfidh siad chun cinn malartuithe dea-chleachtas maidir le fostaíocht, sláinte agus sábháilteacht ag an obair, cigireachtaí saothair, obair neamhdhearbhaithe, idirphlé sóisialta agus cosaint shóisialta agus saothair, lena n-áirítear measúnú ar thionchair an gheilleagair neamhfhoirmiúil chomh maith le haistrithe gairmiúla a bhainistiú.

5. Comhaontaíonn na Páirtithe idirphlé tráthrialta a bhunú chun dul chun cinn na hoibre sna réimsí leasa choitinn sin agus dearadh agus éifeachtacht a gcuid beartas sna réimsí sin a thionlacan agus a athbhreithniú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 5.5

Daoine scothaosta agus daoine faoi mhíchumas

1. Geallann na Páirtithe go n-oibreoidh siad ar mhaithe le leas, dínit agus cuimsiú éifeachtach grúpaí leochaileacha ina sochaithe, chomh maith leo siúd a mbíonn bacainní rompu ar a rannpháirtíocht sa tsochaí ar bhonn comhionann le daoine eile, go háirithe daoine scothaosta agus daoine faoi mhíchumas.

2. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá sé aosú dearfach agus inrochtaineacht a chur chun cinn ar gach leibhéal le linn an tsaoil. Aithníonn na Páirtithe freisin a thábhachtaí atá sé na hoibleagáidí inrochtaineachta faoi Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine atá faoi Mhíchumas a chomhlíonadh, arna ghlacadh an 13 Nollaig 2006.

3. Comhaontaíonn na Páirtithe oibriú i gcomhar chun an méid seo a leanas a dhéanamh:

(a) gníomhaíochtaí a chur chun cinn agus a fhorbairt chun tacú le deiseanna i margadh an tsaothair agus cuimsiú sóisialta daoine scothaosta agus daoine faoi mhíchumas a mhéadú;

(b) oideachas cuimsitheach agus foghlaim ar feadh an tsaoil a áirithiú do dhaoine faoi mhíchumas, go háirithe leanaí agus daoine óga, agus do dhaoine scothaosta;

(c) gníomhaíochtaí spriocdhírithe a chur chun cinn lena ndíreofar ar dhaoine faoi mhíchumas meabhrach agus intleachta agus ag a bhfuil fadhbanna meabhairshláinte a chuimsiú, chomh maith le slánú agus athshlánú na ndaoine sin;

(d) dea-chleachtais maidir le gairis chúnta a shainaithint agus a mhalartú, lena n-áirítear na cinn sin a úsáidtear i soláthar cúraim chun maireachtáil neamhspleách a chothú agus atá inúsáidte do dhaoine scothaosta agus do dhaoine faoi mhíchumas araon, lena n-áirítear iad siúd atá i staideanna spleáchais;

(e) inrochtaineacht táirgí agus seirbhísí a fheabhsú ar bhealach comhleanúnach chun rochtain a áirithiú ar bhonn comhionann agus gan idirdhealú in aghaidh daoine faoi mhíchumas nó daoine scothaosta.

AIRTEAGAL 5.6

An Óige

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá an óige chun an fás agus an rathúnas a spreagadh. I ndáil leis an méid sin, leagfaidh na Páirtithe béim ar a thábhachtaí atá sé fostaíocht agus poist chuibhiúla a chruthú do dhaoine óga, chomh maith le tionscadail a fhorbairt atá dírithe ar a rannpháirtíocht shibhialta a mhéadú.

2. Comhoibreoidh na Páirtithe chun an méid seo a leanas a dhéanamh:

(a) rannpháirtíocht ghníomhach daoine óga sa tsochaí shibhialta a éascú;

(b) comhar agus malartuithe i réimse an bheartais óige agus oideachais neamhfhoirmiúil a fhothú le haghaidh na hóige agus oibrithe óige;

(c) forbairt inbhuanaithe agus chuimsitheach a chur chun cinn trí dhul i mbun idirphlé d'fhonn tacú le feachtais feasachta atá dírithe ar an óige maidir le cearta an duine agus neamh-idirdhealú.

3. Laistigh den chreat sin, déanfaidh siad obair chomhpháirteach chun an bhulaíocht agus an foréigean a chomhrac i bhforais oideachais.

AIRTEAGAL 5.7

Cultúr

1. Comhoibreoidh na Páirtithe i bhfóraim idirnáisiúnta ábhartha, go háirithe Eagraíocht Oideachais, Eolaíochta agus Cultúir na Náisiún Aontaithe (UNESCO), chun cuspóirí comhchoiteanna a shaothrú agus éagsúlacht chultúrtha a chothú, lena n-áirítear trí Choinbhinsiún UNESCO ar Éagsúlacht Léirithe Cultúir a Chosaint agus a Chur Chun Cinn a chur chun feidhme, arna ghlacadh i bPáras an 20 Deireadh Fómhair 2005.

2. Déanfaidh na Páirtithe idirphlé agus comhar níos dlúithe a chur chun cinn in earnálacha an chultúir agus na cruthaitheachta, lena n-áirítear maidir le teicneolaíochtaí agus meáin chlosamhairc atá ag teacht chun cinn agus nua, agus aird á tabhairt ar na comhaontuithe déthaobhacha atá ann cheana idir an tSile agus na Ballstáit, chun feabhas a chur, *inter alia*, ar thuiscint fhrithpháirteach agus ar eolas frithpháirteach ar a gcultúir faoi seach agus ar a malartuithe sa réimse sin.

3. Féachfaidh na Páirtithe le bearta iomchuí a dhéanamh chun malartuithe cultúrtha a chur chun cinn agus chun tionscnaimh chomhpháirteacha a chur i gcrích i réimsí cultúrtha éagsúla, lena n-áirítear comhléiriúchán i dtionscail na meán, na scannán agus na teilifíse, agus úsáid á baint as na hionstraimí agus na creataí comhair atá ar fáil.

4. Spreagfaidh na Páirtithe comhphlé idirchultúrtha idir eagraíochtaí na sochaí sibhialta agus idir daoine aonair as na Páirtithe chomh maith.

AIRTEAGAL 5.8

Taighde agus nuálaíocht

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar i réimse an taighde eolaíoch, na forbartha teicneolaíche agus na nuálaíochta ar bhonn leasa choitinn agus tairbhe fhrithpháirtigh agus i gcomhréir lena rialacha agus a bhforálacha inmheánacha. Beidh an comhar sin dírithe ar fhorbairt shóisialta agus eacnamaíoch a chur chun cinn, dul i ngleic le dúshláin shochaíocha dhomhanda, barr feabhais eolaíoch a bhaint amach, iomaíochas réigiúnach a fheabhsú agus an caidreamh idir na Páirtithe a neartú, as a dtiocfaidh comhpháirtíocht fhadtréimhseach. Cothóidh na Páirtithe idirphlé beartais agus úsáidfidh siad a n-ionstraimí éagsúla, amhail an Comhaontú le haghaidh comhar eolaíochta agus teicneolaíochta idir an Comhphobal Eorpach agus Poblacht na Sile, arna dhéanamh sa Bhruiséil an 23 Meán Fómhair 2002, ar bhealach comhlántach.

2. Féachfaidh na Páirtithe leis an méid seo a leanas a dhéanamh:

(a) feabhas a chur ar dhálaí le haghaidh soghluaisteacht taighdeoirí, eolaithe, saineolaithe, mac léinn agus fiontraithe agus gluaiseacht ábhair agus trealaimh thar theorainneacha;

(b) rochtain chómhalartach a éascú ar chláir eolaíochta, theicneolaíochta agus nuálaíochta, bonneagair thaighde agus saoráidí, foilseacháin agus sonraí eolaíochta a chéile;

(c) comhar a mhéadú i dtaighde agus caighdeánú réamhnormatach;

(d) comhphrionsabail a chur chun cinn chun go gcaithfear le cearta maoine intleachtúla i dtionscadail taighde agus nuálaíochta ar bhealach cothrom agus comhionann;

(e) idirphlé beartais maidir leis an nuálaíocht a spreagadh, atá dírithe ar FBManna go háirithe, d'fhonn earraí agus seirbhísí nua a ghiniúint agus nuálaíocht theicneolaíoch agus fiontraíocht a spreagadh;

(f) méadú a dhéanamh ar líon na dtionscadal gnó comhpháirteach taighde fheidhmigh agus forbartha lena bhféachtar le réitigh nuálacha a ghiniúint ar fhadhbanna agus dúshláin choiteanna;

(g) líonraí agus naisc a chothú idir institiúidí taighde agus nuálaíochta, amhail ollscoileanna agus lárionaid taighde agus cuideachtaí, i réigiúin na bPáirtithe chun gníomhaíochtaí gar don mhargadh a fhorbairt;

PUBLIC

(h) tacú le cláir nuálaíochta sóisialta agus poiblí arb é is aidhm dóibh feabhas a chur ar fhorbairt shóisialta na réigiún agus ar cháilíocht saoil na saoránach go háirithe;

(i) comhar agus malartú dea-chleachtas, beartas agus straitéisí a chur chun cinn, lena n-áirítear dúshláin dhomhanda, idir lucht déanta beartas, gníomhaireachtaí nuálaíochta agus páirtithe leasmhara ábhartha eile.

3. Cuirfidh na Páirtithe na gníomhaíochtaí seo a leanas chun cinn, a mbeidh eagraíochtaí rialtais, ionaid taighde phoiblí agus phríobháideacha, institiúidí ardoideachais, gníomhaireachtaí agus líonraí nuálaíochta, agus páirtithe leasmhara eile, lena n- áirítear FBManna, páirteach iontu:

(a) tionscnaimh chomhpháirteacha chun feasacht a ardú faoi chláir eolaíochta, theicneolaíochta, nuálaíochta agus fothaithe acmhainneachta agus deiseanna chun bheith rannpháirteach i gcláir a chéile;

(b) cruinnithe agus ceardlanna comhpháirteacha a bheidh dírithe ar fhaisnéis agus dea- chleachtais a mhalartú agus réimsí a shainaithint le haghaidh taighde comhpháirteach;

(c) gníomhaíochtaí comhpháirteacha agus cómhaoinithe taighde agus nuálaíochta, lena n-áirítear líonraí téamacha, i réimsí leasa choitinn;

(d) measúnú agus meastóireacht a aithnítear go frithpháirteach ar chomhar eolaíochta agus nuálaíochta agus scaipeadh na dtorthaí comhfhreagracha.

PUBLIC

AIRTEAGAL 5.9

Comhar polach

Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá an t-idirphlé agus an comhar ar an leibhéal déthaobhach agus ar an leibhéal iltaobhach in ábhair pholacha. Déanfar an comhar sin a threorú trí shain-idirphlé agus trí mhalartú dea-chleachtas, lena n-áirítear faoi chuimsiú an Choimisiúin um Chaomhnú Beo-Acmhainní Muirí Antartacha.

PUBLIC

AIRTEAGAL 5.10

Beartas digiteach

1. Aithníonn na Páirtithe go gcuireann teicneolaíocht faisnéise agus cumarsáide ('TFC') leis an bhforbairt eacnamaíoch, oideachais agus shóisialta. Malartóidh na Páirtithe tuairimí faoina mbeartais faoi seach sa réimse sin.

2. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar maidir le beartais TFC. Féadfar na nithe seo a leanas a áireamh leis an gcomhar sin:

(a) tuairimí a mhalartú ar na gnéithe difriúla den Straitéis maidir le Margadh Aonair Digiteach an Aontais Eorpaigh, go háirithe beartais agus rialáil na cumarsáide leictreonaí, lena n- áirítear rochtain ar sheirbhísí leathanbhanda, príobháideachas agus sonraí pearsanta a chosaint, sreafaí sonraí, ceanglais maidir le logánú sonraí, ríomhsheirbhísí rialtais, rialtas oscailte, sonraí oscailte, slándáil idirlín, ríomhsheirbhísí sláinte, agus neamhspleáchas údarás rialála;

(b) tuairimí a mhalartú maidir le neodracht líonra, mar phrionsabal chun idirlíon saor agus oscailte a chur chun cinn, agus cruthú seirbhísí agus feidhmchlár ar líne agus rochtain orthu ar mhaithe leis na saoránaigh uile;

(c) TFC a chur chun cinn mar mhodh forbartha sóisialta, cultúrtha agus eacnamaíche, cuimsiú sóisialta agus digiteach agus éagsúlacht chultúrtha mar aon le huirlis fíor-riachtanach chun nascacht a spreagadh i scoileanna agus chun líonraí taighde agus acadúla a fhorbairt;

(d) idirnascadh agus idir- inoibritheacht líonraí taighde a fhorbairt, mar aon le bonneagair agus seirbhísí ríomhaireachta agus sonraí eolaíocha, agus an fhorbairt sin a chur chun cinn ina comhthéacs réigiúnach;

(e) oibriú i gcomhar i réimse na ríomhsheirbhísí rialtais agus iontaoibh a chur i seirbhísí amhail ríomhshíniú agus ríomh- shainaitheantas, ag díriú ar phrionsabail bheartais, faisnéis agus dea- chleachtais a mhalartú maidir le TFC a úsáid chun riarachán poiblí a nuachóiriú agus chun seirbhísí poiblí ardcháilíochta a chur chun cinn agus acmhainní poiblí a bhainistiú ar bhealach trédhearcach;

(f) faisnéis a mhalartú faoi chaighdeáin, measúnú comhréireachta agus cineálcheadú, *inter alia*, chun trádáil a éascú;

(g) malartú saineolaithe agus oiliúint do na speisialtóirí sin a chur chun cinn, go háirithe gairmithe óga agus mná;

(h) scileanna digiteacha a chur chun cinn.

PUBLIC

AIRTEAGAL 5.11

Oideachas agus ardoideachas

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar i réimse an oideachais d'fhonn tacú le caipiteal daonna a fhorbairt, go háirithe ar leibhéal an ardoideachais.

2. Chun tacú le cáilíocht agus nuachóiriú córas ardoideachais, déanfaidh na Páirtithe an méid seo a leanas:

(a) soghluaisteacht mac léinn, acadóirí agus foirne riaracháin a chur chun cinn trí chláir atá ann cheana nó trí chláir nua;

(b) acmhainneachtaí in institiúidí ardoideachais a fheabhsú;

(c) feabhas a chur ar shásraí chun cáilíochtaí agus tréimhsí staidéir thar lear a aithint, i gcomhréir le dlí gach Páirtí.

AIRTEAGAL 5.12

Gníomhaíochtaí loingseoireachta satailíte sibhialta, fhaire na cruinne agus gníomhaíochtaí spáis eile

1. Aithníonn na Páirtithe go bhfuil tionchar dearfach ag gníomhaíochtaí spáis ar fhorbairt chomhshaoil eacnamaíoch, shóisialta agus inbhuanaithe agus ar iomaíochas tionsclaíoch.

2. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar, i gcomhréir le coinbhinsiúin idirnáisiúnta agus lena ndlí féin, maidir le hábhair leasa choitinn i réimse na ngníomhaíochtaí spáis shibhialta, amhail:

(a) taighde ar an spás, lena n-áirítear taighde ar loingseoireacht satailíte agus ar fhaire na cruinne trí rannpháirtíocht sa chlár Fís Eorpach;

(b) comhar maidir le feidhmchláir agus seirbhísí córas domhanda satailíte lum loingseoireacht satailíte, lena n-áirítear go háirithe taighde eolaíoch, comhar tionsclaíoch, trádáil agus forbairt margaidh, caighdeáin iarratais, bearta deimhniúcháin agus rialála;

(c) córais méadúcháin satailíte a fhorbairt, go háirithe le haghaidh córais aeriompair nó mhéadúcháin, cosaint fhrithpháirteach bhonneagar na gcóras loingseoireachta satailíte, comhar maidir le hidir-inoibritheacht, comhoiriúnacht agus úsáid speictrim;

(d) faire na cruinne agus domhaneolaíocht, lena n-áirítear comhar i bhfóraim iltaobhacha agus go háirithe sa Ghrúpa um Fhaire na Cruinne (‘GEO’), agus an Coiste um Shatailít Fhaire na Cruinne (‘CEOS’) chun aghaidh a thabhairt ar dhúshláin shochaíocha agus chun comhpháirtíochtaí gnó agus nuálaíochta i ndáil le faire na cruinne a éascú faoi chuimsiú chomhpháirt Copernicus de Chlár Spáis an Aontais trí réimsí leasa choitinn a shainaithint;

(e) cumarsáid satailíte.

PUBLIC

AIRTEAGAL 5.13

Turasóireacht

1. Comhoibreoidh na Páirtithe i réimse na turasóireachta d'fhonn malartú faisnéise a fheabhsú agus dea-chleachtais a bhunú chun forbairt chothrom agus inbhuanaithe na turasóireachta a áirithiú agus chun tacú le cruthú post, forbairt eacnamaíoch agus feabhsú cáilíochta saoil.

2. Díreoidh na Páirtithe go háirithe ar an méid seo a leanas:

(a) acmhainneacht na hoidhreachta nádúrtha agus na hoidhreachta cultúrtha a chosaint agus a uasmhéadú;

(b) sláine agus leasanna na bpobal áitiúil a urramú;

(c) comhar a chur chun cinn idir réigiúin na bPáirtithe agus réigiúin agus bardais na dtíortha comharsanachta;

(d) malartú faisnéise agus comhar a chur chun cinn le haghaidh tionscail chruthaitheacha agus nuálaíocht in earnáil na turasóireachta.

PUBLIC

AIRTEAGAL 5.14

Staidreamh

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar i réimse an Staidrimh.

2. Féadfar na nithe seo a leanas a áireamh leis an gcomhar sin:

(a) comhchuibhiú modheolaíochtaí staidrimh a chur chun cinn chun feabhas a chur ar inchomparáideacht sonraí;

(b) staidreamh oifigiúil a tháirgeadh agus a scaipeadh agus táscairí a fhorbairt;

(c) eolas agus dea-chleachtais a mhalartú idir institiúidí oifigiúla na Sile atá i gceannas ar ábhair agus nósanna imeachta staidrimh agus a gcontrapháirtithe san Aontas Eorpach.

AIRTEAGAL 5.15

Iompar

1. Oibreoidh na Páirtithe i réimsí ábhartha an bheartais iompair, lena n-áirítear beartas iompair comhtháite, d'fhonn córas iompair éifeachtach, inbhuanaithe, sábháilte, slán agus neamhdhíobhálach do phaisinéirí agus d'earraí araon a fhorbairt agus tacú leis.

PUBLIC

2. Beidh sé d’aidhm ag an gcomhar sin na nithe seo a leanas a chur chun cinn:

(a) malartú faisnéise maidir lena mbeartais iompair, caighdeáin iompair agus dea-chleachtais iompair féin agus ábhair leasa fhrithpháirtigh eile;

(b) idirnascadh agus idir-inoibritheacht gréasán;

(c) cur chuige córais iompair ilmhódaigh;

(d) timpeallacht atá fabhrach don infheistíocht;

(e) sábháilteacht agus slándáil na gcóras iompair;

(f) saincheisteanna iompair a bhaineann leis an gcomhshaol;

(g) réitigh iompair ísealcharbóin nó atá saor ó charbón, taighde agus nuálaíocht, réitigh chliste agus dhigiteacha;

(h) sain-idirphlé agus comhar a éascú laistigh d’fhóraim iompair idirnáisiúnta;

(i) réitigh iompair inbhuanaithe, lena n-áirítear i ndáil le soghluaisteacht uirbeach; agus

(j) éascú trádála, éifeachtúlacht mhéadaithe agus barrfheabhsú oibríochtaí iompair agus lóistíochta trí dhigitiú agus simpliú na gceanglas maidir le tuairisciú ar fud na modhanna iompair uile.

PUBLIC

CAIBIDIL 6

RÉIMSÍ EILE

PUBLIC

AIRTEAGAL 6.1

Beartais mhaicreacnamaíocha

Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile agus cuirfidh siad malartú faisnéise agus tuairimí maidir le beartais agus treochtaí maicreacnamaíocha chun cinn.

AIRTEAGAL 6.2

Cúrsaí cánach

Aithníonn na Comhpháirtithe agus tugann siad gealltanas dá réir cur chun feidhme phrionsabail an dea-rialachais i gcúrsaí cánach, lena n-áirítear na caighdeáin dhomhanda maidir le trédhearcacht, malartú faisnéise agus caighdeáin íosta in aghaidh chreimeadh an bhoinn agus aistriú brabúis (BEPS), a bhaint amach, chomh maith le cleachtais chánach dhíobhálacha a dhíothú. Cuirfidh na Páirtithe cothrom na Féinne chun cinn agus oibreoidh siad chun feabhas a chur ar an gcomhar idirnáisiúnta i réimse an chánachais chun seachaint cánach agus imghabháil cánach a chosc.

AIRTEAGAL 6.3

Beartas tomhaltóirí

Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le hardleibhéal cosanta tomhaltóirí a áirithiú agus, chuige sin, féachfaidh siad le dul i gcomhar sa réimse a bhaineann le beartas tomhaltóirí. Comhaontaíonn na Páirtithe go bhféadfaí an méid seo a leanas a bheith i gceist leis an gcomhar sin, a mhéid is féidir:

(a) faisnéis a mhalartú maidir lena gcreataí cosanta tomhaltóirí faoi seach, lena n- áirítear maidir le dlíthe tomhaltóirí, sábháilteacht táirgí tomhaltóirí, sásamh tomhaltóirí agus forfheidhmiú na reachtaíochta maidir le tomhaltóirí;

(b) forbairt comhlachas tomhaltóirí neamhspleách agus teagmhálacha idir ionadaithe tomhaltóirí a spreagadh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 6.4

An tsláinte phoiblí

Comhaontaíonn na Páirtithe comhoibriú i gcúrsaí sláinte poiblí, go háirithe a mhéid a bhaineann le galair theagmhálacha a chosc agus a rialú, ullmhacht chun ráigeanna galar ardphataigineach a chomhrac, forfheidhmiú na Rialachán Sláinte Idirnáisiúnta (2005), arna ghlacadh an 23 Bealtaine 2005 ag an gComhthionól Domhanda Sláinte, agus an fhrithsheasmhacht fhrithmhiocróbach a chomhrac.

PUBLIC

AIRTEAGAL 6.5

Comhar i réimse an spóirt agus na gníomhaíochta coirp

Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile i réimse an spóirt agus na gníomhaíochta coirp mar bhealach chun stíl mhaireachtála ghníomhach agus fholláin a fhorbairt, lena n-áirítear cur chun cinn na gníomhaíochta coirp chun an tsláinte a fheabhsú i ngach aoisghrúpa, róil shóisialta agus luachanna oideachais an spóirt a chur chun cinn, agus bagairtí in aghaidh an spóirt a chomhrac, amhail an dópáil, an chúbláil cluichí, an ciníochas agus an foréigean.

CAIBIDIL 7

NUACHÓIRIÚ AN STÁIT AGUS NA SEIRBHÍSE POIBLÍ, DÍLÁRÚ, BEARTAS RÉIGIÚNACH AGUS COMHAR IDIRINSTITIÚIDEACH

PUBLIC

AIRTEAGAL 7.1

Nuachóiriú stáit

I gcomhthéacs a n-idirphlé polaitiúil agus a gcomhar polaitiúil, oibreoidh na Páirtithe chun taithí a mhalartú maidir le hábhair a bhaineann le nuachóiriú agus dílárú an Stáit agus an riaracháin phoiblí, agus leas á bhaint as ceachtanna ó dhea-chleachtais na bPáirtithe maidir le héifeachtacht eagraíochtúil dhomhanda agus as an reachtaíocht agus an creat institiúideach atá ann cheana d'fhonn dea-rialachas a bhaint amach, lena n-áirítear an méid seo a leanas:

(a) aitheantas a thabhairt do neamhspleáchas agus do ról na nUasinstitiúidí Iniúchóireachta maidir leis an dea-rialachas a chur chun cinn ar gach leibhéal trí éifeachtúlacht, cuntasacht, éifeachtacht agus trédhearcacht a áirithiú;

(b) trédhearcacht agus cuntasacht a chur chun cinn i mbeartais phoiblí agus i gcinnteoireacht i ndáil lena saoránach, agus ról na sochaí sibhialta sa réimse sin a neartú;

(c) cultúr ionracais agus macántachta a chur chun cinn sa tseirbhís phoiblí lena gcuimsítear an tsochaí ina hiomláine, i gcomhar leis an earnáil phríobháideach agus leis an tsochaí shibhialta;

(d) nuálaíocht san earnáil phoiblí a chur chun cinn, tacú léi agus í a spreagadh, réitigh a sholáthar ar na fadhbanna agus ar na dúshláin a bhaineann lena leibhéil agus lena réimsí oibre éagsúla, ionas go nginfidh siad luach poiblí san éiceachóras nuálaíochta agus sa tsochaí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 7.2

Beartas réigiúnach agus dílárú

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá beartais a bhfuil sé mar aidhm leo forbairt réigiúnach agus chríochach chothrom inbhuanaithe a chur chun cinn. Admhaíonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le réigiúin agus le hobair le rialtais fhonáisiúnta, agus conas is féidir leo eolas tábhachtach a sholáthar faoi bheartais phoiblí i gcomhréir le ceanglais dhílárú na Sile amach anseo.

2. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar, nuair is féidir, d'fhonn feabhas a chur ar chórais rialachais ar leibhéil éagsúla, fothú acmhainneachta trí thaithí agus cleachtais a mhalartú agus foghlaim fhrithpháirteach, maidir le réitigh inbhuanaithe ar dhúshláin forbartha críochaí agus réigiúnaí, maidir le beartais arb é is aidhm dóibh comhtháthú sóisialta, eacnamaíoch agus críochach a chur chun cinn, lena n-áirítear comhar trasteorann, maidir le beartas réigiúnach a bhunú agus a chur chun feidhme agus maidir le straitéisí forbartha críochaí a eagrú agus maidir le saincheisteanna comhpháirtíochta, nósanna imeachta agus modhanna pleanála agus meastóireachta, nuálaíocht réigiúnach agus beartais um speisialtóireacht chliste.

3. Gabhann na Páirtithe orthu féin dinimic agus deiseanna comhair idir réigiúin an Aontais Eorpaigh agus réigiúin na Sile a neartú agus a leathnú, nuair is féidir, trí chláir chomhpháirteacha agus tionscadail chomhpháirteacha a cheapadh agus a chur i gcrích arb é is aidhm dóibh, *inter alia*, forbairt réigiúnach agus chríochach a fhorbairt.

4. Féachfaidh na Páirtithe le taithí agus dea-chleachtais a mhalartú maidir leis na hidirghaolta idir dílárú agus cur chun feidhme an bheartais réigiúnaigh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 7.3

Comhar idirinstitiúideach

1. Gabhann na Páirtithe orthu féin idirphlé agus comhar níos dlúithe a spreagadh agus a éascú idir na hinstitiúidí lena mbaineann in aon cheann de na réimsí a chumhdaítear leis an gComhaontú seo. Chun na críche sin, spreagfaidh na Páirtithe teagmhálacha idir institiúidí Rialtas na Síle agus an earnáil phoiblí agus institiúidí ábhartha eile na Sile lena gcontrapháirtithe san Aontas Eorpach chun aghaidh a thabhairt ar an gcomhar earnála is leithne is féidir, agus d'fhéadfadh na nithe seo a leanas a bheith san áireamh:

(a) an t-éilliú a chosc agus an t-éilliú a chomhrac;

(b) oiliúint agus tacaíocht eagraíochtúil;

(c) cúnamh teicniúil arna sholáthar d'institiúidí na Sile atá freagrach as beartais phoiblí a ghiniúint, a chur i gcrích agus as meastóireacht a dhéanamh orthu agus as faisnéis a sholáthar maidir leis na beartais sin, lena n-áirítear cruinnithe d'fhoireann institiúidí an Aontais Eorpaigh le contrapháirtithe ón tSile;

(d) malartú rialta faisnéise, mar a mheastar a bheith iomchuí, lena n-áirítear trí úsáid teicneolaíochtaí cumarsáide faisnéise, agus líonraí faisnéise a fhorbairt, agus coimirciú sonraí pearsanta i ngach réimse ina n-éilítear malartú sonraí á cosaint an tráth céanna;

(e) malartú faisnéise agus dea-chleachtas maidir le digitiú nósanna imeachta Stáit a bhaineann le soláthar seirbhísí do shaoránaigh;

(f) saineolas a aistriú;

(g) réamhstaidéir agus cur i gcrích comhpháirteach tionscadal lena mbaineann rannchuidiú airgeadais comhréireach;

(h) pleananna gníomhaíochta a fhorbairt lena n-áirítear pointí fócasacha, amchláir agus sásraí measúnaithe;

(i) rannchuidiú le cumas, inniúlachtaí agus scileanna a ghiniúint i réimse na nuálaíochta poiblí.

2. Féadfaidh na Páirtithe, trí chomhaontú frithpháirteach, réimsí eile gníomhaíochta a chur leis na réimsí sin dá dtagraítear i mír 1.

PUBLIC

CUID III

TRÁDÁIL AGUS ÁBHAIR A BHAINEANN LE TRÁDÁIL

CAIBIDIL 8

FORÁLACHA GINEARÁLTA AGUS INSTITIÚIDEACHA

ROINN A

FORÁLACHA GINEARÁLTA

AIRTEAGAL 8.1

Bunú limistéir saorthrádála

Leis seo, bunaíonn na Páirtithe limistéar saorthrádála, i gcomhréir le hAirteagal XXIV de GATT 1994 agus le hAirteagal V de GATS.

PUBLIC

AIRTEAGAL 8.2

Cuspóirí

PUBLIC

Tá sé de chuspóir ag an gCuid seo den Chomhaontú seo:

(a) trádáil earraí a leathnú agus a éagsúlú, i gcomhréir le hAirteagal XXIV de GATT 1994, idir na Páirtithe trí bhacainní taraife agus bacainní neamhtharaife ar thrádáil a laghdú nó a dhíothú;

(b) trádáil earraí a éascú, go háirithe trí na forálacha maidir le custaim agus éascú trádála, caighdeáin, rialacháin theicniúla, nósanna imeachta um measúnú comhréireachta, agus bearta sláintíochta agus fíteashláintíochta, agus caomhnú a dhéanamh ag an am céanna ar cheart gach Páirtí chun rialáil d'fhonn cuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach;

(c) léirscaoileadh na trádála i seirbhísí, i gcomhréir le hAirteagal V de GATS;

(d) cúinsí eacnamaíochta a fhorbairt a bheidh fabhrach do shreafaí infheistíochta méadaithe, feabhas a chur ar na coinníollacha bunaíochta ar bhonn phrionsabal an neamh-idirdhealaithe agus ag an am céanna, caomhnú a dhéanamh ar an gceart atá ag gach Páirtí maidir leis na bearta is gá a ghlacadh agus a fhorfheidhmiú chun cuspóirí beartais dlisteanacha a shaothrú;

(e) trádáil agus infheistíocht idir na Páirtithe a éascú, lena n- áirítear trí aistriú saor íocaíochtaí reatha agus gluaiseachtaí caipitil;

(f) timpeallacht a fhorbairt atá fabhrach d'infheistíocht trí rialacha trédhearcacha, cobhsaí agus intuartha a sholáthar lena ráthaítear cóir chothrom d'infheisteoirí agus córas cúirte a bhunú chun díospóidí idir infheisteoirí agus an stát a réiteach ar bhealach éifeachtach, cothrom agus intuartha;

(g) margaí soláthair phoiblí na bPáirtithe a oscailt go héifeachtach agus go cómhalartach;

(h) an nuálaíocht agus an chruthaitheacht a chur chun cinn trí chosaint leordhóthanach agus éifeachtach ceart maoine intleachtúla a áirithiú i gcomhréir leis na hoibleagáidí idirnáisiúnta is infheidhme idir na Páirtithe;

(i) coinníollacha a chur chun cinn lena gcothaítear iomaíocht neamhshaofa, go háirithe maidir le trádáil agus infheistíocht idir na Páirtithe;

(j) trádáil idirnáisiúnta a fhorbairt ar bhealach a chuireann le forbairt inbhuanaithe ó thaobh a gnéithe eacnamaíocha, sóisialta agus comhshaoil de; agus

(k) sásra um réiteach díospóidí a bheadh éifeachtach, cóir agus intuartha a bhunú chun díospóidí maidir le léirmhíniú agus cur i bhfeidhm na Coda seo den Chomhaontú seo a réiteach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 8.3

Sainmhínithe a bhfuil feidhm ghinearálta acu

Chun críocha na Coda seo den Chomhaontú seo, maidir le hIarscríbhinní 9, 10-A go 10-E, 13-A go 13-H, 15-A, 15-B, 16-A, 16-B, 16-C, 17-A go 17-I, 19-A, 19-B, 19-C, 21-A, 21-B, 25, 28-A, 28-B, 29, 32-A, 32-B, 32-C, 38-A agus 38-B agus na Prótacail a ghabhann leis an gComhaontú seo:

(a) ciallaíonn 'Comhaontú maidir le Talmhaíocht' an Comhaontú maidir le Talmhaíocht atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;

(b) ciallaíonn 'Comhaontú Frithdhumpála' an Comhaontú maidir le hAirteagal VI den Chomhaontú Ginearálta um Tharaifí agus Thrádáil a Chur chun Feidhme, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;

(c) ciallaíonn 'dleacht chustaim' aon dleacht nó muirear d'aon chineál a fhorchuirtear ar allmhairiú earra nó i ndáil leis an allmhairiú sin, nach bhfuil na nithe seo a leanas san áireamh leis:

(i) muirear atá coibhéiseach le cáin inmheánach arna forchur i gcomhréir le hAirteagal 9.4 den Chomhaontú seo;

(ii) dleacht frithdhumpála, dleacht choimirce speisialta, dleacht frithchúitimh nó dleacht choimirce arna gcur i bhfeidhm i gcomhréir le GATT 1994, leis an gComhaontú Frithdhumpála, leis an gComhaontú maidir le Talmhaíocht, leis an gComhaontú SCM agus leis an gComhaontú maidir le Bearta Cosanta, de réir mar is iomchuí; agus

(iii) táille nó muirear eile a fhorchuirtear ar allmhairiú, nó i ndáil le hallmhairiú, a bhfuil teorainn lena mhéid le neaschostas na seirbhísí a tugadh;

(d) ciallaíonn ‘CPC’ an tAicmiú Lárnach Táirgí Sealadach (Páipéir Staidrimh, Sraith M Uimh. 77, An Roinn Gnóthaí Eacnamaíocha agus Sóisialta Idirnáisiúnta, Oifig Staidrimh na Náisiún Aontaithe, Nua-Eabhrac, 1991);

(e) ciallaíonn ‘laethanta’ laethanta féilire, lena n- áirítear an deireadh seachtaine agus laethanta saoire;

(f) ciallaíonn ‘atá ann cheana’ atá i bhfeidhm ar an dáta a thiocfaidh an Comhaontú seo i bhfeidhm;

(g) ciallaíonn ‘GATS’ an Comhaontú Ginearálta maidir le Trádáil Seirbhísí, atá in Iarscríbhinn 1B a ghabhann le Comhaontú EDT;

(h) ciallaíonn ‘GATT 1994’ an Comhaontú Ginearálta um Tharaifí agus Thrádáil 1994, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;

(i) ciallaíonn ‘earraí de chuid Páirtí’ earra intíre mar a thuigtear in GATT 1994, lena n-áirítear earraí tionscnaimh de chuid an Pháirtí sin;

(j) ciallaíonn ‘Córas Comhchuibhithe’ nó ‘CC’ an Córas Comhchuibhithe um Thuairisciú agus um Chódú Tráchtearraí, lena n- áirítear a Rialacha Ginearálta um Léirmhíniú, Nótaí Roinne, Nótaí Caibidle agus Nótaí Fo- cheannteidil, arna bhforbairt ag an Eagraíocht Dhomhanda Chustaim;

(k) ciallaíonn ‘ceannteideal’ na chéad cheithre dhigit den uimhir aicmiúcháin taraife faoin gCóras Comhchuibhithe;

PUBLIC

(l) ciallaíonn ‘duine dlítheanach’ aon eintiteas dlíthiúil atá comhdhéanta mar is cuí nó atá eagraithe ar bhealach eile faoin dlí is infheidhme, bíodh sin ar mhaithe le brabús nó eile, agus bíodh sé faoi úinéireacht phríobháideach nó faoi úinéireacht phoiblí, lena n-áirítear aon chorparáid, iontaobhas, comhpháirtíocht, comhfhiontar, dílseánacht aonair nó comhlachas;

(m) ciallaíonn ‘beart’ aon bheart a dhéanann Páirtí, cibé acu i bhfoirm dlí, rialacháin, rialach, nós imeachta, cinnidh, gnímh riaracháin, ceanglais nó cleachtais, nó aon fhoirm eile;

(n) ciallaíonn ‘beart de chuid Páirtí’ aon bheart arna ghlacadh nó arna choinneáil ar bun ag:[1]

(i) rialtais agus údaráis ar gach leibhéal;

(ii) comhlachtaí neamhrialtasacha i bhfeidhmiú cumhachtaí arna dtarmligean ag rialtais nó údaráis ar gach leibhéal[2]; nó

---

1 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, áirítear le ‘beart’ neamhghníomhartha Páirtí maidir le bearta a dhéanamh, ar bearta iad a bhfuil gá leo chun a oibleagáidí faoin gComhaontú seo a chomhlíonadh.

2 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, beidh feidhm ag oibleagáidí Páirtí faoin gComhaontú seo maidir le fiontar faoi úinéireacht stáit nó maidir le duine eile nuair a fheidhmíonn sé aon údarás rialála nó riaracháin nó aon údarás rialtasach eile arna tharmligean chuige ag an bPáirtí sin, amhail an t-údarás chun ceadúnais a dhíshealbhú, a eisiúint, chun idirbhearta tráchtála a fhormheas nó chun cuótaí, táillí nó muirir eile a fhorchur.

(iii) aon eintiteas atá ag gníomhú ar threoracha ó Pháirtí nó faoi stiúir nó faoi rialú Páirtí maidir leis an mbeart[1];

(o) ciallaíonn 'duine nádúrtha':

(i) i gcás an Pháirtí AE, náisiúnach de Bhallstát, de réir a dhlí[2]; agus

(ii) i gcás na Sile, náisiúnach den tSile, de réir a dlí;

(p) ciallaíonn 'earra tionscnaimh' earra atá incháilithe faoi na rialacha tionscnaimh a leagtar amach i gCaibidil 10;

(q) ciallaíonn 'duine' duine nádúrtha nó duine dlítheanach;

PUBLIC

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, má mhaíonn Páirtí go bhfuil eintiteas ag gníomhú faoi mar a thagraítear i bhfomhír (iii), is ar an bPáirtí sin atá an dualgas cruthúnais agus ní mór dó comharthaí nithiúla a sholáthar ar a laghad.

[2] Chun críocha Chaibidlí 17 go 27, áirítear leis an sainmhíniú ar 'duine nádúrtha' duine nádúrtha a bhfuil buanchónaí air i bPoblacht na Laitvia nach saoránach de Phoblacht na Laitvia nó d'aon Stát eile é ach atá i dteideal, faoi dhlíthe Phoblacht na Laitvia, pas neamhshaoránaigh a fháil.

(r) ciallaíonn ‘sonraí pearsanta’ aon fhaisnéis a bhaineann le duine nádúrtha atá aitheanta nó inaitheanta;

(s) ciallaíonn ‘Comhaontú maidir le Bearta Cosanta’ an Comhaontú maidir le Bearta Cosanta atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;

(t) ciallaíonn ‘beart sláintíochta nó fíteashláintíochta’ aon bheart dá dtagraítear i mír 1 d’Iarscríbhinn A a ghabhann le Comhaontú SPS;

(u) ciallaíonn ‘Comhaontú SCM’ an Comhaontú maidir le Fóirdheontais agus le Bearta Frithchúitimh, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;

(v) ciallaíonn ‘Comhaontú SPS’ an Comhaontú maidir le Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta a Chur i bhFeidhm, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;

(w) ciallaíonn ‘Comhaontú BTT’ an Comhaontú maidir le Bacainní Teicniúla ar an Trádáil, atá in Iarscríbhinn 1 a ghabhann le Comhaontú EDT;

(x) ciallaíonn ‘Comhaontú TRIPS’ an Comhaontú maidir le Gnéithe de Chearta Maoine Intleachtúla a bhaineann le Trádáil, atá in Iarscríbhinn 1C a ghabhann le Comhaontú EDT; agus

(y) ciallaíonn ‘Comhaontú EDT’ Comhaontú Marrakech lena mbunaítear an Eagraíocht Dhomhanda Trádála, arna dhéanamh in Marrakech an 15 Aibreán 1994.

PUBLIC

AIRTEAGAL 8.4

Baint le Comhaontú EDT agus le comhaontuithe eile atá ann cheana
a thagann faoi raon feidhme na Coda seo den Chomhaontú seo

1. Dearbhaíonn na Páirtithe na cearta atá acu agus na hoibleagáidí atá orthu i leith a chéile faoi Chomhaontú EDT agus faoi chomhaontuithe eile atá ann cheana a bhfuil siad ina bpáirtí iontu agus a thagann faoi raon feidhme na Coda seo den Chomhaontú seo.

2. Ní fhorléireofar aon ní dá bhfuil sa Chomhaontú seo mar ní a cheanglaíonn ar cheachtar Páirtí gníomhú ar bhealach atá ar neamhréir lena oibleagáidí faoi Chomhaontú EDT.

3. I gcás aon neamhréireacht idir an Comhaontú seo agus aon chomhaontú atá ann cheana seachas Comhaontú EDT ar páirtí iad an dá Pháirtí ann agus a thagann faoi raon feidhme na Coda seo den Chomhaontú seo, rachaidh na Páirtithe i gcomhairle lena chéile láithreach d'fhonn réiteach sásúil a fháil don dá thaobh.

PUBLIC

ROINN B

FORÁLACHA INSTITIÚIDEACHA

AIRTEAGAL 8.5

Cúraimí sonracha na Comhairle Comhpháirtí ag gníomhú di i gcumraíocht trádála

1. Agus an Chomhairle Chomhpháirteach arna bunú de bhun Airteagal 40.1 ag tabhairt aghaidh ar shaincheisteanna a bhaineann leis an gCuid seo den Chomhaontú seo[1], féadfaidh sí:

(a) cinntí a ghlacadh chun an méid seo a leanas a leasú:

(i) na sceidil taraife i bhFoscríbhinní 9-1 agus 9-2 chun dlús a chur le díothú taraifí;

(ii) Caibidil 10 agus Iarscríbhinní 10-A go 10-E;

(iii) Iarscríbhinní 13-F agus 13-G agus Foscríbhinn 13-E-1;

(iv) Iarscríbhinní 16-A, 16-D, 16-E, agus mír 1 d'Iarscríbhinn 16-B;

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cuirfidh an tSile chun feidhme aon chinneadh a ghlacfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach ag gníomhú di i gcumraíocht trádála trí *acuerdos de ejecución* (comhaontuithe feidhmiúcháin), i gcomhréir le dlí na Sile.

PUBLIC

(v) Iarscríbhinn 21-B;

(vi) Iarscríbhinn 29;

(vii) an sainmhíniú ar ‘fóirdheontas’ in Airteagal 31.2(1) a mhéid a bhaineann sé le fiontair a sholáthraíonn seirbhísí, d’fhonn toradh an phlé a dhéanfar amach anseo in EDT nó fóraim ilpháirtithe ghaolmhara ar an ábhar sin a ionchorprú;

(viii) Iarscríbhinn 32-A a mhéid a bhaineann leis na tagairtí don dlí is infheidhme sna Páirtithe;

(ix) Iarscríbhinn 32-B a mhéid a bhaineann leis na critéir atá le háireamh sa nós imeachta freasúra;

(x) Iarscríbhinn 32-C a mhéid a bhaineann leis na tásca geografacha;

(xi) Iarscríbhinní 38-A agus 38-B; agus

(xii) aon fhoráil, iarscríbhinn, foscríbhinn nó prótacal eile, i gcás ina ndéantar foráil maidir lena leasú sa Chuid seo den Chomhaontú;

(b) cinntí a ghlacadh chun léirmhínithe ar fhorálacha na Coda seo den Chomhaontú seo a eisiúint, a bheidh ina gceangal ar na Páirtithe agus ar na comhlachtaí uile a bhunaítear faoin gCuid seo den Chomhaontú seo agus ar na painéil dá dtagraítear i gCaibidlí 33 agus 38;

PUBLIC

(c) fochoistí breise agus comhlachtaí eile atá freagrach as ábhair a thagann faoi raon feidhme na Coda seo den Chomhaontú seo de bhun Airteagal 40.3(3) a bhunú; agus

(d) má mheasann sí gurb iomchuí sin, rialacha nós imeachta na bhFochoistí agus na gcomhlachtaí eile a bhunaítear de bhun Airteagal 8.8 agus de bhun fhomhír (c) den mhír seo a bhunú.

2. Bunóidh comhordaitheoirí na Coda seo den Chomhaontú seo clár oibre cruinnithe den Chomhairle Chomhpháirteach ag gníomhú di i gcumraíocht trádála, de bhun Airteagal 8.7(2).

PUBLIC

AIRTEAGAL 8.6

Cúraimí sonracha an Chomhchoiste ag gníomhú dó i gcumraíocht trádála

1. Agus an Comhchoiste arna bhunú de bhun Airteagal 40.2 ag tabhairt aghaidh ar shaincheisteanna a bhaineann leis an gCuid seo den Chomhaontú seo,[1] déanfaidh sé an méid seo a leanas:

(a) tabharfaidh sé cúnamh don Chomhairle Chomhpháirteach le feidhmiú a feidhmeanna maidir le hábhair trádála agus infheistíochta;

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cuirfidh an tSile chun feidhme aon chinneadh a ghlacfaidh an Comhchoiste ag gníomhú dó i gcumraíocht trádála trí *acuerdos de ejecución* (comhaontuithe feidhmiúcháin), i gcomhréir le dlí na Sile.

(b) beidh sé freagrach as an gCuid seo den Chomhaontú seo a chur chun feidhme go cuí; maidir leis sin, agus gan dochar do na cearta arna mbunú faoi Chaibidil 38, féadfaidh Páirtí aon saincheist a bhaineann le cur i bhfeidhm nó léirmhíniú na Coda seo den Chomhaontú seo a tharchur lena plé laistigh den Chomhchoiste;

(c) déanfaidh sé formhaoirseacht ar fhorbairt bhreise ar fhorálacha na Coda seo den Chomhaontú seo de réir mar is gá agus déanfaidh sé meastóireacht ar na torthaí a fhaightear óna cur i bhfeidhm;

(d) lorgóidh sé bealaí iomchuí chun fadhbanna a chosc agus a réiteach, ar fadhbanna iad a d'fhéadfadh teacht chun cinn ar bhealach eile i réimsí a chumhdaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú seo;

(e) déanfaidh sé maoirseacht ar obair na bhFochoistí uile a bhunaítear faoi Airteagal 8.8 agus na bhFochoistí a bhunaítear faoi Airteagal 40.3(3) agus a dhéanann cúraimí a bhaineann go sonrach leis an gCuid seo den Chomhaontú seo; agus

(f) déanfaidh sé scrúdú ar aon éifeacht ar an gCuid seo den Chomhaontú seo a bhaineann le haontachas Ballstáit nua leis an Aontas Eorpach.

2. Féadfaidh an Comhchoiste, ag gníomhú dó i gcumraíocht trádála na nithe seo a leanas a dhéanamh:

(a) fochoistí breise agus comhlachtaí eile atá freagrach as ábhair a thagann faoi raon feidhme na Coda seo den Chomhaontú seo de bhun Airteagal 40.3(3) a bhunú;

PUBLIC

(b) cinntí a ghlacadh chun an Chuid seo den Chomhaontú seo a leasú de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 8.5(1) agus chun na léirithe dá dtagraítear i bhfomhír (b) d'Airteagal 8.5(1) a eisiúint idir cruinnithe na Comhairle Comhpháirtí, nuair nach féidir leis an gComhairle Chomhpháirteach teacht le chéile nó de réir mar a fhoráiltear a mhalairt sa Chomhaontú seo; agus

(c) rialacha nós imeachta na bhFochoistí agus na gcomhlachtaí eile a bhunú, má mheasann sé gurb iomchuí sin, ar fochoistí agus comhlachtaí iad a bunaítear de bhun Airteagal 8.8 agus de bhun fhomhír (a) den mhír seo.

3. Bunóidh comhordaitheoirí na Coda seo den Chomhaontú seo clár oibre cruinnithe den Chomhchoiste ag gníomhú dó i gcumraíocht trádála, de bhun Airteagal 8.7(2).

AIRTEAGAL 8.7

Comhordaitheoirí don Chuid seo den Chomhaontú seo

1. Ceapfaidh gach Páirtí comhordaitheoir don Chuid seo den Chomhaontú seo, laistigh de 60 lá ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, agus tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile faoi shonraí teagmhála an chomhordaitheora sin.

2. Déanfaidh na comhordaitheoirí an clár oibre a bhunú go comhpháirteach agus déanfaidh siad gach ullmhúchán eile is gá le haghaidh chruinnithe na Comhairle Comhpháirtí, an Chomhchoiste, agus na bhFochoistí agus comhlachtaí eile a bhunaítear de bhun Airteagal 8.8 nó a bhunaítear faoi Airteagal 40.3(3) agus a dhéanann cúraimí a bhaineann go sonrach leis an gCuid seo den Chomhaontú seo. Déanfaidh na comhordaitheoirí obair leantach maidir leis na cinntí ón gComhairle Chomhpháirteach agus ón gComhchoiste, ag gníomhú dóibh i gcumraíocht trádála, agus maidir leis na cinntí ó na Fochoistí sna cásanna dá bhforáiltear in Airteagal 17.39 agus Airteagal 25.20, de réir mar is iomchuí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 8.8

Fochoistí agus comhlachtaí eile a bhaineann go sonrach leis an gCuid seo den Chomhaontú seo

1. Bunaíonn na Páirtithe leis seo na Fochoistí seo a leanas:

(a) an Fochoiste in aghaidh Éilliú sa Trádáil agus san Infheistíocht;

(b) an Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh;

(c) an Fochoiste um Sheirbhísí Airgeadais;

(d) an Fochoiste um Maoin Intleachtúil;

(e) an Fochoiste um Sholáthar Poiblí;

(f) an Fochoiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta;

(g) an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht;

(h) an Fochoiste ar Chórais Bhia Inbhuanaithe;

(i) an Fochoiste um Bacainní Teicniúla ar Thrádáil;

PUBLIC

(j) an Fochoiste um Thrádáil in Earraí; agus

(k) an Fochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe.

2. Bunóidh comhordaitheoirí na Coda seo den Chomhaontú seo clár oibre chruinnithe na bhFochoistí agus comhlachtaí eile atá freagrach as ábhair a thagann faoi raon feidhme na Coda seo den Chomhaontú seo, de bhun Airteagal 8.7(2).

PUBLIC

CAIBIDIL 9

TRÁDÁIL EARRAÍ

AIRTEAGAL 9.1

Cuspóir

Déanfaidh na Páirtithe trádáil earraí a léirscaoileadh de réir a chéile agus ar bhonn cómhalartach i gcomhréir leis an gCuid seo den Chomhaontú seo.

AIRTEAGAL 9.2

Raon feidhme

Ach amháin mar a fhoráiltear a mhalairt sa Chuid seo den Chomhaontú seo, tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an trádáil in earraí de chuid Páirtí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 9.3

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinn 9:

(a) ciallaíonn ‘Comhaontú maidir le Nósanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairí’ an Comhaontú maidir le Nósanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairí atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;

(b) ciallaíonn ‘idirbhearta consalacha’ an nós imeachta chun sonrasc consalach nó víosa chonsalach le haghaidh sonrasc tráchtála, deimhniú tionscnaimh, lastliosta, dearbhú onnmhairiúcháin loingseora nó aon doiciméadacht chustaim eile i ndáil le hearra a allmhairiú, a fháil ó chonsal an Pháirtí is allmhaireoir i gcríoch an Pháirtí is onnmhaireoir, nó i gcríoch tríú tír;

(c) ciallaíonn ‘Comhaontú maidir le Luacháil Custaim’ an Comhaontú maidir le hAirteagal VII de GATT 1994 a Chur Chun Feidhme, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;

(d) ciallaíonn ‘nós imeachta um cheadúnú onnmhairí’ nós imeachta riaracháin lena n-éilítear iarratas nó doiciméadacht eile seachas iarratais nó doiciméadacht a éilítear go ginearálta chun críoch imréitigh custaim a chur faoi bhráid an chomhlachta nó na gcomhlachtaí riaracháin ábhartha mar réamhchoinníoll onnmhairiúcháin ó chríoch an Pháirtí is onnmhaireoir;

(e) ciallaíonn ‘nós imeachta um cheadúnú allmhairí’ nós imeachta riaracháin lena n- éilítear iarratas nó doiciméadacht eile, seachas iarratais nó doiciméadacht a éilítear go ginearálta chun críocha imréitigh custaim, a chur faoi bhráid an chomhlachta nó na gcomhlachtaí riaracháin ábhartha mar réamhchoinníoll allmhairiúcháin isteach i gcríoch an Pháirtí is allmhaireoir;

(f) ciallaíonn ‘earra athmhonaraithe’ earra a aicmítear i gCaibidlí CC 84 go 90 nó faoi cheannteideal 94.02, seachas earra atá aicmithe faoi cheannteidil CC 84.18, 85.09, 85.10, 85.16 agus 87.03 nó faoi fho-cheannteidil 8414.51, 8450.11, 8450.12, 8508.1 agus 8517.11, ar earra é:

(i) atá comhdhéanta go hiomlán nó i bpáirt de pháirteanna a fuarthas ó earraí a úsáideadh roimhe;

(ii) a bhfuil coinníollacha feidhmíochta agus oibre aige atá comhchosúil leis an earra coibhéiseach agus riocht nua air; agus

(iii) a dtugtar an barántas céanna dó agus a thabharfaí don earra coibhéiseach agus riocht nua air;

(g) ciallaíonn ‘deisiú’ aon oibríocht phróiseála arna déanamh ar earra chun lochtanna oibriúcháin nó damáiste ábhartha a leigheas agus a bhfuil i gceist léi an t- earra a fhilleadh ar a fheidhm bhunaidh, nó a áirithiú go gcomhlíonfaidh sé ceanglais theicniúla maidir lena úsáid, i gcás inarb amhlaidh nach bhféadfaí, gan an phróiseáil sin, an t- earra a úsáid ar an ngnáthbhealach a thuilleadh chun na gcríoch a bhí beartaithe dó; áirítear le hearraí a dheisiú athchóiriú agus cothabháil, ach ní áirítear leis sin oibríocht nó próiseas:

(i) lena scriostar saintréithe bunúsacha aon earra, nó lena gcruthaítear earra atá nua nó atá difriúil ó thaobh tráchtála de;

(ii) lena dtiontaítear earra neamhchríochnaithe ina earra críochnaithe; nó

(iii) a úsáidtear chun feidhmíocht theicniúil earra a fheabhsú nó a uasghrádú;

(h) ciallaíonn ‘catagóir chéimnithe’ an tráthchlár chun dleachtanna custaim a dhíothú, is é sin idir 0 bhliain agus 7 mbliana, a mbeidh earraí saor ó dhleacht chustaim ina dhiaidh sin, mura sonraítear a mhalairt sna sceidil in Iarscríbhinn 9.

PUBLIC

AIRTEAGAL 9.4

Cóir náisiúnta ar chánachas inmheánach agus rialáil

Tabharfaidh gach Páirtí cóir náisiúnta d'earraí an Pháirtí eile i gcomhréir le hAirteagal III de GATT 1994, lena n- áirítear na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha a ghabhann leis. Chuige sin, déantar Airteagal III de GATT 1994, agus na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha a ghabhann leis, a ionchorprú sa Chomhaontú seo, agus déantar cuid den Chomhaontú seo díobh *mutatis mutandis*.

PUBLIC

AIRTEAGAL 9.5

Laghdú nó díothú dleachtanna custaim

1. Mura bhforáiltear a mhalairt sa Chomhaontú seo, déanfaidh gach Páirtí a dhleachtanna custaim ar earraí de thionscnamh an Pháirtí eile a laghdú nó a dhíothú i gcomhréir lena sceideal in Iarscríbhinn 9.

2. Chun críocha mhír 1, is é a bheidh i mbonnráta na ndleachtanna custaim an bonnráta a shonraítear do gach earra sna sceidil in Iarscríbhinn 9.

3. Má laghdaíonn Páirtí a ráta dleachta custaim a chuirtear i bhfeidhm maidir lena náisiún barrfhabhair (‘ráta NBF’), beidh feidhm ag an sceideal in Iarscríbhinn 9 a bhaineann leis an bPáirtí sin maidir leis na rátaí laghdaithe. Má laghdaíonn Páirtí a ráta NBF a chuirtear i bhfeidhm go dtí leibhéal atá faoi bhun an bhonnráta i ndáil le líne taraife áirithe, ríomhfaidh an Páirtí sin an ráta fabhrach is infheidhme lena ndéantar an laghdú taraife ar an ráta íslithe NBF a chuirtear i bhfeidhm, agus coinneoidh sé an corrlach fabhair coibhneasta le haghaidh na líne taraife áirithe sin fad is a bheidh an ráta NBF a chuirfear i bhfeidhm níos ísle ná an bonnráta. Comhfhreagraíonn an corrlach fabhair coibhneasta d’aon líne taraife ar leith i ngach tréimhse chéimnithe don difríocht idir an bonnráta a leagtar amach sa sceideal in Iarscríbhinn 9 a bhaineann leis an bPáirtí sin agus an ráta dleachta arna chur i bhfeidhm le haghaidh na líne taraife sin i gcomhréir leis an sceideal sin, arna roinnt ar an mbonnráta sin, agus arna shloinneadh i dtéarmaí céatadáin.

4. Arna iarraidh sin do Pháirtí, rachaidh na Páirtithe i gcomhairle le chéile chun breithniú a dhéanamh ar dhlús a chur le laghdú nó díothú dleachtanna custaim a leagtar amach sna sceidil in Iarscríbhinn 9. Ag féachaint don chomhairliúchán sin, féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh a ghlacadh chun Iarscríbhinn 9 a leasú chun dlús a chur leis an laghdú nó an díothú taraife sin.

AIRTEAGAL 9.6

Neamhghníomhaíocht

1. Mura bhforáiltear a mhalairt sa Chuid seo den Chomhaontú seo, ní mhéadóidh Páirtí aon dleacht chustaim arna shocrú mar an mbonnráta in Iarscríbhinn 9 ná ní ghlacfaidh sé aon dleacht chustaim nua ar earra de thionscnamh an Pháirtí eile.

2. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfaidh Páirtí dleacht chustaim a mhéadú go dtí an leibhéal a leagtar amach in Iarscríbhinn 9 don tréimhse chéimnithe faoi seach tar éis laghdú aontaobhach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 9.7

Dleachtanna ar onnmhairí, cánacha nó muirir eile

1. Maidir le haon dleacht, cáin nó muirear eile d'aon chineál a fhorchuirfear ar onnmhairiú earra, nó i ndáil le honnmhairiú earra, chuig an bPáirtí eile, ní fhéadfaidh Páirtí é sin a ghlacadh ná a choinneáil ar bun, nó aon cháin inmheánach nó muirear eile ar earra a onnmhaireofar chuig an bPáirtí eile a bheidh níos mó ná an cháin nó an muirear a d'fhorchuirfí ar earraí comhchosúla nuair a bheadh sé beartaithe lena dtomhaltas intíre.

2. Ní chuirfidh aon rud san Airteagal seo cosc ar Pháirtí táille nó muirear a cheadaítear de bhun Airteagal 9.8 a fhorchur ar earra a onnmhairítear.

AIRTEAGAL 9.8

Táillí agus foirmiúlachtaí

1. Na táillí agus na muirir eile a fhorchuirfidh Páirtí ar allmhairiú nó onnmhairiú earra de chuid an Pháirtí eile, nó i ndáil leis sin, déanfar a méid a theorannú do neaschostas na seirbhísí a soláthraíodh, agus ní bheidh sa mhéid sin cosaint indíreach ar earraí intíre ná cánachas ar allmhairí nó onnmhairí chun críoch fioscach.

2. Ní thoibheoidh Páirtí táillí ná muirir eile ar allmhairiú nó ar onnmhairiú, nó i dtaca leis sin, ar bhonn *ad valorem*.

3. Ní fhéadfaidh gach Páirtí muirir a fhorchur ná costais a ghnóthú ach amháin i gcás ina dtugtar seirbhísí sonracha, lena n-áirítear an méid seo a leanas:

(a) tinreamh foirne custaim, ar iarratas, lasmuigh d'uaireanta oifigiúla oscailte oifige nó ag áitreabh seachas áitreabh custaim;

(b) anailísí nó tuarascálacha saineolaithe ar earraí agus táillí poist as earraí a chur ar ais chuig iarratasóir, go háirithe i ndáil le cinntí a bhaineann le faisnéis cheangailteach nó le faisnéis a chur ar fáil a bhaineann le cur i bhfeidhm na reachtaíochta custaim;

(c) iniúchadh nó sampláil earraí chun críocha fíoraithe, nó díothú earraí, i gcás ina mbeidh costais i gceist seachas an costas a bhaineann le leas a bhaint as foireann custaim; nó

(d) bearta eisceachtúla rialaithe, i gcás ina mbeidh bearta den sórt sin riachtanach de bharr chineál na n-earraí nó de bharr riosca a d'fhéadfadh a bheith ann.

4. Foilseoidh gach Páirtí go pras gach táille agus muirear a fhorchuirfidh sé i ndáil le hallmhairiú nó le honnmhairiú ar bhealach a chumasóidh do rialtais, do thrádálaithe agus do pháirtithe leasmhara eile eolas a chur orthu.

PUBLIC

5. Ní beidh idirbhearta consalacha de dhíth ar Pháirtí, lena n-áirítear táillí agus muirir ghaolmhara, i ndáil le haon earra de chuid an Pháirtí eile a allmhairiú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 9.9

Earraí deisithe

1. Ní chuirfidh Páirtí dleacht chustaim i bhfeidhm ar earra, beag beann ar a thionscnamh, a thiocfaidh isteach arís i gcríoch chustaim an Pháirtí tar éis an t-earra sin a onnmhairiú go sealadach óna chríoch chustaim go dtí críoch chustaim an Pháirtí eile lena dheisiú.

2. Níl feidhm ag mír 1 maidir le hearra a allmhairítear faoi bhanna, isteach i gcriosanna saorthrádála, nó faoi stádas den chineál céanna, a onnmhairítear lena dheisiú ansin agus nach n-athallmhairítear faoi bhanna, isteach i gcriosanna saorthrádála, nó faoi stádas den chineál céanna.

3. Ní chuirfidh Páirtí dleacht chustaim i bhfeidhm i leith earra, beag beann ar a thionscnamh, arna allmhairiú go sealadach ó chríoch chustaim an Pháirtí eile lena dheisiú.[1]

[1] I gcás an Pháirtí AE, úsáidtear an nós imeachta um próiseáil isteach mar a leagtar síos i Rialachán (AE) Uimh. 952/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 9 Deireadh Fómhair 2013 lena leagtar síos Cód Custaim an Aontais (IO AE L 269, 10.10.2013, lch. 1) chun críocha na míre seo.

AIRTEAGAL 9.10

Earraí athmhonaraithe

1. Ní thabharfaidh Páirtí cóir is lú fabhar d'earraí athmhonaraithe an Pháirtí eile ná mar a thugann sé d'earraí comhchosúla a bhfuil riocht nua orthu, mura ndéantar foráil dá mhalairt sa Chuid seo den Chomhaontú seo.

2. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá feidhm ag Airteagal 9.11 maidir le toirmisc nó srianta ar allmhairiú agus onnmhairiú earraí athmhonaraithe. Má ghlacann Páirtí toirmisc nó srianta ar allmhairiú agus ar onnmhairiú ar earraí úsáidte, nó má choinníonn sé ar bun iad, ní chuirfidh sé na bearta sin i bhfeidhm maidir le hearraí athmhonaraithe.

3. Féadfaidh Páirtí a éileamh go ndéanfar earraí athmhonaraithe a shainaithint amhlaidh lena ndáileadh nó lena ndíol ina chríoch agus go gcomhlíonfaidh siad gach ceanglas teicniúil is infheidhme a bhfuil feidhm acu maidir le hearraí comhchosúla a bhfuil riocht nua orthu.

PUBLIC

AIRTEAGAL 9.11

Srianta ar allmhairiú agus ar onnmhairiú

Chuige sin, déantar Airteagal XI de GATT 1994, agus na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha a ghabhann leis, a ionchorprú sa Chuid seo den Chomhaontú seo, agus déantar cuid den Chuid seo den Chomhaontú seo díobh *mutatis mutandis*. Ní ghlacfaidh Páirtí aon toirmeasc nó srian ar allmhairiú aon earra de chuid an Pháirtí eile nó ar onnmhairiú nó ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú aon earra atá ceaptha do chríoch an Pháirtí eile, ná ní choinneoidh sé an méid sin ar bun, ach amháin i gcomhréir le hAirteagal XI de GATT 1994, lena n-áirítear na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha.

AIRTEAGAL 9.12

Comhartha tionscnaimh

Má chuireann an tSile ceanglais shainordaitheacha maidir le marcáil tíre tionscnaimh i bhfeidhm maidir le hearraí de chuid an Pháirtí AE, féadfaidh an Comhchoiste a chinneadh go gcomhlíonann earraí a bhfuil marcáil ‘Déanta san Aontas Eorpach’ orthu, nó ar a bhfuil marcáil chomhchosúil sa teanga áitiúil, na ceanglais sin nuair a allmhairítear isteach sa tSile iad. Ní dhéanann an tAirteagal seo difear do cheart ceachtar Páirtí cineál na dtáirgí a shonrú a bhfuil ceanglais maidir le marcáil na tíre tionscnaimh sainordaitheach ina leith. Níl feidhm ag Caibidil 10 maidir leis an Airteagal seo.

AIRTEAGAL 9.13

Nósanna imeachta um cheadúnú allmhairí

1. Maidir leis na nósanna imeachta uile um cheadúnú allmhairí is infheidhme maidir le trádáil earraí idir na Páirtithe, áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh na nósanna imeachta sin neodrach agus iad á gcur i bhfeidhm, agus go riarfar iad ar mhodh cóir cothrom neamh-idirdhealaitheach trédhearcach.

2. Ní déanfaidh Páirtí nósanna imeachta um cheadúnú allmhairí a ghlacadh ná a choinneáil ar bun mar choinníoll le hallmhairiú isteach chuig a chríoch ó chríoch an Pháirtí eile, ach amháin mura bhfuil nós imeachta iomchuí eile ar fáil go réasúnach chun cuspóir riaracháin a bhaint amach.

3. Ní dhéanfaidh Páirtí aon nós imeachta neamh-uathoibríoch um cheadúnú allmhairí a ghlacadh ná a choinneáil ar bun mar choinníoll le hallmhairiú isteach ina chríoch ó chríoch an Pháirtí eile ach amháin más gá beart atá i gcomhréir leis an gCuid seo den Chomhaontú seo a chur chun feidhme. Aon Pháirtí a ghlacfaidh nós imeachta neamh-uathoibríoch um cheadúnú allmhairí, cuirfidh sé in iúl go soiléir an beart atá á chur chun feidhme tríd an nós imeachta sin.

4. Glacfaidh gach Páirtí aon nós imeachta um cheadúnú allmhairí i gcomhréir le hAirteagail 1, 2 agus 3 den Chomhaontú maidir le Nósanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairí agus déanfaidh sé na nósanna imeachta sin a riar. Chuige sin, déantar Airteagail 1, 2 agus 3 den Chomhaontú maidir le Ceadúnú Allmhairí a ionchorprú sa Chomhaontú seo agus déantar cuid de, *mutatis mutandis*.

PUBLIC

5. Páirtí a ghlacann nósanna imeachta nua um cheadúnú allmhairí, nó a dhéanann modhnuithe ar nósanna imeachta um cheadúnú allmhairí atá ann cheana, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile laistigh de 60 lá ó dháta foilsithe na nósanna imeachta nua sin um cheadúnú allmhairí nó na modhnuithe ar nósanna imeachta um cheadúnú allmhairí atá ann cheana. Áireofar an fhaisnéis a shonraítear i mír 3 den Airteagal seo agus in Airteagal 5(2) den Chomhaontú maidir le Nósanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairí san fhógra. Measfar go bhfuil Páirtí i gcomhréir leis an oibleagáid sin má thugann sé fógra faoi nós imeachta nua um cheadúnú allmhairí, nó faoi mhodhnú ar nós imeachta um cheadúnú allmhairí atá ann cheana, do Choiste um Cheadúnú Allmhairiúcháin i gcomhréir le hAirteagal 4 den Chomhaontú maidir le Nósanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairí, lena n- áirítear an fhaisnéis a shonraítear in Airteagal 5(2) den Chomhaontú sin.

6. Arna iarraidh sin do Pháirtí, soláthróidh an Páirtí eile aon fhaisnéis ábhartha go pras, lena n- áirítear an fhaisnéis a shonraítear in Airteagal 5(2) den Chomhaontú maidir le Nósanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairí, maidir le haon nós imeachta um cheadúnú allmhairí a bheartaíonn sé a ghlacadh, atá glactha aige nó a choinníonn sé ar bun chomh maith le haon mhodhnú ar nósanna imeachta um cheadúnú allmhairí atá ann cheana.

AIRTEAGAL 9.14

Nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairí

1. Foilseoidh gach Páirtí aon nós imeachta um cheadúnú onnmhairí, nó aon mhodhnú ar nós imeachta um cheadúnú onnmhairí atá ann cheana ar bhealach lena bhféadfaidh rialtais, trádálaithe agus páirtithe leasmhara eile eolas a fháil orthu. Déanfar foilseachán den sórt sin, nuair is indéanta, 30 lá sula dtiocfaidh éifeacht leis an nós imeachta nó modhnú, agus in aon chás, tráth nach déanaí ná an dáta a thiocfaidh éifeacht leis an nós imeachta nó leis an modhnú.

2. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh an fhaisnéis seo a leanas san áireamh i bhfoilseachán na nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairí:

(a) téacs na nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairí, nó téacs aon mhodhnuithe a dhéanfaidh sé ar na nósanna imeachta sin;

(b) na hearraí atá faoi réir gach nós imeachta um cheadúnú onnmhairí;

(c) i gcás gach nós imeachta um cheadúnú onnmhairí, tuairisc ar an bpróiseas chun iarratas a dhéanamh ar cheadúnas agus ar aon chritéar nach mór d'iarratasóir a chomhlíonadh le bheith cáilithe chun iarratas a dhéanamh ar cheadúnas, amhail ceadúnas gníomhaíochta a bheith aige, infheistíocht a bhunú nó a choinneáil ar bun, nó oibriú trí chineál áirithe bunaíochta i gcríoch Pháirtí;

(d) pointe nó pointí teagmhála óna bhféadfaidh daoine leasmhara tuilleadh faisnéise a fháil maidir leis na coinníollacha a bhaineann le ceadúnas onnmhairiúcháin a fháil;

(e) an comhlacht nó na comhlachtaí riaracháin ar cheart iarratas nó doiciméadacht ábhartha eile a chur faoina bhráid;

(f) tuairisc ar aon bheart nó ar aon bhearta a bhfuil an nós imeachta um cheadúnú onnmhairí ceaptha iad a chur chun feidhme;

(g) an tréimhse a mbeidh gach nós imeachta um cheadúnú onnmhairí i bhfeidhm lena linn, ach amháin má fhanann an nós imeachta i bhfeidhm go dtí go ndéanfar é a tharraingt siar nó a athbhreithniú i bhfoilseachán nua;

PUBLIC

(h) má bheartaíonn an Páirtí nós imeachta um cheadúnú onnmhairí a úsáid chun cuóta onnmhairiúcháin a riar, cainníocht fhoriomlán agus, más infheidhme, luach an chuóta agus dátaí oscailte agus dúnta an chuóta; agus

(i) aon díolúine nó eisceacht a chuirtear in ionad an cheanglais maidir le ceadúnas onnmhairiúcháin a fháil, conas na díolúintí nó na heisceachtaí sin a iarraidh nó a úsáid, agus na critéir chun iad a dheonú.

3. Laistigh de 30 lá tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, tabharfaidh gach Páirtí fógra don Pháirtí eile faoi na nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairí atá ann cheana atá aige. Páirtí a ghlacann nósanna imeachta nua um cheadúnú onnmhairí, nó a dhéanann modhnuithe ar nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairí atá ann cheana, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile laistigh de 60 lá ó dháta foilsithe na nósanna imeachta nua sin um cheadúnú onnmhairí nó na modhnuithe ar nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairí atá ann cheana. Áireofar leis an bhfógra sin an tagairt don fhoinse nó do na foinsí ina bhfoilsítear an fhaisnéis a éilítear de bhun mhír 2 agus más iomchuí, beidh seoladh an tsuímh nó na suíomhanna gréasáin rialtais ábhartha san áireamh freisin.

4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a chuireann ceangal ar Pháirtí ceadúnas onnmhairiúcháin a dheonú, ná ní choisceann sé ar Pháirtí a oibleagáidí nó a ghealltanais a chur chun feidhme faoi Rúin de chuid Chomhairle Slándála na Náisiún Aontaithe, nó faoi chórais iltaobhacha neamhleata agus faoi shocruithe maidir le rialú onnmhairí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 9.15

Luacháil custaim

Cinnfidh gach Páirtí luach custaim earraí an Pháirtí eile a allmhairítear isteach chuig a chríoch i gcomhréir le hAirteagal VII de GATT 1994 agus leis an gComhaontú maidir le Luacháil Custaim. Chuige sin, déantar Airteagal VII de GATT 1994, lena n-áirítear na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha a ghabhann leis, agus Airteagal 1 go hAirteagal 17 den Chomhaontú maidir le Luacháil Custaim, lena n-áirítear na Nótaí Léiritheacha, a ionchorprú sa Chomhaontú seo agus déantar cuid den Chomhaontú seo iad *mutatis mutandis*.

AIRTEAGAL 9.16

Úsáid fabhair

1. Chun faireachán a dhéanamh ar fheidhmiú na Coda seo den Chomhaontú seo agus chun rátaí úsáide tosaíochta a ríomh, malartóidh na Páirtithe staidreamh cuimsitheach allmhairiúcháin go bliantúil ar feadh tréimhse a thosóidh 1 bhliain tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo go dtí 10 mbliana tar éis críoch a chur leis an díothú taraifí le haghaidh gach earra i gcomhréir leis na sceidil in Iarscríbhinn 9. Mura gcinnfidh an Comhchoiste a mhalairt, cuirfear síneadh leis an tréimhse sin go huathoibríoch go ceann 5 bliana. Féadfaidh an Comhchoiste a chinneadh síneadh breise a chur léi.

2. Cumhdófar leis an malartú staidrimh allmhairiúcháin dá dtagraítear i mír 1 sonraí a bhaineann leis an mbliain is déanaí atá ar fáil, lena n-áirítear luach agus, i gcás inarb infheidhme, méid, ar leibhéal na líne taraife i gcás allmhairí earraí an Pháirtí eile a thairbhíonn de chóir fhabhrach dleachta faoin gCuid seo den Chomhaontú seo agus i gcás allmhairí na n-earraí sin a fuair cóir neamhfhabhrach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 9.17

Bearta sonracha maidir le bainistíocht na córa fabhraí

1. Rachaidh na Páirtithe i gcomhar chun sáruithe ar an reachtaíocht chustaim a bhaineann leis an gcóir fhabhrach a dheonaítear faoin gCaibidil seo a chosc, a bhrath agus a chomhrac i gcomhréir lena n-oibleagáidí faoi Chaibidil 10 agus faoin bPrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim.

2. Féadfaidh Páirtí, i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar síos i mír 3, cóir fhabhrach ábhartha na n-earraí lena mbaineann a chur ar fionraí go sealadach nuair a chinnfidh an Páirtí sin, bunaithe ar fhaisnéis oibiachtúil, láidir agus infhíoraithe, go ndearna an Páirtí eile sáruithe córasacha mórscála ar an reachtaíocht chustaim chun an chóir fhabhrach a deonaíodh faoin gCaibidil seo a fháil, agus nuair a chinnfidh sé:

(a) easpa córasach gníomhaíochta nó gníomhaíocht leordhóthanach ag an bPáirtí eile chun stádas tionscnaimh na n-earraí a fhíorú agus chun na ceanglais eile sa Phrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim a chomhlíonadh, agus sárú na rialacha tionscnaimh á aithint nó á chosc;

(b) diúltú córasach ag an bPáirtí eile chun fíorú a dhéanamh ina dhiaidh sin ar an gcruthúnas tionscnaimh arna iarraidh sin don Pháirtí, nó chun torthaí an fhíoraithe sin a chur in iúl in am, nó moill mhíchuí maidir leis an bhfíorú sin a chur i gcrích nó na torthaí a chur in iúl; nó

(c) diúltú córasach nó mainneachtain ag an bPáirtí eile chun oibriú i gcomhar nó chun cúnamh a thabhairt maidir lena oibleagáidí faoin bPrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim i ndáil leis an gcóir fhabhrach.

3. Tabharfaidh an Páirtí a mbeidh cinneadh dá dtagraítear i mír 2 déanta aige fógra don Chomhchoiste gan moill mhíchuí agus rachaidh sé i gcomhairle leis an bPáirtí eile laistigh den Chomhchoiste d'fhonn teacht ar réiteach a bheidh inghlactha ag an dá thaobh.

Mura n-éiríonn leis na Páirtithe teacht ar chomhaontú maidir le réiteach a bheidh inghlactha go frithpháirteach laistigh de 3 mhí tar éis an dáta ar a dtabharfar an fógra, féadfaidh an Páirtí a tháinig ar an toradh cóireáil fhabhrach ábhartha an táirge/na dtáirgí lena mbaineann a chur ar fionraí go sealadach. Tabharfaidh an Páirtí sin fógra faoin bhfionraíocht shealadach don Chomhchoiste gan moill mhíchuí.

Ní bheidh feidhm ag na fionraíochtaí sealadacha ach ar feadh na tréimhse is gá chun leasanna airgeadais an Pháirtí lena mbaineann a chosaint, agus ní bheidh feidhm acu ar feadh tréimhse níos faide ná 6 mhí. Mar sin féin, i gcás ina leanfaidh na coinníollacha as ar eascair an fhionraíocht tosaigh de bheith ann faoi dhul in éag na tréimhse sé mhí, féadfaidh an Páirtí lena mbaineann cinneadh a dhéanamh an fhionraí a athnuachan. Beidh aon fhionraíocht shealadach faoi réir comhairliúcháin thréimhsiúla laistigh den Chomhchoiste.

PUBLIC

4. Foilseoidh gach Páirtí, i gcomhréir lena nósanna imeachta inmheánacha féin, fógraí d'allmhaireoirí faoi aon fhógra nó aon chinneadh a bhaineann leis na fionraíochta sealadacha dá dtagraítear i mír 3.

PUBLIC

AIRTEAGAL 9.18

An Fochoiste um Thrádáil in Earraí

Déanfaidh an Fochoiste um Thrádáil in Earraí a bhunaítear de bhun Airteagal 8.8(1) an méid seo a leanas:

(a) faireachán a dhéanamh ar chur chun feidhme agus ar riar na Caibidle seo agus Iarscríbhinn 9;

(b) an trádáil earraí idir na Páirtithe a chur chun cinn, lena n- áirítear trí chomhairliúcháin maidir le cóir taraife agus rochtain ar an margadh de bhun Airteagal 9.5(4) a fheabhsú agus maidir le saincheisteanna eile, de réir mar is iomchuí;

(c) fóram a chur ar fáil chun aon saincheist a bhaineann leis an gCaibidil seo a phlé agus a réiteach;

(d) aghaidh a tabhairt go pras ar bhacainní ar thrádáil earraí idir na Páirtithe, go háirithe na cinn sin a bhaineann le cur i bhfeidhm beart neamhtharaife agus, más iomchuí, ábhair den sórt sin a tharchur chuig an gComhchoiste lena mbreithniú;

(e) aon mhodhnú a bheadh le déanamh ar an gCaibidil seo nó aon rud breise a bheadh le cur léi a mholadh do na Páirtithe;

(f) an malartú sonraí le haghaidh úsáid tosaíochta a chomhordú, nó aon fhaisnéis eile maidir le trádáil earraí idir na Páirtithe;

(g) aon leasú a dhéanfaí ar an gCóras Comhchuibhithe amach anseo a athbhreithniú lena áirithiú nach n- athrófaí oibleagáidí gach Páirtí faoin gCuid seo den Chomhaontú seo, agus dul i gcomhairle chun aon choinbhleacht ghaolmhar a réiteach;

(h) na feidhmeanna a leagtar amach in Airteagal 15.17 a dhéanamh.

PUBLIC

CAIBIDIL 10

RIALACHA TIONSCNAIMH AGUS NÓSANNA IMEACHTA MAIDIR LE TIONSCNAMH

PUBLIC

ROINN A

RIALACHA TIONSCNAIMH

AIRTEAGAL 10.1

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 10-A go 10-E:

(a) ciallaíonn ‘aicmiú’ aicmiú táirge nó ábhair faoi chaibidil, ceannteideal nó fo-cheannteideal áirithe den Chóras Comhchuibhithe;

(b) ciallaíonn ‘coinsíneacht’ táirgí a chuirtear go comhuaineach ó onnmhaireoir amháin chuig coinsíní amháin nó atá cumhdaithe ag aon doiciméad iompair amháin lena gcumhdaítear seoladh na dtáirgí sin ón onnmhaireoir chuig an gcoinsíní nó, in éagmais doiciméad den sórt sin, a sheoltar le sonrasc amháin;

(c) ciallaíonn ‘údarás custaim’:

(i) i gcás na Sile, an tSeirbhís Náisiúnta Custaim; agus

(ii) i gcás an Pháirtí AE, seirbhísí an Choimisiúin Eorpaigh atá freagrach as ábhair chustaim agus as na riaracháin chustaim agus aon údaráis eile atá freagrach sna Ballstáit as an dlí custaim a chur i bhfeidhm agus a fhorfheidhmiú;

(d) ciallaíonn 'onnmhaireoir' duine, atá lonnaithe i bPáirtí, a onnmhairíonn nó a tháirgeann an táirge tionscnaimh agus a dhéanann amach ráiteas maidir le tionscnamh, i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí;

(e) ciallaíonn 'táirgí comhionanna' táirgí a chomhfhreagraíonn i ngach slí do na táirgí a dtugtar tuairisc orthu i dtuairisc an táirge; ní mór tuairisc an táirge ar an doiciméad tráchtála a úsáidtear chun ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas le haghaidh il-lastas a bheith beacht go leor chun an táirge sin a shainaithint go soiléir agus na táirgí comhionanna freisin atá le hallmhairiú ina dhiaidh sin bunaithe ar an ráiteas sin;

(f) ciallaíonn 'allmhaireoir' duine a allmhairíonn an táirge tionscnaimh agus a éilíonn cóir fhabhrach taraife dó;

(g) ciallaíonn 'ábhar' aon substaint a úsáidtear chun táirge a tháirgeadh, lena n-áirítear aon chomhábhar, amhábhar, comhpháirt nó páirt;

(h) ciallaíonn 'táirge' toradh an táirgthe, fiú má tá sé beartaithe é a úsáid mar ábhar chun táirge eile a tháirgeadh ag céim níos déanaí; agus

(i) ciallaíonn 'táirgeadh' aon chineál oibrithe nó próiseála, lena n- áirítear cóimeáil.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.2

Ceanglais ghinearálta

1. Chun an chóir fhabhrach taraife a chur i bhfeidhm arna déanamh ag Páirtí maidir le hearra tionscnaimh an Pháirtí eile i gcomhréir leis an gCuid seo den Chomhaontú seo, ar choinníoll go gcomhlíonann an táirge gach ceanglas eile is infheidhme a leagtar amach sa Chaibidil seo, measfar gur de thionscnamh an Pháirtí eile na táirgí seo a leanas:

(a) táirgí a fuarthas go hiomlán sa Pháirtí sin mar a fhoráiltear in Airteagal 10.4;

(b) táirgí a tháirgtear go heisiach as ábhair de thionscnamh an Pháirtí sin; agus

(c) táirgí a tháirgtear sa Pháirtí sin ina n-úsáidtear ábhair neamhthionscnaimh, ar choinníoll go gcomhlíonann siad na ceanglais a leagtar amach in Iarscríbhinn 10-B.

2. Má tá stádas tionscnaimh faighte ag táirge i gcomhréir le mír 1, ní mheasfar gur ábhair neamhthionscnaimh iad na hábhair neamhthionscnaimh a úsáideadh chun an táirge sin a tháirgeadh nuair atá an táirge sin ionchorpraithe mar ábhar i dtáirge eile.

3. Déanfar éadáil an stádais tionscnaimh a chomhlíonadh gan bhriseadh i gcríoch an Pháirtí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.3

Carnadh tionscnaimh

1. Measfar gur de thionscnamh an Pháirtí eile táirge de thionscnamh Páirtí má úsáidtear é mar ábhar i dtáirgeadh táirge eile sa Pháirtí eile sin, ar choinníoll gur mó an t-oibriú agus an phróiseáil a dhéantar ná ceann amháin nó níos mó de na hoibríochtaí dá dtagraítear in Airteagal 10.6.

2. Maidir le hábhair atá aicmithe i gCaibidil 3 den Chóras Comhchuibhithe agus ar de thionscnamh na dtíortha dá dtagraítear i bhfomhír (b) de mhír 4 iad agus a úsáidtear chun táirgí tuinnín stánaithe a aicmítear i bhfo-cheannteideal 1604.14 den Chóras Comhchuibhithe a tháirgeadh, féadfar a mheas gur de thionscnamh Páirtí iad ar choinníoll go gcomhlíontar na coinníollacha i bhfomhíreanna (a) go (e) de mhír 3, agus go seolann an Páirtí sin fógra maidir le scrúdú a dhéanamh ag an bhFochoiste dá dtagraítear in Airteagal 10.31.

3. Féadfaidh an Comhchoiste a chinneadh, tar éis moladh a fháil ón bhFochoiste dá dtagraítear in Airteagal 10.31, go bhféadfar a mheas gur de thionscnamh Páirtí ábhair áirithe de thionscnamh na dtríú tíortha[1] dá dtagraítear i mír 4 den Airteagal seo má úsáidtear iad chun táirge a tháirgeadh sa Pháirtí sin ar choinníoll:

(a) go bhfuil comhaontú trádála i bhfeidhm ag gach Páirtí lena ndéantar limistéar saorthrádála leis an tríú tír sin, de réir bhrí Airteagal XXIV de GATT 1994;

[1] Ar mhaithe le tagairt, sainmhínítear ‘tríú tír’ i bhfomhír (c) d’Airteagal 1.3.

(b) go gcinntear tionscnamh na n-ábhar dá dtagraítear sa mhír seo i gcomhréir leis na rialacha tionscnaimh is infheidhme faoin méid seo a leanas:

(i) comhaontú trádála an Pháirtí AE lena ndéantar limistéar saorthrádála leis an tríú tír sin, má úsáidtear an t-ábhar lena mbaineann chun táirge a tháirgeadh sa tSile; agus

(ii) comhaontú trádála na Sile lena ndéantar limistéar saorthrádála leis an tríú tír sin, má úsáidtear an t-ábhar lena mbaineann chun táirge a tháirgeadh sa Pháirtí AE;

(c) go bhfuil socrú i bhfeidhm idir an Páirtí sin agus an tríú tír sin maidir le comhar riaracháin leordhóthanach lena n-áirithítear cur chun feidhme iomlán na Caibidle seo, lena n-áirítear forálacha maidir le doiciméadacht iomchuí a úsáid i dtaca le tionscnamh ábhar, agus go dtabharfaidh an Páirtí sin fógra don Pháirtí eile faoin socrú sin;

(d) go dtéann táirgeadh nó próiseáil na n-ábhar a dhéantar sa Pháirtí sin thar cheann amháin nó níos mó de na hoibríochtaí dá dtagraítear in Airteagal 10.6; agus

(e) go comhaontaíonn na Páirtithe ar aon choinníollacha eile is infheidhme.

4. Is iad na tríú tíortha dá dtagraítear i mír 3:

(a) Cósta Ríce, an tSalvadóir, Guatamala, Hondúras, Nicearagua agus Panama de Mheiriceá Láir; agus

(b) an Cholóim, Eacuadór agus Peiriú, de thíortha na nAindéas.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.4

Táirgí arna bhfáil go hiomlán

1. Measfar go bhfuarthas go hiomlán i bPáirtí na táirgí seo a leanas:

(a) plandaí agus táirgí glasraí a fásadh nó a buaineadh sa Pháirtí sin;

(b) ainmhithe beo a rugadh agus a tógadh sa Pháirtí sin;

(c) táirgí a fuarthas ó ainmhithe beo a tógadh sa Pháirtí sin;

(d) táirgí a fuarthas trí shealgaireacht, gaistiú, iascaireacht, bailiú nó gabháil a rinneadh sa Pháirtí sin, ach nach raibh thar theorainneacha lasmuigh fharraige theorann an Pháirtí;

(e) táirgí a fuarthas ó ainmhithe maraithe a rugadh agus a tógadh sa Pháirtí sin;

(f) táirgí a fuarthas de thoradh dobharshaothraithe sa Pháirtí sin, más rud é gur rugadh nó gur tógadh orgánaigh uisceacha, lena n-áirítear éisc, moilisc, crústaigh, inveirteabraigh uisceacha agus plandaí uisceacha agus plandaí uisceacha eile, as stoc síl amhail uibheacha, eochraí, gealóga, gilidíní nó larbhaí, trí idirghabháil sna próisis tógála nó fáis chun feabhas a chur ar an táirgeadh amhail stocáil rialta, beathú nó cosaint ó chreachadóirí;

PUBLIC

(g) mianraí nó substaintí eile atá ann go nádúrtha, nach n-áirítear i bhfomhíreanna (a) go (f), a eastóscadh nó a baineadh sa Pháirtí sin;

(h) táirgí iascaireachta mara agus táirgí eile a bhain soithí an Pháirtí sin as an bhfarraige lasmuigh d'aon fharraige theorann;

(i) táirgí a rinneadh ar bord loinge monarchan de chuid Páirtí as táirgí dá dtagraítear i bhfomhír (h) agus as na táirgí sin amháin;

(j) táirgí arna n-eastóscadh ag Páirtí nó ag duine de chuid an Pháirtí sin as ithir mhuirí nó as fo-ithir mhuirí lasmuigh d'aon fharraige theorann ar choinníoll go bhfuil cearta acu an ithir nó an fho-ithir sin a oibriú;

(k) dramhaíl nó fuíoll a díorthaíodh ó tháirgeadh sa Pháirtí sin nó ó tháirgí úsáidte a bailíodh ansin, ar choinníoll nach bhfuil na táirgí sin oiriúnach ach amháin chun amhábhair a aisghabháil; agus

(l) táirgí arna dtáirgeadh sa Pháirtí sin as na táirgí dá dtagraítear i bhfomhíreanna (a) go (k) agus as na táirgí sin amháin.

2. Ciallaíonn na téarmaí 'soitheach de chuid Páirtí' agus 'long mhonarchan de chuid Páirtí' i bhfomhír (h) agus (i) de mhír 1 soitheach nó long mhonarchan:

(a) atá cláraithe i mBallstát nó sa tSile;

(b) a sheolann faoi bhratach Ballstáit nó faoi bhratach na Sile; agus

PUBLIC

(c) a chomhlíonann ceann de na coinníollacha a leanas:

(i) a bhfuil níos mó ná 50 % de faoi úinéireacht daoine nádúrtha de chuid Ballstáit nó de chuid na Sile; nó

(ii) atá faoi úinéireacht duine dlítheanach:

(A) a bhfuil a ceannoifig nó cheannoifig agus a príomháit ghnó nó a príomháit ghnó aige nó aici i mBallstát nó sa tSile; agus

(B) a bhfuil níos mó ná 50 % de faoi úinéireacht daoine de chuid ceann de na Páirtithe sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.5

Lamháltais

1. Mura gcomhlíonann ábhar neamhthionscnaimh a úsáidtear chun táirge a tháirgeadh na ceanglais a leagtar amach in Iarscríbhinn 10- B, measfar gur de thionscnamh Páirtí an táirge sin, ar choinníoll:

(a) i gcás gach táirge[1] seachas na táirgí a aicmítear faoi Chaibidlí 50 go 63 den Chóras Comhchuibhithe, nach mó luach iomlán na n-ábhar neamhthionscnaimh ná 10 % de phraghas an táirge díreach ón monarcha;

[1] Caibidlí 1 go 24 den Chóras Comhchuibhithe, i gcomhréir le Nóta 9 d'Iarscríbhinn 10-A.

(b) i gcás táirgí a aicmítear faoi Chaibidlí 50 go 63 den Chóras Comhchuibhithe, go bhfuil feidhm ag na lamháltais a shonraítear i Nótaí 6 go 8 d'Iarscríbhinn 10-A.

2. Níl feidhm ag mír 1 má tá luach nó meáchan na n-ábhar neamhthionscnaimh arna n-úsáid chun táirge a tháirgeadh os cionn aon cheann de na céatadáin do luach uasta nó meáchan uasta na n-ábhar neamhthionscnaimh mar a shonraítear sna ceanglais a leagtar amach in Iarscríbhinn 10-B.

3. Níl feidhm ag mír 1 maidir le táirgí a fuarthas go hiomlán i bPáirtí de réir bhrí Airteagal 10.4. Má cheanglaítear de bhun Iarscríbhinn 10-B go bhfuil na hábhair a úsáidtear chun táirge a tháirgeadh ina n-ábhair a fuarthas go hiomlán, beidh feidhm ag míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo.

AIRTEAGAL 10.6

Oibriú nó próiseáil neamhleor

1. D'ainneoin fhomhír (c) d'Airteagal 10.2(1), ní mheasfar gur de thionscnamh Páirtí táirge más rud é nach ndéantar ach ceann amháin nó níos mó de na hoibríochtaí seo a leanas ar ábhair neamhthionscnaimh sa Pháirtí sin:

(a) oibríochtaí caomhnaithe amhail triomú, reo, coinneáil i sáile agus oibríochtaí comhchosúla eile i gcás gurb é an t- aon chuspóir amháin atá leo a áirithiú go bhfanfaidh na táirgí i riocht maith le linn a n- iompair agus a stórála;

(b) briseadh agus cóimeáil pacáistí;

(c) ní, glanadh; deannach, ocsaíd, ola, péint nó cumhdaigh eile a bhaint;

(d) iarnáil nó preasáil teicstílí agus earraí teicstíle;

(e) oibríochtaí simplí péinteála agus snasúcháin;

(f) rís a scilligeadh agus a mhuilleáil go páirteach nó go hiomlán; gránaigh agus rís a shnasú agus a ghlónrú;

(g) oibríochtaí lena ndéantar siúcra a dhathú nó a bhlaistiú, nó lena ndéantar cnapshiúcra, siúcra a mhuilleáil go páirteach nó go hiomlán;

(h) torthaí, cnónna agus glasraí a scilligeadh, an craiceann a bhaint díobh agus na clocha a bhaint astu;

(i) géarú, meilt shimplí nó gearradh simplí;

(j) criathrú, scagadh, sórtáil, aicmiú, grádú, comhoiriúnú;

(k) an táirge a chur go simplí i mbuidéil, i gcannaí, i bhfleascáin, i málaí, i gcásanna, i mboscaí, a dhaingniú ar chartaí nó ar chláir, agus gach oibríocht pacáistithe shimplí eile;

(l) marcanna, lipéid, suaitheantais agus comharthaí idirdhealaithe eile den chineál sin a ghreamú de tháirgí nó dá bpacáistíocht nó iad a phriontáil orthu;

PUBLIC

(m) táirgí, a mheascadh go simplí, bídís ina dtáirgí de chineálacha éagsúla nó ná bídís; siúcra a mheascadh le haon ábhar eile;

(n) codanna d'earraí a chóimeáil go simplí chun earra iomlán a dhéanamh nó táirgí a dhíchóimeáil ina gcodanna;

(o) uisce a chur go simplí le táirgí nó iad a chaolú, a dhíhiodráitiú nó a dhínádúrú go simplí; nó

(p) marú ainmhithe.

2. Chun críocha mhír 1, measfar gur oibríocht shimplí í oibríocht mura bhfuil gá le scileanna speisialta ná meaisíní speisialta, ná le gaireas nó trealamh arna dtáirgeadh nó arna suiteáil go speisialta chun na hoibríochtaí sin a chur i gcrích.

AIRTEAGAL 10.7

Aonad incháilitheachta

1. Chun críocha na Caibidle seo, is é bheidh san aonad incháilitheachta an táirge sonrach a meastar gurb é an bunaonad é agus an táirge á aicmiú faoin gCóras Comhchuibhithe.

PUBLIC

2. Má bhíonn líon táirgí comhionanna i gcoinsíneacht a aicmítear faoin gceannteideal céanna den Chóras Comhchuibhithe, cuirfear gach táirge aonair san áireamh agus an Chaibidil seo á cur i bhfeidhm.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.8

Gabhálais, páirteanna spártha agus uirlisí

1. Gabhálais, páirteanna spártha agus uirlisí a sheoltar in éineacht le píosa trealaimh, meaisín, fearas nó feithicil, ar cuid den ghnáth- threalamh iad agus atá ar áireamh i bpraghas an ghnáth- threalaimh nó nach bhfuil sonrasc ar leith ag gabháil leo, measfar gur cuid den phíosa trealaimh, den inneall, den fhearas nó den fheithicil sin iad.

2. Ní chuirfear gabhálais, páirteanna spártha ná uirlisí dá dtagraítear i mír 1 san áireamh chun tionscnamh táirge a chinneadh ach amháin chun uasluach na n-ábhar neamhthionscnaimh a ríomh má tá táirge faoi réir luach ábhar neamhthionscnaimh mar a leagtar amach in Iarscríbhinn 10-B.

AIRTEAGAL 10.9

Tacair

Measfar gur de thionscnamh Páirtí iad tacair, mar a shainmhínítear iad i Riail Ghinearálta 3 um Léiriú ar an gCóras Comhchuibhithe, más comhpháirteanna tionscnaimh iad a gcomhpháirteanna uile. I gcás ina bhfuil idir chomhpháirteanna tionscnaimh agus táirgí neamhthionscnaimh i dtacar, measfar gur tacar de thionscnamh Páirtí an tacar ina iomláine, ar choinníoll nach mó luach na gcomhpháirteanna neamhthionscnaimh ná 15 % de phraghas an tacair díreach ón monarcha.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.10

Eilimintí neodracha

Chun a chinneadh an táirge de thionscnamh Páirtí é an táirge, ní bheidh sé riachtanach tionscnamh na nithe seo a leanas, ar féidir iad a úsáid le linn a tháirgthe, a chinneadh:

(a) breosla, fuinneamh, catalaígh, agus tuaslagóirí;

(b) trealamh, feistí agus soláthairtí a úsáidtear chun an táirge a thástáil nó chun iniúchadh a dhéanamh air;

(c) meaisíní, uirlisí, díslí agus múnlaí;

(d) páirteanna spártha agus ábhair a úsáidtear chun trealamh agus foirgnimh a chothabháil;

(e) bealaí, gréisc, ábhair chumaisc agus ábhair eile a úsáidtear sa táirgeadh nó chun trealamh agus foirgnimh a oibriú;

(f) lámhainní, spéaclaí, coisbheart, éadaí, trealamh agus soláthairtí sábháilteachta;

(g) aon ábhar eile nach bhfuil ionchorpraithe sa táirge ach ar féidir a léiriú gur cuid de tháirgeadh an táirge é a úsáid.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.11

Ábhair Phacáistíochta agus phacála agus coimeádáin

1. Más rud é, faoi Riail Ghinearálta 5 maidir le Léirmhíniú an Chórais Chomhchuibhithe, go n-aicmítear ábhair phacáistíochta agus coimeádáin ina ndéantar táirge a phacáil lena mhiondíol in éineacht leis an táirge, déanfar neamhshuim de na hábhair phacáistíochta agus de na coimeádáin sin agus tionscnamh an táirge á chinneadh, seachas chun uasluach na n-ábhar neamhthionscnaimh a ríomh má tá táirge faoi réir uasluach ábhar neamhthionscnaimh i gcomhréir le hIarscríbhinn 10-B.

2. Ní chuirfear pacáistíocht agus coimeádáin le haghaidh loingsithe a úsáidtear chun táirge a chosaint le linn iompair san áireamh chun a chinneadh an táirge de thionscnamh Páirtí é an táirge.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.12

Deighilt chuntasaíochta le haghaidh ábhair idirmhalartacha

1. Déanfar ábhair idirmhalartacha tionscnaimh agus ábhair neamhthionscnaimh a dheighilt go fisiceach le linn stórála ionas go mbeidh a stádas tionscnaimh nó neamhthionscnaimh acu, de réir mar a bheidh. Féadfar na hábhair sin a úsáid chun táirge a tháirgeadh gan iad a bheith deighilte go fisiceach ó chéile le linn stórála ar choinníoll go n- úsáidtear modh deighilte cuntasaíochta.

2. Cuirfear an modh deighilte cuntasaíochta dá dtagraítear i mír 1 i bhfeidhm i gcomhréir le modh bainistíochta stoic faoi phrionsabail chuntasaíochta a nglactar leo go ginearálta sa Pháirtí. Áiritheofar leis an modh deighilte cuntasaíochta nach mó, tráth ar bith, líon na dtáirgí a d'fhéadfaí a mheas mar tháirgí de thionscnamh Páirtí ná an líon a gheofaí trí na stoic a dheighilt go fisiciúil le linn a stórála.

3. Chun críocha mhír 1, ciallaíonn 'ábhair idirmhalartacha' ábhair chomhchineáil den cháilíocht tráchtála chéanna, agus na tréithe teicniúla agus fisiceacha céanna acu, agus nach féidir a idirdhealú ó chéile nuair a chuirtear sa táirge críochnaithe iad.

AIRTEAGAL 10.13

Táirgí a thugtar ar ais

Má fhilleann táirge de thionscnamh Páirtí a onnmhairítear ón bPáirtí sin chuig tríú tír ar an bPáirtí sin, measfar gur táirge neamhthionscnaimh é murar féidir an méid seo a leanas maidir leis an táirge fillte a léiriú chun sástacht údarás custaim an Pháirtí sin:

(a) tá sé mar an gcéanna leis an gceann a onnmhairíodh; agus

(b) nach ndearnadh aon oibríocht air thar mar is gá chun bail mhaith a choimeád air le linn dó a bheith sa tríú tír sin nó le linn a onnmhairithe.

AIRTEAGAL 10.14

Neamhathrú

1. Maidir le táirge tionscnaimh atá dearbhaithe le haghaidh úsáid intíre sa Pháirtí is allmhaireoir, ní bheidh, tar éis a onnmhairithe agus sula ndearbhaítear le haghaidh úsáid intíre é, athrú ná claochlú ar aon bhealach déanta air ná ní bheidh oibríochtaí déanta air seachas chun bail mhaith a choinneáil air nó chun marcanna, lipéid, séalaí nó aon doiciméad eile a chur leis nó a ghreamú air chun a áirithiú go gcomhlíonfar ceanglais intíre shonracha de chuid an Pháirtí is allmhaireoir.

PUBLIC

2. Féadfar táirge a stóráil nó a thaispeáint i dtríú tír ar choinníoll go bhfanfaidh sé faoi mhaoirseacht chustaim sa tríú tír sin.

3. Gan dochar do Roinn B, féadfar coinsíneachtaí a roinnt i dtríú tír más é an t-onnmhaireoir a dhéanann an roinnt nó más faoina chúram a dhéantar an roinnt agus ar choinníoll go leanann na coinsíneachtaí de bheith faoi mhaoirseacht chustaim sa tríú tír sin.

4. I gcás amhrais i dtaobh ar comhlíonadh na coinníollacha dá bhforáiltear i míreanna 1 go 3 nó nár comhlíonadh, féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir a iarraidh ar an allmhaireoir fianaise ar chomhlíonadh na gcoinníollacha sin a sholáthar. Féadfar fianaise den sórt sin a thabhairt trí mhodh ar bith, lena n-áirítear doiciméid iompair chonarthacha amhail billí luchta nó fianaise fhíorasach nó nithiúil bunaithe ar mharcáil nó uimhriú pacáistí, nó aon fhianaise a bhaineann leis an táirge féin.

AIRTEAGAL 10.15

Taispeántais

1. Táirgí tionscnaimh a sheoltar lena dtaispeáint i dtríú tír agus a dhíoltar i ndiaidh an taispeántais lena n- allmhairiú i bPáirtí, tairbheoidh siad ar a n- allmhairiú i gcomhréir leis an gCuid seo den Chomhaontú seo ar choinníoll go léireofar chun sástacht na n- údarás custaim:

(a) gur choinsínigh onnmhaireoir na táirgí sin ó Pháirtí chuig an tríú tír ina raibh an taispeántas ar siúl agus gur thaispeáin sé ann iad;

(b) go ndearna an t- onnmhaireoir sin na táirgí a dhíol nó a dhiúscairt ar dhóigh eile le duine i bPáirtí;

(c) gur coinsíníodh na táirgí le linn an taispeántais nó go díreach tar éis an taispeántais sa stát ar seoladh isteach ann iad lena dtaispeáint; agus

(d) nár úsáideadh na táirgí, ó coinsíníodh iad lena dtaispeáint, chun aon chuspóir seachas chun iad a léiriú ag an taispeántas.

2. Déanfar ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas i gcomhréir le Roinn B agus a chur faoi bhráid na n-údarás custaim i gcomhréir le nósanna imeachta custaim an Pháirtí is allmhaireoir. Beidh ainm agus seoladh an taispeántais luaite air.

3. Beidh feidhm ag mír 1 maidir le haon taispeántas trádála, tionscail, talmhaíochta nó ceardaíochta, aon aonach nó léiriú nó taispeántas poiblí comhchosúil nach n-eagraítear chun críoch príobháideach i siopaí nó in áitribh ghnó d'fhonn táirgí eachtracha a dhíol agus a bhfanann na táirgí faoi rialú custaim ann.

4. Féadfaidh údaráis chustaim an Pháirtí is allmhaireoir fianaise a éileamh lena léireofaí gur coinníodh na táirgí faoi rialú custaim sa tír taispeántais, chomh maith le fianaise dhoiciméadach bhreise ar na coinníollacha faoinar taispeánadh iad.

PUBLIC

ROINN B

NÓSANNA IMEACHTA MAIDIR LE TIONSCNAMH

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.16

Éileamh ar chóir fhabhrach taraife

1. Tabharfaidh an Páirtí is allmhaireoir, cóir fhabhrach taraife do tháirge de thionscnamh an Pháirtí eile de réir bhrí na Caibidle seo ar bhonn éilimh ón allmhaireoir ar chóir fhabhrach taraife. Is é an t- allmhaireoir a bheidh freagrach as cruinneas an éilimh ar chóir fhabhrach taraife agus as comhlíonadh na gceanglas a leagtar amach sa Chaibidil seo.

2. Beidh éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar cheann de na nithe seo a leanas:

(a) ráiteas maidir le tionscnamh arna tharraingt suas ag an onnmhaireoir i gcomhréir le hAirteagal 10.17;

(b) eolas an allmhaireora faoi réir na gcoinníollacha a leagtar amach in Airteagal 10.19.

3. Áireofar éileamh ar chóir fhabhrach taraife agus an bonn atá leis an éileamh sin dá dtagraítear i mír 2 sa dearbhú custaim, i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí is allmhaireoir.

4. Allmhaireoir a bhfuil éileamh ar chóir fhabhrach á dhéanamh aige bunaithe ar ráiteas maidir le tionscnamh i gcomhréir le pointe (a) de mhír 2, coinneoidh sé an ráiteas agus cuirfidh sé é faoi bhráid údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir é, arna iarraidh sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.17

Ráiteas maidir le tionscnamh

1. Déanfaidh onnmhaireoir táirge ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas ar bhonn faisnéise lena léireofar gur táirge tionscnaimh é an táirge, lena n- áirítear, más infheidhme, faisnéis faoi stádas tionscnaimh na n- ábhar a úsáidtear i dtáirgeadh an táirge.

2. Is é an t- onnmhaireoir a bheidh freagrach as cruinneas an ráitis maidir le tionscnamh a tharraingeofar suas agus as an bhfaisnéis a sholáthrófar de bhun mhír 1. Má tá cúis ag an onnmhaireoir a chreidiúint go bhfuil faisnéis mhícheart sa ráiteas maidir le tionscnamh nó go bhfuil sé bunaithe ar fhaisnéis mhícheart, tabharfaidh an t-onnmhaireoir fógra láithreach don allmhaireoir faoi aon athrú a dhéanfaidh difear do stádas tionscnaimh an táirge. Sa chás sin, ceartóidh an t-allmhaireoir an dearbhú allmhairiúcháin agus íocfaidh sé aon dleacht chustaim is infheidhme atá dlite.

3. Déanfaidh an t- onnmhaireoir ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas i gceann de na leaganacha teanga a chuimsítear in Iarscríbhinn 10- C ar shonrasc nó ar aon doiciméad tráchtála eile ina dtugtar tuairisc leordhóthanach ar an táirge tionscnaimh ionas gur féidir é a shainaithint in ainmníocht an Chórais Chomhchuibhithe. Ní cheanglóidh an Páirtí is allmhaireoir ar an allmhaireoir aistriúchán ar an ráiteas maidir le tionscnamh a chur isteach.

4. Beidh ráiteas maidir le tionscnamh bailí go ceann bliana amháin ón dáta a rinneadh amach é.

5. Féadfaidh ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas le haghaidh na nithe seo a leanas:

(a) lastas amháin de tháirge amháin nó níos mó a allmhairítear isteach i bPáirtí; nó

(b) il-lastais de tháirgí comhionanna isteach i bPáirtí laistigh den tréimhse nach faide ná 12 mhí a shonrófar sa ráiteas maidir le tionscnamh.

6. Arna iarraidh sin don allmhaireoir agus faoi réir aon cheanglas a dhéanfaidh an Páirtí is allmhaireoir a fhorchur, ceadóidh an Páirtí is allmhaireoir úsáid ráiteas aonair maidir le tionscnamh i dtaca le táirgí neamhchóimeáilte nó díchóimeáilte, de réir bhrí Riail Ghinearálta 2(a) den Chóras Comhchuibhithe, a aicmítear faoi Ranna XV go XXI den Chóras Comhchuibhithe má dhéantar na táirgí sin a allmhairiú i dtráthchodanna.

AIRTEAGAL 10.18

Mion-neamhréireachtaí agus mionearráidí

Ní dhiúltóidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir d'éileamh ar chóir fhabhrach taraife de bharr mion-neamhréireachtaí idir an ráiteas maidir le tionscnamh agus na doiciméid a cuireadh faoi bhráid na hoifige custaim, nó de bharr mionearráidí sa ráiteas maidir le tionscnamh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.19

Eolas an allmhaireora

1. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir, ina dhlíthe agus ina rialacháin, coinníollacha a leagan amach chun a chinneadh cé na hallmhaireoirí a fhéadfaidh éileamh ar chóir fhabhrach taraife a bhunú ar eolas an allmhaireora.

2. D'ainneoin mhír 1, maidir le heolas an allmhaireora gur táirge tionscnaimh é an táirge, beidh sé bunaithe ar fhaisnéis lena léirítear go gcáilíonn an táirge mar tháirge tionscnaimh agus go gcomhlíonann sé na ceanglais a leagtar amach sa Chaibidil seo chun stádas tionscnaimh a fháil.

AIRTEAGAL 10.20

Ceanglais maidir le taifid a choinneáil

1. Allmhaireoir a éilíonn cóir fhabhrach taraife le haghaidh táirge a allmhairítear isteach i bPáirtí, déanfaidh sé an méid seo a leanas:

(a) má tá an t-éileamh ar chóir fhabhrach bunaithe ar ráiteas maidir le tionscnamh, coinneoidh sé an ráiteas maidir le tionscnamh a tharraing an t-onnmhaireoir suas ar feadh 3 bliana ar a laghad ó dháta an éilimh ar thosaíocht don táirge; agus

(b) má tá an t-éileamh ar chóir fhabhrach bunaithe ar eolas an allmhaireora, coinneoidh sé an fhaisnéis lena léirítear go gcomhlíonann an táirge na ceanglais a leagtar amach sa Chaibidil seo chun stádas tionscnaimh a fháil ar feadh 3 bliana ar a laghad ó dháta an éilimh ar chóir fhabhrach.

2. Onnmhaireoir a bhfuil ráiteas maidir le tionscnamh déanta amach aige, coinneoidh sé cóip den ráiteas maidir le tionscnamh agus de na taifid eile uile lena léirítear go gcomhlíonann an táirge na ceanglais chun stádas tionscnaimh a fháil, ar feadh 4 bliana ar a laghad tar éis dó an ráiteas maidir le tionscnamh sin a dhéanamh.

3. Féadfar na taifid atá le coinneáil i gcomhréir leis an Airteagal seo a choinneáil i bhfoirm leictreonach i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí is allmhaireoir nó an Páirtí is onnmhaireoir, de réir mar is iomchuí.

AIRTEAGAL 10.21

Díolúintí ó na ceanglais a bhaineann le ráitis maidir le tionscnamh

1. Táirgí a sheolfar mar phacáistí ó dhaoine príobháideacha chuig daoine príobháideacha nó atá ina gcuid de bhagáiste pearsanta taistealaithe, ligfear isteach i gcáil táirgí tionscnaimh iad gan gá le ráiteas maidir le tionscnamh a éileamh ina leith, ar choinníoll nach bhfuil na táirgí sin á n- allmhairiú lena dtrádáil agus gur dearbhaíodh go gcomhlíonann siad ceanglais na Caibidle seo, agus nach bhfuil aon amhras ann go bhfuil an dearbhú sin fíor.

2. Allmhairí atá ócáideach agus nach bhfuil iontu ach táirgí lena n- úsáid go pearsanta ag na faighteoirí nó na taistealaithe nó a dteaghlach, ní mheasfar gur allmhairí lena dtrádáil iad más léir ar chineál agus ar chainníocht na n- earraí nach bhfuil aon chríoch trádála beartaithe dóibh, ar choinníoll nach mbeidh an t- allmhairiú ina chuid de shraith allmhairithe a d'fhéadfaí a mheas go réasúnach go ndearnadh ar leithligh iad chun an ceanglas i ndáil le ráiteas maidir le tionscnamh a sheachaint.

3. Ní sháróidh luach iomlán na dtáirgí dá dtagraítear i mír 1 EUR 500 nó a chomhionann in airgeadra an Pháirtí i gcás pacáistí, ná EUR 1 200 nó a chomhionann in airgeadra an Pháirtí i gcás earraí ar cuid de bhagáiste pearsanta taistealaí iad.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.22

Fíorú

1. Féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir stádas tionscnaimh an táirge a fhíorú nó a fhíorú cé acu a chomhlíontar nó nach gcomhlíontar na ceanglais eile a leagtar amach sa Chaibidil seo, bunaithe ar mhodhanna measúnaithe riosca, a bhféadfadh roghnú randamach a bheith san áireamh leo. Chun críocha an fhíoraithe sin, féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir iarraidh ar fhaisnéis a sheoladh chuig an allmhaireoir a rinne an t-éileamh ar chóir fhabhrach de bhun Airteagal 10.16.

2. Údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir a sheolfaidh iarraidh de bhun mhír 1, ní iarrfaidh sé níos mó ná an fhaisnéis seo a leanas i ndáil le tionscnamh táirge:

(a) más ar ráiteas maidir le tionscnamh a bunaíodh an t- éileamh ar chóir fhabhrach, an ráiteas maidir le tionscnamh; agus

(b) faisnéis a bhaineann le comhlíonadh na gcritéar tionscnaimh, is é sin:

(i) i gcás ina bhfuil an critéar tionscnaimh 'faighte go hiomlán', an chatagóir is infheidhme (amhail buaint, mianadóireacht, iascaireacht) agus ionad an táirgthe;

(ii) i gcás ina bhfuil an critéar tionscnaimh bunaithe ar athrú ar aicmiú taraifí, liosta de na hábhair neamhthionscnaimh go léir, lena n-áirítear a rangú taraife (i bhformáid 2-, 4- nó 6- dhigit, ag brath ar an gcritéar tionscnaimh);

(iii) I gcás inar bunaíodh an critéar tionscnaimh ar mhodh luacha, luach an táirge deiridh chomh maith le luach gach ábhar neamhthionscnaimh a úsáideadh sa táirgeadh;

(iv) i gcás ina bhfuil an critéar tionscnaimh bunaithe ar mheáchan, meáchan an táirge deiridh chomh maith le meáchan na n-ábhar neamhthionscnaimh ábhartha a úsáideadh sa táirge deiridh; agus

(v) i gcás ina bhfuil an critéar tionscnaimh bunaithe ar phróiseas táirgthe ar leith, tuairisc ar an bpróiseas sonrach sin.

PUBLIC

3. Agus an fhaisnéis a iarrtar á cur ar fáil aige, féadfaidh an t-allmhaireoir aon fhaisnéis eile a mheasann sé a bheith ábhartha chun críche fíoraithe a chur isteach.

4. Má tá an t-éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar ráiteas maidir le tionscnamh i gcomhréir le fomhír (a) d'Airteagal 10.16(2) arna eisiúint ag an onnmhaireoir, soláthróidh an t-allmhaireoir an ráiteas maidir le tionscnamh sin ach féadfaidh sé freagra a thabhairt d'údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir ina léireofar nach féidir an fhaisnéis dá dtagraítear i bhfomhír (b) de mhír 2 den Airteagal seo a sholáthar.

5. I gcás ina bhfuil an t- éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar eolas an allmhaireora dá dtagraítear i bhfomhír (b) d'Airteagal 10.16(2), tar éis dó faisnéis a iarraidh ar dtús i gcomhréir le mír 1 den Airteagal seo, féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir a dhéanfaidh an fíorú iarraidh bhreise ar fhaisnéis a sheoladh chuig an allmhaireoir má mheasann an t-údarás custaim sin go bhfuil gá le faisnéis bhreise chun stádas tionscnaimh an táirge a fhíorú nó chun a fhíorú cé acu a chomhlíontar nó nach gcomhlíontar na ceanglais eile a leagtar amach sa Chaibidil seo. Féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir doiciméid shonracha agus faisnéis shonrach a iarraidh ar an allmhaireoir, más iomchuí.

6. Má chinneann údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir deonú na córa fabhraí taraife do na táirgí lena mbaineann a chur ar fionraí go dtí go bhfaighfear torthaí an fhíoraithe, féadfaidh sé a thairiscint don allmhaireoir an fhéidearthacht na táirgí a scaoileadh. Mar choinníoll le haghaidh scaoileadh den sórt sin, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir ráthaíocht nó beart réamhchúraim iomchuí eile a éileamh. Cuirfear deireadh le haon fhionraí ar chóir fhabhrach taraife a luaithe is féidir tar éis d'údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir stádas tionscnaimh na dtáirgí lena mbaineann a fhionnadh, nó tar éis dó na ceanglais eile a leagtar amach sa Chaibidil seo a chomhlíonadh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.23

Comhar riaracháin

1. Chun cur i bhfeidhm cuí na Caibidle seo a áirithiú, oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile, trína n-údaráis chustaim faoi seach, chun stádas tionscnaimh táirge a fhíorú nó chun a fhíorú cé acu a chomhlíontar nó nach gcomhlíontar na ceanglais eile a leagtar amach sa Chaibidil.

2. Má tá an t- éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar ráiteas maidir le tionscnamh i gcomhréir le fomhír (a) d'Airteagal 10.16(2), tar éis dó faisnéis a iarraidh ar dtús ón allmhaireoir de bhun Airteagal 10.22(1), féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir a dhéanfaidh an fíorú, iarraidh ar fhaisnéis a sheoladh chuig údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir laistigh de 2 bhliain tar éis dháta an éilimh ar chóir fhabhrach, má mheasann údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir go bhfuil gá leis an bhfaisnéis bhreise chun stádas tionscnaimh an táirge a fhíorú nó chun a fhíorú cé acu ar comhlíonadh na ceanglais eile a leagtar amach sa Chaibidil seo. Féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir doiciméid shonracha agus faisnéis shonrach a iarraidh ar údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir, más iomchuí.

3. Cuirfidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir an fhaisnéis seo a leanas san iarraidh dá dtagraítear i mír 2:

(a) an ráiteas maidir le tionscnamh nó cóip de;

(b) céannacht an údaráis custaim a d'eisigh an iarraidh;

(c) ainm an onnmhaireora atá le fíorú;

(d) ábhar agus raon feidhme an fhíoraithe; agus

(e) aon doiciméadacht iomchuí, más infheidhme.

4. Féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir, i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí sin, an fíorú a dhéanamh trí dhoiciméadacht a iarraidh ón onnmhaireoir agus trí fhianaise a iarraidh, nó trí chuairt a thabhairt ar áitreabh an onnmhaireora, chun athbhreithniú a dhéanamh ar thaifid agus chun breathnú ar na saoráidí a úsáidtear i dtáirgeadh an táirge.

5. Tar éis dó an iarraidh dá dtagraítear i mír 2 a fháil, soláthróidh údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir an fhaisnéis seo a leanas d'údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir:

(a) an doiciméadacht a iarradh, má tá sí ar fáil;

(b) tuairim maidir le stádas tionscnaimh an táirge;

(c) tuairisc ar an táirge a bhí faoi réir fíoraithe agus an t-aicmiú taraife atá ábhartha do chur i bhfeidhm na rialach maidir le tionscnamh;

PUBLIC

(d) tuairisc agus míniú ar an bpróiseas táirgthe a bheidh leordhóthanach chun tacú le stádas tionscnaimh an táirge;

(e) faisnéis faoin gcaoi a ndearnadh stádas tionscnaimh an táirge a fhíorú de bhun mhír 4; agus

(f) doiciméadacht tacaíochta, más iomchuí.

6. Ní dhéanfaidh údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir faisnéis dá dtagraítear i bhfomhír (a) nó (f) de mhír 5 a tharchur chuig údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir gan toiliú an onnmhaireora.

7. An fhaisnéis uile a iarrtar, lena n-áirítear aon doiciméad tacaíochta agus gach faisnéis ghaolmhar eile maidir le fíorú, ba cheart í a mhalartú go leictreonach idir údaráis chustaim na bPáirtithe.

8. Déanfaidh na Páirtithe, trí na comhordaitheoirí a ainmnítear i gcomhréir leis an gCuid seo den Chomhaontú seo, sonraí teagmhála a n-údarás custaim faoi seach agus aon mhodhnú orthu a sholáthar dá chéile laistigh de 30 lá ón modhnú sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.24

Cúnamh frithpháirteach sa chomhrac i gcoinne na calaoise

I gcás sárú amhrasta ar an gCaibidil seo, soláthróidh na Páirtithe cúnamh riaracháin frithpháirteach dá chéile, i gcomhréir leis an bPrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.25

Diúltú na n-éileamh ar chóir fhabhrach taraife

1. Faoi réir na gceanglas a leagtar amach i míreanna 3 go 5, féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir éileamh ar chóir fhabhrach taraife a dhiúltú sna cásanna seo a leanas:

(a) laistigh de thréimhse 3 mhí tar éis na hiarrata ar fhaisnéis a fháil de bhun Airteagal 10.22(1):

(i) nach soláthraíonn an t- allmhaireoir aon fhreagra;

(ii) i gcásanna ina bhfuil an t-éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar ráiteas maidir le tionscnamh i gcomhréir le fomhír (a) d'Airteagal 10.16(2), nár soláthraíodh an ráiteas maidir le tionscnamh; nó

(iii) i gcásanna ina bhfuil an t-éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar eolas an allmhaireora dá dtagraítear i bhfomhír (b) d'Airteagal 10.16(2), nach leor an fhaisnéis a sholáthair an t- allmhaireoir chun stádas tionscnaimh an táirge a dheimhniú;

(b) laistigh de thréimhse 3 mhí tar éis na hiarrata ar fhaisnéis bhreise a fháil de bhun Airteagal 10.22(5):

(i) nach soláthraíonn an t- allmhaireoir aon fhreagra; nó

(ii) nach leor an fhaisnéis a sholáthair an t-allmhaireoir chun a dheimhniú gur táirge tionscnaimh é an táirge;

(c) laistigh de thréimhse 10 mí tar éis na hiarrata ar fhaisnéis a fháil de bhun Airteagal 10.23(2):

(i) nach gcuireann údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir aon fhreagra ar fáil; nó

(ii) nach leor an fhaisnéis a sholáthair údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir chun stádas tionscnaimh an táirge a dheimhniú.

2. Féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir éileamh ar chóir fhabhrach taraife a dhiúltú más rud é nach gcomhlíonann an t-allmhaireoir a rinne an t-éileamh sin ceanglais a leagtar amach sa Chaibidil seo seachas na ceanglais sin a bhaineann le stádas tionscnaimh táirgí.

PUBLIC

3. Má bhíonn údar leordhóthanach ag údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir chun éileamh ar chóir fhabhrach taraife a dhiúltú i gcomhréir le mír 1 den Airteagal seo, agus i gcás ina mbeidh tuairim tugtha ag údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir de bhun fhomhír (b) d'Airteagal 10.23(5) lena ndeimhnítear stádas tionscnaimh na dtáirgí, tabharfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir fógra d'údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir go bhfuil sé ar intinn aige an chóir fhabhrach taraife a dhiúltú laistigh de 2 mhí tar éis dó an tuairim sin a fháil.

4. Má tugadh an fógra dá dtagraítear i mír 3, tionólfar comhairliúcháin arna iarraidh sin do cheachtar de na Páirtithe, laistigh de 3 mhí tar éis dháta an fhógra sin. Féadfar síneadh a chur leis an tréimhse chomhairliúcháin ar bhonn cás ar chás trí chomhaontú frithpháirteach idir údaráis chustaim na bPáirtithe. Féadfar an comhairliúchán a dhéanamh i gcomhréir leis an nós imeachta arna leagan síos ag an bhFochoiste dá dtagraítear in Airteagal 10.31.

5. Ar dhul in éag na tréimhse le haghaidh comhairliúcháin, ní dhiúltóidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir an t-éileamh ar chóir fhabhrach taraife ach amháin mura mbeidh sé in ann stádas tionscnaimh an táirge a dheimhniú agus tar éis dó an ceart chun éisteacht a fháil a dheonú don allmhaireoir.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.26

Rúndacht

1. Coimeádfaidh gach Páirtí, de réir a dhlíthe agus a rialacháin, rúndacht aon fhaisnéise arna cur ar fáil ag an bPáirtí eile dó, de bhun na Caibidle seo, agus cosnóidh sé an fhaisnéis sin ar nochtadh.

2. Ní fhéadfar úsáid a bhaint as faisnéis a gheobhaidh údaráis an Pháirtí is allmhaireoir ach amháin chun críocha na Caibidle seo.

3. Áiritheoidh gach Páirtí nach ndéanfar faisnéis rúnda arna bailiú de bhun na Caibidle seo a úsáid chun críocha seachas chun cinntí agus cinntiúcháin a bhaineann le tionscnamh táirgí agus le hábhair chustaim a riar agus a fhorfheidhmiú, ach amháin le cead ón duine nó ón bPáirtí a sholáthar an fhaisnéis faoi rún.

4. D'ainneoin mhír 3, féadfaidh Páirtí cead a thabhairt faisnéis arna bailiú de bhun na Caibidle seo a úsáid in aon imeachtaí riaracháin, breithiúnacha nó garbhreithiúnacha arna tionscnamh de dheasc nár comhlíonadh dlíthe agus rialacháin a bhaineann le custaim lena gcuirtear an Chaibidil seo chun feidhme. Tabharfaidh Páirtí fógra roimh ré don duine nó don Pháirtí a sholáthair an fhaisnéis lena mbaineann faoi aon úsáid den chineál sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.27

Aisíocaíochtaí agus éilimh ar chóir fhabhrach taraife i ndiaidh allmhairiúcháin

1. Déanfaidh gach Páirtí foráil go bhféadfaidh allmhaireoir, tar éis an allmhairithe, éileamh a dhéanamh ar chóir fhabhrach taraife agus ar aisíocaíocht ar aon dleachtanna breise a íocadh ar tháirge sna cásanna seo a leanas:

(a) nach ndearna an t-allmhaireoir éileamh ar chóir fhabhrach taraife tráth an allmhairithe;

(b) go ndéantar an t-éileamh tráth nach déanaí ná 2 bhliain tar éis dháta an allmhairithe; agus

(c) go raibh an táirge lena mbaineann incháilithe le haghaidh cóir fhabhrach taraife nuair a allmhairíodh isteach i gcríoch an Pháirtí é.

2. Mar choinníoll le haghaidh cóir fhabhrach taraife ar bhonn éileamh a dhéantar de bhun mhír 1, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir a cheangal ar an allmhaireoir:

(a) éileamh a dhéanamh ar chóir fhabhrach taraife i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí is allmhaireoir;

(b) an ráiteas maidir le tionscnamh a sholáthar, de réir mar is iomchuí; agus

(c) gach ceanglas eile is infheidhme a leagtar amach sa Chaibidil seo a chomhlíonadh ar an mbealach céanna amhail is gur éilíodh cóir fhabhrach taraife tráth an allmhairithe.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.28

Bearta agus smachtbhannaí riaracháin

1. Forchuirfidh Páirtí bearta agus smachtbhannaí riaracháin i gcás inarb iomchuí, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin faoi seach, ar dhuine a tharraingeoidh suas doiciméad, nó a chuireann faoi deara doiciméad a tharraingt suas, ina mbeidh faisnéis mhícheart chun cóir fhabhrach taraife a fháil do tháirge, nó nach gcomhlíonann na ceanglais a leagtar amach sna nithe seo a leanas:

(a) Airteagal 10.20;

(b) Airteagal 10.23(4) trí gan fianaise a chur ar fáil nó trí chuairt a dhiúltú; nó

(c) Airteagal 10.17(2) trí gan éileamh ar chóir fhabhrach taraife arna dhéanamh sa dearbhú custaim a cheartú agus an dleacht chustaim a íoc de réir mar is iomchuí, más rud é go raibh an t-éileamh tosaigh ar thosaíocht bunaithe ar fhaisnéis mhícheart.

2. Cuirfidh an Páirtí san áireamh mír 3.6 d'Airteagal 6 den Chomhaontú maidir le hÉascú Trádála in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT i gcásanna ina nochtann allmhaireoir dá dheoin féin ceartú ar éileamh ar chóir fhabhrach sula bhfaighidh sé iarraidh fiorúcháin, i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí sin.

ROINN C

FORÁLACHA CRÍOCHNAITHEACHA

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.29

Ceuta agus Melilla

1. Chun críocha na Caibidle seo, i gcás an Pháirtí AE, níl Ceuta agus Melilla san áireamh leis an téarma ‘Páirtí’.

2. Maidir le táirgí de thionscnamh na Sile, nuair a allmhairítear isteach in Ceuta agus Melilla iad, beidh siad faoi réir na cóireála custaim céanna faoin gCuid seo den Chomhaontú seo, ar gach slí, leis an gcóireáil chustaim a chuirtear i bhfeidhm maidir le táirgí de thionscnamh chríoch chustaim an Aontais Eorpaigh de réir Phrótacal 2 d’Ionstraim Aontachais Ríocht na Spáinne agus Phoblacht na Portaingéile don Aontas Eorpach. Maidir le hallmhairí táirgí a chumhdaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú seo agus ar de thionscnamh Ceuta agus Melilla iad, deonóidh an tSile dóibh an chóireáil chustaim chéanna a dheonaítear i gcás táirgí a allmhairítear ón bPáirtí AE agus ar de thionscnamh an Pháirtí AE iad.

3. Tá feidhm *mutatis mutandis* ag na rialacha tionscnaimh agus ag na nósanna imeachta maidir le tionscnamh faoin gCaibidil seo maidir le táirgí a onnmhairítear ón tSile go Ceuta agus Melilla agus maidir le táirgí a onnmhairítear ó Ceuta agus Melilla go dtí an tSile.

4. Measfar gur aon chríoch amháin iad Ceuta agus Melilla.

5. Tá feidhm ag Airteagal 10.3 maidir le hallmhairiú agus onnmhairiú táirgí idir an Páirtí AE, an tSile agus Ceuta agus Melilla.

6. Cuirfidh an t- onnmhaireoir ‘an tSile’ nó ‘Ceuta agus Melilla’ isteach i réimse 3 de théacs an ráitis maidir le tionscnamh in Iarscríbhinn 10-C, ag brath ar thionscnamh an táirge.

7. Beidh údarás custaim Ríocht na Spáinne freagrach as an Airteagal seo a chur i bhfeidhm in Ceuta agus Melilla.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.30

Leasuithe

Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinntí a ghlacadh chun an Chaibidil seo agus Iarscríbhinní 10-A go 10-E a leasú, de bhun fhomhír (a) d’Airteagal 8.5(1).

AIRTEAGAL 10.31

An Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh

1. Beidh an Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh (‘an Fochoiste’), arna bhunú de bhun Airteagal 8.8(1), comhdhéanta d’ionadaithe ó na Páirtithe atá freagrach as ábhair chustaim.

2. Beidh an Fochoiste freagrach as cur chun feidhme agus cur i bhfeidhm éifeachtach na Caibidle seo.

3. Chun críocha na Caibidle seo, beidh na feidhmeanna seo a leanas ag an bhFochoiste:

(a) athbhreithniú agus moltaí cuí a dhéanamh, de réir mar is gá, don Chomhchoiste maidir leis an méid seo a leanas:

(i) cur chun feidhme agus cur i bhfeidhm na Caibidle seo; agus

(ii) aon leasú ar an gCaibidil seo agus ar Iarscríbhinní 10-A go 10-E arna moladh ag Páirtí;

(b) moltaí a dhéanamh don Chomhchoiste maidir le nótaí míniúcháin a ghlacadh chun cur chun feidhme na Caibidle seo a éascú; agus

(c) aon ábhar eile a bhreithniú a bhaineann leis an gCaibidil seo mar a comhaontaíodh idir na Páirtithe.

PUBLIC

AIRTEAGAL 10.32

Táirgí atá faoi bhealach nó atá á stóráil

Féadfaidh na Páirtithe an Chuid seo den Chomhaontú seo a chur i bhfeidhm maidir le táirgí a chomhlíonann an Chaibidil seo agus, ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, atá faoi bhealach nó atá á stóráil go sealadach i stóras custaim nó i saorlimistéir sa Pháirtí AE nó sa tSile, faoi réir ráiteas maidir le tionscnamh a chur faoi bhráid údaráis chustaim an Pháirtí is allmhaireoir.

AIRTEAGAL 10.33

Nótaí míniúcháin

Nótaí míniúcháin i ndáil le léirmhíniú, cur i bhfeidhm agus riar na Caibidle seo, leagtar amach iad in Iarscríbhinn 10- E.

CAIBIDIL 11

CUSTAM AGUS ÉASCÚ TRÁDÁLA

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.1

Cuspóirí

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá custam agus éascú trádála i dtimpeallacht athraitheach na trádála domhanda.

2. Aithníonn na Páirtithe go bhfuil ionstraimí agus caighdeáin trádála agus custaim idirnáisiúnta mar bhonn do cheanglais agus nósanna imeachta maidir le hallmhairiú, onnmhairiú agus idirthuras.

3. Aithníonn na Páirtithe go mbeidh a dhlíthe custaim agus a rialacháin chustaim neamh- idirdhealaitheach agus go mbeidh nósanna imeachta custaim bunaithe ar úsáid modhanna nua- aimseartha agus rialuithe éifeachtacha chun calaois a chomhrac, sláinte agus sábháilteacht tomhaltóirí a chosaint agus an trádáil dhlisteanach a chur chun cinn. Ba cheart do gach Páirtí athbhreithniú a dhéanamh go tréimhsiúil ar a dhlíthe custaim, a rialacháin chustaim agus a nósanna imeachta custaim. Aithníonn na Páirtithe freisin nach mbeidh a nósanna imeachta custaim níos troime ó thaobh riaracháin de nó níos sriantaí ó thaobh trádála de ná mar is gá chun cuspóirí dlisteanacha a bhaint amach agus go gcuirfear i bhfeidhm iad ar bhealach atá intuartha, comhsheasmhach agus trédhearcach.

4. Comhaontaíonn na Páirtithe an comhar eatarthu a threisiú d'fhonn a áirithiú go gcomhlíonfar leis na dlíthe, na rialacháin agus na nósanna imeachta ábhartha maidir le custaim, agus le acmhainneacht riaracháin na gcóras riaracháin ábhartha chomh maith, na cuspóirí maidir le héascú trádála a chur chun cinn, agus rialú custaim éifeachtach á áirithiú san am céanna.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.2

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo ciallaíonn 'údarás custaim':

(a) i gcás na Sile, an *Servicio Nacional de Aduanas* (an tSeirbhís Náisiúnta Custaim), nó a comharba; agus

(b) i gcás an Pháirtí AE, na seirbhísí sin de chuid an Choimisiúin Eorpaigh atá freagrach as ábhair chustaim agus as na riaracháin chustaim agus aon údarás eile sna Ballstáit atá freagrach as dlíthe custaim agus rialacháin chustaim a chur i bhfeidhm agus a fhorfheidhmiú.

AIRTEAGAL 11.3

Comhar custaim

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar maidir le hábhair chustaim idir a n-údaráis chustaim faoi seach chun a áirithiú go mbainfear amach na cuspóirí a leagtar amach in Airteagal 11.1.

2. Forbróidh na Páirtithe an comhar, lena n-áirítear tríd an méid seo a leanas a dhéanamh:

(a) faisnéis a mhalartú maidir le dlíthe custaim agus rialacháin chustaim, a gcur chun feidhme, agus nósanna imeachta custaim, go háirithe sna réimsí seo a leanas:

(i) simpliú agus nuachóiriú nósanna imeachta custaim;

(ii) forfheidhmiú cearta maoine intleachtúla ag na húdaráis chustaim;

(iii) gluaiseachtaí idirthurais agus trasloingsiú a éascú;

(iv) caidrimh leis an bpobal gnó; agus

(v) slándáil an tslabhra soláthair agus bainistiú riosca;

PUBLIC

(b) oibriú le chéile chun na gnéithe sin den slabhra soláthair trádála idirnáisiúnta a bhaineann le custam a dhaingniú agus a éascú i gcomhréir leis an gCreat Caighdeán SAFE de chuid na hEagraíochta Domhanda Custaim (dá ngairtear 'EDC' anseo feasta) chun an Trádáil Dhomhanda a Áirithiú agus a Éascú arna ghlacadh i mí an Mheithimh 2005;

(c) breithniú a dhéanamh ar thionscnaimh chomhpháirteacha a fhorbairt maidir le nósanna imeachta allmhairiúcháin, onnmhairiúcháin agus nósanna imeachta custaim eile, lena n-áirítear dea-chleachtais agus cúnamh teicniúil a mhalartú, agus a áirithiú go gcuirfear seirbhís éifeachtach ar fáil don phobal gnó; féadfar a áireamh ar an gcomhar sin malartuithe maidir le saotharlanna custaim, oiliúint oifigeach custaim agus malartuithe maidir le teicneolaíochtaí nua le haghaidh rialuithe agus nósanna imeachta custaim;

(d) an comhar eatarthu i réimse an chustaim a neartú in eagraíochtaí idirnáisiúnta amhail EDT agus EDC;

(e) aitheantas frithpháirteach a bhunú, más ábhartha agus iomchuí, do chláir oibreoirí eacnamaíocha údaraithe, lena n- áirítear bearta coibhéiseacha éascaithe trádála;

(f) malartuithe a dhéanamh ar theicnící bainistithe riosca, caighdeáin riosca agus rialuithe slándála, chun íoschaighdeáin a bhunú, a mhéid is féidir, maidir le teicnící bainistithe riosca agus ceanglais agus cláir ghaolmhara;

PUBLIC

(g) féachaint lena gceanglais sonraí le haghaidh nósanna imeachta um allmhairiú agus um onnmhairiú agus nósanna imeachta eile um chustam a chomhchuibhiú trí chomhchaighdeáin agus comheilimintí sonraí a chur chun feidhme de réir Shamhail Sonraí EDC;

(h) a dtaithí faoi seach a roinnt maidir lena gcórais ionaid ilfhreastail a fhorbairt agus a úsáid, agus, más iomchuí, tacair choiteanna eilimintí sonraí a fhorbairt do na córais sin;

(i) idirphlé a choinneáil ar bun i measc a saineolaithe beartais faoi seach chun úsáideacht, éifeachtúlacht agus infheidhmeacht réamhrialuithe le haghaidh údaráis chustaim agus trádálaithe a chur chun cinn; agus

(j) más ábhartha agus más iomchuí, catagóirí áirithe faisnéise i ndáil le custam a mhalartú trí chumarsáid struchtúrtha athfhillteach idir a n-údaráis chustaim chun críoch sonrach, go háirithe feabhas a chur ar bhainistíocht riosca agus ar éifeachtacht rialuithe custaim, lena ndírítear ar earraí a bhfuil riosca ag baint leo ó thaobh bailiú ioncaim nó ó thaobh sláinte agus sábháilteachta de, agus lena n-éascaítear an trádáil dhlisteanach; beidh na malartuithe sin gan dochar do mhalartuithe faisnéise a d'fhéadfadh tarlú idir na Páirtithe i gcomhréir leis an bPrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim.

3. Beidh aon mhalartú faisnéise idir na Páirtithe faoin gCaibidil seo, *mutatis mutandis*, faoi réir na gceanglas maidir le rúndacht faisnéise agus cosaint sonraí pearsanta a leagtar amach in Airteagal 12 den Phrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim, chomh maith le haon cheanglais rúndachta agus phríobháideachais a leagtar amach i ndlíthe agus rialacháin na bPáirtithe.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.4

Cúnamh frithpháirteach riaracháin

Soláthróidh na Páirtithe cúnamh riaracháin frithpháirteach in ábhair chustaim dá chéile, i gcomhréir leis an bPrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.5

Dlíthe custaim, rialacháin chustaim agus nósanna imeachta custaim

1. Ba cheart a áirithiú go bhfuil an méid seo a leanas fíor maidir lena dlíthe custaim, a rialacháin chustaim agus a nósanna imeachta custaim:

(a) tá siad bunaithe ar ionstraimí agus caighdeáin idirnáisiúnta i réimse an chustaim agus na trádála, lena n-áirítear an Coinbhinsiún Idirnáisiúnta ar an gCóras Comhchuibhithe um Thuairisciú agus um Chódú Tráchtearraí a rinneadh sa Bhruiséil an 14 Meitheamh 1983, chomh maith le Creat Caighdeán SAFE chun Trádáil Dhomhanda EDC agus Samhail Sonraí EDC a Áirithiú agus a Éascú, agus más infheidhme, eilimintí substainteacha Choinbhinsiún Athbhreithnithe Kyoto maidir le Nósanna Imeachta Custaim a Shimpliú agus a Chomhchuibhiú, a rinneadh in Kyoto an 18 Bealtaine 1973 agus a ghlac Comhairle na hEagraíochta Domhanda Custaim i mí an Mheithimh 1999;

(b) tá siad bunaithe ar chosaint agus éascú trádála dlisteanaí trí cheanglais reachtacha a fhorfheidhmiú go héifeachtach agus trí na ceanglais sin a chomhlíonadh; agus

(c) tá siad comhréireach agus neamh- idirdhealaitheach, chun ualaí neamhriachtanacha ar oibreoirí eacnamaíocha a sheachaint, lena ndéantar foráil maidir le héascú breise le haghaidh oibreoirí a bhfuil leibhéil arda comhlíontachta acu, lena n- áirítear cóir fhabhrach maidir le rialuithe custaim roimh scaoileadh earraí, agus lena n- áirithítear coimircí in aghaidh calaoise agus gníomhaíochtaí atá aindleathach nó ar féidir díobháil a dhéanamh leo.

2. Chun feabhas a chur ar mhodhanna oibre, agus chun neamh- idirdhealú, trédhearcacht, éifeachtúlacht, sláine agus cuntasacht oibríochtaí a áirithiú, déanfaidh gach Páirtí an méid seo a leanas:

(a) ceanglais agus foirmiúlachtaí a shimpliú agus athbhreithniú a dhéanamh orthu, más féidir, d'fhonn earraí a scaoileadh agus a imréiteach go tapa;

(b) oibriú i dtreo tuilleadh simplithe agus caighdeánaithe a dhéanamh ar shonraí agus ar dhoiciméadacht a éilíonn gníomhaireachtaí custaim agus gníomhaireachtaí eile chun na hualaigh ama agus costas a laghdú d'oibreoirí, lena n- áirítear fiontair bheaga agus mheánmhéide; agus

(c) a áirithiú go gcoinneofar na caighdeáin is airde ionracais ar bun, trí bhearta a chur i bhfeidhm lena léireofar prionsabail na gcoinbhinsiún agus na n- ionstraimí idirnáisiúnta ábhartha sa réimse seo.

AIRTEAGAL 11.6

Scaoileadh earraí

PUBLIC

Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh a údaráis chustaim, a ghníomhaireachtaí teorann nó a údaráis inniúla eile an méid seo a leanas:

(a) foráil a dhéanamh maidir le scaoileadh pras earraí laistigh de thréimhse nach faide ná mar is gá chun a áirithiú go gcomhlíontar a dhlíthe custaim agus dlíthe agus rialacháin agus foirmiúlachtaí eile a bhaineann le trádáil;

(b) foráil a dhéanamh maidir le réamhchur isteach agus réamhphróiseáil leictreonach doiciméadachta agus aon fhaisnéis eile is gá sula dtiocfaidh na hearraí isteach;

(c) scaoileadh earraí a cheadú sula ndéanfar cinneadh go críochnaitheach maidir le dleachtanna custaim, cánacha, táillí agus muirir, faoi réir ráthaíocht a chur ar fáil, má cheanglaítear sin lena dlíthe agus lena rialacháin, chun a n-íocaíocht deiridh a áirithiú; agus

(d) tosaíocht iomchuí a thabhairt d'earraí meatacha agus aon scrúdú a d'fhéadfadh a bheith ag teastáil á sceidealú agus á dhéanamh.

AIRTEAGAL 11.7

Nósanna imeachta custaim simplithe

Glacfaidh gach Páirtí nósanna imeachta, nó coinneoidh sé ar bun iad, lena ligfear d'oibreoirí a chomhlíonann na critéir a shonraítear ina dhlíthe agus ina rialacháin tairbhe a bhaint as simpliú breise ar nósanna imeachta custaim. Féadfar a áireamh ar na bearta sin dearbhuithe custaim ina bhfuil tacair laghdaithe sonraí nó doiciméid tacaíochta, nó dearbhuithe tréimhsiúla custaim chun dleachtanna custaim agus cánacha a chinneadh agus a íoc lena gcumhdaítear allmhairí iolracha laistigh de thréimhse áirithe tar éis scaoileadh na n-earraí allmhairithe sin, nó nósanna imeachta eile lena bhforáiltear maidir le scaoileadh gasta lastais áirithe.

AIRTEAGAL 11.8

Oibreoirí eacnamaíocha údaraithe

1. Déanfaidh gach Páirtí clár comhpháirtíochta um éascú trádála a bhunú nó a choinneáil ar bun le haghaidh oibreoirí eacnamaíocha a chomhlíonann critéir shonraithe (dá ngairtear 'oibreoirí eacnamaíocha údaraithe' anseo feasta).

2. Na critéir shonraithe chun cáiliú mar oibreoirí eacnamaíocha údaraithe, bainfidh siad le comhlíonadh nó le riosca neamhchomhlíonadh na gceanglas a shonraítear i ndlíthe, rialacháin nó nósanna imeachta gach Páirtí. Foilseofar na critéir shonraithe agus féadfar na nithe seo a leanas a áireamh sna critéir sin:

(a) easpa sáruithe tromchúiseacha nó sáruithe a ndearnadh an athuair ar reachtaíocht chustaim agus ar rialacha cánachais, lena n-áirítear gan aon taifead a bheidh ann maidir le cionta coiriúla tromchúiseacha a bhaineann le gníomhaíocht eacnamaíoch an iarratasóra;

(b) ardleibhéal rialaithe ar a oibríochtaí agus ar shreabhadh na n-earraí á léiriú ag an iarratasóir, trí bhíthin córas chun bainistiú a dhéanamh ar thaifid tráchtála agus ar thaifid iompair, i gcás inarb iomchuí, a cheadaíonn rialuithe iomchuí custaim;

(c) sócmhainneacht airgeadais, a measfar a bheith cruthaithe i gcás ina mbeidh seasamh maith airgeadais ag an iarratasóir, lena gcuirfear ar a chumas a ghealltanais a chomhlíonadh, agus aird chuí á tabhairt ar shaintréith an chineáil gníomhaíochta ghnó lena mbaineann;

(d) inniúlachtaí cruthaithe nó cáilíochtaí gairmiúla a bhaineann go díreach leis an ngníomhaíocht a dhéantar; agus

(e) caighdeáin iomchuí slándála agus sábháilteachta.

3. Na critéir shonraithe dá dtagraítear i mír 2, ní cheapfar ná ní chuirfear i bhfeidhm iad chun idirdhealú treallach nó dochosanta a chruthú idir oibreoirí eacnamaíocha i gcás ina bhfuil na coinníollacha céanna i réim, agus ceadófar leo rannpháirtíocht fiontar beag agus meánmhéide.

4. Áireofar na tairbhí seo a leanas sa chlár comhpháirtíochta um éascú trádála dá dtagraítear i mír 1:

(a) ceanglais ísle dhoiciméadacha agus sonraí, de réir mar is iomchuí;

(b) ráta níos ísle cigireachtaí agus scrúduithe fisiceacha brostaithe, de réir mar is iomchuí;

(c) nósanna imeachta scaoilte simplithe agus am scaoilte tapa, de réir mar is iomchuí;

(d) úsáid ráthaíochtaí, lena n-áirítear, más infheidhme, ráthaíochtaí cuimsitheacha nó ráthaíochtaí laghdaithe; agus

(e) rialú earraí ar áitreabh an oibreora eacnamaíoch údaraithe nó in áit eile arna húdarú ag na húdaráis chustaim.

5. D'fhéadfadh sé go n-áireofaí tairbhí breise, amhail na tairbhí seo a leanas, sa chlár comhpháirtíochta um éascú trádála dá dtagraítear i mír 1:

(a) íocaíocht iarchurtha dleachtanna, cánacha, táillí agus muirear;

(b) dearbhú custaim aonair le haghaidh allmhairí nó onnmhairí uile i dtréimhse áirithe; nó

(c) pointe teagmhála tiomnaithe a bheith ar fáil chun cúnamh a thabhairt in ábhair chustaim.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.9

Ceanglais maidir le sonraí agus doiciméadacht

1. Áiritheoidh gach Páirtí an méid seo a leanas maidir le foirmiúlachtaí, ceanglais sonraí agus doiciméadachta allmhairiúcháin, onnmhairiúcháin agus idirthurais:

(a) go nglacfar leo agus go gcuirfear i bhfeidhm iad d'fhonn earraí a scaoileadh go tapa, ar choinníoll go gcomhlíonfar na coinníollacha don scaoileadh;

(b) go nglacfar leo agus go gcuirfear i bhfeidhm iad ar bhealach arb é is aidhm dó an t- am agus an costas a bhaineann le comhlíontacht a laghdú do thrádálaithe nó d'oibreoirí;

(c) gurb iad an rogha is lú sriantach ar thrádáil iad, i gcás ina mbeadh dhá rogha mhalartacha nó níos mó ar fáil go réasúnach chun an cuspóir beartais nó na cuspóirí beartais i gceist a chomhlíonadh; agus

(d) nach gcoinneofaí ar bun iad, lena n- áirítear codanna díobh, mura mbeadh gá leo a thuilleadh.

2. Cuirfidh gach Páirtí nósanna imeachta custaim coiteanna i bhfeidhm agus úsáidfidh sé doiciméid chustaim aonfhoirmeacha i ndáil le hearraí a scaoileadh ar fud a chríche custaim.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.10

Teicneolaíochtaí faisnéise agus íocaíocht leictreonach a úsáid

1. Úsáidfidh gach Páirtí teicneolaíochtaí faisnéise lena mbrostaítear na nósanna imeachta le haghaidh earraí a scaoileadh chun trádáil a éascú idir na Páirtithe.

2. Déanfaidh gach Páirtí:

(a) dearbhú custaim a chur ar fáil, trí mheán leictreonach, ar dearbhú é is gá chun earraí a allmhairiú, a onnmhairiú nó a chur ar idirthuras;

(b) cead a thabhairt chun dearbhú custaim a chur isteach i bhformáid leictreonach;

(c) modh a bhunú chun foráil a dhéanamh maidir le malartú leictreonach faisnéise custaim lena phobal trádála;

(d) malartú leictreonach sonraí idir oibreoirí agus údaráis chustaim a chur chun cinn, chomh maith le gníomhaireachtaí gaolmhara eile; agus

(e) córais leictreonacha bainistithe riosca a úsáid chun measúnú agus spriocdhíriú a dhéanamh lena gcuirtear ar a gcumas do na húdaráis chustaim a gcigireachtaí a dhíriú ar earraí ardriosca agus lena n-éascaítear scaoileadh agus gluaiseacht earraí a mbaineann riosca íseal leo.

PUBLIC

3. Glacfaidh gach Páirtí nósanna imeachta nó coinneoidh sé nósanna imeachta ar bun lena gceadaítear don rogha íocaíocht leictreonach a dhéanamh le haghaidh dleachtanna, cánacha, táillí agus muirear arna mbailiú ag údaráis chustaim agus arna dtabhú ar allmhairiú agus ar onnmhairiú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.11

Bainistíocht riosca

1. Glacfaidh gach Páirtí córas bainistíochta riosca nó déanfaidh sé é a choinneáil ar bun le haghaidh rialú custaim.

2. Déanfaidh gach Páirtí bainistiú riosca a dhearadh agus a chur i bhfeidhm ar bhealach go seachnófar idirdhealú treallach nó idirdhealú gan údar, nó srianta faoi cheilt ar an trádáil idirnáisiúnta.

3. Díreoidh gach Páirtí rialuithe custaim agus rialuithe ábhartha eile teorann ar choinsíneachtaí ardriosca agus déanfaidh sé scaoileadh coinsíneachtaí lena mbaineann riosca íseal a bhrostú. Féadfaidh gach Páirtí coinsíneachtaí a roghnú freisin, ar bhonn randamach, le haghaidh rialuithe den sórt sin mar chuid dá bhainistiú riosca.

4. Déanfaidh gach Páirtí bainistiú riosca a bhunú ar mheasúnú riosca trí chritéir iomchuí roghnaíochta.

AIRTEAGAL 11.12

Iniúchadh iar- imréitigh

1. D'fhonn scaoileadh earraí a bhrostú, déanfaidh gach Páirtí iniúchadh iar-imréitigh a ghlacadh nó a choinneáil ar bun chun a áirithiú go gcomhlíonfar dlíthe custaim agus dlíthe gaolmhara agus rialacháin ghaolmhara eile.

2. Déanfaidh gach Páirtí iniúchtaí iar- imréitigh ar bhealach rioscabhunaithe.

3. Déanfaidh gach Páirtí iniúchtaí iar- imréitigh ar bhealach trédhearcach. Má dhéantar iniúchadh agus má bhaintear amach torthaí dochloíte, déanfaidh an Páirtí, gan mhoill, fógra a thabhairt don duine ar iniúchadh a thaifead faoi na torthaí, faoi na cúiseanna atá leis na torthaí agus faoi chearta agus oibleagáidí an duine sin.

4. Aithníonn na Páirtithe go bhféadfar an fhaisnéis a fhaightear san iniúchadh iar- imréitigh a úsáid in imeachtaí breise riaracháin nó breithiúnacha.

5. I gcás inar praiticiúil, bainfidh na Páirtithe úsáid as toradh an iniúchta iar- imréitigh agus bainistíocht riosca á cur i bhfeidhm acu.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.13

Trédhearcacht

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá comhairliúcháin thráthúla le hionadaithe trádála maidir le tograí reachtacha agus nósanna imeachta ginearálta a bhaineann le hábhair chustaim agus thrádála. Chuige sin, déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le comhairliúcháin iomchuí idir riaracháin agus an pobal gnó.

2. Áiritheoidh gach Páirtí, lena gceanglais chustaim agus a nósanna imeachta custaim, mar aon lena gceanglais agus nósanna imeacht gaolmhara féin, go leanfar de fhreastail ar riachtanais an phobail gnó, dea-chleachtais a leanúint, agus go leanfaidh siad de bheith ar an méid is lú srianta ó thaobh na trádála de.

3. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le comhairliúcháin thráthrialta iomchuí idir gníomhaireachtaí teorann agus trádálaithe nó páirtithe leasmhara eile laistigh dá chríoch.

4. Foilseoidh gach Páirtí go pras ar bhealach neamh-idirdhealaitheach agus inrochtana, lena n-áirítear ar líne, agus sula gcuirfear i bhfeidhm iad, dlíthe agus rialacháin nua a bhaineann le hábhair chustaim agus éascaithe trádála, chomh maith le leasuithe ar, agus léirmhínithe ar, na dlíthe agus na rialacháin sin. Na dlíthe agus rialacháin sin, mar aon le leasuithe agus léirmhínithe orthu, áireofar orthu na dlíthe agus na rialacháin sin a bhaineann leis na nithe seo a leanas:

(a) nósanna imeachta maidir le hallmhairiú, onnmhairiú agus idirthuras, lena n- áirítear nósanna imeachta calafoirt, nósanna imeachta aerfoirt agus nósanna imeachta eile a bhaineann leis an bpointe iontrála, agus na foirmeacha agus doiciméid is gá;

(b) rátaí feidhmeacha dleachtanna agus cánacha de gach saghas a fhorchuirtear ar allmhairiú nó onnmhairiú nó i ndáil le hallmhairiú nó onnmhairiú;

(c) táillí agus muirir a fhorchuireann gníomhaireachtaí rialtais, nó a fhorchuirtear ar a son, ar allmhairiú, onnmhairiú nó idirthuras nó i ndáil le hallmhairiú, onnmhairiú nó idirthuras;

(d) rialacha chun táirgí a aicmiú nó a luacháil chun críocha custaim;

(e) dlíthe, rialacháin agus rialuithe riarthacha ag a bhfuil feidhm ghinearálta a bhaineann le rialacha tionscnaimh;

(f) srianta nó toirmisc ar allmhairiú, onnmhairiú nó idirthuras;

(g) forálacha pionóis in aghaidh sáruithe ar fhoirmiúlachtaí allmhairiúcháin, onnmhairiúcháin nó idirthurais;

(h) comhaontuithe nó codanna díobh le haon tír nó tíortha a bhaineann le hallmhairiú, onnmhairiú nó idirthuras;

(i) nósanna imeachta a bhaineann le riaradh cuótaí taraife;

(j) uaireanta oibriúcháin agus nósanna imeachta le haghaidh oifigí custaim ag calafoirt agus ag pointí trasnaithe teorann;

(k) pointí teagmhála le haghaidh fiosruithe faisnéise; agus

(l) fógraí ábhartha eile de chineál riaracháin i ndáil le fomhíreanna (a) go (k).

PUBLIC

5. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh tréimhse réasúnach ama idir dlíthe, rialacháin agus nósanna imeachta agus táillí nó muirir atá nua nó leasaithe a fhoilsiú[1] agus a theacht i bhfeidhm.

6. Déanfaidh gach Páirtí pointe fiosrúcháin amháin nó níos mó a bhunú nó a choinneáil ar bun chun freagra a thabhairt fhiosrúcháin réasúnta ó rialtais, ó oibreoirí agus ó pháirtithe leasmhara eile maidir le custam agus le hábhair eile a bhaineann le trádáil. Tabharfaidh na pointí fiosrúcháin freagra ar fhiosrúcháin laistigh de thréimhse réasúnach arna leagan amach ag gach Páirtí, ar tréimhse í a fhéadfar a athrú ag brath ar chineál nó castacht na hiarrata. Ní éileoidh Páirtí go n- íocfar táille chun fiosrúcháin a fhreagairt ná chun na foirmeacha agus doiciméid is gá a sholáthar.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.14

Réamhrialuithe

1. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn ‘réamhrialú’ cinneadh i scríbhinn a sholáthraítear d’iarratasóir sula n- allmhairítear earra a chumhdaítear leis an iarratas ina leagtar amach an chóir atá le soláthar ag an bPáirt don earra tráth an allmhairithe i ndáil leis an méid seo a leanas:

(a) aicmiú taraife an earra;

(b) tionscnamh na n-earraí; agus

(c) aon ábhar eile de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tagraíonn ‘foilsiú’ do dhlíthe agus rialacháin a chur ar fáil go poiblí.

2. Eiseoidh gach Páirtí réamhrialú trína údaráis chustaim. Eiseofar an réamhrialú sin ar bhealach réasúnach agus faoi cheangal ama don iarratasóir a bhfuil iarraidh i scríbhinn curtha isteach aige, lena n- áirítear i bhformáid leictreonach, a bhfuil an fhaisnéis uile is gá ann i gcomhréir le dlíthe agus le rialacháin an Pháirtí is eisitheoir.

3. Beidh an réamhrialú bailí ar feadh tréimhse 3 bliana ar a laghad ón dáta a dtiocfaidh sé i bhfeidhm, mura rud é go bhfuil athrú tagtha ar an dlí, ar na fíorais nó ar na himthosca a thacaíonn leis an réamhrialú bunaidh.

4. Féadfaidh Páirtí diúltú réamhrialú a eisiúint má tá na fíorais agus na himthosca atá mar bhonn don réamhrialú faoi athbhreithniú riaracháin nó bhreithiúnach, nó mura mbaineann an t- iarratas le haon úsáid atá beartaithe don réamhrialú. Má dhiúltaíonn Páirtí réamhrialú a eisiúint, tabharfaidh sé fógra i scríbhinn don iarratasóir go pras, ina leagfar amach na fíorais ábhartha agus an bunús lena chinneadh.

5. Foilseoidh gach Páirtí, ar a laghad:

(a) na ceanglais chun iarratas a dhéanamh ar réamhrialú, lena n- áirítear an fhaisnéis atá le soláthar agus an fhormáid;

(b) an tréimhse ama ina n- eiseoidh sé réamhrialú; agus

(c) an fad ama a bhfuil an réamhrialú bailí lena linn.

PUBLIC

6. Má dhéanann Páirtí réamhrialú a chúlghairm nó a mhodhnú nó a chur ó bhailíocht, soláthróidh sé fógra i scríbhinn don iarratasóir ina leagfar amach na fíorais ábhartha agus an bunús lena chinneadh. Ní dhéanfaidh Páirtí réamhrialú le héifeacht chúlghabhálach a chúlghairm, a mhodhnú ná a chur ó bhailíocht ach amháin má bhí an rialú bunaithe ar fhaisnéis arna soláthar ag an iarratasóir a bhí neamhiomlán, mícheart, bréagach nó míthreorach.

7. Beidh réamhrialú arna eisiúint ag Páirtí ina cheangal ar an bPáirtí sin i leith an iarratasóra. Beidh an réamhrialú ina cheangal ar an iarratasóir freisin.

8. Déanfaidh gach Páirtí, ar iarraidh i scríbhinn ón iarratasóir, athbhreithniú ar an réamhrialú nó ar an gcinneadh réamhrialú a chúlghairm, a mhodhnú nó a chur ó bhailíocht a chur ar fáil.

9. Faoi réir ceanglais rúndachta ina dhlíthe agus ina rialacháin, déanfaidh gach Páirtí eilimintí substainteacha a réamhrialuithe a chur ar fáil go poiblí, lena n-áirítear ar líne.

AIRTEAGAL 11.15

Idirthuras agus trasloingsiú

1. Áiritheoidh gach Páirtí go n- éascófar agus go ndéanfar rialú éifeachtach ar ghluaiseachtaí idirthurais agus ar oibríochtaí trasloingsithe trína chríoch féin.

2. Déanfaidh gach Páirtí socruithe réigiúnacha idirthurais a chur chun cinn agus a chur chun feidhme d'fhonn trádáil a éascú.

PUBLIC

3. Áiritheoidh gach Páirtí comhar idir a údaráis agus gníomhaireachtaí ábhartha lena mbaineann, agus comhordú maidir lena údaráis agus gníomhaireachtaí ábhartha lena mbaineann chun an trácht faoi bhealach a éascú.

4. Ar choinníoll go gcomhlíontar na ceanglais rialála uile, ceadóidh gach Páirtí earraí a bhfuil sé beartaithe iad a allmhairiú a aistriú tríd a chríoch faoi rialú custaim ó oifig custaim iontrála go dtí oifig custaim eile ina chríoch óna ndéanfaí na hearraí a scaoileadh nó a imréiteach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.16

Bróicéirí custaim

1. Ní thabharfaidh Páirtí úsáid shainordaitheach bróicéirí custaim isteach mar cheanglas ar oibreoirí chun a n-oibleagáidí a chomhlíonadh maidir le hallmhairiú, onnmhairiú agus idirthuras earraí.

2. Foilseoidh gach Páirtí a bhearta maidir le húsáid bróicéirí custaim.

3. Cuirfidh na Páirtithe rialacha trédhearcacha, neamh-idirdhealaitheacha agus comhréireacha i bhfeidhm agus bróicéirí custaim á gceadúnú acu.

AIRTEAGAL 11.17

Cigireachtaí réamhsheolta

Ní éileoidh na Páirtithe go ndéanfar cigireachtaí réamhsheolta faoi mar a shainmhínítear iad sa Chomhaontú maidir le Cigireacht Réamhsheolta in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT, ná aon ghníomhaíocht chigireachta eile a dhéanann cuideachtaí príobháideacha ag an gceann scríbe roimh imréiteach custaim.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.18

Achomhairc

1. Cuirfidh gach Páirtí nósanna imeachta éifeachtacha, prasa, neamh-idirdhealaitheacha ar fáil a mbeidh rochtain éasca orthu chun an ceart achomhairc a ráthú in aghaidh gníomhaíochtaí riaracháin, rialuithe agus cinntí de chuid údarás custaim nó údarás inniúil eile a dhéanann difear d'allmhairiú nó d'onnmhairiú earraí nó d'earraí faoi bhealach.

2. Féadfar a áireamh ar na nósanna imeachta achomhairc athbhreithniú riaracháin ag an údarás maoirseachta agus athbhreithniú breithiúnach ar chinntí a dhéantar ar an leibhéal riaracháin i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin Páirtí.

3. Aon duine a bhfuil iarratas ar chinneadh curtha faoi bhráid na n-údarás custaim nó faoi bhráid na n-údarás inniúil eile aige agus nach bhfuil an cinneadh faoin iarratas sin faighte aige laistigh de na teorainneacha ama ábhartha, beidh sé i dteideal ceart achomhairc a fheidhmiú freisin.

4. Áiritheoidh gach Páirtí go soláthróidh a údaráis chustaim nó údaráis inniúla eile na cúiseanna atá leis na cinntí sin do dhaoine a n-eisítear cinntí riaracháin dóibh chun nósanna imeachta achomhairc a éascú, i gcás inar gá.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.19

Pionóis

1. Áiritheoidh gach Páirtí go bhforáiltear lena dhlíthe custaim agus lena rialacháin chustaim gur comhréireach agus neamh- idirdhealaitheach atá aon phionós arna fhorchur i leith sáruithe ar dhlíthe custaim, ar rialacháin chustaim nó ar cheanglais nós imeachta a bhaineann le custaim.

2. Áiritheoidh gach Páirtí nach bhforchuirfear aon phionós arna fhorchur as sárú ar a dhlíthe custaim, ar a rialacháin chustaim nó ar a cheanglais nós imeachta a bhaineann le custaim ach amháin ar an duine atá freagrach go dlíthiúil as an sárú.

3. Áiritheoidh gach Páirtí go mbunófar an pionós a fhorchuirfear ar fhíorais agus ar imthosca an cháis agus go mbeidh sé ar cóimhéid le méid agus déine an tsáraithe. Seachnóidh gach páirtí dreasachtaí nó coinbhleachtaí leasa nuair a bheidh pionóis á measúnú agus á mbailiú.

4. Spreagtar gach Páirtí le nochtadh roimh ré don údarás custaim maidir leis na himthosca a bhaineann le sárú ar dhlíthe custaim, ar rialacháin chustaim nó ar cheanglais nós imeachta a chur san áireamh, mar fhachtóir maolaitheach féideartha agus pionós á shuí.

5. I gcás ina bhforchuirfidh Páirtí pionós as sárú ar a dhlíthe custaim, a rialacháin chustaim nó a cheanglais nós imeachta custaim, soláthróidh sé míniú i scríbhinn don duine ar a bhforchuirfidh sé an pionós lena sonrófar cineál an tsáraithe agus na dlíthe, na rialacháin nó na nósanna imeachta is infheidhme ar dá bhun a forchuireadh méid nó raon an phionóis don sárú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.20

An Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh

1. Bunaítear an Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh (‘an Fochoiste’) de bhun Airteagal 8.8(1).

2. Áiritheoidh an Fochoiste go ndéanfaidh na húdaráis inniúla an Chaibidil seo a chur chun feidhme go cuí mar aon le forfheidhmiú na gceart maoine intleachtúla ag teorainneacha i gcomhréir le Foroinn 2 de Roinn C de Chaibidil 32, an Prótacal maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim agus aon fhoráil bhreise a bhaineann le custam arna gcomhaontú idir na Páirtithe, agus scrúdóidh sé gach ábhar a eascraíonn as a gcur i bhfeidhm.

3. Áireofar ar fheidhmeanna an Fhochoiste:

(a) faireachán a dhéanamh ar chur chun feidhme agus ar riar na Caibidle seo agus Chaibidil 10;

(b) fóram a sholáthar chun dul i gcomhairle maidir le gach ábhar a bhaineann le custam, lena n- áirítear go háirithe nósanna imeachta custaim, luacháil custaim, córais taraife, ainmníocht chustaim, comhar custaim agus cúnamh riaracháin frithpháirteach maidir le hábhair chustaim, agus chun na hábhair sin a phlé;

(c) fóram a sholáthar chun dul i gcomhairle agus plé a dhéanamh maidir le saincheisteanna a bhaineann le rialacha tionscnaimh agus comhar riaracháin, agus bearta teorann le haghaidh cearta maoine intleachtúla; agus

(d) comhar a fheabhsú maidir le forbairt, cur i bhfeidhm agus forfheidhmiú nósanna imeachta custaim, cúnamh riaracháin frithpháirteach in ábhair chustaim, rialacha tionscnaimh agus comhar riaracháin.

4. Féadfaidh an Fochoiste moltaí a dhéanamh maidir leis na hábhair a chumhdaítear le mír 2. Beidh sé de chumhacht ag an gComhairle Chomhpháirteach nó ag an gComhchoiste cinntí a ghlacadh maidir le haitheantas frithpháirteach a thabhairt do theicnící bainistithe riosca, do chaighdeáin riosca, do rialuithe slándála agus do chláir chomhpháirtíochta um éascú trádála, lena n-áirítear gnéithe amhail tarchur sonraí agus tairbhí arna gcomhaontú go frithpháirteach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.21

Cead isteach sealadach

1. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn an téarma ‘cead isteach sealadach’ an nós imeachta custaim faoinar féidir earraí áirithe, lena n-áirítear modhanna iompair, a thabhairt isteach i gcríoch chustaim a scaoiltear go coinníollach ó dhleachtanna agus cánacha ar allmhairí a íoc agus gan toirmisc ná srianta de chineál eacnamaíoch ar allmhairí a chur i bhfeidhm. Ní mór earraí den sórt sin a allmhairiú chun críche sonraí agus ní mór a n-athonnmhairiú a bheith beartaithe laistigh de thréimhse shonraithe agus gan aon athrú a bheith déanta orthu seachas an gnáth-dhíluachadh de bharr na húsáide a bhaintear astu.

2. Déanfaidh gach Páirtí cead isteach sealadach a dheonú, mar a fhoráiltear ina dhlíthe agus ina rialacháin, maidir leis na hearraí seo a leanas, cead lena mbaineann faoiseamh coinníollach iomlán ó dhleachtanna agus ó chánacha ar allmhairí agus atá gan srianta nó toirmisc de chineál eacnamaíoch ar allmhairí[1]:

(a) earraí atá le cur ar taispeáint nó le húsáid ag taispeántais, ag aontaí, ag cruinnithe nó ag imeachtaí comhchosúla, rud a chiallaíonn earraí atá ceaptha lena gcur ar taispeáint nó lena dtaispeáint ag imeacht; earraí a bheartaítear a úsáid i ndáil le táirgí eachtrannacha a chur ar taispeáint ag imeacht; agus trealamh lena n-áirítear trealamh ateangaireachta, gaireas taifeadta fuaime agus íomhá agus scannáin de chineál oideachais, eolaíoch nó cultúrtha atá beartaithe lena úsáid ag cruinnithe, comhdhálacha nó comhdhálacha idirnáisiúnta, agus earraí a fhaightear ag imeachtaí den sórt sin ó earraí a cuireadh faoi chead isteach sealadach; féadfaidh gach Páirtí a cheangal go n-eiseofar údarú rialtais nó ráthaíocht nó éarlais sula dtarlóidh an t-imeacht;

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní bheidh cead isteach sealadach earraí dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo agus a thugtar isteach sa tSile ón Aontas Eorpach, faoi réir íocaíocht na táille a bhunaítear in Airteagal 107 d’Ordanás Custaim na Sile (*Ordenanza de Aduanas*) atá i bhForaithne 30 ón Aireacht Airgeadais, an Iris Oifigiúil, an 4 Meitheamh, 2005, (*Decreto con Fuerza de Ley 30 del Ministerio de Hacienda, Diario Oficial, 04 de junio de 2005*).

(b) trealamh gairmiúil, rud a chiallaíonn: trealamh le haghaidh na meán, le haghaidh craoltóireacht fuaime nó teilifíse, atá ag teastáil ó ionadaithe ó na meáin nó ó eagraíochtaí craoltóireachta nó teilifíse atá ar cuairt chuig críoch tíre eile chun críoch tuairiscithe nó chun ábhar a tharchur nó a thaifeadadh le haghaidh cláir shonraithe; trealamh cineamatagrafach atá ag teastáil ó dhuine atá ar cuairt chuig críoch tíre eile chun scannán sonraithe nó scannáin shonraithe a dhéanamh; aon trealamh eile atá ag teastáil chun post, ceird nó gairm duine atá ar cuairt chuig críoch tíre eile a dhéanamh chun tasc sonraithe a chur i gcrích, a mhéid nach n-úsáidfear é chun earraí a mhonarú ná a phacáistiú go tionsclaíoch nó, ach amháin i gcás uirlisí láimhe, chun acmhainní nádúrtha a shaothrú, chun foirgnimh a thógáil, a dheisiú ná a chothabháil nó chun cré a chartadh nó le haghaidh tionscadail ghaolmhara; gaireas coimhdeach le haghaidh an trealaimh thuasluaite, agus gabhálais lena n-aghaidh; agus comhpháirteanna arna n-allmhairiú chun trealamh gairmiúil a ceadaíodh isteach go sealadach a dheisiú;

(c) earraí arna n-allmhairiú i ndáil le hoibríocht tráchtála i gcás nach oibríocht tráchtála a n-allmhairiú ann féin, amhail: Ábhair phacála a allmhairítear líonta lena n-athonnmhairiú agus iad folamh nó líonta, nó a allmhairítear folamh lena n-athonnmhairiú agus iad líonta; coimeádáin, bídís líonta le hearraí nó ná bíodh, agus gabhálais agus trealamh le haghaidh coimeádáin arna gceadú isteach go sealadach, a allmhairítear le coimeádán atá le hathonnmhairiú leis féin nó le coimeádán eile, nó a allmhairítear leis féin agus atá le hathonnmhairiú le coimeádán agus comhpháirteanna lenar beartaíodh coimeádáin a dheisiú ar tugadh cead isteach sealadach dóibh; pilléid; samplaí; scannáin fógraíochta;

(d) earraí arna n-allmhairiú go heisiach chun críoch oideachais, eolaíochta nó cultúir, amhail trealamh eolaíoch, ábhar oideolaíoch, ábhar leasa do mharaithe, agus aon earraí eile arna n-allmhairiú i dtaca le gníomhaíochtaí oideachais, eolaíochta nó cultúir; páirteanna breise le haghaidh trealamh eolaíoch agus ábhar oideolaíoch ar tugadh cead isteach sealadach dóibh; uirlisí arna saindearadh chun trealamh den sórt sin a chothabháil, a sheiceáil, a thomhais nó a dheisiú;

(e) earraí pearsanta, rud a chiallaíonn gach earra, nua nó úsáidte, a theastóidh le réasún ó thaistealaí don úsáid phearsanta le linn an turais, agus imthosca uile an turais á gcur san áireamh, ach gan aon earraí arna n-allmhairiú chun críoch tráchtála a chur san áireamh; earraí arna n-allmhairiú chun críoch spóirt, amhail riachtanais spóirt agus earraí eile a d'úsáidfeadh taistealaithe i gcomórtais nó taispeántais spóirt nó le haghaidh oiliúna i gcríoch ina bhfuil cead isteach sealadach acu;

(f) ábhar poiblíochta turasóireachta, rud a chiallaíonn earraí arna n-allmhairiú chun an pobal a spreagadh chun cuairt a thabhairt ar thír iasachta, go háirithe chun freastal ar chruinnithe nó taispeántais chultúrtha, reiligiúnacha, turasóireachta, spóirt nó ghairmiúla a reáchtáiltear ansin; féadfaidh gach Páirtí a cheangal go soláthrófar ráthaíocht nó éarlais i leith earraí den sórt sin;

(g) earraí arna n-allmhairiú chun críoch daonnúil, rud a chiallaíonn trealamh míochaine, máinliachta agus saotharlainne agus coinsíneachtaí fóirithinte, amhail feithiclí agus córacha eile iompair, pluideanna, pubaill, tithe réamhdhéanta nó earraí eile príomhriachtanais, arna gcur ar aghaidh mar chabhair chucu siúd a ndearna tubaiste nádúrtha agus tubaistí cosúla difear dóibh; agus

(h) ainmhithe arna n- allmhairiú chun críoch sonrach, amhail madraí nó capaill na bpóilíní, madraí brathadóireachta, madraí le haghaidh na ndall, madraí tarrthála, ainmhithe chun críocha rannpháirtíocht i seónna, taispeántais, comórtais, taispeántais, ainmhithe chun críocha siamsaíocht, amhail ainmhithe i gcomhar sorcais, camchuairteanna (lena n-áirítear peataí taistealaithe), an obair nó an t-iompar a fheidhmiú, nó chun críocha míochaine, amhail nimh nathair a sheachadadh.

3. Glacfaidh gach Páirtí, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin[1], le cead isteach sealadach na n-earraí dá dtagraítear i mír 2 agus, gan beann ar a dtionscnamh, le *carnets* ATA arna n-eisiúint sa Pháirtí eile i gcomhréir leis an gCoinbhinsiún maidir le cead isteach sealadach, arna dhéanamh in Iostanbúl an 26 Meitheamh 1990, arna bhformhuiniú sa Pháirtí eile agus arna ráthú ag comhlachas atá ina chuid den slabhra ráthaíochta idirnáisiúnta, arna ndeimhniú ag na húdaráis inniúla agus atá bailí i gcríoch chustaim an Pháirtí is allmhaireoir.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, i gcás na Sile, glacfar le *carnets* ATA mar a bunaíodh le Foraithne Uimh. 103 de 2004 ón Aireacht Gnóthaí Eachtracha (*Decreto N° 103 de 2004 del Ministerio de Relaciones Exteriores*), lena n-achtaítear an 'Coinbhinsiún maidir le Cead Isteach Sealadach' agus Iarscríbhinní A, B1, B2 agus B3 a ghabhann leis, agus na forchoimeádais a ghabhann leo curtha in iúl go cuí, agus na leasuithe orthu.

AIRTEAGAL 11.22

Earraí deisithe

1. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn ‘deisiú’ aon oibríocht phróiseála arna déanamh i ndáil le hearra chun locht oibriúcháin nó damáiste ábhartha a leigheas agus a bhfuil i gceist léi an t- earra a fhilleadh ar a fheidhm bhunaidh nó a áirithiú go gcomhlíonfaidh sé ceanglais theicniúla maidir lena úsáid, i gcás inarb amhlaidh nach bhféadfaí, gan an phróiseáil sin, an t- earra a úsáid ar an ngnáthbhealach a thuilleadh chun na gcríoch a bhí beartaithe dó. Áirítear le deisiú athchóiriú agus cothabháil, ach ní áirítear leis sin oibríocht ná próiseas:

(a) lena scriostar saintréithe bunúsacha aon earra, nó lena gcruthaítear earra atá nua nó atá difriúil ó thaobh tráchtála de;

(b) lena dtiontaítear earra neamhchríochnaithe ina earra críochnaithe; nó

(c) a úsáidtear chun feidhmíocht theicniúil earra a fheabhsú nó a uasghrádú.

2. Ní chuirfidh Páirtí dleacht chustaim i bhfeidhm ar earra, beag beann ar a thionscnamh, a thiocfaidh isteach arís i gcríoch chustaim an Pháirtí tar éis an t-earra sin a onnmhairiú go sealadach óna chríoch chustaim go dtí críoch chustaim an Pháirtí eile lena dheisiú.

3. Níl feidhm ag mír 2 maidir le hearra, a allmhairítear faoi bhanna, isteach i gcriosanna saorthrádála, nó faoi stádas den chineál céanna, a onnmhairítear lena dheisiú ansin agus nach n-athallmhairítear faoi bhanna, isteach i gcriosanna saorthrádála, nó faoi stádas den chineál céanna.

4. Ní chuirfidh Páirtí dleacht chustaim i bhfeidhm i leith earra, beag beann ar a thionscnamh, arna allmhairiú go sealadach ó chríoch chustaim an Pháirtí eile lena dheisiú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 11.23

Táillí agus foirmiúlachtaí

1. Na táillí agus na muirir eile a fhorchuirfidh Páirtí ar allmhairiú nó ar onnmhairiú earra de chuid an Pháirtí eile, nó i ndáil leis sin, déanfar a méid a theorannú do neaschostas na seirbhísí a rinneadh, agus ní bheidh sa mhéid sin cosaint indíreach ar earraí intíre ná ar chánachas ar allmhairí nó onnmhairí chun críoch fioscach.

2. Ní thoibheoidh Páirtí táillí ná muirir eile ar allmhairiú nó ar onnmhairiú earra de chuid an Pháirtí eile, nó i dtaca leis sin, ar bhonn *ad valorem*.

3. Ní fhéadfaidh gach Páirtí muirir a fhorchur ná costais a ghnóthú ach amháin i gcás ina dtugtar seirbhísí sonracha, lena n-áirítear an méid seo a leanas:

(a) tinreamh foirne custaim, ar iarratas, lasmuigh d'uaireanta oifigiúla oscailte oifige nó ag áitreabh seachas áitreabh custaim;

(b) anailísí nó tuarascálacha saineolaithe ar earraí agus táillí poist as earraí a chur ar ais chuig iarratasóir, go háirithe i ndáil le cinntí a bhaineann le faisnéis cheangailteach nó le faisnéis a chur ar fáil a bhaineann le cur i bhfeidhm reachtaíochta custaim;

(c) iniúchadh nó sampláil earraí chun críocha fíoraithe, nó díothú earraí, i gcás ina mbeidh costais i gceist seachas an costas a bhaineann le leas a bhaint as foireann custaim; nó

(d) bearta eisceachtúla rialaithe, i gcás ina mbeidh bearta den sórt sin riachtanach de bharr chineál na n-earraí nó de bharr riosca a d'fhéadfadh a bheith ann.

4. Foilseoidh gach Páirtí go pras gach táille agus muirear a d'fhéadfadh sé a fhorchur i ndáil le hallmhairiú nó le honnmhairiú ar bhealach a chumasóidh do rialtais, do thrádálaithe agus do pháirtithe leasmhara eile eolas a chur orthu.

5. Ní beidh idirbhearta consalacha de dhíth ar Pháirtí, lena n-áirítear táillí agus muirir ghaolmhara, i ndáil le haon earra de chuid an Pháirtí eile a allmhairiú.

PUBLIC

CAIBIDIL 12

IMRÉITIGH THRÁDÁLA

ROINN A

DLEACHTANNA FRITHDHUMPÁLA AGUS FRITHCHÚITIMH

AIRTEAGAL 12.1

Forálacha ginearálta

1. Athdhearbhaíonn na Páirtithe na cearta atá acu agus na hoibleagáidí atá orthu faoin gComhaontú Frithdhumpála agus faoi Chomhaontú SCM.

2. Chun críocha na Roinne seo, níl feidhm ag na rialacha tionscnaimh fabhracha faoi Chaibidil 10.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.2

Trédhearcacht

1. Ba cheart imscrúduithe agus bearta frithdhumpála agus frith-fhóirdheontais a úsáid i gcomhréir iomlán leis na ceanglais ábhartha EDT a leagtar amach sa Chomhaontú Frithdhumpála agus i gComhaontú SCM agus ba cheart iad a bheith bunaithe ar chóras cóir trédhearcach.

2. Áiritheoidh gach Páirtí, a luaithe is indéanta tar éis aon fhorchur beart sealadach agus in aon chás sula ndéanfar cinneadh críochnaitheach, go ndéanfar nochtadh iomlán ar na fíorais agus na breithnithe riachtanacha uile ar a mbunaíonn sé cinneadh chun bearta cinntitheacha a chur i bhfeidhm. Tá nochtadh den chineál sin gan dochar d'Airteagal 6.5 den Chomhaontú Frithdhumpála agus d'Airteagal 12.4 de Chomhaontú SCM. Nochtfaidh gach Páirtí na fíorais agus breithnithe fíor-riachtanacha sin i scríbhinn, agus tabharfaidh sé am leordhóthanach do pháirtithe leasmhara barúlacha a chur isteach ina leith.

3. Ar choinníoll nach gcuirfidh sé moill gan ghá ar dhéanamh an imscrúdaithe, tabharfar do gach páirtí leasmhar in imscrúdú frithdhumpála nó frith-fhóirdheontais deis iomlán chun a thuairimí a chur in iúl.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.3

Leas an phobail a mheas

Cuirfidh gach Páirtí san áireamh staid a thionscail intíre, a allmhaireoirí agus a gcomhlachais ionadaíocha, a úsáideoirí ionadaíocha agus a n-eagraíochtaí ionadaíocha tomhaltóirí a mhéid a chuir siad faisnéis ábhartha ar fáil do na húdaráis imscrúdúcháin laistigh den tréimhse ábhartha. Féadfaidh Páirtí a chinneadh gan bearta frithdhumpála nó frithchúitimh a chur i bhfeidhm ar bhonn na faisnéise sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.4

Riail na dleachta is lú

Má fhorchuireann Páirtí dleacht frithdhumpála ar earraí de chuid an Pháirtí eile, ní sháróidh méid na dleachta sin an corrlach dumpála. Aon uair is féidir, ba cheart an dleacht frithdhumpála a bheith níos lú ná an corrlach sin dá mba leor an dleacht níos lú sin chun deireadh a chur leis an díobháil don tionscal intíre.

AIRTEAGAL 12.5

Neamh-fheidhm an réitigh díospóidí

Níl feidhm ag Caibidil 38 maidir leis an Roinn seo.

ROINN B

BEARTA COIMIRCE DOMHANDA

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.6

Forálacha ginearálta

Athdhearbhaíonn na Páirtithe na cearta atá acu agus na hoibleagáidí atá orthu de bhun Airteagal XIX de GATT 1994, an Chomhaontaithe maidir le Bearta Cosanta agus Airteagal 5 den Chomhaontú maidir le Talmhaíocht.

AIRTEAGAL 12.7

Trédhearcacht agus forchur beart cinntitheach

1. D'ainneoin Airteagal 12.6, déanfaidh an Páirtí a thionscnaíonn imscrúdú coimirce domhanda nó a bheartaíonn bearta coimirce domhanda a chur i bhfeidhm fógra i scríbhinn a sholáthar láithreach, arna iarraidh sin don Pháirtí eile agus ar choinníoll go mbeidh leas substaintiúil ag an bPáirtí sin, ina mbeidh an fhaisnéis ábhartha uile a thionscnófar imscrúdú coimirce domhanda nó a chuirfear i bhfeidhm bearta coimirce domhanda mar thoradh uirthi, lena n- áirítear i ndáil leis na torthaí sealadacha, más ábhartha. Tá an fógra sin gan dochar d'Airteagal 3(2) den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta.

2. Agus bearta coimirce domhanda cinntitheacha á bhforchur ag gach Páirtí, féachfaidh sé leis na bearta sin a fhorchur ar bhealach a dhéanann an difear is lú don trádáil dhéthaobhach, ar choinníoll go bhfuil leas substaintiúil ag an bPáirtí a ndéanann na bearta difear dó mar a shainmhínítear i mír 4.

3. Chun críocha mhír 2, má mheasann Páirtí go gcomhlíontar na ceanglais dhlíthiúla maidir le bearta coimirce domhanda cinntitheacha a fhorchur, agus má bheartaíonn sé na bearta sin a chur i bhfeidhm, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile agus tabharfaidh sé an fhéidearthacht chun comhairliúcháin dhéthaobhacha a reáchtáil, ar choinníoll go bhfuil leas substaintiúil ag an bPáirtí eile mar a shainmhínítear i mír 4. Mura dtiocfar ar réiteach sásúil laistigh de 15 lá tar éis an fhógra, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir na bearta coimirce domhanda iomchuí a ghlacadh chun an fhadhb a leigheas.

4. Chun críocha an Airteagail seo, measfar go mbeidh leas substaintiúil ag Páirtí nuair atá sé ar cheann de chúig sholáthróir is mó an earra allmhairithe le linn na tréimhse 3 bliana is déanaí, arna thomhas i dtéarmaí dearbhthoirte nó dearbhluacha.

AIRTEAGAL 12.8

Neamh-fheidhm an réitigh díospóidí

Níl feidhm ag Caibidil 38 maidir leis an Roinn seo.

ROINN C

BEARTA COIMIRCE DÉTHAOBHACHA

FOROINN 1

FORÁLACHA GINEARÁLTA

AIRTEAGAL 12.9

Sainmhínithe

Chun críocha na Roinne seo:

(a) ciallaíonn ‘tionscal intíre’, i leith earra arna allmhairiú, táirgeoirí na n- earraí comhchosúla nó na n- earraí díriomaíocha ina n- iomláine a oibríonn ar chríoch Páirtí, nó na táirgeoirí sin arb ionann comhtháirgeadh na n- earraí comhchosúla nó na n- earraí díriomaíocha agus cuid mhór de tháirgeadh intíre iomlán na n- earraí sin;

(b) ciallaíonn ‘idirthréimhse’:

(i) tréimhse 7 mbliana ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo; nó

PUBLIC

(ii) i gcás aon earra dá bhforáiltear sa sceideal in Iarscríbhinn 9 a bhaineann leis an bPáirtí a chuireann an beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm le haghaidh tréimhse um dhíothú taraife de 7 mbliana, is é sin an tréimhse um dhíchur taraife don earra sin móide 2 bhliain.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.10

Beart coimirce déthaobhach a chur i bhfeidhm

1. D'ainneoin Roinn B, más rud é, mar thoradh ar dhleacht chustaim faoin gCuid seo den Chomhaontú seo a laghdú nó a dhíothú, go bhfuil earra de thionscnamh Páirtí á allmhairiú isteach i gcríoch an Pháirtí eile i gcainníochtaí méadaithe, i ndearbhthéarmaí nó i gcoibhneas le táirgeadh intíre, agus faoi choinníollacha a mbeadh mórdhíobháil ann dá mbarr do na táirgeoirí intíre a tháirgeann earraí comhchosúla nó earraí díriomaíocha nó dá mbagrófaí a leithéid, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir bearta coimirce déthaobhacha iomchuí a dhéanamh faoi na coinníollacha agus i gcomhréir leis na nósanna imeachta a leagtar síos sa Roinn seo.

2. Má chomhlíontar na coinníollacha i mír 1, ní fhéadfaidh an Páirtí is allmhaireoir ach ceann amháin de na bearta coimirce déthaobhacha seo a leanas a chur i bhfeidhm:

(a) tuilleadh laghdaithe ar an ráta dleachta custaim ar an earra lena mbaineann a chur ar fionraí de réir mar a fhoráiltear sa Chuid seo den Chomhaontú; nó

(b) an ráta dleachta custaim ar an earra lena mbaineann a mhéadú go leibhéal nach mó ná an ráta is ísle díobh seo a leanas:

(i) ráta dleachta custaim an náisiúin barrfhabhair arna chur i bhfeidhm ar an earra ar ráta é atá i bhfeidhm an tráth a chuirtear an beart i bhfeidhm; nó

(ii) ráta dleachta custaim an náisiúin barrfhabhair arna chur i bhfeidhm ar ráta é atá i bhfeidhm an lá díreach roimh dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.11

Caighdeáin maidir le beart coimirce déthaobhach

1. Ní chuirfear beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm:

(a) ach amháin a mhéid, agus ar feadh cibé tréimhse, is gá chun mórdhíobháil don tionscal intíre a chosc nó a leigheas nó chun bagairt mórdhíobhála a chosc nó a leigheas;

(b) ar feadh tréimhse is faide ná 2 bhliain; féadfar 2 bhliain eile a chur leis an tréimhse má chinneann údarás inniúil imscrúdúcháin an Pháirtí is allmhaireoir, i gcomhréir leis na nósanna imeachta a leagtar síos sa Roinn seo, go leantar de ghá a bheith leis an mbeart chun mórdhíobháil don tionscal intíre a chosc nó a leigheas nó chun bagairt mórdhíobhála a chosc nó a leigheas, ar choinníoll nach bhfuil tréimhse fhoriomlán chur i bhfeidhm an bhirt coimirce dhéthaobhaigh, lena n- áirítear tréimhse an chur i bhfeidhm tosaigh agus aon síneadh a chuirtear leis sin, níos faide ná 4 bliana; nó

(c) tar éis dhul in éag na hidirthréimhse mar a shainmhínítear i bhfomhír (b) d'Airteagal 12.9.

2. Nuair a scoirfidh Páirtí de bheart coimirce déthaobhach a chur i bhfeidhm, is é an ráta a bheadh i bhfeidhm don earra lena mbaineann roimhe sin an ráta dleachta custaim a bheidh ann, i gcomhréir lena sceideal in Iarscríbhinn 9.

3. Chun coigeartú ar an tionscal lena mbaineann a éascú i gcás inar faide fad ionchais an bhirt coimirce dhéthaobhaigh ná 1 bhliain amháin, déanfaidh an Páirtí a chuireann an beart i bhfeidhm é a léirscaoileadh de réir a chéile ag eatraimh thráthrialta le linn thréimhse an chur i bhfeidhm.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.12

Bearta coimirce déthaobhacha sealadacha

1. In imthosca criticiúla, ina mbeadh moill ina cúis le díobháil a bheadh deacair a dheisiú, féadfaidh Páirtí beart coimirce déthaobhach a chur i bhfeidhm ar bhonn sealadach, gan ceanglais Airteagal 12.21(1) a chomhlíonadh, faoi réir réamhchinneadh go bhfuil fianaise shoiléir ann go bhfuil méadú tagtha ar allmhairí earra de thionscnamh an Pháirtí eile mar thoradh ar laghdú nó ar dhíothú dleachta custaim faoin gCuid seo den Chomhaontú seo, agus go bhfuil na hallmhairí sin ina gcúis le mórdhíobháil sa tionscal intíre nó go bhfuil bagairt mórdhíobhála ann mar thoradh orthu.

2. Ní sháróidh fad aon bhirt coimirce dhéthaobhaigh shealadaigh 200 lá, agus le linn na tréimhse sin comhlíonfaidh an Páirtí a chuireann an beart i bhfeidhm na rialacha nós imeachta ábhartha a leagtar síos i bhForoinn 2. An Páirtí a chuireann an beart coimirce déthaobhach sealadach i bhfeidhm, aisíocfaidh sé aon mhéadú ar tharaifí go pras mura bhfaightear amach mar thoradh ar an imscrúdú a thuairiscítear i bhForoinn 2 gur comhlíonadh na coinníollacha Airteagal 12.10(1). Déanfar tréimhse an bhirt coimirce dhéthaobhaigh shealadaigh a áireamh mar chuid den tréimhse a dtugtar tuairisc uirthi i bhfomhír (b) d'Airteagal 12.11(1).

3. Cuirfidh an Páirtí a chuireann an beart coimirce déthaobhach sealadach i bhfeidhm an Páirtí eile ar an eolas ar an mbeart sealadach sin a dhéanamh agus déanfaidh sé an t- ábhar a tharchur láithreach chuig an gComhchoiste lena iniúchadh má iarrann an Páirtí eile amhlaidh.

AIRTEAGAL 12.13

Cúiteamh agus fionraíocht lamháltas

1. Páirtí a chuireann beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm, rachaidh sé i gcomhairle leis an bPáirtí a bhfuil a tháirgí faoi réir an bhirt chun comhaontú frithpháirteach a dhéanamh maidir le cúiteamh iomchuí léirscaoilte trádála i bhfoirm lamháltais a bhfuil na héifeachtaí trádála acu atá coibhéiseach cuid mhaith. An páirtí a chuireann beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm, soláthróidh sé deis le haghaidh na gcomhairliúchán sin tráth nach déanaí ná 30 lá tar éis chur i bhfeidhm an bhirt coimirce dhéthaobhaigh.

2. Mura dtagann comhaontú maidir le cúiteamh lena léirscaoiltear trádáil as na comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 1 laistigh de 30 lá ó thús na gcomhairliúchán, féadfaidh an Páirtí a bhfuil a earraí faoi réir an bhirt coimirce dhéthaobhaigh cur i bhfeidhm lamháltas atá coibhéiseach cuid mhaith a chur ar fionraí, ar lamháltais iad a bhfuil éifeachtaí acu ar thrádáil an Pháirtí eile.

3. Déanfaidh an Páirtí a bhfuil a earraí faoi réir an bhirt coimirce dhéthaobhaigh fógra i scríbhinn a thabhairt don Pháirtí eile 30 lá ar a laghad sula gcuirfidh sé lamháltais ar fionraí i gcomhréir le mír 2.

PUBLIC

4. Maidir leis an oibleagáid cúiteamh a sholáthar de bhun mhír 1 agus an ceart cur i bhfeidhm lamháltas a chur ar fionraí de bhun mhír 2:

(a) ní dhéanfar iad a fheidhmiú don chéad 24 mhí a mbeidh beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm lena linn, ar choinníoll gur cuireadh an beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm mar thoradh ar dearbhmhéadú ar allmhairí; agus

(b) tiocfaidh deireadh leo ar dháta foirceanta an bhirt coimirce dhéthaobhaigh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.14

Tréimhse idir dhá bheart coimirce déthaobhach agus cur i bhfeidhm neamh-chomhthreomhar na mbeart coimirce

1. Ní dhéanfaidh Páirtí beart coimirce déthaobhach dá dtagraítear sa Roinn seo a chur i bhfeidhm maidir le hallmhairiú earra a bhí faoi réir beart den sórt sin roimhe sin, mura rud é go bhfuil tréimhse imithe thart atá comhionann le leath na tréimhse inar cuireadh an beart coimirce i bhfeidhm lena linn don tréimhse díreach roimhe sin. Beart coimirce déthaobhach a cuireadh i bhfeidhm níos mó ná uair amháin, ní fhéadfar síneadh 2 bhliain eile a chur leis maidir leis an earra céanna mar dá bhforáiltear i bhfomhír (b) d'Airteagal 12.11(1).

2. Ní dhéanfaidh Páirtí, maidir leis an earra céanna agus le linn na tréimhse céanna, na nithe seo a leanas a chur i bhfeidhm:

(a) beart coimirce déthaobhach nó beart coimirce déthaobhach sealadach faoin gCuid seo den Chomhaontú seo; agus

(b) beart coimirce domhanda de bhun Airteagal XIX de GATT 1994 agus faoin gComhaontú maidir le Bearta Cosanta.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.15

Na réigiúin is forimeallaí[1] de chuid an Aontais Eorpaigh

1. I gcás ina bhfuil aon táirge de thionscnamh na Sile á allmhairiú isteach go díreach i gcríoch ceann amháin nó níos mó de na réigiúin is forimeallaí den Aontas i gcainníochtaí méadaithe agus faoi choinníollacha a bheadh ina gcúis le meath tromchúiseach ar chás eacnamaíoch an réigiúin is forimeallaí lena mbaineann, nó dá mbagrófaí a leithéid, féadfaidh an Páirtí AE, tar éis dó scrúdú a dhéanamh ar réitigh mhalartacha, bearta coimirce déthaobhacha a chur i bhfeidhm ar bhonn eisceachtúil atá teoranta do chríoch an réigiúin lena mbaineann.

[1] Ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, is iad seo a leanas na réigiúin is forimeallaí den Aontas Eorpach: Guadalúip, Guáin na Fraince, Martinique, La Réunion, Mayotte, Saint-Martin, na hAsóir, Maidéara agus na hOileáin Chanáracha. Tá feidhm ag an Airteagal seo freisin maidir le tír nó le críoch thar lear a athraíonn a stádas go réigiún is forimeallaí trí bhíthin cinneadh ón gComhairle Eorpach i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar amach in Airteagal 355(6) den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, ón dáta a ghlacfar an cinneadh sin. I gcás ina scoirfidh réigiún is forimeallaí den Aontas Eorpach, tar éis an nós imeachta sin, de bheith ina réigiún forimeallach, scoirfidh an tAirteagal seo d'fheidhm a bheith aige maidir leis an tír sin nó leis an gcríoch thar lear amhail ó dháta an chinnidh ón gComhairle Eorpach ina leith sin. Tabharfaidh an Páirtí AE fógra don tSile faoi aon athrú maidir leis na críocha a mheastar gur na réigiúin is forimeallaí den Aontas Eorpach iad.

2. Chun críocha mhír 1, ciallaíonn ‘meath tromchúiseach’ deacrachtaí móra in earnáil den gheilleagar ina dtáirgtear earraí comhchosúla nó earraí díriomaíocha. Beidh an cinneadh maidir le meath tromchúiseach bunaithe ar thosca oibiachtúla, lena n- áirítear an méid seo a leanas:

(a) an dearbhmhéadú nó an méadú coibhneasta ar mhéid na n- allmhairí i gcomparáid le táirgeacht intíre agus le hallmhairí ó fhoinsí eile; agus

(b) éifeacht na n- allmhairí dá dtagraítear i mír 1 ar staid an tionscail nó na hearnála eacnamaíche lena mbaineann, lena n- áirítear an éifeacht ar na leibhéil díolacháin, ar tháirgeacht, ar an staid airgeadais agus ar fhostaíocht.

3. Gan dochar do mhír 1, tá forálacha eile sa Roinn seo is infheidhme maidir le bearta coimirce déthaobhacha infheidhme freisin maidir le haon bheart coimirce arna ghlacadh faoin Airteagal seo. Tuigfear gur ‘meath tromchúiseach’ é aon tagairt do ‘mórdhíobháil’ i bhforálacha eile den Roinn seo nuair a chuirtear i bhfeidhm í maidir leis na réigiúin is forimeallaí den Aontas Eorpach.

PUBLIC

FOROINN 2

RIALACHA NÓS IMEACHTA IS INFHEIDHME MAIDIR LE BEARTA COIMIRCE DÉTHAOBHACHA

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.16

An dlí is infheidhme

Chun bearta coimirce déthaobhacha a chur i bhfeidhm, comhlíonfaidh údarás inniúil imscrúdúcháin gach Páirtí forálacha na Foroinne seo. I gcásanna nach gcumhdaítear leis an bhForoinn seo, cuirfidh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin na rialacha a bhunaítear faoi dhlí Pháirtí an údaráis sin i bhfeidhm.

AIRTEAGAL 12.17

Nós imeachta coimirce a thionscnamh

1. Féadfaidh údarás inniúil imscrúdúcháin Páirtí nós imeachta maidir le bearta coimirce déthaobhacha ('nós imeachta coimirce') a thionscnamh ar iarratas i scríbhinn a fháil[1] arna dhéanamh ag an tionscal intíre nó thar a cheann, nó in imthosca eisceachtúla, ar a thionscnamh féin.

[1] I gcás an Pháirtí AE, féadfaidh Ballstát amháin nó níos mó an t- iarratas sin a dhéanamh thar ceann an tionscail intíre.

2. Measfar gur iarratas ón tionscal intíre nó thar a cheann atá ann má thacaíonn táirgeoirí intíre leis arb ionann a n- aschur comhchoiteann agus níos mó na 50 % de tháirgeadh intíre iomlán na n-earraí comhchosúla nó na n-earraí díriomaíocha arna dtáirgeadh ag an gcuid den tionscal intíre atá ag tacú leis an iarratas nó ag cur ina aghaidh. Ní thionscnóidh údarás inniúil imscrúduithe aon imscrúdú, áfach, i gcás inar lú na táirgeoirí intíre atá ag tacú leis an iarratas go sainráite ná 25 % de tháirgeadh intíre iomlán na n-earraí comhchosúla nó na n-earraí díriomaíocha arna dtáirgeadh ag an tionscal intíre.

3. A luaithe a thionscnóidh údarás inniúil imscrúduithe an t- imscrúdú, déanfar an t- iarratas i scríbhinn dá dtagraítear i mír 1 a chur ar fáil do pháirtithe leasmhara, seachas aon fhaisnéis rúnda atá ann.

4. Ar nós imeachta coimirce a thionscnamh, foilseoidh an t- údarás inniúil imscrúdúcháin fógra maidir le tionscnamh an nós imeachta coimirce in iris oifigiúil an Pháirtí. Sainaithneofar na nithe seo a leanas san fhógra:

(a) an t-eintiteas a rinne an t-iarratas i scríbhinn, más infheidhme;

(b) an t-earra allmhairithe atá faoi réir an nós imirce coimirce;

(c) an fo-cheannteideal nó an uimhir míre taraife faoina n-aicmítear an t-earra allmhairithe;

PUBLIC

(d) cineál an bhirt atá beartaithe atá le cur i bhfeidhm;

(e) an éisteacht phoiblí de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 12.20 nó an tréimhse inar féidir le páirtithe leasmhara iarraidh ar éisteacht a chur isteach de bhun fhomhír (b) d'Airteagal 12.20;

(f) an áit a bhféadfar scrúdú a dhéanamh ar an iarratas i scríbhinn agus ar aon dhoiciméad neamhrúnda eile a comhdaíodh le linn na himeachta; agus

(g) ainm, seoladh agus uimhir theileafóin na hoifige a ndéanfar teagmháil léi chun tuilleadh eolais a fháil.

5. Maidir le nós imeachta coimirce arna thionscnamh de bhun mhír 1 ar bhonn iarratas i scríbhinn, ní fhoilseoidh an t- údarás inniúil imscrúdúcháin an fógra tionscnaimh faoi mhír 4 gan measúnú cúramach a dhéanamh ar dtús an gcomhlíontar ceanglais a reachtaíochta intíre agus ceanglais mhíreanna 1 agus 2 leis an iarratas, agus go n- áirítear fianaise réasúnach ann go bhfuil méadú tagtha ar allmhairí earra de thionscnamh an Pháirtí eile mar thoradh ar dhleacht chustaim a laghdú nó a dhíothú faoin gCuid seo den Chomhaontú seo, agus go bhfuil na hallmhairí sin ina gcúis leis an mórdhíobháil líomhnaithe nó go mbagraítear a leithéid.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.18

Imscrúdú

1. Ní chuirfidh Páirtí beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm ach amháin tar éis dá údarás inniúil imscrúdúcháin imscrúdú a dhéanamh i gcomhréir le hAirteagal 3(1) agus le fomhír (c) d'Airteagal 4(2) den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta; chuige sin, déantar Airteagal 3(1) agus fomhír (c) d'Airteagal 4(2) den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta a ionchorprú sa Chomhaontú seo agus déantar cuid den Chomhaontú seo díobh, *mutatis mutandis*.

2. San imscrúdú dá dtagraítear i mír 1, comhlíonfaidh an Páirtí ceanglais fhomhír (a) d'Airteagal 4(2) den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta. Chuige sin, déantar fomhír (a) d'Airteagal 4(2) den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta a ionchorprú sa Chomhaontú seo agus déantar cuid den Chomhaontú seo di, *mutatis mutandis*.

PUBLIC

3. I gcás ina dhéanann Páirtí fógra de bhun mhír 1 den Airteagal seo agus d'Airteagal 3(1) den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta lena gcuirtear beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm nó lena gcuirtear síneadh le beart coimirce déthaobhach, beidh na nithe seo a leanas san fhógra sin:

(a) fianaise go bhfuil allmhairí méadaithe earra de thionscnamh Páirtí eile ina gcúis le mórdhíobháil, nó bagairt ina leith, mar thoradh ar dhleacht chustaim a laghdú nó a dhíothú faoin gCuid seo den Chomhaontú seo; léireofar leis an imscrúdú, ar bhonn fianaise oibiachtúil, go bhfuil nasc cúisíoch idir allmhairí méadaithe an táirge lena mbaineann agus an mhórdhíobháil nó bagairt ina leith; déanfar imscrúdú ar fhachtóirí aitheanta seachas na hallmhairí méadaithe le háirithiú nach gcuirtear an mhórdhíobháil ná an bhagairt mórdhíobhála atá mar thoradh ar na fachtóirí sin i leith na n-allmhairí méadaithe.

(b) tuairisc bheacht ar an earra tionscnaimh atá faoi réir an bhirt coimirce déthaobhaigh, lena n- áirítear a cheannteideal nó a fho- cheannteideal faoi Chód CC ar a bhfuil na sceidil um dhíothú taraifí in Iarscríbhinn 9 bunaithe;

(c) tuairisc bheacht ar an mbeart coimirce déthaobhach;

(d) dáta thabhairt isteach an bhirt coimirce dhéthaobhaigh, a fhad a bhfuil coinne leis agus, más infheidhme, tráthchlár um léirscaoileadh forchéimnitheach an bhirt i gcomhréir le hAirteagal 12.11(3); agus

PUBLIC

(e) i gcás síneadh ar an mbeart coimirce déthaobhach, fianaise go bhfuil an tionscal intíre lena mbaineann á choigeartú.

4. Arna iarraidh sin do Pháirtí a bhfuil a earra faoi réir nós imeachta coimirce faoin Roinn seo, rachaidh an Páirtí atá i mbun an nós imeachta sin i gcomhairliúcháin leis an bPáirtí iarrthach chun athbhreithniú a dhéanamh ar fhógra faoi mhír 1 nó ar aon fhógra poiblí nó tuarascáil a d'eisigh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin maidir leis an nós imeachta coimirce.

5. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh a údarás inniúil imscrúdúcháin aon imscrúdú den sórt sin a chur i gcrích de bhun an Airteagail seo laistigh de 12 mhí ón dáta a thionscnaimh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.19

Faisnéis rúnda

1. Aon fhaisnéis de chineál rúnda nó a sholáthraítear ar bhonn rúnda, is mar sin a phléifidh an t- údarás inniúil imscrúdúcháin léi má léirítear go bhfuil cúis mhaith leis sin. Ní nochtfar faisnéis den sórt sin gan cead sonrach ón bpáirtí leasmhar a chuireann isteach é.

2. Iarrtar ar pháirtithe leasmhara a sholáthraíonn faisnéis rúnda achoimrí neamhrúnda di a chur ar fáil nó, má thugann na páirtithe sin le fios nach féidir an fhaisnéis sin a achoimriú, na cúiseanna nach féidir é sin a dhéanamh. Beidh na hachoimrí sin mionsonraithe a ndóthain le go bhféadfar bunús na faisnéise a tíolacadh faoi rún a thuiscint. Má chinneann an t- údarás inniúil imscrúdúcháin nach bhfuil údar le hiarraidh ar rúndacht, áfach, agus má bhíonn drogall ar an bpáirtí lena mbaineann an fhaisnéis a chur ar fáil go poiblí nó a údarú go nochtfaí i bhfoirm ghinearálta nó achomair í, féadfaidh sé neamhaird a dhéanamh den fhaisnéis sin mura féidir a léiriú chun a shástachta ó fhoinsí iomchuí go bhfuil an fhaisnéis ceart.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.20

Éisteachtaí

I gcaitheamh gach nós imeachta coimirce, déanfaidh an t- údarás inniúil imscrúdúcháin na nithe seo a leanas:

(a) éisteacht phoiblí a reáchtáil, tar éis fógra réasúnach a thabhairt, chun a cheadú do na páirtithe leasmhara uile agus d'aon chomhlachas ionadaíoch tomhaltóirí teacht i láthair go pearsanta nó ionadaíoch trí abhcóide chun fianaise a chur i láthair agus éisteacht a fháil maidir leis an mórdhíobháil líomhnaithe nó an bhagairt ina leith, chomh maith leis an leigheas iomchuí; nó

(b) deis a sholáthar do na páirtithe leasmhara uile chun éisteacht a fháil má tá iarratas i scríbhinn curtha isteach acu laistigh den tréimhse a leagtar síos san fhógra tionscnaimh dá dtagraítear in Airteagal 12.17(4), lena dtaispeántar gur dócha go ndéanfaidh toradh an imscrúdaithe difear dóibh agus go bhfuil cúiseanna speisialta ann go n- éistfí ó bhéal leo.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.21

Fógraí, scrúdú sa Chomhchoiste agus foilseacháin

1. Má mheasann Páirtí gurb ann do cheann de na cásanna a leagtar amach in Airteagal 12.10(1) nó 12.15(1), déanfaidh sé an cheist a tharchur láithreach chuig an gComhchoiste lena scrúdú. Féadfaidh an Comhchoiste aon mholadh is gá a dhéanamh chun an imthosca atá tagtha chun cinn a leigheas. Mura ndéanfaidh an Comhchoiste aon mholadh dírithe ar an imthosca a leigheas, nó mura dtiocfar ar réiteach sásúil eile laistigh de 30 lá ón lá a dhéanann an Páirtí an cheist a tharchur chuig an gComhchoiste, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir an beart coimirce déthaobhach is iomchuí a ghlacadh chun na himthosca a leigheas i gcomhréir leis an Roinn seo.

2. Chun críocha mhír 1, soláthróidh an Páirtí is allmhaireoir an fhaisnéis ábhartha uile don Pháirtí is onnmhaireoir, lena n-áirítear fianaise ar mhórdhíobháil nó ar bhagairt ina leith ar tháirgeoirí intíre an earra chomhchosúil agus an earra dhíriomaíoch, atá mar thoradh ar allmhairí méadaithe, tuairisc bheacht ar an earra lena mbaineann agus ar an mbeart coimirce déthaobhach atá beartaithe, an dáta forchuir atá beartaithe agus fad ionchais an bhirt coimirce dhéthaobhaigh atá beartaithe.

3. An Páirtí a ghlacfaidh an nós imeachta coimirce déthaobhach, déanfaidh sé a thorthaí agus na conclúidí réasúnaithe ar ar tháinig sé maidir leis na saincheisteanna ábhartha uile a bhain le fíorais agus dlí a fhoilsiú in iris oifigiúil an Pháirtí sin, lena n- áirítear an tuairisc ar an earra allmhairithe agus an cás ba bhun leis na bearta a fhorchur i gcomhréir le hAirteagal 12.10(1) nó 12.15(1), an nasc cúisíoch idir an cás sin agus na hallmhairí méadaithe, agus foirm, leibhéal agus fad na mbeart.

PUBLIC

AIRTEAGAL 12.22

Glacadh le doiciméid sa Bhéarla i nósanna imeachta coimirce

Chun cur isteach doiciméad i nósanna imeachta coimirce a éascú, glacfaidh údarás inniúil imscrúdúcháin an Pháirtí atá i gceannas ar an nós imeachta le doiciméid a chuirfidh na Páirtithe leasmhara isteach sa Bhéarla, ar choinníoll go gcuirfidh na Páirtithe sin aistriúchán ar na doiciméid isteach níos déanaí i dteanga an nós imeachta coimirce, laistigh den sprioc-am a leagfaidh an t-údarás inniúil síos.

CAIBIDIL 13

BEARTA SLÁINTÍOCHTA AGUS FÍTEASHLÁINTÍOCHTA

PUBLIC

AIRTEAGAL 13.1

Cuspóirí

Is iad seo a leanas cuspóirí na Caibidle seo:

(a) sláinte daoine, ainmhithe agus plandaí a choimirciú i gcríocha na bPáirtithe agus trádáil ainmhithe, táirgí ainmhithe, plandaí, táirge plandaí agus táirgí eile a chumhdaítear le bearta sláintíochta agus fíteashláintíochta (‘SPS’) a éascú, idir na Páirtithe, trí na nithe seo a leanas:

(i) trédhearcacht, cumarsáid agus comhar maidir le bearta SPS idir na Páirtithe a fheabhsú;

(ii) sásraí agus nósanna imeachta a bhunú chun an trádáil a éascú; agus

(iii) prionsabail Chomhaontú SPS a chur chun feidhme a thuilleadh;

(b). oibriú i gcomhar i bhfóraim iltaobhacha agus maidir le sábháilteacht bia, sláinte ainmhithe agus eolaíocht cosanta plandaí.

(c). oibriú i gcomhar maidir le hábhair sláintíochta agus fíteashláintíochta eile i bhfóraim eile.

PUBLIC

AIRTEAGAL 13.2

Oibleagáidí iltaobhacha

Athdhearbhaíonn na Páirtithe na cearta atá acu agus na hoibleagáidí atá orthu faoi Chomhaontú EDT agus, go háirithe, faoi Chomhaontú SPS. Beidh na cearta agus na hoibleagáidí sin mar bhonn taca ghníomhaíochtaí na bPáirtithe faoin gCaibidil seo.

AIRTEAGAL 13.3

Raon feidhme

Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an méid seo a leanas:

(a) bearta SPS uile mar a shainmhínítear in Iarscríbhinn A a ghabhann le Comhaontú SPS a mhéid a dhéanann siad difear don trádáil idir na Páirtithe;

(b) comhar i bhfóraim iltaobhacha a aithnítear faoi chuimsiú Chomhaontú SPS;

(c) comhar maidir le sábháilteacht bia, sláinte ainmhithe agus eolaíocht cosanta plandaí; agus

(d) comhar maidir le haon ábhar sláintíochta agus fíteashláintíochta eile in aon fhóraim eile, mar a fhéadfaidh na Páirtithe a chomhaontú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 13.4

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 13-A go 13-H:

(a) tá feidhm ag na sainmhínithe in Iarscríbhinn A a ghabhann le Comhaontú SPS, chomh maith leo siúd i gcuid *Codex Alimentarius*, laistigh de chreat na hEagraíochta Domhanda um Shláinte Ainmhithe agus an Choinbhinsiúin Idirnáisiúnta maidir le Cosaint Plandaí, arna dhéanamh sa Róimh an 17 Samhain 1997; agus

(b) ciallaíonn 'crios faoi chosaint', i gcás lotnaid rialáilte ar leith, cuid gheografach atá sainithe go hoifigiúil de chríoch Pháirtí arb eol nach bhfuil an lotnaid sin bunaithe ann in ainneoin dálaí fabhracha agus a láithreachta i gcodanna eile de chríoch an Pháirtí sin.

AIRTEAGAL 13.5

Údaráis inniúla

1. Is iad údaráis inniúla na bPáirtithe na húdaráis atá freagrach as cur chun feidhme na mbeart dá dtagraítear sa Chaibidil seo, mar a leagtar amach in Iarscríbhinn 13-A.

2. I gcomhréir le hAirteagal 13.12, cuirfidh na Páirtithe a chéile ar an eolas faoi aon athrú suntasach ar struchtúr, eagrú nó roinnt inniúlachtaí a n-údarás inniúil.

PUBLIC

AIRTEAGAL 13.6

Aitheantas ar stádas i leith galair ainmnithe agus ionfhabhtuithe in ainmhithe, agus i leith lotnaidí

1. Tá feidhm ag an méid seo a leanas maidir le stádas i leith galair ainmnithe agus ionfhabhtuithe in ainmhithe, lena n-áirítear zónóisí:

(a) aithneoidh an Páirtí is allmhaireoir sláinte ainmhithe an Pháirtí is onnmhaireoir nó a réigiún chun críocha trádála, mar a chinneann an Páirtí is allmhaireoir i gcomhréir le fomhír (a)(i) ó mhír 1 d'Iarscríbhinn 13-C, i leith na ngalar ainmhithe a shonraítear i bhFoscríbhinn 13-B-1;

(b) i gcás ina measfaidh Páirtí go bhfuil stádas speisialta ag a chríoch nó ag aon cheann dá réigiúin i leith galar ainmhithe sonrach seachas na galair ainmhithe a leagtar amach i bhFoscríbhinn 13-B-1, féadfaidh sé aitheantas ar an stádas sin a iarraidh i gcomhréir leis na critéir a leagtar amach i mír 3 d'Iarscríbhinn 13-C; féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir ráthaíochtaí a éileamh maidir le hallmhairiú ainmhithe beo agus táirgí ó ainmhithe atá iomchuí i ndáil le stádas comhaontaithe an Pháirtí sin;

(c) aithníonn na Páirtithe gur bonn na trádála eatarthu é stádas na gcríoch nó na réigiún, nó stádas earnála nó fo-earnála de chuid na bPáirtithe, a bhaineann le leitheadúlacht nó le ráta tarlaithe galair ainmhithe seachas na galair ainmhithe a leagtar amach i bhFoscríbhinn 13-B-1, nó le leitheadúlacht nó le ráta tarlaithe ionfhabhtuithe in ainmhithe, nó an riosca a bhaineann leo, de réir mar is iomchuí, arna sainiú ag na heagraíochtaí a leagann síos caighdeáin idirnáisiúnta a aithnítear faoi chuimsiú Chomhaontú SPS; féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir, de réir mar is iomchuí, ráthaíochtaí a iarraidh i leith allmhairiú ainmhithe beo agus táirgí ó ainmhithe atá iomchuí i ndáil le stádas sainithe an Pháirtí sin i gcomhréir le moltaí na n-eagraíochtaí a leagan síos caighdeáin; agus

(d) gan dochar d'Airteagail 13.9 agus 13.15, agus mura ndéanfaidh an Páirtí is allmhaireoir agóid fhollasach agus faisnéis tacaíochta nó faisnéis, comhairliúcháin nó fíorú breise á n-iarraidh aige i gcomhréir le hAirteagail 13.11 agus 13.14, glacfaidh gach Páirtí, gan moill mhíchuí, na bearta reachtacha agus riaracháin is gá chun trádáil a cheadú ar bhonn fhomhíreanna (a), (b) agus (c) den mhír seo.

PUBLIC

2. Tá feidhm ag an méid seo a leanas maidir le stádas i ndáil le lotnaidí:

(a) aithníonn na Páirtithe chun críocha trádála an stádas lotnaide i ndáil leis na lotnaidí a shonraítear i bhFoscríbhinn 13-B-2; agus

(b) gan dochar d'Airteagail 13.9 agus 13.15, agus mura ndéanfaidh an Páirtí is allmhaireoir agóid fhollasach agus faisnéis tacaíochta nó faisnéis, comhairliúcháin nó fíorú breise á n-iarraidh aige i gcomhréir le hAirteagail 13.11 agus 13.14, déanfaidh gach Páirtí, gan moill mhíchuí, na bearta reachtacha agus riaracháin is gá chun trádáil a cheadú ar bhonn fhomhír (a) den mhír seo.

PUBLIC

AIRTEAGAL 13.7

Aitheantas ar chinntí réigiúnaithe
i leith galair ainmnithe agus ionfhabhtuithe in ainmhithe, agus i leith lotnaidí

1. Aithníonn na Páirtithe coincheap an réigiúnaithe, agus beidh feidhm aige maidir leis an trádáil eatarthu.

2. Glacfar cinntí réigiúnaithe i ndáil le galair ainmhithe talún agus uisceacha a liostaítear i bhFoscríbhinn 13-B-1 agus le lotnaidí a liostaítear i bhFoscríbhinn13-B-2, i gcomhréir le hIarscríbhinn 13-C.

3. A mhéid a bhaineann le galair ainmhithe, agus i gcomhréir le hAirteagal 13.14, tabharfaidh an Páirtí is onnmhaireoir a bhfuil aitheantas ar chinneadh réigiúnaithe á lorg aige ón bPáirtí is allmhaireoir fógra faoina bhearta lena mbunaítear réigiúnú le míniú iomlán agus le sonraí tacaíochta dá shocruithe agus dá chinntí.

4. Gan dochar d'Airteagal 13.15, agus mura ndéanfaidh an Páirtí is allmhaireoir agóid fhollasach agus faisnéis, comhairliúcháin nó fíorú breise á n-iarraidh aige i gcomhréir le hAirteagail 13.11 agus 13.14 laistigh de 15 lá oibre ón gcinneadh réigiúnaithe a fháil, measfaidh na Páirtithe gur glacadh leis an gcinneadh sin.

5. Is i gcomhréir le hAirteagal 13.14(2) a dhéanfar na comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 4 den Airteagal seo. Déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir measúnú ar an bhfaisnéis bhreise laistigh de 15 lá tar éis dó an fhaisnéis bhreise a fháil. Déanfar an fíorú dá dtagraítear i mír 4 den Airteagal seo i gcomhréir le hAirteagal 13.11 agus laistigh de 25 lá oibre ón iarraidh ar fhíorú a fháil.

PUBLIC

6. A mhéid a bhaineann le lotnaidí, áiritheoidh gach Páirtí go gcuirfear an stádas lotnaide atá aitheanta ag an bPáirtí eile san áireamh leis an trádáil i bplandaí, táirgí plandaí agus táirgí eile. An Páirtí is onnmhaireoir a bhfuil aitheantas á lorg aige ar chinneadh réigiúnaithe ón bPáirtí eile, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile faoina bhearta agus a chinntí, faoi threoir na gCaighdeán Idirnáisiúnta ábhartha maidir le Bearta Fíteashláintíochta de chuid Eagraíocht Bhia agus Talmhaíochta na Náisiún Aontaithe ('FAO'), lena n-áirítear 4 'Ceanglais maidir le limistéir atá saor ó lotnaidí a bhunú', 8 'Stádas lotnaidí a chinneadh i limistéar'. Gan dochar d'Airteagal 13.15, agus mura ndéanfaidh Páirtí agóid fhollasach agus faisnéis, comhairliúcháin nó fíorú breise á n-iarraidh aige i gcomhréir le hAirteagail 13.11 agus 13.14 laistigh de 3 mhí ón gcinneadh réigiúnaithe a fháil, measfaidh na Páirtithe gur glacadh leis an gcinneadh sin.

7. Is i gcomhréir leis na hAirteagal 13.14(2) a dhéanfar na comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 4 den Airteagal seo. Déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir measúnú ar aon fhaisnéis bhreise laistigh de 3 mhí ón bhfaisnéis bhreise den sórt sin a fháil. Déanfaidh gach Páirtí an fíorú dá dtagraítear i mír 4 den Airteagal seo i gcomhréir le hAirteagal 13.11 agus déanfar é laistigh de 12 mhí ón iarraidh ar fhíorú a fháil, agus bitheolaíocht na lotnaide agus an bhairr lena mbaineann á gcur san áireamh.

8. Tar éis na nósanna imeachta a leagtar amach i míreanna 2 go 7 den Airteagal seo a chur i gcrích, agus gan dochar d'Airteagal 13.15, déanfaidh gach Páirtí, gan moill mhíchuí, na bearta reachtacha agus riaracháin is gá chun trádáil a cheadú ar an mbonn sin.

AIRTEAGAL 13.8

Coibhéis a aithint

1. Féadfaidh na Páirtithe coibhéis a aithint i ndáil le beart aonair, le grúpa beart nó le córas is infheidhme maidir le hearnáil nó maidir le fo-earnáil.

2. Chun críocha an aitheantais ar choibhéis, leanfaidh na Páirtithe an próiseas comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 3. Áireofar sa phróiseas sin léiriú oibiachtúil coibhéise ag an bPáirtí is onnmhaireoir agus measúnú oibiachtúil ar an léiriú sin ag an bPáirtí is allmhaireoir d'fhonn go bhféadfadh an Páirtí is allmhaireoir an choibhéis a aithint.

3. Laistigh de 3 mhí tar éis don Pháirtí is allmhaireoir iarraidh a fháil ón bPáirtí is onnmhaireoir ar aitheantas ar choibhéis maidir le beart amháin nó níos mó lena ndéantar difear d'earnáil amháin nó d'fho-earnáil amháin nó níos mó, féadfaidh na Páirtithe próiseas comhairliúcháin a thionscnamh, lena n-áireofar na céimeanna a leagtar amach in Iarscríbhinn 13-E. I gcás iarrataí líonmhara ón bPáirtí is onnmhaireoir, comhaontóidh na Páirtithe laistigh den Fhochoiste dá dtagraítear in Airteagal 13.16, arna iarraidh sin don Pháirtí is allmhaireoir, maidir le sceideal ama ar i gcomhréir leis a thionscnóidh an próiseas dá dtagraítear sa mhír seo.

4. Mura gcomhaontófar a mhalairt, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an measúnú ar choibhéis i gcrích, mar a leagtar amach in Iarscríbhinn 13-E, tráth nach déanaí ná 180 lá tar éis dó an léiriú coibhéise mar a leagtar amach san Iarscríbhinn sin a fháil ón bPáirtí is onnmhaireoir. Mar eisceacht i gcás barra séasúracha, tá bonn cirt leis an measúnú ar choibhéis a chur i gcrích tráth níos déanaí, más gá ionas gur féidir bearta fíteashláintíochta a fhíorú le linn tréimhse oiriúnach fáis bairr.

PUBLIC

5. Na príomhearnálacha nó fo-earnálacha gach Páirtí a bhféadfar próiseas comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo a thosú ina leith, leagfar amach iad, i gcás inarb iomchuí in ord tosaíochta, i bhFoscríbhinn 13-E-1. Féadfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 13.16 a mholadh go leasóidh an Chomhairle Chomhpháirteach an liosta sin, lena n-áirítear an t-ord tosaíochta.

6. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir aitheantas ar choibhéis a tharraingt siar nó a chur ar fionraí ar bhonn leasú ó cheann de na Páirtithe ar bhearta lena ndéantar difear don choibhéis lena mbaineann, ar choinníoll go leanfar na nósanna imeachta seo a leanas:

(a) i gcomhréir le hAirteagal 13.13, cuirfidh an Páirtí is onnmhaireoir an Páirtí is allmhaireoir ar an eolas faoi aon leasú atá beartaithe ar bheart de chuid an Pháirtí is onnmhaireoir a aithnítear coibhéis ina leith agus faoin éifeacht is dócha a bheidh ag an leasú atá beartaithe ar an gcoibhéis sin; laistigh de 30 lá oibre tar éis don Pháirtí is allmhaireoir an fhaisnéis sin a fháil, cuirfidh sé in iúl don Pháirtí is onnmhaireoir cé acu an leanfaí den choibhéis sin a aithint ar bhonn an leasaithe atá beartaithe; agus

(b) i gcomhréir le hAirteagal 13.13, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an Páirtí is onnmhaireoir ar an eolas faoi aon leasú atá beartaithe ar bheart de chuid an Pháirtí is onnmhaireoir ar a bunaíodh aitheantas ar choibhéis agus faoin éifeacht is dócha a bheidh ag an leasú atá beartaithe ar an aitheantas ar an gcoibhéis sin; mura leanfaidh an Páirtí is allmhaireoir den choibhéis sin a aithint, féadfaidh na Páirtithe na coinníollacha maidir leis an bpróiseas dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo a thionscnamh an athuair a bhunú go comhpháirteach ar bhonn an leasaithe atá beartaithe.

PUBLIC

7. Gan dochar d'Airteagal 13.15, ní dhéanfaidh an Páirtí is allmhaireoir aitheantas ar choibhéis a tharraingt siar ná a chur ar fionraí sula dtiocfaidh an leasú atá beartaithe ó cheachtar Páirtí i bhfeidhm.

8. Maidir le aitheantas ar choibhéis a aithint, nó a tharraingt siar nó a chur ar fionraí, is ar an bPáirtí is allmhaireoir amháin atá sé agus é ag gníomhú i gcomhréir lena chreat riaracháin agus reachtach féin lena n-áirítear, a mhéid a bhaineann le plandaí, táirgí plandaí agus earraí eile, cumarsáid iomchuí i gcomhréir le Caighdeán Idirnáisiúnta FAO maidir le Bearta Fíteashláintíochta 13 'Treoirlínte maidir le fógra a thabhairt faoi neamhchomhlíonadh agus gníomhaíocht éigeandála' agus caighdeán idirnáisiúnta eile maidir le bearta fíteashláintíochta, de réir mar is iomchuí. Déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir míniú iomlán i scríbhinn agus na sonraí tacaíochta maidir leis na socruithe agus na cinntí a chumhdaítear leis an Airteagal seo a sholáthar don Pháirtí is onnmhaireoir. I gcás neamhaitheantais ar choibhéis , nó i gcás go ndéantar aitheantas ar choibhéis a tharraingt siar nó a chur ar fionraí, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an Páirtí is onnmhaireoir ar an eolas faoi na coinníollacha maidir le haththionscnamh an phróisis dá dtagraítear i mír 3.

AIRTEAGAL 13.9

Trédhearcacht agus coinníollacha trádála

1. Cuirfidh na Páirtithe coinníollacha ginearálta trádála i bhfeidhm. Gan dochar do na cinntí a ghlactar i gcomhréir le hAirteagal 13.7, beidh feidhm ag coinníollacha allmhairiúcháin an Pháirtí is allmhaireoir maidir le críoch an Pháirtí is onnmhaireoir. I gcomhréir le hAirteagal 13.13, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an Páirtí is onnmhaireoir ar an eolas maidir lena gceanglais allmhairiúcháin SPS. Áireofar san fhaisnéis sin, de réir mar is iomchuí, na samhlacha d'aon deimhniú nó fianú oifigiúla a éileoidh an Páirtí is allmhaireoir.

2. Chun fógra a thabhairt faoi leasuithe nó leasuithe atá beartaithe ar na coinníollacha dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo, comhlíonfaidh gach Páirtí Airteagal 7 de Chomhaontú SPS, agus Iarscríbhinn B a ghabhann leis an gComhaontú sin, agus cinntí a ghlacfaidh Comhairle EDT Coiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta ina dhiaidh sin. Gan dochar d'Airteagal 13.15, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an t-am iompair idir críocha na bPáirtithe san áireamh agus dáta theacht i bhfeidhm aon leasuithe ar na coinníollacha dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo á shuíomh aige.

3. I gcás nach gcomhlíonann an Páirtí is allmhaireoir na ceanglais maidir le fógra a thabhairt dá dtagraítear i mír 2, leanfaidh, ar feadh 30 lá tar éis dháta theacht i bhfeidhm an leasaithe lena mbaineann, de ghlacadh le haon deimhniú oifigiúil nó fianú lena ráthaítear na coinníollacha allmhairiúcháin is infheidhme roimh an leasú sin.

4. Nuair a thabharfaidh an tSile rochtain ar an margadh d'earnáil nó d'fho-earnáil amháin nó níos mó de Pháirtí AE i gcomhréir leis na coinníollacha dá dtagraítear i mír 1, formheasfaidh an tSile aon iarrataí ar onnmhairiú a chuirfidh na Ballstáit isteach ina dhiaidh sin ar bhonn sainchomhad cuimsitheach faisnéise atá ar fáil don Choimisiún Eorpach, ar a dtugtar próifíl na Tíre, mura n-iarrfaidh an tSile faisnéis bhreise in imthosca sonracha teoranta nuair a mheastar gurb iomchuí sin.

PUBLIC

5. Laistigh de 90 lá tar éis coibhéis a aithint i gcomhréir le hAirteagal 13.8, déanfaidh Páirtí na bearta reachtacha agus riaracháin is gá chun an aitheantas sin ar choibhéis a chur chun feidhme chun trádáil a cheadú idir na Páirtithe in earnálacha agus fo-earnálacha ina n-aithníonn an Páirtí is allmhaireoir go bhfuil gach beart SPS de chuid an Pháirtí is onnmhaireoir coibhéiseach. I gcás na n-ainmhithe, na dtáirgí ainmhithe, na bplandaí, na dtáirgí plandaí agus na dtáirgí eile a chumhdaítear leis na bearta SPS lena mbaineann, féadfar deimhniú dá bhforáiltear in Iarscríbhinn 13-H a chur in ionad shamhail an deimhnithe oifigiúil nó an doiciméid oifigiúil a éilíonn an Páirtí is allmhaireoir.

6. I gcás na dtáirgí dá dtagraítear i mír 5 in earnálacha nó i bhfo-earnálacha a n-aithnítear go bhfuil beart amháin nó roinnt beart (ach ní gach beart) coibhéiseach, leanfaidh na Páirtithe den trádáil eatarthu ar bhonn na gcoinníollacha dá dtagraítear i mír 1 a chomhlíonadh. Arna iarraidh sin don Pháirtí is onnmhaireoir, beidh feidhm ag mír 7.

7. Chun críocha na Caibidle seo, ní chuirfidh an Páirtí is allmhaireoir allmhairí táirgí an Pháirtí eile faoi réir ceadúnas allmhairiúcháin.

8. A mhéid a bhaineann le coinníollacha ginearálta allmhairiúcháin lena ndéantar difear do na Páirtithe, rachaidh na Páirtithe i mbun comhairliúcháin i gcomhréir le hAirteagail 13.14, arna iarraidh sin don Pháirtí is onnmhaireoir, chun coinníollacha allmhairiúcháin malartacha nó breise de chuid an Pháirtí is allmhaireoir a bhunú. Déanfaidh na Páirtithe sin, más iomchuí, na coinníollacha allmhairiúcháin malartacha nó breise sin a bhunú ar bhearta an Pháirtí is onnmhaireoir a aithníonn an Páirtí is allmhaireoir a bheith coibhéiseach. Má chomhaontaíonn na Páirtithe ar choinníollacha allmhairiúcháin malartacha nó breise, déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir, laistigh de 90 lá tar éis a mbunaithe, na bearta reachtacha agus riaracháin is gá chun allmhairiú a cheadú ar an mbonn sin.

PUBLIC

9. A mhéid a bhaineann le hallmhairí ainmhithe, táirgí ainmhithe, táirge de thionscnamh ainmhíoch agus seachtháirge ainmhithe, déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir, arna iarraidh sin don Pháirtí is onnmhaireoir agus na ráthaíochtaí iomchuí ag gabháil leis an iarraidh, bunaíochtaí atá suite ar chríoch an Pháirtí is onnmhaireoir a fhormheas, gan réamhchigireacht, agus i gcomhréir le hIarscríbhinn 13-D. Mura n-iarrfaidh an Páirtí is onnmhaireoir faisnéis bhreise, déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir, laistigh de 30 lá ón iarraidh ar fhormheas a fháil agus na ráthaíochtaí iomchuí ag gabháil léi, na bearta reachtacha agus riaracháin is gá chun allmhairiú a cheadú ar an mbonn sin.

10. Déanfaidh Páirtí liosta tosaigh na mbunaíochtaí a fhormheas i gcomhréir le hIarscríbhinn 13-D.

11. Arna iarraidh sin do Pháirtí amháin, déanfaidh an Páirtí eile míniú iomlán agus na sonraí tacaíochta le haghaidh na socruithe agus na gcinntí a chumhdaítear leis an Airteagal seo a sholáthar.

AIRTEAGAL 13.10

Nósanna imeachta deimhniúcháin

1. Chun críocha nósanna imeachta deimhniúcháin, comhlíonfaidh na Páirtithe na prionsabail agus na critéir a leagtar amach in Iarscríbhinn 13-H.

2. Eiseoidh Páirtí na deimhnithe nó na doiciméid oifigiúla dá dtagraítear i míreanna 1, 5 agus 6 d'Airteagal 13.9 mar a leagtar amach in Iarscríbhinn 13-H.

3. Féadfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 13.16 a mholadh go nglacfaidh an Comhchoiste nó an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh a ghlacadh lena mbunófar rialacha a leanfar i gcás deimhniú leictreonach, nó deimhnithe a tharraingt siar nó a athsholáthar.

PUBLIC

AIRTEAGAL 13.11

Fíorú

1. Chun críocha chur chun feidhme éifeachtach na Caibidle seo, beidh na cearta seo a leanas ag gach Páirtí:

(a) i gcomhréir leis na treoracha a leagtar amach in Iarscríbhinn 13-F, clár rialaithe iomlán údaráis inniúla an Pháirtí eile, nó cuid den chlár sin, a fhíorú; is é an Páirtí a dhéanfaidh an fíorú a íocfaidh costais an fhíoraithe sin;

(b) ó dháta a bheidh le cinneadh ag na Páirtithe ar aghaidh, clár rialaithe iomlán an Pháirtí eile nó chuid den chlár sin agus tuarascáil maidir le torthaí na rialuithe a rinneadh faoin gclár sin a iarraidh ar an bPáirtí eile; agus

(c) i gcás tástálacha saotharlainne a bhaineann le táirgí de thionscnamh ainmhíoch, rannpháirtíocht an Pháirtí eile sa chlár tástála idirchomparáideach tréimhsiúil le haghaidh tástálacha sonracha arna n-eagrú ag saotharlann tagartha an Pháirtí iarrthaigh a iarraidh; is é an Páirtí rannpháirteach a íocfaidh na costais a bhaineann leis an rannpháirtíocht sin.

2. Féadfaidh gach Páirtí torthaí agus conclúidí a fhíoruithe a chomhroinnt le tríú tíortha agus iad a chur ar fáil go poiblí.

3. Féadfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 13.16 a mholadh go leasóidh an Chomhairle Chomhpháirteach Iarscríbhinn 13-F, agus aird chuí á tabhairt ar an obair ábhartha a dhéanann eagraíochtaí idirnáisiúnta.

4. Féadfaidh torthaí na bhfíoruithe dá dtagraítear san Airteagal seo rannchuidiú le bearta de chuid Páirtí nó na bPáirtithe dá dtagraítear in Airteagail 13.6 go 13.9 agus 13.12.

PUBLIC

AIRTEAGAL 13.12

Seiceálacha allmhairiúcháin agus táillí iniúchta

1. Leis na seiceálacha allmhairiúcháin a dhéanann an Páirtí is allmhaireoir ar choinsíneachtaí ón bPáirtí is onnmhaireoir, urramófar na prionsabail a leagtar amach in Iarscríbhinn 13-G. Féadfar rannchuidiú leis an bpróiseas fíorúcháin dá dtagraítear in Airteagal 13.11 le torthaí na seiceálacha sin.

2. Leagtar amach in Iarscríbhinn 13-G rátaí minicíochta na seiceálacha allmhairiúcháin fisiceacha a chuireann gach Páirtí i bhfeidhm. Féadfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 13.16 a mholadh don Chomhairle Chomhpháirteach Iarscríbhinn 13-G a leasú.

3. Féadfaidh Páirtí imeacht ó na rátaí minicíochta a leagtar amach in Iarscríbhinn 13-G, laistigh dá inniúlachtaí agus i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, mar thoradh ar dhul chun cinn a rinneadh i gcomhréir le hAirteagail 13.8 agus 13.9, nó mar thoradh ar fhíoruithe, comhairliúcháin nó bearta eile dá bhforáiltear sa Chaibidil seo.

4. Ní rachaidh táillí cigireachta thar na costais a thabhóidh an t-údaráis inniúil as seiceálacha allmhairiúcháin a dhéanamh agus beidh siad cothromasach i ndáil le táillí a ghearrfar chun cigireacht a dhéanamh ar tháirgí intíre comhchosúla.

5. Cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an Páirtí is onnmhaireoir ar an eolas faoi aon leasú, lena n-áirítear na cúiseanna atá leis an leasú sin, ar na bearta lena ndéantar difear do sheiceálacha allmhairiúcháin agus táillí cigireachta agus faoi aon athrú suntasach ar an nós imeachta riaracháin maidir leis na seiceálacha sin.

6. I gcás táirgí dá dtagraítear in Airteagal 13.9(5), féadfaidh na Páirtithe a chomhaontú minicíocht na seiceálacha allmhairiúcháin fisiceacha a laghdú go cómhalartach.

7. Féadfaidh an Fochoiste na coinníollacha maidir le formheas seiceálacha allmhairiúcháin gach Páirtí a mholadh don Chomhairle Chomhpháirteach d'fhonn a minicíocht a oiriúnú nó seiceálacha eile a chur ina n-ionad, le bheith infheidhme ó dháta áirithe ar aghaidh. Áireofar na coinníollacha sin in Iarscríbhinn 13-G le cinneadh ón gComhairle Chomhpháirteach. Ón dáta sin ar aghaidh, féadfaidh na Páirtithe seiceálacha allmhairiúcháin a chéile a fhormheas le haghaidh táirgí áirithe d'fhonn a minicíocht a laghdú nó seiceálacha nua a chur ina n-ionad.

PUBLIC

AIRTEAGAL 13.13

Malartú faisnéise

1. Déanfaidh na Páirtithe faisnéis is ábhartha maidir le cur chun feidhme na Caibidle seo a mhalartú ar bhonn córasach d'fhonn caighdeáin a fhorbairt, dearbhú a thabhairt, muinín fhrithpháirteach a spreagadh agus éifeachtacht na gclár arna rialú a léiriú. Más iomchuí, áireofar malartú oifigeach i malartú na faisnéise.

2. Déanfaidh na Páirtithe faisnéis a mhalartú ar ábhair ábhartha eile, lena n-áirítear:

(a) teagmhais mhóra a bhaineann le táirgí a chumhdaítear leis an gCaibidil seo, lena n-áirítear malartú faisnéise dá bhforáiltear in Airteagail 13.8 agus 13.9;

(b) torthaí na nósanna imeachta fíorúcháin dá bhforáiltear in Airteagal 13.11;

(c) torthaí na seiceálacha allmhairiúcháin dá bhforáiltear in Airteagal 13.12 i gcás coinsíneachtaí diúltaithe nó neamhchomhlíontacha d'ainmhithe nó de tháirgí ainmhithe;

(d) tuairimí eolaíocha atá ábhartha maidir leis an gCaibidil seo agus a chuirtear ar fáil faoi fhreagracht Pháirtí; agus

(e) mear-rabhaidh atá ábhartha maidir le trádáil faoi raon feidhme na Caibidle seo.

PUBLIC

3. Déanfaidh Páirtí páipéir eolaíochta nó sonraí eolaíochta a chur faoi bhráid an fhóraim eolaíochta ábhartha chun bunús a thabhairt le haon tuairim nó maíomh a dhéantar i leith ábhar a eascraíonn as an gCaibidil seo chun meastóireacht a dhéanamh orthu go tráthúil. Cuirfear torthaí na meastóireachta sin ar fáil do na Páirtithe.

4. Nuair a dhéanfaidh Páirtí an fhaisnéis dá dtagraítear san Airteagal seo a chur ar fáil trí fhógra a thabhairt do EDT i gcomhréir le hAirteagal 7 de Chomhaontú SPS, agus Iarscríbhinn B a ghabhann leis an gComhaontú sin, nó ar a shuíomh gréasáin oifigiúil, ar a bhfuil rochtain ag an bpobal agus atá saor ó tháillí, measfar an fhaisnéis dá bhforáiltear san Airteagal seo a bheith malartaithe.

5. I gcás lotnaidí atá ina gcontúirt aitheanta agus láithreach do Pháirtí, déanfar cumarsáid dhíreach chuig an bPáirtí sin tríd an bpost nó trí ríomhphost. Leanfaidh na Páirtithe an treoir arna soláthar ag Beart 17 de Chaighdeán Idirnáisiúnta FAO maidir le Bearta Fíteashláintíochta ‘Tuairisciú lotnaidí’.

6. Déanfaidh na Páirtithe an fhaisnéis dá dtagraítear san Airteagal seo a mhalartú trí ríomhphost, trí fhacs nó tríd an bpost.

AIRTEAGAL 13.14

Fógra agus comhairliúchán

1. Laistigh de 2 lá ó aon riosca tromchúiseach nó suntasach do shláinte an duine, sláinte ainmhithe nó sláinte plandaí, lena n-áirítear éigeandálaí rialaithe bia nó cásanna ina bhfuil riosca atá sainaitheanta go soiléir go mbeidh éifeachtaí tromchúiseacha sláinte ann a bhaineann le táirgí ainmhithe nó táirgí plandaí a chaitheamh, tabharfaidh Páirtí fógra don Pháirtí eile faoin riosca sin agus go háirithe faoi na nithe seo a leanas:

(a) bearta lena ndéantar difear do chinntí réigiúnaithe dá dtagraítear in Airteagail 13.7;

(b) láithreacht nó éabhlóid galair ainmhithe nó lotnaide a liostaítear in Iarscríbhinn 13-B;

(c) torthaí lena mbaineann tábhacht eipidéimeolaíoch nó rioscaí tábhachtacha gaolmhara i ndáil le galair ainmhithe agus lotnaidí nach liostaítear in Iarscríbhinn 13-B, nó maidir le galair ainmhithe nó lotnaidí ar galair ainmhithe nó lotnaidí nua iad; agus

(d) aon bheart breise thar bhuncheanglais a mbeart faoi seach a rinneadh chun galair ainmhithe nó lotnaidí a rialú nó a dhíothú nó chun an tsláinte phoiblí a chosaint, agus aon athruithe ar bheartais choisctheacha, lena n-áirítear beartais vacsaínithe.

PUBLIC

2. I gcás ina mbeidh imní tromchúiseach ar Pháirtí maidir le riosca do shláinte an duine, sláinte ainmhithe nó sláinte plandaí, féadfaidh an Páirtí sin comhairliúcháin a iarraidh ar an bPáirtí eile maidir leis an gcás. Cuirfear na comhairliúcháin sin ar siúl a luaithe is féidir agus, in aon chás, laistigh de 13 lá oibre tar éis dháta na hiarrata. Sna comhairliúcháin sin, féachfaidh gach Páirtí leis an bhfaisnéis uile is gá a sholáthar chun cur isteach ar an trádáil a sheachaint, agus chun teacht ar réiteach a bheidh inghlactha go frithpháirteach agus a bheidh comhsheasmhach le cosaint shláinte an duine, sláinte ainmhithe nó sláinte plandaí.

3. Féadfaidh Páirtí a iarraidh gur trí fhíschomhdháil nó trí fhíschomhdháil a thionólfar na comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 2 den Airteagal seo. Ullmhóidh an Páirtí iarrthach miontuairiscí na gcomhairliúchán, a bheidh faoi réir fhormheas na bPáirtithe. Chun críocha an fhormheasa sin, tá feidhm ag Airteagal 13.13(6).

AIRTEAGAL 13.15

Clásal coimirce

1. Má dhéanann an Páirtí is onnmhaireoir bearta intíre chun cúis a rialú ar dócha a bheidh ina riosca tromchúiseach do bheatha agus do shláinte an duine, ainmhithe nó plandaí, déanfaidh an Páirtí sin, gan dochar do mhír 2, bearta coibhéiseacha chun cosc a chur ar an riosca a thabhairt isteach i gcríoch an Pháirtí is allmhaireoir.

PUBLIC

2. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir na bearta sealadacha is gá a ghlacadh, ar fhorais riosca thromchúisigh do shláinte an duine, ainmhithe nó plandaí, chun sláinte an duine, ainmhithe nó plandaí a chosaint. I gcás coinsíneachtaí a bheidh á n-iompar idir na Páirtithe nuair a bheidh feidhm ag na bearta sealadacha sin, déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir an réiteach is oiriúnaí agus is comhréirí a mheas chun cur isteach neamhriachtanach ar an trádáil a sheachaint.

3. An Páirtí a dhéanfaidh bearta dá dtagraítear san Airteagal seo, cuirfidh sé an Páirtí eile ar an eolas faoi sin laistigh de lá oibre amháin ón gcinneadh maidir leis na bearta sin a chur chun feidhme. Arna iarraidh sin do Pháirtí agus i gcomhréir le hAirteagal 13.14(2), cuirfidh na Páirtithe comhairliúcháin ar siúl maidir leis an seasamh laistigh de 13 lá oibre ón bhfógra. Ba cheart do na Páirtithe aird chuí ar aon fhaisnéis a chuirfear ar fáil le linn na gcomhairliúchán sin agus féachfaidh siad le cur isteach neamhriachtanach ar an trádáil a sheachaint, agus torthaí na gcomhairliúchán faoi Airteagal 13.14(2) á gcur san áireamh, más infheidhme.

AIRTEAGAL 13.16

An Fochoiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta

1. Beidh an Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta (‘Fochoiste’), arna bhunú de bhun Airteagal 8.8(1), comhdhéanta d’ionadaithe ó na Páirtithe atá freagrach as saincheisteanna SPS.

PUBLIC

2. Déanfaidh an Fochoiste:

(a) faireachán ar chur chun feidhme na Caibidle seo, agus breithneoidh sé ar aon ábhar a bhaineann leis an gCaibidil seo, agus scrúdú a dhéanamh ar gach ábhar a d'fhéadfadh teacht chun cinn i ndáil lena cur chun feidhme; agus

(b) moltaí don Chomhairle Chomhpháirteach maidir le leasuithe ar na hIarscríbhinní de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 8.5(1), go háirithe i bhfianaise an dul chun chinn a bheidh déanta faoi na comhairliúcháin agus na nósanna imeachta dá bhforáiltear sa Chaibidil seo.

3. Tiocfaidh an Fochoiste ar chomhaontú maidir leis na gníomhaíochtaí atá le déanamh chun cuspóirí na Caibidle seo a bhaint amach. Bunóidh an Fochoiste cuspóirí agus clocha míle le haghaidh na ngníomhaíochtaí sin. Déanfaidh an Fochoiste meastóireacht ar thorthaí na ngníomhaíochtaí sin.

4. Féadfaidh an Fochoiste a mholadh don Chomhairle Chomhpháirteach nó don Chomhchoiste, de bhun Airteagal 40.3(3), meithleacha teicniúla a bhunú, mar is iomchuí, ar a mbeidh ionadaithe ar leibhéal na saineolaithe ó gach Páirtí, a dhéanfaidh saincheisteanna teicniúla agus eolaíocha a eascraíonn as cur i bhfeidhm na Caibidle seo a shainaithint agus aghaidh a thabhairt orthu.

5. Féadfaidh an Fochoiste a mholadh don Chomhairle Chomhpháirteach nó don Chomhchoiste cinneadh a ghlacadh maidir le rialacha sonracha agus nósanna imeachta sonracha le haghaidh an Fhochoiste sin i bhfianaise shainiúlacht ábhair SPS.

PUBLIC

AIRTEAGAL 13.17

Comhar i bhfóraim iltaobhacha

1. Cuirfidh na Páirtithe an comhar chun cinn i bhfóraim iltaobhacha atá ábhartha do chúrsaí SPS, go háirithe in eagraíochtaí idirnáisiúnta a leagann síos caighdeáin a aithnítear faoi chuimsiú Chomhaontú SPS.

2. Is é an Fochoiste arna bhunú in Airteagal 13.16 an fóram ábhartha chun faisnéis a mhalartú agus chun comhoibriú a dhéanamh maidir leis na hábhair a chumhdaítear le mír 1 den Airteagal seo.

AIRTEAGAL 13.18

Comhar maidir le sábháilteacht bia, sláinte ainmhithe agus eolaíocht cosanta plandaí

1. Féachfaidh na Páirtithe le comhar eolaíochta a éascú idir comhlachtaí de chuid na bPáirtithe atá freagrach as meastóireacht a dhéanamh i réimsí na sábháilteachta bia, na sláinte ainmhithe agus na cosanta plandaí.

2. Féadfaidh an Fochoiste a mholadh go ndéanfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach nó an Comhchoiste, de bhun Airteagal 40.3(3), meitheal theicniúil um chomhar eolaíoch dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo a bhunú (‘a mheitheal’), ina mbeidh ionadaithe ar leibhéal na saineolaithe ó na comhlachtaí eolaíoch dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo, arna gceapadh ag gach Páirtí.

PUBLIC

3. An Chomhairle Chomhpháirteach nó an Comhchoiste a bhunóidh an mheitheal, déanfaidh siad sainordú, raon feidhme agus clár oibre na meithle sin a shainiú.

4. Féadfaidh an mheitheal faisnéis a mhalartú, lena n-áirítear faisnéis maidir leis na nithe seo a leanas:

(a) Faisnéis eolaíoch agus theicniúil; agus

(b) bailiú sonraí.

5. Leis an obair a dhéanfaidh an mheitheal, ní dhéanfar difear do neamhspleáchas ghníomhaireachtaí náisiúnta nó réigiúnacha gach Páirtí.

6. Áiritheoidh gach Páirtí nach ndéanfar difear do na hionadaithe a cheapfar de bhun mhír 2 le coinbhleachtaí leasa faoi dhlí an Pháirtí sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 13.19

Cur i bhfeidhm críochach i gcás an Pháirtí AE

1. De mhaolú ar Airteagal 41.2, i gcás an Pháirtí AE tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le críocha na mBallstát mar a leagtar síos in Iarscríbhinn I a ghabhann le Rialachán (AE) 2017/625 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle[1], agus a mhéid a bhaineann le plandaí, táirgí plandaí agus earraí eile, mar a leagtar síos in Airteagal 1(3) de Rialachán (AE) 2016/2031 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle [2].

[1] Rialachán (AE) 2017/625 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 15 Márta 2017 maidir le rialuithe oifigiúla agus gníomhaíochtaí oifigiúla eile arna ndéanamh lena áirithiú go gcuirfear i bhfeidhm dlí an bhia agus na beatha, rialacha maidir le sláinte agus leas ainmhithe, sláinte plandaí agus táirgí cosanta plandaí, lena leasaítear Rialacháin (CE) Uimh. 999/2001, (CE) Uimh. 396/2005, (CE) Uimh. 1069/2009, (CE) Uimh. 1107/2009, (AE) Uimh. 1151/2012, (AE) Uimh. 652/2014, (AE) 2016/429 agus (AE) 2016/2031 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, Rialacháin (CE) Uimh. 1/2005 agus (CE) Uimh. 1099/2009 ón gComhairle agus Treoracha 98/58/CE 1999/74/CE, 2007/43/CE, 2008/119/CE agus 2008/120/CE ón gComhairle, agus lena n-aisghairtear Rialacháin (CE) Uimh. 854/2004 agus (CE) Uimh. 882/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, Treoracha 89/608/CEE, 89/662/CEE, 90/425/CEE, 91/496/CEE, 96/23/CE, 96/93/CE agus 97/78/CE ón gComhairle agus Cinneadh 92/438/CEE ón gComhairle (an Rialachán maidir le Rialuithe Oifigiúla) (IO AE L 95, 7.4.2017, lch. 1).

[2] Rialachán (AE) 2016/2031 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Deireadh Fómhair 2016 maidir le bearta cosantacha i gcoinne lotnaidí plandaí, lena leasaítear Rialacháin (AE) Uimh. 228/2013, (AE) Uimh. 652/2014 agus (AE) Uimh. 1143/2014 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Treoracha 69/464/CEE, 74/647/CEE, 93/85/CEE, 98/57/CE, 2000/29/CE, 2006/91/CE agus 2007/33/CE ón gComhairle (IO L 317, 23.11.2016, lch. 4).

2. Tuigeann na Páirtithe, a mhéid a bhaineann le críoch an Aontais Eorpaigh, go gcuirfear a sainiúlacht san áireamh agus go n-aithneofar an tAontas Eorpach mar eintiteas aonair.

PUBLIC

CAIBIDIL 14

COMHAR MAIDIR LE CÓRAIS BIA INBHUANAITHE

AIRTEAGAL 14.1

Cuspóir

Is é cuspóir na Caibidle seo dlúthchomhar idir na Páirtithe a bhunú chun páirt ghlacadh san aistriú i dtreo inbhuanaitheacht a gcóras bia féin. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí is atá beartais a neartú agus cláir a shainiú a chuireann le córais bhia inbhuanaithe, chuimsitheacha, shláintiúla agus athléimneacha a fhorbairt agus a thábhachtaí is atá ról na trádála chun an cuspóir sin a bhaint amach.

AIRTEAGAL 14.2

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an gcomhar idir na Páirtithe chun inbhuanaitheacht a gcuid córas bia féin a fheabhsú.

2. Leagtar amach sa Chaibidil seo forálacha le haghaidh comhair maidir le gnéithe sonracha de chórais bhia inbhuanaithe, lena n-áirítear na nithe seo a leanas:

(a) inbhuanaitheacht an bhiashlabhra agus caillteanas agus cur amú bia a laghdú;

(b) an comhrac i gcoinne na calaoise sa bhiashlabhra;

(c) leas ainmhithe;

(d) an comhrac i gcoinne fhrithsheasmhacht na bhfrithmhiocróbach; agus

(e) laghdú a chur ar úsáid leasachán agus lotnaidicídí ceimiceacha a bhfuil sé léirithe i measúnú riosca go bhfuil siad ina gcúis le rioscaí do-ghlactha don shláinte nó don chomhshaol.

3. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le comhar na bPáirtithe i bhfóraim iltaobhacha.

4. Tá feidhm ag an gCaibidil gan dochar do chur i bhfeidhm Caibidlí eile a bhaineann le córais bhia nó le hinbhuanaitheacht, go háirithe Caibidlí 13, 16 agus 33.

PUBLIC

AIRTEAGAL 14.3

Sainmhínithe

1. Chun críocha na Caibidle seo:

(a) ciallaíonn ‘biashlabhra’ na céimeanna uile ón táirgeadh príomhúil go dtí díol leis an tomhaltóir deiridh, lena n-áirítear táirgeadh, próiseáil, monaraíocht, iompar, allmhairiú, stóráil, dáileadh agus díol leis an tomhaltóir deiridh;

(b) ciallaíonn ‘táirgeadh príomhúil’ táirgeadh, tógáil nó fás táirgí príomhúla, lena n-airítear saothrú, buaint, bleán, agus táirgeadh ainmhithe feirme roimh mharú, chomh maith le fiach agus iascaireacht agus saothrú agus buaint táirgí fiáine; agus

(c) ciallaíonn ‘córas bia inbhuanaithe’ córas bia lena soláthraítear bia slándáil, cothaitheach agus leordhóthanach do chách gan na boinn eacnamaíocha, shóisialta agus chomhshaoil is gá chun slándáil bia agus cothú a ghiniúint do na glúnta atá le teacht a chur i mbaol; baineann na nithe seo a leanas le córas bia inbhuanaithe den chineál sin:

(i) tá sé brabúsach (inbhuanaitheacht eacnamaíoch);

(ii) tá tairbhí leathana don tsochaí aige (inbhuanaitheacht shóisialta); agus

(iii) tá tionchar dearfach nó neodrach ar an gcomhshaol nádúrtha, lena n-áirítear ar an athrú aeráide (inbhuanaitheacht chomhshaoil).

PUBLIC

AIRTEAGAL 14.4

Inbhuanaitheacht an bhiashlabhra agus caillteanas agus cur amú bia a laghdú

1. Aithníonn na Páirtithe an t-idirnasc idir na córais bhia atá ann faoi láthair agus an t-athrú aeráide. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile chun tionchair dhíobhálacha chóras bia ar an gcomhshaol agus ar an aeráid a laghdú agus chun a n-athléimneacht a neartú.

2. Aithníonn na Páirtithe go mbíonn tionchar diúltach ag caillteanas agus cur amú bia ar ghnéithe sóisialta, eacnamaíocha agus comhshaoil na gcóras bia.

3. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar i réimsí a fhéadfaidh na hábhair seo a leanas a áireamh:

(a) táirgeadh inbhuanaithe bia, lena n-áirítear talmhaíocht, leas ainmhithe a fheabhsú, feirmeoireacht orgánach a chur chun cinn agus úsáid ábhar frithmhiocróbach, leasachán agus lotnaidicídí ceimiceacha a laghdú ar ina a leith a léirítear le measúnú riosca go mbaineann riosca do-ghlactha leo don tsláinte nó don chomhshaol;

(b) inbhuanaitheacht an bhiashlabhra, lena n-áirítear táirgeadh bia, modhanna próiseála agus cleachtais phróiseála;

(c) aistí bia sláintiúla agus inbhuanaithe, lena laghdaítear lorg carbóin an tomhaltais;

(d) astaíochtaí gás ceaptha teasa córas bia a laghdú, linnte carbóin a mhéadú, agus cailliúint na bithéagsúlachta a aisiompú;

PUBLIC

(e) nuálaíocht agus teicneolaíochtaí lena rannchuidítear le hoiriúnú agus athléimneacht i gcoinne thionchair an athraithe aeráide;

(f) pleananna teagmhais a fhorbairt chun slándáil an tsoláthair bia a áirithiú in aimsir géarchéime; agus

(g) caillteanas agus cur amú bia a laghdú, i gcomhréir le Sprioc Forbartha Inbhuanaithe 12.3, mar a shainítear i gClár Oibre 2030.

4. Féadfaidh malartú faisnéise, saineolas agus eispéireas a áireamh i gcomhar de bhun an Airteagal, chomh maith le comhar sa taighde agus nuálaíocht.

PUBLIC

AIRTEAGAL 14.5

An comhrac i gcoinne na calaoise sa bhiashlabhra

1. Aithníonn na Páirtithe go bhféadfar, le calaois, difear a dhéanamh do shábháilteacht an bhiashlabhra, inbhuanaitheacht na gcóras bia a chur i mbaol agus an bonn a bhaint de chleachtas cothrom tráchtála, de mhuinín tomhaltóirí agus d'athléimneacht na margaí bia.

2. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile chun calaois sa bhiashlabhra a bhrath agus a sheachaint tríd na nithe seo a leanas a dhéanamh:

(a) faisnéis agus taithí a mhalartú chun feabhas a chur ar bhrath agus ar chomhrac na calaoise sa bhiashlabhra; agus

(b) an cúnamh is gá a chur ar fáil chun fianaise a bhailiú maidir le cleachtais nach gcomhlíonann a rialacha, nó a bhfuil an chosúlacht orthu nach gcomhlíonann siad a rialacha, nó a bhfuil baol ag baint leo do shláinte an duine, ainmhithe nó plandaí nó don chomhshaol, nó a chuireann custaiméirí amú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 14.6

Leas ainmhithe

1. Aithníonn na Páirtithe gur neacha mothaitheacha iad ainmhithe agus go mbaineann freagracht as folláine na n-ainmnithe lena n-úsáid i gcórais táirgthe bia. Urramóidh na Páirtithe dálaí trádála d'ainmhithe feirmshaothraithe agus do tháirgí ainmhithe a bhfuil sé d'aidhm acu leas na n-ainmhithe a chosaint.

2. Tá sé d'aidhm ag na Páirtithe teacht ar chomhthuiscint maidir le caighdeáin idirnáisiúnta um leas ainmhithe na hEagraíochta Domhanda um Shláinte Ainmhithe ('WOAH').

3. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar maidir le forbairt agus cur chur chun feidhme caighdeán um leas na n-ainmhithe ar an bhfeirm, le linn iompair, agus i marú ainmnithe, i gcomhréir lena ndlí.

4. Déanfaidh na Páirtithe a gcomhar taighde i réimse leas na n-ainmhithe a neartú chun caighdeáin um leas na n-ainmhithe atá bunaithe ar an eolaíocht a fhorbairt.

5. Féadfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 14.8 aghaidh a thabhairt ar ábhair eile i réimse leas na n-ainmhithe.

6. Déanfaidh na Páirtithe faisnéis, saineolas agus taithí i réimse leas na n-ainmhithe a mhalartú.

7. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar i WOAH agus féadfaidh siad a bheith ag oibriú i gcomhar i bhfóraim idirnáisiúnta eile, agus é d'aidhm aige sin caighdeáin leasa ainmhithe agus dea- chleachtas leasa ainmhithe a fhorbairt a thuilleadh agus a chur chun feidhme.

8. De bhun Airteagal 40.3(3), féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach nó an Comhchoiste meitheal theicniúil a chur ar bun chun tacú leis an bhFochoiste dá dtagraítear in Airteagal 14.8 ó thaobh chur chun feidhme an Airteagail seo de.

PUBLIC

AIRTEAGAL 14.7

Comhrac i gcoinne fhrithsheasmhacht na bhfrithmhiocróbach

1. Aithníonn na Páirtithe gur bagairt thromchúiseach do shláinte an duine agus do shláinte na n-ainmhithe í an fhrithsheasmhacht fhrithmhiocróbach agus le húsáid ábhar frithmhiocróbach in ainmhithe, go háirithe iad a mhí-úsáid agus a ró-úsáid, go gcuirtear le forbairt fhoriomlán na frithsheasmhachta fhrithmhiocróbaí agus go bhfuil baol mór ann don tsláinte phoiblí. Aithníonn na Páirtithe go bhfuil gá le cur chuige trasnáisiúnta de bharr chineál na bagartha.

2. Cuirfidh gach Páirtí deireadh de réir a chéile le húsáid táirgí íocshláinte frithmhiocróbacha mar spreagthóirí fáis.

3. Déanfaidh gach Páirtí na nithe seo a leanas, i gcomhréir leis an gcur chuige Aon Sláinte Amháin:

(a) aird a thabhairt ar treoirlínte, caighdeáin, moltaí agus gníomhaíochtaí atá ann cheana agus a bheidh ann amach anseo arna bhforbairt in eagraíochtaí idirnáisiúnta agus tionscnaimh agus pleananna náisiúnta ábhartha á bhforbairt arb é is aidhm dóibh úsáid stuama agus fhreagrach ábhar frithmhiocróbach a chur chun cinn i dtáirgeadh ainmhithe agus i gcleachtais tréidliachta;

(b) i gcásanna ina gcinnfidh na Páirtithe amhlaidh go comhpháirteach, úsáid fhreagrach stuama ábhar frithmhiocróbach a chur chun cinn, lena n-airítear úsáid ábhar frithmhiocróbach i dtáirgeadh ainmhithe a laghdú agus deireadh a chur de réir a chéile le húsáid ábhar frithmhiocróbach mar spreagthóirí fáis i dtáirgeadh ainmhithe; agus

(c) tacú le pleananna gníomhaíochta idirnáisiúnta a fhorbairt agus a chur chun feidhme maidir leis an gcomhrac i gcoinne na frithsheasmhachta fhrithmhiocróbaí, má mheasann na Páirtithe gurb iomchuí sin.

4. De bhun Airteagal 40.3(3), féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach nó an Comhchoiste meitheal theicniúil a chur ar bun chun tacú leis an bhFochoiste dá dtagraítear in Airteagal 14.8 ó thaobh chur chun feidhme an Airteagail seo de.

PUBLIC

AIRTEAGAL 14.8

An Fochoiste ar Chórais Bhia Inbhuanaithe

1. An Fochoiste um Chórais Bhia Inbhuanaithe (‘an Fochoiste’), arna bhunú de bhun Airteagal 8.8(1), beidh sé comhdhéanta d’ionadaithe ó na Páirtithe atá freagrach as chórais bhia inbhuanaithe.

2. Déanfaidh an Fochoiste faireachán ar chur chun feidhme na Caibidle seo agus déanfaidh sé scrúdú ar gach ábhar a thagann chun cinn i ndáil lena cur chun feidhme.

3. Tiocfaidh an Fochoiste ar chomhaontú maidir leis na gníomhaíochtaí atá le déanamh chun cuspóirí na Caibidle seo a bhaint amach. Bunóidh an Fochoiste cuspóirí agus clocha míle le haghaidh na ngníomhaíochtaí sin agus déanfaidh sé faireachán ar dhul chun cinn na bPáirtithe maidir le córais bhia inbhuanaithe a bhunú. Déanfaidh an Fochoiste meastóireacht ar thorthaí chur chun feidhme na ngníomhaíochtaí sin i ngach tréimhse.

4. Féadfaidh an Fochoiste a mholadh don Chomhairle Chomhpháirteach nó don Chomhchoiste, de bhun Airteagal 40.3(3), meithleacha teicniúla a bhunú ar a mbeidh ionadaithe ar leibhéal na saineolaithe ó gach Páirtí chun saincheisteanna teicniúla agus eolaíocha a eascraíonn as cur i bhfeidhm na Caibidle seo a shainaithint agus aghaidh a thabhairt orthu.

5. Molfaidh an Fochoiste go mbunaíonn an Chomhchoiste rialacha chun coinbhleachtaí féideartha leasa a mhaolú le haghaidh rannpháirtithe chruinnithe an Fhochoiste agus rannpháirtithe aon mheithle teicniúla dá dtagraítear sa Chaibidil. Glacfaidh an Comhchoiste cinneadh lena mbunaítear na rialacha sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 14.9

Comhar i bhfóraim iltaobhacha

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar, de réir mar is iomchuí, i bhfóraim iltaobhacha chun an t-aistriú domhanda i dtreo córas inbhuanaithe bia a éascú, ar córais iad lena rannchuidítear leis na cuspóirí arna gcomhaontú go hidirnáisiúnta maidir leis an gcomhshaol, an dúlra agus cosaint na haeráide a bhaint amach.

2. Is é an Fochoiste an fóram chun faisnéis a mhalartú agus chun comhoibriú sna hábhair a chumhdaítear le mír 1 den Airteagal seo.

AIRTEAGAL 14.10

Forálacha breise

1. Ní dhéanfar difear do neamhspleáchas ghníomhaireachtaí náisiúnta nó réigiúnacha na bPáirtithe le gníomhaíochtaí an Fhochoiste.

2. Ní dhéanfar difear do chearta agus d'oibleagáidí na bPáirtithe maidir le faisnéis rúnda a chosaint le haon ní sa Chaibidil seo, i gcomhréir le dlí gach Páirtí. Nuair a chuirfidh Páirtí faisnéis faoi bhráid an Pháirtí eile de bhun na Caibidle seo, ar faisnéis é a mheastar a bheith rúnda faoina dhlí, déileálfaidh an Páirtí eile leis an bhfaisnéis sin mar fhaisnéis rúnda, mura gcomhaontóidh an Páirtí atá á chur isteach a mhalairt.

3. Agus ceart gach Páirtí chun rialála á urramú go hiomlán, ní fhorléireofar aon ní sa Chaibidil seo go gcuirtear oibleagáid ar Pháirtí:

(a) a chuid ceanglas maidir le hallmhairiú a leasú;

(b) imeacht ó nósanna imeachta intíre chun bearta rialála a ullmhú agus a ghlacadh;

(c) gníomhartha a dhéanamh lena ndéanfaí dochar do bearta rialála, nó lena ndéanfaí bac a chur orthu, chun a chuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach; nó

(d) aon toradh rialála ar leith a ghlacadh.

CAIBIDIL 15

FUINNEAMH AGUS AMHÁBHAIR

AIRTEAGAL 15.1

Cuspóir

Is é cuspóir na Caibidle seo idirphlé agus comhar a chur chun cinn sna hearnálacha fuinnimh agus amhábhar chun leas frithpháirteach na bPáirtithe, trádáil agus infheistíocht inbhuanaithe agus chóir a chothú lena n-áiritheofar cothrom iomaíochta sna hearnálacha sin, agus iomaíochas na slabhraí luacha gaolmhara a neartú, lena n-áirítear breisluach, i gcomhréir leis an gComhaontú seo.

AIRTEAGAL 15.2

Prionsabail

1. Coimeádann gach Páirtí an ceart ceannasach chun a chinneadh an bhfuil limistéir laistigh dá chríoch, agus sa chrios eacnamaíoch eisiach, ar fáil chun taiscéalaíocht a dhéanamh agus chun earraí agus amhábhair fuinnimh a tháirgeadh agus a iompar.

2. I gcomhréir leis an gCaibidil seo, athdhearbhaíonn na Páirtithe a gceart chun rialála laistigh dá gcríocha féin chun cuspóirí beartais dlisteanacha a bhaint amach i réimsí an fhuinnimh agus na n-amhábhar.

PUBLIC

AIRTEAGAL 15.3

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 15-A agus 15-B:

(a) ciallaíonn ‘údarú’ an cead, an ceadúnas, an lamháltas nó an ionstraim riaracháin nó chonarthach chomhchosúil lena dtugann údarás inniúil Páirtí cead d’eintiteas gníomhaíocht eacnamaíoch áirithe a fheidhmiú ina chríoch i gcomhréir leis na ceanglais a leagtar amach san údarú;

(b) ciallaíonn ‘cothromú’ gach gníomhaíocht agus próiseas, i ngach amlíne, faoina n-áirithíonn oibreoirí córais tarchurtha, ar bhealach leanúnach, go gcoinnítear minicíocht an chórais laistigh de raon cobhsaíochta réamhshainithe agus go gcomhlíontar méid na gcúlchistí atá de dhíth i ndáil leis an gcáilíocht is gá;

(c) ciallaíonn ‘earraí fuinnimh’ na hearraí as a ngintear fuinneamh agus a liostaítear leis an gcód CC comhfhreagrach in Iarscríbhinn 15-A;

(d) ciallaíonn ‘hidreacarbóin’ na hearraí a liostaítear leis an gcód CC comhfhreagrach in Iarscríbhinn 15-A;

(e) ciallaíonn ‘amhábhair’: substaintí a úsáidtear i monarú táirgí tionsclaíocha, lena n-áirítear mianta, tiúcháin, slaigeanna, luaithreach agus ceimiceáin; ábhair neamhshaoirsithe, phróiseáilte agus scagtha; dramhaíl mhiotail; dramh agus dramh lena athleá, a liostaítear i gcaibidil CC comhfhreagrach in Iarscríbhinn 15-A;

(f) ciallaíonn ‘fuinneamh in-athnuaite’ fuinneamh a tháirgtear ó fhoinsí gréine, gaoithe, uisce, ó fhoinsí geoiteirmeacha, bitheolaíocha nó aigéin nó ó fhoinsí in-athnuaite comhthimpeallacha eile;

(g) ciallaíonn ‘breoslaí in-athnuaite’ bithbhreoslaí, bithleachtanna, breosla bithmhaise agus breoslaí in-athnuaite de thionscnamh neamh-bhitheolaíoch, lena n-áirítear breoslaí sintéiseacha in-athnuaite agus hidrigin in-athnuaite;

(h) ciallaíonn ‘caighdeáin’ caighdeáin de réir bhrí i gCaibidil 16;

(i) ciallaíonn ‘oibreoir córais’:

(i) thar ceann an Pháirtí AE: duine atá freagrach as an gcóras dháilte nó tarchurtha leictreachais a oibriú, agus cothabháil agus forbairt an chórais i limistéar ar leith a áirithiú, agus as cumas fadtéarmach na gcóras sin a áirithiú; agus

PUBLIC

(ii) thar ceann na Sile: comhlacht neamhspleách atá freagrach as oibriú córas leictreachais idirnasctha a chomhordú, lena n-áirithítear feidhmiú éifeachtúil eacnamaíoch agus sábháilteacht agus iontaofacht an chórais leictrigh, agus lena soláthraítear rochtain oscailte ar an gcóras tarchurtha; agus

(j) ciallaíonn 'rialacháin theicniúla' rialacháin theicniúla de réir bhrí i gCaibidil 16.

PUBLIC

AIRTEAGAL 15.4

Monaplachtaí allmhairiúcháin agus onnmhairiúcháin

Ní dhéanfaidh Páirtí monaplacht allmhairiúcháin ná onnmhairiúcháin a ainmniú ná a choinneáil ar bun. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn monaplacht allmhairiúcháin nó onnmhairiúcháin ceart eisiach údaráis nó deonú eiseach údaráis a thabharfadh Páirtí d'eintiteas chun earraí fuinnimh nó amhábhair a allmhairiú ón bPáirtí eile nó chun earraí fuinnimh nó amhábhair a onnmhairiú chuige[1].

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá an tAirteagal seo gan dochar do Chaibidlí 17, 18 agus 29 agus do na sceidil in Iarscríbhinní 17-A go 17-C agus 29, agus ní chuirtear chun feidhme ceart a eascraíonn as ceart maoine intleachtúla a dheonú.

AIRTEAGAL 15.5

Praghsáil onnmhairiúcháin[1]

1. Ní fhorchuirfidh Páirtí praghas ar earraí fuinnimh nó amhábhair a onnmhairítear chuig an bPáirtí eile atá níos airde ná an praghas a ghearrtar ar na hearraí sin nuair a bhíonn siad le cur ar an margadh intíre, trí bhíthin aon bhearta lena n-áirítear ceadúnais nó ceanglais maidir le praghas íosta.

2. D'ainneoin mhír 1 den Airteagal seo, féadfaidh an tSile bearta a thabhairt isteach nó a choinneáil ar bun d'fhonn breisluach a chothú, trí amhábhair a sholáthar d'earnálacha tionsclaíocha ar phraghsanna fabhracha ionas gur féidir leo teacht chun cinn laistigh den tSile, ar choinníoll go gcomhlíonfar na coinníollacha a leagtar amach in Iarscríbhinn 15-B leis na bearta sin.

AIRTEAGAL 15.6

Praghais rialáilte intíre

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá margaí fuinnimh iomaíocha chun rogha leathan a chur ar fáil maidir le hearraí fuinnimh a sholáthar agus chun leas tomhaltóirí a fheabhsú. Aithníonn na Páirtithe freisin go mbíonn difríocht idir riachtanais agus cineálacha cur chuige rialála idir margaí.

2. I dtaca le mír 1, áiritheoidh gach Páirtí go mbunófar soláthar earraí fuinnimh ar phrionsabail an mhargaidh, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá an tAirteagal seo gan dochar d'Iarscríbhinn 29.

3. Ní fhéadfaidh Páirtí an praghas a ghearrtar ar sholáthar earraí fuinnimh a rialáil ach amháin trí oibleagáid seirbhíse poiblí a fhorchur.

4. Má fhorchuireann Páirtí oibleagáid seirbhíse poiblí, áiritheoidh sé go ndéantar an oibleagáid sin a shainiú go soiléir, go bhfuil sí trédhearcach agus neamh-idirdhealaitheach, agus nach dtéitear thar a bhfuil riachtanach chun cuspóirí na hoibleagáide seirbhíse poiblí a bhaint amach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 15.7

Údarú le haghaidh taiscéalaíocht nó táirgeadh earraí fuinnimh agus amhábhar

1. Gan dochar do Chaibidil 20, má tá údarú de dhíth ar Pháirtí chun earraí fuinnimh agus amhábhair a fhiosrú nó a tháirgeadh, áiritheoidh an Páirtí sin go ndeonófar an t-údarú sin tar éis nós imeachta poiblí agus neamh-idirdhealaitheach[1].

2. Sonrófar sa nós imeachta poiblí sin, *inter alia*, cineál an údaraithe, an réimse ábhartha nó an chuid de is ábhartha agus an dáta nó an teorainn ama a mholtar chun an t- údarú a dheonú, ar bhealach lena gcumasaítear iarratasóirí arb ionchasach gur spéis leo é iarratais a chur isteach.

3. Féadfaidh Páirtí maolú ar mhír 2 den Airteagal seo agus ar Airteagal 20.3 in aon cheann de na cásanna seo a leanas a bhaineann le hidreacarbóin:

(a) bhí an limistéar faoi réir nós imeachta roimhe sin nár deonaíodh údarú dá thoradh;

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, i gcás ina mbeidh aon neamhréireacht idir an tAirteagal seo agus Caibidlí 17 agus 18 agus Iarscríbhinní 17-A, 17-B agus 17-C, beidh forlámhas ag na Caibidlí agus na hIarscríbhinní sin a mhéid atá siad ar neamhréir le chéile.

(b) go bhfuil an limistéar ar fáil ar bhonn buan le haghaidh taiscéalaíochta nó táirgeadh earraí fuinnimh agus amhábhar; nó

(c) tarraingíodh siar údarú a deonaíodh roimh a dháta éaga.

4. Féadfaidh gach Páirtí a cheangal ar eintiteas ar deonaíodh údarú dó ranníocaíocht airgeadais nó ranníocaíocht chomhchineáil a íoc. Socrófar an ranníocaíocht airgeadais nó an ranníocaíocht chomhchineáil ar bhealach nach gcuirfear isteach leis ar bhainistíocht agus ar phróiseas cinnteoireachta an eintitis sin.

5. Áiritheoidh gach Páirtí, i gcás ina ndiúltaítear dá iarratas, go soláthrófar na cúiseanna leis an diúltú dá iarratas don iarratasóir chun go gcuirfear ar chumas an iarratasóra sin dul ar iontaoibh nósanna imeachta le haghaidh achomharc nó athbhreithniú i gcás inar gá. Cuirfear na nósanna imeachta maidir le hachomharc nó athbhreithniú ar fáil go poiblí roimh ré.

AIRTEAGAL 15.8

Measúnú a dhéanamh ar an tionchar ar an gcomhshaol

1. Áiritheoidh Páirtí go ndéanfar measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaol[1] sula ndeonófar údarú le haghaidh tionscadal nó gníomhaíocht a bhaineann le fuinneamh nó amhábhair a d'fhéadfadh tionchar suntasach a bheith aige ar an daonra, ar shláinte an duine, ar an mbithéagsúlacht, ar thalamh, ar ithir, ar aer nó ar aeráid, nó ar an oidhreacht chultúrtha nó ar an tírdhreach cultúrtha. Leis an measúnú sin, sainaithneofar na tionchair sin agus déanfar measúnú orthu.

[1] I gcás na Sile, ciallaíonn 'measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaol' an staidéar ar an tionchar ar an gcomhshaol, mar a shainmhínítear i nDlí 19.300 Teideal 1, Airteagal 2, litir (i), nó a chomharba, agus mar a rialaítear le hAirteagal 11 den Dlí céanna.

2. Áiritheoidh gach Páirtí go bhfuil an fhaisnéis ábhartha ar fáil don phobal mar chuid den phróiseas chun measúnú a dhéanamh ar an tionchar ar an gcomhshaol, agus tabharfaidh siad am agus deiseanna don phobal chun bheith rannpháirteach sa phróiseas sin agus chun tuairimí a thabhairt.

3. Déanfaidh gach Páirtí torthaí an mheasúnaithe ar an tionchar ar an gcomhshaol a fhoilsiú agus a chur san áireamh sula ndeonófar an t-údarú don tionscadal nó don ghníomhaíocht.

PUBLIC

AIRTEAGAL 15.9

Rochtain ag tríú páirtí ar bhonneagar iompair fuinnimh

1. Áiritheoidh gach Páirtí go ndeonóidh oibreoirí córas atá ina chríoch rochtain neamh- idirdhealaitheach d'eintiteas ar bith de Pháirtí ar an mbonneagar iompair fuinnimh le haghaidh leictreachas a iompar. A mhéid agus is féidir, deonófar rochtain ar an mbonneagar leictreachais laistigh de thréimhse ama réasúnta ó dháta na hiarrata ar rochtain ag an eintiteas sin.

2. Cuirfidh gach Páirtí ar chumas eintitis de chuid Páirtí, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, rochtain a fháil ar bhonneagar iompair fuinnimh le haghaidh leictreachas a iompar ar théarmaí agus coinníollacha neamh-idirdhealaitheach, agus an bonneagar sin a úsáid, lena n-áirítear neamh-idirdhealú idir cineálacha foinsí leictreachais, agus go mbeidh na taraifí léiritheach ó thaobh costais de. Foilseoidh gach Páirtí na téarmaí, na coinníollacha agus na taraifí maidir le rochtain a fháil ar bhonneagar iompair leictreachais agus maidir lena úsáid.

3. D’ainneoin mhír 1, féadfaidh Páirtí maoluithe sonracha ar an gceart chun rochtain tríú páirtí a fháil a thabhairt isteach ina dhlíthe agus a rialacháin, bunaithe ar chritéir oibiachtúla, nó maoluithe den sórt sin a choinneáil ar bun, ar choinníoll go bhfuil gá leo chun cuspóir beartais dlisteanach a chomhlíonadh. Foilseofar na maoluithe sin sula dtiocfaidh siad i bhfeidhm.

4. Aithníonn na Páirtithe ábharthacht na rialacha a leagtar amach i míreanna 1, 2 agus 3 maidir le bonneagar gáis freisin. Páirtí nach gcuireann na rialacha sin i bhfeidhm maidir le bonneagar gáis, féachfaidh sé leis an méid sin a dhéanamh, go háirithe maidir le breoslaí in-athnuaite a iompar, agus difríochtaí maidir le haibíocht agus eagrú an mhargaidh á n-aithint ag an am céanna.

PUBLIC

AIRTEAGAL 15.10

Rochtain ar bhonneagar ag soláthróirí leictreachais a tháirgtear ó fhoinsí fuinnimh in-athnuaite

1. Gan dochar d’Airteagail 15.7, 15.9 agus 15.11, áiritheoidh gach Páirtí go dtabharfar rochtain do sholáthróirí fuinnimh in-athnuaite an Pháirtí eile ar an ngréasán leictreachais le haghaidh saoráidí giniúna leictreachais in-athnuaite atá lonnaithe laistigh dá chríoch, agus an gréasán sin a úsáid, ar théarmaí agus coinníollacha réasúnta agus neamh-idirdhealaitheacha.

2. Chun críocha mhír 1, áiritheoidh gach Páirtí, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, go ndéanfaidh a ghnóthais tarchurtha agus a oibreoirí córais na nithe seo a leanas maidir le soláthróirí leictreachais in-athnuaite an Pháirtí eile:

(a) nasc a éascú idir saoráidí nua giniúna leictreachais in-athnuaite agus an gréasán leictreachais gan téarmaí agus coinníollacha idirdhealaitheacha a fhorchur;

(b) úsáid iontaofa an ghréasáin leictreachais a chumasú;

(c) seirbhísí cothromúcháin a sholáthar; agus

(d) a áirithiú go bhfuil bearta oibríochtúla iomchuí i dtaca leis an eangach agus a bhaineann leis an margadh i bhfeidhm chun ciorrú an leictreachais a tháirgtear ó fhoinsí fuinnimh in-athnuaite a íoslaghdú.

3. Tá mír 2 gan dochar do cheart dlisteanach gach Páirtí rialáil a dhéanamh laistigh dá chríoch chun cuspóirí dlisteanacha beartais a bhaint amach, amhail an gá atá le hoibriú agus cobhsaíocht an chórais leictreachais a choinneáil ar bun, ar bhonn critéir oibiachtúla neamh-idirdhealaitheacha.

PUBLIC

AIRTEAGAL 15.11

Comhlacht neamhspleách

1. Déanfaidh gach Páirtí comhlacht atá neamhspleách ó thaobh feidhme de a choinneáil ar bun nó a bhunú a dhéanfaidh na nithe seo a leanas:

(a) na téarmaí, na coinníollacha agus na taraifí le haghaidh rochtain a fháil ar an ngréasán leictreachais agus le haghaidh a úsáide a shocrú nó a fhormheasadh; agus

(b) conspóidí a bhaineann le téarmaí, coinníollacha agus taraifí iomchuí le haghaidh rochtain a fháil ar an ngréasán leictreachais agus le haghaidh a úsáide a réiteach laistigh de thréimhse ama réasúnta.

2. Agus a ndualgais á gcomhlíonadh acu agus a gcumhachtaí a leagtar amach i mír 1 á bhfeidhmiú acu, gníomhóidh an comhlacht nó na comhlachtaí ar bhealach trédhearcach agus neamhchlaonta maidir le húsáideoirí, úinéirí agus oibreoirí córais an ghréasáin leictreachais.

AIRTEAGAL 15.12

Comhar maidir le caighdeáin

1. D'fhonn bacainní teicniúla neamhriachtanacha ar thrádáil in earraí fuinnimh agus amhábhar a chosc, a aithint agus a dhíothú, tá feidhm ag Caibidil 16 maidir leis na hearraí agus na hábhair sin.

2. I gcomhréir le hAirteagail 16.4 agus 16.6, déanfaidh na Páirtithe comhar a chur chun cinn, de réir mar is iomchuí, idir a gcomhlachtaí rialála agus caighdeánaithe ábhartha i réimsí amhail an éifeachtúlacht fuinnimh, fuinneamh inbhuanaithe agus amhábhair inbhuanaithe, d'fhonn rannchuidiú le trádáil, infheistíocht agus forbairt inbhuanaithe, *inter alia*, tríd na nithe seo a leanas:

(a) cóineasú nó comhchuibhiú a gcaighdeán reatha faoi seach, más féidir, bunaithe ar an leas coiteann agus an chómhalartacht, agus i gcomhréir leis na módúlachtaí a bheidh le comhaontú ag na rialálaithe agus na comhlachtaí um chaighdeánú lena mbaineann;

(b) anailísí, modheolaíochtaí agus cineálacha cur chuige comhpháirteacha, chun cabhrú le forbairt tástálacha agus caighdeán tomhais ábhartha agus chun an fhorbairt sin a éascú, i gcomhar lena n-eagraíochtaí ábhartha um chaighdeánú féin;

(c) forbairt caighdeán comhchoiteann maidir leis an éifeachtúlacht fuinnimh agus fuinneamh in- athnuaite, más féidir; agus

(d) caighdeáin a chur chun cinn maidir le hamhábhair, le haghaidh giniúint fuinnimh in-athnuaite agus éifeachtúlacht fuinnimh, lena n-áirítear dearadh táirgí agus lipéadú, más iomchuí, trí thionscnaimh chomhair idirnáisiúnta atá ann cheana.

3. Chun an Chaibidil seo a chur chun feidhme, tá sé d'aidhm ag na Páirtithe forbairt agus úsáid caighdeán oscailte agus idir-inoibritheachta gréasán, córas, feistí, feidhmchlár nó comhpháirteanna in earnáil an fhuinnimh agus na n-amhábhar a spreagadh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 15.13

Taighde, forbairt agus nuálaíocht

Sainaithníonn na Páirtithe gur príomhghnéithe iad an taighde, an fhorbairt agus an nuálaíocht chun éifeachtúlacht, inbhuanaitheacht agus iomaíochas sna hearnálacha fuinnimh agus amhábhar a fhorbairt a thuilleadh. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar lena chéile, de réir mar is iomchuí, *inter alia*, maidir leis na nithe seo a leanas:

(a) taighde, forbairt, nuálaíocht agus scaipeadh teicneolaíochtaí, próiseas agus cleachtas atá fóinteach ó thaobh an chomhshaoil de agus éifeachtúil ó thaobh na gcostas de a chur chun i réimsí an fhuinnimh agus na n-amhábhar;

(b) breisiú luacha ar chomhleas na bPáirtithe a chur chun cinn agus feabhas a chur ar an acmhainneacht tháirgiúil i dtaca le fuinneamh agus amhábhair; agus

(c) fothú acmhainneachta a neartú i gcomhthéacs tionscnamh taighde, forbartha agus nuálaíochta.

PUBLIC

AIRTEAGAL 15.14

Comhar maidir le hearraí fuinnimh agus amhábhair

1. Rachaidh na Páirtithe i mbun comhair, de réir mar is iomchuí, i réimse na n-earraí fuinnimh agus na n-amhábhar d'fhonn an méid seo a leanas a dhéanamh, *inter alia*:

(a) beart a laghdú nó deireadh a chur leo a d'fhéadfadh trádáil agus infheistíocht a shaobhadh iontu féin nó in éineacht le bearta eile, lena n-áirítear bearta de chineál teicniúil, rialaitheach nó eacnamaíoch lena ndéantar difear d'earnáil an fhuinnimh nó d'earnáil na n-amhábhar;

(b) plé a dhéanamh, aon uair is féidir, ar an seasamh dá gcuid i bhfóraim idirnáisiúnta ina bpléitear saincheisteanna ábhartha trádála agus infheistíochta, agus cláir idirnáisiúnta a chothú i réimsí na héifeachtúlachta fuinnimh, an fhuinnimh in-athnuaite agus na n-amhábhar; agus

(c) iompar gnó freagrach a chur chun cinn i gcomhréir le caighdeáin idirnáisiúnta a d'fhormhuinigh na Páirtithe nó a dtacaíonn na Páirtithe leo, amhail Treoirlínte ECFE d'Fhiontair Ilnáisiúnta agus, go háirithe, Caibidil IX díobh maidir leis an Eolaíocht agus an Teicneolaíocht.

PUBLIC

2. Aithníonn na Páirtithe gur gá dlús a chur le cur in úsáid foinsí fuinnimh in-athnuaite agus ísealcharbóin, éifeachtúlacht fuinnimh a mhéadú agus an nuálaíocht a chur chun cinn, agus chun rochtain ar fhuinneamh sábháilte, inbhuanaithe agus inacmhainne a áirithiú. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar maidir le haon cheist ábhartha a bhfuil leas frithpháirteach acu inti, amhail an méid seo a leanas:

(a) fuinneamh in-athnuaite, go háirithe maidir le teicneolaíochtaí, comhtháthú sa chóras leictreachais agus rochtain air, stóráil agus solúbthacht, agus an slabhra soláthair iomlán na hidrigine in-athnuaite;

(b) éifeachtúlacht fuinnimh, lena n-áirítear rialáil, dea-chleachtais, agus córais téimh agus fuaraithe atá éifeachtúil agus inbhuanaithe;

(c) leictrea-shoghluaisteacht agus bonneagar athluchtúcháin a chur in úsáid; agus

(d) margaí fuinnimh atá oscailte agus iomaíoch.

PUBLIC

Comhar téamach maidir le hamhábhair

3. Aithníonn na Páirtithe a dtiomantas comhroinnte maidir le foinsiú freagrach agus táirgeadh inbhuanaithe amhábhar agus a leas frithpháirteach chun comhtháthú slabhraí luacha amhábhar a éascú. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar maidir le haon cheist ábhartha a bhfuil leas frithpháirteach acu inti, amhail an méid seo a leanas:

(a) cleachtais mhianadóireachta fhreagracha agus inbhuanaitheacht slabhraí luacha amhábhar, lena n-áirítear rannchuidiú na slabhraí luacha amhábhar le Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe a chomhlíonadh;

(b) slabhra luacha amhábhar, lena n-áirítear breisiú luacha; agus

(c) réimsí leasa fhrithpháirtigh a shainaithint le haghaidh comhair maidir le gníomhaíochtaí taighde, forbartha agus nuálaíochta lena gcumhdaítear slabhra luacha iomlán na n-amhábhar, lena n-áirítear teicneolaíochtaí ceannródaíocha, mianadóireacht chliste agus mianaigh dhigiteacha.

4. Agus gníomhaíochtaí comhair á bhforbairt ag na Páirtithe, cuirfidh siad na hacmhainní atá ar fáil san áireamh. Féadfar gníomhaíochtaí a dhéanamh pearsanta nó ar aon mhodh teicneolaíochta atá ar fáil do na Páirtithe.

5. Is féidir gníomhaíochtaí comhair a fhorbairt agus a chur chun feidhme le rannpháirtíocht eagraíochtaí Idirnáisiúnta, fóraim dhomhanda agus institiúidí taighde, mar a chomhaontaítear idir na Páirtithe.

PUBLIC

6. Déanfaidh na Páirtithe, de réir mar is iomchuí agus an tAirteagal seo á chur chun feidhme, comhordú cuí maidir le cur chun feidhme Airteagail 4.5 agus 5.2.

PUBLIC

AIRTEAGAL 15.15

An t-aistriú fuinnimh agus breosla in-athnuaite

1. Chun an Chaibidil seo a chur chun feidhme, aithníonn na Páirtithe rannchuidiú tábhachtach breoslaí in-athnuaite, *inter alia*, hidrigin in-athnuaite, lena n-áirítear a ndíorthaigh, agus breoslaí sintéiseacha in-athnuaite, le hastaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú chun aghaidh a thabhairt ar an athrú aeráide.

2. I gcomhréir le hAirteagal 15.12(2), oibreoidh na Páirtithe, de réir mar is iomchuí, i gcomhar maidir le cóineasú nó comhchuibhiú scéimeanna deimhniúcháin, más féidir, le haghaidh breoslaí in-athnuaite, amhail scéimeanna i dtaca le hastaíochtaí saolré agus caighdeáin sábháilteachta.

3. A mhéid a bhaineann le breoslaí in-athnuaite, oibreoidh na Páirtithe i gcomhar d'fhonn na nithe seo a leanas a bhaint amach:

(a) bearta a d'fhéadfadh trádáil dhéthaobhach a shaobhadh a shainaithint, a laghdú agus a dhíothú, de réir mar is iomchuí, lena n-áirítear bearta de chineál teicniúil, rialaitheach agus eacnamaíoch;

(b) tionscnaimh a chothú lena n-éascaítear trádáil dhéthaobhach chun táirgeadh hidrigine in-athnuaite a chur chun cinn; agus

(c) úsáid breoslaí in-athnuaite a chur chun cinn, agus a rannchuidiú le hastaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú á chur san áireamh.

4. Spreagfaidh na Páirtithe, de réir mar is iomchuí, forbairt agus cur chun feidhme caighdeán idirnáisiúnta agus comhair rialaithigh i leith breoslaí in-athnuaite, agus oibreoidh siad i gcomhar i bhfóraim idirnáisiúnta ábhartha d'fhonn scéimeanna ábhartha deimhniúcháin a fhorbairt lena seachnófar teacht chun cinn bacainní gan údar ar thrádáil.

PUBLIC

AIRTEAGAL 15.16

Eisceacht i gcás córas leictreachais beag agus scoite

1. Chun an Chaibidil seo a chur chun feidhme, aithníonn na Páirtithe go bhféadfar foráil a dhéanamh lena ndlíthe agus lena rialacháin maidir le córais speisialta le haghaidh córais leictreachais bheaga agus scoite.

2. De bhun mhír 1, féadfaidh Páirtí bearta a choinneáil ar bun, a ghlacadh nó a fhorfheidhmiú maidir le córais leictreachais bheaga agus scoite a mhaolaíonn ar Airteagail 15.6, 15.7, 15.9, 15.10 agus 15.11, ar choinníoll nach ionann na bearta sin agus srianta faoi cheilt ar thrádáil nó ar infheistíocht idir na Páirtithe.

AIRTEAGAL 15.17

An Fochoiste um Thrádáil in Earraí

1. An Fochoiste um Thrádáil in Earraí (‘an Fochoiste’), a bunaítear de bhun Airteagal 8.8(1), beidh sé freagrach as an Chaibidil seo agus Iarscríbhinní 15-A agus 15-B a chur chun feidhme. Beidh feidhm ag na feidhmeanna a leagtar amach i bhfomhíreanna (a), (c), (d) agus (e) d’Airteagal 9.18 maidir leis an gCaibidil seo, *mutatis mutandis*.

2. I gcomhréir le hAirteagail 15.12, 15.13, 15.14 agus 15.15, féadfaidh an Fochoiste a mholadh go mbunaíonn na Páirtithe modhanna eile comhair nó a éascú eatarthu i réimsí an fhuinnimh agus na n-amhábhar.

3. Má chomhaontaíonn na Páirtithe go frithpháirteach, tiocfaidh an Fochoiste le chéile i seisiúin atá tiomnaithe do chur chun feidhme na Caibidle seo. Agus seisiúin den chineál sin á n-ullmhú, féadfaidh gach Páirtí breithniú a dhéanamh, de réir mar is iomchuí, ar ábhair ionchuir ó pháirtithe leasmhara ábhartha nó ó shaineolaithe ábhartha.

4. Ainmneoidh gach Páirtí pointe teagmhála chun cur chun feidhme na Caibidle seo a éascú, lena n-áirítear trí rannpháirtíocht iomchuí ionadaithe Páirtí a áirithiú, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile faoina shonraí teagmhála agus tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile go pras faoi aon athrú ar na sonraí teagmhála sin. I gcás na Sile, is ionadaí ó Fho-Rúnaíocht Chaidreamh Eacnamaíoch Idirnáisiúnta na hAireachta Gnóthaí Eachtracha nó a comharba a bheidh an pointe teagmhála.

PUBLIC

CAIBIDIL 16

BACAINNÍ TEICNIÚLA AR AN TRÁDÁIL

AIRTEAGAL 16.1

Cuspóir

Is é is cuspóir don Chaibidil seo trádáil earraí idir na Páirtithe a fheabhsú agus éascú trí bhacainní teicniúla ar thrádáil nach bhfuil gá leo a chosc, a shainaithint agus a dhíothú agus trí chomhar rialála níos fearr a chur chun cinn.

AIRTEAGAL 16.2

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis na caighdeáin, rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta uile a shainmhínítear in Iarscríbhinn 1 a ghabhann le Comhaontú BTT lena bhféadfar difear a dhéanamh don trádáil in earraí idir na Páirtithe a ullmhú, a ghlacadh agus a chur i bhfeidhm.

PUBLIC

2. D’ainneoin mhír 1, níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an méid seo a leanas:

(a) sonraíochtaí ceannaigh arna n-ullmhú ag comhlachtaí rialtais le haghaidh ceanglais táirgthe nó tomhaltais de chuid na gcomhlachtaí sin a chumhdaítear le Caibidil 28; nó

(b) bearta sláintíochta agus fíteashláintíochta a chumhdaítear le Caibidil 13.

PUBLIC

AIRTEAGAL 16.3

Forálacha áirithe Chomhaontú BTT a ionchorprú

Déantar Airteagail 2 go 9 de Chomhaontú BTT agus Iarscríbhinní 1 agus 3 a ghabhann le Comhaontú BTT a ionchorprú sa Chomhaontú seo, agus déantar cuid de *mutatis mutandis*.

AIRTEAGAL 16.4

Caighdeáin idirnáisiúnta

1. Measfar gurb iad na caighdeáin idirnáisiúnta arna bhforbairt ag na heagraíochtaí a liostaítear in Iarscríbhinn 16-A na caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha de réir bhrí Airteagail 2 agus 5 agus Iarscríbhinn 3 de Chomhaontú BTT ar choinníoll gur chomhlíon na heagraíochtaí sin, agus iad á bhforbairt, na prionsabail agus na nósanna imeachta a leagtar amach sa Chinneadh ó Choiste EDT maidir le Bacainní Teicniúla ar an Trádáil i ndáil le Prionsabail maidir le Caighdeáin, Treoracha agus Moltaí Idirnáisiúnta a Fhorbairt i ndáil le hAirteagail 2, 5 agus le hIarscríbhinn 3 de Chomhaontú BTT[1].

2. Arna iarraidh sin do Pháirtí, féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh a ghlacadh Iarscríbhinn 16-A a leasú, de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 8.5(1).

AIRTEAGAL 16.5

Rialacháin theicniúla

1. Sainaithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá sé measúnú tionchair rialála a dhéanamh ar rialacháin theicniúla atá beartaithe, i gcomhréir le rialacha agus nósanna imeachta gach Páirtí féin.

[1] G/TBT/9, 13 Samhain 2000, Iarscríbhinn 4.

2. Déanfaidh gach Páirtí measúnú ar na roghanna malartacha rialála agus neamhrialála atá ar fáil in ionad an rialacháin theicniúil atá beartaithe a d'fhéadfadh cuspóirí dlisteanacha an Pháirtí a chomhlíonadh, i gcomhréir le hAirteagal 2.2 de Chomhaontú BTT.

3. Úsáidfidh gach Páirtí caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha mar bhonn dá rialacháin theicniúla ach amháin i gcás inar féidir leis an bPáirtí atá ag forbairt an rialacháin theicniúil a léiriú go mbeadh na caighdeáin idirnáisiúnta sin ina meán neamhéifeachtach nó míchuí chun na cuspóirí dlisteanacha atáthar a shaothrú a bhaint amach.

4. I gcás nár bhain Páirtí leas as caighdeáin idirnáisiúnta mar bhonn do rialachán teicniúil, arna iarraidh sin don Pháirtí eile, déanfaidh sé aon diall substaintiúil ón gcaighdeán idirnáisiúnta ábhartha a shainaithint, míneoidh sé na cúiseanna ar measadh na caighdeáin sin a bheith neamhéifeachtach nó neamhoiriúnach chun an cuspóir a chomhlíonadh, agus soláthróidh sé an fhianaise eolaíoch nó theicniúil ar a bhfuil an measúnú sin bunaithe.

5. I dtaca le hoibleagáid gach Páirtí de bhun Airteagal 2.3 de Chomhaontú BTT, déanfaidh gach Páirtí athbhreithniú, i gcomhréir lena rialacha agus lena nósanna imeachta féin, ar a rialacháin theicniúla d'fhonn cóineasú na rialachán teicniúil sin le caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha a mhéadú. Cuirfidh gach Páirtí san áireamh, *inter alia*, aon fhorbairt nua sna caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha agus cibé atá nó nach bhfuil na himthosca ann i gcónaí as ar eascair aon dibhéirseacht ó aon chaighdeán idirnáisiúnta ábhartha.

PUBLIC

AIRTEAGAL 16.6

Comhar rialála

1. Aithníonn na Páirtithe gurb ann do raon leathan sásraí um chomhar rialála arbh fhéidir leo a bheith cuiditheach ó thaobh cruthú bacainní teicniúla ar an trádáil a dhíothú nó a sheachaint.

2. Féadfaidh Páirtí gníomhaíochtaí comhair rialála is sonrach d'earnáil faoi leith, atá i réimsí a chumhdaítear sa Chaibidil seo, a mholadh don Pháirtí eile. Tarchuirfear na tograí sin don phointe teagmhála dá dtagraítear in Airteagal 16.13, agus is éard a bheidh iontu:

(a) malartuithe faisnéise faoi chuir chuige agus cleachtais rialála; nó

(b) tionscnaimh chun rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a ailíniú níos mó leis na caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha.

Freagróidh an Páirtí eile an togra laistigh de thréimhse réasúnta ama.

3. Cuirfidh na pointí teagmhála dá dtagraítear in Airteagal 16.13 an Comhchoiste ar an eolas maidir leis na gníomhaíochtaí comhair a dhéantar de bhun an Airteagail seo.

4. Féachfaidh na Páirtithe le malartú agus comhoibriú a dhéanamh maidir le sásraí chun glacadh le torthaí measúnaithe comhréireachta a éascú chun bacainní teicniúla ar thrádáil nach bhfuil gá leo a dhíothú.

PUBLIC

5. Spreagfaidh na Páirtithe comhar idir na heagraíochtaí dá gcuid a bhfuil an fhreagracht as rialú teicniúil, caighdeánú, measúnú comhréireachta a dhéanamh, creidiúnú agus méadreolaíocht orthu, bídís eagraíochtaí rialtais nó neamhrialtais, d'fhonn aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna a chumhdaítear sa Chaibidil seo.

6. Ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a chuireann ceangal ar Pháirtí:

(a) imeacht ó nósanna imeachta intíre chun bearta rialála a ullmhú agus a ghlacadh;

(b) gníomhartha a dhéanamh lena ndéanfaí dochar do bhearta rialála, nó bac a chur orthu, chun a chuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach; nó

(c) aon toradh rialála ar leith a bhaint amach.

7. Chun críocha an Airteagail seo agus na forálacha maidir le comhar faoi Iarscríbhinní 16-A go 16-E, gníomhóidh an Coimisiún Eorpach thar ceann an Pháirtí AE.

AIRTEAGAL 16.7

Comhar maidir le faireachas margaidh agus maidir le sábháilteacht agus comhlíontacht táirgí neamhbhia

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le comhar maidir le faireachas margaidh, le comhlíontacht agus sábháilteacht táirgí neamhbhia chun trádáil a éascú agus chun tomhaltóirí agus úsáideoirí eile a chosaint, agus an tábhacht a bhaineann le hiontaoibh fhrithpháirteach a fhorbairt bunaithe ar fhaisnéis chomhroinnte.

2. Chun críocha an Airteagail seo:

(a) ciallaíonn ‘táirgí tomhaltais’ earraí a bheartaítear a úsáid nó ar dóigh go n-úsáidfidh tomhaltóirí iad, cé is moite de bhia, d’fheistí leighis agus de tháirgí íocshláinte; agus

(b) ciallaíonn ‘faireachas margaidh’ gníomhaíochtaí agus bearta a dhéanann údaráis phoiblí, lena n- áirítear gníomhaíochtaí agus bearta a dhéantar i gcomhar le hoibreoirí eacnamaíocha, ar bhonn nósanna imeachta de chuid Páirtí a chuirfidh ar chumas an Pháirtí sin faireachán a dhéanamh nó aghaidh a thabhairt ar chomhlíontacht táirgí leis na ceanglais a leagtar amach ina dhlíthe agus ina rialacháin nó ar a sábháilteacht.

3. Chun feidhmiú neamhspleách neamhchlaonta an fhaireachais margaidh a ráthú, áiritheoidh na Páirtithe an méid seo a leanas:

(a) deighilt feidhmeanna faireachais margaidh ó fheidhmeanna um measúnú comhréireachta; agus

(b) easpa aon leasa a dhéanfadh difear do neamhchlaontacht na n- údarás um fhaireachas margaidh agus rialú nó maoirseacht á déanamh ar oibreoirí eacnamaíocha.

4. Féadfaidh na Páirtithe oibriú i gcomhar agus faisnéis a mhalartú maidir le faireachas margaidh, sábháilteacht agus comhlíontacht táirgí neamhbhia, go háirithe maidir leis an méid seo a leanas:

(a) gníomhaíochtaí agus bearta faireachais margaidh agus forfheidhmiúcháin;

(b) modhanna measúnúcháin riosca agus tástáil táirgí;

(c) aisghairmeacha comhordaithe táirg nó gníomhaíochtaí comhchosúla eile;

(d) ábhair eolaíocha, teicniúla agus rialála, arb é is aidhm dóibh sábháilteacht agus comhlíontacht táirgí neamhbhia a fheabhsú;

(e) saincheisteanna atá ag teacht chun cinn a bhfuil ábharthacht shuntasach sláinte poiblí agus sábháilteachta ag baint leo;

(f) gníomhaíochtaí a bhaineann le caighdeánú; agus

(g) malartú oifigeach.

5. Féadfaidh an Páirtí AE faisnéis roghnaithe óna Chóras Mear- rabhaidh a sholáthar don tSile maidir le táirgí tomhaltais dá dtagraítear i dTreoir 2001/95/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle[1] nó leis an Treoir a tháinig ina dhiaidh, agus féadfaidh an tSile faisnéis roghnaithe a sholáthar don Pháirtí AE maidir le sábháilteacht táirgí tomhaltais agus maidir le bearta coisctheacha, sriantacha agus ceartaitheacha a glacadh maidir le táirgí tomhaltais. Féadfaidh an malartú faisnéise a bheith i bhfoirm:

(a) malartú neamhchórasach, i gcásanna sonracha cuí-réasúnaithe, seachas sonraí pearsanta; agus

[1] Treoir 2001/95/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 3 Nollaig 2001 maidir le sábháilteacht ghinearálta táirgí (IO AE L 11, 15.1.2002, lch. 4).

(b) malartú córasach bunaithe ar shocrú arna bhunú le cinneadh ón gComhairle Chomhpháirteach a leagfar amach in Iarscríbhinn 16-D.

6. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh a ghlacadh chun socrú a bhunú maidir le malartú rialta faisnéise lena n-áirítear trí mhodhanna leictreonacha, maidir le bearta a dhéanfar i ndáil le táirgí neamhbhia neamhchomhlíontacha, seachas na táirgí sin a chumhdaítear le mír 5 den Airteagal seo, a leagfar amach in Iarscríbhinn 16-E.

7. Is chun tomhaltóirí, sláinte, sábháilteacht nó an comhshaol a chosaint agus chun na críche sin amháin a úsáidfidh gach Páirtí an fhaisnéis a fhaightear de bhun mhíreanna 4, 5 agus 6.

8. Is mar fhaisnéis rúnda a láimhseálfaidh gach Páirtí an fhaisnéis a fhaightear de bhun mhíreanna 4, 5 agus 6.

9. Sonrófar leis na socruithe a leagtar amach i bpointe (b) de mhír 5 agus i mír 6 an cineál faisnéise atá le malartú, na rialacha mionsonraithe maidir leis an malartú agus cur i bhfeidhm na rialacha maidir le rúndacht agus maidir le sonraí pearsanta a chosaint.

10. De bhun fhomhír (a) d'Airteagal 8.5(1), beidh sé de chumhacht ag an gComhairle Chomhpháirteach cinntí a ghlacadh chun na socruithe a leagtar amach in Iarscríbhinní 16-D agus 16-E a chinneadh nó a leasú.

PUBLIC

Caighdeáin1. D'fhonn caighdeáin a chomhchuibhiú ar an mbonn is leithne agus is féidir, spreagfaidh gach Páirtí na comhlachtaí um chaighdeánú arna mbunú laistigh dá chríoch agus na comhlachtaí réigiúnacha um chaighdeánú a bhfuil an Páirtí nó na comhlachtaí um chaighdeánú arna mbunú laistigh dá chríoch ina gcomhaltaí díobh, na nithe seo a leanas a dhéanamh:

(a) páirt a ghlacadh, laistigh de theorainneacha a n-acmhainní, in ullmhú caighdeán idirnáisiúnta ag comhlachtaí ábhartha um chaighdeánú idirnáisiúnta;

(b) caighdeáin ábhartha idirnáisiúnta a úsáid mar bhonn do na caighdeáin a fhorbraíonn siad, ach amháin i gcás ina mbeadh na caighdeáin idirnáisiúnta sin neamhéifeachtach nó míchuí, mar shampla, de dheasca leibhéal neamhleor cosanta nó tosca bunúsacha aeráide nó geografacha nó de dheasca fadhbanna bunúsacha teicneolaíocha;

(c) dúbláil nó forluí a sheachaint ar obair na gcomhlachtaí idirnáisiúnta um chaighdeánú;

(d) athbhreithniú a dhéanamh, go tráthrialta, ar chaighdeáin náisiúnta agus réigiúnacha nach bhfuil bunaithe ar chaighdeáin ábhartha idirnáisiúnta, d'fhonn a gcóineasú le caighdeáin ábhartha idirnáisiúnta a mhéadú;

PUBLIC

(e) comhoibriú le comhlachtaí ábhartha um chaighdeánú an Pháirtí eile i ngníomhaíochtaí idirnáisiúnta um chaighdeánú, lena n-áirítear trí chomhar sna comhlachtaí idirnáisiúnta um chaighdeánú nó ar an leibhéal réigiúnach; agus

(f) comhar déthaobhach a chothú idir iad féin agus na comhlachtaí um chaighdeánú ón bPáirtí eile.

2. Ba cheart do na Páirtithe faisnéis a mhalartú maidir leis na nithe seo a leanas:(a) an úsáid a bhaineann siad faoi seach as caighdeáin chun tacú le rialacháin theicniúla; agus

(b) a bpróisis chaighdeánaithe faoi seach, agus an méid úsáide a bhaineann siad as caighdeáin idirnáisiúnta, réigiúnacha nó fhoréigiúnacha mar bhonn dá gcaighdeáin náisiúnta.

3. I gcás ina mbeidh caighdeáin éigeantach trína chorprú nó trí thagairt a dhéanamh dóibh i ndréachtrialachán teicniúil nó i nós imeachta um measúnú comhréireachta, cuirfear chun feidhme na hoibleagáidí trédhearcachta a leagtar amach in Airteagal 16.10 den Chomhaontú seo agus in Airteagail 2 nó 5 de Chomhaontú BTT.

PUBLIC

AIRTEAGAL 16.9

Measúnú comhréireachta

1. Maidir le forálacha Airteagal 16.5 i ndáil le rialacháin theicniúla a ullmhú, a ghlacadh agus a chur i bhfeidhm, beidh feidhm acu freisin, *mutatis mutandis*, maidir le nósanna imeachta um measúnú comhréireachta.

2. I gcás ina n- éilíonn Páirtí measúnú comhréireachta mar dhearbhú dearfach go bhfuil táirge i gcomhréir le rialachán teicniúil, déanfaidh sé an méid seo a leanas:

(a) nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a roghnú atá comhréireach leis na rioscaí lena mbaineann;

(b) úsáid dearbhaithe comhréireachta soláthróra a mheas, faoi réir a dhlíthe agus a rialachán, mar bhealach féideartha chun comhlíonadh rialacháin theicniúil a léiriú; agus

(c) i gcás ina n-iarrfaidh an Páirtí eile air é, faisnéis a chur ar fáil maidir leis na critéir a úsáidtear chun na nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a roghnú le haghaidh táirgí sonracha.

3. I gcás ina n- éilíonn Páirtí measúnú comhréireachta tríú páirtí mar dhearbhú dearfach go gcomhlíonann táirge rialachán teicniúil, agus nach bhfuil an cúram sin tugtha aige d'údarás rialtais mar a shonraítear i mír 4, déanfaidh sé an méid seo a leanas:

(a) creidiúnú a úsáid mar rogha chun comhlachtaí um measúnú comhréireachta a cháiliú;

PUBLIC

(b) an úsáid is fearr is féidir a bhaint as caighdeáin idirnáisiúnta le haghaidh creidiúnú agus measúnú comhréireachta, chomh maith le comhaontuithe idirnáisiúnta a bhaineann le comhlachtaí creidiúnaithe na bPáirtithe, mar shampla trí shásraí an Chomhair Idirnáisiúnta um Chreidiúnú Saotharlainne (dá ngairtear 'ILAC' anseo feasta) agus an Fhóraim Idirnáisiúnta Creidiúnúcháin (dá ngairtear 'IAF' anseo feasta);

(c) beidh sé páirteach lena chomhlachtaí um measúnú comhréireachta, nó, de réir mar is infheidhme, molfaidh sé dóibh a bheith páirteach in aon chomhaontú nó socrú idirnáisiúnta atá i bhfeidhm chun glacadh le torthaí measúnaithe comhréireachta a chomhchuibhiú nó a éascú;

(d) áiritheoidh sé, má dhéanfar níos mó ná aon chomhlacht amháin um measúnú comhréireachta a ainmniú le haghaidh táirge ar leith nó sraith áirithe táirgí, gur féidir le hoibreoirí eacnamaíocha cé acu comhlacht um measúnú comhréireachta a ndéanfaidh an nós imeachta um measúnú comhréireachta;

(e) a áirithiú go bhfuil comhlachtaí um measúnú comhréireachta neamhspleách ar mhonaróirí, ar allmhaireoirí agus ar oibreoirí eacnamaíocha i gcoitinne agus nach bhfuil aon choinbhleacht leasa idir comhlachtaí creidiúnaithe agus comhlachtaí um measúnú comhréireachta;

(f) a cheadú do chomhlachtaí um measúnú comhréireachta úsáid a bhaint as fochonraitheoirí chun tástáil nó cigireachtaí a dhéanamh i ndáil leis an measúnú comhréireachta, lena n- áirítear fochonraitheoirí atá suite i gcríoch an Pháirtí eile; ní fhorléireofar san fhomhír seo mar ní a chuireann toirmeasc ar Pháirtí a cheangal ar fhochonraitheoirí na ceanglais chéanna a chomhlíonadh agus a cheanglófaí ar an gcomhlacht um measúnú comhréireachta dá bhfuil sé faoi chonradh a chomhlíonadh chun na tástálacha ar conradh nó an chigireacht féin a dhéanamh; agus

PUBLIC

(g) liosta de na comhlachtaí atá ainmnithe aige chun measúnú comhréireachta den sórt sin a dhéanamh agus an fhaisnéis ábhartha maidir le raon feidhme ainmniúcháin gach comhlachta den sórt sin a fhoilsiú ar shuíomhanna gréasáin oifigiúla.

4. Ní chuirfidh aon rud san Airteagal seo bac ar Pháirtí a cheangal go ndéanfaidh a údaráis rialtais ainmnithe measúnú comhréireachta i ndáil le táirgí ainmnithe. I gcásanna den sórt sin, déanfaidh an Páirtí na nithe seo a leanas:

(a) teorainn a chur leis na táillí a bhaineann le measúnú comhréireachta do neaschostas na seirbhísí a tugadh agus, arna iarraidh sin d'iarratasóir ar mheasúnú comhréireachta, míneoidh sé an chaoi a bhfuil aon táille a fhorchuirfidh sé le haghaidh measúnú comhréireachta den sórt sin teoranta do neaschostas na seirbhísí a soláthraíodh; agus

(b) táillí na measúnuithe comhréireachta a chur ar fáil go poiblí nó iad a sholáthar arna iarraidh sin.

5. D'ainneoin mhíreanna 2, 3 agus 4 den Airteagal seo, agus sna cásanna ina nglacfaidh an Páirtí AE dearbhú comhréireachta soláthróra sna réimsí a liostaítear in Iarscríbhinn 16-B, déanfaidh an tSile foráil, i gcomhréir lena dlíthe agus lena rialacháin, maidir le nós imeachta éifeachtúil agus trédhearcach chun deimhnithe agus tuarascálacha tástála a ghlacadh a d'eisigh comhlachtaí um measúnú comhréireachta atá lonnaithe i gcríoch an Pháirtí AE agus atá creidiúnaithe ag comhlacht creidiúnaithe atá ina chomhalta de na socruithe idirnáisiúnta maidir le haitheantas frithpháirteach do ILAC agus do IAF mar chinnteacht go comhlíonann táirge ceanglais rialacháin theicniúla na Sile.

PUBLIC

6. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn ‘dearbhú comhréireachta soláthróra’ fianú céadpháirtí arna eisiúint ag an monaróir faoi fhreagracht an mhonaróra sin amháin bunaithe ar thorthaí cineál iomchuí gníomhaíochta um measúnú comhréireachta agus gan measúnú éigeantach tríú páirtí a áireamh, mar chinnteacht go gcomhlíonann táirge rialachán teicniúil ina leagtar amach na nósanna imeachta um measúnú comhréireachta sin.

7. Arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, déanfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 16.14 athbhreithniú ar liosta na réimsí i mír 1 d’Iarscríbhinn 16-B. Féadfaidh an Fochoiste a mholadh go leasaíonn an Chomhairle Chomhpháirteach Iarscríbhinn 16-B, de bhun fhomhír (a) d’Airteagal 8.5(1).

AIRTEAGAL 16.10

Trédhearcacht

1. I gcomhréir leis na rialacha agus na nósanna imeachta faoi seach agus gan dochar do Chaibidil 36, i gcás ina mbeidh mór-rialacháin theicniúla á fhorbairt a bhféadfadh tionchar suntasach a bheith aige ar thrádáil earraí, áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh nósanna imeachta um thrédhearcacht ann a chuirfidh ar chumas daoine ó na Páirtithe a dtuairimí a chur in iúl trí phróiseas comhairliúchán poiblí, ach amháin i gcás ina dtiocfaidh fadhbanna práinneacha chun cinn maidir le sábháilteacht, sláinte, cosaint chomhshaoil nó slándáil náisiúnta nó ina mbeidh baol ann go dtiocfaidh siad chun cinn.

2. Ceadóidh gach Páirtí do dhaoine de chuid an Pháirtí eile páirt a ghlacadh sa phróiseas comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 1 faoi théarmaí nach mbeidh níos neamhfhabhraí ná na téarmaí a thabharfar dá chuid daoine féin, agus cuirfidh sé torthaí an phróisis comhairliúcháin sin ar fáil go poiblí.

PUBLIC

3. Tar éis dó rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta atá beartaithe a tharchur chuig Clárlann Lárnach Fógraí EDT, féachfaidh gach Páirtí le tréimhse 60 lá ar a laghad a thabhairt don Pháirtí eile chun tuairimí i scríbhinn a thabhairt, ach amháin i gcás ina dtiocfaidh fadhbanna práinneacha a bhaineann le sábháilteacht, sláinte, cosaint an chomhshaoil nó slándáil náisiúnta chun cinn nó ina mbeidh baol ann go dtiocfaidh siad chun cinn. Measfaidh Páirtí aon iarraidh réasúnach ón bPáirtí eile ar shíneadh a chur leis an tréimhse barúla.

4. I gcás nach bhfuil an téacs ar tugadh fógra ina leith i gceann de theangacha oifigiúla EDT, cuirfidh gach Páirtí tuairisc mhionsonraithe chuimsitheach ar fáil maidir le hinneachar na rialachán teicniúil nó an nós imeachta um measúnú comhréireachta atá beartaithe i bhformáid fógartha EDT.

5. Má fhaigheann Páirtí barúlacha i scríbhinn dá dtagraítear i mír 3, déanfaidh sé an méid seo a leanas:

(a) má iarrann an Páirtí eile air é, na barúlacha i scríbhinn a phlé le rannpháirtíocht a údaráis rialála inniúil, tráth inar féidir na barúlacha sin a chur san áireamh; agus

(b) freagra a thabhairt i scríbhinn ar na barúlacha tráth nach déanaí ná dáta foilsithe an rialacháin theicniúil nó an nós imeachta um measúnú comhréireachta.

6. Féachfaidh gach Páirtí lena fhreagraí ar na barúlacha i scríbhinn dá dtagraítear i mír 3 a gheobhaidh sé ón bPáirtí eile a fhoilsiú ar shuíomh gréasáin tráth nach déanaí ná an dáta a bhfoilseofar an rialachán teicniúil nó an nós imeachta um measúnú comhréireachta a glacadh.

PUBLIC

7. Soláthróidh gach Páirtí, i gcás go n-iarrfaidh an Páirtí eile í, faisnéis maidir leis na cuspóirí, an bunús dlí agus an réasúnaíocht atá le rialachán teicniúil nó nós imeachta um measúnú comhréireachta atá glactha ag an bPáirtí nó a bhfuil sé beartaithe ag an bPáirtí é a ghlacadh.

8. Áiritheoidh gach Páirtí go bhfuil rochtain ar na rialacháin theicniúla agus na nósanna imeachta um measúnú comhréireachta atá glactha aige ar shuímh gréasáin oifigiúla nó trí irisí oifigiúla ar líne, saor in aisce.

9. Trí aguisín a ghabhann leis an bhfógra bunaidh chuig Clárlann Lárnach Fógraí EDT, soláthróidh gach Páirtí faisnéis maidir le glacadh agus teacht i bhfeidhm rialachán teicniúil nó an nós imeachta um measúnú comhréireachta agus an téacs críochnaitheach arna nglacadh.

10. Fágfaidh gach Páirt go mbeidh eatramh réasúnta idir foilsiú na rialachán teicniúil agus a dteacht i bhfeidhm, faoi réir na gcoinníollacha a shonraítear in Airteagal 2.12 de Chomhaontú BTT. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn ‘eatramh réasúnta’ tréimhse nach gairide ná 6 mhí, ach amháin nuair nach mbeadh tréimhse den sórt sin éifeachtach chun na cuspóirí dlisteanacha atáthar á saothrú a chomhlíonadh.

11. Measfaidh Páirtí aon iarraidh réasúnta ón bPáirtí eile, a gheofar roimh dheireadh na tréimhse barúla dá dtagraítear i mír 3, maidir le síneadh a chur leis an tréimhse ama idir foilsiú an rialacháin theicniúil agus a theacht i bhfeidhm, ach amháin i gcás ina mbeadh an mhoill neamhéifeachtach chun na cuspóirí dlisteanacha a saothraíodh a chomhlíonadh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 16.11

Marcáil agus lipéadú

1. Dearbhaíonn na Páirtithe go gcomhlíontar prionsabail Airteagal 2.2 de Chomhaontú BTT lena gcuid rialachán teicniúil ina n- áirítear marcáil nó lipéadú nó ina dtugtar aghaidh orthu go heisiach.

2. Mura bhfuil gá leis chun cuspóirí dlisteanacha dá dtagraítear in Airteagal 2.2 de Chomhaontú BTT a chomhlíonadh, déanfaidh Páirtí a éilíonn marcáil nó lipéadú éigeantach táirgí an méid seo a leanas:

(a) ní éileoidh sé ach faisnéis atá ábhartha do thomhaltóirí nó d'úsáideoirí an táirge nó faisnéis lena léirítear comhréireacht an táirge leis na ceanglais theicniúla éigeantacha;

(b) ní éileoidh sé aon fhormheas, clárú ná deimhniú roimhe ré maidir leis na marcálacha ná na lipéid ar tháirgí, ná aon eisíocaíocht táillí, mar réamhchoinníoll chun táirgí a chur ar a mhargadh lena gcomhlíontar a cheanglais theicniúla éigeantacha seachas sin;

(c) i gcás ina gceanglóidh sé ar oibreoirí eacnamaíocha uimhir aitheantais uathúil a úsáid, eiseoidh sé an uimhir sin d'oibreoirí eacnamaíocha an Pháirtí eile gan moill mhíchuí agus ar bhonn neamh- idirdhealaitheach;

(d) ar choinníoll nach mbeidh sé míthreorach, contrártha nó mearbhlach i ndáil leis an bhfaisnéis a cheanglaíonn Páirtí is allmhaireoir na n- earraí, ceadófar an méid seo a leanas:

(i) faisnéis i dteangacha eile i dteannta na teanga a éilítear sa Pháirtí is allmhaireoir maidir leis na hearraí;

(ii) ainmníochtaí, picteagraim, siombailí nó grafaicí a nglactar leo go hidirnáisiúnta; agus

(iii) faisnéis bhreise i dteannta na faisnéise sin a éilítear i bPáirtí is allmhaireoir na n- earraí;

(e) glacfaidh sé leis go dtarlóidh an lipéadú, lena n-áirítear lipéadú forlíontach nó ceartuithe ar lipéadú, i stóir chustaim nó i limistéir ainmnithe eile sa tír allmhairiúcháin mar rogha ar lipéadú sa tír thionscnaimh mura n-éileofar go ndéanfadh daoine formheasta an lipéadú sin ar chúiseanna sláinte phoiblí nó sábháilteachta; agus

(f) féachfaidh sé le lipéid neamhbhuana nó inbhainte a ghlacadh, nó le faisnéis is ábhartha a áireamh sa doiciméadacht a ghabhann leis an táirge, seachas í a áireamh i lipéid atá i gceangal go fisiciúil leis an táirge.

PUBLIC

AIRTEAGAL 16.12

Idirphlé teicniúil agus comhairliúcháin

1. Féadfaidh Páirtí a iarraidh ar an bPáirtí eile faisnéis faoi aon ábhar a chumhdaítear leis an gCaibidil seo a sholáthar. Soláthróidh an Páirtí eile an fhaisnéis sin laistigh de thréimhse réasúnta ama.

2. Má mheasann Páirtí go bhféadfadh éifeacht dhíobhálach shuntasach a bheith ag aon dréachtrialachán teicniúil nó ag rialachán teicniúil atá beartaithe nó nós imeachta um measúnú comhréireachta de chuid an Pháirtí eile ar thrádáil idir na Páirtithe, féadfaidh sé pléití teicniúla a iarraidh maidir lena ábhair imní maidir leis an mbeart. Déanfar an t- iarraidh sin i scríbhinn agus sainaithneofar ann:

(a) an beart;

(b) na forálacha den Chaibidil seo lena mbaineann ábhair imní an Pháirtí iarrataigh; agus

(c) na cúiseanna atá leis an iarraidh, lena n- áirítear tuairisc ar ábhair imní an Pháirtí iarrataigh maidir leis an mbeart.

3. Cuirfidh an Páirtí iarraidh de bhun an Airteagail seo chuig pointe teagmhála an Pháirtí eile arna ainmniú bhun Airteagal 16.13.

4. Ar iarraidh ó Pháirtí, tiocfaidh na Páirtithe le chéile chun na hábhair imní ardaíodh san iarraidh dá dtagraítear i mír 2 a phlé, go pearsanta nó trí fhíschomhdháil nó trí theileachomhdháil, laistigh de 60 lá ó dháta an iarrata. Déanfaidh na Páirtithe gach iarracht chun teacht ar réiteach ar an ábhar sin a bheidh chun sástacht a chéile.

5. Má mheasann an Páirtí iarrthach go bhfuil práinn leis an ábhar, féadfaidh sé a iarraidh ar an bPáirtí eile bualadh le chéile laistigh de thréimhse ama níos giorra. Breithneoidh an Páirtí eile an iarraidh sin.

6. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá an Airteagal seo gan dochar do chearta agus oibleagáidí ceachtar Páirtí faoi Chaibidil 38.

AIRTEAGAL 16.13

Pointí teagmhála

1. Ainmneoidh gach Páirtí pointe teagmhála chun comhar agus comhordú faoin gCaibidil seo a éascú agus tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile faoina mhionsonraí teagmhála. Tabharfaidh gach Páirtí fógra pras don Pháirtí eile faoi aon athrú ar na sonraí teagmhála sin.

2. Oibreoidh na pointí teagmhála i gcomhpháirt chun cur chun feidhme na Caibidle seo agus an comhar idir na Páirtithe maidir le gach ábhar a bhaineann le bacainní teicniúla ar thrádáil a éascú. Déanfaidh na pointí teagmhála na nithe seo a leanas:

(a) na plé teicniúil agus comhairliúcháin theicniúla dá dtagraítear in Airteagal 16.12 a eagrú;

PUBLIC

(b) aghaidh a thabhairt go pras ar shaincheist a tharraingeoidh Páirtí anuas maidir le caighdeáin, rialacháin theicniúla nó nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a fhorbairt, a ghlacadh nó a chur i bhfeidhm;

(c) arna iarraidh sin do Pháirtí, plé a shocrú maidir le haon ní a éiríonn as an gCaibidil seo; agus

(d) faisnéis a mhalartú maidir le forbairtí i bhfóraim neamhrialtais, réigiúnacha agus iltaobhacha a bhaineann le rialacháin theicniúla, caighdeáin, agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta.

3. Déanfaidh na pointí teagmhála cumarsáid lena chéile trí aon mhodh comhaontaithe a bheidh iomchuí chun a bhfreagrachtaí a dhéanamh.

AIRTEAGAL 16.14

An Fochoiste um Bacainní Teicniúla ar Thrádáil

Déanfaidh an Fochoiste um Bacainní Teicniúla ar Thrádáil (‘an Fochoiste’) a bhunaítear de bhun Airteagal 8.8(1) an méid seo a leanas:

(a) déanfaidh sé faireachán ar chur chun feidhme agus riar na Caibidle seo;

PUBLIC

(b) cuirfidh sé leis an gcomhar maidir le caighdeáin, rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a fhorbairt agus a fheabhsú;

(c) bunóidh sé réimsí tosaíochta leasa fhrithpháirtigh a ndéanfar obair ina leith amach anseo faoin gCaibidil seo agus déanfaidh sé machnamh ar thograí le haghaidh tionscnaimh nua;

(d) déanfaidh sé faireachán agus plé ar an méid a thiteann amach faoi Chomhaontú BTT; agus

(e) déanfaidh sé aon bheart eile a mheasann na Páirtithe a bheidh ina chúnamh dóibh chun an Chaibidil seo agus Comhaontú BTT a chur chun feidhme.

PUBLIC

CAIBIDIL 17

INFHEISTÍOCHT

ROINN A

FORÁLACHA GINEARÁLTA

AIRTEAGAL 17.1

Raon feidhme

Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta arna nglacadh nó arna gcoinneáil ar bun ag Páirtí a bhaineann le hinstitiúidí airgeadais an Pháirtí eile, le hinfheisteoirí an Pháirtí eile nó le hinfheistíochtaí na n-infheisteoirí sin in institiúidí airgeadais i gcríoch an Pháirtí sin, mar a shainmhínítear in Airteagal 25.2.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.2

Sainmhínithe

1. Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 17-A, 17-B agus 17-C:

(a) ciallaíonn ‘gníomhaíochtaí arna ndéanamh i bhfeidhmiú údaráis rialtais’ gníomhaíochtaí, lena n- áirítear seirbhísí a sholáthraítear, nach ndéantar ar bhonn tráchtála ná in iomaíocht le hoibreoir eacnamaíoch amháin nó níos mó;

(b) ciallaíonn ‘seirbhísí deisithe agus cothabhála aerárthaigh’ na gníomhaíochtaí sin arna ndéanamh le haerárthach nó le cuid de le linn dó a bheith tarraingthe siar ó sheirbhís, agus ní áirítear leo an ní ar a dtugtar gnáthchothabháil;

(c) ciallaíonn ‘seirbhísí córais áirithinte ar ríomhaire (CRS)’ seirbhís a sholáthraítear le córais ríomhairithe ina bhfuil faisnéis faoi sceidil, infhaighteacht, táillí agus rialacha táillí aeriompróirí, ar córais iad trínar féidir áirithintí a dhéanamh nó ticéid a eisiúint;

(d) ciallaíonn ‘infheistíocht faoi chumhdach’ infheistíocht atá faoi úinéireacht nó faoi rialú díreach nó indíreach infheisteoir amháin nó níos mó de chuid Páirtí i gcríoch an Pháirtí eile, a rinneadh i gcomhréir leis an dlí is infheidhme, agus arb ann di ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo nó ar bunaíodh ina dhiaidh sin í;

PUBLIC

(e) ciallaíonn ‘soláthar trasteorann seirbhísí’ seirbhís a sholáthar:

(i) ó chríoch Páirtí isteach i gcríoch an Pháirtí eile; nó

(ii) i gcríoch Páirtí chuig tomhaltóir seirbhíse an Pháirtí eile;

(f) ciallaíonn ‘gníomhaíochtaí eacnamaíocha’ aon ghníomhaíocht de chineál tionsclaíoch, tráchtála nó gairmiúil nó gníomhaíochtaí aos ceirde, lena n-áirítear soláthar seirbhísí, ach amháin gníomhaíochtaí arna ndéanamh i bhfeidhmiú údaráis rialtais;

(g) ciallaíonn ‘fiontar’ duine dlítheanach, brainse nó oifig ionadaíochta arna mbunú trí bhunaíocht;

(h) ciallaíonn ‘bunú’ fiontar a bhunú, lena n- áirítear é a éadáil[1], ag infheisteoir de chuid Páirtí i gcríoch an Pháirtí eile;

(i) ciallaíonn ‘airgeadra inmhalartaithe go héasca’ airgeadra a thrádáiltear go forleathan i margaí malairte eachtraí idirnáisiúnta agus a úsáidtear go forleathan in idirbhearta idirnáisiúnta;

[1] Tuigtear leis an téarma ‘éadáil’ rannpháirtíocht chaipitiúil i nduine dlítheanach d’fhonn naisc eacnamaíocha a bhunú nó a choinneáil ar bun.

(j) ciallaíonn ‘seirbhísí láimhseála ar an talamh’ na seirbhísí seo a leanas a chuirtear ar fáil ag aerfort ar bhonn táille nó conartha: ionadaíocht, riarachán agus maoirseacht aeriompróra; láimhseáil paisinéirí; láimhseáil bagáiste; seirbhísí rampa; lónadóireacht, ach amháin i gcás bia a ullmhú; láimhseáil aerlasta agus poist; breoslú aerárthaigh, seirbhísiú agus glanadh aerárthaigh; iompar de mhuir agus de thír; agus oibriú eitilte, riar foirne agus pleanáil eitiltí; ní áirítear na seirbhísí seo a leanas le seirbhísí láimhseála ar an talamh: féinseirbhís láimhseála; slándáil; gnáthchothabháil; deisiú agus cothabháil aerárthaí; nó bonneagar láraithe aerfoirt, atá fíor- riachtanach, a bhainistiú nó a oibriú, amhail saoráidí dí- oighrithe, córais dáilte breosla, córais láimhseála bagáiste agus córais iompair fhosaithe laistigh den aerfort;

(k) ciallaíonn ‘infheistíocht’ aon tsócmhainn atá faoi úinéireacht nó faoi rialú díreach nó indíreach infheisteora, a bhfuil saintréithe infheistíochta aici, lena n-áirítear fad ama áirithe, gealltanas caipitil nó acmhainní eile, an t-ionchas go ndéanfaí gnóthachan nó brabús, nó glacadh riosca; is féidir go n- áireofar iad seo a leanas leis na foirmeacha infheistíochta a bheidh ann:

(i) fiontar;

(ii) scaireanna, stoic agus foirmeacha eile rannpháirtíochta cothromais i bhfiontar;

(iii) bannaí, bintiúir agus ionstraimí fiachais eile de chuid fiontair;

(iv) todhchaíochtaí, roghanna agus díorthachtaí eile;

(v) lamháltais, ceadúnais, údaruithe, ceadanna agus cearta comhchosúla a bhronntar de bhun an dlí intíre[1];

(vi) conarthaí foirgníochta lándéanta, conarthaí foirgníochta, bainistíochta, táirgthe, lamháltais, nó comhroinnte brabúis agus conarthaí comhchosúla eile, lena n-áirítear conarthaí a bhfuil láithreacht maoine infheisteora i gcríoch Páirtí ag baint leo;

(vii) cearta maoine intleachtúla;

(viii) aon mhaoin shochorraithe nó dhochorraithe eile, bíodh sí inláimhsithe nó doláimhsithe, maoin agus cearta maoine gaolmhara, amhail léasanna, morgáistí, liain, agus gealltáin;

ar mhaithe le cinnteacht níos fearr:

(i) torthaí a infheistítear, caitear leo mar infheistíochtaí agus aon athrú ar an bhfoirm ina ndéanfar sócmhainní a infheistiú nó a athinfheistiú, ní dhéanann sé difear dá gcáiliú mar infheistíochtaí, ar choinníoll go gcoinníonn an fhoirm a ghlac aon infheistíocht nó athinfheistíocht comhlíontacht an tsainmhínithe ar infheistíocht i gcónaí;

(ii) ní áirítear in 'Infheistíocht' ordú nó breithiúnas a cuireadh isteach i ngníomhaíocht bhreithiúnach nó riaracháin;

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cibé acu atá saintréithe infheistíochta ag lamháltas, ceadúnas, údarú, cead nó uirlis den sórt céanna nó nach bhfuil, braitheann sé sin, *inter alia,* ar fhachtóirí amhail nádúr agus méid na gceart atá ag an sealbhóir faoi dhlí an Pháirtí sin.

(l) ciallaíonn ‘infheisteoir de chuid Páirtí’ duine nádúrtha nó dlítheanach de chuid Páirtí a fhéachann le fiontar a bhunú, a bhfuil fiontar á bhunú aige nó a bhunaigh fiontar i gcomhréir le fomhír (h);

(m) ciallaíonn ‘duine dlítheanach de chuid Páirtí’[1]:

(i) i gcás an Pháirtí AE:

(A) duine dlítheanach atá comhdhéanta nó eagraithe faoi dhlí an Aontais Eorpaigh nó faoi dhlí ceann amháin dá Bhallstáit ar a laghad agus atá i mbun oibríochtaí gnó substainteacha[2] i gcríoch an Aontais Eorpaigh; agus

(B) cuideachtaí loingseoireachta a bunaítear lasmuigh den Aontas Eorpach, agus atá á rialú ag daoine nádúrtha de chuid Ballstáit den Aontas Eorpach, a bhfuil a soithí cláraithe i mBallstát den Aontas Eorpach agus a bhfuil bratach an Bhallstáit ar foluain acu;

PUBLIC

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní mheastar gur daoine dlítheanacha de chuid Páirtí iad na cuideachtaí loingseoireachta dá dtagraítear sa sainmhíniú seo ach amháin i leith a ngníomhaíochtaí a bhaineann le seirbhísí muiriompair a sholáthar.

[2] I gcomhréir lena fhógra faoin gConradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh don EDT (WT/REG39/1), tá an tuiscint ag an bPáirtí AE gurb ionann an coincheap ‘nasc éifeachtach agus leanúnach’ le geilleagar Ballstáit den Aontas Eorpach atá cumhdaithe in Airteagal 54 den CFAE coibhéiseach agus an coincheap ‘oibríochtaí gnó substainteacha’.

(ii) i gcás na Sile:

(A) duine dlítheanach atá comhdhéanta nó eagraithe faoi dhlí na Sile agus atá ag gabháil d'oibríochtaí gnó substainteacha i gcríoch na Sile; agus

(B) cuideachtaí loingseoireachta atá bunaithe lasmuigh den tSile, agus atá á rialú ag daoine nádúrtha de chuid na Sile, a bhfuil a soithí cláraithe sa tSile agus a bhfuil bratach na Sile ar foluain acu;

(n) ciallaíonn 'oibriú' fiontar a sheoladh, a bhainistiú, a chothabháil, a úsáid, tairbhiú dó, nó é a dhíol nó cineál eile diúscartha fiontair; ag infheisteoir de chuid Páirtí i gcríoch an Pháirtí eile;

(o) ciallaíonn 'torthaí' na méideanna uile a fuarthas ó infheistíocht nó ó athinfheistíocht, lena n-áirítear brabúis, díbhinní, gnóchain chaipitiúla, ríchíosanna, ús, íocaíochtaí i ndáil le cearta maoine intleachtúla, íocaíochtaí comhchineáil agus gach ioncam dleathach eile;

(p) ciallaíonn 'díol agus margaíocht seirbhísí aeriompair' na deiseanna atá ag an aeriompróir lena mbaineann a chuid seirbhísí aeriompair a dhíol agus a mhargú faoi shaoirse, lena n- áirítear gach gné den mhargaíocht, amhail taighde margaidh, fógraíocht agus dáileadh; ní áirítear leis na gníomhaíochtaí sin praghsáil seirbhísí aeriompair ná na coinníollacha is infheidhme;

(q) ciallaíonn 'seirbhís' aon seirbhís in aon earnáil seachas seirbhísí arna soláthar i bhfeidhmiú údaráis rialtais; agus

(r) ciallaíonn 'Binse' an Binse céadchéime arna bhunú de bhun Airteagal 17.34.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.3

An ceart chun rialála

Deimhníonn na Páirtithe an ceart chun rialú a dhéanamh laistigh dá gcríocha chun cuspóirí beartais dlisteanacha a bhaint amach, mar shampla sláinte phoiblí, seirbhísí sóisialta, oideachas, sábháilteacht, an comhshaol, lena n-áirítear athrú aeráide, agus an mhoráltacht phoiblí a chosaint, cosaint shóisialta nó tomhaltóirí, príobháideacht agus cosaint sonraí nó éagsúlacht chultúrtha a chur chun cinn agus a chosaint.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.4

Gaol le caibidlí eile

1. I gcás neamhréireacht a bheith idir an Chaibidil seo agus Caibidil 25, is ag Caibidil 25 a bheidh tosaíocht a mhéid atá siad ar neamhréir le chéile.

2. Aon cheanglas a chuireann Páirtí ar sholáthróir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile bannaí nó cineál eile urrúis airgeadais a phostáil mar choinníoll le haghaidh seirbhís trasteorann a sholáthar ina chríoch, ní fhágann sin ina aonar go mbíonn feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta a ghlacann an Páirtí nó a choinníonn sé ar bun maidir le soláthar trasteorann na seirbhíse sin. Bíonn feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta a ghlacann an Páirtí nó a choinníonn sé ar bun maidir leis an mbanna nó leis an urrús airgeadais postáilte más rud é gur infheistíocht faoi chumhdach é an banna nó an t-urrús airgeadais sin.

AIRTEAGAL 17.5

Diúltú sochar

Féadfaidh Páirtí sochair na Caibidle seo a dhiúltú d'infheisteoir den Pháirtí eile, nó d'infheistíocht faoi chumhdach, má ghlacann nó má choinníonn an Páirtí diúltaithe bearta a bhaineann leis an tsíocháin agus an tslándáil idirnáisiúnta a chothabháil, lena n- áirítear cearta an duine a chosaint, ar bearta iad:

(a) lena ndéantar idirbhearta leis an infheisteoir nó an infheistíocht faoi chumhdach sin a thoirmeasc; nó

(b) a shárófaí nó a rachfaí timpeall orthu más rud é gur tugadh sochair na Caibidle seo don infheisteoir nó don infheistíocht faoi chumhdach sin, lena n-áirítear i gcás ina dtoirmisctear leis na bearta idirbhearta le duine ar leis ceachtar acu nó a bhfuil ceachtar acu faoina rialú.

AIRTEAGAL 17.6

An Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht

Bunaítear an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht ('Fochoiste') de bhun Airteagal 8.8(1). Agus aird á tabhairt ar ábhair a bhaineann leis an infheistíocht, déanfaidh an Fochoiste faireachán ar chur chun feidhme na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 17-A, 17-B agus 17-C, agus áiritheoidh sé cur chun feidhme ceart na Caibidle seo.

ROINN B

LÉIRSCAOILEADH INFHEISTÍOCHTAÍ AGUS NEAMH-IDIRDHEALÚ

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.7

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an Roinn seo maidir le bearta, arna nglacadh nó arna gcoinneáil ar bun ag Páirtí ina chríoch, lena ndéantar difear do bhunú fiontair nó d'oibriú infheistíochta faoi chumhdach i ngach gníomhaíocht eacnamaíoch ag infheisteoir de chuid an Pháirtí.

2. Níl feidhm ag an Roinn seo maidir leis na nithe a leanas:

(a) seirbhísí closamhairc;

(b) cabatáiste muirí náisiúnta[1]; nó

[1] Gan dochar do raon feidhme na ngníomhaíochtaí a d'fhéadfaí a mheas mar chabatáiste faoin reachtaíocht náisiúnta ábhartha, cumhdaíonn cabatáiste náisiúnta muirí faoin gCaibidil seo paisinéirí nó earraí a iompar idir calafort nó pointe atá suite sa tSile nó i mBallstát den Aontas Eorpach agus calafort nó pointe eile atá suite sa tSile nó sa Bhallstát céanna den Aontas Eorpach, lena n-áirítear ar a scairbh ilchríochach, dá bhforáiltear i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige, arna dhéanamh, agus trácht a thosaíonn agus a chríochnaíonn sa chalafort nó sa phointe céanna atá suite sa tSile nó i mBallstát den Aontas Eorpach.

(c) seirbhísí aeir náisiúnta agus idirnáisiúnta nó seirbhísí gaolmhara a thacaíonn le seirbhísí aeir[1], bíodh siad sceidealaithe nó ná bíodh, agus seirbhísí a bhaineann go díreach le feidhmiú ceart tráchta, seachas:

(i) seirbhísí deisithe agus cothabhála aerárthaigh a dtugtar aerárthach as seirbhís le linn a bhfeidhmiú;

(ii) díol agus margaíocht seirbhísí aeriompair;

(iii) seirbhísí córais áirithinte ar ríomhaire (CAR); agus

(iv) seirbhísí láimhseála ar an talamh.

3. Níl feidhm ag Airteagail 17.8, 17.9, 17.11, 17.12 ná 17.13 maidir le soláthar poiblí.

4. Níl feidhm ag Airteagail 17.8, 17.9, 17.11 ná 17.13 maidir le fóirdheontais arna soláthar ag Páirtí, lena n-áirítear iasachtaí, ráthaíochtaí agus árachas lena dtacaíonn an rialtas.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, le haersheirbhísí nó seirbhísí gaolmhara mar thaca le haersheirbhísí, áirítear na seirbhísí seo a leanas: an t- aeriompar; seirbhísí a sholáthraítear trí úsáid a bhaint as aerárthach nach é is príomhchuspóir dó earraí nó paisinéirí a iompar, amhail oiliúint eitilte maidir le haerchomhrac dóiteáin, fámaireacht, spraeáil, suirbhéireacht, mapáil, grianghrafadóireacht, léim pharaisiúit, tarraingt faoileoirí, ardú le héileacaptar chun lománaíocht agus tógáil a dhéanamh, agus aersheirbhísí talmhaíochta, tionsclaíocha agus cigireachta eile; aerárthaí a fháil ar cíos le criú; agus seirbhísí oibriúcháin aerfoirt.

AIRTEAGAL 17.8

Rochtain ar an margadh

Sna hearnálacha nó sna fo- earnálacha ina ndéantar gealltanais i ndáil le rochtain ar an margadh, ní dhéanfaidh Páirtí beart a ghlacadh ná a choinneáil ar bun, i ndáil le rochtain ar an margadh, trí bhunú nó trí oibriú ag infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile nó ag fiontair ar infheistíocht faoi chumhdach í, cibé acu ar bhonn a chríche uile nó ar bhonn foroinn chríochach , ar beart é lena ndéanfar an méid seo a leanas:

(a) líon na bhfiontar a fhéadfaidh gníomhaíocht eacnamaíoch shonrach a dhéanamh, bíodh sé i bhfoirm cuótaí uimhriúla, monaplachtaí nó cearta eisiacha nó i bhfoirm an cheanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch;

(b) teorainn a chur le luach iomlán na n-idirbheart nó na sócmhainní i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó i bhfoirm ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch;

(c) an líon iomlán oibríochtaí nó cainníocht iomlán an aschuir arna shloinneadh mar aonaid uimhriúla ainmnithe i bhfoirm cuótaí nó i bhfoirm an cheanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch[1];

(d) lena ndéanfar cineálacha sonracha eintitis dhlíthiúil nó comhfhiontair trínar féidir le hinfheisteoir de chuid an Pháirtí eile gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh a shrianadh nó lena ndéanfar riachtanach iad; nó

[1] Ní chumhdaítear le fomhíreanna (a), (b) agus (c) bearta a dhéantar chun táirgeadh táirge talmhaíochta nó iascaigh a theorannú.

(e) an líon iomlán daoine nádúrtha a fhéadfar a fhostú in earnáil ar leith nó a fhéadfar a fhostú i bhfiontar agus atá riachtanach le haghaidh gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó i bhfoirm an cheanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch, agus atá bainteach go díreach leis an ngníomhaíocht sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.9

Cóir náisiúnta

1. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile agus d'fhiontair ar infheistíocht faoi chumhdach í, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna[1], dá infheisteoirí agus dá bhfiontair féin, maidir leis an mbunú.

2. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile agus d'infheistíochtaí faoi chumhdach, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna[2], dá infheisteoirí agus dá bhfiontair féin, maidir lena n-oibriú.

---

1 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

2 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

3. Is éard is brí leis an gcóir a thugann Páirtí faoi mhíreanna 1 agus 2:

(a) maidir le rialtas réigiúnach nó áitiúil de chuid na Sile, ciallaíonn sé cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí a thugann an rialtas sin, i gcúinsí den chineál céanna, d'infheisteoirí na Sile agus dá n-infheistíochtaí ina críoch;

(b) maidir le rialtas Ballstáit den Aontas Eorpach nó rialtas i mBallstát den Aontas Eorpach, ciallaíonn sé cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí a thugann an rialtas sin, i gcúinsí den chineál céanna, d'infheisteoirí an Bhallstáit sin agus dá n-infheistíocht ina chríoch[1].

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.10

Soláthar poiblí

1. Áiritheoidh gach Páirtí go dtabharfar cóir d'fhiontair ar infheistíocht faoi chumhdach í, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugtar, i gcúinsí den chineál céanna, dá bhfiontair féin i ndáil le haon bheart maidir le ceannach earraí nó seirbhísí ag eintiteas soláthair chun críoch rialtais.

[1] Ar maithe le cinnteacht níos fearr, an chóir a thugann rialtas Ballstáit nó rialtas i mBallstát, áirítear leis sin an leibhéal réigiúnach rialtais agus an leibhéal áitiúil rialtais, i gcás inarb infheidhme.

2. Cur i bhfeidhm na hoibleagáide cóireála náisiúnta dá bhforáiltear san Airteagal seo, tá sé de bheith faoi réir eisceachtaí slándála agus eisceachtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagal 28.3.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.11

Cóir an náisiúin barrfhabhair

1. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile agus d'fhiontair ar infheistíocht faoi chumhdach í, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna[1], d'infheisteoirí de chuid tríú tír agus dá bhfiontair, maidir leis an mbunú.

2. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile agus dá n-infheistíochtaí faoi chumhdach, i ndáil leis an oibriú, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna[2], d'infheisteoirí de chuid tríú tír agus dá bhfiontair.

3. Ní fhorléireofar míreanna 1 agus 2 mar mhíreanna chun a chur d'oibleagáid ar Pháirtí tairbhe aon chóra a thabhairt d'infheisteoirí an Pháirtí eile nó d'infheistíochtaí faoi chumhdach, ar cóir í a eascraíonn as bearta lena ndéantar foráil d'aitheantas a thabhairt do na caighdeáin, lena n- áirítear do na caighdeáin nó do na critéir chun duine nádúrtha nó fiontar a údarú, nó chun ceadúnas nó deimhniúchán a thabhairt dóibh gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh, nó aitheantas a thabhairt do bhearta stuamachta.

---

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

[2] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní áirítear nósanna imeachta um réiteach díospóidí infheistíochta ná sásraí dá bhforáiltear i gcomhaontuithe idirnáisiúnta leis an gcóir dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2. Ní hionann na forálacha substainteacha iad féin atá i gconarthaí infheistíochta idirnáisiúnta nó i gcomhaontuithe trádála eile agus ‘cóir’ dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2, agus mar sin ní fhéadfadh sárú an Airteagail seo a bheith mar thoradh orthu, in éagmais bearta a ghlacann Páirtí nó a choinníonn Páirtí ar bun. Féadfaidh bearta Páirtí, a chuirtear i bhfeidhm de bhun forálacha substainteacha den sórt sin, a bheith ina ‘cóir’ faoin Airteagal seo agus, dá bhrí sin, féadfaidh sárú ar an Airteagal seo eascairt astu.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.12

Ceanglais feidhmíochta

1. Ní dhéanfaidh Páirtí, i ndáil le bunú fiontair nó le hoibriú infheistíochta de chuid Páirtí nó de chuid tríú tír ina críoch, aon cheanglas a fhorchur ná a fhorfheidhmiú, ná aon ghealltanas ná tiomantas a fhorfheidhmiú:

(a) leibhéal nó céatadán ar leith d’earraí nó seirbhísí a onnmhairiú;

(b) leibhéal nó céatadán ar leith d’ábhar intíre a bhaint amach;

(c) tosaíocht a thabhairt d’earra a tháirgtear nó do sheirbhís a sholáthraítear ina chríoch nó earraí nó seirbhísí a cheannach nó a úsáid, nó earraí nó seirbhísí a cheannach ó dhaoine nádúrtha nó ó fhiontair ina chríoch;

(d) méid nó luach na n-allmhairí a cheangal ar bhealach ar bith le méid nó luach na n-onnmhairí nó le méid na n-insreabh malairte eachtraí atá bainteach leis an infheistíocht sin;

(e) chun srian a chur ar dhíolacháin earraí nó seirbhísí ina chríoch a tháirgeann an fiontar sin nó a sholáthraíonn sé, trí na díolacháin sin a cheangal le méid nó luach a onnmhairí nó a insreabh malairte eachtraí ar bhealach ar bith;

(f) teicneolaíocht, próiseas táirgthe nó eolas dílsithe eile a aistriú chuig duine nádúrtha nó chuig fiontar ina chríoch;

(g) chun na hearraí a tháirgeann sé nó na seirbhísí a sholáthraíonn sé a sholáthar go heisiach ó chríoch an Pháirtí sin do réigiún ar leith nó don mhargadh domhanda;

(h) chun ceanncheathrú an infheisteora sin a shuí le haghaidh réigiún sonrach den domhan atá níos leithne ná críoch an Pháirtí nó an margadh domhanda ina chríoch;

(i) líon nó céatadán áirithe dá náisiúnaigh a earcú;

(j) srian a chur ar onnmhairiú nó ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú; nó

PUBLIC

(k) maidir le haon chonradh ceadúnais a bheidh ann tráth a fhorchuirfear nó a fhorfheidhmeofar an ceanglas, nó aon ghealltanas nó gnóthas a fhorfheidhmeofar, nó aon chonradh ceadúnais amach anseo[1] a dhéanfar faoi shaoirse idir an t-infheisteoir agus duine nádúrtha nó duine dlítheanach nó aon eintiteas eile ina chríoch, ar choinníoll go bhforchuirfear nó go gcuirfear i bhfeidhm an ceanglas nó go bhforfheidhmeofar an gealltanas nó an gnóthas, ar bhealach arb ionann é agus cur isteach go díreach ar an gconradh ceadúnais sin trí údarás rialtasach neamhbhreithiúnach de chuid Páirtí a fheidhmiú, chun na nithe seo a leanas a ghlacadh:

(i) ráta nó méid áirithe ríchíosa faoi bhun leibhéal áirithe faoi chonradh ceadúnais; nó

(ii) fad áirithe téarma maidir le conradh ceadúnais.

2. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, níl feidhm ag fomhír (k) de mhír 1 nuair a thugtar an conradh ceadúnais i gcrích idir an t-infheisteoir agus Páirtí.

3. I ndáil le Páirtí nó tríú tír fiontar a bhunú nó a oibriú ina chríoch, ní chuirfidh Páirtí comhlíonadh aon cheann de na ceanglais seo a leanas mar choinníoll le buntáiste a fháil nó leanúint de bhuntáiste a fháil:

(a) chun leibhéal nó céatadán ar leith d'ábhar intíre a bhaint amach;

[1] Ciallaíonn conradh ceadúnais dá dtagraítear sa fhomhír seo aon chonradh a bhaineann le ceadúnú teicneolaíochta, próiseas táirgthe, nó faisnéis dílseánaigh eile.

(b) tosaíocht a thabhairt d'earra a tháirgtear nó do sheirbhís a sholáthraítear ina chríoch nó earraí nó seirbhísí a cheannach nó a úsáid, nó earraí nó seirbhísí a cheannach ó dhaoine nádúrtha nó ó fhiontair ina chríoch;

(c) chun méid nó luach na n-allmhairí a cheangal ar bhealach ar bith le méid nó luach na n-onnmhairí nó le méid na n-insreabh malairte eachtraí atá bainteach leis an infheistíocht sin;

(d) chun srian a chur ar dhíolacháin earraí nó seirbhísí ina chríoch a tháirgeann an fiontar sin nó a sholáthraíonn sé, trí na díolacháin sin a cheangal le méid nó luach a onnmhairí nó a insreabh malairte eachtraí ar bhealach ar bith; nó

(e) srian a chur ar onnmhairiú nó ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú.

4. Ní fhorléireofar mír 3 mar mhír lena gcuirtear cosc ar Pháirtí coinníoll a dhéanamh de bhuntáiste a fháil nó a fháil go leanúnach, i dtaca le fiontar a bheith á bhunú nó á oibriú ina chríoch ag infheisteoir de chuid Páirtí nó tríú tír, ar chomhlíonadh ceanglais maidir le táirgeadh a lonnú, seirbhís a sholáthar, oibrithe a oiliúint nó a fhostú, saoráidí áirithe a thógáil nó a leathnú, nó taighde agus forbairt a dhéanamh ina chríoch.

PUBLIC

5. Ní bheidh feidhm ag fomhíreanna (f) ná (k) de mhír 1 sna cásanna seo a leanas:

(a) nuair a údaraíonn Páirtí ceart maoine intleachtúla a úsáid i gcomhréir le hAirteagal 31 nó le hAirteagal 31*bis* de Chomhaontú TRIPS, nó nuair a ghlacann nó nuair a chothaíonn sé bearta lena ndéantar den riachtanas é go nochtar sonraí nó faisnéis dílseánaigh a thagann faoi raon feidhme mhír 3 d'Airteagal 39 de Chomhaontú TRIPS agus atá comhsheasmhach léi; nó

(b) go bhforchuirtear nó go gcuirtear i bhfeidhm an ceanglas, nó go bhforfheidhmíonn cúirt, binse riaracháin, nó údarás iomaíochta an gealltanas nó an gnóthas chun cleachtas a leigheas a chinntear tar éis próiseas breithiúnach nó riaracháin a bheith ina shárú ar dhlí iomaíochta an Pháirtí.

6. Níl feidhm ag fomhíreanna (a), (b) ná (c) de mhír 1 ná ag pointí (a) ná (b) de mhír 3 maidir le ceanglais cháilíochta le haghaidh earraí nó seirbhísí i ndáil le rannpháirtíocht i gcláir chun onnmhairiú a spreagadh ná i gcláir um chúnamh eachtrach.

7. Níl feidhm ag fomhíreanna (a) ná (b) de mhír 3 maidir le ceanglais arna bhforchur ag Páirtí is allmhaireoir maidir leis an ábhar nach mór a bheith le fáil in earra chun go gcáileoidh sé le haghaidh taraifí fabhracha nó cuótaí fabhracha.

PUBLIC

8. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní fhorléireofar an tAirteagal seo mar ní a cheanglaíonn ar Pháirtí cead a thabhairt seirbhís ar leith a sholáthar ar bhonn trasteorann i gcás ina nglacfaidh nó ina gcothóidh an Páirtí sin srianta nó toirmisc ar an soláthar seirbhísí sin a bheidh i gcomhréir leis na forchoimeádais, na coinníollacha nó na cáilíochtaí a shonraítear maidir le hearnáil, fo-earnáil nó gníomhaíocht a liostaítear in Iarscríbhinní 17-A, 17-B agus 17-C.

9. Tá an tAirteagal seo gan dochar do ghealltanais a rinne Páirtí faoi Chomhaontú EDT.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.13

Bainistíocht shinsearach agus boird stiúrthóirí

Ní cheanglóidh Páirtí ar fhiontar an Pháirtí sin, ar infheistíocht faoi chumhdach é, daoine nádúrtha d'aon náisiúntacht ar leith a cheapadh mar chomhaltaí de bhoird stiúrthóirí, nó i bpost ardbhainistíochta, amhail feidhmeannaigh nó bainisteoirí.

AIRTEAGAL 17.14

Bearta neamh-chomhréireacha

1. Níl feidhm ag Airteagail 17.9, 17.11, 17.12 agus 17.13 maidir leis an méid seo a leanas:

(a) aon bheart neamh- chomhréireach atá ann cheana a gcoinníonn aon cheann de na comhlachtaí seo a leanas ar bun é:

(i) i gcás an Pháirtí AE:

(A) an tAontas Eorpach, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-1;

(B) rialtas láir Ballstáit, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-1;

(C) leibhéal réigiúnach rialtais Ballstáit, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-1; nó

(D) leibhéal áitiúil rialtais; agus

(ii) i gcás na Sile:

(A) an rialtas láir, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-2;

PUBLIC

(B) leibhéal réigiúnach rialtais, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-2; nó

(C) leibhéal áitiúil rialtais;

(b) leanúint ar aghaidh le haon bheart neamh- chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo, nó athnuachan pras birt neamh- chomhréirigh; nó

(c) modhnú ar bheart neamh-chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo a mhéid nach laghdaíonn an leasú comhréireacht an bhirt, mar a bhí sé ann díreach roimh an modhnú, le hAirteagal 17.9, 17.11, 17.12 ná 17.13.

2. Níl feidhm ag Airteagal 17.9, 17.11, 17.12 agus 17.13 maidir le bearta de chuid Páirtí maidir le hearnálacha, fo- earnálacha nó gníomhaíochtaí, mar a leagtar amach sa sceideal a ghabhann le hIarscríbhinn 17-B.

3. Ní dhéanfaidh Páirtí, faoi aon bheart arna ghlacadh tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo agus a chumhdaítear leis na forchoimeádais a leagtar amach in Iarscríbhinn 17-B, a cheangal ar infheisteoir de chuid an Pháirtí eile, mar gheall ar a náisiúntacht, infheistíocht faoi chumhdach atá ann tráth a dtiocfaidh an beart atá ann cheana a dhíol nó fáil réidh léi ar shlí eile.

4. Níl feidhm ag Airteagal 17.8 maidir le haon bheart de chuid Páirtí atá i gcomhréir leis na gealltanais a leagtar amach in Iarscríbhinn 17-C.

PUBLIC

5. Níl feidhm ag Airteagail 17.9 agus 17.11 maidir le haon bheart de chuid Páirtí arb é atá ann eisceacht nó maolú ar Airteagal 3 nó 4 de Chomhaontú TRIPS, dá bhforáiltear go speisialta in Airteagail 3, 4 agus 5 den Chomhaontú sin.

6. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní dhéanfar Airteagail 17.9 agus 17.11 a fhorléiriú mar Airteagail lena gcuirtear cosc ar Pháirtí ceanglais faisnéise a fhorordú, lena n-áirítear chun críoch staidrimh, i dtaca le hinfheisteoirí de chuid an Pháirtí eile nó de chuid infheistíocht faoi chumhdach a bhunú nó a oibriú, ar choinníoll nach bealach é chun dul timpeall ar oibleagáidí an Pháirtí sin faoi na hAirteagail sin.

PUBLIC

ROINN C

COSAINT INFHEISTÍOCHTA

AIRTEAGAL 17.15

Raon feidhme

Tá feidhm ag an Roinn seo maidir le bearta arna nglacadh nó arna choinneáil ar bun ag Páirtí, ar beart é lena ndéanfaí difear do na nithe seo a leanas:

(a) infheistíocht faoi chumhdach; agus

(b) infheisteoirí de chuid Páirtí i ndáil le hoibriú infheistíochta faoi chumhdach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.16

Bearta infheistíochta agus rialála

1. Tá feidhm ag Airteagal 17.3 maidir leis an Roinn seo i gcomhréir leis an Airteagal seo.

2. Ní léireofar an Roinn seo mar ghealltanas ag Páirtí gan a chreat rialála agus dlíthiúil a athrú, lena n- áirítear ar bhealach lena bhféadfaí tionchar diúltach a imirt ar oibriú infheistíochtaí faoi chumhdach nó ionchais an infheisteora i ndáil le brabús a dhéanamh.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní leor ann féin fóirdheontas nó deontas a eisiúint, a athnuachan nó a choinneáil ar bun, nó a mhodhnú nó a laghdú, chun sárú ar oibleagáidí faoin Roinn seo a bheith ann, fiú má tharlaíonn caillteanas nó damáiste don infheistíocht faoi chumhdach mar thoradh air sin:

(a) in éagmais aon ghealltanais shonraigh faoin dlí nó faoi chonradh an fóirdheontas nó an deontas sin a eisiúint, a athnuachan nó a choinneáil ar bun; nó

(b) i gcomhréir le haon téarmaí nó coinníollacha atá ceangailte leis an bhfóirdheontas nó an deontas sin a eisiúint, a athnuachan, a choinneáil, a mhodhnú, nó a laghdú ar bun.

4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní fhorléireofar aon ní sa Roinn seo mar ní lena gcuirfí cosc ar Pháirtí scor d'fhóirdheontas a dheonú[1] nó aisíocaíocht an fhóirdheontais a iarraidh, i gcás inar ordaigh ceann dá údaráis inniúla an ghníomhaíocht sin[2], nó ní fhorléireofar aon ní inti lena gceanglófaí ar an bPáirtí sin an t-infheisteoir a chúiteamh ina leith.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.17

Cóir d'infheisteoirí agus d'infheistíochtaí faoi chumhdach

1. Tabharfaidh gach Páirtí cóir chothrom agus chomhionann ina chríoch d'infheistíochtaí faoi chumhdach agus infheisteoirí an Pháirtí eile, maidir lena n-infheistíochtaí faoi chumhdach, agus tabharfaidh sé cosaint agus slándáil iomlán dóibh i gcomhréir le míreanna 2 go 6.

[1] I gcás an Pháirtí AE, tá 'státchabhair', mar a shainmhínítear í i ndlí an Aontais, ar áireamh le 'fóirdheontas'.

[2] I gcás an Pháirtí AE, is iad an Coimisiún Eorpach nó cúirt nó binse de chuid Ballstáit na húdaráis inniúla atá i dteideal na gníomhaíochtaí dá dtagraítear sa mhír seo a ordú, agus dlí an Aontais maidir le Státchabhair á chur i bhfeidhm acu.

2. Sháródh Páirtí oibleagáid na córa cothroime agus comhionainne dá dtagraítear i mír 1 dá mbeadh aon cheann den mhéid seo a leanas i gceist le beart nó le sraith beart[1]:

(a) séanadh an cheartais in imeachtaí coiriúla, sibhialta nó riaracháin;

(b) sárú bunúsach ar phróis chuí in imeachtaí breithiúnacha agus riaracháin;

(c) treallachas follasach;

PUBLIC

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, agus cinneadh á dhéanamh aige an sárú ar oibleagáid chóir chothrom agus chomhionann atá sa bheart nó sa tsraith beart, cuirfidh an Binse an méid seo a leanas san áireamh, i measc nithe eile:

(i) maidir le fomhíreanna (a) agus (b), cé acu a bhí nó nach raibh mí-iompar tromchúiseach nach mbeadh inghlactha ag breithiúna i gceist leis an mbeart nó leis an tsraith beart; ní hionann an fíoras ann féin, gur diúltaíodh nó gur díbheadh, i nós imeachta intíre, dúshlán ag infheisteoir in aghaidh an bhirt iomardaithe, gur séanadh ceartas dá dtagraítear i bhfomhír (a) ná gur theip ar an dúshlán ar bhealach eile;

(ii) maidir le fomhíreanna (c) agus (d), cé acu arbh é nach raibh an beart nó an tsraith beart bunaithe go follasach ar réasúnaíocht nó ar fhíoras, nó go raibh siad bunaithe go follasach ar fhorais neamhdhlisteanacha amhail dochar nó claontacht; ní hionann iontu féin neamhdhleathacht, nó cur i bhfeidhm neamh- chomhsheasmhach nó amhrasach beartas nó nós imeachta, agus treallachas follasach dá dtagraítear i bhfomhír (c), cé gur dóchúil gur treallachas nó idirdhealú follasach, dá dtagraítear i bhfomhír (c) agus (d), atá i ndlí, rialachán nó beart a shéanadh go hiomlán gan údar cuí, gan chúis, nó in iompar a bhfuil an t-infheisteoir nó an infheistíocht faoi chumhdach dá chuid ina sprioc sonrach aige agus é de chuspóir leis sin damáiste a dhéanamh;

(iii) maidir le fomhír (e), cé acu a ghníomhaigh nó nár ghníomhaigh Páirtí *ultra vires* agus cé acu a bhí nó nach raibh na heachtraí de chomhéigean nó ciapadh líomhnaithe athdhéanta agus marthanach.

(d) idirdhealú spriocdhírithe ar fhorais atá éagórach go follasach, amhail inscne, cine nó creideamh reiligiúnach; nó

(e) cóir dhrochídeach d'infheisteoirí, amhail comhéigean, éigeantas, ciapadh.

3. Agus an sárú dá dtagraítear i mír 2 á chinneadh, féadfaidh an Binse uiríll shonracha gan débhrí a rinne Páirtí chuig infheisteoir a chur san áireamh, a raibh an t-infheisteoir ag brath air go réasúnach agus é ag cinneadh an infheistíocht faoi chumhdach a dhéanamh nó a choinneáil ar bun, ach ar chuir an Páirtí ó rath é ina dhiaidh sin.

4. Tagraíonn cosaint agus slándáil iomlán dá dtagraítear i mír 1 d'oibleagáidí an Pháirtí maidir le slándáil fhisiceach infheisteoirí agus infheistíochtaí faoi chumhdach[1].

5. Ar mhaithe le tuilleadh cinnteachta, ní sárú ar an Airteagal seo é sárú ar fhoráil eile den Chomhaontú seo, nó sárú d'aon chomhaontú idirnáisiúnta eile.

6. Ní shuitear, ann féin nó as féin, leis an bhfíoras go sáraíonn beart dlí de chuid Páirtí gur sáraíodh an tAirteagal seo. Chun a áirithiú cé acu an sáraíonn an beart an tAirteagal seo nó nach sáraíonn, breithneoidh an Binse ar cé acu a ghníomhaigh Páirtí go neamh-comhsheasmhach le míreanna 1 go 4 nó nár ghníomhaigh.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tagraíonn 'cosaint agus slándáil iomlán' d'oibleagáidí Páirtí gníomhú de réir mar is gá le réasún chun slándáil fhisiceach infheisteoirí agus infheistíochtaí faoi chumhdach a chosaint.

AIRTEAGAL 17.18

Cóir i gcás achrainn

1. Infheisteoirí de chuid Páirtí a bhfulaingíonn a n-infheistíochtaí faoi chumhdach caillteanais de dheasca cogaidh nó coinbhleachta armtha eile, réabhlóide nó achrainn shibhialta eile, nó de dheasca staid éigeandála náisiúnta[1] i gcríoch an Pháirtí eile, déanfaidh an Páirtí is deireanaí a luadh cóir nach lú fabhar ná an chóir a thugann an Páirtí sin dá infheisteoirí féin, nó d'infheisteoirí aon tríú tír, maidir le haiseag, slánaíocht, cúiteamh nó cineálacha eile socraíochta, a thabhairt do na hinfheisteoirí sin.

2. Gan dochar do mhír 1, maidir le hinfheisteoirí de chuid Páirtí a fhulaingíonn, in aon cheann de na cásanna dá dtagraítear sa mhír sin, caillteanais i gcríoch an Pháirtí eile, tabharfaidh an Páirtí sin aiseag nó cúiteamh pras, leordhóthanach agus éifeachtach dóibh, más toradh iad na caillteanais sin ar na nithe seo a leanas:

(a) foréileamh na hinfheistíochta faoi chumhdach dá gcuid nó cuid di ag fórsaí armtha nó údaráis an Pháirtí eile; nó

(b) scrios na hinfheistíochta faoi chumhdach dá gcuid nó cuid di ag fórsaí armtha nó údaráis an Pháirtí eile, mura raibh gá leis sin de bharr riachtanas na staide.

3. Cinnfear méid an chúitimh dá dtagraítear i mír 2 den Airteagal seo i gcomhréir le hAirteagal 17.19(2) ón dáta foréileamh nó scriosta go dtí dáta na híocaíochta iarbhír.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní sárú ann féin ar an bhforáil seo é an t-aon dearbhú maidir le staid éigeandála náisiúnta.

AIRTEAGAL 17.19

Díshealbhú[1]

1. Ní dhéanfaidh Páirtí infheistíocht faoi chumhdach a náisiúnú nó a dhíshealbhú go díreach, nó go hindíreach trí bhearta a mbeadh éifeacht acu a bheadh coibhéiseach le náisiúnú nó díshealbhú ('díshealbhú'), ach amháin sna cásanna seo a leanas:

(a) chun críche poiblí;

(b) ar bhealach neamh-idirdhealaitheach;

(c) ar chúiteamh atá pras, leordhóthanach agus éifeachtach a íoc; agus

(d) i gcomhréir le próis chuí an dlí.

2. Maidir leis an gcúiteamh dá dtagraítear i bhfomhír (c) de mhír 1:

(a) íocfar gan mhoill é;

(b) beidh sé coibhéiseach le margadhluach cóir na hinfheistíochta díshealbhaithe díreach sular tharla an díshealbhú ('dáta an díshealbhaithe') nó ar tháinig an díshealbhú atá ag tarlú chun solais, cibé acu is luaithe;

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, léirmhíneofar an tAirteagal seo i gcomhréir le hIarscríbhinn 17-D.

(c) beidh sé go hiomlán inréadaithe agus inaistrithe go héasca in aon airgeadra inmhalartaithe go héasca; agus

(d) áireofar ús leis ar ghnáthráta tráchtála ó dháta an díshealbhaithe go dtí dáta na híocaíochta.

3. Faoi dhlí an Pháirtí atá ag díshealbhú, beidh sé de cheart ag an infheisteoir lena mbaineann athbhreithniú pras a fháil ar a éileamh agus ar luacháil a infheistíochta, ar athbhreithniú é a dhéanfaidh údarás breithiúnach nó údarás neamhspleách eile de chuid an Pháirtí sin, i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar amach san Airteagal seo.

4. Níl feidhm ag an Airteagal seo maidir le heisiúint ceadúnas éigeantach arna ndeonú i ndáil le cearta maoine intleachtúla, ná níl feidhm aige maidir le cearta den sórt sin a chúlghairm, a theorannú ná a chruthú, a mhéid atá an eisiúint, an chúlghairm nó an cruthú sin i gcomhréir le Comhaontú TRIPS[1].

AIRTEAGAL 17.20

Aistrithe[2]

1. Ceadóidh gach Páirtí go bhféadfar gach aistriú a bhaineann le hinfheistíocht faoi chumhdach a dhéanamh in airgeadra inmhalartaithe go héasca, gan bhac agus gan mhoill, agus ar an ráta malairte margaidh atá ann lá an aistrithe. Áirítear an méid seo a leanas le haistrithe den sórt sin:

(a) ranníocaíochtaí le caipiteal;

---

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, áirítear le cúlghairm ceart maoine intleachtúla dá dtagraítear sa mhír seo cealú nó neamhniú na gceart sin, agus áirítear le teorannú ar chearta maoine intleachtúla eisceachtaí ó na cearta sin.

[2] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá an tAirteagal seo faoi réir Iarscríbhinn 17-E.

(b) brabúis, díbhinní, gnóchain chaipitiúla agus torthaí eile, fáltais ó dhíol na hinfheistíochta faoi chumhdach iomláine nó aon chuid di nó ó leachtú iomlán nó páirteach na hinfheistíochta faoi chumhdach;

(c) ús, íocaíochtaí ríchíosa, táillí bainistíochta, cúnamh teicniúil agus táillí eile;

(d) íocaíochtaí arna ndéanamh faoi chonradh arna dhéanamh ag infheisteoir de chuid an Pháirtí eile, nó ag a infheistíocht faoi chumhdach, lena n-áirítear íocaíochtaí arna ndéanamh de bhun comhaontú iasachta;

(e) tuilleamh agus luach saothair eile a fhaigheann pearsanra a fhostaítear ón gcoigríoch atá ag obair i ndáil le hinfheistíocht faoi chumhdach;

(f) íocaíochtaí arna ndéanamh de bhun Airteagal 17.18 agus Airteagal 17.19; agus

(g) íocaíochtaí a eascraíonn as Cuid D a chur i bhfeidhm.

2. Ní fhéadfaidh Páirtí a éileamh go n-aistreoidh a infheisteoirí an t-ioncam, an tuilleamh, an brabús nó na méideanna eile arna ndíorthú ó infheistíochtaí faoi chumhdach i gcríoch an Pháirtí eile nó is inchurtha i leith na n-infheistíochtaí sin, agus ní fhorchuirfidh Páirtí pionós ar a infheisteoirí mura ndéanann siad amhlaidh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.21

Seachaíocht

Má dhéanann Páirtí, nó aon ghníomhaireacht arna hainmniú ag an bPáirtí sin, íocaíocht le hinfheisteoir de chuid an Pháirtí sin faoi ráthaíocht, faoi chonradh árachais nó faoi chineál eile slánaíochta a rinne sé maidir le hinfheistíocht faoi chumhdach, aithneoidh an Páirtí eile ar ina chríoch a rinneadh an infheistíocht faoi chumhdach seachaíocht nó aistriú aon chearta a bheadh ag an infheisteoir faoin gCaibidil seo i leith na hinfheistíochta faoi chumhdach murach an tseachaíocht, agus ní dhéanfaidh an t-infheisteoir na cearta sin a shaothrú go méid na seachaíochta.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.22

Foirceannadh

1. Má fhoirceanntar an Comhaontú seo de bhun Airteagal 41.13, leanfaidh an Roinn seo agus Roinn D d'éifeacht a bheith acu go ceann tréimhse cúig bliana eile ó dháta an fhoirceanta, maidir le hinfheistíochtaí a rinneadh roimh dháta an fhoirceanta sin.

2. Cuirfear síneadh leis an tréimhse dá dtagraítear i mír 1 ar feadh tréimhse bhreise amháin 5 bliana, ar choinníoll nach mbíonn aon chomhaontú cosanta infheistíochta idir Páirtithe i bhfeidhm.

3. Ní bheidh feidhm ag an Airteagal seo má fhoirceanntar cur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe seo agus mura dtagann an Comhaontú seo i bhfeidhm.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.23

Caidreamh le comhaontuithe eile

1. Ar theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, na comhaontuithe idir Ballstáit den Aontas Eorpach agus an tSile a liostaítear in Iarscríbhinn 17-F, lena n- áirítear na cearta agus na hoibleagáidí a eascraíonn astu, scoirfidh siad d'éifeacht a bheith acu agus cuirfear an Chuid seo den Chomhaontú seo ina n-ionad agus glacfaidh an Chuid seo den Chomhaontú seo ionad na gcomhaontuithe sin.

2. Sa chás ina gcuirfear Roinn C agus Roinn D den Chaibidil seo i bhfeidhm go sealadach i gcomhréir le hAirteagal 41.5(2), cuirfear cur i bhfeidhm na gcomhaontuithe a liostaítear in Iarscríbhinn 17-F, lena n-áirítear na cearta agus na hoibleagáidí a eascraíonn astu, ar fionraí amhail ón dáta óna gcuirfidh na Páirtithe Roinn C agus Roinn D den Chaibidil seo i bhfeidhm go sealadach i gcomhréir le hAirteagal 41.5. Má fhoirceanntar an cur i bhfeidhm sealadach na Ranna sin agus mura dtiocfaidh an Comhaontú seo i bhfeidhm, cuirfear deireadh leis an bhfionraí agus beidh éifeacht arís ag na comhaontuithe a liostaítear in Iarscríbhinn 17-F.

3. D’ainneoin mhíreanna 1 agus 2, féadfar éileamh de bhun comhaontú a liostaítear in Iarscríbhinn 17-F a chur isteach i gcomhréir leis na rialacha agus na nósanna imeachta a bhunaítear sa chomhaontú, ar choinníoll:

(a) go n- eascraíonn an t- éileamh as sárú líomhnaithe ar an gcomhaontú a tharla roimh an dáta a cuireadh an comhaontú ar fionraí de bhun mhír 2 nó, i gcás nach gcuirtear an comhaontú ar fionraí de bhun mhír 2, roimh dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo; agus

(b) nach bhfuil níos mó ná 3 bliana caite ón dáta a cuireadh an comhaontú sin ar fionraí de bhun mhír 2 nó, i gcás nach gcuirtear an comhaontú sin ar fionraí de bhun mhír 2, ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo agus an dáta a cuireadh an t- éileamh isteach.

4. D’ainneoin mhíreanna 1 agus 2, má fhoirceanntar cur i bhfeidhm sealadach Chodanna C agus D den Chaibidil seo agus mura dtagann an Comhaontú seo i bhfeidhm, féadfar éileamh de bhun na Caibidle seo a chur isteach, i gcomhréir leis na rialacha agus na nósanna imeachta a bhunaítear sa Chaibidil seo, ar choinníoll:

(a) go n- eascraíonn an t- éileamh as sárú líomhnaithe ar an gComhaontú seo a tharla le linn na tréimhse inar cuireadh Ranna C agus D den Chaibidil seo i bhfeidhm go sealadach; agus

(b) nach bhfuil níos mó ná 3 bliana caite idir dáta foirceanta an chur i bhfeidhm shealadaigh agus an dáta a cuireadh isteach an t- éileamh.

PUBLIC

5. Chun críocha an Airteagail seo, ní bheidh feidhm ag an sainmhíniú ‘teacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo’, dá bhforáiltear in Airteagal 41.5.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.24

Iompar gnó freagrach

1. Gan dochar do Chaibidil 33, spreagfaidh gach Páirtí infheistíochtaí faoi chumhdach chun prionsabail agus treoirlínte maidir le freagracht shóisialta chorparáideach nó iompar freagrach gnó a aithnítear go hidirnáisiúnta a ionchorprú ina mbeartais inmheánacha, amhail Treoirlínte ECFE d’Fhiontair Ilnáisiúnta, Dearbhú Tripháirteach Prionsabal EIS maidir le Fiontair Ilnáisiúnta agus Beartas Sóisialta, agus Prionsabail Threoracha na Náisiún Aontaithe maidir le Gnó agus Cearta an Duine.

2. Athdhearbhaíonn na Páirtithe a thábhachtaí atá sé go mbeadh infheisteoirí i mbun próiseas díchill chuí chun rioscaí comhshaoil agus sóisialta agus tionchair a n-infheistíochta a shainaithint, a chosc, a mhaolú agus a chur san áireamh.

ROINN D

DÍOSPÓIDÍ INFHEISTÍOCHTA AGUS CÓRAS CÚIRTE INFHEISTÍOCHTA A RÉITEACH

FOROINN 1

RAON FEIDHME AGUS SAINMHÍNITHE

AIRTEAGAL 17.25

Raon Feidhme agus sainmhínithe

1. Tá feidhm ag an Roinn seo maidir le díospóid idir éilitheoir de chuid Páirtí amháin agus an Páirtí eile ar díospóid í a eascraíonn as sárú líomhnaithe faoi Airteagal 17.9(2) nó Airteagal 17.11(2), nó faoi Roinn C, agus trína líomhnaítear gur cúis le caillteanas ag an éilitheoir nó ag an bhfiontar dá chuid atá bunaithe go háitiúil é an sárú, nó le damáiste a bheith déanta dóibh.

2. Tá feidhm ag an Roinn seo freisin maidir le frithéilimh i gcomhréir le hAirteagal 17.31.

3. Déanfar éileamh maidir le hathstruchtúrú fiachais Páirtí a chinneadh i gcomhréir le hIarscríbhinn 17-G.

PUBLIC

4. Chun críocha na Roinne seo:

(a) ciallaíonn ‘éilitheoir’ infheisteoir de chuid Páirtí, is é sin páirtí i ndíospóid infheistíochta leis an bPáirtí eile agus a fhéachann le héileamh a chur isteach, nó a bhfuil éileamh curtha isteach aige, de bhun na Roinne seo:

(i) ag gníomhú thar a cheann féin; nó

(ii) ag gníomhú thar ceann fiontar atá bunaithe go háitiúil atá faoi úinéireacht nó faoi rialú aige; caithfear leis an bhfiontar atá bunaithe go háitiúil mar náisiúnach de chuid Stáit Chonarthaigh eile chun críocha Airteagal 25(2)(b) de Choinbhinsiún ICSID;

(b) ciallaíonn ‘páirtithe díospóideacha’ an t- éilitheoir agus an freagróir;

(c) ciallaíonn ‘Rialacha ICSID maidir le Saoráid Bhreise’ na Rialacha lena Rialaítear an tSaoráid Bhreise le haghaidh Riar Imeachtaí ag Rúnaíocht an Lárionaid Idirnáisiúnta chun Díospóidí Infheistíochtaí a Shocrú;

(d) ciallaíonn ‘Coinbhinsiún ICSID’ an Coinbhinsiún maidir le Díospóidí Infheistíochtaí idir Stáit agus Náisiúnaigh Stát Eile a Shocrú, arna dhéanamh in Washington an 18 Márta 1965;

(e) ciallaíonn ‘fiontar atá bunaithe go háitiúil’ duine dlítheanach atá bunaithe i gcríoch Pháirtí agus atá faoi úinéireacht nó faoi rialú ag infheisteoir de chuid an Pháirtí eile[1];

[1] Is amhlaidh an méid seo a leanas i gcás duine dlítheanach: (a) is le duine de chuid an Pháirtí eile é má tá níos mó ná 50 faoin gcéad den leas cothromais ann faoi úinéireacht thairbhiúil duine de chuid an Pháirtí sin; (b) tá sé faoi rialú duine de chuid an Pháirtí eile má tá sé de chumhacht ag an duine sin tromlach dá stiúrthóirí a ainmniú nó a ghníomhartha a stiúradh go dlíthiúil ar shlí eile.

(f) ciallaíonn ‘Coinbhinsiún Nua-Eabhrac’ Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dámhachtainí Eadrána Coigríche a Aithint agus a Fhorfheidhmiú, arna dhéanamh i Nua-Eabhrac an 10 Meitheamh 1958;

(g) ciallaíonn ‘Páirtí neamhdhíospóideach’ an tSile, i gcás inarb é an Páirtí AE an freagróir, nó an Páirtí AE, i gcás inarb í an tSile an freagróir;

(h) ciallaíonn ‘imeachtaí’, mura sonraítear a mhalairt, imeachtaí os comhair an Bhinse nó an Bhinse Achomhairc faoin Roinn seo;

(i) ciallaíonn ‘freagróir’ an tSile nó, más infheisteoir de chuid an Pháirtí AE é an t-éilitheoir, nó an tAontas Eorpach nó an Ballstát lena mbaineann, mar a chinntear de bhun Airteagal 17.28, más infheisteoir de chuid na Sile é an t-éilitheoir;

(j) ciallaíonn ‘cistiú tríú páirtí’ aon chistiú a sholáthróidh duine nach duine díospóideach é do pháirtí díospóideach chun costas iomlán na n-imeachtaí nó cuid de chostas na n-imeachtaí a mhaoiniú nó i gcomaoin luach saothair a bheidh ag brath ar thoradh na díospóide, nó trí shíntiús nó deontas[1];

(k) ciallaíonn ‘Rialacha Eadrána UNCITRAL’ na rialacha eadrána ó Choimisiún na Náisiún Aontaithe maidir leis an Dlí Trádála Idirnáisiúnta; agus

(l) ciallaíonn ‘Rialacha Trédhearcachta UNCITRAL’ na Rialacha ó Choimisiún na Náisiún Aontaithe maidir leis an Dlí Trádála Idirnáisiúnta (UNCITRAL) maidir le Trédhearcacht in Eadráin Chonradhbhunaithe idir Infheisteoirí agus Stáit.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfar cistiú den sórt sin a sholáthar go díreach nó go hindíreach do pháirtí díospóideach, dá chleamhnaithe nó dá ionadaí.

FOROINN 2

RÉITEACH DÍOSPÓIDÍ MALARTACH AGUS COMHAIRLIÚCHÁIN

AIRTEAGAL 17.26

Idirghabháil

1. Féadfaidh na páirtithe díospóideacha comhaontú tráth ar bith le dul ar iontaoibh idirghabhála.

2. Is ar bhonn deonach atá sé dul ar iontaoibh idirghabhála agus tá sé gan dochar do sheasamh dlí ceachtar de na páirtithe díospóideacha.

3. Rialófar nósanna imeachta idirghabhála leis na rialacha a leagtar amach in Iarscríbhinn 17-H agus, i gcás ina mbeidh siad ar fáil, le rialacha maidir le hidirghabháil arna nglacadh ag an bhFochoiste[1]. Déanfaidh an Fochoiste a dhícheall a áirithiú go nglacfar rialacha maidir le hidirghabháil tráth nach déanaí ná an chéad lá de chur i bhfeidhm sealadach nó teacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, de réir mar a bheidh, agus in aon chás tráth nach déanaí ná dhá bhliain tar éis an dáta sin.

4. Bunóidh an Fochoiste, ar dháta an Chomhaontaithe seo a theacht i bhfeidhm, liosta de sheisear daoine a bhfuil ardcháil mhorálta orthu agus inniúlacht aitheanta acu i réimsí an dlí, na tráchtála, an tionscail nó an airgeadais a bhféadfar brath orthu chun breithiúnas neamhspleách a fheidhmiú agus atá toilteanach agus inniúil fónamh mar idirghabhálaithe.

[1] Féadfar aon teorainn ama dá dtagraítear in Iarscríbhinn 17-H a mhodhnú trí chomhaontú idir na páirtithe díospóideacha.

PUBLIC

5. Ceapfar an t- idirghabhálaí le comhaontú na bpáirtithe díospóideacha. Féadfaidh na páirtithe díospóideacha a iarraidh go comhpháirteach ar Uachtarán an Bhinse idirghabhálaí a cheapadh ón liosta arna bhunú de bhun an Airteagail seo nó, in éagmais liosta den sórt sin, ó dhaoine aonair arna moladh ag ceachtar Páirtí. Comhlíonfaidh idirghabhálaithe larscríbhinn 17-I, *mutatis mutandis*.

6. A luaithe a chomhaontaíonn na páirtithe díospóideacha le dul ar iontaoibh idirghabhála, cuirfear na teorainneacha ama a leagtar amach in Airteagal 17.27 (5), Airteagal 17.27 (8), Airteagal 17.54 (10) agus Airteagal 17.55 (5) ar fionraí ón dáta a chomhaontaítear dul ar iontaoibh idirghabhála go dtí an dáta a chinneann ceachtar páirtí díospóideach an idirghabháil a fhoirceannadh, trí bhíthin fógra i scríbhinn chuig an idirghabhálaí agus chuig an bpáirtí díospóideach eile. Arna iarraidh sin don dá pháirtí díospóideacha, cuirfidh an Binse nó an Binse Achomhairc bac ar na himeachtaí.

AIRTEAGAL 17.27

Comhairliúcháin agus réiteach cairdiúil

1. Féadfar, agus ba cheart a mhéid is féidir, díospóid a réiteach go cairdiúil trí chaibidlíocht, trí dhea-mhéin nó trí idirghabháil agus, i gcás inar féidir, sula gcuirfear isteach iarraidh ar chomhairliúcháin de bhun an Airteagail seo. Féadfar socrú den sórt sin a chomhaontú tráth ar bith, lena n-áirítear tar éis thús na n-imeachtaí de bhun Fhoroinn 5.

2. Déanfar réiteach a chomhaontófar go frithpháirteach idir na páirtithe díospóideacha de bhun mhír 1 a chur in iúl don Pháirtí neamhdhíospóideach laistigh de 15 lá ón tráth a ndéanfar an réiteach sin a chomhaontófar go frithpháirteach. Cloífidh gach páirtí díospóideach le haon réiteach arna chomhaontú go frithpháirteach ar thángthas air i gcomhréir leis an Airteagal seo nó le hAirteagal 17.26, agus comhlíonfaidh sé an réiteach sin. Coimeádfaidh an Fochoiste faoi fhaireachas cur chun feidhme an réitigh sin arna chomhaontú go frithpháirteach, agus tuairisceoidh an Páirtí don réiteach arna chomhaontú go frithpháirteach don Fhochoiste go tráthrialta maidir le cur chun feidhme an réitigh sin.

3. Mura féidir díospóid a réiteach mar a fhoráiltear i mír 1 den Airteagal seo, éilitheoir de chuid Páirtí a líomhnaíonn sárú ar na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1) agus atá ag iarraidh éileamh a thíolacadh, cuirfidh an Páirtí sin iarraidh ar chomhairliúcháin faoi bhráid an Pháirtí eile.

4. Beidh an fhaisnéis seo a leanas san iarraidh:

(a) ainm agus seoladh an éilitheora, agus ainm, seoladh agus áit chorpraithe an fhiontair atá bunaithe go háitiúil, má chuirtear an iarraidh isteach thar ceann fiontar atá bunaithe go háitiúil;

(b) tuairisc ar an infheistíocht agus ar a húinéireacht agus a rialú;

(c) na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1) a líomhnaítear gur sáraíodh iad;

(d) Bunús dlí agus an bunús fíorasach an éilimh, lena n-áirítear an beart a líomhnaítear go bhfuil sé ar neamhréir leis na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25.1;

PUBLIC

(e) an faoiseamh atá á lorg agus an méid measta damáistí atá á éileamh; agus

(f) faisnéis maidir leis an úinéir tairbhiúil deiridh agus struchtúr corparáideach an éilitheora agus fianaise lena suitear gur infheisteoir de chuid an Pháirtí eile é an t- éilitheoir agus go bhfuil an infheistíocht faoi úinéireacht nó faoi rialú aige, agus, má ghníomhaíonn sé thar ceann fiontar atá bunaithe go háitiúil, fianaise go bhfuil an fiontar sin atá bunaithe go háitiúil faoi úinéireacht nó faoi rialú aige.

5. Mura gcomhaontaíonn na páirtithe díospóideacha le tréimhse níos faide, cuirfear tús le comhairliúcháin laistigh de 60 lá ón dáta a chuirtear an iarraidh ar chomhairliúcháin isteach.

6. Mura gcomhaontaíonn na páirtithe díospóideacha maidir lena mhalairt, cuirfear na comhairliúcháin ar siúl i gceann de na háiteanna seo a leanas:

(a) Santiago, má bhaineann na comhairliúcháin le sárú líomhnaithe na Sile;

(b) an Bhruiséil, má bhaineann na comhairliúcháin le sárú líomhnaithe an Aontais Eorpaigh; nó

(c) príomhchathair an Bhallstáit lena mbaineann, má bhaineann na comhairliúcháin le sárú líomhnaithe ag an mBallstát sin amháin.

7. Féadfaidh na páirtithe díospóideacha comhaontú na comhairliúcháin a chur ar siúl trí fhíschomhdháil nó meáin eile más iomchuí.

PUBLIC

8. Déanfar an iarraidh ar chomhairliúcháin a chur isteach:

(a) laistigh de 3 bliana ón dáta a fuair an t-éilitheoir nó, má ghníomhaíonn an t-éilitheoir thar ceann an fhiontair atá bunaithe go háitiúil, an dáta ar a bhfuair an fiontar atá bunaithe go háitiúil, nó ar cheart dóibh a fháil ar dtús, eolas ar an mbeart a líomhnaítear go bhfuil sé ar neamhréir leis na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1) agus ar an gcaillteanas nó ar an damáiste a líomhnaítear gur tabhaíodh iad dá bharr sin; nó

(b) laistigh de 2 bhliain tar éis an dáta a scoireann an t- éilitheoir nó, má ghníomhaíonn an t-éilitheoir thar ceann an fhiontair atá bunaithe go háitiúil, an dáta a scoireann an fiontar atá bunaithe go háitiúil d'éilimh den sórt sin a shaothrú os comhair binse intíre nó cúirte faoi dhlí Páirtí, agus, in aon chás, tráth nach déanaí ná 5 bliana ón dáta a fuair an t-éilitheoir nó, má ghníomhaíonn an t-éilitheoir thar ceann an fhiontair atá bunaithe go háitiúil, an dáta ar a bhfuair an fiontar atá bunaithe go háitiúil, nó ar cheart dóibh a fháil ar dtús, eolas ar an mbeart a líomhnaítear go bhfuil sé ar neamhréir leis na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1) agus ar an gcaillteanas nó ar an damáiste a líomhnaítear gur tabhaíodh iad dá bharr sin.

9. I gcás inarb amhlaidh nach gcuirfidh an t-éilitheoir éileamh isteach de bhun Airteagal 17.30 laistigh de 18 mí tar éis an iarraidh ar chomhairliúcháin a chur isteach, measfar gur tharraing an t-éilitheoir an iarraidh ar chomhairliúcháin uaidh siar, agus, más infheidhme, gur tharraing sé an fógra uaidh lena n-iarrtar cinneadh ón bhfreagróir siar, de bhun Airteagal 17.28, agus ní fhéadfaidh sé éileamh a chur isteach faoin Roinn seo maidir leis na bearta líomhnaithe céanna. Féadfar síneadh a chur leis an tréimhse sin le comhaontú idir na páirtithe díospóideacha a bhíonn páirteach sna comhairliúcháin.

PUBLIC

10. Ní fhéadfaidh sárú leanúnach na tréimhsí a leagtar amach i mír 8 a athnuachan ná a bhriseadh.

11. Má bhaineann an iarraidh ar chomhairliúcháin le sárú líomhnaithe an Pháirtí AE ar an gComhaontú seo, cuirfear chuig an Aontas Eorpach í. Má shainaithnítear sárú líomhnaithe a rinne Ballstát ar an gComhaontú seo i gcomhréir le hAirteagal 17.28, cuirfear an iarraidh ar chomhairliúcháin chuig an mBallstát lena mbaineann freisin.

PUBLIC

FOROINN 3

ÉILEAMH AGUS RÉAMHCHOINNÍOLLACHA A CHUR ISTEACH

AIRTEAGAL 17.28

Iarraidh ar chinneadh ón bhfreagróir

1. Mura mbítear in ann an díospóid a réiteach laistigh de 90 lá ó chur isteach na hiarrata ar chomhairliúcháin, má bhaineann an iarraidh le sárú líomhnaithe arna dhéanamh ag an bPáirtí AE ar an gComhaontú seo agus má bhíonn sé beartaithe ag an éilitheoir imeachtaí a thionscnamh de bhun Airteagal 17.30, tabharfaidh an t-éilitheoir fógra don Aontas Eorpach lena n-iarrfar cinneadh ón bhfreagróir.

2. Sonrófar san fhógra na bearta a bhfuil sé beartaithe ag an éilitheoir imeachtaí a thionscnamh ina leith. Má shonraítear beart de chuid Ballstáit, seolfar an fógra sin chuig an mBallstát lena mbaineann freisin.

3. Tar éis dó cinneadh a dhéanamh, cuirfidh an Páirtí AE an t- éilitheoir ar an eolas a luaithe agus is féidir, agus in aon chás, tráth nach déanaí ná 60 lá tar éis dó an fógra dá dtagraítear i mír 1 a fháil faoi cé acu a bheidh an tAontas Eorpach nó Ballstát ina fhreagróir[1].

4. Mura mbíonn an t- éilitheoir ar an eolas maidir leis an gcinneadh laistigh de 60 lá tar éis dó an fógra dá dtagraítear i mír 3 a sheoladh, is mar seo a leanas a bheidh an freagróir:

(a) an Ballstát, más bearta de chuid Ballstáit amháin iad an beart nó na bearta a shainaithnítear san fhógra dá dtagraítear i mír 1; nó

(b) an tAontas Eorpach, má bhíonn bearta de chuid an Aontais Eorpaigh i measc na mbeart arna sonrú san fhógra dá dtagraítear i mír 1.

5. Má chuireann an t-éilitheoir éileamh isteach de bhun Airteagal 17.30, déanfaidh sé amhlaidh ar bhonn an chinnidh arna chur in iúl dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo agus, mura gcuirtear an t-éilitheoir ar an eolas faoi chinneadh den sórt sin, ar bhonn chur i bhfeidhm mhír 4 den Airteagal seo.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní dhéanfaidh an Páirtí AE cinneadh den sórt sin ach ar bhonn chur i bhfeidhm Rialachán (AE) Uimh. 912/2014 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Iúil 2014 lena mbunaítear creat chun freagracht airgeadais a bhainistiú atá nasctha le binsí socraithe díospóidí idir infheisteoir agus stát arna mbunú le comhaontuithe idirnáisiúnta ar páirtí iontu an tAontas Eorpach (IO AE L 257, 28.8.2014, lch. 121).

6. Má ghníomhaíonn an tAontas Eorpach nó Ballstát mar fhreagróir tar éis cinnidh arna dhéanamh de bhun mhír 3, ní fhéadfaidh an tAontas Eorpach ná an Ballstát lena mbaineann neamh-inghlacthacht an éilimh nó easpa dlínse an Bhinse a dhearbhú, ná a dhearbhú ar shlí eile go bhfuil an t-éileamh nó an dámhachtain gan bhunús nó neamhbhailí, ar an bhforas gur cheart gurbh é an tAontas Eorpach an freagróir cuí seachas an Ballstát, nó a mhalairt.

7. Beidh an Binse agus an Binse Achomhairc faoi cheangal an chinnidh arna dhéanamh de bhun mhír 3 nó, mura gcuirtear an t-éilitheoir ar an eolas faoi aon chinneadh den sórt sin, ar bhonn mhír 4.

8. Ní choiscfear le haon rud sa Chomhaontú seo, ná sna rialacha is infheidhme maidir le réiteach díospóidí, aon mhalartú faisnéise a bhaineann le díospóid idir an tAontas Eorpach agus an Ballstát lena mbaineann.

AIRTEAGAL 17.29

Ceanglais maidir le héileamh a chur isteach

1. Sula gcuirfidh sé éileamh isteach, déanfaidh an t-éilitheoir an méid seo a leanas:

(a) aon éileamh nó imeachtaí atá ar feitheamh os comhair aon chúirte nó binse intíre nó idirnáisiúnta faoin dlí intíre nó idirnáisiúnta a tharraingt siar, maidir le haon bheart a líomhnaítear gur sárú é ar na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1);

(b) tarscaoileadh i scríbhinn a chur ar fáil nach dtionscnóidh sé aon éileamh nó imeachtaí os comhair aon chúirte nó binse intíre nó idirnáisiúnta faoin dlí intíre nó idirnáisiúnta, maidir le haon bheart a líomhnaítear gur sárú é ar na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1);

(c) dearbhú a chur ar fáil nach bhforfheidhmeoidh sé aon dámhachtain a thabharfar de bhun na Roinne seo sula mbeidh an dámhachtain sin críochnaitheach de bhun Airteagal 17.56, agus nach ndéanfaidh sé iarracht aon nósanna imeachta comhchosúil a achomharc, a athbhreithniú, a chur i leataobh, a neamhniú, a leasú nó a thionscnamh os comhair binse nó cúirte náisiúnta nó idirnáisiúnta, maidir le dámhachtain a eisítear de bhun na Roinne seo.

2. Díbhfidh an Binse éileamh ó éilitheoir a chuir éileamh eile faoi bhráid an Bhinse nó aon chúirte nó binse intíre nó idirnáisiúnta eile maidir leis an mbeart céanna a líomhnaítear go bhfuil sé ar neamhréir leis na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1), mura dtarraingíonn an t-éilitheoir siar éileamh den sórt sin atá ar feitheamh. Ní bheidh feidhm ag an mír seo má thíolacann an t-éilitheoir éileamh chuig cúirt nó binse intíre agus faoiseamh urghaire nó dearbhaitheach eatramhach á lorg aige.

PUBLIC

3. Chun críocha an Airteagail seo, cuimsíonn an t-éilitheoir an t-infheisteoir agus, má ghníomhaigh an t-infheisteoir thar ceann an fhiontair atá bunaithe go háitiúil, an fiontar atá bunaithe go háitiúil. Ina theannta sin, chun críocha fhomhír (a) de mhír 1 agus mhír 2, áirítear ar an éilitheoir freisin:

(a) má chuireann infheisteoir, a ghníomhaíonn ar a shon féin, an t- éileamh faoi bhráid na ndaoine uile a bhfuil leas úinéireachta, díreach nó indíreach, acu san éilitheoir, nó má rialaíonn an t- infheisteoir iad, agus má éilíonn siadsan gur bhain an caillteanas nó an damáiste céanna[1] dóibhsean agus a bhain don éilitheoir; nó

(b) má chuireann infheisteoir, a ghníomhaíonn thar ceann fiontar atá bunaithe go háitiúil, an t- éileamh faoi bhráid na ndaoine uile a bhfuil leas úinéireachta, díreach nó indíreach, acu san fhiontar atá bunaithe go háitiúil, nó má rialaíonn an fiontar atá bunaithe go háitiúil iad, agus má éilíonn siadsan gur bhain an caillteanas nó an damáiste[2] céanna dóibhsean agus a bhain don fhiontar atá bunaithe go háitiúil.

---

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ciallaíonn an caillteanas nó an damáiste céanna caillteanas nó damáiste a eascraíonn ón mbeart céanna a bhféachann an duine aisghabháil ina leith sa cháil chéanna leis an éilitheoir (e.g. má dhéanann an t-éilitheoir agairt mar scairshealbhóir, chumhdódh an fhoráil seo duine gaolmhar a bhfuil aisghabháil mar scairshealbhóir á lorg aige freisin).

[2] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ciallaíonn an caillteanas nó an damáiste céanna caillteanas nó damáiste a eascraíonn ón mbeart céanna a bhféachann an duine aisghabháil ina leith sa cháil chéanna leis an éilitheoir (e.g. má dhéanann an t-éilitheoir agairt mar scairshealbhóir, chumhdódh an fhoráil seo duine gaolmhar a bhfuil aisghabháil mar scairshealbhóir á lorg aige freisin).

AIRTEAGAL 17.30

Éileamh a chur isteach

1. Mura féidir an díospóid a réiteach laistigh de 6 mhí ón iarraidh ar chomhairliúcháin a chur isteach agus, más infheidhme, go bhfuil trí mhí ar a laghad caite ón dáta ar cuireadh isteach an fógra ina n-iarrtar cinneadh ón bhfreagróir de bhun Airteagal 17.28, féadfaidh an t-éilitheoir, ar choinníoll go gcomhlíonann sé na ceanglais a leagtar amach san Airteagal seo agus in Airteagal 17.32, éileamh a chur faoi bhráid an Bhinse.

2. Féadfar éileamh a chur faoi bhráid an Bhinse faoi cheann de na sraitheanna rialacha seo a leanas maidir le réiteach díospóidí:

(a) Coinbhinsiún ICSID, ar choinníoll gur páirtithe i gCoinbhinsiún ICSID iad an freagróir agus Stát an éilitheora araon;

(b) Rialacha ICSID maidir le Saoráid Bhreise, ar choinníoll gur páirtithe i gCoinbhinsiún ICSID iad an freagróir agus Stát an éilitheora araon;

(c) Rialacha Eadrána UNCITRAL; nó

(d) aon riail eile arna gcomhaontú ag na páirtithe díospóideacha arna iarraidh sin don éilitheoir.

PUBLIC

3. Beidh feidhm ag na rialacha maidir le réiteach díospóidí dá dtagraítear i mír 2, faoi réir na rialacha atá leagtha amach sa Roinn seo, arna bhforlíonadh ag aon rialacha arna nglacadh ag an bhFochoiste.

4. Na héilimh uile arna sainaithint ag an éilitheoir le linn a éileamh a chur isteach de bhun an Airteagail seo, beidh siad bunaithe ar fhaisnéis arna sainaithint ina iarraidh ar chomhairliúcháin de bhun fhomhíreanna (c) agus (d) d'Airteagal 17.27(4).

5. Ní ghlacfar le héilimh arna gcur isteach in ainm aicme atá comhdhéanta de líon éilitheoirí anaithnid, nó arna gcur isteach ag ionadaí a bhfuil sé ar intinn aige na himeachtaí a sheoladh agus gníomhú ar mhaithe le líon éilitheoirí aitheanta nó anaithnid, éilitheoirí a tharmligeann na cinntí uile a bhaineann leis na himeachtaí.

6. Ar mhaithe le tuilleadh cinnteachta, ní fhéadfaidh éilitheoir éileamh a chur isteach faoin Roinn seo más trí mhífhaisnéis chalaoiseach, ceilt, calaois, nó iompar arb é atá ann mí-úsáid próise a rinneadh an infheistíocht.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.31

Frithéilimh

1. Féadfaidh an freagróir frithéileamh a chur isteach murar chloígh éilitheoir le hoibleagáid idirnáisiúnta is infheidhme i gcríocha an dá Pháirtí a chomhlíonadh,[1] ar oibleagáid í a eascraíonn i dtaca le bonn fiorasach an éilimh.[2]

2. Déanfar an frithéileamh a thíolacadh tráth nach déanaí ná fhrithmheabhrachán nó ráiteas cosanta an fhreagróra, nó ag tráth níos déanaí sna himeachtaí má chinneann an Binse go raibh údar leis an moill sna himthosca.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, áirítear i dtoiliú an éilitheora leis na nósanna imeachta faoin Roinn seo dá dtagraítear in Airteagal 17.32 frithéilimh arna gcur isteach ag an bhfreagróir.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, beidh na hoibleagáidí dá dtagraítear sa mhír seo bunaithe ar ghealltanais dhlíthiúla ar thoiligh na Páirtithe leo.

[2] Eiseoidh an Chomhairle Chomhpháirteach, arna iarraidh sin do Pháirtí, léirmhínithe ceangailteacha de bhun Airteagal 17.38(6) chun raon feidhme na n-oibleagáidí idirnáisiúnta dá dtagraítear sa mhír seo a shoiléiriú.

AIRTEAGAL 17.32

Toiliú

1. Toilíonn an freagróir le héileamh a chur isteach faoin Roinn seo.

2. Measfar go gcomhlíonfar ceanglais an mhéid seo a leanas leis an toiliú faoi mhír 1 agus le cur isteach aon éilimh faoin Roinn seo:

(a) Airteagal 25 de Choinbhinsiún ICSID agus Rialacha ICSID maidir le Saoráid Bhreise i dtaca le toiliú i scríbhinn ó na páirtithe díospóideacha; agus

(b) Airteagal II de Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dámhachtainí Eadrána Coigríche a Aithint agus a Fhorfheidhmiú, arna dhéanamh i Nua-Eabhrac an 10 Meitheamh 1958 (‘Coinbhinsiún Nua-Eabhrac’) le haghaidh comhaontú i scríbhinn.

3. Meastar go dtugann an t-éilitheoir toiliú i gcomhréir leis na nósanna imeachta dá bhforáiltear sa Roinn seo tráth a chuirtear éileamh isteach de bhun Airteagal 17.30.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.33

Cistiú tríú páirtí

1. Má tá cistiú tríú páirtí faighte ag páirtí díospóideach nó má tá cistiú tríú páirtí á fháil aige, nó má shocraigh sé cistiú tríú páirtí a fháil, nochtfaidh an páirtí díospóideach a thairbhíonn de sin don pháirtí díospóideach eile agus don rannóg den Bhinse nó, mura bhfuil an rannóg den Bhinse bunaithe, d'Uachtarán an Bhinse, ainm agus seoladh an chisteora tríú páirtí, agus más infheidhme, ainm agus seoladh an úinéara thairbhiúil deiridh agus an struchtúr corparáideach .

2. Déanfaidh an páirtí díospóideach an nochtadh faoi mhír 1 an tráth a chuirfear an t-éileamh isteach, nó, má shocraítear an cistiú tríú páirtí tar éis éileamh a chur isteach, gan mhoill, a luaithe a thabharfar an socrú i gcrích nó a thabharfar an síntiús nó an deontas. Tabharfaidh an páirtí díospóideach fógra láithreach don Bhinse faoi aon athrú ar an bhfaisnéis a nochtfar.

3. Féadfaidh an Binse a ordú go nochtfar tuilleadh faisnéise maidir leis an socrú cistiúcháin agus leis an gcisteoir tríú páirtí má mheasann sé gur gá sin ag aon chéim de na himeachtaí.

PUBLIC

FOROINN 4

CÓRAS NA CÚIRTE INFHEISTÍOCHTA

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.34

Binse céadchéime

1. Bunaítear Binse céadchéime (‘Binse’) leis seo chun éilimh a chuirtear isteach de bhun Airteagal 17.30 a éisteacht.

2. Ar theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, ceapfaidh an Comhchoiste naonúr mBreitheamh ar an mBinse. Beidh triúr de na Breithiúna ina náisiúnaigh de Bhallstát, beidh triúr díobh ina náisiúnaigh den tSile agus beidh triúr díobh ina náisiúnaigh de thríú tíortha. Agus na Breithiúna á gceapadh aige, moltar don Chomhchoiste machnamh a dhéanamh ar an ngá atá le héagsúlacht agus ionadaíocht chothrom idir na hinscní a áirithiú.

3. Féadfaidh an Comhchoiste a chinneadh go ndéanfar an líon Breithiúna a mhéadú nó a laghdú faoi iolraí de thriúr. Déanfar ceapacháin bhreise i gcomhréir leis na critéir dá bhforáiltear i mír 2.

4. Beidh ag na Breithiúna na cáilíochtaí is gá sna tíortha ar náisiúnaigh díobh iad lena gceapadh d'oifig bhreithiúnach, nó beidh siad ina ndlí- eolaithe a bhfuil inniúlacht aitheanta acu. Beidh saineolas ar an dlí idirnáisiúnta poiblí léirithe acu. Tá sé inmhianaithe saineolas a bheith acu ar an dlí infheistíochta idirnáisiúnta, ar an dlí trádála idirnáisiúnta agus ar réiteach aon díospóidí a thagann chun cinn faoi chomhaontuithe infheistíochta idirnáisiúnta nó trádála idirnáisiúnta.

5. Is ar feadh téarma 5 bliana a cheapfar na Breithiúna. Mar sin féin, téarmaí cúigear Breithiúna, eadhon beirt náisiúnach de Bhallstát, beirt náisiúnach de chuid na Sile agus náisiúnach amháin de thríú tír, den naonúr a cheapfar díreach tar éis don Chomhaontú seo teacht i bhfeidhm, a chinnfear le crannchur, sínfidh siad go hocht mbliana. Líonfar folúntais de réir mar a thagann siad chun cinn. Aon Bhreitheamh a cheapfar mar ionadaí ar Bhreitheamh nach raibh a théarma oifige istigh, mairfidh a théarma oifige ar feadh na tréimhse atá fágtha de théarma oifige a réamhtheachtaí. Breitheamh a bhíonn ag fónamh ar rannóg den Bhinse nuair a rachaidh a théarma in éag, féadfaidh sé, le húdarú Uachtarán an Bhinse, leanúint ar aghaidh ag fónamh ar an rannóg go dtí go ndúnfar imeachtaí na rannóige sin agus measfar, chun na críche sin amháin, go leanfaidh sé ar aghaidh ina Bhreitheamh den Bhinse.

6. Beidh Uachtarán agus Leas-Uachtarán ag an mBinse a bheidh freagrach as saincheisteanna eagrúcháin, agus tabharfaidh Rúnaíocht cúnamh dóibh. Roghnófar an tUachtarán agus an Leasuachtarán le crannchur ar feadh téarma dhá bhliain as measc na mBreithiúna ar náisiúnaigh de thríú tíortha iad. Fónfaidh siad ar bhonn uainíochta arna chur ar chrainn ag Comhchathaoirligh an Chomhchoiste. Gníomhóidh an Leas-Uachtarán in áit an Uachtaráin i gcás nach mbeidh an tUachtarán ar fáil.

PUBLIC

7. Éistfidh an Binse cásanna ina rannóga atá comhdhéanta de thriúr Breithiúna, a mbeidh duine amháin díobh ina náisiúnach de Bhallstát, a mbeidh duine amháin díobh ina náisiúnach den tSile agus a mbeidh duine amháin díobh ina náisiúnach de thríú tír. Is é an Breitheamh atá ina náisiúnach de thríú tír a dhéanfaidh cathaoirleacht ar an rannóg.

8. Nuair a chuirtear éileamh isteach de bhun Airteagal 17.30, bunóidh Uachtarán an Bhinse comhdhéanamh na rannóige den Bhinse a éistfidh an cás ar bhonn uainíochta, agus ar an gcaoi sin áiritheofar go mbeidh comhdhéanamh na rannóg sin randamach agus dothuartha agus tabharfar deis chothrom do na Breithiúna uile fónamh a dhéanamh.

9. D'ainneoin mhír 7 den Airteagal seo, féadfaidh na páirtithe díospóideacha comhaontú go n-éistfidh Breitheamh aonair le cás, ar náisiúnach tríú tír é an Breitheamh sin agus a cheapfaidh Uachtarán an Bhinse é. Déanfaidh an freagróir breithniú báúil ar iarraidh den sórt sin ón éilitheoir, go háirithe má tá an cúiteamh nó na damáistí a éilítear réasúnta íseal. Ba cheart iarraidh den sórt sin a dhéanamh ag an am céanna le comhdú an éilimh de bhun Airteagal 17.30.

10. Bunóidh an Binse a nósanna imeachta oibre féin, tar éis dó iad a phlé leis na Páirtithe.

11. Beidh na Breithiúna ar fáil i gcónaí agus ar ghearrfhógra, agus beidh siad ar an eolas maidir le gníomhaíochtaí um réiteach díospóidí faoin gCuid seo den Chomhaontú seo.

12. Chun a áirithiú go mbeidh siad ar fáil, íocfar táille áirithíochta mhíosúil leis na Breithiúna, a chinnfear le cinneadh ón gComhchoiste. Gheobhaidh Uachtarán an Bhinse agus, más infheidhme, an Leas-Uachtarán, táille arb ionann í agus an táille a chinnfear de bhun Airteagal 17.35(11) ar gach lá a oibrítear chun feidhmeanna Uachtarán an Bhinse a chomhlíonadh de bhun na Roinne seo.

PUBLIC

13. Íocfaidh na Páirtithe an táille coinneála, agus a leibhéil forbartha faoi seach á gcur san áireamh, i gcuntas arna bhainistiú ag Rúnaíocht an Lárionaid Idirnáisiúnta chun Díospóidí Infheistíochta a Shocrú (‘ICSID’). Mura n-íocann Páirtí amháin an táille áirithíochta, féadfaidh an Páirtí eile a roghnú an táille sin a íoc é féin. Beidh aon riaráistí den sórt sin fós iníoctha, maille le hús iomchuí. Déanfaidh an Comhchoiste athbhreithniú rialta ar mhéid agus ar athdheighilt na dtáillí sin agus féadfaidh sé coigeartuithe ábhartha a mholadh.

14. Ach amháin i gcás ina nglacfaidh an Coiste Comhpháirteach cinneadh de bhun mhír 15 den Airteagal seo, maidir le méid na dtáillí eile agus na speansas de chuid na mBreithiúna atá ag fónamh ar rannóg den Bhinse, beidh an méid sin cothrom leis na méideanna sin arna gcinneadh de bhun Rialachán 14(1) de Rialacháin Riaracháin agus Airgeadais Choinbhinsiún ICSID atá i bhfeidhm ar dháta chur isteach an éilimh agus arna leithdháileadh ag an mBinse ar na páirtithe díospóideacha i gcomhréir le hAirteagail 17.54 (5), (6) agus (7).

15. Ar chinneadh ón gComhchoiste, féadfar an táille áirithíochta agus na táillí agus na speansais eile a athrú ina dtuarastal rialta ar bhonn buan. Sa chás sin, beidh na Breithiúna ag fónamh ar bhonn lánaimseartha agus socróidh an Comhchoiste a luach saothair agus cúrsaí eagraíochtúla ábhartha. Na Breithiúna a fhaigheann tuarastal tráthrialta, ní fhéadfaidh sé gabháil le haon slí bheatha eile, bíodh sé sochrach nó neamhshochrach, mura ndeonóidh Uachtarán an Bhinse díolúine go heisceachtúil dóibh.

16. Gníomhóidh Rúnaíocht ICSID mar Rúnaíocht don Bhinse agus tabharfaidh sí tacaíocht iomchuí dó. Leithdháilfidh an Binse na speansais a bhainfidh leis an tacaíocht sin ar na páirtithe díospóideacha i gcomhréir le hAirteagail 17.54(5), (6) agus (7).

AIRTEAGAL 17.35

Binse Achomhairc

1. Bunaítear Binse Achomhairc buan leis seo chun achomhairc a leanfaidh as dámhachtain a eiseoidh an Binse a éisteacht.

2. Ar theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, ceapfaidh an Comhchoiste sé Chomhalta ar an mBinse Achomhairc. Beidh beirt de na Comhaltaí ina náisiúnaigh de Bhallstát, beidh beirt díobh ina náisiúnaigh den tSile agus beidh beirt díobh ina náisiúnaigh de thríú tíortha. Agus Comhaltaí an Bhinse Achomhairc á gceapadh aige, moltar don Chomhchoiste machnamh a dhéanamh ar an ngá atá le héagsúlacht agus ionadaíocht chothrom idir na hinscní a áirithiú.

3. Féadfaidh an Comhchoiste a chinneadh go ndéanfar an líon Chomhaltaí an Bhinse Achomhairc a mhéadú nó a laghdú faoi iolraí de thriúr. Déanfar ceapacháin bhreise i gcomhréir leis na critéir dá bhforáiltear i mír 2.

4. Beidh ag Comhaltaí an Bhinse Achomhairc na cáilíochtaí is gá sna tíortha ar náisiúnaigh díobh iad lena gceapadh don oifige breithiúnacha is airde, nó beidh siad ina ndlí- eolaithe a bhfuil inniúlacht aitheanta acu. Beidh saineolas ar an dlí idirnáisiúnta poiblí léirithe acu. Tá sé inmhianaithe saineolas a bheith acu ar an dlí infheistíochta idirnáisiúnta, ar an dlí trádála idirnáisiúnta agus ar réiteach aon díospóidí a thagann chun cinn faoi chomhaontuithe infheistíochta idirnáisiúnta nó trádála idirnáisiúnta.

PUBLIC

5. Is ar feadh téarma 5 bliana a cheapfar Comhaltaí an Bhinse Achomhairc. Mar sin féin, mairfidh téarma oifige triúir den seisear a cheapfar go díreach tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo tréimhse 8 mbliana, agus is trí chrannchur a roghnófar an triúr sin. Líonfar folúntais de réir mar a thagann siad chun cinn. Aon Chomhalta a cheapfar mar ionadaí ar Chomhalta nach raibh a théarma oifige istigh, mairfidh a théarma oifige ar feadh na tréimhse atá fágtha de théarma oifige a réamhtheachtaí. Comhalta a bhíonn ag fónamh ar rannóg den Bhinse Achomhairc nuair a rachaidh a théarma in éag, féadfaidh sé, le húdarú Uachtarán an Bhinse Achomhairc, leanúint ar aghaidh ag fónamh ar an rannóg go dtí go ndúnfar imeachtaí na rannóige sin agus measfar, chun na críche sin amháin, go leanfaidh sé ar aghaidh ina Chomhalta den Bhinse Achomhairc.

6. Beidh Uachtarán agus Leas-Uachtarán ag an mBinse Achomhairc a bheidh freagrach as saincheisteanna eagrúcháin, agus tabharfaidh Rúnaíocht cúnamh dóibh. Roghnófar an tUachtarán agus an Leasuachtarán le crannchur ar feadh téarma dhá bhliain as measc na gComhaltaí ar náisiúnaigh de thríú tíortha iad. Fónfaidh siad ar bhonn uainíochta arna chur ar chrainn ag Comhchathaoirligh an Chomhchoiste. Gníomhóidh an Leas-Uachtarán in áit an Uachtaráin i gcás nach mbeidh an tUachtarán ar fáil.

7. Éistfidh an Binse Achomhairc achomhairc ina rannóga atá comhdhéanta de thriúr Comhaltaí, a mbeidh duine amháin díobh ina náisiúnach de Bhallstát, a mbeidh duine amháin díobh ina náisiúnach den tSile agus a mbeidh duine amháin díobh ina náisiúnach de thríú tír. Is é an Comhalta atá ina náisiúnach de thríú tír a dhéanfaidh cathaoirleacht ar an rannóg.

8. Bunóidh Uachtarán an Bhinse Achomhairc comhdhéanamh na rannóige a éistfidh an cás ar bhonn uainíochta, agus ar an gcaoi sin áiritheofar go mbeidh comhdhéanamh gach rannóige randamach agus dothuartha agus tabharfar deis chothrom do na Comhaltaí uile fónamh a dhéanamh.

9. Bunóidh an Binse Achomhairc a nósanna imeachta oibre féin, tar éis dó iad a phlé leis na Páirtithe.

10. Beidh na Comhaltaí uile ar an mBinse Achomhairc ar fáil i gcónaí agus ar ghearrfhógra, agus beidh siad ar an eolas maidir le gníomhaíochtaí eile um réiteach díospóidí faoin gCuid seo den Chomhaontú seo.

11. Chun a áirithiú go mbeidh siad ar fáil, íocfar táille áirithíochta mhíosúil le Comhaltaí an Bhinse Achomhairc agus íocfar táille leo ar gach lá a oibríonn siad ina gcáil mar chomhalta, rud a bheidh le socrú ag cinneadh ón gComhchoiste. Gheobhaidh Uachtarán an Bhinse Achomhairc agus, más infheidhme, an Leas-Uachtarán, táille ar gach lá a oibrítear chun feidhmeanna Uachtarán an Bhinse Achomhairc a chomhlíonadh de bhun na Roinne seo.

12. Déanfaidh na Páirtithe, agus a leibhéil forbartha faoi seach á gcur san áireamh, luach saothair Chomhaltaí den Bhinse Achomhairc a íoc isteach i gcuntas a bheidh á bhainistiú ag Rúnaíocht ICSID. Mura n-íocann Páirtí amháin an táille áirithíochta, féadfaidh an Páirtí eile a roghnú an táille sin a íoc é féin. Beidh aon riaráistí den sórt sin fós iníoctha, maille le hús iomchuí. Déanfaidh an Comhchoiste athbhreithniú rialta ar mhéid agus ar athdheighilt na dtáillí sin agus féadfaidh sé coigeartuithe ábhartha a mholadh.

13. Ar chinneadh ón gComhchoiste, féadfar an táille áirithíochta agus na táillí ar na laethanta a oibrítear a athrú ina dtuarastal rialta ar bhonn buan. Sa chás sin, beidh Comhaltaí an Bhinse Achomhairc ag fónamh ar bhonn lánaimseartha agus socróidh an Comhchoiste a luach saothair agus cúrsaí eagraíochtúla ábhartha. Comhaltaí den Bhinse Achomhairc a fhaigheann tuarastal tráthrialta, ní fhéadfaidh sé gabháil le haon slí bheatha eile, bíodh sé sochrach nó neamhshochrach, mura ndeonóidh Uachtarán an Bhinse Achomhairc díolúine go heisceachtúil dóibh.

PUBLIC

14. Gníomhóidh Rúnaíocht ICSID mar Rúnaíocht don Bhinse Achomhairc agus tabharfaidh sí tacaíocht iomchuí dó. Leithdháilfidh an Binse Achomhairc na speansais a bhainfidh leis an tacaíocht sin ar na páirtithe díospóideacha i gcomhréir le hAirteagail 17.54(5), (6) agus (7).

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.36

Eitic

1. Breithiúna an Bhinse agus Comhaltaí an Bhinse Achomhairc, roghnófar iad as na daoine siúd nach bhfuil a neamhspleáchas in amhras. Ní bheidh siad cleamhnaithe le haon rialtas[1]. Ní ghlacfaidh siad treoracha ó aon rialtas nó ó aon eagraíocht maidir le hábhair a bhaineann leis an díospóid. Ní ghlacfaidh siad páirt i mbreithniú a dhéanamh ar aon díospóidí lena gcruthófaí coinbhleacht leasa dhíreach nó indíreach. Comhlíonfaidh siad Iarscríbhinn 17-I. Staonfaidh siad, ón uair a cheapfar iad, ó ghníomhú mar abhcóide nó mar shaineolaí nó finné arna cheapadh ag an bpáirtí in aon díospóid infheistíochta nua nó ar feitheamh faoin gComhaontú seo nó faoi aon chomhaontú nó dlí náisiúnta eile.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, toisc go bhfaigheann duine ioncam ón rialtas, nó go raibh sé nó sí fostaithe roimhe sin ag an rialtas, nó go bhfuil caidreamh teaghlaigh aige le hoifigeach rialtais, ní fhágann sé sin ann féin nach bhfuil an duine sin incháilithe.

2. Má mheasann páirtí díospóideach nach gcomhlíonann Breitheamh den Bhinse nó Comhalta den Bhinse Achomhairc na ceanglais a leagtar amach i mír 1, seolfaidh sé fógra agóide maidir leis an gceapachán chuig Uachtarán an Bhinse nó Uachtarán an Bhinse Achomhairc, de réir mar is iomchuí. Seolfar an fógra agóide laistigh de 15 lá ón dáta a cuireadh comhdhéanamh na rannóige den Bhinse nó den Bhinse Achomhairc in iúl don pháirtí díospóideach, nó laistigh de 15 lá ón dáta a tháinig sé ar an eolas faoi na fíorais ábhartha murarbh fhéidir iad a bheith ar eolas aige go réasúnach tráth bhunú na rannóige. Sonrófar forais na hagóide san fhógra agóide.

3. Má roghnaíonn Breitheamh den Bhinse nó Comhalta den Bhinse Achomhairc a bhfuil agóid á déanamh ina aghaidh gan éirí as an rannóg sin laistigh de 15 lá ó dháta an fhógra agóide, déanfaidh Uachtarán an Bhinse nó Uachtarán an Bhinse Achomhairc, de réir mar is infheidhme, breith a eisiúint ar an agóid, tar éis dó na páirtithe díospóideacha a éisteacht agus tar éis dó deis a thabhairt don Bhreitheamh den Bhinse nó don Chomhalta den Bhinse Achomhairc barúil a chur isteach, laistigh de 45 lá tar éis dó an fógra agóide a fháil agus tabharfaidh sé fógra ar an toirt do na páirtithe díospóideacha agus do na Breithiúna agus Comhaltaí eile na rannóige sin láithreach.

4. Cinnfidh Uachtarán an Bhinse Achomhairc agóidí in aghaidh cheapachán Uachtarán an Bhinse ar rannóg agus *vice versa*.

PUBLIC

5. Ar mholadh réasúnaithe a fháil ó Uachtarán an Bhinse Achomhairc[1], féadfaidh na Páirtithe, le cinneadh ón gComhchoiste, a chinneadh Comhalta Breitheamh a bhaint den Bhinse nó Comhalta a bhaint den Bhinse Achomhairc i gcás inarb amhlaidh nach bhfuil a iompraíocht ag teacht leis na hoibleagáidí a leagtar amach i mír 1 den Airteagal seo agus go bhfuil an iompraíocht sin ar neamhréir lena chomhaltas leantach den Bhinse nó den Bhinse Achomhairc. Más rud é gurb é iompar Uachtarán an Bhinse Achomhairc an t-iompar líomhnaithe atá i gceist, déanfaidh Uachtarán an Bhinse an moladh réasúnaithe a chur isteach. Beidh feidhm ag Airteagal 17.34(2) agus Airteagal 17.35(2), *mutatis mutandis*, maidir le líonadh folúntas a d'fhéadfadh teacht chun cinn de bhun na míre seo.

AIRTEAGAL 17.37

Sásra iltaobhach um réiteach díospóidí

I gcomhar le comhpháirtithe trádála eile, déanfaidh na Páirtithe a ndícheall comhoibriú chun go mbunófar sásra iltaobhach binse infheistíochta agus achomhairc le haghaidh díospóidí infheistíochta a réiteach. Ar theacht i bhfeidhm do chomhaontú idirnáisiúnta idir na Páirtithe, lena ndéanfar foráil do shásra iltaobhach den sórt sin a bheidh infheidhme maidir le díospóidí faoi Chodanna den Chomhaontú seo, ní bheidh feidhm ag ranna ábhartha na Roinne seo. Féadfaidh an Comhchoiste cinneadh a ghlacadh lena sonrófar aon socrú idirthréimhseach is gá.

[1] Tá an moladh seo gan dochar do chumas an Chomhchoiste aird Uachtarán an Bhinse Achomhairc a tharraingt ar iompar Breithimh den Bhinse nó ar iompar Comhalta den Bhinse Achomhairc a d'fhéadfadh a bheith ar neamhréir leis na hoibleagáidí a leagtar amach i mír 1 agus a d'fhéadfadh a bheith ar neamhréir lena gcomhaltas leanúnach den Bhinse nó den Bhinse Achomhairc.

FOROINN 5

SEOLADH IMEACHTAÍ

AIRTEAGAL 17.38

An dlí is infheidhme agus rialacha maidir le léirmhíniú

1. Cinnfidh an Binse an bhfuil an beart a bhfuil éileamh á chur isteach ina leith ag an éilitheoir ar neamhréir le haon cheann de na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1).

2. Agus an cinneadh sin á dhéanamh aige, cuirfidh an Binse an Comhaontú seo agus rialacha agus prionsabail eile an dlí idirnáisiúnta is infheidhme idir na Páirtithe i bhfeidhm. Déanfaidh sé an Comhaontú seo a léirmhíniú i gcomhréir le rialacha gnácha maidir le léirmhíniú ar dhlí poiblí idirnáisiúnta, mar a chódaítear i gCoinbhinsiún Vín maidir le Dlí na gConarthaí.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, déanfaidh an Binse a mheas, i gcás inarb ábhartha, gur ábhar fíorais é dlí aon Pháirtí, agus cinneadh á dhéanamh aige maidir le comhsheasmhacht birt leis na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1). Le linn dó déanamh amhlaidh, cloífidh an Binse le léirmhíniú chúirteanna nó údaráis an Pháirtí sin don dlí sin, agus ní bheidh aon bhrí arna tabhairt don dlí sin ag an mBinse ina ceangal ar na cúirteanna nó údaráis de chuid an Pháirtí sin.

PUBLIC

4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní bheidh sé de dhlínse ag an mBinse a chinneadh an bhfuil beart dlíthiúil, beart a líomhnaítear gur sárú ar na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1) é, faoi dhlí an pháirtí dhíospóidigh.

5. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, má chuireann infheisteoir de chuid Páirtí éileamh isteach faoin Roinn seo, lena n-áirítear éileamh ina líomhnaítear gur sháraigh Páirtí Airteagal 17.17, tá dualgas ar an infheisteoir a éilimh a chruthú, i gcomhréir le prionsabail ghinearálta an dlí idirnáisiúnta is infheidhme maidir leis an díospóid.

6. I gcás ina dtiocfaidh ábhair imní thromchúiseacha chun cinn maidir le hábhair léirmhínithe a bhaineann le Roinn C[1] nó D, féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinntí a ghlacadh trína léireofar an Comhaontú seo. Beidh aon léirmhíniú den sórt sin ceangailteach ar an mBinse agus ar an mBinse Achomhairc. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach a chinneadh go mbeidh éifeacht cheangailteach ag aon léirmhíniú ó dháta sonrach.

AIRTEAGAL 17.39

Léirmhíniú ar na hiarscríbhinní

1. Tar éis iarraidh ar chomhairliúcháin de bhun Airteagal 17.27(3), féadfaidh an freagróir a iarraidh, i scríbhinn, ar an bhFochoiste go gcinnfidh sé an dtagann an beart is ábhar don iarraidh ar chomhairliúcháin faoi raon feidhme birt neamh-chomhréireacha a leagtar amach in Iarscríbhinn 17-A nó 17-B, agus má thagann, a mhéid a thagann sé faoin raon feidhme sin.

1 Dá dtagraítear in Airteagal 17.25.

2. Cuirfear an iarraidh chuig an bhFochoiste a luaithe is féidir tar éis an iarraidh ar chomhairliúcháin a fháil. Arna iarraidh sin don Fhochoiste, déanfar na tréimhsí ama dá dtagraítear in Airteagail 17.27(5), 17.27(8), 17.54(10) agus 17.55(5) a chur ar fionraí.

3. Féachfaidh an Fochoiste, de mheon macánta, leis an gcinneadh a iarradh a dhéanamh. Déanfar aon chinneadh den sórt sin a tharchur go pras chuig na páirtithe díospóideacha.

4. Mura mbeidh cinneadh déanta ag an bhFochoiste laistigh de thrí mhí tar éis na hiarrata, scoirfidh fionraí na dtréimhsí ama sin d'fheidhm a bheith aige.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.40

Éilimh eile

Má dhéantar éilimh de bhun na Roinne seo, Caibidil 38 nó de bhun comhaontú idirnáisiúnta eile a bhaineann leis an sárú líomhnaithe céanna ar na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1), agus i gcás ina bhféadfadh go mbeadh cúiteamh forluiteach ann, nó an t-éileamh ina bhféadfadh tionchar mór a bheith ag an comhaontú idirnáisiúnta eile ar réiteach an éilimh arna dhéanamh de bhun na Roinne seo, déanfaidh an Binse, más ábhartha, tar éis na páirtithe díospóideacha a éisteacht, imeachtaí de bhun Chaibidil 38 nó an comhaontú idirnáisiúnta eile a chur san áireamh ina chinneadh, ina ordú nó ina dhámhachtain. Chuige sin, féadfaidh sé bac a chur ar a chuid imeachtaí féin freisin. Ag gníomhú dó de bhun an Airteagail seo, urramóidh an Binse Airteagal 17.54(10).

AIRTEAGAL 17.41

Frith-imchéimniú

Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, diúltóidh an Binse do dhlínse i gcás inar tháinig díospóid chun cinn, nó i gcás ina raibh an díospóid réasúnta intuartha tráth a fuair an t- éilitheoir úinéireacht nó smacht ar an infheistíocht atá faoi réir na díospóide nó a chuaigh sé i mbun athstruchtúrú corparáideach ar choinníoll go gcinneann an Binse, ar bhonn fhíorais an cháis, go bhfuair an t- éilitheoir úinéireacht nó smacht ar an infheistíocht nó go ndeachaigh sé i mbun athstruchtúrú corparáideach agus é de phríomhchuspóir aige an t-éileamh a chur isteach faoin Roinn seo. Tá an fhéidearthacht maidir le diúltú do dhlínse i gcásanna den sórt sin gan dochar d'oibleagáidí dlínsiúla eile a bhféadfadh an Binse smaoineamh orthu.

AIRTEAGAL 17.42

Éilimh ar léir nach bhfuil fiúntas dlíthiúil acu

1. Tráth nach déanaí ná 30 lá tar éis bhunú na rannóige den Bhinse de bhun Airteagal 17.34(7), agus in aon chás roimh an gcéad seisiún de rannóg den Bhinse, nó 30 lá ar a dhéanaí tar éis don fhreagróir teacht ar an eolas maidir leis na fíorais ar a bhfuil an agóid bunaithe, féadfaidh an freagróir agóid a chomhdú á mhaíomh gur léir nach bhfuil fiúntas dlíthiúil ag éileamh.

2. Sonróidh an freagróir an bonn don agóid ar an mbealach is cruinne is féidir.

3. Tar éis dó deis a thabhairt do na páirtithe díospóideacha a mbarúlacha maidir leis an agóid a chur i láthair, déanfaidh an Binse, ag an gcéad seisiún den rannóg den Bhinse nó go pras ina dhiaidh sin, cinneadh nó dámhachtain sealadach maidir leis an agóid a eisiúint, agus forais an chinnidh nó na dámhachtana sin á sonrú aige. I gcás ina bhfaighfear an agóid tar éis an chéad seisiúin den rannóg den Bhinse, eiseoidh an Binse an cinneadh nó an dámhachtain shealadach sin a luaithe is féidir, agus ar aon nós tráth nach déanaí ná 120 lá tar éis an agóid a chomhdú. Agus cinneadh á dhéanamh maidir leis an agóid, glacfaidh an Binse leis na fíorais mar a líomhnaíonn an t-éilitheoir gur fíor iad, agus féadfaidh sé aon fhíorais ábhartha nach bhfuil faoi dhíospóid a chur san áireamh freisin.

4. Beidh cinneadh an Bhinse gan dochar don cheart atá ag páirtí díospóideach agóid a dhéanamh, de bhun Airteagal 17.43 nó le linn na n-imeachtaí, in aghaidh fiúntais dhlíthiúla éilimh agus gan dochar d'údarás an Bhinse aghaidh a thabhairt ar agóidí eile mar réamhcheist.

AIRTEAGAL 17.43

Éilimh gan bhunús mar ábhar dlí

1. Gan dochar don údarás atá ag an mBinse chun aghaidh a thabhairt ar agóidí eile mar réamhcheist nó ar an gceart atá ag freagróir chun aon agóidí den sórt sin a tharraingt anuas ag aon am iomchuí, tabharfaidh an Binse aghaidh, agus déanfaidh sé cinneadh mar réamhcheist, ar aon agóid a dhéanfaidh an freagróir á sonrú nach bhfuil, mar ábhar dlí, in aon éileamh a chuirtear isteach faoin Roinn seo nó aon chuid den éileamh, nach bhfuil ann éileamh ar ina leith a fhéadfar dámhachtain a dhéanamh i bhfabhar an éilitheora faoi Airteagal 17.54, fiú dá nglacfaí leis go bhfuil na fíorais a líomhnaíonn an t-éilitheoir fíor. Féadfaidh an Binse aon fhíorais ábhartha nach bhfuil faoi dhíospóid a chur san áireamh freisin.

2. Cuirfear agóid de bhun mhír 1 den Airteagal seo faoi bhráid an Bhinse a luaithe agus is féidir tar éis bhunú na rannóige den Bhinse agus, in aon chás, tráth nach déanaí ná an dáta arna shocrú ag an mBinse mar dháta nach mór don fhreagróir a fhrithmheabhrachán nó ráiteas cosanta a chur isteach. Ní fhéadfar agóid de bhun mhír 1 a chur isteach fad a bheidh imeachtaí faoi Airteagal 17.42 ar feitheamh, ach amháin má thugann an Binse cead agóid a dhéanamh faoin Airteagal seo, tar éis aird chuí a thabhairt ar imthosca an cháis.

3. Ar agóid a fháil de bhun mhír 1, agus mura measfaidh sé go bhfuil an agóid gan bhunús go follasach, cuirfidh an Binse aon imeacht ar fionraí ar bhonn na bhfiúntas, bunóidh sé sceideal le haghaidh an agóid a bhreithniú, ar sceideal é a bheidh i gcomhréir le sceideal a bheidh bunaithe aige le haghaidh aon réamhcheist eile a bhreithniú, agus eiseoidh sé cinneadh nó dámhachtain shealadach ar an agóid, agus na forais léi á sonrú aige.

AIRTEAGAL 17.44

Trédhearcacht

1. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag Rialacha Trédhearcachta UNCITRAL maidir le díospóidí faoin Roinn seo, i dteannta na rialacha breise seo a leanas.

2. Áireofar na doiciméid seo a leanas ar liosta na ndoiciméad dá dtagraítear in Airteagal 3(1) de Rialacha Trédhearcachta UNCITRAL: an comhaontú dul ar iontaoibh idirghabhála dá dtagraítear in Airteagal 17.26 den Chomhaontú seo, an iarraidh ar chomhairliúcháin dá dtagraítear in Airteagal 17.27 den Chomhaontú seo, an fógra lena n-iarrtar cinneadh ón bhfreagróir agus cinneadh an fhreagróra, dá dtagraítear in Airteagal 17.28 den Chomhaontú seo, an fógra agóide, agus an cinneadh maidir leis an agóid, dá dtagraítear in Airteagal 17.36 den Chomhaontú seo, agus an iarraidh ar chomhdhlúthú dá dtagraítear in Airteagal 17.53 den Chomhaontú seo.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfar foilseáin a chur ar fáil don phobal i gcomhréir le hAirteagal 3(3) de Rialacha Trédhearcachta UNCITRAL.

4. D'ainneoin Airteagal 2 de Rialacha Trédhearcachta UNCITRAL, an iarraidh ar chomhairliúcháin dá dtagraítear in Airteagal 17.27 den Chomhaontú seo, an fógra lena n- iarrfar cinneadh ón bhfreagróir agus cinneadh an fhreagróra dá dtagraítear in Airteagal 17.28 den Chomhaontú seo, faoi réir fholú na faisnéise rúnda nó cosanta, cuirfidh an Páirtí AE nó an tSile, de réir mar a bheidh, na nithe sin ar fáil go poiblí go tráthúil agus sula gcomhdhéanfar an rannóg[1]. Féadfar na doiciméid sin a chur ar fáil don phobal trí iad a sheoladh chuig an stór dá dtagraítear i Rialacha Trédhearcachta UNCITRAL.

5. Aon pháirtí díospóideach a bheartaíonn faisnéis atá ainmnithe mar fhaisnéis rúnda nó chosanta a úsáid in éisteacht, cuirfidh sé an méid sin in iúl don Bhinse.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, bainfear de bhrí as an téarma faisnéis rúnda nó chosanta an bhrí chéanna a shainmhínítear agus a chinntear de bhun Airteagal 7 de Rialacha Trédhearcachta UNCITRAL.

6. Aon pháirtí díospóideach a mhaíonn gur faisnéis rúnda nó chosanta atá i bhfaisnéis áirithe, déanfaidh sé í a ainmniú go soiléir dá réir sin nuair a chuirfear faoi bhráid an Bhinse í.

7. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní cheanglaítear le haon ní sa Roinn seo ar an bhfreagróir aon fhaisnéis a cheanglaítear a nochtadh de réir a dhlí a choinneáil siar ón bpobal.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.45

Bearta eatramhacha

Féadfaidh an Binse bearta eatramhacha cosanta a ordú chun na cearta atá ag páirtí díospóideach a chaomhnú nó chun a áirithiú go ndéanfar dlínse an Bhinse lánéifeachtach, lena n-áirítear ordú chun fianaise atá i seilbh aon pháirtí dhíospóidigh nó atá faoi rialú aige a chaomhnú nó chun dlínse an Bhinse a chosaint. Ní ordóidh an Binse sócmhainní a urghabháil ná ní choiscfidh sé cur i bhfeidhm na córa a líomhnaítear gur sárú í.

AIRTEAGAL 17.46

Scor den imeacht

Mura ndéanfaidh an t-éilitheoir, tar éis éileamh a chur isteach faoin Roinn seo, aon bhearta sna himeachtaí le linn 180 lá as a chéile tar éis é a chuir isteach ,nó le linn cibé tréimhse a chomhaontóidh na páirtithe díospóideacha, measfar go mbeidh an t-éileamh tarraingthe siar ag an éilitheoir agus go mbeidh scortha aige den imeacht. Arna iarraidh sin don bhfreagróir, agus tar éis fógra a thabhairt do na páirtithe díospóideacha, tabharfaidh an Binse aird in ordú ar an scor den imeacht agus eiseoidh sé dámhachtain maidir le costais. Rachaidh údarás an Bhinse in éag, tar éis an t- ordú sin a thabhairt. Ní fhéadfaidh an t- éilitheoir éileamh a chur isteach ina dhiaidh sin maidir leis an ábhar céanna.

AIRTEAGAL 17.47

Urrús i leith costas

1. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, arna iarraidh sin don bhfreagróir, féadfaidh an Binse a ordú don éilitheoir urrús a sholáthar i leith na gcostas uile nó cuid de na costais má bhíonn forais réasúnta ann lena chreidiúint go bhféadfar nach mbeadh an t- éilitheoir in ann cinneadh féideartha maidir le costais a eisítear ina aghaidh a chomhlíonadh.

2. Mura soláthraítear an t- urrús i leith costas laistigh de 30 lá d'ordú an Bhinse nó laistigh d'aon tréimhse eile a shocróidh an Binse, cuirfidh an Binse na páirtithe díospóideacha ar an eolas i ndáil leis sin agus féadfaidh sé a ordú go gcuirfí na himeachtaí ar fionraí nó go bhfoirceannfar iad.

3. Déanfaidh an Binse an fhianaise go léir a sholáthraítear i ndáil leis na himthosca dá dtagraítear i mír 1 a bhreithniú, lena n-áirítear cistiú tríú páirtí a bheith ann.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.48

An Páirtí neamhdhíospóideach

1. Tráth nach déanaí ná 30 lá tar éis aon díospóid lena mbaineann faisnéis rúnda nó chosanta a fháil nó go pras tar éis aon díospóid den sórt sin a réiteach, seachadfaidh freagróir an méid seo a leanas don Pháirtí neamhdhíospóideach:

(a) an iarraidh ar chomhairliúcháin dá dtagraítear in Airteagal 17.27, an fógra lena n- iarrtar cinneadh dá dtagraítear in Airteagal 17.28 agus an t- éileamh dá dtagraítear in Airteagal 17.30 agus aon doiciméad eile a chuirtear le doiciméid den sórt sin;

(b) arna iarraidh sin don Pháirtí neamhdhíospóideach:

(i) pléadálacha, meabhracháin, mionteagaisc, iarrataí agus aighneachtaí eile a dhéanann páirtí díospóideach chuig an mBinse;

(ii) aighneachtaí i scríbhinn a dhéanfaidh tríú duine chuig an mBinse;

(iii) miontuairiscí nó tras-scríbhinní d'éisteachtaí an Bhinse, má bhíonn siad ar fáil; agus

(iv) orduithe, dámhachtainí agus cinntí ón mBinse; agus

(c) an fhaisnéis ar fad a thugtar don Bhinse, nó cuid den fhaisnéis sin, arna iarraidh sin don Pháirtí neamhdhíospóideach agus ar chostas an Pháirtí neamhdhíospóidigh.

2. Tá sé de cheart ag an bPáirtí neamhdhíospóideach freastal ar éisteacht a chuirfear ar siúl faoin Roinn seo.

3. Glacfaidh an Binse le haighneachtaí ó bhéal nó aighneachtaí i scríbhinn ón bPáirtí neamhdhíospóideach maidir le saincheisteanna a bhaineann le léirmhíniú an Chomhaontaithe seo, nó iarrfaidh an Binse na haighneachtaí sin ón bPáirtí neamhdhíospóideach tar éis dó dul i gcomhairle leis na páirtithe díospóideacha. Áiritheoidh an Binse go dtabharfar deis réasúnach do na páirtithe díospóideacha a mbarúlacha maidir le haon aighneacht ón bPáirtí neamhdhíospóideach a chur in iúl.

AIRTEAGAL 17.49

Idiragairt tríú páirtithe

1. Ceadóidh an Binse d'aon duine a fhéadfaidh leas díreach agus láithreach a shuíomh in imthosca sonracha na díospóide ('an t-idiragraí') idiragairt a dhéanamh mar thríú páirtí. Beidh an idiragairt teoranta do thacú, go hiomlán nó go páirteach, le seasamh dlíthiúil ceann de na páirtithe díospóideacha.

2. Ní mór iarratas ar idiragairt a chur isteach laistigh de 90 lá tar éis fhoilsiú chur isteach an éilimh de bhun Airteagal 17.30. Tabharfaidh an Binse rialú ar an iarratas laistigh de 90 lá ón dáta ar taisceadh an t-iarratas sin, tar éis deis a thabhairt do na páirtithe díospóideacha a mbarúlacha a thíolacadh.

3. Má dheonaítear an t-iarratas ar idiragairt, gheobhaidh an t-idiragraí cóip de gach ordú nós imeachta a sheirbheálfar ar na páirtithe díospóideacha, cé is moite d'fhaisnéis rúnda nó chosanta, más infheidhme. Féadfaidh an t-idiragraí ráiteas idirghabhála a chur isteach laistigh de thréimhse ama a shocróidh an Binse tar éis na horduithe nós imeachta a chur in iúl. Beidh deis ag na páirtithe díospóideacha freagra a thabhairt ar an ráiteas idiragartha. Ceadófar don idiragraí freastal ar na héisteachtaí a thionólfar faoin Roinn seo agus ráiteas ó bhéal a dhéanamh.

4. I gcás achomhairc, beidh an t-idiragraí i dteideal idirghabháil a dhéanamh os comhair an Bhinse Achomhairc. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag mír 3.

5. Tá an ceart chun idiragartha a thugtar leis an Airteagal seo gan dochar don fhéidearthacht atá ag an mBinse glacadh le mionteagaisc *amicus curiae* ó thríú daoine a bhfuil leas suntasach acu sna himeachtaí, i gcomhréir le hAirteagal 4 de Rialacha Trédhearcachta UNCITRAL.

6. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, más rud é gur creidiúnaí de chuid an éilitheora duine, ní mheasfar gur leor ann féin é chun a shuíomh go bhfuil leas díreach láithreach ag an duine sin in imthosca sonracha na díospóide.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.50

Tuarascálacha ó shaineolaithe

Gan dochar do cheapachán cineálacha eile saineolaithe i gcás ina n- údaraítear sin leis na rialacha is infheidhme dá dtagraítear in Airteagal 17.30(2), arna iarraidh sin do pháirtí díospóideach, nó ar a thionscnamh féin tar éis dó dul i gcomhairle leis na páirtithe díospóideacha, féadfaidh an Binse saineolaí amháin nó níos mó a cheapadh chun tuairisciú dó i scríbhinn maidir le haon saincheist fhíorasach a bhaineann le hábhair chomhshaoil, sláinte nó sábháilteachta, nó ábhair eile a ardódh páirtí díospóideach sna himeachtaí.

AIRTEAGAL 17.51

Slánú nó cúiteamh eile

An fíoras go bhfuair nó go bhfaighidh infheisteoir nó, más infheidhme, fiontar atá bunaithe go háitiúil slánú nó cúiteamh eile de bhun conradh árachais nó ráthaíochta i leith an chúitimh ar fad, nó cuid den chúiteamh, atá á lorg i ndíospóid arna tionscnamh de bhun na Roinne seo, ní ghlacfaidh an Binse mar chosaint bhailí , le frithéileamh, le ceart chun fritháirimh nó le dearbhú comhchosúil chuige sin.

AIRTEAGAL 17.52

Ról na bPáirtithe

1. Ní thionscnóidh Páirtí éileamh idirnáisiúnta maidir le díospóid a chuirtear isteach de bhun Airteagal 17.30, mura gcloíonn an Páirtí eile leis an dámhachtain a thabharfar i ndíospóid den sórt sin agus mura gcomhlíonann sé í. Ní eisiafar leis sin an fhéidearthacht go mbeadh réiteach díospóidí faoi Chaibidil 38 ann maidir le beart a bhfuil feidhm ghinearálta aige, fiú má líomhnaítear gur sáraíodh an Comhaontú seo leis an mbeart sin a mhéid a bhaineann le hinfheistíocht shonrach ar ina leith a tionscnaíodh díospóid de bhun Airteagal 17.30. Tá an mhír seo gan dochar d'Airteagal 17.48.

2. Ní chuirtear le mír 1 aon bhac ar mhalartuithe neamhfhoirmiúla a dhéanamh chun réiteach na díospóide a éascú agus chuige sin amháin.

AIRTEAGAL 17.53

Comhdhlúthú

1. Má bhíonn ceist dlí nó fíorais i gcoiteann ag dhá éileamh nó níos mó a cuireadh isteach go leithleach faoin Roinn seo agus go n-eascraíonn siad as na teagmhais agus na himthosca céanna, féadfaidh an freagróir iarraidh a chur faoi bhráid Uachtarán an Bhinse chun breithniú comhdhlúite a dhéanamh ar na héilimh sin uile nó ar chodanna díobh. Déanfar an méid seo a leanas a leagan síos san iarraidh:

(a) ainmneacha agus seoltaí na bpáirtithe díospóideacha sna héilimh a bhfuiltear ag iarraidh iad a chomhdhlúthú;

(b) raon feidhme an chomhdhlúthaithe a lorgaítear; agus

(c) forais na hiarrata a lorgaítear.

2. Seachadfaidh an freagróir an iarraidh ar gach éilitheoir sna héilimh a bhféachann an freagróir lena chomhdhlúthú.

3. Má chomhaontaíonn gach páirtí díospóideach sna héilimh a bhfuiltear ag iarraidh iad a chomhdhlúthú ar bhreithniú comhdhlúite na n-éileamh, cuirfidh na páirtithe díospóideacha sin iarraidh chomhpháirteach faoi bhráid Uachtarán an Bhinse de bhun mhír 1. Mura gcinnfidh Uachtarán an Bhinse gur follasach go bhfuil an iarraidh gan bhunús, bunóidh Uachtarán an Bhinse, laistigh de 30 lá tar éis dó an iarraidh sin a fháil, rannán nua (an 'rannóg comhdhlúthaithe') den Bhinse de bhun Airteagal 17.34, a mbeidh dlínse aige ar chuid de na héilimh nó ar na héilimh uile, go hiomlán nó go páirteach, atá faoi réir na hiarrata sin.

4. Mura mbeidh na páirtithe díospóideacha dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo tar éis teacht ar chomhaontú maidir le comhdhlúthú laistigh de 30 lá tar éis don éilitheoir deireanach an iarraidh ar chomhdhlúthú dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo a fháil, beidh Uachtarán an Bhinse ina rannóg comhdhlúthaithe den Bhinse de bhun Airteagal 17.34. Glacfaidh an rannóg comhdhlúthaithe dlínse chuici féin ar chuid de na héilimh nó ar na héilimh uile, go hiomlán nó go páirteach, más rud é, tar éis tuairimí na bpáirtithe díospóideacha a bhreithniú, gur deimhin léi go bhfuil ceist dlí nó fíorais i gcoiteann ag na héilimh arna gcur isteach de bhun Airteagal 17.30 agus go n-eascraíonn siad as na teagmhais nó na himthosca céanna, agus go bhfreastalódh comhdhlúthú ar an mbealach is fearr ar leasanna um réiteach cothrom éifeachtúil na n-éileamh, lena n-áirítear an leas um chomhsheasmhacht dámhachtainí.

PUBLIC

5. Más rud é nár chomhaontaigh na héilitheoirí na rialacha maidir le réiteach díospóidí dá bhforáiltear sa liosta a leagtar amach in Airteagal 17.30(2) laistigh de 30 lá ón dáta a fuair an t-éilitheoir deireanach an iarraidh ar breithniú chomhdhlúite, cuirfear breithniú comhdhlúite na n-éileamh faoi bhráid na rannóige comhdhlúthaithe den Bhinse faoi chur i bhfeidhm Rialacha Eadrána UNCITRAL faoi réir na rialacha a leagtar amach sa Roinn seo.

6. Géillfidh rannóga den Bhinse arna mbunú de bhun Airteagal 17.34 dlínse i dtaca leis na héilimh, nó codanna díobh, a bhfuil dlínse ag an rannóg comhdhlúthaithe orthu, agus cuirfear imeachtaí de rannóga den sórt sin ar fionraí. Dámhachtain na rannóige comhdhlúthaithe den Bhinse i ndáil leis na codanna de na héilimh ar ghlac sé dlínse orthu, beidh sí ina ceangal ar na rannóga a bhfuil dlínse acu ar an gcuid eile de na héilimh amhail ón dáta a bheidh an dámhachtain ina dámhachtain chríochnaitheach de bhun Airteagal 17.56.

7. Féadfaidh éilitheoir a bhfuil a éileamh faoi réir comhdhlúthú a éileamh, nó an chuid de atá faoi réir comhdhlúthú, a tharraingt siar ó na himeachtaí um réiteach díospóidí faoin Airteagal seo, agus, sa chás sin, ní fhéadfar an t-éileamh sin nó cuid de a chur isteach arís de bhun Airteagal 17.30.

8. Arna iarraidh sin don fhreagróir, féadfaidh rannóg comhdhlúthaithe den Bhinse, ar an mbonn céanna agus leis an éifeacht chéanna agus atá i mír 3 go mír 6, a chinneadh an mbeidh dlínse aici ar éileamh ina iomláine nó ar chuid de, ar éileamh é a thagann faoi raon feidhme mhír 1 agus a chuirfear isteach tar éis na himeachtaí comhdhlúthaithe a thionscnamh.

PUBLIC

9. Arna iarraidh sin do dhuine de na héilitheoirí, féadfaidh rannóg comhdhlúthaithe den Bhinse bearta a dhéanamh chun rúndacht faisnéise rúnda nó cosanta an éilitheora sin a chaomhnú i leith éilitheoirí eile. Is féidir go n-áireofar leis na bearta sin leaganacha folaithe de dhoiciméid ina bhfuil faisnéis rúnda nó chosanta a chur chuig na héilitheoirí eile, nó socruithe chun codanna den éisteacht a chur ar siúl go príobháideach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.54

Dámhachtain shealadach

1. Má thagann an Binse ar an gconclúid gur sháraigh an freagróir aon cheann de na forálacha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1) mar arna líomhain ag an éilitheoir, ní fhéadfaidh an Binse, ar bhonn iarraidh ón éilitheoir agus tar éis dó na páirtithe díospóideacha a éisteacht, ach na nithe seo a leanas a dheonú:

(a) damáistí airgid agus aon ús is infheidhme; agus

(b) aiseag maoine, sa chás ina bhforálfar leis an dámhachtain go bhféadfaidh an freagróir damáistí airgid, agus aon ús is infheidhme a íoc in ionad aisig, arna chinneadh ar bhealach atá i gcomhréir le hAirteagal 17.19.

I gcás inar cuireadh an t-éileamh isteach thar ceann fiontair atá bunaithe go háitiúil, forálfar le haon dámhachtain faoin mír seo:

(a) go n- íocfar damáistí airgeadúla agus aon ús leis an bhfiontar atá bunaithe go háitiúil;

(b) go ndéanfar aiseag maoine leis an bhfiontar atá bunaithe go háitiúil.

Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní fhéadfaidh an Binse leigheasanna eile seachas na cinn dá dtagraítear sa chéad fhomhír a dheonú, ná ní fhéadfaidh sé a ordú go n- aisghairfí an beart lena mbaineann, go scoirfí de nó go ndéanfaí é a mhodhnú.

2. Ní bheidh damáistí airgid níos mó ná an caillteanas a d'fhulaing an t- éilitheoir nó an fiontair atá bunaithe go háitiúil, má ghníomhaigh an t-éilitheoir thar ceann an fhiontair atá bunaithe go háitiúil, de thoradh sárú ar na forálacha ábhartha dá dtagraítear in Airteagal 17.25(1), arna laghdú ag aon damáiste nó aon chúiteamh a sholáthair an Páirtí lena mbaineann cheana. Bunóidh an Binse damáistí airgeadaíochta den sórt sin ar bhonn aighneachtaí na bpáirtithe díospóideacha, agus breithneoidh sé, más infheidhme, an locht rannpháirteach, bíodh sé d'aon ghnó nó le faillí, nó mainneachtain damáistí a mhaolú.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, má chuireann infheisteoir de chuid Páirtí éileamh isteach de bhun Airteagal 17.30, féadfaidh sé caillteanas nó damáiste atá tabhaithe aige a aisghabháil ina cháil mar infheisteoir de chuid Páirtí.

4. Ní fhéadfaidh an Binse damáistí pionósacha a dhámhachtain.

PUBLIC

5. Ordóidh an Binse gurb é an páirtí díospóideach nár éirigh leis a íocfaidh costais sheoladh na n-imeachtaí. In imthosca eisceachtúla, féadfaidh an Binse costais den sórt sin a chionroinnt idir na páirtithe díospóideacha má chinneann sé go bhfuil an chionroinnt sin iomchuí in imthosca an cháis.

6. Leithdháilfidh an Binse costais réasúnta eile freisin, lena n-áirítear costais réasúnta na hionadaíochta dlíthiúla agus an chúnaimh dhlíthiúil, a bheidh le híoc ag an bpáirtí díospóideach nár éirigh leis agus éileamh á dhíbhe aige, agus déanfaidh sé dámhachtain de bhun Airteagal 17.42 nó 17.43. In imthosca eile, cinnfidh an Binse leithdháileadh costas réasúnta eile, lena n-áirítear na costais réasúnta a bhaineann le hionadaíocht dhlíthiúil agus cúnamh i measc na bpáirtithe díospóideacha, agus toradh na n-imeachtaí agus imthosca ábhartha eile á gcur san áireamh, amhail iompar na bpáirtithe díospóideacha.

7. Mura n-éiríonn ach le roinnt codanna de na héilimh, coigeartófar na costais i gcomhréir le líon nó méid na gcodanna de na héilimh ar éirigh leo.

8. Déanfaidh an Binse Achomhairc costais a bhunú agus a chionroinnt i gcomhréir leis an Airteagal seo.

9. Glacfaidh an Comhchoiste, tráth nach déanaí ná bliain amháin tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, rialacha breise maidir le táillí chun a chinneadh méid uasta chostais na hionadaíochta dlíthiúla agus an chúnaimh ionadaíochta a fhéadfaidh catagóirí sonracha de pháirtithe díospóideacha nach n- éiríonn leo a sheasamh, agus a n- acmhainní airgeadais á gcur san áireamh.

PUBLIC

10. Eiseoidh an Binse dámhachtain shealadach laistigh de 24 mhí ón dáta a thíolacfar an t-éileamh. Mura féidir an spriocdháta sin a urramú, glacfaidh an Binse cinneadh chuige sin, cinneadh ina sonrófar do na páirtithe díospóideacha na cúiseanna leis an moill sin agus ina léireofar dáta measta maidir leis an dámhachtain shealadach a eisiúint.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.55

Nós imeachta achomhairc

1. Féadfaidh ceachtar de na páirtithe díospóideacha achomharc a dhéanamh i gcoinne dámhachtain shealadach os comhair an Bhinse Achomhairc, laistigh de 90 lá tar éis a eisiúna. Is iad seo a leanas na forais le haghaidh achomhairc:

(a) tá earráid déanta ag an mBinse maidir le léirmhíniú nó cur i bhfeidhm an dlí is infheidhme;

(b) tá earráidí follasacha déanta ag an mBinse sa tuiscint ar na fíorais, lena n- áirítear, más infheidhme, an tuiscint ar dhlí Pháirtí; nó

(c) na cinn dá ndéantar foráil in Airteagal 52 de Choinbhinsiún ICSID, a mhéid is nach gcumhdaítear iad le fomhíreanna (a) nó (b) den mhír seo.

2. Diúltóidh an Binse Achomhairc don achomharc i gcás ina gcinnfidh sé go bhfuil an t-achomharc gan bhunús. Féadfaidh sé freisin diúltú don achomharc ar bhonn brostaithe i gcás inar léir go bhfuil an t-achomharc go follasach gan bhunús.

3. Má chinneann an Binse Achomhairc go bhfuil bunús leis an achomharc, déanfar leis an gcinneadh ón mBinse Achomhairc na torthaí agus conclúidí dlíthiúla sa dámhachtain shealadach a mhodhnú nó a fhreaschur go hiomlán nó go páirteach. Sonrófar go beacht ina chinneadh conas a mhodhnaigh nó a freaschuireadh torthaí agus conclúidí ábhartha an Bhinse.

4. Má cheadaíonn na fíorais arna mbunú ag an mBinse é, déanfaidh an Binse Achomhairc a chinntí dlíthiúla agus a chonclúidí dlíthiúla féin a chur chun feidhme maidir leis na fíorais sin agus cinneadh críochnaitheach a dhéanamh. Mura féidir é sin a dhéanamh, déanfaidh sé an t-ábhar a tharchur ar ais chuig an mBinse.

5. Mar riail ghinearálta, ní rachaidh na himeachtaí achomhairc thar 180 lá ón dáta a dtabharfar fógra foirmiúil faoi chinneadh páirtí díospóideach achomharc a dhéanamh go dtí dáta eisiúna chinneadh an Bhinse Achomhairc. I gcás ina measfaidh an Binse Achomhairc nach féidir leis a chinneadh a eisiúint laistigh den tréimhse 180 lá sin, cuirfidh sé na páirtithe díospóideacha ar an eolas i scríbhinn faoi chúiseanna na moille mar aon le meastachán ar an tréimhse ar lena linn a eiseoidh sé a chinneadh. Ní rachaidh na himeachtaí, in aon chás, thar 270 lá.

6. Tabharfaidh páirtí díospóideach a chuireann achomharc isteach urrús le haghaidh chostais an achomhairc.

7. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag Airteagail 17.33, 17.44, 17.45, 17.46, 17.48 agus, más ábhartha, ag forálacha eile den Roinn seo maidir leis an nós imeachta achomhairc.

AIRTEAGAL 17.56

Dámhachtain chríochnaitheach

1. Beidh dámhachtain shealadach a eiseofar de bhun na Roinne seo ina dámhachtain chríochnaitheach má rinne ceachtar de na páirtithe díospóideacha achomharc i gcoinne na dámhachtana sealadaí de bhun Airteagal 17.55.

2. Má rinneadh achomharc ar dhámhachtain shealadach agus gur dhiúltaigh an Binse Achomhairc don achomharc de bhun Airteagal 17.55, beidh an dámhachtain shealadach ina dámhachtain chríochnaitheach ar an dáta a ndiúltaíonn an Binse Achomhairc don achomharc.

3. Má rinneadh achomharc i gcoinne dámhachtain shealadach agus má thug an Binse Achomhairc cinneadh críochnaitheach, beidh an dámhachtain shealadach arna modhnú nó arna fhreaschur ag an mBinse Achomhairc ina dámhachtain chríochnaitheach ar dháta eisiúna an chinnidh deiridh ón mBinse Achomhairc.

4. Má rinneadh achomharc i gcoinne dámhachtain shealadach agus má rinneadh an Binse Achomhairc cinntí agus conclúidí dlíthiúla na dámhachtana sealadaí a mhodhnú nó a fhreaschur agus an t-ábhar a tharchur ar ais chuig an mBinse, déanfaidh an Binse, tar éis na páirtithe díospóideacha a éisteacht, más iomchuí, a dhámhachtain shealadach a athbhreithniú chun cinntí agus conclúidí an Bhinse Achomhairc a léiriú. Beidh an Binse faoi cheangal ag na cinntí ón mBinse Achomhairc. Féachfaidh an Binse lena dhámhachtain athbhreithnithe a eisiúint laistigh de 90 lá tar éis dó an cinneadh a fháil ón mBinse Achomhairc. Beidh an dámhachtain shealadach athbhreithnithe ina dámhachtain chríochnaitheach 90 lá tar éis a heisiúna.

PUBLIC

5. Áireofar sa dámhachtain chríochnaitheach aon chinneadh críochnaitheach ón mBinse Achomhairc a thabharfar de bhun Airteagal 17.55.

PUBLIC

AIRTEAGAL 17.57

Forfheidhmiú dámhachtainí

1. Ní bheifear in ann dámhachtain a thabharfar de bhun na Roinne seo a fhorfheidhmiú go dtí go mbeidh sé críochnaitheach de bhun Airteagal 17.56. Beidh dámhachtain chríochnaitheach a eiseofar de bhun na Roinne seo ina cheangal ar na páirtithe díospóideacha agus ní bheidh sé faoi réir achomhairc, athbhreithniú, cur i leataobh, neamhniú nó aon leigheas eile[1].

2. Aithneoidh gach Páirtí gur dámhachtain cheangailteach a bheidh i ndámhachtain a thabharfar de bhun na Roinne seo agus forfheidhmeoidh sé an oibleagáid airgeadais laistigh dá chríoch amhail is gur bhreith chríochnaitheach ó bhinse nó cúirt intíre den Pháirtí sin é.

3. Rialófar forghníomhú na dámhachtana leis na dlíthe agus na rialacháin a bhaineann le forghníomhú na mbreithiúnas nó na ndámhachtainí atá i bhfeidhm san áit a lorgaítear an forghníomhú sin.

4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní choiscfear le hAirteagal 41.10 aithint, forghníomhú ná forfheidhmiú dámhachtainí a thabharfar de bhun na Roinne seo.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní chuirtear bac, leis seo, ar pháirtí a iarraidh ar an mBinse dámhachtain a athbhreithniú nó a léirmhíniú i gcomhréir leis na rialacha is infheidhme maidir le réiteach díospóidí i gcás ina mbíonn an fhéidearthacht sin ar fáil faoi na rialacha is infheidhme sin.

5. Chun críocha Airteagal 1 de Choinbhinsiún Nua- Eabhrac, maidir le dámhachtainí críochnaitheacha a eisítear de bhun na Roinne seo, is dámhachtainí eadrána iad a bhaineann le héilimh a mheastar mar éilimh a eascraíonn as caidreamh tráchtála nó idirbheart tráchtála.

6. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, agus faoi réir mhír 1 den Airteagal seo, má cuireadh éileamh isteach le haghaidh réiteach díospóidí de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 17.30(2) den Chomhaontú seo, cáileoidh dámhachtain chríochnaitheach arna heisiúint de bhun na Roinne seo mar dhámhachtain faoi Roinn 6 de Choinbhinsiún ICSID.

PUBLIC

CAIBIDIL 18

TRÁDÁIL TRASTEORANN I SEIRBHÍSÍ

AIRTEAGAL 18.1

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta de chuid Páirtí a dhéanann difear don trádáil trasteorann i seirbhísí arna soláthar ag soláthróirí seirbhíse de chuid an Pháirtí eile. Áirítear ar na bearta sin bearta a dhéanann difear don mhéid seo a leanas:

(a) seirbhís a tháirgeadh, a dháileadh, a mhargú, a dhíol agus a sholáthar;

(b) ceannach nó úsáid seirbhíse, nó íocaíocht a dhéanamh as seirbhís;

(c) i ndáil le seirbhís a sholáthar, rochtain ar sheirbhísí agus úsáid seirbhísí a n- éilíonn Páirtí go dtairgfí iad don phobal i gcoitinne, lena n- áirítear dáileadh, iompar agus líonra teileachumarsáide; agus

(d) soláthar barra nó cineáil eile urrúis airgeadais, mar choinníoll i ndáil le soláthar seirbhíse.

2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an méid a leanas:

(a) seirbhísí airgeadais, mar a shainmhínítear in Airteagal 25.2;

(b) seirbhísí closamhairc;

(c) cabatáiste muirí náisiúnta[1];

[1] Gan dochar do raon feidhme na ngníomhaíochtaí a d'fhéadfaí a mheas mar chabatáiste faoin reachtaíocht náisiúnta ábhartha, cumhdaíonn cabatáiste náisiúnta muirí faoin gCaibidil seo paisinéirí nó earraí a iompar idir calafort nó pointe atá suite sa tSile nó i mBallstát den Aontas Eorpach agus calafort nó pointe eile atá suite sa tSile nó sa Bhallstát céanna den Aontas Eorpach, lena n-áirítear ar a scairbh ilchríochach, dá bhforáiltear i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige, arna dhéanamh, agus trácht a thosaíonn agus a chríochnaíonn sa chalafort nó sa phointe céanna atá suite sa tSile nó i mBallstát den Aontas Eorpach.

(d) seirbhísí aeir náisiúnta agus idirnáisiúnta nó seirbhísí gaolmhara a thacaíonn le seirbhísí aeir[1], bíodh siad sceidealaithe nó ná bíodh, agus seirbhísí a bhaineann go díreach le feidhmiú ceart tráchta, seachas:

(i) seirbhísí deisithe agus cothabhála aerárthaigh a dtugtar aerárthach as seirbhís le linn a bhfeidhmiú;

(ii) díol agus margaíocht seirbhísí aeriompair;

(iii) seirbhísí córais áirithinte ar ríomhaire (CAR); agus

(iv) seirbhísí láimhseála ar an talamh;

(e) soláthar poiblí; agus

(f) fóirdheontais ná deontais arna soláthar ag Páirtí nó ag fiontair faoi úinéireacht stáit, lena n- áirítear iasachtaí, ráthaíochtaí agus árachas lena dtacaíonn an rialtas.

PUBLIC

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, le haersheirbhísí nó seirbhísí gaolmhara mar thaca le haersheirbhísí, áirítear na seirbhísí seo a leanas: an t- aeriompar; seirbhísí a sholáthraítear trí úsáid a bhaint as aerárthach nach é is príomhchuspóir dó earraí nó paisinéirí a iompar, amhail oiliúint eitilte maidir le haerchomhrac dóiteáin, fámaireacht, spraeáil, suirbhéireacht, mapáil, grianghrafadóireacht, léim pharaisiúit, tarraingt faoileoirí, ardú le héileacaptar chun lománaíocht agus tógáil a dhéanamh, agus aersheirbhísí talmhaíochta, tionsclaíocha agus cigireachta eile; aerárthaí a fháil ar cíos le criú; agus seirbhísí oibriúcháin aerfoirt.

AIRTEAGAL 18.2

Sainmhínithe

PUBLIC

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 17-A, 17-B agus 17-C:

(a) ciallaíonn ‘seirbhísí deisithe agus cothabhála aerárthaigh’ na gníomhaíochtaí sin arna ndéanamh le haerárthach nó le cuid de le linn dó a bheith tarraingthe siar ó sheirbhís, agus ní áirítear leo an ní ar a dtugtar gnáthchothabháil;

(b) ciallaíonn ‘seirbhísí córais áirithinte ar ríomhaire (CRS)’ seirbhís a sholáthraítear le córais ríomhairithe ina bhfuil faisnéis faoi sceidil, infhaighteacht, táillí agus rialacha táillí aeriompróirí, ar córais iad trínar féidir áirithintí a dhéanamh nó ticéid a eisiúint;

(c) ciallaíonn ‘trádáil trasteorann i seirbhísí’ nó ‘soláthar trasteorann seirbhísí’ seirbhís a sholáthar:

(i) ó chríoch Páirtí isteach i gcríoch an Pháirtí eile; nó

(ii) i gcríoch Páirtí chuig tomhaltóir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile;

(d) ciallaíonn ‘fiontar’ duine dlítheanach, brainse nó oifig ionadaíochta arna mbunú trí bhunaíocht;

(e) ciallaíonn ‘seirbhísí láimhseála ar an talamh’ na seirbhísí seo a leanas a chuirtear ar fáil ag aerfort ar bhonn táille nó conartha: ionadaíocht, riaracháin agus maoirseacht aeriompróra; láimhseáil paisinéirí; láimhseáil bagáiste; seirbhísí rampa; lónadóireacht, ach amháin i gcás bia a ullmhú; láimhseáil aerlasta agus poist; breoslú aerárthaigh; seirbhísiú agus glanadh aerárthaí; iompar de mhuir agus de thír; agus oibriú eitilte, riar foirne agus pleanáil eitiltí; ní áirítear na seirbhísí seo a leanas le seirbhísí láimhseála ar an talamh: féinseirbhís láimhseála; slándáil; gnáthchothabháil; deisiú agus cothabháil aerárthaí; nó bonneagar láraithe aerfoirt, atá fíor- riachtanach, a bhainistiú nó a oibriú, amhail saoráidí dí- oighrithe, córais dáilte breosla, córais láimhseála bagáiste agus córais iompair fhosaithe laistigh den aerfort;

PUBLIC

(f) ciallaíonn ‘duine dlítheanach de chuid Páirtí’[1]:

(i) i gcás an Pháirtí AE:

(A) duine dlítheanach atá comhdhéanta nó eagraithe faoi dhlí an Aontais Eorpaigh nó faoi dhlí ceann amháin dá Bhallstáit ar a laghad agus atá i mbun oibríochtaí gnó substainteacha[2] i gcríoch an Aontais Eorpaigh; agus

(B) cuideachtaí loingseoireachta a bunaítear lasmuigh den Aontas Eorpach, agus atá á rialú ag daoine nádúrtha de chuid Ballstáit, a bhfuil a soithí cláraithe i mBallstát agus a bhfuil bratach an Bhallstáit ar foluain acu;

(ii) i gcás na Sile:

(A) duine dlítheanach atá comhdhéanta nó eagraithe faoi dhlí na Sile agus atá ag gabháil d’oibríochtaí gnó substainteacha i gcríoch na Sile; agus

(B) cuideachtaí loingseoireachta atá bunaithe lasmuigh den tSile, agus atá á rialú ag daoine nádúrtha de chuid na Sile, a bhfuil a soithí cláraithe sa tSile agus a bhfuil bratach na Sile ar foluain acu;

PUBLIC

---

1 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní mheastar gur daoine dlítheanacha de chuid Páirtí iad na cuideachtaí loingseoireachta dá dtagraítear sa sainmhíniú seo ach amháin i leith a ngníomhaíochtaí a bhaineann le seirbhísí muiriompair a sholáthar.

2 I gcomhréir lena fhógra faoin gConradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh don EDT (WT/REG39/1), tá an tuiscint ag an bPáirtí AE gurb ionann an coincheap ‘nasc éifeachtach agus leanúnach’ le geilleagar Ballstáit den Aontas atá cumhdaithe in Airteagal 54 den Chomhaontú ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh coibhéiseach agus an coincheap ‘oibríochtaí gnó substainteacha’.

(g) ciallaíonn ‘díol agus margaíocht seirbhísí aeriompair’ na deiseanna atá ag an aeriompróir lena mbaineann a chuid seirbhísí aeriompair a dhíol agus a mhargú faoi shaoirse, lena n- áirítear gach gné den mhargaíocht, amhail taighde margaidh, fógraíocht agus dáileadh; ní áirítear leis na gníomhaíochtaí sin praghsáil seirbhísí aeriompair ná na coinníollacha is infheidhme;

(h) ciallaíonn ‘seirbhís’ aon seirbhís in aon earnáil seachas seirbhísí arna soláthar i bhfeidhmiú údaráis rialtais;

(i) ciallaíonn ‘seirbhís arna soláthar i bhfeidhmiú údaráis rialtais’ aon seirbhís nach soláthraítear ar bhonn tráchtála ná san iomaíocht le soláthróirí seirbhíse amháin nó níos mó; agus

(j) ciallaíonn ‘soláthróir seirbhíse de chuid Páirtí’ aon duine nádúrtha nó dlítheanach de chuid Páirtí a fhéachann le seirbhís a sholáthar nó a sholáthraíonn seirbhís.

AIRTEAGAL 18.3

An ceart chun rialála

Athdheimhníonn na Páirtithe an ceart chun rialú a dhéanamh laistigh dá gcríocha chun cuspóirí beartais dlisteanacha a bhaint amach, mar shampla sláinte phoiblí, seirbhísí sóisialta, oideachas, sábháilteacht, an comhshaol, lena n-áirítear athrú aeráide, agus an mhoráltacht phoiblí a chosaint, cosaint shóisialta nó tomhaltóirí, príobháideacht agus cosaint sonraí nó éagsúlacht chultúrtha a chur chun cinn agus a chosaint.

AIRTEAGAL 18.4

Cóir náisiúnta

1. Déanfaidh gach Páirtí cóir a thabhairt do sheirbhísí agus do sholáthróirí seirbhíse de chuid an Pháirtí eile nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna, do sheirbhísí agus do sholáthróirí seirbhíse dá chuid féin.

2. Is éard is brí leis an gcóir a thugann Páirtí faoi mhír 1:

(a) maidir le rialtas réigiúnach nó áitiúil de chuid na Sile, ciallaíonn sé cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí a thugann an leibhéal rialtais sin, i gcúinsí den chineál céanna, dá sheirbhísí féin agus dá sholáthróirí seirbhíse féin;

(b) maidir le rialtas de chuid Ballstáit nó i mBallstát, ciallaíonn sé cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí a thugann an rialtas sin, i gcúinsí den chineál céanna, dá sheirbhísí féin agus dá sholáthróirí seirbhíse féin.

3. Féadfaidh Páirtí ceanglas a leagtar amach i mír 1 a chomhlíonadh trí chóir atá comhionann go foirmiúil nó cóir atá éagsúil go foirmiúil leis an gcóir a thugann sé dá sheirbhísí agus dá sholáthróirí seirbhíse féin a thabhairt do sheirbhísí agus do sholáthróirí seirbhíse an Pháirtí eile.

4. Cóir atá comhionann go foirmiúil nó cóir atá éagsúil go foirmiúil, measfar nach bhfuil sí chomh fabhrach sin más rud é go modhnaítear na coinníollacha iomaíochta léi i bhfabhar seirbhísí nó soláthróirí seirbhíse Páirtí i gcomparáid le soláthróirí seirbhíse an Pháirtí eile.

PUBLIC

5. Ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a cheanglaíonn ar cheachtar Páirtí cúiteamh a thabhairt i leith míbhuntáistí dúchasacha iomaíocha a eascraíonn as gné eachtrach na seirbhísí nó na soláthróirí seirbhíse iomchuí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 18.5

Cóir an náisiúin barrfhabhair

1. Tabharfaidh gach Páirtí do sholáthróirí seirbhíse agus seirbhísí de chuid an Pháirtí eile cóir nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna, do sholáthróirí seirbhíse agus seirbhísí de chuid tríú tír.

2. Ní fhorléireofar mír 1 mar mhír chun a chur d'oibleagáid ar Pháirtí tairbhe aon chóra a thabhairt do sheirbhísí ná do sholáthróirí seirbhíse an Pháirtí eile ar cóir í a eascraíonn as bearta lena ndéantar foráil d'aitheantas a thabhairt do na caighdeáin, lena n- áirítear do chaighdeáin nó do na critéir chun duine nádúrtha nó fiontar a údarú, nó chun ceadúnas nó deimhniúchán a thabhairt dóibh gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh, nó aitheantas a thabhairt do bhearta stuamachta.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní áirítear nósanna imeachta um réiteach díospóidí ná sásraí dá bhforáiltear i gcomhaontuithe trádála nó conarthaí idirnáisiúnta eile leis an 'gcóir' dá dtagraítear i mír 1. Ní hionann na forálacha substainteacha iad féin atá i gconarthaí idirnáisiúnta nó i gcomhaontuithe trádála eile agus 'cóir' dá dtagraítear i mír 1, agus mar sin ní fhéadfadh sárú an Airteagail seo a bheith mar thoradh orthu, in éagmais bearta a ghlacann Páirtí nó a choinníonn Páirtí ar bun. Féadfaidh bearta Páirtí, a chuirtear i bhfeidhm de bhun forálacha substainteacha den sórt sin, a bheith ina 'gcóir' faoin Airteagal seo agus, dá bhrí sin, féadfaidh sárú ar an Airteagal seo eascairt astu.

AIRTEAGAL 18.6

Láithreacht áitiúil

Ní cheanglóidh Páirtí ar sholáthróir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile fiontar a chur ar bun nó a choinneáil ar bun nó cónaí a bheith air i gcríoch Páirtí mar choinníoll le soláthar trasteorann seirbhíse.

PUBLIC

AIRTEAGAL 18.7

Rochtain ar an margadh

Sna hearnálacha nó sna fo- earnálacha ina ndéantar gealltanais maidir le rochtain ar an margadh, ní dhéanfaidh Páirtí, ar bhonn a chríche iomláine nó ar bhonn foroinn chríochach, bearta lena ndéantar an méid seo a leanas an méid seo a leanas:

(a) bearta lena gcuirfear teorainneacha le:

(i) an líon soláthróirí seirbhíse, bíodh sé i bhfoirm cuótaí uimhriúla, monaplachtaí nó soláthróirí seirbhíse eisiacha nó i bhfoirm ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch;

(ii) luach iomlán na n-idirbheart seirbhíse nó na sócmhainní i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó i bhfoirm ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch;

(iii) an líon iomlán oibríochtaí seirbhíse nó cainníocht iomlán an aschuir seirbhísí a shloinntear mar aonaid uimhriúla ainmnithe i bhfoirm cuótaí nó i bhfoirm ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch[1]; nó

(iv) líon iomlán na ndaoine nádúrtha a fhéadfar a fhostú in earnáil seirbhísí áirithe nó a fhéadfaidh soláthróir seirbhísí a fhostú, ar daoine iad is gá i leith seirbhís shonrach a fheidhmiú agus a bhfuil baint dhíreach acu leis an bhfeidhmiú sin, i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó ceanglas i ndáil le tástáil maidir le riachtanais eacnamaíocha; nó

(b) lena ndéanfar cineálacha sonracha eintitis dhlíthiúil nó comhfhiontair trínar féidir le soláthróir seirbhíse seirbhís a sholáthar a shrianadh nó lena ndéanfar riachtanach iad.

[1] Ní chumhdaíonn an fhomhír seo bearta an Pháirtí a chuireann srian ar ionchuir le haghaidh soláthair seirbhísí.

AIRTEAGAL 18.8

Bearta neamh-chomhréireacha

1. Níl feidhm ag Airteagail 18.4, 18.5 agus 18.6 maidir leis an méid seo a leanas:

(a) aon bheart neamh- chomhréireach atá ann cheana a gcoinníonn aon cheann de na comhlachtaí seo a leanas ar bun é:

(i) i gcás an Pháirtí AE:

(A) an tAontas Eorpach, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-1;

(B) rialtas láir Ballstáit, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-1;

(C) leibhéal réigiúnach rialtais Ballstáit, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-1; nó

(D) leibhéal áitiúil rialtais; agus

(ii) i gcás na Sile:

(A) an rialtas láir, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-2;

(B) leibhéal réigiúnach rialtais, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-2; nó

(C) leibhéal áitiúil rialtais;

(b) leanúint ar aghaidh le haon bheart neamh- chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo, nó athnuachan pras birt neamh- chomhréirigh; nó

(c) modhnú ar aon bheart neamh-chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo a mhéid nach laghdófar leis an modhnú comhréireacht an bhirt, mar a bhí sé go díreach roimh an leasú, i gcomhréir le hAirteagail 18.4, 18.5 agus 18.6.

2. Níl feidhm ag Airteagal 18.4, 18.5 agus 18.6 maidir le haon bheart de chuid Páirtí maidir le hearnálacha, fo- earnálacha nó gníomhaíochtaí mar a leagtar amach ina Sceideal in Iarscríbhinn 17-B.

3. Níl feidhm ag Airteagal 18.7 maidir le haon bheart de chuid Páirtí maidir le hearnálacha, fo- earnálacha nó gníomhaíochtaí tiomanta, mar a leagtar amach in Iarscríbhinn 17-C.

PUBLIC

AIRTEAGAL 18.9

Diúltú sochar

Féadfaidh Páirtí sochair na Caibidle seo a dhiúltú do sholáthróir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile má ghlacann an Páirtí diúltaithe bearta a bhaineann leis an tsíocháin agus an tslándáil idirnáisiúnta, lena n- áirítear cearta an duine a chosaint, nó má choimeádann sé na bearta sin ar bun, ar bearta iad:

(a) lena dtoirmisctear idirbhearta leis an soláthróir seirbhíse sin, nó le duine ar leis an soláthróir seirbhíse sin nó a rialaíonn an soláthróir seirbhíse sin; nó

(b) a shárófaí nó a rachfaí timpeall air dá dtabharfaí sochair na Caibidle seo don soláthróir seirbhíse sin.

AIRTEAGAL 18.10

An Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht

Bunaítear an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht (‘Fochoiste’) de bhun Airteagal 8.8(1). Agus aird á tabhairt ar ábhair a bhaineann le seirbhísí, déanfaidh an Fochoiste faireachán ar an gCaibidil seo, ar Chaibidlí 19, 20, 21, 22, 23, 24 agus 26 agus ar Iarscríbhinní 17-A go 17-I, 19-A, 19-B, 19-C, 21-A agus 21-B agus áiritheoidh sé go gcuirfear chun feidhme go cuí iad.

CAIBIDIL 19

LÁITHREACHT SHEALADACH DAOINE NÁDÚRTHA CHUN CRÍOCH GNÓ

PUBLIC

AIRTEAGAL 19.1

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta de chuid Páirtí a bhaineann le feidhmiú gníomhaíochtaí eacnamaíocha trí dhul isteach agus fanacht sealadach ina chríoch a dhéanann daoine nádúrtha de chuid an Pháirtí eile, ar cuairteoirí gnó iad chun críoch bunaíochta, infheisteoirí, aistrithe ionchorparáideacha, cuairteoirí gnó gearrthéarmacha, soláthróirí seirbhísí conarthacha agus gairmithe neamhspleácha.

2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis na hearnálacha dá dtagraítear i bhfomhíreanna (b), (c) agus (d) d'Airteagal 18.1(2).

3. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta de chuid Páirtí a dhéanann difear do dhaoine nádúrtha de chuid an Pháirtí eile atá ag lorg rochtain ar a mhargadh fostaíochta, ná níl feidhm aici maidir le bearta i ndáil le saoránacht nó náisiúntacht, cónaí, nó fostaíocht ar bhonn buan.

4. Ní choiscfidh an Chaibidil seo ar Pháirtí bearta a chur i bhfeidhm lena rialaítear teacht isteach dhaoine nádúrtha an Pháirtí eile ina chríoch, nó fanacht dhaoine nádúrtha an Pháirtí eile go sealadach ina chríoch, lena n- áirítear na bearta sin is gá chun sláine daoine nádúrtha a chosaint agus a ngluaiseacht ordúil trasna a theorann a áirithiú, ar choinníoll nach gcuirfear na bearta sin i bhfeidhm ar bhealach lena ndéanfar neamhniú nó lagú ar na sochair a fhabhraíonn don Pháirtí eile faoin gCuid seo den Chomhaontú seo.

5. An fíor go gceanglaíonn Páirtí víosa a bheith ag daoine nádúrtha de chuid an Pháirtí eile, ní fhorléireofar an fíor sin ann féin mar chúis le neamhniú nó lagú a dhéanamh ar shochair a fhabhraítear don Pháirtí eile faoin gCuid seo den Chomhaontú seo.

6. Sa mhéid nach dtugtar faoi ghealltanais faoin gCaibidil seo, leanfar d'fheidhm a bheith ag na ceanglais go léir dá bhforáiltear i ndlí Páirtí maidir le dul isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha, lena n-áirítear dlíthe agus rialacháin a bhaineann leis an tréimhse fanachta.

7. D'ainneoin na Caibidle seo, leanfar d'fheidhm a bheith ag na ceanglais go léir dá bhforáiltear i ndlí Páirtí maidir le hobair agus bearta slándála sóisialta, lena n-áirítear dlíthe agus rialacháin a bhaineann le pá íosta agus comhaontuithe comhchoiteanna pá.

8. Níl feidhm ag gealltanais maidir le dul isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha chun críocha gnó i gcásanna inarb é is aidhm nó is éifeacht don dul isteach agus don fhanacht sealadach cur isteach ar thoradh aon díospóidí nó caibidlíochta saothair nó bainistíochta nó ar fhostaíocht aon duine nádúrtha a bhfuil baint aige leis an díospóid sin, nó tionchar a imirt ar shlí eile ar an toradh sin.

AIRTEAGAL 19.2

Sainmhínithe

1. Tá feidhm ag na sainmhínithe in Airteagail 17.2 agus 18.2 maidir leis an gCaibidil seo agus maidir le hIarscríbhinní 19-A, 19-B agus 19-C, cé is moite den sainmhíniú ar infheisteoir de chuid Páirtí i bhfomhír (l) d'Airteagal 17.2(1).

PUBLIC

2. Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 19-A, 19-B agus 19-C:

(a) ciallaíonn ‘díoltóirí gnó’ cuairteoirí gnó gearrthéarmacha:

(i) atá ina n-ionadaithe ó sholáthróir seirbhísí nó earraí de chuid Páirtí chun díolachán seirbhísí nó earraí a chaibidliú nó atá ag déanamh comhaontuithe chun seirbhísí nó earraí a dhíol don soláthróir sin, lena n-áirítear: freastal ar chruinnithe nó comhdhálacha; comhairliúcháin a dhéanamh le comhghleacaithe gnó; agus orduithe a ghlacadh nó conarthaí a chaibidliú le fiontar atá lonnaithe i gcríoch an Pháirtí eile;

(ii) nach bhfuil seirbhís á soláthar acu faoi chuimsiú conradh arna thabhairt i gcrích idir fiontar nach bhfuil láithreacht tráchtála aige i gcríoch an Pháirtí ina bhfuil na cuairteoirí gnó gearrthéarmacha ag fanacht go sealadach, agus tomhaltóir sa chríoch sin; agus

(iii) nach gníomhairí ar coimisiún iad;

(b) ciallaíonn ‘cuairteoirí gnó chun críoch bunaíochta’ daoine nádúrtha atá ag obair i bpost sinsearach laistigh de dhuine dlítheanach de chuid Páirtí agus atá freagrach as fiontar de chuid an duine dhlítheanaigh sin a bhunú i gcríoch an Pháirtí eile, ach nach dtairgeann nó nach soláthraíonn seirbhísí agus nach mbíonn ag plé le haon ghníomhaíocht eacnamaíoch eile seachas gníomhaíocht a theastaíonn chun críoch bunaíochta agus nach bhfaigheann luach saothair ó fhoinse atá suite sa Pháirtí eile;

PUBLIC

(c) ciallaíonn ‘soláthróirí seirbhísí conarthacha’ daoine nádúrtha atá fostaithe ag duine dlítheanach de chuid Páirtí, ar fiontar é nach bhfuil bunaithe i gcríoch an Pháirtí eile agus nach gníomhaireacht le haghaidh seirbhísí chun pearsanra a lonnú agus a sholáthar é agus nach ngníomhaíonn trí ghníomhaireacht den sórt sin, agus a bhfuil conradh *bona fide* tugtha i gcrích aige chun seirbhísí a sholáthar in éineacht le tomhaltóir deiridh sa Pháirtí eile lena gceanglaítear go mbeidh a fhostaithe i láthair sa Pháirtí eile sin ar bhonn sealadach, chun an conradh chun seirbhísí a sholáthar a chomhlíonadh[1];

(d) ciallaíonn ‘gairmithe neamhspleácha’ daoine nádúrtha atá ag soláthar seirbhíse agus atá bunaithe mar dhaoine féinfhostaithe i gcríoch Pháirtí, ach ní i gcríoch an Pháirtí eile, agus a bhfuil conradh *bona fide* tugtha i gcrích acu, seachas trí ghníomhaireacht le haghaidh seirbhísí chun pearsanra a lonnú agus a sholáthar, le tomhaltóir deiridh chun seirbhísí a sholáthar sa Pháirtí eile lena gceanglaítear ar an duine nádúrtha a bheith i láthair ar bhonn sealadach sa Pháirtí sin[2];

(e) ciallaíonn ‘suiteálaithe agus pearsanra cothabhála’ cuairteoirí gnó gearrthéarmacha a bhfuil saineolas acu atá ríthábhachtach d’oibleagáid chonarthach an díoltóra nó an léasóra, do chur i gcrích seirbhísí nó d'oiliúint oibrithe chun seirbhísí a dhéanamh, de bhun barántais nó conradh seirbhíse eile atá teagmhasach le trealamh nó innealra tráchtála nó tionsclaíoch a dhíol nó a léasú, lena n-áirítear seirbhísí ríomhaireachta agus seirbhísí gaolmhara, a ceannaíodh nó a léasaíodh ó fhiontar atá suite lasmuigh de chríoch an Pháirtí ar ina leith a iarrtar teacht isteach agus fanacht sealadach, le linn an barántas nó an conradh seirbhíse a bheith i bhfeidhm;

---

1 Comhlíonfaidh an conradh chun seirbhísí a sholáthar dá dtagraítear faoin bhfomhír seo ceanglais dhlí an Pháirtí ina bhforghníomhaítear an conradh.

2 Comhlíonfaidh an conradh chun seirbhísí a sholáthar dá dtagraítear faoin bhfomhír seo ceanglais dhlí an Pháirtí ina bhforghníomhaítear an conradh.

(f) ciallaíonn ‘aistrithe ionchorparáideacha’ daoine nádúrtha atá fostaithe ag duine dlítheanach de chuid Páirtí, nó atá ina bpáirtithe ann, ar feadh tréimhse nach gairide ná bliain, a aistrítear go sealadach chuig fiontar de chuid an duine dhlítheanaigh sin i gcríoch an Pháirtí eile, agus a bhaineann le ceann amháin de na catagóirí a leanas:

(i) bainisteoirí;

(ii) speisialtóirí;

(iii) fostaithe oiliúna;

(g) ciallaíonn ‘infheisteoir’ duine nádúrtha a bhunaíonn fiontar i gcríoch an Pháirtí eile a bhfuil méid substaintiúil caipitil geallta ag an duine nádúrtha sin nó ag an duine dlítheanach a bhfuil an duine nádúrtha sin fostaithe aige ina leith, nó méid substaintiúil caipitil a bhfuiltear i mbun a gheallta ina leith, agus a fhorbraíonn nó a riarann oibriú an fhiontair sin ina cháil mar mhaoirseoir nó mar fheidhmeannach;

(h) ciallaíonn ‘bainisteoirí’ nó daoine nádúrtha atá ag obair i bpost sinsearach laistigh de dhuine dlítheanach de chuid Páirtí, daoine a stiúrann bainistíocht an fhiontair[1] go príomha i gcríoch an Pháirtí eile agus a fhaigheann maoirseacht ghinearálta nó treoir ghinearálta go príomha ó fheidhmeannaigh ardleibhéil, ón mbord stiúrthóirí nó ó stocshealbhóirí an ghnó nó óna gcoibhéis, agus daoine a bhfuil na cúraimí seo a leanas ar na cúraimí atá orthu:

(i) an fiontar nó roinn nó foroinn de a stiúradh;

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní eisítear leis an sainmhíniú sin bainisteoirí a dhéanann cúraimí, agus iad i mbun a gcuid cúraimí mar a shainmhínítear sa sainmhíniú seo, atá riachtanach chun na seirbhísí a sholáthar, cé nach ndéanann siad cúraimí a bhaineann go díreach le soláthar iarbhír na seirbhísí.

(ii) maoirseacht agus rialú ar obair fostaithe eile maoirseachta, gairmiúla nó bainistíochta; agus

(iii) daoine a bhfuil d'údarás pearsanta acu daoine a earcú agus a bhriseadh as a bpost, sin nó earcú, briseadh as post nó gníomhaíochtaí eile a bhaineann le pearsanra a mholadh;

(i) ciallaíonn 'cuairteoirí gnó gearrthéarmacha' daoine nádúrtha ar mian leo dul isteach go críoch an Pháirtí eile agus fanacht ann go sealadach, daoine nach mbíonn ag plé le díolacháin dhíreacha leis an bpobal i gcoitinne agus nach bhfaigheann luach saothair ó fhoinse atá suite i gcríoch an Pháirtí eile, daoine a bhaineann le ceann de na catagóirí a leanas:

(i) díoltóirí gnó;

(ii) suiteálaithe agus pearsanra cothabhála;

(j) ciallaíonn 'speisialtóirí' daoine nádúrtha atá ag obair laistigh de dhuine dlítheanach de chuid Páirtí a bhfuil eolas speisialaithe acu atá riachtanach maidir le réimsí gníomhaíochta, teicnící nó bainistíochta an fhiontair; agus measúnú á dhéanamh ar an eolas sin, cuirfear san áireamh ní hamháin eolas a bhaineann go sonrach leis an bhfiontar, ach cibé acu atá nó nach bhfuil ardleibhéal cáilíochta ag an duine freisin, lena n-áirítear taithí ghairmiúil leormhaith, maidir le cineál oibre nó ceirde a éilíonn eolas teicniúil sonrach, lena n- áirítear comhaltacht fhéideartha i ngairm chreidiúnaithe; agus

PUBLIC

(k) ciallaíonn ‘fostaithe oiliúna’ daoine nádúrtha a bhfuil céim ollscoile acu agus a aistrítear go sealadach iad chun críoch forbartha gairme, nó chun oiliúint a fháil i dteicnící nó modhanna gnó[1].

PUBLIC

AIRTEAGAL 19.3

Aistrithe ionchorparáideacha, cuairteoirí gnó chun críoch bunaíochta agus infheisteoirí

1. Faoi réir na gcoinníollacha agus na gcáilíochtaí ábhartha a leagtar amach in Iarscríbhinn 19-A, ní mór do gach Páirtí an méid seo a leanas a dhéanamh:

(a) ceadóidh sé dul isteach agus fanacht sealadach aistrithe ionchorparáideacha, cuairteoirí gnó chun críoch bunaíochta agus infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile;

(b) ceadóidh sé fostú aistrithe ionchorparáideacha an Pháirtí eile ina chríoch;

[1] Féadfar a cheangal ar an bhfiontar is faighteoir clár oiliúna a chur isteach lena gcumhdófar fad an fhanachta le formheas roimh ré, lena léireofar gur le haghaidh oiliúna cuspóir an fhanachta. I gcás AT, CZ, DE, FR, ES, HU agus LT, ní mór an oiliúint a bheith nasctha leis an gcéim ollscoile a fuarthas.

(c) ní dhéanfaidh Páirtí teorainneacha a choinneáil ná a ghlacadh i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó ceanglais maidir le tástálacha riachtanas eacnamaíoch ar an líon iomlán daoine nádúrtha, in earnáil shonrach, a cheadaítear dóibh dul isteach mar chuairteoirí gnó chun críoch bunaíochta nó mar infheisteoirí, nó a fhéadfar a fhostú mar aistrithe ionchorparáideacha, ar bhonn foroinn chríochach nó ar bhonn a chríche ar fad; agus

(d) tabharfaidh sé cóir nach lú fabhar d'aistrithe ionchorparáideacha, do chuairteoirí gnó chun críoch bunaíochta agus d'infheisteoirí an Pháirtí eile, maidir lena bhfanacht sealadach ina chríoch ná mar a thugann sé, in imthosca den chineál céanna, dá dhaoine nádúrtha féin.

2. Is mar seo a leanas a bheidh an tréimhse fanachta incheadaithe:

(a) i gcás na Sile, tréimhse suas le 2 bhliain ar féidir síneadh a chur leis, gan aon cheanglas cur isteach ar chónaí buan, ar choinníoll go mbíonn na coinníollacha ar a bhfuil an fhanacht bunaithe i bhfeidhm; agus

(b) i gcás an Pháirtí AE, tréimhse suas le 3 bliana i gcás bainisteoirí agus speisialtóirí; suas le bliain i gcás fostaithe oiliúna agus infheisteoirí; agus suas le 90 lá laistigh d'aon tréimhse 6 mhí i gcás cuairteoirí gnó chun críoch bunaíochta.

PUBLIC

AIRTEAGAL 19.4

Cuairteoirí gnó gearrthéarmacha

1. Faoi réir na n-eisiamh i ndáil le raon feidhme a leagtar amach in Airteagal 17.7(2) agus faoi réir na gcoinníollacha agus na gcáilíochtaí ábhartha a leagtar amach in Iarscríbhinn 19-A, ceadóidh Páirtí dul isteach agus fanacht sealadach cuairteoirí gnó gearrthéarmacha gan gá le cead oibre, tástálacha riachtanas eacnamaíoch ná nósanna imeachta eile den chineál céanna um fhormheas roimh ré.

2. Má bhíonn cuairteoirí gnó gearrthéarmacha de chuid Páirtí ag gabháil do sheirbhís a sholáthar do thomhaltóir i gcríoch an Pháirtí ina bhfuil siad ag fanacht go sealadach, déanfaidh an Páirtí sin cóir nach lú fabhar ná mar a thugann sé, i gcásanna mar an gcéanna, dá sholáthróirí seirbhíse féin a thabhairt dóibh maidir le soláthar na seirbhíse sin.

3. Is ar feadh tréimhse nach faide ná 90 lá in aon tréimhse 12 mhí a bheidh an tréimhse fanachta incheadaithe.

PUBLIC

AIRTEAGAL 19.5

Soláthróirí seirbhísí conarthacha agus gairmithe neamhspleácha

1. Ceadóidh gach Páirtí dul isteach agus fanacht sealadach soláthróirí seirbhísí conarthacha de chuid an Pháirtí eile ina chríoch, sna hearnálacha, sna fo-earnálacha agus sna gníomhaíochtaí a leagtar amach in Iarscríbhinn 19-B, faoi réir na gcoinníollacha agus na gcáilíochtaí ábhartha a shainmhínítear ann, agus ar na coinníollacha seo a leanas:

(a) ní mór do na daoine nádúrtha a bheith ag gabháil do sheirbhís a sholáthar mar fhostaithe de chuid duine dhlítheanaigh a bhfuil conradh seirbhíse nach faide ná 12 mhí faighte aige;

(b) na daoine nádúrtha a théann isteach sa Pháirtí eile, bhí siad fostaithe ag an duine dlítheanach dá dtagraítear i bhfomhír (a) ar feadh bliain amháin go díreach roimh dháta tíolactha iarratais ar dhul isteach sa Pháirtí eile agus a bhfuil taithí ghairmiúil 3 bliana acu ar a laghad ar dháta an iarratais ar dhul isteach, taithí a fuarthas tar éis lán-aois a bhaint amach, in earnáil na gníomhaíochta atá faoi réir an chonartha;

(c) na daoine nádúrtha a thiocfaidh isteach sa Pháirtí eile, beidh an méid seo a leanas acu:

(i) céim ollscoile nó cáilíocht lena léirítear eolas ar leibhéal coibhéiseach[1]; agus

(ii) cáilíochtaí gairmiúla, má tá gá leo chun gníomhaíocht a fheidhmiú de bhun dhlíthe agus rialacháin an Pháirtí ina soláthraítear an tseirbhís;

[1] I gcás nach sa Pháirtí ina soláthraítear an tseirbhís a fuarthas an chéim nó an cháilíocht, féadfaidh an Páirtí sin a mheas an bhfuil sí coibhéiseach leis an gcéim ollscoile atá ag teastáil ina chríoch.

(d) ní fhaigheann an duine nádúrtha luach saothair ar seirbhísí a sholáthar i gcríoch an Pháirtí eile, seachas luach saothair a íocann an duine dlítheanach ag a bhfuil an duine nádúrtha fostaithe; agus

(e) ní bhaineann rochtain a thugtar de bhun an Airteagail seo ach leis an ngníomhaíocht seirbhíse is ábhar don chonradh agus ní thugann an rochtain sin teidlíocht chun teideal gairmiúil an Pháirtí a úsáid nuair a chuirtear an tseirbhís ar fáil.

2. Ceadóidh gach Páirtí dul isteach agus fanacht sealadach gairmithe neamhspleácha de chuid an Pháirtí eile ina chríoch, sna hearnálacha, sna fo-earnálacha agus sna gníomhaíochtaí a leagtar amach in Iarscríbhinn 19-B, faoi réir na gcoinníollacha agus na gcáilíochtaí ábhartha a shainmhínítear ann, agus ar na coinníollacha seo a leanas:

(a) ní rachaidh an conradh a thugtar i gcrích níos faide ná tréimhse 12 mhí;

(b) ní mór taithí ghairmiúil sé bliana ar a laghad a bheith ag na daoine nádúrtha, ar dháta an iarratais ar dhul isteach agus ar fhanacht sealadach, in earnáil na gníomhaíochta is ábhar don chonradh.

(c) tá an méid seo a leanas ag na daoine nádúrtha a thagann isteach i gcríoch an Pháirtí eile:

(i) céim ollscoile nó cáilíocht lena léirítear eolas ar leibhéal coibhéiseach[1]; agus

[1] I gcás nach sa Pháirtí ina soláthraítear an tseirbhís a fuarthas an chéim nó an cháilíocht, féadfaidh an Páirtí sin a mheas an bhfuil sí coibhéiseach leis an gcéim ollscoile atá ag teastáil ina chríoch.

(ii) cáilíochtaí gairmiúla, má tá gá leo chun gníomhaíocht a fheidhmiú de bhun dhlíthe nó rialacháin an Pháirtí ina soláthraítear an tseirbhís;

(d) ní bhaineann rochtain a thugtar de bhun an Airteagail seo ach leis an ngníomhaíocht seirbhíse is ábhar don chonradh; ní thugann an rochtain sin teidlíocht chun teideal gairmiúil an Pháirtí a úsáid nuair a chuirtear an tseirbhís ar fáil.

3. Ní dhéanfaidh Páirtí teorainneacha a ghlacadh ná a choimeád ar bun ar líon iomlán na soláthróirí seirbhísí conarthacha nó na ngairmithe neamhspleácha de chuid an Pháirtí eile a gceadaítear dul isteach agus fanacht sealadach dóibh, i bhfoirm cuótaí uimhriúla ná ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch.

4. Déanfaidh Páirtí cóir a thabhairt do sholáthróirí seirbhísí conarthacha agus do ghairmithe neamhspleácha de chuid an Pháirtí eile, maidir le soláthar a seirbhísí ina chríoch, cóir nach lú fabhar ná an chóir a dhéanann sé, i gcásanna den chineál céanna, dá sholáthróirí seirbhíse féin.

5. Is mar seo a leanas a bheidh an tréimhse fanachta incheadaithe:

(a) i gcás an Pháirtí AE, tréimhse charntha nach faide ná 6 mhí in aon tréimhse 12 mhí nó ar feadh ré an chonartha, cibé acu is lú; agus

(b) i gcás na Sile, tréimhse suas le bliain ar féidir síneadh a chur leis le haghaidh tréimhsí ina dhiaidh sin, ar choinníoll go mbíonn na coinníollacha ar a bhfuil an fhanacht bunaithe i bhfeidhm i gcónaí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 19.6

Bearta neamh-chomhréireacha

A mhéid a dhéanann an beart ábhartha difear do dhul isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha chun críoch gnó, níl feidhm ag fomhíreanna (c) agus (d) d'Airteagail 19.3(1) agus Airteagal 19.5(3) agus (4) maidir leis an méid seo a leanas:

(a) aon bheart neamh- chomhréireach atá ann cheana de chuid Páirtí ar an leibhéal seo a leanas:

(i) i gcás an Pháirtí AE:

(A) an tAontas Eorpach, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-1;

(B) rialtas láir Ballstáit, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-1;

(C) rialtas réigiúnach Ballstáit, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-1; nó

(D) leibhéal rialtais áitiúil, seachas an beart dá dtagraítear i bhfomhír (C); agus

(ii) i gcás na Sile:

(A) an rialtas láir, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-2;

PUBLIC

(B) rialtas réigiúnach, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 17-A-2; nó

(C) rialtas áitiúil;

(b) leanúint ar aghaidh le haon bheart neamh- chomhréireach nó athnuachan pras birt neamh- chomhréirigh dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo;

(c) modhnú ar aon bheart neamh-chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhíreanna (a) agus (b) den Airteagal seo a mhéid nach laghdóidh sé comhréireacht an bhirt, faoi mar a bhí sé díreach roimh an modhnú, le fomhíreanna (c) agus (d) d'Airteagal 19.3(1) agus Airteagal 19.5(3) agus (4); nó

(d) maidir le haon bheart de chuid Páirtí atá comhsheasmhach le coinníoll nó cáilíocht a shonraítear in Iarscríbhinn 17-B.

AIRTEAGAL 19.7

Trédhearcacht

1. Cuirfidh gach Páirtí faisnéis ar fáil go poiblí maidir le dul isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha de chuid an Pháirtí eile dá dtagraítear in Airteagal 19.1(1).

PUBLIC

2. Áireofar leis an bhfaisnéis dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo an fhaisnéis seo a leanas, más infheidhme:

(a) catagóirí víosa, ceadanna nó aon chineál údaraithe den chineál céanna a bhaineann le hiontráil agus fanacht sealadach;

(b) an doiciméadacht is gá agus na coinníollacha atá le comhlíonadh;

(c) an modh chun iarratas a chur isteach agus roghanna i dtaobh cá háit a gcuirfear é, amhail oifigí consalachta nó ar líne;

(d) táillí iarratais agus clár ama táscach le haghaidh iarratas a phróiseáil;

(e) an tréimhse uasta fanachta faoi gach cineál údaraithe dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo;

(f) coinníollacha maidir le haon fhadú nó athnuachan atá ar fáil;

(g) rialacha maidir le cleithiúnaithe tionlacain;

(h) nósanna imeachta maidir le hathbhreithniú nó achomharc a bheidh ar fáil; agus

(i) dlíthe iomchuí a bhfuil feidhm ghinearálta acu agus a bhaineann le dul isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha.

PUBLIC

3. Maidir leis an bhfaisnéis dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo, féachfaidh Páirtí leis an bPáirtí eile a chur ar an eolas go pras faoi aon cheanglas nó nós imeachta nua a thabharfar isteach nó faoi aon athrú ar cheanglais agus nósanna imeachta a dhéanann difear don iarratas éifeachtach ar dhul isteach, ar fhanacht sealadach sa Pháirtí agus, i gcás inarb infheidhme, ar chead dul i mbun oibre sa Pháirtí sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 19.8

Neamh-fheidhm an réitigh díospóidí

Níl feidhm ag Caibidil 38 maidir le diúltú do dheonú an cheada isteach agus an fhanachta shealadaigh mura mbaineann an t- ábhar le pátrún cleachtais.

CAIBIDIL 20

RIALÁIL INTÍRE

PUBLIC

AIRTEAGAL 20.1

Raon feidhme agus sainmhínithe

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta ag na Páirtithe a bhaineann le ceanglais cheadúnúcháin agus nósanna imeachta ceadúnúcháin, le ceanglais cháilíochta agus nósanna imeachta cáilíochta, agus le caighdeáin theicniúla[1] a mbíonn tionchar acu ar na nithe seo a leanas:

(a) soláthar trasteorann seirbhísí;

(b) soláthar seirbhíse nó saothrú aon ghníomhaíochta eacnamaíche eile trí fhiontar nó oibriú infheistíochta faoi chumhdach a bhunú; nó

(c) soláthar seirbhíse trí fhanacht catagóirí áirithe de dhaoine nádúrtha de chuid Páirtí i gcríoch an Pháirtí eile, mar a leagtar amach in Airteagal 19.1.

2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo ach maidir le hearnálacha a bhfuil gealltanais shonracha tugtha ag Páirtí ina leith faoi Chaibidlí 17, 18 agus 19 agus a mhéid atá feidhm ag na gealltanais shonracha sin.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, a mhéid a bhaineann le bearta i ndáil le caighdeáin theicniúla, níl feidhm ag an gCaibidil seo ach amháin maidir leis na bearta sin a dhéanann difear do thrádáil seirbhísí.

3. D’ainneoin mhír 2, níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le ceanglais cheadúnúcháin agus nósanna imeachta ceadúnúcháin, ceanglais cháilíochta agus nósanna imeachta cáilíochta, agus caighdeáin theicniúla a bhaineann le:

(a) monarú ceimiceán bunúsach agus táirgí ceimiceacha eile;

(b) monarú táirgí rubair;

(c) monarú táirgí plaisteacha;

(d) monarú mótar leictreach, gineadóirí leictreacha agus claochladán leictreach;

(e) monarú cnuasaitheoirí, ceall príomhúil agus ceallraí príomhúla; agus

(f) athchúrsáil dramhaíola miotail agus neamh-mhiotail .

4. D’ainneoin mhír 1, níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta de chuid Páirtí a mhéid gur srianta iad faoi réir sceidealaithe de bhun Airteagail 17.5, 17.6, Airteagal 17.11(1), 17.11(2), Airteagail 18.4, 18.6, 18.7, Airteagail 18.8(1), 18.8(2), 19.3(1), 19.4(2), 19.5(1) agus Airteagal 19.6.

5. Chun críocha na Caibidle seo:

(a) ciallaíonn ‘údarú’ cead chun aon cheann de na gníomhaíochtaí dá dtagraítear i bhfomhíreanna (a) (b) agus (c) de mhír 1 a thagann as nós imeachta a chur i gcrích, nach mór d’iarratasóir cloí leis d’fhonn a thaispeáint go gcomhlíontar ceanglais cheadúnúcháin, ceanglais cháilíochta nó caighdeáin theicniúla;

PUBLIC

(b) ciallaíonn ‘údarás inniúil’ rialtas nó údarás láir, réigiúnach nó áitiúil nó comhlacht neamhrialtasach i bhfeidhmiú na gcumhachtaí arna dtarmligean ag rialtais nó údaráis láir, réigiúnacha nó áitiúla agus atá cumhachtaithe cinneadh a dhéanamh maidir leis an údarú seirbhís a sholáthar, lena n-áirítear trí fhiontar a bhunú, nó maidir leis an údarú aon ghníomhaíocht eacnamaíoch eile a shaothrú;

(c) ciallaíonn ‘nósanna imeachta ceadúnúcháin’ rialacha riaracháin nó nós imeachta nach mór do dhuine nádúrtha nó dlítheanach atá ag lorg údaraithe, lena n-áirítear leasú nó athnuachan údaraithe, cloí leo chun a thaispeáint go gcomhlíontar ceanglais cheadúnúcháin;

(d) ciallaíonn ‘ceanglais cheadúnúcháin’ ceanglais shubstainteacha, seachas ceanglais cháilíochta, nach mór do dhuine nádúrtha nó dlítheanach cloí leo chun údarú a fháil, a leasú nó a athnuachan;

(e) ciallaíonn ‘nósanna imeachta cáilíochta’ rialacha riaracháin nó nós imeachta nach mór do dhuine nádúrtha cloí leo chun a thaispeáint go gcomhlíontar ceanglais cháilíochta, chun údarú a fháil; agus

(f) ciallaíonn ‘ceanglais cháilíochta’ ceanglais shubstainteacha a bhaineann le hinniúlacht duine nádúrtha seirbhís a sholáthar, agus nach mór do dhuine nádúrtha cloí leo chun údarú a fháil, a leasú nó a athnuachan.

6. Chun críocha na Caibidle seo, tá feidhm ag na sainmhínithe a leagtar amach in Airteagail 17.2 agus 18.2 freisin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 20.2

Coinníollacha maidir le ceadúnú agus cáilíocht

1. Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le bearta a bhaineann leis na ceanglais cheadúnúcháin, na nósanna imeachta ceadúnúcháin, agus na ceanglais cháilíochta agus na nósanna imeachta cáilíochta, go mbeidh siad bunaithe ar chritéir a choisceann ar na húdaráis inniúla a gcumhacht mheasúnaithe a fheidhmiú ar bhealach treallach[1].

2. Is mar a leanas a bheidh na critéir dá dtagraítear i mír 1:

(a) glan;

(b) oibiachtúil agus trédhearcach; agus

(c) inrochtana ag an bpobal agus ag daoine leasmhara roimh ré.

3. Agus caighdeáin theicniúla á nglacadh aige, molfaidh gach Páirtí dá údaráis inniúla caighdeáin theicniúla a ghlacadh arna bhforbairt trí phróisis oscailte thrédhearcacha, agus molfaidh sé do chomhlachtaí atá ainmnithe chun caighdeáin theicniúla a fhorbairt, lena n-áirítear eagraíochtaí idirnáisiúnta ábhartha[2], é sin a dhéanamh trí phróisis oscailte thrédhearcacha.

---

1 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfar a áireamh ar na critéir sin, *inter alia*, inniúlacht agus an cumas seirbhís a sholáthar nó aon ghníomhaíocht eacnamaíoch eile a shaothrú, lena n- áirítear déanamh amhlaidh i mbealach atá comhsheasmhach le ceanglais rialála Páirtí, amhail ceanglais sláinte agus comhshaoil. Féadfaidh na húdaráis inniúla measúnú a dhéanamh ar an tábhacht atá le tabhairt do gach critéar.

2 Tagraíonn an téarma ‘eagraíochtaí idirnáisiúnta ábhartha’ do chomhlachtaí idirnáisiúnta a mballraíocht ar oscailt do chomhlachtaí ábhartha an dá Pháirtí.

4. Deonófar údarú, ach é a bheith ar fáil, a luaithe a shuífear, i bhfianaise scrúdú iomchuí, gur comhlíonadh na coinníollacha chun údarú a fháil.

5. I gcás ina bhfuil teorainn le líon na gceadúnas atá ar fáil i leith gníomhaíocht áirithe mar gheall ar ghanntanas na n-acmhainní nádúrtha nó na hinniúlachta teicniúla atá ar fáil, cuirfidh gach Páirtí nós imeachta roghnúcháin i bhfeidhm maidir le hiarrthóirí ionchasacha lena soláthrófar ráthaíochtaí iomlána i dtaobh neamhchlaontachta agus trédhearcachta, lena n-áirítear, go háirithe, poiblíocht leordhóthanach faoi sheoladh, déanamh agus tabhairt i gcrích an nós imeachta.

6. Faoi réir mhír 5, agus na rialacha maidir leis an nós imeachta roghnúcháin á mbunú, féadfaidh gach Páirtí cuspóirí beartais dlisteanacha a chur san áireamh, lena n-áirítear gnéithe a bhaineann le sláinte, sábháilteacht, cosaint an chomhshaoil agus caomhnú na hoidhreachta cultúrtha.

AIRTEAGAL 20.3

Nósanna imeachta ceadúnúcháin agus cáilíochta

1. Na nósanna imeachta agus foirmiúlachtaí ceadúnúcháin agus cáilíochta, beidh siad soiléir, cuirfear ar fáil go poiblí iad roimh ré, agus ní hionann iad, astu féin, agus srian ar sholáthar seirbhíse nó ar shaothrú aon gníomhaíocht eacnamaíche eile. Féachfaidh gach Páirtí leis na nósanna imeachta agus na foirmiúlachtaí sin a dhéanamh chomh simplí agus is féidir agus ní chuirfidh sé castacht ná moill mhíchuí ar sholáthar na seirbhíse ná ar shaothrú aon ghníomhaíochta eacnamaíche eile.

2. Má cheanglaítear údarú, déanfaidh gach Páirtí an fhaisnéis is gá chun go gcomhlíonfaidh an t-iarratasóir na ceanglais agus na nósanna imeachta maidir le húdarú den sórt sin a fháil, a choinneáil ar bun, a leasú agus a athnuachan a fhoilsiú go pras nó a chur ar fáil go poiblí ar shlí eile. Áireofar san fhaisnéis sin an méid seo a leanas ar a laghad, a mhéid is ann dó:

(a) na ceanglais agus na nósanna imeachta;

(b) sonraí teagmhála na n-údarás inniúil ábhartha;

(c) táillí;

(d) caighdeáin theicniúla;

(e) nósanna imeachta maidir le hachomharc nó athbhreithniú ar bhreitheanna a bhaineann le hiarratais;

(f) nósanna imeachta um fhaireachán a dhéanamh ar chomhlíonadh téarmaí agus coinníollacha na gceadúnas agus na gcáilíochtaí;

(g) deiseanna le haghaidh rannpháirtíocht an phobail, amhail trí éisteachtaí nó tuairimí a thabhairt; agus

(h) cláir ama tháscacha le haghaidh iarratas a phróiseáil.

PUBLIC

3. Aon táille údaraithe[1] a fhéadfaidh na hiarratasóirí a thabhú, beidh sí réasúnach, trédhearcach, agus ní chuirfidh sí srian inti féin ar sholáthar na seirbhíse ábhartha ná ar shaothrú na gníomhaíochta eacnamaíche ábhartha.

4. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh na nósanna imeachta a úsáidfidh an t-údarás inniúil agus a chinntí sa phróiseas údaraithe neamhchlaonta i leith na n-iarratasóirí uile. Tiocfaidh an t-údarás inniúil ar a chinneadh ar bhealach neamhspleách agus ní bheidh sé cuntasach d'aon duine a sholáthraíonn na seirbhísí nó a dhéanann na gníomhaíochtaí eacnamaíocha a bhfuil an t-údarú ag teastáil ina leith.

5. Má tá feidhm ag teorainneacha ama sonracha le haghaidh iarratas, ceadófar tréimhse réasúnta d'iarratasóir chun iarratas a chur isteach. Más féidir, ba cheart don údarás inniúil glacadh le hiarratais i bhformáid leictreonach faoi na coinníollacha barántúlachta céanna le hiarratais a chuirtear isteach ar pháipéar.

6. Cuirfidh an t-údarás inniúil tús le próiseáil iarratais gan moill mhíchuí tar éis an t-iarratas a chur isteach. Féachfaidh gach Páirtí leis an amchlár táscach a bhunú chun iarratas a phróiseáil agus, arna iarraidh sin don iarratasóir agus gan moill mhíchuí, áiritheoidh sé go soláthróidh an t-údarás inniúil faisnéis maidir le stádas an iarratais. Áiritheoidh gach Páirtí go dtabharfar i gcrích próiseáil iarratais, lena n-áirítear teacht ar chinneadh críochnaitheach, laistigh de thréimhse ama réasúnach ón dáta a gcuirfear isteach iarratas iomlán.

[1] Ní áirítear sna táillí údaraithe táillí i gcomhair úsáid acmhainní nádúrtha, íocaíochtaí as ceant, tairiscintí ná modhanna neamh- idirdhealaitheacha eile chun lamháltais a dhámhachtain, ná ranníocaíochtaí sainordaithe chun seirbhís uilíoch a sholáthar.

7. Laistigh de thréimhse réasúnta ama tar éis don údarás inniúil iarratas a fháil a mheasann sé a bheith neamhiomlán, cuirfidh sé an t-iarratasóir ar an eolas, sainaithneoidh sé, a mhéid is féidir, an fhaisnéis bhreise is gá chun an t-iarratas a chomhlánú, agus tabharfaidh sé deis don iarratasóir easnaimh san iarratas a cheartú.

8. Glacfaidh an t-údarás inniúil le cóipeanna de dhoiciméid, atá fíordheimhnithe de réir dhlí an Pháirtí, in ionad doiciméad bunaidh, mura rud é go gceanglaíonn an t-údarás inniúil doiciméid bhunaidh chun sláine an phróisis údaraithe a chosaint.

9. Má dhiúltaíonn an t-údarás inniúil d'iarratas, cuirfear an t-iarratasóir ar an eolas, arna iarraidh sin dó féin nó ar thionscnamh an údaráis inniúil, i scríbhinn agus gan moill mhíchuí. I bprionsabal, cuirfear an t-iarratasóir ar an eolas maidir leis na cúiseanna atá leis an gcinneadh diúltú don iarratas agus faoin tréimhse ama chun achomharc a chur isteach i gcoinne an chinnidh sin. Ceadófar d'iarratasóir, laistigh de thréimhse réasúnach ama, iarratas a chur isteach arís.

10. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh éifeacht le húdarú, a luaithe a dheonófar é, gan moill mhíchuí agus i gcomhréir leis na téarmaí agus na coinníollacha a shonraítear ann.

11. I gcás ina n-éilítear scrúduithe le haghaidh údarú, áiritheoidh an t-údarás inniúil go ndéanfar na scrúduithe sin ag eatraimh réasúnta minic agus soláthróidh sé tréimhse réasúnta ama chun a chumasú d'iarratasóirí a iarraidh go ndéanfar an scrúdú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 20.4

Athbhreithniú

Má thagann torthaí na caibidlíochta a bhaineann le mír 4 d'Airteagal VI de GATS i bhfeidhm, déanfaidh na Páirtithe athbhreithniú comhpháirteach ar na torthaí sin. I gcás ina meastar san athbhreithniú comhpháirteach go bhfeabhsófaí na disciplíní sa chuid seo den Chomhaontú seo dá ndéanfaí torthaí den sórt sin a ionchorprú sa Chomhaontú seo, cinnfidh na Páirtithe go comhpháirteach ar cheart na torthaí sin a ionchorprú sa chuid seo den Chomhaontú seo.

AIRTEAGAL 20.5

Bearta a riar a bhfuil feidhm ghinearálta leo

Áiritheoidh gach Páirtí, i gcás na mbeart go léir a bhfuil feidhm ghinearálta acu lena ndéantar difear do thrádáil i seirbhísí, go ndéanfar iad a riar ar bhealach réasúnach, oibiachtúil agus neamhchlaonta.

PUBLIC

AIRTEAGAL 20.6

Achomharc ar chinntí riaracháin

Coinneoidh gach Páirtí ar bun, nó tionscnóidh sé, binsí nó nósanna imeachta athbhreithniúcháin, eadrána nó riaracháin a dhéanann foráil, arna iarraidh d'infheisteoir nó do sholáthróir seirbhíse dá ndéantar difear, chun athbhreithniú pras a dhéanamh ar chinntí riaracháin agus, i gcás ina bhfuil bonn cuí leo, leigheasanna iomchuí, a dhéanann difear do bhunú, soláthar trasteorann seirbhísí, nó láithreacht shealadach daoine nádúrtha chun críoch gnó. Mura mbíonn na nósanna imeachta sin neamhspleách ar an údarás inniúil a bhfuil de chúram air an cinneadh riaracháin lena mbaineann a dhéanamh, áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfar foráil, leis na nósanna imeachta sin, maidir le hathbhreithniú oibiachtúil neamhchlaonta.

CAIBIDIL 21

AITHEANTAS FRITHPHÁIRTEACH DO CHÁILÍOCHTAÍ GAIRMIÚLA

AIRTEAGAL 21.1

Aitheantas frithpháirteach ar cháilíochtaí gairmiúla

1. Ní chuirfidh aon ní sa Chaibidil seo cosc ar Pháirtí a cheangal go mbeidh ag daoine nádúrtha na cáilíochtaí agus an taithí ghairmiúil is gá atá riachtanach sa chríoch ina ndéantar an ghníomhaíocht, don earnáil gníomhaíochta lena mbaineann.

2. Molfaidh gach Páirtí na comhlachtaí gairmiúla nó na húdaráis ghairmiúla is ábhartha don earnáil nó don ghníomhaíocht lena mbaineann, ina chríoch, moltaí comhpháirteacha a fhorbairt agus a sholáthar maidir le haitheantas frithpháirteach a thabhairt do cháilíochtaí gairmiúla don Fhochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht dá dtagraítear in Airteagal 18.10. Beidh measúnú fianaise-bhunaithe ar na nithe seo a leanas mar thaca leis na moltaí comhpháirteacha sin:

(a) luach eacnamaíoch socraithe atá beartaithe maidir le cáilíochtaí gairmiúla a aithint go frithpháirteach ('socrú aitheantais fhrithpháirtigh'); agus

(b) comhoiriúnacht na réimeas faoi seach, is é sin, a mhéid atá na ceanglais arna gcur i bhfeidhm ag gach Páirtí don údarú, don cheadúnú, don oibríocht agus don deimhniú ag teacht lena chéile.

3. Ar mholadh comhpháirteach a fháil, déanfaidh an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht a chomhsheasmhacht leis an gcuid seo den Chomhaontú seo a athbhreithniú laistigh de thréimhse réasúnta ama. Féadfaidh an Fochoiste sin, tar éis an athbhreithnithe sin, cinneadh maidir le socrú um aitheantas frithpháirteach a ghlacadh, de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 8.5(1), agus a mholadh don Chomhairle Chomhpháirteach é sin a dhéanamh, d'fhonn socruithe um aitheantas frithpháirteach a leagtar amach in Iarscríbhinn 21-B[1] a chinneadh nó a leasú.

4. Le socrú dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo, déanfar foráil maidir leis na coinníollacha chun aitheantas a thabhairt do cháilíochtaí gairmiúla a baineadh amach sa Pháirtí AE agus do cháilíochtaí gairmiúla a fuarthas sa tSile a bhaineann le gníomhaíocht a chumhdaítear le Caibidil 17, 18, 19 nó 26.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní dhéanfar cáilíochtaí gairmiúla a aithint go huathoibríoch mar thoradh ar na comhaontuithe aitheantais chomhpháirtigh ach, ar mhaithe le leas frithpháirteach na bPáirtithe, leagfar síos na coinníollacha le haghaidh na n- údarás inniúil a dheonaíonn aitheantas do na cáilíochtaí sin.

5. Cuirfear na treoirlínte maidir le socruithe i ndáil le haitheantas a thabhairt do cháilíochtaí gairmiúla a leagtar amach in Iarscríbhinn 21-A san áireamh agus na moltaí comhpháirteacha dá dtagraítear i mír 2 den Airteagal seo á bhforbairt agus déanfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach iad a chur san áireamh agus measúnú á dhéanamh aici ar cheart an socrú dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo a ghlacadh.

PUBLIC

CAIBIDIL 22

SEIRBHÍSÍ SEACHADTA

AIRTEAGAL 22.1

Raon feidhme agus sainmhínithe

1. Leagtar amach sa Chaibidil seo prionsabail an chreata rialála a bhaineann le seirbhísí seachadta.

2. Chun críocha na Caibidle seo:

(a) ciallaíonn ‘seirbhísí seachadta’ seirbhísí poist agus seirbhísí cúiréireachta nó seirbhísí mearphoist, lena n- áirítear na gníomhaíochta a bhaineann le hítimí poist a bhailiú, a shórtáil, a iompar agus a sheachadadh;

(b) ciallaíonn ‘seirbhísí mearsheachadta’ ítimí poist a bhailiú, a shórtáil, a iompar agus a sheachadadh ar luas brostaithe agus ar iontaofacht, agus féadfaidh eilimintí breisluacha a bheith ar áireamh iontu amhail bailiú ón bpointe tionscnaimh, seachadadh pearsanta chuig an seolaí, rianú, an fhéidearthacht an ceann scríbe agus an seolaí a athrú agus na hítimí faoi bhealach, nó deimhniú go bhfuarthas iad;

(c) ciallaíonn ‘seirbhísí mearphoist’ seirbhísí mearsheachadta idirnáisiúnta arna soláthar trí Chomharchumann na Seirbhíse Luasphoist Náisiúnta, ar comhlachas deonach é d’oibreoirí poist ainmnithe faoin Aontas Poist Uilechoiteann;

(d) ciallaíonn ‘ceadúnas’ údarú a dheonaíonn údarás rialála inniúil do sholáthróir aonair seirbhísí seachadta lena leagtar amach nósanna imeachta, oibleagáidí agus ceanglais a bhaineann go sonrach leis an earnáil seirbhísí seachadta;

(e) ciallaíonn ‘ítim poist’ ítim suas le 31,5 kg, ar a bhfuil seoladh agus é san fhoirm dheiridh ina bhfuil sé le hiompar ag aon chineál soláthróra seirbhísí seachadta, poiblí nó príobháideach, agus féadfaidh ítimí amhail litreacha, beartáin, nuachtáin nó catalóga a bheith san áireamh ann;

(f) ciallaíonn ‘monaplacht phoist’ an ceart eisiach chun seirbhísí seachadta sonraithe a sholáthar i gcríoch Pháirtí, de bhun dhlíthe an Pháirtí sin; agus

(g) ciallaíonn ‘seirbhís uilíoch’ buansoláthar seirbhíse seachadta de cháilíocht shonraithe ag gach pointe i gcríoch Páirtí ar phraghsanna inacmhainne do gach úsáideoir.

PUBLIC

AIRTEAGAL 22.2

Seirbhís uilíoch

1. Tá sé de cheart ag gach Páirtí sainiú a dhéanamh ar na cineálacha oibleagáide seirbhíse uilíche a theastaíonn uaidh a choinneáil ar bun. Gach Páirtí a choinníonn oibleagáid seirbhíse uilíche ar bun, déanfaidh sé é a riar ar bhealach trédhearcach, neamh- idirdhealaitheach agus neodrach i leith gach soláthróir seirbhísí seachadta a bheidh faoi réir na hoibleagáide.

2. Má éilíonn Páirtí go soláthrófar seirbhísí mearphoist isteach ar bhonn seirbhíse uilíche, ní thabharfaidh sé cóir fhabhrach do na seirbhísí sin thar sheirbhísí mearsheachadta idirnáisiúnta eile.

AIRTEAGAL 22.3

Cleachtais saofa margaidh a chosc

Áiritheoidh gach páirtí nach rachaidh soláthróir seirbhísí seachadta atá faoi réir oibleagáid seirbhíse uilíche nó monaplachta poist i mbun cleachtais a shaobhann an margadh amhail:

(a) ioncam, a fhaightear ó sholáthar seirbhíse faoi réir oibleagáid seirbhíse uilíche nó monaplachta poist, a úsáid chun soláthar seirbhíse mearsheachadta nó aon seirbhís seachadta neamhuilíche a thras- fhóirdheonú; nó

(b) idirdhealú gan údar a dhéanamh idir custaiméirí amhail gnólachtaí nó postairí nó consailí mórthoirte i leith taraifí nó téarmaí agus coinníollacha eile chun seirbhís a sholáthar atá faoi réir oibleagáid seirbhíse uilíche nó monaplachta poist.

PUBLIC

AIRTEAGAL 22.4

Ceadúnais

1. Má éilíonn Páirtí ceadúnas chun seirbhísí seachadta a sholáthar, déanfaidh sé an méid a leanas a chur ar fáil go poiblí:

(a) na ceanglais cheadúnúcháin uile agus an tréimhse ama is gá de ghnáth chun teacht ar chinneadh maidir le hiarratas ar cheadúnas; agus

(b) téarmaí agus coinníollacha an cheadúnais.

2. Beidh na nósanna imeachta, oibleagáidí agus ceanglais ceadúnais trédhearcach, neamh-idirdhealaitheach agus bunaithe ar chritéir oibiachtúla.

3. Má dhiúltaíonn an t-údarás inniúil rialála d'iarratas ar cheadúnas, cuirfidh sé na cúiseanna leis an diúltú in iúl i scríbhinn don iarratasóir. Déanfaidh gach Páirtí nós imeachta achomhairc a bhunú nó a choinneáil ar bun trí chomhlacht atá neamhspleách ar na páirtithe a bhfuil baint aige leis an nós imeachta um iarratas a dhéanamh ar cheadúnas. Féadfaidh an comhlacht sin a bheith ina bhinse nó ina chúirt.

PUBLIC

AIRTEAGAL 22.5

Neamhspleáchas na n-údarás rialála

1. Áiritheoidh gach Páirtí nach mbeidh aon údarás atá freagrach as seirbhísí seachadta a rialáil cuntasach d'aon soláthróir seirbhísí seachadta, agus go mbeidh na cinntí agus na nósanna imeachta a ghlacfaidh an t-údarás rialála neamhchlaonta, neamh-idirdhealaitheach agus trédhearcach i leith na rannpháirtithe uile sa mhargadh ina chríoch.

2. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh an t-údarás atá freagrach as rialáil a dhéanamh ar sheirbhísí seachadta a chúraimí go tráthúil agus go mbeidh acmhainní leordhóthanacha airgeadais agus daonna aige.

CAIBIDIL 23

SEIRBHÍSÍ TEILEACHUMARSÁIDE

AIRTEAGAL 23.1

Raon feidhme

1. Leagtar amach sa Chaibidil seo prionsabail an chreata rialála chun líonraí agus seirbhísí teileachumarsáide a sholáthar, arna léirscaoileadh de bhun Chaibidil 17 agus Chaibidil 18.

2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le seirbhísí a sholáthraíonn inneachar a tharchuirtear trí úsáid a bhaint as líonraí agus seirbhísí teileachumarsáide nó seirbhísí a bhfuil smacht eagarthóireachta acu ar an inneachar sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 23.2

Sainmhínithe

PUBLIC

Chun críocha na Caibidle seo:

(a) ciallaíonn ‘saoráidí gaolmhara’ seirbhísí, bonneagair fhisiceacha agus saoráidí eile atá gaolmhar le líonra nó seirbhís teileachumarsáide a chumasaíonn nó a thacaíonn le soláthar seirbhísí tríd an líonra nó an tseirbhís sin, nó a bhfuil an poitéinseal aige é sin a dhéanamh, agus féadfar foirgnimh nó bealaí isteach foirgneamh, sreangú foirgnimh, aeróga, túir agus déantúis tacaíochta eile, duchtanna, seolphíobáin, crainn, dúnphoill, agus caibinéid a áireamh leo;

(b) ciallaíonn ‘saoráidí fíor-riachtanacha’ saoráidí de chuid líonra nó seirbhís teileachumarsáide poiblí:

(i) nach bhfuil á soláthar, ina n- iomláine nó den chuid is mó, ach ag soláthróir amháin nó ag líon teoranta soláthróirí; agus

(ii) nach féidir saoráidí eile a chur ina n- ionad ar bhonn eacnamaíoch nó ar bhonn teicniúil chun seirbhís a sholáthar;

(c) ciallaíonn ‘idirnascadh’ nascadh líonraí teileachumarsáide poiblí a úsáideann na soláthróirí céanna líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide nó soláthróirí éagsúla líonraí teileachumarsáide nó seirbhísí teileachumarsáide chun gur féidir le húsáideoirí soláthróir amháin cumarsáid a dhéanamh le húsáideoirí an tsoláthróra chéanna nó soláthróir eile nó rochtain a fháil ar sheirbhísí a sholáthraíonn soláthróir eile, is cuma cé acu ag na soláthróirí lena mbaineann nó ag aon soláthróir eile a bhfuil rochtain acu ar an líonra a chuireann na seirbhísí sin ar fáil;

(d) ciallaíonn ‘seirbhísí rochtana ar an idirlíon’ seirbhísí teileachumarsáide poiblí lena soláthraítear rochtain ar an idirlíon i gcrích Páirtí agus a sholáthraíonn ar an gcaoi sin nascacht le beagnach gach pointe deiridh ar an idirlíon, gan beann ar an teicneolaíocht líonra agus ar an trealamh teirminéil a úsáidtear;

(e) ciallaíonn ‘ciorcaid léasa’ seirbhísí nó saoráidí teileachumarsáide idir dhá phointe ainmnithe nó níos mó, lena n- áirítear seirbhísí de chineál fíorúil, lena gcuirtear cumas i leataobh le haghaidh úsáid thiomnaithe úsáideora, nó infhaighteacht úsáideora;

(f) ciallaíonn ‘mórsholáthróir’ soláthróir líonraí teileachumarsáide nó seirbhísí teileachumarsáide a bhfuil sé ar a chumas difear ábhartha a dhéanamh do théarmaí rannpháirtíochta, ag féachaint do phraghas agus do sholáthar, i margadh ábhartha do líonraí teileachumarsáide nó do sheirbhísí teileachumarsáide de thoradh rialú a bheith aige ar shaoráidí fíor-riachtanacha nó ar a staid sa mhargadh sin a úsáid;

(g) ciallaíonn ‘eilimintí líonra’ saoráidí nó trealamh a úsáidtear chun seirbhís teileachumarsáide phoiblí a sholáthar, lena n- áirítear gnéithe, feidhmeanna agus cumais arna soláthar trí bhíthin na saoráidí nó an trealaimh sin;

(h) ciallaíonn ‘inaistritheacht uimhreach’:

(i) i gcás an Pháirtí AE, cumas síntiúsóra, a iarrann amhlaidh, an uimhir teileafóin atá ann cheana a choimeád, ar an suíomh céanna i gcás síntiúsóirí líne fosaithe, agus iad ag aistriú idir an chatagóir chéanna soláthróirí seirbhísí teileachumarsáide poiblí, gan lagú ar cháilíocht, ar iontaofacht ná ar áisiúlacht; agus

PUBLIC

(ii) i gcás na Sile, cumas úsáideora deiridh, a iarrann amhlaidh, an uimhir teileafóin atá ann cheana a choimeád agus iad ag aistriú idir soláthróirí seirbhísí teileachumarsáide poiblí, gan lagú ar cháilíocht, ar iontaofacht ná ar áisiúlacht;

(i) ciallaíonn 'líonra teileachumarsáide poiblí' aon líonraí teileachumarsáide a úsáidtear go hiomlán nó go formhór le haghaidh soláthar seirbhísí teileachumarsáide poiblí idir críochphointí líonra;

(j) ciallaíonn 'seirbhís teileachumarsáide phoiblí' aon seirbhís teileachumarsáide a thairgtear don phobal i gcoitinne;

(k) ciallaíonn 'síntiúsóir' aon duine nádúrtha nó dlítheanach ar páirtí é i gconradh le soláthróir seirbhísí teileachumarsáide poiblí i dtaca leis na seirbhísí sin;

(l) ciallaíonn 'teileachumarsáid' comharthaí a tharchur agus a ghlacadh ar aon mhodh leictreamaighnéadach;

(m) ciallaíonn 'líonra teileachumarsáide' córais tarchuir, agus i gcás inarb infheidhme, trealamh lasctha nó ródúcháin agus acmhainní eile, lena n-áirítear eilimintí neamhghníomhacha líonra, a cheadaíonn iompar comharthaí ar shreang, ar raidió, ar mhodh optach nó ar mhodh leictreamaighnéadach eile;

(n) ciallaíonn 'údarás rialála teileachumarsáide' an comhlacht nó na comhlachtaí a gcuireann Páirtí de chúram air nó orthu rialú a dhéanamh ar líonraí teileachumarsáide agus seirbhísí teileachumarsáide eile a chumhdaítear faoin gCaibidil seo[1];

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, áirítear le húdarás rialála teileachumarsáide aon údarás a bhfuil Páirtí freagrach as forfheidhmiú na n-oibleagáidí a leagtar amach sa Chaibidil seo.

(o) ciallaíonn ‘seirbhís teileachumarsáide’ seirbhís a bhaineann go hiomlán nó go príomha le hiompar agus glacadh comharthaí, lena n-áirítear comharthaí craolacháin, trí líonraí teileachumarsáide, lena n-áirítear trí líonraí a úsáidtear le haghaidh craolacháin;

(p) ciallaíonn ‘seirbhís uilíoch’ an tacar íosta de cháilíocht a shonraítear nach mór a chur ar fáil do gach úsáideoir i gcríoch Páirtí gan beann ar a suíomh geografach, agus ar phraghas inacmhainne; agus

(q) ciallaíonn ‘úsáideoir’ aon duine nádúrtha nó dlítheanach a úsáideann líonra nó seirbhís teileachumarsáide poiblí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 23.3

Údarás rialála teileachumarsáide

1. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh a údarás rialála teileachumarsáide leithleach go dlíthiúil agus neamhspleách ó thaobh feidhme de ar aon soláthróir líonraí, seirbhísí nó trealaimh teileachumarsáide, agus go mbeidh na cinntí a ghlacfaidh a údarás rialála teileachumarsáide, agus na nósanna imeachta a úsáideann sé, neamhchlaonta i leith gach rannpháirtí sa mhargadh.

2. Páirtí a choinníonn úinéireacht nó ceannas ar sholáthróirí a sholáthraíonn líonraí, seirbhísí nó trealamh teileachumarsáide, áiritheoidh sé go mbeidh deighilt struchtúrach idir an fheidhm rialála agus na gníomhaíochtaí a bhaineann leis an úinéireacht nó leis an rialú sin.

3. D’fhonn neamhspleáchas agus neamhchlaontacht na n-údarás rialála teileachumarsáide a áirithiú, áiritheoidh gach Páirtí nach mbeidh leas airgeadais ag a údarás rialála teileachumarsáide ná nach gcoinneoidh sé ról oibríochta nó bainistíochta in aon soláthróir líonraí, seirbhísí nó trealaimh teileachumarsáide.

4. Áiritheoidh gach Páirtí nach mbeidh tionchar ag soláthróirí líonraí, seirbhísí nó trealaimh teileachumarsáide ar chinntí agus nósanna imeachta an údaráis rialála teileachumarsáide.

5. Tabharfaidh gach Páirtí an chumhacht rialála agus maoirseachta dá údarás rialála teileachumarsáide, chomh maith le hacmhainní leordhóthanacha airgeadais agus daonna, chun na cúraimí a shanntar dó a chur i gcrích chun na hoibleagáidí a leagtar amach sa Chaibidil seo a fhorfheidhmiú. Déanfar an chumhacht sin a fheidhmiú go trédhearcach agus go tráthúil. Cuirfear na cúraimí sin ar fáil don phobal i bhfoirm shorochtana agus shoiléir, go háirithe nuair a shannfar na cúraimí sin do níos mó ná comhlacht amháin.

6. Tabharfaidh gach Páirtí an chumhacht dá údarás rialála teileachumarsáide chun a áirithiú go ndéanfaidh soláthróirí líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide an fhaisnéis uile, lena n-áirítear faisnéis airgeadais, is gá chun a chumasú don údarás rialála teileachumarsáide a chúraimí a dhéanamh i gcomhréir leis an gCaibidil seo, a chur ar fáil dó go pras arna iarraidh sin dó. Aon fhaisnéis a sholáthraítear, déileálfar léi i gcomhréir le ceanglais na rúndachta.

PUBLIC

7. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh sé de cheart ag úsáideoir nó soláthróir líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide a ndéanann cinneadh arna eisiúint ag a údarás rialála teileachumarsáide difear dó achomharc a dhéanamh in aghaidh an chinnidh sin chuig comhlacht achomhairc atá neamhspleách ar an údarás rialála teileachumarsáide agus ar pháirtithe eile a ndéanann an cinneadh difear dóibh. Go dtí go mbeidh toradh ar an achomharc, seasfaidh an cinneadh a eiseoidh an t-údarás rialála teileachumarsáide, mura ndeonófar bearta eatramhacha i gcomhréir le dlí an Pháirtí den údarás sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 23.4

Údarú chun líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide a sholáthar

1. Má éilíonn Páirtí údarú chun líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide a sholáthar, luafaidh sé tréimhse réasúnach ama a theastaíonn de ghnáth don údarás rialála teileachumarsáide chun cinneadh a dhéanamh maidir leis an iarraidh ar údarú, cuirfidh sé an tréimhse ama sin in iúl don iarratasóir ar bhealach trédhearcach agus féachfaidh sé le cinneadh a dhéanamh maidir leis an iarraidh laistigh den tréimhse ama a chuirtear in iúl[1].

2. Aon chritéir údarúcháin agus nósanna imeachta is infheidhme, beidh siad chomh simplí, oibiachtúil, trédhearcach, neamh-idirdhealaitheach comhréireach agus is féidir. Aon choinníollacha a fhorchuirtear ar údarú nó atá bainteach leis, beidh sé neamh-idirdhealaitheach trédhearcach comhréireach agus beidh baint aige leis na seirbhísí a sholáthrófar.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní choisceann an tAirteagal seo ar Pháirtí soláthar líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide a údarú ar fhógra simplí a thabhairt gan fanacht ar chinneadh ón údarás rialála teileachumarsáide.

3. Áiritheoidh gach Páirtí go bhfaighidh iarratasóir i scríbhinn na cúiseanna a bhaineann le húdarú a dhiúltú nó a chúlghairm nó le coinníollacha a fhorchur a bhaineann go sonrach le soláthróir. I gcás diúltú den sórt sin, cúlghairm nó forchur den sórt sin, beidh iarratasóir in ann cúlárach a lorg os comhair comhlacht achomhairc.

4. Táillí riaracháin a fhorchuirfear ar sholáthróirí, más ann dóibh, beidh siad oibiachtúil trédhearcach neamh-idirdhealaitheach agus ar comhréir leis na costais riaracháin a thabhaítear go réasúnach i mbainistiú, rialú agus i bhforfheidhmiú na n-oibleagáidí a leagtar amach sa Chaibidil seo[1].

AIRTEAGAL 23.5

Idirnascadh

Gan dochar d'Airteagal 23.9, áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh sé de cheart ag soláthróir líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí ina chríoch agus, arna iarraidh sin ag soláthróir eile líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí sin ina chríoch, d'oibleagáid air caibidlíocht a dhéanamh maidir le hidirnascadh chun críche líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí a sholáthar laistigh dá chríoch.

[1] Ní áirítear i dtáillí riaracháin íocaíochtaí le haghaidh ceart chun acmhainní ganna a úsáid agus ranníocaíochtaí sainordaitheach le soláthar seirbhíse uilíche.

AIRTEAGAL 23.6

Rochtain agus úsáid

1. Áiritheoidh gach Páirtí go dtabharfar d'aon soláthróir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile, rochtain ar líonraí teileachumarsáide poiblí nó ar sheirbhísí teileachumarsáide poiblí nó cead iad a úsáid ar théarmaí agus ar choinníollacha réasúnacha neamh- idirdhealaitheacha[1], i gcomhréir , *inter alia*, le míreanna 2 go 5.

2. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh rochtain ag aon soláthróir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile ar aon líonra teileachumarsáide poiblí nó ar aon seirbhís teileachumarsáide phoiblí a thairgtear laistigh de theorainn an Pháirtí eile nó thar theorainn an Pháirtí eile, lena n- áirítear ciorcaid phríobháideacha léasa, agus chun na críche sin, faoi réir mhír 5, go gceadófar don soláthróir sin:

(a) trealamh teirminéil nó trealamh eile a cheannach, a léasú nó a cheangal, a théann i gcomhéadan leis an líonra agus is gá chun a sheirbhísí a sholáthar;

(b) ciorcaid phríobháideacha atá léasaithe nó faoi úinéireacht a idirnascadh le líonraí teileachumarsáide poiblí nó le ciorcaid atá léasaithe nó faoi úinéireacht soláthróra eile seirbhísí teileachumarsáide; agus

(c) a rogha prótacal oibríochta a úsáid i soláthar aon seirbhíse, seachas mar is gá chun a áirithiú go mbeidh seirbhísí teileachumarsáide ar fáil don phobal i gcoitinne.

[1] Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn 'neamh-idirdhealaitheach' cóir an náisiúin barrfhabhair agus cóir náisiúnta mar a shainmhínítear in Airteagail 17.9, 18.4, 17.11 agus 18.5, é sin agus faoi théarmaí agus coinníollacha nach lú fabhar ná iad sin a bhronntar ar aon úsáideoirí eile a úsáideann líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí comhchosúla i gcásanna comhchosúla.

3. Áiritheoidh gach Páirtí go bhféadfaidh soláthróir seirbhísí de chuid an Pháirtí eile líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí a úsáid chun faisnéis a aistriú laistigh de theorainn an Pháirtí sin nó thar a theorainn, lena n- áirítear cumarsáid ionchorparáideach an tsoláthróra seirbhíse sin, agus i gcomhair rochtain ar fhaisnéis atá i mbunachair sonraí nó a stóráiltear ar shlí eile i bhfoirm atá inléite ag meaisín i gcríoch ceachtar den dá Pháirtí.

4. D'ainneoin mhír 3, féadfaidh Páirtí bearta is gá a ghlacadh chun slándáil agus rúndacht chumarsáide a áirithiú, faoi réir an cheanglais nach gcuirfear na bearta sin i bhfeidhm ar bhealach lena ndéanfaí idirdhealú treallach nó gan údar nó ina shrian ceilte ar an trádáil i seirbhísí.

5. Áiritheoidh gach Páirtí nach bhforchuirfear aon choinníoll maidir le rochtain ar líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí ina chríoch agus maidir le húsáid a bhaint astu seachas mar is gá chun:

(a) na freagrachtaí seirbhíse poiblí atá ar sholáthróirí líonraí teileachumarsáide poiblí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí a chosaint, go háirithe a gcumas i dtaobh a gcuid líonraí nó seirbhísí a chur ar fáil don phobal i gcoitinne; nó

(b) sláine theicniúil líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí a chosaint.

PUBLIC

AIRTEAGAL 23.7

Réiteach díospóidí teileachumarsáide

1. Áiritheoidh gach Páirtí, i gcás díospóide idir soláthróirí líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide i ndáil le cearta agus oibleagáidí a eascraíonn as an gCaibidil seo, agus arna iarraidh sin ag an bpáirtí is déantóir díospóide, go ndéanfaidh an t-údarás rialála teileachumarsáide cinneadh ceangailteach laistigh de thréimhse ama réasúnach chun an díospóid a réiteach.

2. Áiritheoidh gach Páirtí go gcuirfear an cinneadh arna eisiúint ag an údarás rialála teileachumarsáide ar fáil don phobal, faoi réir na gceanglas maidir le rúndacht ghnó faoina dhlíthe agus faoina rialacháin. Tabharfaidh an t-údarás rialála teileachumarsáide ráiteas iomlán do na páirtithe díospóideacha maidir leis na cúiseanna ar a bhfuil an cinneadh bunaithe. Beidh sé de cheart ag na páirtithe díospóideacha achomharc a dhéanamh in aghaidh an chinnidh sin, i gcomhréir le hAirteagal 23.3(7).

3. Maidir leis an nós imeachta dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2, áiritheoidh gach Páirtí nach gcuirfidh sé cosc ar cheachtar páirtí is déantóir díospóide caingean a thabhairt os comhair údarás breithiúnach, i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí.

AIRTEAGAL 23.8

Coimircí iomaíochta ar mhórsholáthróirí

Glacfaidh gach Páirtí bearta iomchuí nó coinneoidh sé ar bun iad chun críocha cosc a chur ar sholáthróirí líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide, arb é atá iontu, ina n-aonar nó in éindí, mórsholáthróir, cosc a chur orthu cleachtais fhrithiomaíocha a dhéanamh nó leanúint díobh, a chuimsíonn an méid seo a leanas:

(a) tras- fhóirdheonú frithiomaíoch a dhéanamh;

(b) faisnéis a fhaightear ó iomaitheoirí a úsáid agus torthaí frithiomaíocha a bheith air sin; agus

(c) gan faisnéis theicniúil faoi shaoráidí fíor-riachtanacha ná faisnéis atá ábhartha ó thaobh na tráchtála de a chur ar fáil do sholáthróirí seirbhíse eile, ar bhonn tráthúil, ar faisnéis í a bhfuil gá acu léi chun seirbhísí a sholáthar.

PUBLIC

AIRTEAGAL 23.9

Idirnascadh le mórsholáthróirí

1. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh mórsholáthróirí líonraí teileachumarsáide poiblí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí, go ndéanfaidh siad idirnascadh a sholáthar ag aon phointe is indéanta go teicniúil sa líonra. Soláthróidh mórsholáthróirí idirnascadh den sórt sin:

(a) faoi théarmaí agus coinníollacha neamh-idirdhealaitheacha, lena n-áirítear maidir le rátaí, caighdeáin theicniúla, sonraíochtaí, cáilíocht agus cothabháil, agus de cháilíocht nach lú fabhar ná an t-idirnasc a sholáthraítear dá seirbhísí comhchosúla féin, nó do sheirbhísí comhchosúla a bhfochuideachtaí nó a gcuideachtaí comhlacha eile;

(b) go tráthúil agus ar théarmaí agus coinníollacha, lena n-áirítear i dtaca le rátaí, caighdeáin teicniúla, sonraíochtaí, cáilíocht agus cothabháil, atá trédhearcach, réasúnach, ag féachaint d'indéantacht eacnamaíoch, agus díchuachta a ndóthain ionas nach gá don soláthróir íoc as comhpháirteanna nó saoráidí líonra nach bhfuil gá aige leo i leith na seirbhísí atá le soláthar; agus

(c) arna iarraidh sin, ag pointí de bhreis ar na críochphointí líonra a chuirtear ar fáil do thromlach na n- úsáideoirí, faoi réir muirir lena léirítear costas tógála na saoráidí breise is gá.

2. Cuirfidh gach Páirtí na nósanna imeachta is infheidhme maidir le hidirnascadh le mórsholáthróir ar fáil go poiblí.

3. Áiritheoidh gach Páirtí go gcuirfidh mórsholáthróirí ar fáil go poiblí a gcomhaontuithe maidir le hidirnascadh nó a dtairiscint thagartha maidir le hidirnascadh, de réir mar is iomchuí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 23.10

Rochtain ar shaoráidí fíor-riachtanacha mórsholáthróirí

Tabharfaidh gach Páirtí an chumhacht dá údarás rialála teileachumarsáide chun a cheangal go ndéanfaidh mórsholáthróir ina chríoch a shaoráidí fíor-riachtanacha a chur ar fáil do sholáthróirí líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide ar théarmaí agus ar choinníollacha réasúnacha neamh- idirdhealaitheacha chun líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide a sholáthar, ach amháin murar gá sin chun iomaíocht éifeachtach a bheith ann ar bhonn na bhfíricí a bhailítear agus ar bhonn an mheasúnaithe a dhéanann an t- údarás rialála teileachumarsáide. D'fhéadfaí a chuimsiú le háiseanna saoráidí fíor-riachtanacha mórsholáthróra eilimintí líonra, seirbhísí ciorcaid léasa agus saoráidí gaolmhara.

AIRTEAGAL 23.11

Acmhainní tearca

1. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfar cearta úsáide acmhainní ganna, lena n-áirítear speictream raidió, uimhreacha agus cearta slí, a leithdháileadh agus a dheonú ar bhealach oscailte, oibiachtúil, tráthúil, trédhearcach, neamh-idirdhealaitheach agus comhréireach atá dírithe ar chuspóirí leasa ghinearálta a bhaint amach. Beidh na nósanna imeachta, na coinníollacha agus na hoibleagáidí a ghabhann le cearta úsáide bunaithe ar chritéir oibiachtúla, thrédhearcacha, neamh-idirdhealaitheacha agus comhréireacha.

2. Déanfaidh gach Páirtí úsáid reatha na mbandaí minicíochta leithdháilte a chur ar fáil go poiblí, ach ní gá sainaithint mhionsonraithe a dhéanamh ar an speictream raidió a leithdháiltear d'úsáidí sonracha rialtais.

3. Bearta de chuid Páirtí a dhéanann speictream a leithdháileadh agus a shannadh agus minicíocht a bhainistiú, níl siad iontu féin ar neamhréir le hAirteagail 17.8 agus 18.7. Dá réir sin, coinníonn gach Páirtí an ceart bearta bainistithe speictrim agus minicíochta a bhunú agus a chur i bhfeidhm a bhféadfadh sé go mbeadh d'éifeacht acu líon na soláthróirí seirbhísí teileachumarsáide a theorannú, ar choinníoll go ndéanfaidh sé amhlaidh ar bhealach a bheidh i gcomhréir leis an gCuid seo den Chomhaontú seo. Áirítear leis sin an cumas bandaí minicíochta a leithdháileadh, ag cur san áireamh riachtanais reatha agus todhchaí agus infhaighteacht speictrim.

PUBLIC

AIRTEAGAL 23.12

Inaistritheacht uimhreach

Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le soláthróirí seirbhísí teileachumarsáide poiblí ina chríoch, go soláthróidh siad inaistritheacht uimhreach ar bhonn tráthúil ar théarmaí agus coinníollacha réasúnacha.

PUBLIC

AIRTEAGAL 23.13

Seirbhís uilíoch

1. Tá an ceart ag gach Páirtí an cineál oibleagáidí seirbhíse uilíche is mian leis a choinneáil ar bun a shainiú, agus a raon feidhme agus a chur chun feidhme a chinneadh.

2. Ní mheasfar gur oibleagáidí frithiomaíocha iontu féin iad oibleagáidí seirbhíse uilíche, ar choinníoll go riartar iad ar bhealach comhréireach, trédhearcach, oibiachtúil agus neamh-idirdhealaitheach. Beidh riar na n-oibleagáidí sin neodrach maidir le hiomaíocht agus ní bheidh sé níos troime ná mar is gá don chineál seirbhíse uilíche arna sainiú ag an bPáirtí.

3. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh nósanna imeachta maidir le soláthróirí seirbhíse uilíche a ainmniú ar oscailt do gach soláthróir líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí agus ainmneoidh sé soláthróirí seirbhíse uilíche trí shásra éifeachtúil, trédhearcach agus neamh-idirdhealaitheach.

4. Má shocraíonn Páirtí soláthróir a mhaoiniú as seirbhís uilíoch a sholáthar, áiritheoidh sé nach rachaidh an maoiniú sin thar an nglanchostas arbh é an oibleagáid seirbhíse uilíche ba chúis leis.

PUBLIC

AIRTEAGAL 23.14

Rúndacht faisnéise

1. Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le soláthróirí líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide a fhaigheann faisnéis rúnda ó sholáthróir eile líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide le linn socruithe a chaibidliú de bhun Airteagail 23.5, 23.6, 23.9 agus 23.10 go n-úsáidfidh siad an fhaisnéis sin chun na gcríoch dár soláthraíodh í agus go n-urramóidh siad rúndacht na faisnéise sin i gcónaí.

2. Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le rúndacht teileachumarsáide agus sonraí tráchta gaolmhara a tharchuirtear trí úsáid a bhaint as líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí, ar choinníoll nach nglactar aon bheart a dhéanann sé chuige sin i bhfeidhm ar bhealach lena ndéanfaí idirdhealú treallach nó gan údar nó ina shrian cheilte a dhéanamh ar an trádáil i seirbhísí.

AIRTEAGAL 23.15

Scairshealbhú eachtrach

Maidir le líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide seachas craoltóireacht raidió phoiblí a sholáthar trí láithreacht thráchtála, ní dhéanfaidh Páirtí ceanglais chomhfhiontair a fhorchur nó teorainn chéatadánach uasta ar scairshealbhú eachtrach nó luach iomlán na hinfheistíochta eachtraí aonair nó i dtéarmaí luach iomlán na hinfheistíochta eachtraí comhiomláine ar chaipiteal eachtrach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 23.16

Rochtain oscailte neamh-idirdhealaitheach ar an idirlíon

1. Déanfaidh gach Páirtí bearta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun chun a áirithiú go gcuirfidh soláthróirí seirbhísí rochtana ar an idirlíon ar chumas úsáideoirí na seirbhísí sin faisnéis, ábhar agus seirbhísí dá rogha féin a rochtain agus a dháileadh.

2. Tá mír 1 gan dochar do dhlíthe agus rialacháin Páirtí a bhaineann le dlíthiúlacht na faisnéise, an ábhair nó na seirbhísí dá dtagraítear sa mhír sin.

3. D'ainneoin mhír 1, féadfaidh soláthróirí seirbhísí rochtana ar an idirlíon bearta bainistíochta gréasáin atá neamh-idirdhealaitheach[1], réasúnta, trédhearcach agus comhréireach a chur chun feidhme, ar bearta iad atá comhsheasmhach le dlíthe agus rialacháin Páirtí.

[1] Faoi réir na n-eisceachtaí dá bhforáiltear i ndlíthe agus rialacháin Páirtí.

4. Déanfaidh gach Páirtí bearta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun chun a áirithiú go gcuirfidh soláthróirí seirbhísí rochtana ar an idirlíon ar chumas úsáideoirí na seirbhísí sin feistí dá rogha féin a úsáid, ar choinníoll nach ndéanfaidh na gléasanna sin dochar do shlándáil gléasanna eile, don líonra nó do na seirbhísí a sholáthraítear thar an líonra.

PUBLIC

AIRTEAGAL 23.17

Fánaíocht idirnáisiúnta soghluaiste

1. Féachfaidh na Páirtithe le comhoibriú chun rátaí trédhearcacha réasúnacha do sheirbhísí fánaíochta soghluaiste idirnáisiúnta a chur chun cinn ar bhealaí ar féidir leo cabhrú le fás na trádála i measc na bPáirtithe a chur chun cinn agus leas tomhaltóirí a fheabhsú.

2. Féadfaidh gach Páirtí bearta a dhéanamh chun trédhearcacht agus iomaíocht a fheabhsú i dtaca le rátaí idirnáisiúnta fánaíochta soghluaiste agus roghanna malartacha teicneolaíochta ar sheirbhísí fánaíochta, amhail:

(a) a áirithiú go mbeidh rochtain éasca ag an bpobal ar fhaisnéis maidir le rátaí miondíola; agus

(b) íoslaghdú a dhéanamh ar bhacainní ar úsáid roghanna teicneolaíochta ar fhánaíocht, trínar féidir le húsáideoirí a thugann cuairt ar chríoch Páirtí ó chríoch an Pháirtí eile rochtain a fháil ar sheirbhísí teileachumarsáide trí úsáid a bhaint as a rogha feiste.

CAIBIDIL 24

SEIRBHÍSÍ MUIRIOMPAIR IDIRNÁISIÚNTA

AIRTEAGAL 24.1

Raon feidhme, sainmhínithe agus prionsabail

1. Leagtar amach sa Chaibidil seo na prionsabail maidir le léirscaoileadh seirbhísí muiriompair idirnáisiúnta de bhun Chaibidlí 17, 18 agus 19.

2. Chun críocha na Caibidle seo agus Chaibidlí 17, 18 agus 19 agus Iarscríbhinní 17-A, 17-B agus 17-C:

(a) ciallaíonn ‘seirbhísí stáisiún coimeádáin agus iosta’ gníomhaíochtaí arb é atá iontu coimeádáin a stóráil, bíodh sin i limistéir chalafoirt nó go hintíre d’fhonn iad a phacáil, a dhíphacáil nó a nochtadh, iad a dheisiú agus iad a chur ar fáil lena loingsiú;

(b) ciallaíonn ‘seirbhísí imréitigh custaim’ nó ‘seirbhísí bróicéirí tí custaim’ arb é atá iontu foirmiúlachtaí custaim a dhéanamh thar ceann páirtí eile a bhaineann le lastaí a allmhairiú, a onnmhairiú nó a iompar, bíodh na seirbhísí sin ina bpríomhghníomhaíocht nó ina ngníomhaíocht thánaisteach ag an tsoláthraí seirbhíse nó ná bíodh;

(c) ciallaíonn ‘oibríochtaí iompair ó dhoras go doras nó oibríochtaí iompair ilmhódacha’ lasta a iompar trí úsáid a bhaint as níos mó ná modh iompair amháin, lena mbaineann céim farraige idirnáisiúnta, faoi dhoiciméad iompair aonair;

(d) ciallaíonn ‘seirbhísí friothálacha’ lasta idirnáisiúnta a réamhsheoladh agus a sheoladh ar aghaidh ar muir, idir calafoirt atá suite i bPáirtí, go háirithe lasta i gcoimeádán, ar an mbealach chuig ceann scríbe lasmuigh de chríoch an Pháirtí sin;

(e) ciallaíonn ‘seirbhísí seolta lasta’ an ghníomhaíocht arb í oibríochtaí loingseoireachta a eagrú agus faireachán a dhéanamh orthu thar ceann seoladóirí trí iompar a shealbhú agus seirbhísí gaolmhara a shocrú, trí dhoiciméid a ullmhú agus trí fhaisnéis ghnó a sholáthar;

(f) ciallaíonn ‘lasta idirnáisiúnta’ lasta a iompraítear idir calafort Páirtí amháin agus calafort de chuid an Pháirtí eile nó de chuid tríú tír, nó idir calafort Ballstáit amháin agus calafort Ballstáit eile;

(g) ciallaíonn ‘seirbhísí muiriompair idirnáisiúnta’ paisinéirí nó lasta a iompar ar shoithí- farraige idir calafort Páirtí amháin agus calafort de chuid Pháirtí eile nó tríú tír, lena n- áirítear conradh díreach le soláthróirí seirbhísí iompair eile, d’fhonn oibríochtaí iompair ó dhoras go doras nó oibríochtaí iompair ilmhódacha a chumhdach faoi dhoiciméad iompair amháin, ach ní an ceart na seirbhísí iompair eile a sholáthar;

PUBLIC

(h) ciallaíonn ‘seirbhísí gníomhaireachta muirí’ gníomhaíochtaí lena ndéantar ionadaíocht, mar ghníomhaire, laistigh de limistéar geografach ar leith, ar leasanna gnó líne loingseoireachta amháin nó níos mó nó cuideachta loingseoireachta amháin nó níos mó, chun na gcríoch seo a leanas:

(i) margaíocht agus díolachán a dhéanamh ar sheirbhísí muiriompair agus seirbhísí gaolmhara, ó luachan go heisiúint sonrasc, billí luchta a eisiúint thar ceann na gcuideachtaí, na seirbhísí gaolmhara is gá a fháil agus a athdhíol, doiciméadacht a ullmhú, agus faisnéis ghnó a sholáthar; nó

(ii) gníomhú thar ceann na gcuideachtaí a eagraíonn glao na loinge nó a ghlacfaidh lastaí nuair is gá;

(i) ciallaíonn ‘seirbhísí cúnta muirí’ seirbhísí láimhseála lasta mhuirí, seirbhísí imréitigh custaim, seirbhísí stáisiún coimeádáin agus iosta, seirbhísí gníomhaireachta muirí agus seirbhísí seolta lasta mhuirí; agus

(j) ciallaíonn ‘seirbhísí láimhseála lasta mhuirí’ gníomhaíochtaí a fheidhmíonn cuideachtaí stíbheadóra, lena n- áirítear oibreoirí críochfoirt ach nach ndéanann gníomhaíochtaí díreacha dugairí a áireamh nuair a dhéantar na hoibrithe sin a eagrú go neamhspleách ar na cuideachtaí stíbheadóra nó ar na cuideachtaí oibritheora críochfoirt; ar na seirbhísí a chumhdaítear tá eagrú agus maoirseacht na nithe seo a leanas:

(i) lasta a luchtú ar shoitheach nó a dhíluchtú as soitheach;

PUBLIC

(ii) lasta a cheangal nó a dhícheangal; agus

(iii) glacadh le lasta nó é a sheachadadh agus é a choimeád slán roimh loingsiú nó tar éis a dhíluchtaithe.

3. I bhfianaise na leibhéal léirscaoilte atá ann cheana idir na Páirtithe i muiriompar idirnáisiúnta, tá feidhm ag na prionsabail seo a leanas:

(a) cuirfidh na Páirtithe prionsabal na rochtana neamhshrianta ar na margaí muirí agus trádála muirí idirnáisiúnta ar bhonn tráchtála agus neamh- idirdhealaitheach i bhfeidhm go héifeachtach; agus

(b) tabharfaidh gach Páirtí cóir nach lú fabhar do longa atá faoi bhratach an Pháirtí eile nó atá á n-oibriú ag soláthróirí seirbhíse an Pháirtí eile ná an chóir a thugtar dá longa féin, lena n-áirítear maidir le rochtain ar chalafoirt, úsáid bonneagair agus seirbhísí calafort, agus úsáid seirbhísí cúnta muirí, chomh maith le táillí agus muirir ghaolmhara, saoráidí custaim agus sannadh bearta agus saoráidí le haghaidh luchtú agus díluchtú.

4. Agus na prionsabail dá dtagraítear i mír 3 á chur i bhfeidhm, déanfaidh gach Páirtí an méid seo a leanas:

(a) gan socruithe maidir le comhroinnt lasta a thabhairt isteach i gcomhaontuithe a bheidh ann amach anseo le tríú tíortha maidir le seirbhísí muiriompair, lena n-áirítear an trádáil bhulc thirim agus leachtach agus línéir, agus deireadh a chur, laistigh de thréimhse réasúnta ama, leis na socruithe sin maidir le comhroinnt lasta más ann dóibh i gcomhaontuithe atá an cheana; agus

PUBLIC

(b) ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo ar aghaidh, deireadh a chur le haon bheart aontaobhach nó le haon bhac riaracháin, teicniúil agus eile a d'fhéadfadh bheith ina shrian faoi cheilt nó a mbeadh éifeacht idirdhealaitheach aige ar sholáthar saor seirbhísí i muiriompar idirnáisiúnta, agus staonadh ó aon bheart nó aon bhac den sórt sin a thabhairt isteach.

5. Ceadóidh gach Páirtí do sholáthróirí seirbhísí muiriompair idirnáisiúnta de chuid an Pháirtí eile fiontar a bheith bunaithe agus ag oibriú ina chríoch i gcomhréir leis na coinníollacha dá bhforáiltear ina sceideal gealltanas sonrach in Iarscríbhinní 17-A, 17-B agus 17-C.

6. Déanfaidh gach Páirtí na seirbhísí seo a leanas a chur ar fáil ag an gcalafort do sholáthróirí seirbhísí muiriompair idirnáisiúnta de chuid an Pháirtí eile, ar théarmaí agus coinníollacha réasúnacha agus neamh- idirdhealaitheacha: píolótaíocht, cúnamh tuála agus tarraingthe, soláthar, breoslú agus uisciú, bailiú dramhaíola agus diúscairt dramhaíola ballasta, seirbhísí captaein calafoirt, áiseanna loingseoireachta, seirbhísí oibríochtúla ar tír atá riachtanach d'oibríochtaí long, lena n-áirítear cumarsáid, soláthairtí uisce agus leictreacha, saoráidí deisithe éigeandála, seirbhísí ancaireachta, agus calaithe agus seirbhísí calaithe.

7. Ceadóidh gach Páirtí do sholáthróirí seirbhísí muiriompair idirnáisiúnta an Pháirtí eile suíomh coimeádán folamh dá gcuid féin nó coimeádán folamh atá ar léas acu, nach bhfuil á n- iompar mar lasta le haghaidh íocaíochta a athrú idir calafoirt na Sile nó idir calafoirt Ballstáit.

PUBLIC

CAIBIDIL 25

SEIRBHÍSÍ AIRGEADAIS

AIRTEAGAL 25.1

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le beart arna ghlacadh nó arna choinneáil ar bun ag Páirtí, ar beart é a bhaineann le:

(a) institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile;

(b) infheisteoir den Pháirtí eile, agus infheistíochtaí de chuid na n- infheisteoirí sin, in institiúidí airgeadais i gcríoch an Pháirtí; nó

(c) trádáil trasteorann i seirbhísí airgeadais.

2. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá feidhm ag Caibidil 17 maidir le beart:

(a) a bhaineann le hinfheisteoir de chuid Páirtí agus le hinfheistíocht de chuid an infheisteora sin, i soláthróir seirbhísí airgeadais nach institiúid airgeadais é; agus

PUBLIC

(b) seachas beart a bhaineann le soláthar seirbhísí airgeadais, a bhaineann le hinfheisteoir de chuid Páirtí, nó le hinfheistíocht an infheisteora sin i gcríoch an Pháirtí eile in institiúid airgeadais.

3. Níl feidhm ag forálacha Chaibidlí 17 agus 18 maidir le bearta a thagann faoi raon feidhme na Caibidle seo ach amháin a mhéid a dhéantar na forálacha sin a chorprú sa Chaibidil seo agus a dhéantar cuid den Chaibidil seo díobh.

4. Ionchorpraítear leis seo Airteagail 17.5, 17.16, 17.23 agus 18.9 sa Chaibidil seo agus déantar cuid den Chaibidil seo díobh.

5. Déantar leis seo Roinn D de Chaibidil 17 a ionchorprú sa Chaibidil seo, agus ní dhéantar cuid den Chaibidil seo di ach amháin i leith éileamh gur sháraigh Páirtí Airteagal 17.16, 17.17, 17.18, 17.19, 17.20, 17.21, 25.3(2) nó Airteagal 25.5(2).

6. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le beart arna ghlacadh nó arna choinneáil ar bun ag Páirtí, ar beart é a bhaineann le:

(a) gníomhaíochtaí a dhéanann banc ceannais nó údarás airgeadaíochta nó aon eintiteas poiblí eile d'fhonn beartais airgeadaíochta nó ráta malairte a shaothrú;

(b) gníomhaíochtaí nó seirbhísí atá ina gcuid de phlean scoir poiblí nó de chóras reachtúil slándála sóisialta; nó

(c) gníomhaíochtaí nó seirbhísí arna ndéanamh do chuntas an Pháirtí, le ráthaíocht an Pháirtí nó trí leas a bhaint as acmhainní airgeadais an Pháirtí, lena n-áirítear a eintitis phoiblí.

PUBLIC

7. D’ainneoin mhír 6, tá feidhm ag an gCaibidil seo a mhéid a cheadóidh Páirtí dá chuid institiúidí airgeadais aon cheann de na gníomhaíochtaí nó de na seirbhísí dá dtagraítear i bhfomhír (b) nó i bhfomhír (c) de mhír 6 a dhéanamh in iomaíocht le heintiteas poiblí nó le hinstitiúid airgeadais.

8. Níl feidhm ag Airteagail 25.3 agus 25.5 go 25.9 maidir le soláthar poiblí.

9. Níl feidhm ag Airteagail 25.3 agus 25.5 go 25.8 maidir le fóirdheontais arna soláthar ag Páirtí, lena n-áirítear iasachtaí, ráthaíochtaí agus árachas lena dtacaíonn an rialtas.

PUBLIC

AIRTEAGAL 25.2

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinn 25:

(a) ciallaíonn ‘soláthróir seirbhíse airgeadais trasteorann de chuid Páirtí’ duine de chuid Páirtí atá ag gabháil do ghnó seirbhíse airgeadais a sholáthar laistigh de chríoch an Pháirtí agus a fhéachann le seirbhís airgeadais a sholáthar trí sholáthar trasteorann na seirbhíse sin, nó a sholáthraíonn seirbhís airgeadais amhlaidh;

(b) ciallaíonn ‘soláthar trasteorann seirbhísí airgeadais’ nó ‘trádáil trasteorann i seirbhísí airgeadais’, seirbhís airgeadais a sholáthar:

(i) ó chríoch Páirtí isteach i gcríoch an Pháirtí eile; nó

(ii) i gcríoch Páirtí ag duine de chuid an Pháirtí sin chuig tomhaltóir seirbhísí de chuid an Pháirtí eile;

(c) ciallaíonn ‘institiúid airgeadais’ soláthróir seirbhíse airgeadais amháin nó níos mó a rialáiltear nó a ndéantar maoirseacht air i ndáil le soláthar na seirbhísí sin mar institiúid airgeadais faoi dhlí an Pháirtí a bhfuil sé lonnaithe ina chríoch, lena n-áirítear brainse i gcríoch Pháirtí an tsoláthróra seirbhíse airgeadais sin a bhfuil a cheannoifigí suite i gcríoch an Pháirtí eile;

(d) ciallaíonn ‘seirbhís airgeadais’ seirbhís de chineál airgeadais, lena n-áirítear seirbhísí árachais agus seirbhísí a bhaineann le hárachas, seirbhísí baincéireachta agus seirbhísí airgeadais eile (seachas árachas). Áirítear le seirbhísí airgeadais na gníomhaíochtaí a leanas:

(i) seirbhísí árachais agus seirbhísí a bhaineann le hárachas:

(A) árachas díreach (lena n- áirítear comhárachas):

(1) árachas saoil; agus

(2) árachas neamhshaoil;

PUBLIC

(B) athárachas agus aisghéilleadh;

(C) idirghabháil árachais, amhail bróicéireacht agus gníomhaireacht; agus

(D) seirbhísí atá tánaisteach i leith árachais, amhail sainchomhairleoireacht, seirbhísí achtúireacha, measúnú riosca, agus seirbhísí maidir le héilimh a shocrú; agus

(ii) seirbhísí baincéireachta agus seirbhíse airgeadais eile (seachas árachas):

(A) glacadh le taiscí agus cistí inaisíoctha eile ón bpobal;

(B) iasachtú de gach cineál, lena n- áirítear creidmheas tomhaltóra, creidmheas morgáiste, fachtóireacht, agus idirbhearta tráchtála a mhaoiniú;

(C) léasú airgeadais;

(D) gach seirbhís íocaíochta agus tarchuir airgid, lena n-áirítear cártaí creidmheasa, cártaí muirir agus cártaí dochair, seiceanna taistil, agus dréachtaí baincéirí;

(E) ráthaíochtaí agus gealltanais;

PUBLIC

(F) na nithe seo a leanas a thrádáil ar a chuntas féin nó ar chuntas custaiméirí, cibé acu ar mhalartán, i margadh thar an gcuntar nó ar shlí eile a dhéantar é:

(1) ionstraimí margaidh airgid (lena n-áirítear seiceanna, billí, deimhnithe taisce);

(2) malairt eachtrach;

(3) táirgí díorthacha, lena n- áirítear todhchaíochtaí agus roghanna;

(4) ionstraimí ráta malairte agus ionstraimí ráta úis, lena n- áirítear táirgí amhail babhtálacha agus comhaontuithe ar réamhráta;

(5) urrúis inaistrithe; nó

(6) ionstraimí agus sócmhainní airgeadais soshannta eile, lena n- áirítear buillean;

(G) rannpháirtíocht in eisiúintí de gach cineál urrús, lena n- áirítear frithghealladh agus socrú mar ghníomhaire, bíodh sin go poiblí nó go príobháideach, agus soláthar seirbhísí a bhaineann le heisiúintí den chineál sin;

(H) bróicéireacht airgid;

PUBLIC

(I) bainistíocht sócmhainní, amhail bainistíocht airgid nó punainne, gach cineál bainistíochta ar infheistíocht chomhchoiteann, bainistíocht ciste pinsin, agus seirbhísí coinneála, taisclainne, agus iontaobhais;

(J) seirbhísí socraíochta agus imréitigh le haghaidh sócmhainní airgeadais, lena n- áirítear urrúis, táirgí díorthacha, agus ionstraimí soshannta eile;

(K) soláthar agus aistriú faisnéise airgeadais, agus próiseáil sonraí airgeadais agus bogearraí gaolmhara; agus

(L) seirbhísí comhairleacha, idirghabhála agus seirbhísí airgeadais cúntacha eile maidir leis na gníomhaíochtaí a liostaítear i bhfomhíreanna (A) go (K), lena n-áirítear teistiméireacht chreidmheasa agus anailís airgeadais, taighde agus comhairle faoi infheistíocht agus punanna, agus comhairle maidir le héadálacha agus maidir le hathstruchtúrú corparáideach agus straitéisí corparáideacha;

(e) ciallaíonn 'soláthróir seirbhíse airgeadais de chuid Páirtí' aon duine nádúrtha nó dlítheanach de chuid Páirtí a fhéachann le seirbhís airgeadais a sholáthar nó a dhéanann í a sholáthar agus ní chuimsítear ann eintiteas poiblí;

(f) ciallaíonn infheistíocht 'infheistíocht' mar a shainmhínítear i bhfomhír (k) d'Airteagal 17.2, ach amháin, chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinn 25 maidir le 'iasachtaí' agus 'ionstraimí fiachais':

(i) an iasacht le hinstitiúid airgeadais nó ionstraim fiachais arna heisiúint ag institiúid airgeadais, ní infheistíocht í ach amháin más mar chaipiteal rialála a láimhseálann an Páirtí a bhfuil an institiúid airgeadais lonnaithe ina chríoch an iasacht nó an ionstraim fiachais sin; agus

PUBLIC

(ii) an iasacht arna deonú ag institiúid airgeadais nó ionstraim fiachais ar le hinstitiúid airgeadais í, seachas iasacht nó ionstraim fiachais a eisíonn institiúid airgeadais dá dtagraítear i bhfomhír (i), ní infheistíocht í;

ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, iasacht arna deonú ag soláthróir seirbhíse airgeadais trasteorann, nó ionstraim airgeadais ar le soláthróir seirbhíse airgeadais trasteorann í, seachas iasacht le hinstitiúid airgeadais nó ionstraim fiachais arna heisiúint ag institiúid airgeadais, is infheistíocht í chun críocha Chaibidil 17, má chomhlíonann iasacht nó ionstraim fiachais den sórt sin na critéir maidir leis an sainmhíniú ar 'infheistíocht' a leagtar amach i bhfomhír (k) d'Airteagal 17.2;

(g) ciallaíonn 'infheisteoir de chuid Páirtí' duine nádúrtha nó dlítheanach de chuid Páirtí a fhéachann le hinfheistíocht a dhéanamh, a bhfuil infheistíocht á déanamh aige nó a rinne infheistíocht i gcríoch an Pháirtí eile;

(h) ciallaíonn 'duine dlítheanach de chuid Páirtí':

(i) i gcás an Pháirtí AE: duine dlítheanach atá comhdhéanta nó eagraithe faoi dhlí an Aontais Eorpaigh nó faoi dhlí ceann amháin dá Bhallstáit ar a laghad agus atá i mbun oibríochtaí gnó substainteacha[1] i gcríoch an Aontais Eorpaigh; agus

(ii) i gcás na Sile: duine dlítheanach atá comhdhéanta nó eagraithe faoi dhlí na Sile agus atá ag gabháil d'oibríochtaí gnó substainteacha i gcríoch na Sile;

[1] I gcomhréir lena fhógra faoin gConradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh don EDT (WT/REG39/1), tá an tuiscint ag an Aontas gurb ionann an coincheap 'nasc éifeachtach agus leanúnach' le geilleagar Ballstáit den Aontas Eorpach atá cumhdaithe in Airteagal 54 den CFAE coibhéiseach agus an coincheap 'oibríochtaí gnó substainteacha'.

(i) ciallaíonn ‘seirbhís airgeadais nua’ seirbhís de chineál airgeadais lena n- áirítear seirbhísí a bhaineann le táirgí atá ann cheana agus táirgí nua nó an chaoi ina ndéantar táirge a sheachadadh, nach ndéantar a sholáthar ag an soláthróir seirbhíse airgeadais i gcríoch Páirtí ach a sholáthraítear i gcríoch an Pháirtí eile;

(j) ciallaíonn ‘eintiteas poiblí’:

(i) rialtas, banc ceannais nó údarás airgeadaíochta de chuid Páirtí nó aon eintiteas atá faoi úinéireacht nó faoi rialú ag Páirtí, a bhíonn ag gabháil go príomha d'fheidhmeanna rialtais a dhéanamh nó do ghníomhaíochtaí a dhéanamh chun críocha rialtais, ach ní áirítear leis eintiteas a bhíonn ag gabháil go príomha do sheirbhísí airgeadais a sholáthar ar théarmaí tráchtála; nó

(ii) eintiteas príobháideach a dhéanann feidhmeanna a bhíonn á ndéanamh de ghnáth ag banc ceannais nó údarás airgeadaíochta agus na feidhmeanna sin á bhfeidhmiú aige; agus

(k) ciallaíonn ‘eagraíocht féinrialála’ comhlacht neamhrialtasach, lena n- áirítear malartán urrús nó todhchaíochtaí nó margadh, gníomhaireacht imréitigh, nó eagraíocht nó comhlachas eile a bhfuil údarás rialála nó maoirseachta aige ar sholáthróirí seirbhísí airgeadais nó ar institiúidí airgeadais le dlí nó le tarmligean ó rialtais nó údaráis láir, réigiúnacha nó áitiúla, i gcás inarb infheidhme.

PUBLIC

AIRTEAGAL 25.3

Cóir náisiúnta

1. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí in institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile agus dá bhfiontair ar infheistíochtaí in institiúidí airgeadais iad, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna[1], dá infheisteoirí féin in institiúidí airgeadais agus dá bhfiontair ar institiúidí airgeadais iad, maidir lena mbunú.

2. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí in institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile agus dá n-infheistíochtaí in institiúidí airgeadais, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna[2], dá infheisteoirí féin in institiúidí airgeadais agus dá n-infheistíochtaí in institiúidí airgeadais iad, maidir lena n-oibriú.

3. Is éard is brí leis an gcóir a thugann Páirtí faoi mhíreanna 1 agus 2:

(a) maidir le rialtas réigiúnach nó áitiúil de chuid na Sile, ciallaíonn sé cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí a thugann an rialtas sin, i gcúinsí den chineál céanna, d'infheisteoirí in institiúidí airgeadais de chuid na Sile agus dá n-infheistíochtaí in institiúidí airgeadais ina críoch;

---

1 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

2 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

(b) maidir le rialtas Ballstáit den Aontas Eorpach nó rialtas i mBallstát den Aontas Eorpach, ciallaíonn sé cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí a thugann an rialtas sin, i gcúinsí den chineál céanna, d'infheisteoirí in institiúidí airgeadais an Bhallstáit sin agus dá n-infheistíochtaí in institiúidí airgeadais ina chríoch[1].

PUBLIC

AIRTEAGAL 25.4

Soláthar poiblí

1. Áiritheoidh gach Páirtí go dtabharfar cóir d'institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile arna mbunú ina críoch, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugtar, i gcúinsí den chineál céanna, dá n-institiúidí airgeadais féin i ndáil le haon bheart maidir le ceannach earraí nó seirbhísí ag eintiteas soláthair chun críoch rialtais.

2. Cur i bhfeidhm na hoibleagáide cóireála náisiúnta dá bhforáiltear san Airteagal seo, leanfaidh sé de bheith faoi réir eisceachtaí slándála agus eisceachtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagal 28.3.

[1] Ar maithe le cinnteacht níos fearr, an chóir a thugann rialtas Ballstáit nó rialtas i mBallstát, áirítear leis sin an leibhéal réigiúnach rialtais agus an leibhéal áitiúil rialtais, i gcás inarb infheidhme.

AIRTEAGAL 25.5

Cóir an náisiúin barrfhabhair

1. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí in institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile agus dá bhfiontair ar infheistíochtaí in institiúidí airgeadais iad, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna[1], d'infheisteoirí féin in institiúidí airgeadais de chuid tríú tír agus dá bhfiontair ar institiúidí airgeadais iad, maidir lena mbunú.

2. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí in institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile agus dá n-infheistíochtaí in institiúidí airgeadais, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna[2], d'infheisteoirí féin in institiúidí airgeadais de chuid tríú tír agus dá n-infheistíochtaí in institiúidí airgeadais, maidir lena n-oibriú.

3. Ní fhorléireofar míreanna 1 agus 2 mar mhíreanna chun a chur d'oibleagáid ar Pháirtí tairbhe aon chóra a thabhairt d'infheisteoirí in institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile nó d'infheistíochtaí in institiúidí airgeadais, ar cóir í a eascraíonn as bearta lena ndéantar foráil d'aitheantas a thabhairt do chaighdeáin, lena n- áirítear do na caighdeáin nó do na critéir chun duine nádúrtha nó fiontar a údarú, nó chun ceadúnas nó deimhniúchán a thabhairt dóibh gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh, nó aitheantas a thabhairt do bhearta stuamachta.

---

1 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

2 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní áirítear sa chóir dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 nósanna imeachta nó sásraí um réiteach díospóidí infheistíochta dá bhforáiltear i gconarthaí infheistíochta idirnáisiúnta eile nó i gcomhaontuithe trádála. Ní hionann na forálacha substainteacha iad féin atá i gconarthaí infheistíochta idirnáisiúnta nó i gcomhaontuithe trádála agus 'an chóir' dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2, agus mar sin ní fhéadfadh sárú an Airteagail seo a bheith mar thoradh orthu, in éagmais bearta a ghlacann Páirtí nó a choinníonn Páirtí ar bun. Féadfaidh bearta Páirtí, a chuirtear i bhfeidhm de bhun forálacha substainteacha den sórt sin, a bheith ina 'gcóir' faoin Airteagal seo agus, dá bhrí sin, féadfaidh sárú ar an Airteagal seo eascairt astu.

PUBLIC

AIRTEAGAL 25.6

Rochtain ar an margadh

1. Sna hearnálacha nó sna fo- earnálacha a liostaítear i Roinn B d'Fhoscríbhinní 25-1 agus 25-2 ina ndéantar gealltanais i ndáil le rochtain ar an margadh, ní dhéanfaidh Páirtí beart a ghlacadh ná a choinneáil ar bun, i ndáil le rochtain ar an margadh, trí bhunú nó trí oibriú institiúidí airgeadais ag infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile, cibé acu ar bhonn a chríche uile nó ar bhonn foroinn chríochach, ar beart é lena ndéanfar an méid seo a leanas:

(a) cuirtear srian le líon na n-institiúidí airgeadais, bíodh siad i bhfoirm cuótaí uimhriúla, monaplachtaí, soláthróirí seirbhíse eisiacha nó ceanglas i ndáil le tástáil maidir le riachtanais eacnamaíocha nó ná bíodh;

(b) cuirtear srian le luach iomlán na n-idirbheart nó na sócmhainní seirbhíse airgeadais i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó ceanglas i ndáil le tástáil maidir le riachtanais eacnamaíocha;

(c) cuirtear srian le líon iomlán na n-oibríochtaí seirbhíse airgeadais nó cainníocht iomlán an aschuir seirbhísí airgeadais arna sloinneadh i dtéarmaí aonaid uimhriúla ainmnithe i bhfoirm cuótaí nó ceanglas i ndáil le tástáil maidir le riachtanais eacnamaíocha;

(d) cuirtear srian le líon iomlán na ndaoine nádúrtha a fhéadfar a fhostú in earnáil seirbhísí airgeadais áirithe nó a fhéadfaidh institiúid airgeadais a fhostú, ar daoine iad is gá i leith seirbhís airgeadais shonrach a sholáthar agus a bhfuil baint dhíreach acu leis an soláthar sin, i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó ceanglas i ndáil le tástáil maidir le riachtanais eacnamaíocha; nó

(e) lena ndéanfar cineálacha sonracha eintiteas dlíthiúil nó comhfhiontar trínar féidir le hinstitiúid airgeadais seirbhís a sholáthar a shrianadh nó lena ndéanfar riachtanach iad.

2. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní chuirtear cosc leis an Airteagal seo ar Pháirtí a cheangal ar institiúid airgeadais seirbhísí airgeadais áirithe a sholáthar trí eintitis dhlíthiúla ar leithligh más rud é, faoi dhlí an Pháirtí sin, nach féidir raon na seirbhísí airgeadais arna soláthar ag an institiúid airgeadais a sholáthar trí aon eintiteas amháin.

AIRTEAGAL 25.7

Soláthar trasteorann seirbhísí airgeadais

1. Déantar Airteagail 18.4, 18.5, 18.6 agus 18.7 a chorprú sa Chaibidil seo agus déantar cuid den Chaibidil seo díobh agus tá feidhm acu maidir le bearta a dhéanann difear do sholáthróirí seirbhíse airgeadais trasteorann a sholáthraíonn na seirbhísí airgeadais a leagtar amach i Roinn A d'Fhoscríbhinní 25-1 agus 25-2.

2. Ceadóidh Páirtí do dhuine atá lonnaithe ina chríoch, agus dá dhaoine nádúrtha cibé áit a bhfuil siad lonnaithe, seirbhísí airgeadais a cheannach ó sholáthróirí seirbhísí airgeadais trasteorann de chuid an Pháirtí eile atá lonnaithe i gcríoch an Pháirtí eile. Ní cheanglaíonn an oibleagáid sin ar Pháirtí ceadú do na soláthróirí sin gnó a dhéanamh ná obair a lorg ina chríoch. Féadfaidh Páirtí ‘déan gnó’ agus ‘obair a lorg’ a shainmhíniú chun críocha na hoibleagáide sin, ar choinníoll nach bhfuil na sainmhínithe sin ar neamhréir le mír 1 den Airteagal seo.

3. Gan dochar do mhodhanna eile chun rialáil stuamachta a dhéanamh ar thrádáil trasteorann i seirbhísí airgeadais, féadfaidh Páirtí a cheangal go gclárófar nó go n-údarófar soláthróirí seirbhíse airgeadais trasteorann de chuid an Pháirtí eile agus go gclárófar nó go n-údarófar ionstraimí airgeadais.

AIRTEAGAL 25.8

Bainistíocht shinsearach agus boird stiúrthóirí

Ní cheanglóidh Páirtí ar institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile atá bunaithe ina chríoch daoine nádúrtha d’aon náisiúntacht ar leith a cheapadh mar chomhaltaí de bhoird stiúrthóirí, nó i bpost ardbhainistíochta, amhail feidhmeannaigh nó bainisteoirí.

AIRTEAGAL 25.9

Ceanglais feidhmíochta

1. Ní dhéanfaidh Páirtí, i ndáil le haon fhiontar a bhunú nó a oibriú, ar institiúid airgeadais de chuid Páirtí nó de chuid tríú tír ina críoch, aon cheanglas a fhorchur ná a fhorfheidhmiú, ná aon ghealltanas ná tiomantas a fhorfheidhmiú:

(a) leibhéal nó céatadán ar leith d'earraí nó seirbhísí a onnmhairiú;

(b) leibhéal nó céatadán ar leith d'ábhar intíre a bhaint amach;

(c) tosaíocht a thabhairt d'earra a tháirgtear nó do sheirbhís a sholáthraítear ina chríoch nó earraí nó seirbhísí a cheannach nó a úsáid, nó earraí nó seirbhísí a cheannach ó dhaoine nádúrtha nó ó fhiontair ina chríoch;

(d) méid nó luach na n-allmhairí a cheangal ar bhealach ar bith le méid nó luach na n-onnmhairí nó le méid na n-insreabh malairte eachtraí atá bainteach leis an infheistíocht sin;

(e) chun srian a chur ar dhíolacháin earraí nó seirbhísí ina chríoch a tháirgeann an institiúid airgeadais sin nó a sholáthraíonn sé, trí na díolacháin sin a cheangal le méid nó luach a onnmhairí nó a insreabh malairte eachtraí ar bhealach ar bith;

(f) teicneolaíocht, próiseas táirgthe nó eolas dílsithe eile a aistriú chuig duine nádúrtha nó chuig fiontar ina chríoch;

PUBLIC

(g) chun na hearraí a tháirgeann sé nó na seirbhísí a sholáthraíonn sé a sholáthar go heisiach ó chríoch an Pháirtí do réigiún ar leith nó don mhargadh domhanda;

(h) chun ceanncheathrú na hinstitiúide airgeadais sin a shuí le haghaidh réigiún sonrach den domhan atá níos leithne ná críoch an Pháirtí nó an margadh domhanda ina chríoch;

(i) líon nó céatadán áirithe dá náisiúnaigh a earcú; nó

(j) srian a chur ar onnmhairiú nó ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú.

2. I ndáil le Páirtí nó tríú tír institiúid airgeadais de chuid Páirtí nó de chuid tríú tír a bhunú nó a oibriú ina chríoch, ní chuirfidh Páirtí comhlíonadh aon cheann de na ceanglais seo a leanas mar choinníoll le buntáiste a fháil nó leanúint de bhuntáiste a fháil:

(a) chun leibhéal nó céatadán ar leith d'ábhar intíre a bhaint amach;

(b) tosaíocht a thabhairt d'earra a tháirgtear nó do sheirbhís a sholáthraítear ina chríoch nó earraí nó seirbhísí a cheannach nó a úsáid, nó earraí nó seirbhísí a cheannach ó dhaoine nádúrtha nó ó fhiontair ina chríoch;

(c) chun méid nó luach na n-allmhairí a cheangal ar bhealach ar bith le méid nó luach na n-onnmhairí nó le méid na n-insreabh malairte eachtraí atá bainteach leis an institiúid airgeadais sin;

PUBLIC

(d) srian a chur ar dhíolacháin earraí nó seirbhísí ina chríoch a tháirgeann nó a sholáthraíonn an institiúid airgeadais sin, trí na díolacháin sin a cheangal le méid nó luach a onnmhairí nó a insreabh malairte eachtraí ar bhealach ar bith; nó

(e) srian a chur ar onnmhairiú nó ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú.

3. Ní fhorléireofar mír 2 mar mhír lena gcuirtear cosc ar Pháirtí comhlíonadh ceanglais chun táirgeadh a lonnú, seirbhís a sholáthar, oiliúint a chur ar oibrithe nó iad a fhostú, saoráidí áirithe a thógáil nó a fhairsingiú, nó taighde agus forbairt a dhéanamh ina chríoch ag infheisteoir de chuid Páirtí nó tríú tír, a chur mar choinníoll chun buntáiste a fháil nó leanúint de bhuntáiste a fháil, i ndáil le hinstitiúidí airgeadais a bhunú nó a oibriú ina chríoch.

4. Ní bheidh feidhm ag fomhír (f) de mhír 1 más rud é:

(a) nuair a údaraíonn Páirtí ceart maoine intleachtúla a úsáid i gcomhréir le hAirteagal 31 nó le hAirteagal 31*bis* de Chomhaontú TRIPS, nó nuair a ghlacann nó nuair a chothaíonn sé bearta lena ndéantar den riachtanas é go nochtar sonraí nó faisnéis dílseánaigh a thagann faoi raon feidhme mhír 3 d'Airteagal 39 de Chomhaontú TRIPS agus atá comhsheasmhach léi; nó

(b) déanann cúirt, binse riaracháin nó údarás iomaíochta an ceanglas a fhorchur nó an gealltanas nó an gnóthas a chur i bhfeidhm chun cleachtas a leigheas a chinntear tar éis próiseas breithiúnach nó riaracháin a bheith ina shárú ar dhlí iomaíochta a n Pháirtí.

PUBLIC

5. Níl feidhm ag fomhíreanna (a), (b) ná (c) de mhír 1 ná ag pointí (a) ná (b) de mhír 2 maidir le ceanglais cháilíochta le haghaidh earraí nó seirbhísí i ndáil le rannpháirtíocht i gcláir chun onnmhairiú a spreagadh ná i gcláir um chúnamh eachtrach.

6. Níl feidhm ag fomhíreanna (a) ná (b) de mhír 2 maidir le ceanglais arna bhforchur ag Páirtí is allmhaireoir maidir leis an ábhar nach mór a bheith le fáil in earra chun go gcáileoidh sé le haghaidh taraifí fabhracha nó cuótaí fabhracha.

7. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní fhorléireofar an tAirteagal seo mar ní a cheanglaíonn ar Pháirtí cead a thabhairt seirbhís ar leith a sholáthar ar bhonn trasteorann i gcás ina nglacfaidh nó ina gcothóidh an Páirtí sin srianta nó toirmisc ar an soláthar seirbhísí sin a bheidh i gcomhréir leis na forchoimeádais, na coinníollacha nó na cáilíochtaí a shonraítear maidir le hearnáil, fo-earnáil nó gníomhaíocht a liostaítear in Iarscríbhinn 25.

8. Tá an tAirteagal seo gan dochar do ghealltanais a rinne Páirtí faoi Chomhaontú EDT.

PUBLIC

AIRTEAGAL 25.10

Bearta neamh-chomhréireacha

1. Ní feidhm ag Airteagail 25.3, 25.5, 25.7, 25.8 ná 25.9 maidir le:

(a) aon bheart neamh- chomhréireach atá ann cheana a gcoinníonn aon cheann de na comhlachtaí seo a leanas ar bun é:

(i) i gcás an Pháirtí AE:

(A) an tAontas Eorpach, mar a leagtar amach i Roinn C d'Fhoscríbhinn 25-1;

(B) rialtas láir Ballstáit, mar a leagtar amach i Roinn C d'Fhoscríbhinn 25-1;

(C) leibhéal réigiúnach rialtais Ballstáit, mar a leagtar amach i Roinn C d'Fhoscríbhinn 25-1; nó

(D) leibhéal áitiúil rialtais; agus

(ii) i gcás na Sile:

(A) an rialtas láir, mar a leagtar amach i Roinn C d'Fhoscríbhinn 25-2;

PUBLIC

(B) leibhéal réigiúnach rialtais, mar a leagtar amach i Roinn C d'Fhoscríbhinn 25-2; nó

(C) leibhéal áitiúil rialtais;

(b) leanúint ar aghaidh le haon bheart neamh- chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo, nó athnuachan pras birt neamh- chomhréirigh; nó

(c) modhnú ar bheart neamh-chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo a mhéid nach laghdaíonn an leasú comhréireacht an bhirt, mar a bhí sé ann díreach roimh an modhnú, le hAirteagail 25.3, 25.5, 25.7, 25.8 ná 25.9.

2. Níl feidhm ag Airteagail 25.3, 25.5, 25.7, 25.8 agus 25.9 maidir le haon bheart de chuid Páirtí i ndáil le hearnálacha, fo-earnálacha nó gníomhaíochtaí, mar a leagann an Páirtí sin amach i Roinn D d'Aguisín 25-1 agus d'Aguisín 25-2, faoi seach.

3. Ní dhéanfaidh Páirtí, faoi aon bheart arna ghlacadh tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo agus a chumhdaítear le Roinn D d'Aguisín 25-1nó 25-2, a cheangal ar infheisteoir de chuid an Pháirtí eile, mar gheall ar a náisiúntacht, a institiúid airgeadais atá ann cheana tráth a dtiocfaidh an beart i bhfeidhm a dhíol nó fáil réidh léi ar shlí eile.

4. Níl feidhm ag Airteagal 25.6 maidir le haon bheart de chuid Páirtí i ndáil le hearnálacha, fo-earnálacha nó gníomhaíochtaí, mar a leagann an Páirtí sin amach i Roinn B d'Aguisín 25-1 nó d'Aguisín 25-2.

PUBLIC

5. I gcás ina bhfuil forchoimeádas leagtha amach ag Páirtí maidir le hAirteagail 17.9, 17.11, 17.12, 17.13, 18.4 nó 18.5 in Iarscríbhinn 17-A nó 17-B, is forchoimeádas é an forchoimeádas sin freisin maidir le hAirteagail 25.3, 25.5, 25.7, 25.8 nó 25.9, de réir mar a bheidh, a mhéid a chumhdaítear leis an gCaibidil seo an beart, an earnáil, an fho-earnáil nó an ghníomhaíocht a leagtar amach san fhorchoimeádas.

PUBLIC

AIRTEAGAL 25.11

Eisceacht stuamachta

1. Ní choiscfidh aon ní sa Chomhaontú seo Páirtí bearta a ghlacadh ná a choinneáil ar bun ar chúiseanna stuamachta, amhail:

(a) chun infheisteoirí, taisceoirí, sealbhóirí polasaí nó daoine a bhfuil dualgas muiníneach ar sholáthróir seirbhísí airgeadais acu a chosaint; nó

(b) sláine agus cobhsaíocht chóras airgeadais Páirtí a áirithiú.

2. I gcás nach mbeidh na bearta sin i gcomhréir le forálacha na Coda seo den Chomhaontú seo, ní úsáidfear iad chun gealltanais nó oibleagáidí an Pháirtí faoin gCuid seo den Chomhaontú seo a sheachaint.

AIRTEAGAL 25.12

An fhaisnéis a láimhseáil

Ní fhorléireofar aon ní sa Chuid seo den Chomhaontú seo mar ní a cheanglaíonn ar Pháirtí faisnéis a nochtadh a bhaineann le gnóthaí agus cuntais custaiméirí aonair nó aon fhaisnéis rúnda nó dílseánaigh atá i seilbh eintitis phoiblí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 25.13

Rialáil intíre agus trédhearcacht

1. Níl feidhm ag Caibidil 20, cé is moite d'fhomhíreanna (c) go (f) d'Airteagal 20.1(5), ná ag Caibidil 36 maidir le bearta de chuid Páirtí a thagann faoi raon feidhme na Caibidle seo.

2. A mhéid is indéanta agus ar bhealach atá i gcomhréir lena chóras dlí chun bearta a ghlacadh, déanfaidh gach Páirtí an méid seo a leanas:

(a) na nithe seo a leanas a fhoilsiú roimh ré:

(i) na dlíthe agus na rialacháin a bhfuil feidhm ghinearálta acu, dlíthe agus rialacháin a bheartaíonn sé a ghlacadh i ndáil le hábhair a thagann faoi raon feidhme na Caibidle seo; nó

(ii) doiciméid inar leor na sonraí a thugtar maidir le dlíthe nó rialacháin féideartha nua den sórt sin, chun deis a thabhairt do dhaoine leasmhara agus do Pháirtí eile a mheas an bhféadfaí difear suntasach a dhéanamh dá leasanna agus conas a dhéanfaí difear suntasach dóibh;

(b) deis réasúnach a thabhairt do dhaoine leasmhara agus don Pháirtí eile barúlacha a chur isteach maidir le haon dlíthe agus rialacháin nó doiciméid atá beartaithe arna bhfoilsiú de bhun fhomhír (a);

(c) aon bharúlacha a chuirfear isteach i gcomhréir le fomhír (b) a bhreithniú; agus

(d) tréimhse réasúnach ama a cheadú idir foilsiú aon dlíthe agus rialachán de bhun fhomhír (a)(i) agus an dáta nach mór do sholáthróirí seirbhíse airgeadais iad a chomhlíonadh.

3. Tá feidhm ag an Airteagal seo maidir le bearta de chuid Páirtí a bhaineann le ceanglais cheadúnúcháin agus nósanna imeachta ceadúnúcháin agus ceanglais cháilíochta agus nósanna imeachta cáilíochta, agus níl feidhm aige ach amháin in earnálacha a bhfuil gealltanais shonracha tugtha ag an bPáirtí ina leith faoin gCaibidil seo, agus a mhéid atá feidhm ag na gealltanais shonracha sin.

4. Má ghlacann nó má choinníonn Páirtí bearta ar bun a bhaineann leis an údarú le seirbhís airgeadais a sholáthar, áiritheoidh sé an méid seo a leanas:

(a) go bhfuil na bearta sin bunaithe ar chritéir atá oibiachtúil agus trédhearcach[1];

(b) go bhfuil na nósanna imeachta údarúcháin neamhchlaonta, agus leordhóthanach chun a léiriú an gcomhlíonann siad na ceanglais, más ann do cheanglais den sórt sin; agus

[1] Féadfar a áireamh ar na critéir sin, *inter alia*, inniúlacht agus an cumas seirbhís a sholáthar, lena n-áirítear an cumas é sin a dhéanamh ar bhealach atá comhsheasmhach le ceanglais rialála Páirtí. Féadfaidh na húdaráis inniúla measúnú a dhéanamh ar an tábhacht atá le tabhairt do gach critéar.

(c) nach gcuireann na nósanna imeachta údarúcháin iontu féin cosc dochosanta ar chomhlíonadh na gceanglas.

5. Má éilíonn Páirtí údarú[1] chun seirbhísí airgeadais a sholáthar, déanfaidh sé an fhaisnéis is gá chun go gcomhlíonfaidh an t-iarratasóir na ceanglais agus na nósanna imeachta maidir le húdarú den sórt sin a fháil, a choinneáil ar bun, a leasú agus a athnuachan a fhoilsiú go pras nó a chur ar fáil go poiblí ar shlí eile. Áireofar ar an bhfaisnéis sin, *inter alia*, a mhéid atá sí ar fáil:

(a) na ceanglais agus na nósanna imeachta maidir leis an údarú sin a fháil, a choinneáil ar bun, a leasú agus a athnuachan;

(b) sonraí teagmhála na n-údarás inniúil ábhartha;

(c) nósanna imeachta maidir le hachomharc nó athbhreithniú ar bhreitheanna a bhaineann le hiarratais;

(d) nósanna imeachta um fhaireachán a dhéanamh ar chomhlíonadh téarmaí agus coinníollacha na gceadúnas agus na gcáilíochtaí; agus

(e) deiseanna le haghaidh rannpháirtíocht an phobail, amhail trí éisteachtaí nó tuairimí a thabhairt.

[1] Chun críocha na Caibidle seo, ciallaíonn ‘údarú’ an cead chun seirbhís airgeadais a sholáthar, ar toradh é ar nós imeachta nach mór d’iarratasóir cloí leis chun a thaispeáint go gcomhlíontar ceanglais cheadúnúcháin, nó ceanglais cháilíochta.

6. Má éilíonn Páirtí údarú chun seirbhís airgeadais a sholáthar, déanfaidh údaráis inniúla an Pháirtí sin an méid seo a leanas:

(a) a mhéid is indéanta, ceadóidh siad d'iarratasóir iarratas a chur isteach tráth ar bith i rith na bliana[1];

(b) fágfaidh siad tréimhse réasúnta ama chun iarratas a chur isteach más ann do thréimhsí sonracha ama le haghaidh iarratas;

(c) tús a chur le próiseáil an iarratais gan moill mhíchuí;

(d) féachaint le glacadh le hiarratais i bhformáid leictreonach faoi na coinníollacha barántúlachta céanna le hiarratais a chuirtear isteach ar pháipéar; agus

(e) glacfaidh siad le cóipeanna de dhoiciméid a fhíordheimhnítear de réir dhlí an Pháirtí in ionad doiciméad bunaidh, mura rud é go n- éilíonn siad doiciméid bhunaidh chun sláine an phróisis údaraithe a chosaint.

7. Féachfaidh gach Páirtí leis na nósanna imeachta agus foirmiúlachtaí údaraithe a dhéanamh chomh simplí agus is féidir agus ní chuirfidh sé castacht ná moill mhíchuí ar sholáthar na seirbhíse.

8. Féachfaidh gach Páirtí leis an amchlár táscach a bhunú chun iarratas a phróiseáil agus, arna iarraidh sin don iarratasóir agus gan moill mhíchuí, soláthróidh sé faisnéis maidir le stádas an iarratais.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní cheanglaítear ar údaráis inniúla tosú ar iarratais a bhreithniú lasmuigh dá n-uaireanta oibre oifigiúla ná laethanta oibre.

9. Má mheasann údarás inniúil go bhfuil iarratas neamhiomlán lena phróiseáil faoi dhlíthe agus rialacháin an Pháirtí, déanfaidh sé an méid seo a leanas laistigh de thréimhse réasúnta agus a mhéid is indéanta:

(a) a chur in iúl don iarratasóir go bhfuil an t-iarratas neamhiomlán;

(b) arna iarraidh sin don iarratasóir, sainaithint a dhéanamh ar an bhfaisnéis bhreise is gá chun an t-iarratas a chomhlánú nó, seachas sin, treoir a thabhairt maidir leis an gcúis a meastar an t-iarratas a bheith neamhiomlán; agus

(c) tabharfaidh sé deis[1] don iarratasóir an fhaisnéis bhreise is gá a sholáthar chun an t- iarratas a chomhlánú.

10. Mura bhfuil aon cheann de na gníomhaíochtaí a leagtar amach i bhfomhír (a), (b) nó (c) de mhír 9 indéanta, má dhiúltaítear don iarratas mar gheall ar é bheith neamhiomlán, áiritheoidh na húdaráis inniúla mar sin féin go gcuireann siad an t- iarratasóir ar an eolas laistigh de thréimhse réasúnta ama.

11. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh a údaráis inniúil, maidir le táillí údaraithe[2] a ghearrann siad, sceideal táillí nó faisnéise a chur ar fáil d'iarratasóirí i dtaobh conas a chinntear méideanna na dtáillí, agus nach n-úsáidfidh siad na táillí mar mhodh chun gealltanais nó oibleagáidí an Pháirtí a sheachaint.

---

1 Ní rud é an deis sin a chuireann ceangal ar údarás inniúil síneadh a chur leis na sprioc- amanna.

2 Ní áirítear sna táillí údaraithe táillí i gcomhair úsáid acmhainní nádúrtha, íocaíochtaí as ceant, tairiscintí ná modhanna neamh- idirdhealaitheacha eile chun lamháltais a dhámhachtain, ná ranníocaíochtaí sainordaithe chun seirbhís uilíoch a sholáthar.

12. Glacfaidh an t-údarás inniúil a chinneadh ar bhealach neamhspleách agus ní bheidh sé cuntasach d'aon duine a sholáthraíonn na seirbhísí a bhfuil an ceadúnas nó an t-údarú ag teastáil ina leith.

13. Áiritheoidh gach Páirtí go dtabharfar i gcrích próiseáil iarratais, lena n-áirítear teacht ar chinneadh críochnaitheach, laistigh de thréimhse ama réasúnach tar éis an dáta a gcuirfear isteach iarratas iomlán, agus go gcuirfear an cinneadh maidir leis an iarratas in iúl don iarratasóir, a mhéid is indéanta i scríbhinn.

14. Má dhiúltaíonn an t-údarás inniúil d'iarratas, cuirfear an t-iarratasóir ar an eolas, arna iarraidh sin dó féin nó ar thionscnamh an údaráis inniúil, i scríbhinn agus gan moill mhíchuí. A mhéid is féidir, cuirfear an t-iarratasóir ar an eolas maidir leis na cúiseanna leis an gcinneadh diúltú don iarratas agus maidir leis an tréimhse ama le haghaidh achomharc i gcoinne an chinnidh sin. Ba cheart a cheadú d'iarratasóir, laistigh de theorainneacha ama réasúnacha, iarratas a chur isteach arís.

15. Má éilítear scrúduithe le haghaidh údarú, áiritheoidh an t-údarás inniúil go n-eagrófar na scrúduithe sin ag eatraimh réasúnta minic agus soláthróidh sé tréimhse réasúnta ama chun a chumasú d'iarratasóirí a iarraidh go ndéanfar an scrúdú.

16. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh éifeacht le húdarú, a luaithe a dheonófar é, gan moill mhíchuí agus i gcomhréir leis na téarmaí agus na coinníollacha a shonraítear ann.

PUBLIC

AIRTEAGAL 25.14

Seirbhísí airgeadais ar nuatheachtaithe iad i gcríoch Páirtí

1. Ceadóidh Páirtí d'institiúid airgeadais de chuid an Pháirtí eile, seachas brainse, aon seirbhís airgeadais nua a sholáthar a cheadódh an chéad Pháirtí dá institiúidí airgeadais féin a sholáthar de réir a dhlí féin i gcásanna comhchosúla, ar choinníoll nach gá dlíthe nó rialacháin nua a ghlacadh ná dlíthe nó rialacháin atá ann cheana a leasú chun na seirbhísí airgeadais nua a thabhairt isteach.

2. Féadfaidh Páirtí an fhoirm institiúideach agus an fhoirm dhlítheanach a chinneadh trína bhféadfar an tseirbhís airgeadais nua a sholáthar agus féadfaidh sé a cheangal go mbeidh údarú de dhíth chun an tseirbhís a sholáthar. Má tá údarú den sórt sin de dhíth, déanfar cinneadh laistigh de thréimhse réasúnach ama agus ní dhiúltófar an t-údarú ach amháin ar chúiseanna stuamachta.

3. Leis an Airteagal seo, ní chuirtear cosc ar institiúid airgeadais de chuid Páirtí iarratas a dhéanamh chuig an bPáirtí eile lena n-iarrtar air breithniú a dhéanamh ar údarú a thabhairt do sholáthar seirbhíse airgeadais nach soláthraítear laistigh de chríoch ceachtar Páirtí. Tá iarratas den sórt sin faoi réir dhlí an Pháirtí a gheobhaidh an t-iarratas agus níl sé faoi réir oibleagáidí an Airteagail seo.

PUBLIC

AIRTEAGAL 25.15

Eagraíochtaí féinrialála

I gcás ina gceanglóidh Páirtí ar institiúid airgeadais nó ar sholáthróir seirbhíse airgeadais trasteorann de chuid an Pháirtí eile a bheith ina comhalta d'eagraíocht féinrialála, nó a bheith rannpháirteach inti nó rochtain a bheith aici uirthi, chun seirbhís airgeadais a sholáthar i gcríoch an chéad Pháirtí nó isteach inti, áiritheoidh sé go gcomhlíonfaidh an eagraíocht féinrialála na hoibleagáidí a leagtar amach in Airteagail 17.9, 17.11, 18.4 agus 18.5.

AIRTEAGAL 25.16

Córais íocaíochta agus imréitigh

Faoi théarmaí agus coinníollacha lena dtugtar Cóir náisiúnta, tabharfaidh gach Páirtí rochtain d'institiúidí airgeadais an Pháirtí eile atá bunaithe ina chríoch rochtain ar chórais íocaíochta agus imréitigh atá á n- oibriú ag eintitis phoiblí, agus ar shaoráidí oifigiúla cistiúcháin agus athmhaoiniúcháin atá ar fáil i ngnáthchúrsa an ghnáthghnó. Ní thugtar leis an Airteagal seo rochtain d'iasachtóir na rogha deiridh ar shaoráidí an Pháirtí.

AIRTEAGAL 25.17

An Fochoiste um Sheirbhísí Airgeadais

1. Beidh an Fochoiste um Sheirbhísí Airgeadais (‘an Fochoiste’), arna bhunú de bhun Airteagal 8.8(1), comhdhéanta d’ionadaithe ó na Páirtithe atá freagrach as seirbhísí airgeadais.

2. Déanfaidh an Fochoiste:

(a) maoirsiú ar chur chun feidhme na Caibidle seo;

(b) saincheisteanna a mheas a bhaineann le seirbhísí airgeadais a tharchuireann Páirtí chuige;

(c) idirphlé a dhéanamh maidir le rialáil earnáil na seirbhísí airgeadais d’fhonn feabhas a chur ar an eolas frithpháirteach ar chórais rialála na bPáirtithe faoi seach agus comhoibriú chun caighdeáin idirnáisiúnta a fhorbairt; agus

(d) páirt a ghlacadh sna nósanna imeachta um réiteach díospóidí i gcomhréir le hAirteagal 25.20.

PUBLIC

AIRTEAGAL 25.18

Idirphlé teicniúil agus comhairliúcháin

1. Féadfaidh Páirtí pléití teicniúla agus comhairliúcháin theicniúla a iarraidh leis an bPáirtí eile maidir le haon ábhar a thagann chun cinn faoin gCuid seo den Chomhaontú seo agus a dhéanann difear do sheirbhísí airgeadais. Déanfaidh an Páirtí eile an iarraidh sin a mheas go báúil. Déanfaidh na Páirtithe torthaí a bpléití agus a gcomhairliúchán a thuairisciú don Fhochoiste.

2. Áiritheoidh gach Páirtí, sna pléití agus sna comhairliúcháin theicniúla sin, go n-áireoidh a thoscaireacht oifigigh a bhfuil an saineolas ábhartha acu ar sheirbhísí airgeadais.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a chuireann ceangal ar Pháirtí:

(a) maolú ar a dhlíthe agus a rialacháin ábhartha maidir le faisnéis a roinnt i measc rialálaithe airgeadais nó ar cheanglais comhaontaithe nó socraithe idir údaráis airgeadais na bPáirtithe; nó

(b) ceangal a chur ar údaráis rialála aon ghníomh a dhéanamh a chuirfeadh isteach ar chúrsaí sonracha rialála, maoirseachta, riaracháin nó forfheidhmiúcháin.

PUBLIC

4. Ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a chuireann bac ar Pháirtí a éilíonn faisnéis chun críoch maoirseachta a bhaineann le hinstitiúid airgeadais atá lonnaithe i gcríoch an Pháirtí eile nó le soláthróir seirbhíse airgeadais trasteorann de chuid an Pháirtí eile ó dhul i dteagmháil le húdarás rialála inniúil an Pháirtí eile chun an fhaisnéis a lorg.

5. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá an tAirteagal seo gan dochar do chearta agus oibleagáidí na bPáirtithe faoi Chaibidil 38.

PUBLIC

AIRTEAGAL 25.19

Réiteach Díospóidí

1. Tá feidhm ag Caibidil 38, lena n-áirítear Iarscríbhinní 38-A agus 38-B, arna modhnú leis an Airteagal seo maidir le réiteach díospóidí a bhaineann le cur i bhfeidhm nó léirmhíniú na Caibidle seo.

2. Sa bhreis ar na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 38.9, beidh saineolas nó taithí ag painéalaithe i ndlí nó i gcleachtas na seirbhísí airgeadais, lena bhféadfaí rialáil institiúidí airgeadais a áireamh, mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt.

3. Molfaidh an Fochoiste don Chomhchoiste liosta a bhunú de 15 dhuine aonair ar a laghad, daoine aonair a chomhlíonfaidh na ceanglais dá dtagraítear i mír 2, agus a bheidh toilteanach agus ábalta a bheith ag feidhmiú mar phainéalaithe. Bunóidh an Comhchoiste an liosta sin tráth nach déanaí ná bliain tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo. Beidh trí fholiosta sa liosta:

(a) foliosta amháin de dhaoine aonair a bhunófar ar bhonn moltaí ón bPáirtí AE;

(b) foliosta amháin de dhaoine aonair a bhunófar ar bhonn moltaí ón tSile; agus

(c) foliosta amháin de dhaoine aonair nach náisiúnaigh de cheachtar Páirtí iad agus a fheidhmeoidh mar chathaoirleach ar an bpainéal.

4. Áireofar ar a laghad cúig dhuine aonair ar gach foliosta. Áiritheoidh an Comhchoiste go mbeidh an líon íosta sin de dhaoine ar an liosta i gcónaí.

5. Chun críocha na Caibidle seo, cuirfear an liosta dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo in ionad an liosta a bunaíodh de bhun Airteagal 38.8(1) tar éis a bhunaithe.

PUBLIC

AIRTEAGAL 25.20

Díospóidí infheistíochta a bhaineann le seirbhísí airgeadais a réiteach

1. Tá feidhm ag Roinn D de Chaibidil 17, arna modhnú leis an Airteagal seo, maidir leis na nithe seo a leanas:

(a) díospóidí infheistíochta a bhaineann le bearta arna nglacadh nó arna gcoinneáil ar bun ag Páirtí a bhaineann le hinfheisteoirí agus lena n-infheistíochtaí in institiúidí airgeadais, díospóidí a bhfuil feidhm ag an gCuid seo den Chomhaontú seo maidir leo agus ina n-éilíonn infheisteoir go bhfuil Airteagal 25.3(2), 25.5(2), Airteagal 17.17, 17.18, 17.19 nó 17.20 sáraithe ag Páirtí; nó

(b) díospóidí infheistíochta a tionscnaíodh de bhun Chaibidil 17 inar agraíodh Airteagal 25.11.

2. I gcás díospóid infheistíochta de bhun fhomhír (a) de mhír 1 den Airteagal seo, nó má agraíonn an freagróir Airteagal 25.11 de bhun fhomhír (b) de mhír 1 den Airteagal seo laistigh de 60 lá tar éis éileamh a bheith curtha faoi bhráid an Bhinse i gcomhréir le hAirteagal 17.30, tar éis dó dul i gcomhairle leis na páirtithe sa díospóid agus de bhun Airteagal 17.50, féadfaidh an rannóg den Bhinse a éisteann an cás saineolaí amháin nó níos mó a cheapadh ón liosta arna ghlacadh de bhun Airteagal 25.19 chun tuairisciú dó ar aon saincheist fhíorasach a bhaineann le hábhair seirbhísí airgeadais a thugann páirtí i ndíospóid anuas sna himeachtaí.

PUBLIC

3. I bhfianaise a thábhachtaí atá ceart Páirtí bearta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun ar chúiseanna stuamachta, i gcás ina dtagann na bearta sin faoi raon feidhme Airteagal 25.11, beidh feidhm ag an Airteagal sin mar chosaint bhailí ar éileamh atá bunaithe ar aon cheann d'fhorálacha eile na Coda seo den Chomhaontú seo, lena n-áirítear Airteagal 17.17. Tar éis iarraidh ar chomhairliúcháin de bhun Airteagal 17.27, féadfaidh an freagróir tarchur a dhéanamh, i scríbhinn, chuig an bhFochoiste á iarraidh air cinneadh an bhfuil údar leis an mbeart is ábhar don iarraidh ar chomhairliúcháin faoi Airteagal 25.11, agus má tá, a mhéid atá údar leis. Déanfar tarchur den sórt sin chuig an bhFochoiste a luaithe is féidir tar éis an iarraidh ar chomhairliúcháin a fháil. Ar tharchur den sórt sin, cuirfear ar fionraí na tréimhsí ama dá dtagraítear in Airteagail 17.27, 17.28 agus 17.30.

4. Tar éis tarchuir de bhun mhír 3, féachfaidh an Fochoiste, de mheon macánta, le cinneadh a dhéanamh. Déanfar aon chinneadh den sórt sin a tharchur go pras chuig na páirtithe díospóideacha.

5. A mhéid a chinnfidh an Fochoiste go bhfuil údar maith leis an mbeart faoi Airteagal 25.11, ní chuirfear aon éileamh faoi bhráid an Bhinse de bhun Airteagal 17.30.

6. Mura mbeidh cinneadh déanta ag an bhFochoiste laistigh de thrí mhí tar éis an tarchuir de bhun mhír 3 den Airteagal seo, scoirfidh fionraí na dtréimhsí ama dá dtagraítear sa mhír sin d'fheidhm a bheith aige.

7. Mura ndéanfaidh an freagróir tarchur de bhun mhír 3 den Airteagal seo, beidh sé sin gan dochar do cheart an fhreagróra Airteagal 25.11 a ghairm mar chosaint ag céim níos déanaí de na himeachtaí. Ní bhainfidh an Binse aon tátal dochrach as gan cinneadh a bheith comhaontaithe ag an bhFochoiste.

CAIBIDIL 26

TRÁDÁIL DHIGITEACH

PUBLIC

ROINN A

FORÁLACHA GINEARÁLTA

AIRTEAGAL 26.1

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le trádáil a chumasaítear ar bhealaí leictreonacha.

2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le seirbhísí closamhairc.

AIRTEAGAL 26.2

Sainmhínithe

1. Tá feidhm ag na sainmhínithe in Airteagail 17.2 agus 18.2 maidir leis an gCaibidil seo.

2. Chun críocha na Caibidle seo:

(a) ciallaíonn ‘tomhaltóir’ aon duine nádúrtha, nó aon duine dlítheanach má fhoráiltear dó i ndlíthe agus i rialacháin Páirtí, a úsáideann nó a iarrann seirbhís teileachumarsáide poiblí chun críocha atá lasmuigh dá thrádáil, dá ghnó nó dá ghairm;

(b) ciallaíonn ‘cumarsáid margaíochta dhíreach’ aon chineál fógraíochta tráchtála trína ndéanann duine nádúrtha nó dlítheanach teachtaireachtaí margaíochta a chur in iúl go díreach d’úsáideoirí deiridh trí bhíthin seirbhís teileachumarsáide poiblí agus chumhdaítear léi ar a laghad teachtaireachtaí téacs agus ilmheán;

(c) ciallaíonn ‘fíordheimhniú leictreonach’ próiseas lena gcumasaítear deimhniú na nithe seo a leanas:

(i) sainaithint leictreonach duine nádúrtha nó dlítheanach a shainaithint; nó

(ii) foinse agus sláine sonraí i bhfoirm leictreonach;

(d) ciallaíonn ‘ríomhshéala’ sonraí i bhfoirm leictreonach, a mbaineann duine dlítheanach úsáid astu, atá ceangailte de shonraí eile i bhfoirm leictreonach, nó a bhfuil baint loighciúil acu leo, chun foinse agus sláine na sonraí eile sin a áirithiú;

PUBLIC

(e) ciallaíonn ‘ríomhshíniú’ sonraí i bhfoirm leictreonach atá ceangailte de shonraí i bhfoirm leictreonach eile, nó a bhfuil baint loighciúil acu leo, agus a chomhlíonann na ceanglais seo a leanas:

(i) úsáideann duine nádúrtha é chun comhaontú ar na sonraí i bhfoirm leictreonach lena mbaineann sé; agus

(ii) tá sé nasctha leis na sonraí i bhfoirm leictreonach lena mbaineann sé ar shlí gur féidir aon athrú a dhéanfar ar na sonraí i bhfoirm leictreonach ina dhiaidh sin a bhraith;

(f) ciallaíonn ‘seirbhísí iontaoibhe leictreonacha’ seirbhís leictreonach arb é atá inti ríomhshínithe, ríomhshéalaí, ríomhstampaí ama, ríomhsheachadadh cláraithe, fíordheimhniú láithreán gréasáin agus deimhnithe a bhaineann leis an tseirbhís sin a chruthú, a fhíorú agus a bhailíochtú;

(g) ciallaíonn ‘úsáideoir deiridh’ aon duine nádúrtha nó dlítheanach a úsáideann nó a iarrann seirbhís teileachumarsáide poiblí, mar thomhaltóir nó, má fhoráiltear dó sin i ndlíthe agus i rialacháin Páirtí, chun críoch trádála, gnó nó gairmiúil;

(h) ciallaíonn ‘sonraí pearsanta’ sonraí pearsanta mar a shainmhínítear i bhfomhír (r) d’Airteagal 8.3; agus

(i) ciallaíonn ‘seirbhís teileachumarsáide poiblí’ seirbhís teileachumarsáide poiblí mar a shainmhínítear i bhfomhír (j) d’Airteagal 23.2.

PUBLIC

AIRTEAGAL 26.3

An ceart chun rialála

Athdheimhníonn na Páirtithe an ceart chun rialú a dhéanamh laistigh dá gcríocha chun cuspóirí beartais dlisteanacha a bhaint amach, mar shampla sláinte phoiblí, seirbhísí sóisialta, oideachas, sábháilteacht, an comhshaol, lena n-áirítear athrú aeráide, agus an mhoráltacht phoiblí a chosaint, cosaint shóisialta nó tomhaltóirí, príobháideacht agus cosaint sonraí nó éagsúlacht chultúrtha a chur chun cinn agus a chosaint.

PUBLIC

AIRTEAGAL 26.4

Eisceachtaí

Ní choisceann aon ní sa Chaibidil seo ar na Páirtithe bearta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun i gcomhréir le hAirteagail 25.11, 39.1 agus 39.2 ar chúiseanna a bhaineann le leas an phobail a leagtar amach inti.

ROINN B

SREAFAÍ SONRAÍ AGUS COSAINT SONRAÍ PEARSANTA

AIRTEAGAL 26.5

Sreafaí sonraí trasteorann

Tá na Páirtithe tiomanta sreabha sonraí trasteorann a áirithiú chun trádáil dhigiteach a éascú. Chuige sin, ní chuirfidh Páirtí srian ar shreafaí sonraí trasteorann idir na Páirtithe trí na nithe seo a leanas a dhéanamh:

(a) a cheangal go n-úsáidfear saoráidí ríomhaireachta nó eilimintí líonra i gcríoch an Pháirtí sin lena bpróiseáil, lena n-áirítear trí úsáid saoráidí ríomhaireachta nó eilimintí líonra a fhorchur atá deimhnithe nó ceadaithe i gcríoch Páirtí;

(b) a cheangal go ndéanfar sonraí a logánú ar chríoch an Pháirtí sin lena stóráil nó lena bpróiseáil;

(c) stóráil nó próiseáil i gcríoch an Pháirtí eile a thoirmeasc; nó

(d) aistriú trasteorann sonraí a dhéanamh ag brath ar úsáid saoráidí ríomhaireachta nó eilimintí líonra i gcríoch an Pháirtí sin nó ar cheanglais logánaithe i gcríoch an Pháirtí sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 26.6

Sonraí pearsanta agus príobháideachas a chosaint

1. Aithníonn gach Páirtí gur ceart bunúsach í cosaint sonraí pearsanta agus príobháideachais agus go gcuireann ardchaighdeáin maidir leis sin le muinín sa gheilleagar digiteach agus le forbairt trádála.

2. Féadfaidh gach Páirtí bearta a ghlacadh agus a choinneáil ar bun ar bearta iad a mheasann sé a bheith iomchuí chun cosaint sonraí pearsanta agus príobháideachta a áirithiú, lena n- áirítear rialacha a ghlacadh agus a chur i bhfeidhm maidir le sonraí pearsanta a aistriú ar bhonn trasteorann. Ní dhéanfaidh aon ní sa Chuid seo den Chomhaontú seo difear do chosaint sonraí pearsanta agus príobháideachta a thugtar le bearta Páirtí.

ROINN C

FORÁLACHA SONRACHA

AIRTEAGAL 26.7

Dleachtanna custaim ar tharchuir leictreonacha

Ní fhorchuirfidh Páirtí dleachtanna custaim ar tharchuir leictreonacha idir duine den Pháirtí sin agus duine den Pháirtí eile.

PUBLIC

AIRTEAGAL 26.8

Gan réamhúdarú

1. Ní éileoidh Páirtí réamhúdarú ar an bhforas amháin go soláthraítear seirbhís ar líne[1], ná ní dhéanfaidh sé aon cheanglas eile a bhfuil éifeacht choibhéiseach aige a ghlacadh nó a choinneáil ar bun.

2. Ní feidhm ag mír 1 maidir le seirbhísí teileachumarsáide, seirbhísí craolacháin, seirbhísí cearrbhachais, seirbhísí ionadaíochta dlíthiúla nó seirbhísí nótairí nó gairmeacha comhchosúla a mhéid a bhaineann siad le nasc díreach sonrach le feidhmiú údaráis phoiblí.

AIRTEAGAL 26.9

Conarthaí a thabhairt i gcrích trí mheán leictreonach

1. Áiritheoidh gach Páirtí go gceadófar lena dhlíthe agus lena rialacháin conarthaí a thabhairt i gcrích trí mheán leictreonach agus nach gcruthóidh na ceanglais dhlíthiúla maidir le próisis chonarthacha bacainní ar úsáid conarthaí a thugtar i gcrích trí mheán leictreonach ná nach mbeidh éifeacht dhlíthiúil ná bailíocht dhlíthiúil ag baint de na conarthaí sin mar gheall ar a dtabhairt i gcrích trí mheán leictreonach.

[1] Cuirtear seirbhís ar fáil ar líne nuair a chuirtear ar fáil í go leictreonach agus gan na daoine a bheith i láthair ag an am céanna.

2. Ní bheidh feidhm ag mír 1 maidir leis na nithe seo a leanas:

(a) seirbhísí craolacháin, seirbhísí cearrbhachais agus seirbhísí ionadaíochta dlíthiúla;

(b) seirbhísí nótairí nó gairmeacha comhchosúla a bhaineann le nasc díreach sonrach le feidhmiú údaráis phoiblí; agus

(c) conarthaí lena mbunaítear nó lena n-aistrítear cearta i réadmhaoin, conarthaí lena gceanglaítear, de réir an dlí, rannpháirteachas cúirteanna, údarás poiblí nó gairmeacha a fheidhmíonn údarás poiblí, conarthaí urraíochta arna ndeonú agus urrúis chomhthaobhacha arna dtabhairt ag daoine atá ag gníomhú chun críocha atá lasmuigh dá dtrádáil, dá ngnó nó dá ngairm, agus conarthaí a rialaítear le dlí an teaghlaigh nó le dlí an chomharbais.

PUBLIC

AIRTEAGAL 26.10

Seirbhísí iontaoibhe leictreonacha agus fíordheimhniú leictreonach

1. Ní dhiúltóidh Páirtí éifeacht dhlíthiúil nó inghlacthacht seirbhíse leictreonaí iontaoibhe nó fíordheimhnithe leictreonaigh mar fhianaise in imeachtaí breithiúnacha nó riaracháin ar an mbonn go bhfuil sí i bhfoirm leictreonach.

2. Ní dhéanfaidh Páirtí bearta a ghlacadh ná a choinneáil ar bun:

(a) toirmeasc a chur ar pháirtithe in idirbheart an modh iomchuí um fhíordheimhniú leictreonach dá n-idirbheart a chinneadh go frithpháirteach; nó

(b) cosc a chur ar pháirtithe in idirbheart leictreonach an deis a bheith acu a chruthú d'údaráis bhreithiúnacha nó riaracháin go gcomhlíonann a n-idirbheart leictreonach aon cheanglais dhlíthiúla maidir le seirbhísí iontaoibhe leictreonacha nó fíordheimhniú leictreonach.

3. D'ainneoin mhír 2, féadfaidh Páirtí a cheangal, i dtaca le catagóir áirithe idirbheart leictreonach, go ndéanfar an modh um fhíordheimhniú leictreonach nó an tseirbhís leictreonach iontaobhais an méid seo a leanas:

(a) a dheimhniú ag údarás creidiúnaithe i gcomhréir lena dhlíthe; nó

(b) go gcomhlíonann sé caighdeáin áirithe feidhmíochta a bheidh oibiachtúil, trédhearcach neamh-idirdhealaitheach agus nach mbainfidh sé ach le saintréithe sonracha na catagóire idirbheart leictreonach lena mbaineann.

PUBLIC

AIRTEAGAL 26.11

Muinín tomhaltóirí ar líne

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá an comhar maidir le feabhas a chur ar mhuinín tomhaltóirí sa trádáil dhigiteach. Déanfaidh gach Páirtí bearta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun lena áirithiú go dtabharfar cosaint éifeachtach do thomhaltóirí a bhíonn ag gabháil d'idirbhearta ríomhthráchtála, lena n- áirítear bearta lena ndéantar an méid seo a leanas:

(a) cleachtais mhealltacha agus cleachtais chalaoiseacha a thoirmeasc;

(b) a cheangal ar sholáthróirí earraí agus seirbhísí feidhmiú de mheon maith agus cloí le cleachtais chothroma tráchtála, lena n-áirítear trí thoirmeasc a chur ar phraghas a ghearradh ar thomhaltóirí i leith earraí agus seirbhísí nár iarradh;

(c) a cheangal ar sholáthróirí earraí nó seirbhísí faisnéis shoiléir chríochnúil a sholáthar do thomhaltóirí maidir lena gcéannacht agus a sonraí teagmhála[1], agus maidir leis na hearraí nó seirbhísí, an t-idirbheart agus na cearta tomhaltóirí is infheidhme; agus

(d) rochtain a dheonú do thomhaltóirí ar shásamh chun a gcearta a éileamh, lena n- áirítear ceart chun leigheasanna i gcásanna ina n- íoctar as earraí agus seirbhísí agus nach ndéantar iad a sheachadadh nó a sholáthar de réir mar a aontaíodh.

[1] I gcás soláthróirí seirbhíse idirghabhálacha, áirítear freisin céannacht agus sonraí teagmhála sholáthróir iarbhír an earra nó na seirbhíse mar chéannacht agus sonraí teagmhála.

2. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá comhar idir a ngníomhaireachtaí náisiúnta cosanta tomhaltóirí, nó comhlachtaí ábhartha eile, faoi seach maidir le gníomhaíochtaí a bhaineann le ríomhthráchtáil chun muinín tomhaltóirí a fheabhsú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 26.12

Cumarsáid maidir le margaíocht dhíreach gan iarraidh

1. Áiritheoidh gach Páirtí go dtabharfar cosaint éifeachtach d'úsáideoirí deiridh ar chumarsáidí nár iarraidh maidir le margaíocht dhíreach.

2. Déanfaidh gach Páirtí bearta éifeachtacha a ghlacadh nó a choinneáil ar bun i ndáil le cumarsáid maidir le margaíocht dhíreach gan iarraidh:

(a) a cheangal ar sholáthróirí cumarsáide maidir le margaíocht dhíreach gan iarraidh a áirithiú go mbeidh faighteoirí in ann cosc a chur ar fháil leanúnach na cumarsáide sin; nó

(b) toiliú faighteoirí a cheangal, mar a shonraítear de réir a dhlíthe agus a rialachán, chun cumarsáidí margaíochta dírí a fháil.

3. Áiritheoidh gach Páirtí gur féidir cumarsáidí margaíochta dírí a aithint go soiléir, go nochtfar leo cé dó a ndéantar iad agus go mbeidh iontu an fhaisnéis is gá chun é a chur ar a chumas d'úsáideoirí deiridh scor a iarraidh saor in aisce agus tráth ar bith.

AIRTEAGAL 26.13

Toirmeasc ar aistriú éigeantach nó rochtain éigeantach ar chód foinseach

1. Ní dhéanfaidh Páirtí ceanglas maidir le haistriú cóid foinse bogearraí, ná rochtain air, atá in úinéireacht ag duine nádúrtha nó dlítheanach de chuid an Pháirtí eile. Níl feidhm ag an mír seo maidir le haistriú deonach cóid foinse, nó rochtain a dheonú air, ar bhonn tráchtála ag duine den Pháirtí eile, mar shampla i gcomhthéacs idirbheart soláthair phoiblí nó conartha a chaibidlítear go neamhshrianta. Ní choisceann aon ní sa mhír seo ar dhuine de chuid Páirtí a bhogearraí a cheadúnú ar bhonn saor in aisce agus foinse oscailte.

2. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfaidh feidhm a bheith ag Airteagail 25.11, 39.1 agus 39.2 maidir le bearta de chuid Páirtí arna nglacadh nó arna gcoinneáil ar bun i gcomhthéacs nós imeachta deimhniúcháin.

3. Ní dhéanfaidh aon ní dá bhfuil san Airteagal seo difear:

(a) do cheanglas a dhéanann cúirt, binse riaracháin nó údarás iomaíochta chun sárú ar dhlí na hiomaíochta a leigheas;

(b) cearta maoine intleachtúla a chosaint agus a fhorfheidhmiú; nó

(c) ceart Páirtí bearta a dhéanamh i gcomhréir le hAirteagal 28.3.

AIRTEAGAL 26.14

Comhar maidir le saincheisteanna rialála i ndáil le trádáil dhigiteach

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile trí fhaisnéis a mhalartú maidir lena ndlí féin, agus maidir le cur chun feidhme an dlí sin, a bhaineann le saincheisteanna rialála a eascraíonn as an trádáil dhigiteach, lena n-áirítear:

(a) iontaoibh agus fíordheimhniú leictreonach idir- inoibritheach trasteorann a aithint agus a éascú;

(b) láimhseáil cumarsáide maidir le margaíocht dhíreach;

(c) cosaint tomhaltóirí ar líne; agus

(d) aon saincheist rialála eile maidir le trádáil dhigiteach a fhorbairt.

2. Coinneoidh na Páirtithe idirphlé ar bun bunaithe ar an malartú faisnéise dá dtagraítear i mír 1.

3. Níl feidhm ag an Airteagal seo maidir le rialacha agus bearta Páirtí chun sonraí pearsanta agus príobháideachas a chosaint, lena n-áirítear maidir le haistriú trasteorann sonraí pearsanta.

PUBLIC

AIRTEAGAL 26.15

Athbhreithniú

Arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, déanfaidh an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht dá dtagraítear in Airteagal 18.10 athbhreithniú ar chur chun feidhme na Caibidle seo, go háirithe i bhfianaise athruithe ábhartha a dhéanfaidh difear don trádáil dhigiteach a d'fhéadfadh eascairt as samhlacha gnó nua nó as teicneolaíochtaí nua gnó. Déanfaidh an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht a thorthaí a thuairisciú agus féadfaidh sé aon mholtaí is gá a dhéanamh don Chomhchoiste.

PUBLIC

CAIBIDIL 27

GLUAISEACHTAÍ CAIPITIL, ÍOCAÍOCHTAÍ AGUS AISTRITHE AGUS BEARTA COIMIRCE SEALADACHA

AIRTEAGAL 27.1

Cuspóir agus raon feidhme

Is é is cuspóir don Chaibidil seo saorghluaiseacht caipitil agus íocaíochtaí a bhaineann le léirscaoileadh idirbheart faoin gCuid seo den Chomhaontú seo a chumasú[1].

1 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá an Chaibidil seo faoi réir Iarscríbhinn 17-E.

AIRTEAGAL 27.2

Cuntas Reatha

Gan dochar d'fhorálacha eile na Coda seo, ceadóidh gach Páirtí, in airgeadra inmhalartaithe go héasca agus i gcomhréir le hAirteagail de Chomhaontú an Chiste Airgeadaíochta Idirnáisiúnta, arna ghlacadh in Bretton Woods, New Hampshire an 22 Iúil 1944, aon íocaíocht agus aistriú i leith idirbheart ar chuntas reatha an chomhardaithe íocaíochtaí a thagann faoi raon feidhme na Coda seo den Chomhaontú seo.

PUBLIC

AIRTEAGAL 27.3

Gluaiseachtaí Caipitil

Gan dochar d'fhorálacha eile na Coda seo den Chomhaontú seo, ceadóidh gach Páirtí, i dtaca le hidirbhearta ar chuntas caipitil agus airgeadais an chomhardaithe íocaíochtaí, saorghluaiseacht chaipitil chun infheistíochtaí agus idirbhearta eile a léirscaoileadh dá bhforáiltear i gCaibidlí 17, 18 agus 25.

AIRTEAGAL 27.4

Cur i bhfeidhm dlíthe agus rialachán a bhaineann le gluaiseachtaí caipitil, íocaíochtaí nó aistrithe

1. Ní dhéanfar a fhorléiriú le hAirteagail 17.20, 27.2 agus 27.3 cosc a chur ar Pháirtí a dhlíthe agus a rialacháin a chur i bhfeidhm maidir leis an méid a leanas:

(a) féimheacht, dócmhainneacht nó cosaint chearta na gcreidiúnaithe;

(b) eisiúint, trádáil nó déileáil in ionstraimí airgeadais amhail urrúis, todhchaíochtaí nó díorthaigh;

(c) tuairisciú airgeadais nó taifeadadh maidir le gluaiseachtaí caipitil, íocaíochtaí nó aistrithe, i gcás inar gá chun cuidiú le forfheidhmiú an dlí nó le húdaráis rialála airgeadais;

(d) cionta coiriúla nó pionósacha, cleachtais mheabhlacha nó chalaoiseacha;

(e) comhlíontacht le horduithe nó breithiúnais i dtaca le himeachtaí breithiúnacha nó riaracháin; nó

(f) slándáil shóisialta, scéimeanna scoir nó scéimeanna coigiltis éigeantacha.

2. Cuirfear na dlíthe ná na rialacháin dá dtagraítear i mír 1 i bhfeidhm ar bhealach cothrom agus neamh-idirdhealaitheach, agus ní ar bhealach a bheadh ina shrian faoi cheilt ar ghluaiseachtaí caipitil, íocaíochtaí ná aistrithe.

PUBLIC

AIRTEAGAL 27.5

Bearta coimirce sealadacha

I gcúinsí eisceachtúla inarb ann do dheacrachtaí tromchúiseacha i dtaca le haontas eacnamaíoch agus airgeadais an Aontais Eorpaigh a oibriú, nó i gcás baoil gurb ann do na deacrachtaí sin, féadfaidh an Páirtí AE bearta coimirce a ghlacadh nó a choinneáil ar bun i dtaca le gluaiseachtaí caipitil, íocaíochtaí nó aistrithe go ceann tréimhse nach faide ná sé mhí. Beidh na bearta sin teoranta a mhéid a bhfuil fíorghá leis.

PUBLIC

AIRTEAGAL 27.6

Srianta i gcás deacrachtaí maidir le comhardú íocaíochtaí agus maoiniú seachtrach

1. Má bhíonn deacrachtaí tromchúiseacha maidir le comhardú íocaíochtaí nó maoiniú seachtrach ag Páirtí, nó má bhíonn an baol ann gurb ann dóibh, féadfaidh sé bearta sriantacha a ghlacadh nó a choinneáil ar bun i dtaca le gluaiseachtaí caipitil, íocaíochtaí nó aistrithe[1].

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, d'fhéadfadh deacrachtaí tromchúiseacha a bhaineann le beartais airgeadaíochta nó le beartais ráta malairte, nó an baol ann gurb ann dóibh, i measc fachtóirí eile, a bheith ina gcúis le deacrachtaí tromchúiseacha maidir le comhardú íocaíochtaí nó maoiniú seachtrach, nó an baol ann gurb ann dóibh.

2. Na bearta dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo:

(a) beidh siad comhsheasmhach le hAirteagail Chomhaontaithe an Chiste Airgeadaíochta Idirnáisiúnta, de réir mar is infheidhme;

(b) ní rachaidh siad thar an méid is gá chun déileáil leis an staid dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo;

(c) beidh siad sealadach agus déanfar iad a chéimniú amach de réir a chéile de réir mar a fheabhsóidh an staid dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo;

(d) seachnófar leo go ndéanfar damáiste neamhriachtanach do leasanna tráchtála, eacnamaíocha agus airgeadais an Pháirtí eile; agus

(e) beidh siad neamh-idirdhealaitheach i gcomparáid le tríú tíortha i gcúinsí comhchosúla.

3. I gcás trádáil in earraí, féadfaidh gach Páirtí bearta sriantacha a ghlacadh nó a choinneáil ar bun chun a staid sheachtrach airgeadais nó a chomhardú íocaíochtaí a choimirciú. Beidh na bearta den sórt sin i gcomhréir le GATT 1994 agus i gcomhréir leis an gComhthuiscint maidir le Forálacha GATT 1994 a bhaineann le Comhardú Íocaíochtaí.

4. I gcás trádáil i seirbhísí, féadfaidh gach Páirtí bearta sriantacha a ghlacadh nó a choinneáil ar bun chun a staid sheachtrach airgeadais nó a chomhardú íocaíochtaí a choimirciú. Beidh na bearta sin i gcomhréir le hAirteagal XII de GATS.

5. Páirtí a dhéanfaidh na bearta dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 a ghlacadh nó a choinneáil ar bun, cuirfidh sé in iúl don Pháirtí eile iad go pras.

PUBLIC

6. Má ghlactar bearta sriantacha nó má choinnítear ar bun iad de bhun an Airteagail seo, rachaidh na Páirtithe i mbun comhairliúcháin go pras san Fhochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht, mura rud é go ndéanfar comhairliúcháin den sórt sin i bhfóraim eile ar comhaltaí iontu an dá Pháirtí. Leis na comhairliúcháin, déanfar measúnú ar na deacrachtaí maidir le comhardú íocaíochtaí nó maidir leis an staid airgeadais sheachtrach ba chúis leis na bearta faoi seach, ag cur san áireamh, *inter alia*, tosca amhail:

(a) cineál agus méid na ndeacrachtaí;

(b) an timpeallacht sheachtrach eacnamaíoch agus trádála; agus

(c) bearta ceartaitheacha malartacha a d'fhéadfadh a bheith ar fáil.

7. Tabharfar aghaidh sna comhairliúcháin de bhun mhír 6 ar an gcomhlíonann na bearta sriantacha mír 1 agus mír 2. Beidh na comhairliúcháin sin bunaithe ar na torthaí ábhartha uile de chineál staidrimh nó fíorasach a thíolacfaidh an Ciste Airgeadaíochta Idirnáisiúnta (CAI), i gcás inarb infhaighte, agus cuirfear san áireamh ina gconclúidí measúnú CAI ar chomhardú agus ar staid airgeadais sheachtrach an Pháirtí lena mbaineann.

PUBLIC

CAIBIDIL 28

SOLÁTHAR POIBLÍ

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.1

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 28-A agus 28-B:

(a) ciallaíonn ‘earraí nó seirbhísí tráchtála’ earraí nó seirbhísí de chineál a dhíoltar nó a bhíonn ar díol go ginearálta sa mhargadh tráchtála le ceannaitheoirí neamhrialtasacha chun críoch neamhrialtasacha, agus arb iadsan a cheannaíonn de ghnáth iad;

(b) ciallaíonn ‘seirbhís foirgníochta’ seirbhís a bhfuil sé ina chuspóir aici oibreacha sibhialta nó oibreacha tógála a bhaint amach, ar cibé bealach, bunaithe ar Rannán 51 de CPC;

(c) ciallaíonn ‘ceant leictreonach’ próiseas atriallach a mbíonn úsáid modhanna leictreonacha i gceist leis ionas go gcuirfidh soláthróir i láthair praghsanna nua, nó luachanna nua d’eilimintí inchainníochtaithe neamhphraghais den tairiscint a bhaineann leis na critéir mheastóireachta, nó iad araon, a mbeidh rangú nó athrangú tairiscintí ina thoradh air;

(d) ciallaíonn ‘i scríbhinn’ nó ‘scríofa’ aon léiriú i bhfocal nó in uimhreacha is féidir a léamh, a mhacasamhlú agus a chur in iúl níos déanaí; féadfar faisnéis a tharchuirtear agus a stóráiltear go leictreonach a áireamh leis;

(e) ciallaíonn ‘nós imeachta teoranta tairisceana’ modh soláthair trína ndéanann an t-eintiteas soláthair teagmháil lena rogha soláthróir nó soláthróirí;

(f) ciallaíonn ‘beart’ aon dlí, rialachán, nós imeachta, treoir riaracháin nó cleachtas, nó aon ghníomh de chuid eintiteas soláthair a bhaineann le soláthar faoi chumhdach;

(g) ciallaíonn ‘liosta ilúsáide’ liosta soláthróirí a bhfuil cinneadh déanta ag eintiteas soláthair ina leith go gcomhlíonann sé na coinníollacha maidir le bheith ar an liosta sin, agus go bhfuil sé beartaithe ag an eintiteas soláthair níos mó ná uair amháin a úsáid;

(h) ciallaíonn ‘fógra faoi sholáthar beartaithe’ fógra arna fhoilsiú ag eintiteas soláthair ina n-iarrtar ar sholáthróirí leasmhara iarraidh a chur isteach ar rannpháirtíocht, nó tairiscint a chur isteach, nó iad araon;

(i) ciallaíonn ‘frithláireamh’ aon choinníoll nó gealltanas lena spreagtar forbairt áitiúil nó lena gcuirtear feabhas ar chuntais comhardaithe íocaíochtaí an Pháirtí, amhail úsáid a bhaint as ábhar intíre, ceadúnú teicneolaíochta, infheistíocht, frith-thrádáil agus gníomh nó ceanglas comhchosúil;

(j) ciallaíonn ‘nós imeachta tairisceana oscailte’ modh soláthair faoinar féidir le gach soláthróir leasmhar tairiscint a chur isteach;

PUBLIC

(k) ciallaíonn ‘eintiteas soláthair’ eintiteas a chumhdaítear faoi Roinn A, B nó C d’Iarscríbhinn 28-A nó 28-B;

(l) ciallaíonn ‘soláthróir cáilithe’ soláthróir a aithníonn eintiteas soláthair mar sholáthróir a bhfuil na coinníollacha rannpháirtíochta comhlíonta aige;

(m) ciallaíonn ‘nós imeachta roghnaitheach’ modh soláthair faoina n-iarrann an t-eintiteas soláthair ar sholáthróirí cáilithe amháin tairiscint a chur isteach;;

(n) áirítear le ‘seirbhísí’ seirbhísí foirgníochta, mura sonraítear a mhalairt;

(o) ciallaíonn ‘caighdeán’ doiciméad arna cheadú ag comhlacht aitheanta lena soláthraítear, i gcomhair úsáid choiteann agus athúsáid, rialacha, treoirlínte nó saintréithe le haghaidh earraí nó seirbhísí, nó próisis agus modhanna táirgthe gaolmhara, nach bhfuil a gcomhlíonadh éigeantach; féadfar a áireamh leis freisin téarmaíocht, siombailí, ceanglais phacáistíochta, ceanglais mharcála nó ceanglais lipéadaithe de réir mar atá feidhm acu maidir le hearra, seirbhís, próiseas nó modh táirgthe, nó féadfar go ndéileálfar leis an méid sin iontu, agus an méid sin amháin;

(p) ciallaíonn ‘soláthróir’ duine nó grúpa daoine a sholáthraíonn earraí nó seirbhísí nó a d'fhéadfadh earraí nó seirbhísí a sholáthar; agus

PUBLIC

(q) ciallaíonn ‘sonraíocht theicniúil’ ceanglas tairisceana:

(i) lena leagtar amach na saintréithe a bhaineann leis na nithe seo a leanas:

(A) earraí atá le soláthar, lena n- áirítear cáilíocht, feidhmíocht, sábháilteacht agus toisí, nó na próisis agus na modhanna chun iad a tháirgeadh; nó

(B) seirbhísí atá le soláthar, lena n- áirítear cáilíocht, feidhmíocht, sábháilteacht, nó na próisis nó modhanna chun iad a sholáthar; nó

(ii) lena dtugtar aghaidh ar théarmaíocht, siombailí, ceanglais phacáistíochta, ceanglais mharcála nó ceanglais lipéadaithe, de réir mar atá feidhm acu maidir le hearra nó le seirbhís.

AIRTEAGAL 28.2

Raon feidhme agus cumhdach

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le haon bheart a bhaineann le soláthar faoi chumhdach, cibé acu a dhéantar trí mheán leictreonach amháin é nó a dhéantar cuid de trí mheán leictreonach.

2. Chun críocha na Caibidle seo, ciallaíonn ‘soláthar faoi chumhdach’ soláthar chun críocha rialtais:

(a) earra, seirbhíse, nó aon teaglama díobh:

(i) mar a shonraítear in Iarscríbhinn 28-A nó 28-B; agus

(ii) nach soláthraítear d’fhonn é, í nó iad a dhíol nó a athdhíol ar bhonn tráchtála, ná le húsáid i ndáil le hearra nó seirbhís a tháirgeadh nó a sholáthar le haghaidh díol nó athdhíol ar bhonn tráchtála;

(b) trí aon mhodh conarthach, lena n-áirítear ceannach, léasú, cíos nó fruilcheannach, le rogha ceannaigh nó gan í;

(c) a bhfuil a luach, mar a mheastar é i gcomhréir le míreanna 6 go 8 den Airteagal seo, cothrom leis an tairseach ábhartha a shonraítear in Iarscríbhinn 28-A nó 28-B nó níos mó ná an tairseach sin, an tráth a fhoilseofar fógra i gcomhréir le hAirteagal 28.6;

(d) ag eintiteas soláthair; agus

(e) nach n-eisiatar ar shlí eile é ón gcumhdach de bhun mhír 3 den Airteagal seo nó de bhun Iarscríbhinn 28-A nó 28-B.

PUBLIC

3. Seachas má fhoráiltear dá mhalairt in Iarscríbhinn 28-A nó 28-B, níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an méid seo a leanas:

(a) talamh, foirgnimh atá ann cheana nó maoin dhochorraithe eile nó na cearta ina leith a fháil nó a fháil ar cíos;

(b) comhaontuithe neamhchonarthacha nó aon chineál cúnaimh a sholáthraíonn Páirtí, lena n-áirítear comhaontuithe comhoibríocha, deontais, iasachtaí, fóirdheontais, instealltaí cothromais, ráthaíochtaí agus dreasachtaí fioscacha;

(c) soláthar nó fáil seirbhísí gníomhaireachta fioscaí nó taisclainne, seirbhísí leachtaithe agus bainistíochta i gcomhair institiúidí airgeadais faoi rialáil nó seirbhísí a bhaineann le fiachas poiblí a dhíol, a fhuascailt agus a dháileadh, lena n- áirítear iasachtaí agus bannaí rialtais, nótaí agus urrúis eile;

(d) conarthaí fostaíochta poiblí;

(e) soláthar a dhéantar:

(i) go sonrach chun cúnamh idirnáisiúnta, lena n-áirítear cúnamh forbraíochta, a sholáthar;

PUBLIC

(ii) faoin nós imeachta áirithe nó faoin gcoinníoll áirithe de chuid comhaontú idirnáisiúnta a bhaineann le trúpaí a lonnú nó a bhaineann le cur chun feidhme comhpháirteach tionscadail ag na tíortha is sínitheoirí; nó

(iii) faoin nós imeachta áirithe nó faoin gcoinníoll áirithe de chuid eagraíocht idirnáisiúnta, nó arna chistiú ag deontais, iasachtaí nó cúnamh eile idirnáisiúnta, sa chás ina mbeadh an nós imeachta nó an coinníoll is infheidhme ar neamhréir leis an gCaibidil seo; nó

(f) seirbhísí airgeadais.

4. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an soláthar uile a chumhdaítear le hIarscríbhinn 28-A nó 28-B, ina leagtar amach gealltanais gach Páirtí mar a leanas:

(a) i Roinn A d'Iarscríbhinní 28-A agus 28-B, na heintitis rialtais láir a gcumhdaítear a soláthar leis an gCaibidil seo;

(b) i Roinn B d'Iarscríbhinní 28-A agus 28-B, na heintitis rialtais foláir a gcumhdaítear a soláthar leis an gCaibidil seo;

(c) i Roinn C d'Iarscríbhinní 28-A agus 28-B, gach eintiteas eile a gcumhdaítear a soláthar leis an gCaibidil seo;

(d) i Roinn D d'Iarscríbhinní 28-A agus 28-B, na hearraí a chumhdaítear leis an gCaibidil seo;

PUBLIC

(e) i Roinn E d'Iarscríbhinní 28-A agus 28-B, na seirbhísí, seachas seirbhísí foirgníochta, a chumhdaítear leis an gCaibidil seo;

(f) i Roinn F d'Iarscríbhinní 28-A agus 28-B, na seirbhísí foirgníochta a chumhdaítear leis an gCaibidil seo;

(g) i Roinn G d'Iarscríbhinní 28-A agus 28-B, na lamháltais oibreacha poiblí a chumhdaítear leis an gCaibidil seo;

(h) i Roinn H d'Iarscríbhinní 28-A agus 28-B, Nótaí Ginearálta;

(i) i Roinn I d'Iarscríbhinní 28-A agus 28-B, na meáin trína bhfoilsíonn an Páirtí a fhógraí soláthair, a fhógraí dámhachtana, agus faisnéis eile a bhaineann lena chóras soláthair phoiblí mar a leagtar amach sa Chaibidil seo;

(j) i Roinn J d'Iarscríbhinn 28-B, an ráta comhshó atá le húsáid le haghaidh na luachanna tairsí.

5. Má cheanglaíonn eintiteas soláthair, i gcomhthéacs soláthar faoi chumhdach, ar dhaoine nach gcumhdaítear faoi Iarscríbhinn 28-A nó 28-B soláthar a dhéanamh i gcomhréir le ceanglais áirithe, beidh feidhm *mutatis mutandis* ag Airteagal 28.4 maidir leis na ceanglais sin.

6. Agus luach soláthair á mheas chun a fháil amach an soláthar faoi chumhdach atá ann, déanfaidh eintiteas soláthair an méid seo a leanas:

(a) ní roinnfidh sé soláthar ina sholáthairtí ar leithligh ná ní dhéanfaidh sé modh luachála áirithe a roghnú ná a úsáid chun luach soláthair a mheas agus é ar intinn aige é a eisiamh ina iomláine, nó cuid de a eisiamh, ó chur i bhfeidhm na Caibidle seo; agus

PUBLIC

(b) cuirfidh sé san áireamh uasluach measta iomlán an tsoláthair thar a ré iomlán, cibé acu a dhéantar é a dhámhachtain ar sholáthróir amháin nó níos mó, agus gach cineál luacha saothair á chur san áireamh, lena n-áirítear:

(i) préimheanna, táillí, coimisiúin agus ús; agus

(ii) má dhéantar foráil leis an soláthar don fhéidearthacht roghanna a bheith ann, luach iomlán na roghanna sin.

7. Má bhíonn sé ina thoradh ar riachtanas aonair ar sholáthar go ndéantar breis is conradh amháin a dhámhachtain, nó go ndéantar conarthaí a dhámhachtain ina gcodanna leithleacha (‘conarthaí athfhillteacha’), beidh ríomh an uasluacha iomláin mheasta bunaithe ar an méid a leanas:

(a) luach na gconarthaí athfhillteacha i leith an chineáil chéanna earra nó seirbhíse a dámhadh i rith an 12 mhí roimhe sin nó i rith bliain fhioscach roimhe sin an eintitis soláthair, arna choigeartú, más féidir, lena chur san áireamh athruithe réamh-mheasta ar chainníocht nó luach an earra nó na seirbhíse arna soláthar sa 12 mhí ina dhiaidh sin; nó

(b) luach measta na gconarthaí athfhillteacha i leith an chineáil chéanna earra nó seirbhíse a bheidh le dámhachtain le linn an 12 mhí i ndiaidh an chéad dámhachtana conartha nó le linn bhliain fhioscach an eintitis soláthair.

PUBLIC

8. I gcás soláthar trí léas, cíos nó fruilcheannach earraí nó seirbhísí, nó soláthar nach bhfuil praghas iomlán sonraithe ina leith, is éard a bheidh sa bhonn luachála:

(a) i gcás conradh ar théarma seasta:

(i) más téarma 12 mhí nó níos lú atá sa chonradh, an t-uasluach measta iomlán ar feadh a ré;

(ii) má théann téarma an chonartha thar 12 mhí, an t-uasluach measta iomlán, lena n-áirítear aon luach iarmharach measta;

(b) más i leith tréimhse éiginnte atá an conradh, an tráthchuid mhíosúil mheasta arna hiolrú faoi 48;

(c) mura bhfuil sé cinnte an conradh téarma sheasta a bheidh sa chonradh, beidh feidhm ag fomhír (b).

AIRTEAGAL 28.3

Eisceachtaí slándála agus eisceachtaí ginearálta

1. Ní fhorléireofar aon ní sa Chaibidil seo lena chosc ar Pháirtí aon ghníomh a dhéanamh nó gan aon fhaisnéis a nochtadh a mheasann sé is gá ar mhaithe le cosaint a leasanna slándála fíor-riachtanacha a bhaineann le soláthar arm, armlóin nó ábhar cogaidh, nó a bhaineann le soláthar atá fíor-riachtanacha ó thaobh na slándála náisiúnta de nó chun críocha na cosanta náisiúnta.

PUBLIC

2. Faoi réir an cheanglais nach gcuirfear na bearta sin i bhfeidhm ar bhealach lena ndéanfaí idirdhealú treallach nó idirdhealú gan údar idir Páirtithe i gcás ina mbeidh na dálaí céanna i réim, nó a bheadh ina shrianadh faoi cheilt ar thrádáil idirnáisiúnta, ní fhorléireofar aon ní sa Chaibidil seo lena chosc ar Pháirtí bearta a fhorchur nó a fhorfheidhmiú:

(a) ar bearta iad is gá chun moráltacht, ord nó sábháilteacht an phobail a chosaint;

(b) ar bearta iad a bhfuil gá leo chun beatha nó sláinte an duine, ainmhithe nó plandaí a chosaint;

(c) ar bearta iad is gá chun maoin intleachtúil a chosaint; nó

(d) ar bearta iad a bhaineann le hearraí nó seirbhísí ó dhaoine faoi mhíchumas, ó institiúidí daonchairdiúla nó ó shaothar príosúin.

3. Tuigeann na Páirtithe go n-áirítear i bhfomhír (b) de mhír 2 bearta comhshaoil is gá chun beatha nó sláinte an duine, ainmhithe nó plandaí a chosaint.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.4

Prionsabail ghinearálta

Neamh-idirdhealú

1. I ndáil le haon bheart maidir le soláthar faoi chumhdach, déanfaidh gach Páirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair, cóir a thabhairt, láithreach agus gan choinníoll, d'earraí agus seirbhísí de chuid an Pháirtí eile agus do sholáthróirí de chuid an Pháirtí eile a chuireann earraí nó seirbhísí ceachtar Páirtí ar fáil, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann an Páirtí eile, lena n-áirítear a eintitis soláthair, dá chuid earraí, seirbhísí agus soláthróirí féin.

2. I ndáil le haon bheart maidir le soláthar faoi chumhdach, ní dhéanfaidh Páirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair:

(a) cóir is lú fabhar a chur ar sholáthróir atá bunaithe go háitiúil ná mar a chuirtear ar sholáthróir eile atá bunaithe go háitiúil ar bhonn mhéid na cleamhnachta nó na húinéireachta eachtraí; nó

(b) idirdhealú in aghaidh soláthróir atá bunaithe go háitiúil ar an mbonn gur earraí nó seirbhísí de chuid an Pháirtí eile iad na hearraí nó na seirbhísí a chuireann an soláthróir sin ar fáil i leith soláthar áirithe.

PUBLIC

Meán leictreonach a úsáid

3. Áiritheoidh na Páirtithe go ndéanfar gach malartú cumarsáide agus faisnéise maidir le soláthar faoi chumhdach trí mhodhanna leictreonacha, lena n-áirítear chun faisnéis soláthair, fógraí agus doiciméid tairisceana a fhoilsiú, agus chun tairiscintí a fháil. Agus soláthar faoi chumhdach á dhéanamh trí mheán leictreonach, déanfaidh eintiteas soláthair:

(a) a áirithiú go ndéanfar an soláthar trí úsáid a bhaint as córais agus bogearraí teicneolaíochta faisnéise, lena n-áirítear iad siúd a bhaineann le fíordheimhniú agus criptiú faisnéise, atá ar fáil i gcoitinne agus atá comh-inoibritheach le córais agus bogearraí teicneolaíochta faisnéise eile atá ar fáil i gcoitinne;

(b) sásraí a bhunú agus a choinneáil ar bun lena n-áirithítear sláine iarratas ar rannpháirtíocht agus sláine tairiscintí, lena n-áirítear tráth na fála a shuí agus rochtain mhíchuí a chosc; agus

(c) meán leictreonach faisnéise agus cumarsáide a úsáid chun fógraí agus doiciméadacht tairisceana i nósanna imeachta soláthair a fhoilsiú agus, a mhéid is féidir, chun tairiscintí a chur isteach.

PUBLIC

Seoladh soláthair

4. Déanfaidh eintiteas soláthair soláthar faoi chumhdach ar bhealach trédhearcach, neamhchlaonta:

(a) atá comhsheasmhach leis an gCaibidil seo, ag baint úsáid as modhanna amhail nós imeachta tairisceana oscailte, nós imeachta roghnaitheach agus nós imeachta tairisceana teoranta; agus

(b) a chuireann cosc ar choinbhleachtaí leasa agus ar chleachtais éillitheacha, i gcomhréir leis na dlíthe ábhartha.

Rialacha tionscnaimh

5. Chun críoch soláthair poiblí a chumhdaítear leis an gCaibidil seo, ní chuirfidh Páirtí rialacha tionscnaimh i bhfeidhm maidir le hearraí a allmhairítear ón bPáirtí eile atá éagsúil leis na rialacha tionscnaimh a chuireann an Páirtí sin i bhfeidhm i ngnáthchúrsa trádála maidir le hallmhairí na n-earraí céanna.

Frithláirimh

6. Maidir le soláthar faoi chumhdach, ní fhéachfaidh Páirtí, lena n- áirítear a eintitis soláthair, le haon fhrithláireamh a fháil, ní chuirfidh sé aon fhrithláireamh san áireamh, ní fhorchuirfidh sé aon fhrithláireamh ná ní fhorfheidhmeoidh sé aon fhrithláireamh ag aon chéim de sholáthar.

PUBLIC

Bearta nach mbaineann go sonrach le soláthar

7. Ní bheidh feidhm ag míreanna 1 agus 2 maidir le dleachtanna custaim agus muirir de chineál ar bith a fhorchuirtear ar allmhairiú nó i ndáil le hallmhairiú, an chaoi a ndéantar na dleachtanna agus na muirir sin a thobhach, agus rialacháin nó foirmiúlachtaí allmhairiúcháin eile agus bearta a théann i bhfeidhm ar thrádáil i seirbhísí seachas bearta lena rialaítear soláthar faoi chumhdach.

Bearta frithéillithe

8. Áiritheoidh gach Páirtí go bhfuil bearta iomchuí ar bun aige chun dul i ngleic le héilliú ina sholáthar poiblí agus chun é a chosc. Féadfar a áireamh sna bearta sin, nósanna imeachta chun soláthróirí neamh- incháilithe le haghaidh rannpháirtíocht i soláthairtí an Pháirtí, ar feadh tréimhse éiginnte nó ar feadh tréimhse shainráite, a dhéanamh de sholáthróirí a shuigh údaráis bhreithiúnacha an Pháirtí sin, trí chinneadh críochnaitheach, go ndearna siad breabaireacht, calaois nó gníomhaíochtaí neamhdhleathacha eile i ndáil le soláthar poiblí i gcríoch an Pháirtí sin. Áiritheoidh gach Páirtí freisin go bhfuil beartais agus nósanna imeachta ar bun aige chun aon choinbhleacht leasa féideartha ó thaobh na ndaoine a bhíonn i mbun soláthair nó a bhfuil tionchar acu ar sholáthar a dhíchur, a mhéid agus is féidir, nó a bhainistiú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.5

Faisnéis faoin gcóras soláthair

1. Déanfaidh gach Páirtí:

(a) aon dlí, rialachán, cinneadh breithiúnach, rialú riaracháin a bhfuil feidhm ghinearálta aige, clásal conartha caighdeánach arna shainordú le dlí nó rialachán agus arna chorprú trí thagairt i bhfógraí nó i ndoiciméadacht agus nós imeachta tairisceana maidir le soláthar faoi chumhdach, agus aon mhodhnuithe orthu, a fhoilsiú go pras sa mheán ábhartha leictreonach nó páipéir arna ainmniú go hoifigiúil ag an leibhéal náisiúnta, a scaipfear go forleathan agus a mbeidh rochtain éasca ag an bpobal air; agus

(b) míniú air sin a sholáthar don Pháirtí eile, ar iarraidh.

2. I Roinn I d'Iarscríbhinn 28-A agus d'Iarscríbhinn 28-B, faoi seach, tá liosta de na nithe seo a leanas:

(a) an meán leictreonach nó an meán páipéir ina bhfoilsíonn an Páirtí lena mbaineann an fhaisnéis a leagtar amach i mír 1;

(b) an meán leictreonach nó an meán páipéir ina bhfoilsíonn an Páirtí lena mbaineann na fógraí a cheanglaítear le hAirteagail 28.6, 28.8(9) agus 28.17(2); agus

(c) seoladh an tsuímh gréasáin nó seoltaí na suíomh gréasáin ar a bhfoilsíonn an Páirtí lena mbaineann:

(i) a chuid staitisticí soláthair de bhun Airteagal 28.17(4); nó

(ii) a chuid fógraí maidir le conarthaí arna ndámhachtain de bhun Airteagal 28.17(5).

3. Tabharfaidh gach Páirtí fógra gan mhoill don Fhochoiste dá dtagraítear in Airteagal 28.21 faoi aon mhodhnú ar fhaisnéis an Pháirtí a liostaítear i Roinn I d'Iarscríbhinn 28-A agus 28-B, faoi seach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.6

Fógraí

Fógra faoi sholáthar beartaithe

1. I gcás gach soláthair faoi chumhdach, foilseoidh eintiteas soláthair fógra faoi sholáthar beartaithe, ach amháin sna himthosca a leagtar amach in Airteagal 28.14.

2. Ach amháin mar a fhoráiltear a mhalairt sa Chaibidil seo, áireofar le gach fógra faoi sholáthar beartaithe:

(a) ainm agus seoladh an eintitis soláthair agus faisnéis eile is gá chun teagmháil a dhéanamh leis an eintiteas soláthair agus na doiciméid ábhartha go léir a fháil a bhaineann leis an soláthar, agus a gcostas agus a dtéarmaí íocaíochta, más ann dóibh;

(b) tuairisc ar an soláthar, lena n-áirítear cineál agus cainníocht na n-earraí nó na seirbhísí atá le soláthar nó, i gcás nach bhfuil an chainníocht ar eolas, an chainníocht mheasta;

(c) i gcás conarthaí athfhillteacha, meastachán, más féidir, ar uainiú fógraí ina dhiaidh sin faoi sholáthar beartaithe;

(d) tuairisc ar aon roghanna;

(e) an fráma ama i ndáil le hearraí nó seirbhísí a sheachadadh, nó fad an chonartha;

(f) an modh soláthair a úsáidfear agus an mbeidh caibidlíocht nó sásra um cheant leictreonach i gceist leis;

(g) i gcás inarb infheidhme, an seoladh agus aon dáta deiridh i dtaobh iarrataí ar rannpháirtíocht sa soláthar a chur isteach;

(h) an seoladh agus an dáta deiridh i dtaobh tairiscintí a chur isteach;

(i) an teanga nó na teangacha ina bhféadfar tairiscintí nó iarrataí ar rannpháirtíocht a chur isteach, an bhféadfar iad a chur isteach i dteanga seachas teanga oifigiúil de chuid Pháirtí an eintitis soláthair;

PUBLIC

(j) liosta d'aon choinníollacha maidir le rannpháirtíocht soláthróirí, agus tuairisc ghearr ar na coinníollacha sin, lena n-áirítear aon cheanglais maidir le doiciméid nó deimhnithe sonracha atá le soláthar ag soláthróirí ina leith sin, mura n-áirítear na ceanglais sin i ndoiciméadacht tairisceana a chuirfear ar fáil do na soláthróirí leasmhara go léir an tráth céanna leis an bhfógra faoi sholáthar beartaithe;

(k) más rud é, de bhun Airteagal 28.8(5), go bhfuil sé ar intinn ag eintiteas soláthair líon teoranta soláthróirí cáilithe a roghnú a n-iarrfar orthu tairiscint a chur isteach, na critéir a úsáidfear chun iad a roghnú agus líon na soláthróirí a gceadófar dóibh tairiscint a chur isteach; agus

(l) léiriú go bhfuil an soláthar faoi chumhdach ag an gCaibidil seo.

Fógra achomair

3. I leith gach cáis soláthair bheartaithe, foilseoidh eintiteas soláthair fógra achomair atá sorochtana, an tráth céanna a fhoilseofar an fógra faoi sholáthar beartaithe, agus i gceann de theangacha oifigiúla EDT[1]. Beidh an fhaisnéis seo a leanas, ar a laghad, san fhógra achomair:

(a) ábhar an tsoláthair;

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, is iad an Béarla, an Spáinnis agus an Fhraincis teangacha oifigiúla EDT.

(b) an dáta deiridh faoina bhféadfar tairiscintí a chur isteach nó, i gcás inarb infheidhme, aon dáta deiridh faoina bhféadfar iarrataí a chur isteach ar rannpháirtíocht sa soláthar nó ar bheith san áireamh ar liosta ilúsáide; agus

(c) an seoladh ag a bhféadfar doiciméid a bhaineann leis an soláthar a iarraidh.

Fógra faoi sholáthar pleanáilte

4. Moltar d'eintitis soláthair fógra a fhoilsiú a luaithe is féidir i ngach bliain fhioscach maidir lena bpleananna soláthair amach anseo ('fógra faoi sholáthar beartaithe'). Ba cheart a áireamh san fhógra faoi sholáthar pleanáilte ábhar an tsoláthair agus an dáta a bpleanáiltear an fógra faoi sholáthar beartaithe a fhoilsiú.

5. Maidir le heintiteas soláthair a chumhdaítear faoi Roinn B nó C d'Iarscríbhinn 28-A nó 28-B, féadfaidh sé fógra faoi sholáthar pleanáilte a úsáid mar fhógra faoi sholáthar beartaithe ar choinníoll go n-áirítear san fhógra faoi sholáthar pleanáilte an oiread den fhaisnéis dá dtagraítear i mír 2 den Airteagal atá ar fáil don eintiteas agus ráiteas gur chóir do sholáthróirí leasmhara a leas sa soláthar a chur in iúl don eintiteas soláthair.

PUBLIC

Rialacha is coiteann d'fhógraí

6. An fógra faoi sholáthar beartaithe, fógra achomair agus fógra faoi sholáthar pleanáilte, beidh siad inrochtana go díreach trí mheán leictreonach, saor in aisce, trí phointe rochtana aonair ar an idirlíon. Ina theannta sin, féadfar na fógraí a fhoilsiú freisin i meán páipéir iomchuí a scaipfear go forleathan agus beidh rochtain éasca ag an bpobal ar na fógraí sin, ar a laghad go dtí go mbeidh an tréimhse ama a luaitear san fhógra imithe in éag.

Tá an meán páipéir agus leictreonach iomchuí liostaithe ag gach Páirtí i Roinn I d'Iarscríbhinn 28-A agus 28-B faoi seach.

7. D'ainneoin na gceanglas a leagtar amach i mír 6 maidir le hinrochtaineacht, trí mheán leictreonach saor in aisce trí phointe rochtana aonair, na bhfógraí faoi sholáthar beartaithe, fógraí achomair agus fógraí faoi sholáthar pleanáilte, bunóidh an tSile suíomh tairsí, ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo agus d'idirthréimhse 3 bliana go dtí go mbíonn an pointe aonair rochtana i seirbhís go hiomlán, mar réiteach malartach sealadach ar phointe rochtana aonair, suíomh ba cheart a bheith saor in aisce agus ba cheart naisc a sholáthar do na hardáin nó na suíomhanna gréasáin ar a bhfoilsítear na fógraí. Beidh naisc sa tairseach chuig ceithre shuíomh gréasáin ar a mhéad, is iad sin:

(a) *Mercado público*;

(b) *Ministerio de Obras Públicas*;

PUBLIC

(c) *Dirección General de Concesiones*; agus

(d) *Diario Oficial*.

8. Déanfaidh na Páirtithe foráil maidir le hathbhreithniú tréimhsiúil ar mhír 7 den Airteagal seo, lena n-áirítear plé laistigh den Fhochoiste dá dtagraítear in Airteagal 28.21, go háirithe maidir le stádas chur chun feidhme an phointe rochtana aonair.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.7

Coinníollacha maidir le rannpháirtíocht

1. Déanfaidh eintiteas soláthair aon choinníollacha maidir le rannpháirtíocht i soláthar a theorannú dóibh siúd atá fíor-riachtanach lena áirithiú go mbeidh an acmhainneacht dhlíthiúil, an acmhainneacht airgeadais agus na cumais tráchtála agus theicniúla ag soláthróir chun an soláthar ábhartha a ghabháil ar láimh.

2. Agus na coinníollacha rannpháirtíochta á mbunú, déanfaidh eintiteas soláthair an méid seo a leanas:

(a) ní fhorchuirfidh sé an coinníoll, chun go bhféadfaidh soláthróir páirt a ghlacadh i soláthar, go ndearna eintiteas soláthair de chuid Páirtí conradh amháin nó níos mó a dhámhachtain ar an soláthróir sin roimhe sin;

(b) féadfaidh sé a cheangal go mbeadh taithí ábhartha roimh ré ag teastáil i gcás ina bhfuil gá léi chun ceanglais an tsoláthair a chomhlíonadh; agus

(c) ní cheanglóidh sé taithí roimh ré i gcríoch an Pháirtí mar choinníoll leis an soláthar.

3. Agus é á mheasúnú aige an gcomhlíonann soláthróir na coinníollacha rannpháirtíochta, déanfaidh eintiteas soláthair an méid seo a leanas:

(a) déanfaidh sé meastóireacht ar acmhainneacht airgeadais agus ar chumais tráchtála agus theicniúla soláthróra ar bhonn ghníomhaíochtaí gnó an tsoláthróra sin laistigh de chríoch Pháirtí an eintitis soláthair agus lasmuigh den chríoch sin; agus

(b) bunóidh sé a mheastóireacht ar na coinníollacha a bheidh sonraithe ag an eintiteas soláthair roimh ré i bhfógraí nó i ndoiciméadacht tairisceana.

4. I gcás ina mbeidh fianaise thacaíochta ann, agus ar choinníoll nach gcuirfear an mhír seo i bhfeidhm ar bhealach lena ndéanfaí idirdhealú treallach nó gan údar idir na Páirtithe, féadfaidh Páirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair, soláthróir a eisiamh ar fhorais amhail:

(a) féimheacht;

(b) dearbhuithe bréagacha;

(c) easnaimh nach beag nó easnaimh leanúnacha i ndáil le haon cheanglas substainteach nó aon oibleagáid shubstainteach a fheidhmiú faoi chonradh nó conarthaí roimh ré;

PUBLIC

(d) breithiúnais chríochnaitheacha i leith coireanna tromchúiseacha nó cionta tromchúiseacha eile;

(e) mí-iompar tromchúiseach gairmiúil nó gníomhartha nó neamhghníomhartha lena dtugtar léargas diúltach ar ionracas tráchtála an tsoláthróra; nó

(f) mainneachtain cánacha a íoc.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.8

Cáilíocht soláthróirí

Córais chlárúcháin agus nósanna imeachta cáilíochta

1. Féadfaidh Páirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair, córas clárúcháin soláthróirí a choinneáil ar bun nach mór do sholáthróirí leasmhara clárú leis agus faisnéis áirithe a sholáthar dó. Sa chás sin, áiritheoidh an Páirtí go mbeidh rochtain ag soláthróirí leasmhara ar fhaisnéis ar an gcóras clárúcháin, trí mheán leictreonach, agus go bhféadfaidh siad clárúchán a iarraidh tráth ar bith. Cuirfidh an t-údarás inniúil ar an eolas iad laistigh de thréimhse ama réasúnach faoin gcinneadh maidir leis an iarraidh sin a dheonú nó a dhiúltú. I gcás go ndiúltófar an iarraidh, beidh an cinneadh cuí- réasúnaithe.

2. Áiritheoidh gach Páirtí:

(a) go ndéanfaidh a eintitis soláthair iarrachtaí chun difríochtaí idir a nósanna imeachta cáilíochta a íoslaghdú; agus

(b) má choinníonn a eintitis soláthair córais chlárúcháin ar bun, go ndéanfaidh na heintitis iarrachtaí difríochtaí idir na córais sin a íoslaghdú.

3. Ní dhéanfaidh Páirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair, córas clárúcháin nó nós imeachta cáilíochta a ghlacadh ná a chur i bhfeidhm a bhfuil sé ina chuspóir leis nó d'éifeacht aige bacainní gan ghá a chruthú ar rannpháirtíocht soláthróirí de chuid an Pháirtí eile ina sholáthar féin.

Nós imeachta roghnaitheach

4. Má tá sé ar intinn ag eintiteas soláthair nós imeachta roghnaitheach a úsáid, déanfaidh sé an méid seo a leanas:

(a) áireoidh sé ina fhógra faoi sholáthar beartaithe an fhaisnéis a leagtar amach i bhfomhíreanna (a), (b), (f), (g), (j), (k) agus (l) d'Airteagal 28.6(2) ar a laghad, agus iarrfaidh sé ar sholáthróirí iarraidh ar rannpháirtíocht a chur isteach; agus

(b) faoi thosach na tréimhse tairisceana, déanfaidh sé an fhaisnéis i bhfomhíreanna (c), (d), (e), (h) agus (i) d'Airteagal 28.6(2), ar a laghad, a sholáthar do na soláthróirí cáilithe faoina dtugann sé fógra de bhun fhomhír (b) d'Airteagal 28.12(3).

PUBLIC

5. Ceadóidh eintiteas soláthair do na soláthróirí cáilithe go léir a bheith rannpháirteach i soláthar áirithe, ach amháin má shonraíonn an t-eintiteas soláthair san fhógra faoi sholáthar beartaithe aon teorainn ar líon na soláthróirí a gceadófar dóibh tairiscint a chur isteach, agus na critéir nó údar i dtaobh an líon teoranta soláthróirí a roghnú. Díreofar cuireadh chun tairisceana ar roinnt soláthróirí is gá chun iomaíocht a áirithiú.

6. I gcás nach gcuirfear an doiciméadacht tairisceana ar fáil go poiblí ó dháta foilsithe an fhógra dá dtagraítear i mír 4, áiritheoidh eintiteas soláthair go gcuirfear na doiciméid sin ar fáil an tráth céanna do na soláthróirí cáilithe go léir a roghnaítear i gcomhréir le mír 5.

Liostaí ilúsáide

7. Féadfaidh eintiteas soláthair liosta soláthróirí ilúsáide a choinneáil ar bun, ar choinníoll, i gcás fógra lena n-iarrtar ar sholáthróirí leasmhara iarratas a dhéanamh ar bheith san áireamh ar an liosta:

(a) go bhfoilseofar go bliantúil é; agus

(b) má fhoilsítear trí mheán leictreonach é, cuirtear ar fáil go leanúnach é sa mheán iomchuí a liostaítear i Roinn I d'Iarscríbhinní 28-A agus 28-B.

PUBLIC

8. Áireofar san fhógra dá bhforáiltear i mír 7:

(a) tuairisc ar na hearraí nó na seirbhísí, nó ar chatagóirí díobh, a bhféadfar an liosta a úsáid ina leith;

(b) na coinníollacha rannpháirtíochta a chomhlíonfaidh na soláthróirí chun bheith san áireamh ar an liosta agus na modhanna a úsáidfidh an t-eintiteas soláthair lena fhíorú go gcomhlíonann soláthróir na coinníollacha;

(c) ainm agus seoladh an eintitis soláthair agus faisnéis eile is gá chun teagmháil a dhéanamh leis an eintiteas soláthair agus na doiciméid ábhartha go léir a fháil a bhaineann leis an liosta;

(d) tréimhse bhailíochta an liosta agus na modhanna chun é a athnuachan nó a fhoirceannadh, nó, mura soláthraítear an tréimhse bhailíochta, léiriú ar an gcaoi a dtabharfar fógra maidir le húsáid an liosta a fhoirceannadh; agus

(e) léiriú go bhféadfar an liosta a úsáid le haghaidh soláthar a chumhdaítear leis an gCaibidil seo.

9. D'ainneoin mhír 7, má bhíonn liosta ilúsáide bailí ar feadh trí bliana nó níos lú, féadfaidh eintiteas soláthair gan an fógra dá dtagraítear i mír 7 a fhoilsiú ach aon uair amháin, ag tús thréimhse bhailíochta an liosta, ar choinníoll, maidir leis an bhfógra:

(a) go sonrófar ann an tréimhse bhailíochta agus nach bhfoilseofar a thuilleadh fógraí; agus

PUBLIC

(b) go bhfoilseofar trí mheán leictreonach é agus go gcuirfear ar fáil go leanúnach é le linn thréimhse a bhailíochta.

10. Ceadóidh eintiteas soláthair do sholáthróirí iarratas a dhéanamh aon tráth ar bheith san áireamh ar liosta ilúsáide agus áireoidh sé na soláthróirí cáilithe go léir ar an liosta laistigh de thréimhse réasúnta gearr.

11. I gcás ina ndéanann soláthróir nach áirítear ar liosta ilúsáide iarraidh a chur isteach ar rannpháirtíocht i soláthar bunaithe ar liosta ilúsáide chomh maith leis na doiciméid uile a cheanglaítear, laistigh den tréimhse dá bhforáiltear in Airteagal 28.12(2), déanfaidh eintiteas soláthair scrúdú ar an iarraidh. Ní dhéanfaidh an t-eintiteas soláthair an soláthróir a eisiamh óna bheith measta i leith an tsoláthair ar na forais nach bhfuil a dhóthain ama ag an eintiteas chun scrúdú a dhéanamh ar an iarraidh, mura rud é, i gcásanna eisceachtúla, i ngeall ar chastacht an tsoláthair, nach bhfuil an t-eintiteas in ann an scrúdú ar an iarraidh a thabhairt chun críche laistigh den tréimhse ama a cheadaítear i dtaobh tairiscintí a chur isteach.

PUBLIC

Eintitis i Ranna B agus C d'Iarscríbhinn 28-A nó 28-B

12. Eintiteas soláthair a chumhdaítear faoi Roinn B nó C d'Iarscríbhinn 28-A nó 28-B, féadfaidh sé úsáid a bhaint as fógra lena n- iarrtar ar sholáthróirí iarratas a dhéanamh ar bheith san áireamh ar liosta ilúsáide mar fhógra faoi sholáthar beartaithe, ar choinníoll:

(a) go bhfoilseofar an fógra i gcomhréir le mír 7 den Airteagal seo agus go n-áireofar ann an fhaisnéis a cheanglaítear faoi mhír 8 den Airteagal seo, an oiread den fhaisnéis a cheanglaítear faoi Airteagal 28.6(2) a bheidh ar fáil agus ráiteas gur fógra faoi sholáthar beartaithe é an fógra nó nach bhfaighidh ach na soláthróirí ar an liosta ilúsáide tuilleadh fógraí soláthair a chumhdaítear leis an liosta ilúsáide; agus

(b) maidir le soláthróirí a bhfuil sé curtha in iúl don eintiteas acu go bhfuil leas acu i soláthar ar leith, go soláthróidh an t-eintiteas go pras dóibh faisnéis leordhóthanach chun go bhféadfaidh siad a leas sa soláthar a mheasúnú, lena n-áirítear an fhaisnéis eile go léir a cheanglaítear faoi Airteagal 28.6(2), a mhéid atá an fhaisnéis sin ar fáil.

13. Eintiteas soláthair a chumhdaítear faoi Roinn B nó C d'Iarscríbhinn 28-A nó 28-B, féadfaidh sé cead a thabhairt do sholáthróir, ar soláthróir é a rinne iarratas ar bheith san áireamh ar liosta ilúsáide i gcomhréir le mír 10 den Airteagal seo, tairiscint a chur isteach i leith soláthar ar leith, i gcás ina bhfuil a dhóthain ama ag an eintiteas soláthair chun scrúdú a dhéanamh féachaint an gcomhlíonann an soláthróir na coinníollacha rannpháirtíochta.

PUBLIC

Faisnéis maidir le cinntí eintitis soláthair

14. Aon soláthróir a chuirfidh isteach iarraidh ar rannpháirtíocht i soláthar, nó iarratas ar bheith san áireamh ar liosta ilúsáide, cuirfidh eintiteas soláthair é ar an eolas go pras maidir lena chinneadh i ndáil leis an iarraidh nó an iarratas.

15. Má dhiúltaíonn eintiteas soláthair d'iarraidh ó sholáthróir ar rannpháirtíocht i soláthar nó d'iarratas ó sholáthróir ar bheith san áireamh ar liosta ilúsáide, má scoireann sé de sholáthróir a aithint mar sholáthróir cáilithe, nó má bhaineann sé soláthróir de liosta ilúsáide, cuirfidh an t-eintiteas an soláthróir ar an eolas go pras agus, ar iarraidh ón soláthróir, soláthróidh sé go pras don soláthróir míniú i scríbhinn ar na cúiseanna lena chinneadh.

AIRTEAGAL 28.9

Sonraíochtaí teicniúla

1. Ní dhéanfaidh eintiteas soláthair aon sonraíocht theicniúil a ullmhú, a ghlacadh ná a chur i bhfeidhm ná ní dhéanfaidh sé foráil maidir le haon nós imeachta um measúnú comhréireachta a bhfuil an cuspóir aige bacainní neamhriachtanacha ar thrádáil idirnáisiúnta a chruthú, ná a bhfuil an éifeacht sin aige.

2. Agus foráil á déanamh maidir leis na sonraíochtaí teicniúla le haghaidh na n-earraí nó na seirbhísí atá á soláthar, déanfaidh eintiteas soláthair, más iomchuí, an méid seo a leanas:

(a) an tsonraíocht theicniúil a leagan amach i dtéarmaí ceanglais feidhmíochta agus ceanglais fheidhmiúla, seachas i dtéarmaí saintréithe dearaidh nó saintréithe tuairisciúla; agus

(b) an tsonraíocht theicniúil a bhunú ar chaighdeáin idirnáisiúnta, más ann dóibh, nó ar rialacháin theicniúla náisiúnta, ar chaighdeáin aitheanta náisiúnta nó ar chóid tógála, murab ann do chaighdeáin idirnáisiúnta den sórt sin.

3. Má úsáidtear saintréithe dearaidh nó tréithe tuairisciúla sna sonraíochtaí teicniúla, ba cheart d'eintiteas soláthair a léiriú, más iomchuí, go measfaidh sé tairiscintí i dtaobh earraí nó seirbhísí coibhéiseacha ar léir go gcomhlíonann siad ceanglais an tsoláthair trí fhocail amhail ‘nó a choibhéis’ a chur san áireamh sa doiciméadacht tairisceana.

4. Ní dhéanfaidh eintiteas soláthair foráil maidir le sonraíochtaí teicniúla lena gceanglaítear trádmharc nó trádainm, paitinn, cóipcheart, dearadh, cineál, tionscnamh sonrach, táirgeoir nó soláthróir áirithe, nó ina dtagraítear do cheann áirithe díobh sin, mura rud é nach bhfuil bealach eile beacht nó intuigthe a dhóthain ann chun tuairisc a thabhairt ar na ceanglais soláthair agus ar choinníoll, i gcásanna den sórt sin, go gcuirfidh an t-eintiteas focail amhail ‘nó a choibhéis’ san áireamh sa doiciméadacht tairisceana.

PUBLIC

5. I gcás eintiteas soláthair, ní dhéanfaidh sé comhairle a lorg nó a ghlacadh, ar bhealach a mbeadh sé d'éifeacht aige iomaíocht a chosc, ó dhuine a bhféadfadh leas tráchtála a bheith aige sa soláthar, ar comhairle í a fhéadfar a úsáid chun aon sonraíocht theicniúil i leith soláthar sonrach a ullmhú nó a ghlacadh.

6. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, i gcomhréir leis an Airteagal seo féadfaidh Páirtí, lena n- áirítear a eintitis soláthair, sonraíochtaí teicniúla a ullmhú, a ghlacadh nó a chur i bhfeidhm chun caomhnú acmhainní nádúrtha a chur chun cinn nó chun an comhshaol a chosaint.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.10

Doiciméadacht tairisceana

1. Cuirfidh eintiteas soláthair doiciméadacht tairisceana ar fáil do sholáthróirí ina n-áireofar an fhaisnéis uile is gá lena cheadú do sholáthróirí tairiscintí inghlactha a ullmhú agus a chur isteach. Mura bhfuil sí soláthraithe cheana san fhógra faoi sholáthar beartaithe, áireofar sa doiciméadacht sin tuairisc iomlán ar an méid seo a leanas:

(a) an soláthar, lena n-áirítear cineál agus cainníocht na n-earraí nó na seirbhísí atá le soláthar nó, i gcás nach bhfuil an chainníocht ar eolas, an chainníocht mheasta agus aon cheanglais atá le comhlíonadh, lena n-áirítear aon sonraíochtaí teicniúla, aon deimhniúchán um measúnú comhréireachta, aon phleananna, aon líníochtaí nó aon ábhair theagaisc;

(b) aon choinníollacha maidir le rannpháirtíocht soláthróirí, lena n-áirítear liosta faisnéise agus doiciméad a gceanglaítear ar sholáthróirí a chur isteach i ndáil leis na coinníollacha rannpháirtíochta;

(c) na critéir mheastóireachta go léir a chuirfidh an t-eintiteas i bhfeidhm agus an conradh á dhámhachtain, agus, murab é an praghas an t-aon chritéar amháin, tábhacht choibhneasta na gcritéar sin;

(d) más rud é go ndéanfaidh an t-eintiteas soláthair an soláthar trí mheán leictreonach, aon cheanglais fíordheimhniúcháin agus chriptiúcháin nó aon cheanglais eile a bhaineann le faisnéis a chur isteach trí mheán leictreonach;

(e) má tá an t-eintiteas soláthair chun ceant leictreonach a chur ar bun, na rialacha, lena n-áirítear sainaithint ar na heilimintí den tairiscint a bhaineann leis na critéir mheastóireachta, ar faoina réir a dhéanfar an ceant;

(f) más rud é go n-osclófar tairiscintí go poiblí, an dáta, an t-am agus an áit a n-osclófar iad agus, más iomchuí, na daoine atá údaraithe le bheith i láthair;

(g) aon téarmaí nó coinníollacha eile, lena n-áirítear téarmaí íocaíochta agus aon teorainn ar na modhanna trína bhféadfar tairiscintí a chur isteach, amhail cibé acu atá nó nach bhfuil siad le cur isteach ar pháipéar nó trí mheán leictreonach; agus

(h) aon dátaí maidir le seachadadh earraí nó soláthar seirbhísí.

PUBLIC

2. Agus dáta á shuí i dtaobh seachadadh earraí arna soláthar nó soláthar seirbhísí, cuirfidh eintiteas soláthair san áireamh tosca amhail castacht an tsoláthair, méid na fochonraitheoireachta a bhfuiltear ag súil léi agus an t-am réalaíoch is gá chun earraí a tháirgeadh, a dhí-stocáil agus a iompar ón bpointe soláthair nó chun seirbhísí a sholáthar.

3. I measc na gcritéar meastóireachta a leagtar amach san fhógra faoi sholáthar beartaithe nó sa doiciméadacht tairisceana, féadfar a áireamh praghas agus tosca praghais eile, cáilíocht, fiúntas teicniúil, tréithe comhshaoil agus téarmaí seachadta.

4. Déanfaidh eintiteas soláthair an méid seo a leanas go pras:

(a) doiciméadacht tairisceana a chur ar fáil lena áirithiú go mbeidh a ndóthain ama ag soláthróirí leasmhara chun tairiscintí inghlactha a chur isteach;

(b) an doiciméadacht tairisceana a sholáthar, arna iarraidh sin, d'aon soláthróir leasmhar; agus

(c) freagra a thabhairt ar aon iarraidh réasúnach ar fhaisnéis ábhartha ó aon soláthróir leasmhar nó aon soláthróir rannpháirteach laistigh den tréimhse amach a shuitear i reachtaíocht gach Páirtí, ar choinníoll nach dtabharfaidh an fhaisnéis sin buntáiste don soláthróir sin thar soláthróirí eile.

PUBLIC

Modhnuithe

5. Más rud é go ndéanfaidh eintiteas soláthair modhnú ar na critéir nó na ceanglais a leagtar amach san fhógra faoi sholáthar beartaithe nó sa doiciméadacht tairisceana a sholáthraítear do sholáthróirí rannpháirteacha, nó go ndéanfaidh sé fógra nó doiciméadacht tairisceana a leasú nó a atheisiúint, tarchuirfidh sé, i scríbhinn, gach modhnú den sórt sin nó an fógra nó an doiciméadacht tairisceana leasaithe nó atheisithe:

(a) chuig na soláthróirí go léir atá rannpháirteach tráth an mhodhnaithe, an leasaithe nó na hatheisiúna, más eol don eintiteas cé hiad na soláthróirí, agus, i ngach cás eile, ar an mbealach céanna ar cuireadh an fhaisnéis bhunaidh ar fáil; agus

(b) in am trátha, agus cineál agus castacht an tsoláthair á gcur san áireamh, chun ligean do na soláthróirí sin tairiscintí leasaithe a mhodhnú agus a athchur isteach, de réir mar is iomchuí.

AIRTEAGAL 28.11

Breithnithe comhshaoil agus sóisialta

1. Féadfaidh Páirtí cead a thabhairt dá eintitis soláthair cúinsí comhshaoil agus sóisialta a úsáid le linn an nós imeachta soláthair, ar choinníoll nach bhfuil siad idirdhealaitheach, go bhfuil siad comhsheasmhach leis an toirmeasc ar fhritháireamh in Airteagal 28.4(6), agus go bhfuil siad nasctha le hábhar an chonartha.

2. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní dhéanfar cúinsí comhshaoil agus sóisialta a ullmhú, a ghlacadh ná a chur i bhfeidhm ar bhealach a bheadh ina idirdhealú treallach nó gan údar idir na Páirtithe nó ina shrian faoi cheilt ar thrádáil idir na Páirtithe.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.12

Tréimhsí ama

1. Déanfaidh eintiteas soláthair, ar shlí atá comhsheasmhach lena riachtanais réasúnacha féin, a ndóthain ama a sholáthar do sholáthróirí chun iarrataí ar rannpháirtíocht agus tairiscintí inghlactha a ullmhú agus a chur isteach, ag cur san áireamh tosca amhail:

(a) cineál agus castacht an tsoláthair;

(b) méid na fochonraitheoireachta a réamh-mheastar; agus

(c) i gcás nach n-úsáidtear modhanna leictreonacha, an t-am is gá chun tairiscintí a tharchur trí mheán neamhleictreonach ó phointí eachtracha agus ó phointí intíre.

Na tréimhsí sin, lena n- áirítear aon síneadh orthu, is mar an gcéanna a bheidh siad le haghaidh na soláthróirí leasmhara nó rannpháirteacha uile.

2. I gcás eintiteas soláthair a bhaineann úsáid as nós imeachta roghnaitheach, suífidh sé nach mbeidh dáta deiridh faoina bhféadfar iarrataí ar rannpháirtíocht a chur isteach, i bprionsabal, níos luaithe ná 25 lá ón dáta a bhfoilseofar an fógra faoi sholáthar beartaithe. Má fhágann staid phráinne atá cuí- réasúnaithe ag an eintiteas soláthair go bhfuil an tréimhse sin dofheidhmithe, féadfar an tréimhse a laghdú go tréimhse nach lú ná 10 lá.

3. Ach amháin mar a fhoráiltear i míreanna 4, 5, 7 agus 8, suífidh eintiteas soláthair nach mbeidh dáta deiridh faoina bhféadfar tairiscintí a chur isteach níos luaithe ná 40 lá ón dáta:

(a) i gcás nós imeachta tairisceana oscailte, a fhoilseofar an fógra faoi sholáthar beartaithe; nó

(b) i gcás nós imeachta roghnaitheach, a thabharfaidh an t- eintiteas soláthair fógra do sholáthróirí go n- iarrfar orthu tairiscintí a chur isteach, cibé acu a úsáideann nó nach n- úsáideann sé liosta ilúsáide.

4. Féadfaidh eintiteas soláthair an tréimhse tairisceana a bhunaítear i gcomhréir le mír 3 a laghdú go tréimhse nach lú ná 10 lá más rud é:

(a) go bhfuil fógra faoi sholáthar pleanáilte foilsithe ag an eintiteas soláthair mar a leagtar amach in Airteagal 28.6(4) ar a laghad 40 lá agus tráth nach déanaí ná 12 mhí, roimh fhoilsiú an fhógra faoi sholáthar beartaithe, agus go bhfuil na nithe seo a leanas san fhógra faoi sholáthar pleanáilte:

(i) tuairisc ar an soláthar;

PUBLIC

(ii) na neas- spriocdhátaí maidir le cur isteach tairiscintí nó iarrataí ar rannpháirtíocht;

(iii) ráiteas gur cheart do sholáthróirí leasmhara a leas sa soláthar a chur in iúl don eintiteas soláthair;

(iv) an seoladh ag a bhféadfar doiciméid a bhaineann leis an soláthar a fháil; agus

(v) an oiread faisnéise atá ar fáil agus a cheanglaítear le haghaidh an fhógra faoi sholáthar beartaithe faoi Airteagal 28.6(2);

(b) go léireoidh an t- eintiteas soláthair, le haghaidh conarthaí athfhillteacha, i bhfógra tosaigh faoi sholáthar beartaithe, go leagfar síos i bhfógraí ina dhiaidh sin na tréimhsí tairisceana bunaithe ar an mír seo; nó

(c) go bhfágann staid phráinne atá cuí- réasúnaithe ag an eintiteas soláthair gur dofheidhmithe an tréimhse tairisceana a bhunaítear i gcomhréir le mír 3.

5. Féadfaidh eintiteas soláthair an tréimhse tairisceana a bhunaítear i gcomhréir le mír 3 a laghdú faoi 5 lá le haghaidh gach ceann de na himthosca seo a leanas:

(a) foilseofar an fógra faoi sholáthar beartaithe trí mheán leictreonach;

PUBLIC

(b) cuirfear an doiciméadacht tairisceana go léir ar fáil trí mheán leictreonach ón dáta a fhoilseofar an fógra faoi sholáthar beartaithe; agus

(c) glacann an t-eintiteas le tairiscintí trí mheán leictreonach.

6. Ní bheidh sé ina thoradh i gcás ar bith ar chur i bhfeidhm mhír 5, i gcomhar le mír 4, go laghdófar an tréimhse tairisceana a bhunaítear i gcomhréir le mír 3 chuig tréimhse is gairide ná 10 lá ón dáta a fhoilsítear an fógra faoi sholáthar beartaithe.

7. D'ainneoin aon fhoráil eile den Airteagal seo, má cheannaíonn eintiteas soláthair earraí nó seirbhísí tráchtála, nó aon teaglaim díobh, féadfaidh sé an tréimhse ama le haghaidh tairisceana arna suí i gcomhréir le mír 3 a laghdú go tréimhse nach lú ná 13 lá, ar choinníoll go bhfoilseoidh sé trí mheán leictreonach, an tráth céanna, an fógra faoi sholáthar beartaithe agus an doiciméadacht tairisceana. Ina theannta sin, má ghlacann an t-eintiteas soláthair le tairiscintí le haghaidh earraí nó seirbhísí tráchtála trí mheán leictreonach, féadfaidh sé an tréimhse ama arna bunú i gcomhréir le mír 3 a laghdú go tréimhse nach lú ná 10 lá.

8. Má tá na soláthróirí cáilithe go léir nó líon teoranta soláthróirí cáilithe roghnaithe ag eintiteas soláthair a chumhdaítear faoi Roinn B nó C d'Iarscríbhinn 28-A nó 28-B, féadfar an tréimhse ama le haghaidh tairisceana a shocrú trí chomhaontú frithpháirteach idir an t-eintiteas soláthair agus na soláthróirí roghnaithe. In éagmais comhaontaithe, ní bheidh an tréimhse níos lú ná 10 lá.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.13

Caibidlíocht

1. Féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh go ndéanfaidh a eintitis soláthair caibidlíocht le soláthróirí i gcomhthéacs soláthar faoi chumhdach:

(a) má tá sé curtha in iúl ag an eintiteas soláthair go bhfuil sé ar intinn aige caibidlíocht a dhéanamh san fhógra faoi sholáthar beartaithe mar a cheanglaítear faoi Airteagal 28.6(2); nó

(b) más dealraitheach ón meastóireacht nach léir go bhfuil aon tairiscint ar an gceann is buntáistí i dtéarmaí na gcritéar meastóireachta sonrach a leagtar amach san fhógra faoi sholáthar beartaithe nó sa doiciméadacht tairisceana.

2. Déanfaidh eintiteas soláthair an méid seo a leanas:

(a) áiritheoidh sé, i gcás aon díothú soláthróirí a ghlacfaidh páirt i gcaibidlíocht, go ndéanfar é i gcomhréir leis na critéir mheastóireachta a leagtar amach san fhógra faoi sholáthar beartaithe nó sa doiciméadacht tairisceana; agus

(b) má thugtar caibidlíocht chun críche, tabharfaidh sé spriocdháta coiteann do na soláthróirí rannpháirteacha atá fágtha i dtaobh aon tairiscintí nua nó tairiscintí athbhreithnithe a chur isteach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.14

Nós imeachta tairisceana teoranta

1. Ar choinníoll nach n-úsáidfidh sé an fhoráil seo chun iomaíocht a sheachaint i measc soláthróirí nó ar bhealach a dhéanann idirdhealú in aghaidh soláthróirí de chuid an Pháirtí eile nó a chosnaíonn soláthróirí intíre, féadfaidh eintiteas soláthair nós imeachta tairisceana teoranta a úsáid agus féadfaidh sé roghnú gan Airteagail 28.6, 28.7, 28.8, 28.10 agus Airteagail 28.12, 28.13, 28.15 ná 28.16 a chur i bhfeidhm in aon cheann de na himthosca seo a leanas:

(a) más rud é:

(i) nár cuireadh tairiscintí isteach nó nár iarr soláthróir a bheith rannpháirteach;

(ii) nach gcomhlíonann aon cheann de na tairiscintí a cuireadh isteach ceanglais fíor-riachtanacha na doiciméadachta tairisceana;

(iii) nár chomhlíon aon cheann de na soláthróirí na coinníollacha rannpháirtíochta; nó

(iv) gur dhearbhaigh an t-údarás inniúil na tairiscintí a cuireadh isteach a bheith claonpháirteach ar choinníoll nach bhfuil ceanglais na doiciméadachta tairisceana modhnaithe go substaintiúil;

(b) mura féidir ach le soláthróir áirithe na hearraí nó na seirbhísí a sholáthar agus nach ann d'aon earraí nó seirbhísí malartacha réasúnacha ná d'aon earraí nó seirbhísí ionaid réasúnacha, ar aon cheann de na cúiseanna seo a leanas:

(i) is le saothar ealaíne a bhaineann an ceanglas;

(ii) a chosaint a dheonaítear le paitinní, cóipchearta nó cearta eisiacha eile; nó

(iii) easpa iomaíochta ar chúiseanna teicniúla;

(c) i gcás soláthar seachadtaí breise ag an soláthróir bunaidh ina bhfuil earraí nó seirbhísí nach raibh san áireamh sa soláthar tosaigh más rud é, maidir le hathrú soláthróra i dtaobh earraí nó seirbhísí breise den sórt sin:

(i) nach féidir an t-athrú sin a dhéanamh ar chúiseanna eacnamaíocha nó teicniúla amhail ceanglais i dtaobh idirmhalartaitheacht nó idir-inoibritheacht le trealamh, bogearraí, seirbhísí nó suiteálacha atá ann cheana agus a soláthraíodh faoin soláthar tosaigh; agus

(ii) go mbeadh an t-athrú sin ina chúis le míchaoithiúlacht nach beag nó dúbailt shubstaintiúil costas i gcás an eintitis soláthair;

(d) i gcás, agus más rud é a mhéid is fíorghá amháin, ar chúiseanna fíorphráinne a eascraíonn as teagmhais nach bhféadfadh an t- eintiteas soláthair a thuar, nárbh fhéidir na hearraí ná na seirbhísí a fháil in am trí leas a bhaint as nós imeachta tairisceana oscailte ná nós imeachta roghnaitheach;

PUBLIC

(e) i gcás earraí arna gceannach ar mhargadh tráchtearraí;

(f) i gcás ina bhfaigheann eintiteas soláthair fréamhshamhail nó an chéad earra nó an chéad seirbhís a fhorbraítear arna iarraidh sin dó i gcúrsa conradh áirithe le haghaidh taighde, turgnaimh, staidéir nó forbairt bhunaidh, agus le haghaidh an chonartha áirithe sin; féadfar a áireamh le forbairt bhunaidh an chéad earra nó na chéad seirbhíse táirgeadh nó soláthar teoranta chun torthaí na tástála allamuigh a chorprú agus lena léiriú go bhfuil an t-earra nó an tseirbhís oiriúnach i gcomhair táirgeadh nó soláthar i gcainníocht atá i gcomhréir le caighdeáin cháilíochta inghlactha, ach ní áirítear léi táirgeadh nó soláthar cainníochta chun inmharthanacht tráchtála a shuí ná chun costais taighde agus forbartha a aisghabháil;

(g) i gcás ceannacháin a dhéantar faoi choinníollacha thar a bheith buntáisteach nach dtagann i gceist ach san fhíor-ghearrthéarma i gcás diúscairtí neamhghnácha amhail iad siúd a eascraíonn as leachtú, glacadóireacht nó féimheacht, ach ní i gcás gnáthcheannach ó sholáthróirí tráthrialta; nó

(h) i gcás ina ndéantar conradh a dhámhachtain ar bhuaiteoir comórtais dearaidh ar choinníoll:

(i) gur eagraíodh an comórtas ar bhealach atá comhsheasmhach le prionsabail na Caibidle seo, go háirithe iad siúd maidir le fógra faoi sholáthar beartaithe a fhoilsiú; agus

(ii) go ndéanann giúiré neamhspleách moltóireacht ar na rannpháirtithe d'fhonn conradh dearaidh a dhámhachtain ar bhuaiteoir.

2. Ullmhóidh an t-eintiteas soláthair tuarascáil i scríbhinn ar gach conradh arna dhámhachtain faoi mhír 1. Áireofar sa tuarascáil ainm an eintitis soláthair, luach agus cineál na n- earraí nó na seirbhísí arna soláthar, agus ráiteas ina léireofar na himthosca agus na coinníollacha a leagtar amach i mír 1 a bhí ina n- údar le húsáid a bhaint as nós imeachta tairisceana teoranta.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.15

Ceantanna leictreonacha

I gcás ina bhfuil sé beartaithe ag eintiteas soláthair soláthar faoi chumhdach a dhéanamh ag úsáid ceant leictreonach, cuirfidh an t-eintiteas na nithe seo a leanas ar fáil do gach rannpháirtí, sula gcuirfidh sé tús leis an gceant leictreonach:

(a) an modh meastóireachta uathoibríoch, lena n-áirítear an fhoirmle mhatamaiticiúil, atá bunaithe ar na critéir mheastóireachta a leagtar amach sa doiciméadacht tairisceana agus a úsáidfear sa rangú nó ath-rangú uathoibríoch le linn an cheant;

(b) torthaí aon mheastóireachta tosaigh ar eilimintí a thairisceana i gcás ina bhfuil an conradh le dámhachtain ar bhonn na tairisceana is buntáistí; agus

(c) aon fhaisnéis ábhartha eile a bhaineann le déanamh an cheant.

AIRTEAGAL 28.16

Déileáil le tairiscintí agus dámhachtain conarthaí

Déileáil le tairiscintí

1. Déanfaidh eintiteas soláthair na tairiscintí go léir a fháil agus a oscailt faoi nósanna imeachta lena rathaítear cothroime agus neamhchlaontacht an phróisis soláthair agus rúndacht tairiscintí, agus is mar sin a dhéileálfaidh sé leo.

2. Ní ghearrfaidh eintiteas soláthair pionós ar aon soláthróir a gheofar a thairiscint tar éis an sprioc-ama a shonraítear chun tairiscintí a fháil má tharla an mhoill de bharr míláimhseáil ar thaobh an eintitis soláthair amháin.

3. Má sholáthraíonn eintiteas soláthair deis do sholáthróir earráidí neamhbheartaithe foirme a cheartú idir oscailt na dtairiscintí agus dámhachtain an chonartha, soláthróidh an t-eintiteas soláthair an deis chéanna do na soláthróirí rannpháirteacha go léir.

Dámhachtain conarthaí

4. Ionas go ndéanfar í a chur san áireamh i gcomhair dámhachtana, is i scríbhinn a chuirfear tairiscint isteach agus, tráth a hoscailte, comhlíonfaidh sí na ceanglais fhíor-riachtanacha a leagtar amach sna fógraí agus sa doiciméadacht tairisceana agus is ó sholáthróir a chomhlíonann na coinníollacha rannpháirtíochta a bheidh sí.

5. Mura gcinnfidh eintiteas soláthair nach chun leas an phobail é conradh a dhámhachtain, déanfaidh an t-eintiteas an conradh a dhámhachtain don soláthróir a chinn an t-eintiteas atá in ann téarmaí an chonartha a chomhlíonadh, agus a chuir isteach, bunaithe ar na critéir mheastóireachta a shonraítear sna fógraí agus sa doiciméadacht tairisceana, agus orthu siúd amháin, an méid seo a leanas:

(a) an tairiscint is buntáistí; nó

(b) an praghas is ísle, más é an praghas an t-aon chritéar amháin.

6. I gcás ina bhfaigheann eintiteas soláthair tairiscint ina bhfuil praghas atá thar a bheith íseal i ndáil leis na praghsanna i dtairiscintí eile a cuireadh isteach, féadfaidh sé a dheimhniú leis an soláthróir go gcomhlíonann an soláthróir na coinníollacha rannpháirtíochta agus go bhfuil sé in ann téarmaí an chonartha a chomhlíonadh.

7. Ní bhainfidh eintiteas soláthair úsáid as roghanna, ní chuirfidh sé soláthar ar ceal ná ní mhodhnóidh sé conarthaí arna ndámhachtain ar bhealach a théann timpeall ar na hoibleagáidí faoin gCaibidil seo.

8. Déanfaidh gach Páirtí a dhícheall, mar riail ghinearálta, tréimhse neamhghníomhaíochta a sholáthar idir dámhachtain agus tabhairt i gcrích conartha chun am leordhóthanach a thabhairt do thairgeoirí mírathúla chun athbhreithniú a dhéanamh ar an gcinneadh dámhachtana agus agóid a dhéanamh ina aghaidh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.17

Trédhearcacht faisnéise soláthair

Faisnéis a sholáthraítear do sholáthróirí

1. Cuirfidh eintiteas soláthair soláthróirí rannpháirteacha ar an eolas go pras faoi chinntí dámhachtana conartha an eintitis soláthair agus, ar iarraidh ó sholáthróir, déanfaidh sé amhlaidh i scríbhinn. Faoi réir Airteagail 28.18(2) agus (3), soláthróidh eintiteas soláthair, má iarrtar air é, míniú do sholáthróir nár éirigh leis ar na cúiseanna nár roghnaigh an t-eintiteas a thairiscint agus na buntáistí coibhneasta a bhain le tairiscint an tsoláthróra ar éirigh leis.

Foilsiú faisnéise dámhachtana

2. Tráth nach déanaí ná 72 lá tar éis dhámhachtain gach conradh a chumhdaítear leis an gCaibidil seo, foilseoidh eintiteas soláthair fógra sa mheán páipéir nó sa mheán leictreonach iomchuí a liostaítear i Roinn I d'Iarscríbhinn 28-A agus 28-B. I gcás nach bhfoilsíonn an t-eintiteas soláthair an fógra ach i meán leictreonach, beidh an fhaisnéis inrochtana go héasca ar feadh tréimhse réasúnta ama. Beidh an fhaisnéis seo a leanas ar a laghad san áireamh san fhógra:

(a) tuairisc ar na hearraí nó na seirbhísí atá le soláthar;

(b) ainm agus seoladh an eintitis soláthair;

PUBLIC

(c) ainm an tsoláthróra ar éirigh leis;

(d) luach na tairisceana ar éirigh léi nó luach na dtairiscintí is airde agus is ísle a cuireadh san áireamh agus an conradh á dhámhachtain;

(e) dáta na dámhachtana; agus

(f) an cineál modha soláthair a úsáideadh, agus i gcásanna inar úsáideadh nós imeachta tairisceana teoranta i gcomhréir le hAirteagal 28.14, tuairisc ar na himthosca is údar le húsáid a bhaint as nós imeachta tairisceana teoranta.

Coinneáil doiciméadachta, tuarascálacha agus inrianaitheacht leictreonach

3. Coinneoidh gach eintiteas soláthair ar bun, ar feadh tréimhse trí bliana ar a laghad ón dáta a dhámhfaidh sé conradh:

(a) an doiciméadacht agus na tuarascálacha maidir le nósanna imeachta tairisceana agus dámhachtainí conartha a bhaineann le soláthar faoi chumhdach, lena n-áirítear na tuarascálacha a cheanglaítear faoi Airteagal 28.14; agus

(b) sonraí lena n-áirithítear inrianaitheacht iomchuí dhéanamh an tsoláthair faoi chumhdach trí mheán leictreonach.

PUBLIC

4. Arna iarraidh sin don Pháirtí eile, agus i ndáil leis na pléitĺ san Fhochoiste dá dtagraítear in Airteagal 28.21, cuirfidh gach Páirtí staidreamh ar fáil don Pháirtí eile maidir le soláthar earraí, seirbhísí agus seirbhísí foirgníochta faoi chumhdach, lena n-áirítear, a mhéid is féidir, staidreamh maidir le lamháltais oibreacha. I gcomhréir le hAirteagal 28.23, comhoibreoidh na Páirtithe chun tuiscint níos fearr a fháil ar staidreamh soláthair phoiblí a chéile.

5. Má cheanglaíonn Páirtí nach mór fógraí a bhaineann le conarthaí arna ndámhachtain, de bhun mhír 2 den Airteagal seo, a fhoilsiú go leictreonach, agus má tá fógraí den sórt sin inrochtana ag an bpobal trí bhunachar sonraí aonair i bhfoirm lena gceadaítear anailís a dhéanamh ar na conarthaí faoi chumhdach, féadfaidh an Páirtí, in ionad tuairisciú don Fhochoiste dá dtagraítear in Airteagal 28.21, nasc go dtí an suíomh gréasáin a sholáthar, mar aon le haon treoir is gá chun na sonraí sin a rochtain agus a úsáid.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.18

Nochtadh faisnéise

Faisnéis a sholáthar do na Páirtithe

1. Arna iarraidh sin don Pháirtí eile, soláthróidh Páirtí go pras aon fhaisnéis is gá lena chinneadh an ndearnadh soláthar go cóir, go neamhchlaonta agus i gcomhréir leis an gCaibidil seo, lena n-áirítear faisnéis faoi shaintréithe agus buntáistí coibhneasta na tairisceana ar éirigh léi. I gcás ina ndéanfadh scaoileadh na faisnéise dochar don iomaíocht i dtairiscintí amach anseo, ní dhéanfaidh an Páirtí a gheobhaidh an fhaisnéis í a nochtadh d'aon soláthróir, ach amháin tar éis dó dul i gcomhairle leis an bPáirtí a sholáthair an fhaisnéis agus toiliú a fháil uaidh.

Neamhnochtadh faisnéise

2. D’ainneoin aon fhoráil eile de chuid na Caibidle seo, ní dhéanfaidh Páirtí, lena n-áirítear a chuid eintiteas soláthair, seachas a mhéid a éilítear leis an dlí nó le húdarú i scríbhinn ón soláthróir a chuir an fhaisnéis ar fáil, faisnéis a nochtadh a dhéanfadh dochar do leasanna dlisteanacha tráchtála soláthróra faoi leith nó a d’fhéadfadh dochar a dhéanamh don iomaíocht chóir idir soláthróirí.

3. Ní fhorléireofar aon ní sa Chaibidil seo lena cheangal ar Pháirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair, a údaráis agus a chomhlachtaí athbhreithnithe, faisnéis rúnda a nochtadh dá bhfágfadh nochtadh:

(a) go gcuirfí bac ar fhorfheidhmiú an dlí;

(b) go bhféadfaí dochar a dhéanamh don iomaíocht chóir idir soláthróirí;

(c) go ndéanfaí dochar do leasanna dlisteanacha tráchtála daoine áirithe, lena n-áirítear cosaint maoine intleachtúla; nó

(d) go mbeifí contrártha ar shlí eile do leas an phobail.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.19

Nósanna imeachta athbhreithniúcháin intíre

1. Cuirfidh gach Páirtí nós imeachta athbhreithnithe riaracháin nó breithiúnach ar fáil atá tráthúil, éifeachtach, trédhearcach agus neamh- idirdhealaitheach, trína bhféadfaidh soláthróir agóid a dhéanamh in aghaidh an mhéid seo a leanas, a thagann chun cinn i gcomhthéacs soláthair faoi chumhdach ina bhfuil, nó ina raibh, leas ag an soláthróir:

(a) sárú ar an gCaibidil seo; nó

(b) mainneachtain bearta Páirtí lena gcuirtear an Chaibidil seo chun feidhme a chomhlíonadh, i gcás nach bhfuil an ceart ag an soláthróir agóid dhíreach a dhéanamh in aghaidh sárú ar an gCaibidil seo faoi dhlíthe an Pháirtí.

Is i scríbhinn a bheidh na rialacha nós imeachta maidir le gach agóid agus cuirfear ar fáil i gcoitinne iad.

2. I gcás gearán ó sholáthróir, a thiocfaidh chun cinn i gcomhthéacs soláthar faoi chumhdach ina bhfuil leas ag an soláthróir, nó ina raibh leas aige, go ndearnadh sárú nó mainneachtain dá dtagraítear i mír 1, déanfaidh Páirtí an eintitis soláthair atá ag déanamh an tsoláthair an t-eintiteas agus an soláthróir a spreagadh chun féachaint le teacht ar réiteach ar an ngearán trí chomhairliúcháin. Measfaidh an t-eintiteas go neamhchlaonta tráthúil aon ghearán den sórt sin ar bhealach nach ndéanann dochar do rannpháirtíocht an tsoláthróra i soláthar atá ar siúl nó soláthar a dhéanfar amach anseo ná don cheart atá aige chun bearta ceartaitheacha a lorg faoin nós imeachta athbhreithnithe riaracháin nó faoin nós imeachta athbhreithnithe bhreithiúnaigh.

3. Ceadófar tréimhse ama leordhóthanach do gach soláthróir chun agóid a ullmhú agus a chur isteach, ar tréimhse í nach lú, in aon chás, ná 10 lá ón tráth a tháinig an soláthróir ar an eolas faoi bhonn na hagóide, nó ba cheart le réasún é a bheith tagtha ar an eolas faoi bhonn na hagóide.

4. Déanfaidh gach Páirtí údarás riaracháin nó údarás breithiúnach neamhchlaonta amháin ar a laghad a bhunú nó a ainmniú atá neamhspleách ar a eintitis soláthair chun agóid a dhéanfaidh soláthróir a fháil agus a athbhreithniú i gcomhthéacs soláthar faoi chumhdach.

PUBLIC

5. Más comhlacht seachas údarás dá dtagraítear i mír 4 a dhéanann athbhreithniú tosaigh ar agóid, áiritheoidh an Páirtí go bhfuil an ceart ag an soláthróir an cinneadh tosaigh a achomharc os comhair údarás riaracháin nó údarás breithiúnach neamhchlaonta atá neamhspleách ar an eintiteas soláthair arb é a sholáthar is ábhar don agóid.

6. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh cinntí ó chomhlacht athbhreithnithe nach cúirt iad faoi réir athbhreithniú breithiúnach nó go mbeidh nósanna imeachta ag an gcomhlacht athbhreithnithe lena bhforáiltear maidir leis an méid seo a leanas:

(a) go dtabharfaidh an t-eintiteas soláthair freagra i scríbhinn ar an agóid agus go nochtfaidh sé na doiciméid ábhartha uile don chomhlacht athbhreithnithe;

(b) go bhfuil sé de cheart ag na rannpháirtithe sna himeachtaí (dá ngairtear ‘na rannpháirtithe’ anseo feasta) éisteacht a fháil sula ndéanfar cinneadh an chomhlachta athbhreithnithe ar agóid;

(c) go bhfuil sé de cheart ag na rannpháirtithe go ndéanfar ionadaíocht orthu agus go mbeidh duine ina dteannta;

(d) go bhfuil rochtain ag na rannpháirtithe ar na himeachtaí uile;

(e) go bhfuil sé de cheart ag na rannpháirtithe a iarraidh go dtionólfar na himeachtaí go poiblí agus go bhféadfar finnéithe a chur i láthair; agus

(f) go ndéanfaidh an comhlacht athbhreithnithe a chinntí nó a mholtaí ar bhealach tráthúil, i scríbhinn, agus go n-áireoidh sé míniú ar an mbonn a bheidh le gach cinneadh nó moladh.

PUBLIC

7. Glacfaidh gach Páirtí nósanna imeachta, nó coinneoidh sé ar bun iad, lena ndéantar foráil maidir le:

(a) bearta eatramhacha gasta chun deis an tsoláthróra páirt a ghlacadh sa soláthar a chaomhnú; Féadfaidh fionraí an phróisis soláthair a bheith ina toradh ar bhearta eatramhacha den sórt sin; féadfar a fhoráil leis na nósanna imeachta go bhféadfar iarmhairtí díobhálacha sáraitheacha do na leasanna lena mbaineann, lena n-áirítear leas an phobail, a chur san áireamh agus é á chinneadh ar cheart bearta den sórt sin a chur i bhfeidhm; soláthrófar cúis chóir, i scríbhinn, le gan gníomh a dhéanamh; agus

(b) i gcás ina gcinneann comhlacht athbhreithnithe go ndearnadh sárú nó mainneachtain dá dtagraítear i mír 1, go ndearnadh gníomh ceartaitheach nó cúiteamh as an gcaillteanas nó as an damáiste a fulaingíodh, rud a d'fhéadfadh a bheith teoranta do na costais as ullmhú na tairisceana nó do na costais a bhaineann leis an agóid, nó don dá rud.

AIRTEAGAL 28.20

Modhnuithe agus ceartúcháin ar chumhdach

1. Féadfaidh an Páirtí AE Iarscríbhinn 28-A a mhodhnú nó a cheartú agus féadfaidh an tSile Iarscríbhinn 28-B a mhodhnú nó a cheartú.

Modhnuithe

2. Má tá sé ar intinn ag Páirtí a Iarscríbhinn dá dtagraítear i mír 1 a mhodhnú, déanfaidh an Páirtí sin an méid seo a leanas:

(a) tabharfaidh sé fógra i scríbhinn don Pháirtí eile; agus

(b) áireoidh sé san fhógra togra le haghaidh coigeartuithe cúiteacha iomchuí le haghaidh an Pháirtí eile chun leibhéal cumhdaigh a choinneáil ar bun atá inchomparáide leis an leibhéal sin a bhí ann cheana roimh an modhnú.

3. D'ainneoin fomhír (b) de mhír 2 den Airteagal seo, ní gá do Pháirtí coigeartuithe cúiteacha a sholáthar má chumhdaítear eintiteas leis an modhnú ar dhíothaigh an Páirtí go héifeachtach a rialú nó an tionchar a bhíodh aige air. Glactar leis go bhfuil rialú nó tionchar rialtais ar sholáthar eintiteas faoi chumhdach a liostaítear i Ranna A, B nó C d'Iarscríbhinn 28-A nó 28-B díothaithe go héifeachtach, a mhéid a bhaineann le soláthar an eintitis, i gcás ina bhfuil an t-eintiteas neamhchosanta ar iomaíocht ar mhargaí nach bhfuil an rochtain orthu srianta.

4. Má thugann Páirtí fógra don Pháirtí eile faoi mhír 2 faoi mhodhnú a bheartaítear a dhéanamh ar a Iarscríbhinn, déanfaidh an Páirtí eile agóid i scríbhinn má dhíospóideann sé:

(a) go bhfuil coigeartú a bheartaítear faoi fhomhír (b) de mhír 2 leordhóthanach chun leibhéal inchomparáide cumhdaigh arna chomhaontú go frithpháirteach a choinneáil ar bun; nó

(b) cumhdaítear leis an modhnú eintiteas ar tháinig deireadh le rialú nó tionchar an Pháirtí air i gcomhréir le mír 3.

PUBLIC

Déanfaidh an Páirtí eile aon agóid i scríbhinn faoin mír seo a chur isteach laistigh de 45 lá ón bhfógra dá dtagraítear i bhfomhír (a) de mhír 2 den Airteagal seo a fháil. Mura ndéanfadh an Páirtí sin aon agóid i scríbhinn laistigh den tréimhse sin, measfar gur ghlac sé leis an gcoigeartú nó leis an modhnú, lena n-áirítear chun críocha Theideal I de Chaibidil 38.

Ceartúcháin

5. Maidir leis na hathruithe seo a leanas ar Iarscríbhinn 28-A nó 28-B, measfaidh na Páirtithe gur ceartúchán de chineál foirmiúil amháin iad, ar choinníoll nach ndéanfar difear leo don chumhdach a comhaontaíodh go frithpháirteach agus dá bhforáiltear sa Chaibidil seo:

(a) athrú ar ainm eintitis;

(b) cumasc dhá eintiteas nó níos mó a liostaítear i Roinn A, B nó C d'Iarscríbhinn 28-A nó 28-B;

(c) deighilt eintitis a liostaítear i Roinn A, B nó C d'Iarscríbhinn 28-A nó 28-B ina dhá eintiteas nó níos mó agus a chuirtear go léir leis na heintitis a liostaítear sa Roinn chéanna d'Iarscríbhinn 28-A nó 28-B.

6. Má mholann Páirtí go gceartófaí Iarscríbhinn 28-A nó Iarscríbhinn 28-B faoi seach, tabharfaidh an Páirtí sin fógra don Pháirtí eile gach dhá bhliain tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

PUBLIC

7. Féadfaidh Páirtí fógra a thabhairt don Pháirtí eile faoi agóid in aghaidh ceartúchán atá beartaithe laistigh de 45 lá ón bhfógra a bheith faighte aige. Má chuireann Páirtí agóid isteach, leagfaidh sé amach na cúiseanna a gcreideann sé nach athrú dá bhforáiltear i mír 5 é an ceartúchán a bheartaítear, agus tabharfaidh sé tuairisc ar éifeacht an cheartúcháin a bheartaítear ar an gcumhdach arna chomhaontú go frithpháirteach dá bhforáiltear sa Chaibidil seo. Mura gcuirfear isteach agóid den sórt sin i scríbhinn laistigh de 45 ón bhfógra a fháil, measfar go bhfuil toilithe ag an bPáirtí leis an gceartúchán a bheartaítear.

Comhairliúcháin agus réiteach díospóidí

8. Má dhéanann an Páirtí eile agóid in aghaidh an mhodhnaithe nó an cheartúcháin bheartaithe laistigh de 45 lá, féachfaidh na Páirtithe leis an gceist a réiteach trí chomhairliúcháin tar éis an fógra a fháil. Mura dtiocfaidh na Páirtithe ar chomhaontú laistigh de 60 lá tar éis dó an agóid a fháil, féadfaidh an Páirtí atá ag iarraidh a Iarscríbhinn a mhodhnú nó a cheartú an t-ábhar a tharchur chuig an nós imeachta um réiteach díospóidí faoin gCuid seo den Chomhaontú seo. Ní bheidh éifeacht leis an modhnú nó leis an gceartú atá beartaithe ach amháin i gcás ina mbeidh an dá Pháirtí tar éis comhaontú ina leith nó ar bhonn cinnidh chríochnaithigh de bhun an nós imeachta dá bhforáiltear i gCaibidil 38.

9. Más rud é nach dtagtar ar chomhaontú sa nós imeachta comhairliúcháin faoi mhír 8 den Airteagal seo, ní dhíolmhaítear na Páirtithe ón oibleagáid comhairliúcháin a dhéanamh faoi Chaibidil 38.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.21

An Fochoiste um Sholáthar Poiblí

Arna iarraidh sin do Pháirtí, tiocfaidh an Fochoiste um Sholáthar Poiblí (‘an Fochoiste’) arna bhunú de bhun Airteagal 8.8(1) le chéile chun aghaidh a thabhairt ar ábhair a bhaineann le cur chun feidhme agus oibriú na Caibidle seo, lena n-áirítear an méid seo a leanas:

(a) saincheisteanna maidir le soláthar poiblí arna dtarchur chuige ag Páirtí;

(b) faireachán a dhéanamh ar na gníomhaíochtaí comhair a dhéanann na Páirtithe dá bhforáiltear in Airteagal 28.23;

(c) rannpháirtíocht fiontar beag agus meánmhéide i soláthar faoi chumhdach dá bhforáiltear in Airteagal 28.22 a éascú; agus

(d) plé ar stádas chur chun feidhme an phointe rochtana aonair faoi Airteagal 28.6(7).

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.22

Rannpháirtíocht fiontar beag agus meánmhéide a éascú

1. Aithníonn na Páirtithe an rannchuidiú tábhachtach is féidir le fiontair bheaga agus mheánmhéide (dá ngairtear ‘FBManna’ anseo feasta) a dhéanamh le fás eacnamaíoch agus le fostaíocht, agus aithníonn siad a thábhachtaí atá sé rannpháirtíocht FBManna i soláthar poiblí a éascú.

2. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le ríomhsholáthar chun rannpháirtíocht FBManna i nósanna imeachta soláthair a éascú trí thrédhearcacht a áirithiú.

3. Ina theannta sin aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá comhaontais ghnó idir soláthróirí gach Páirtí, agus go háirithe idir FBManna, lena n-áirítear rannpháirtíocht chomhpháirteach i nósanna imeachta tairisceana.

4. Féadfaidh na Páirtithe an méid seo a leanas a dhéanamh:

(a) faisnéis a sholáthar a bhaineann lena mbearta a úsáidtear chun rannpháirtíocht FBManna i soláthar poiblí a rannchuidiú, a chur chun cinn, a spreagadh nó a éascú;

(b) comhoibriú chun sásraí a fhorbairt chun faisnéis a sholáthar do FBManna maidir leis na modhanna chun páirt a ghlacadh i soláthar faoi chumhdach faoin gCaibidil seo.

PUBLIC

5. Chun rannpháirtíocht FBManna i soláthar faoi chumhdach a éascú, déanfaidh gach Páirtí, a mhéid is féidir:

(a) sainmhíniú ar FBManna a sholáthar i dtairseach leictreonach;

(b) féachaint le gach doiciméad tairisceana a chur ar fáil saor in aisce;

(c) aon bheart eile a dhéanamh atá ceaptha rannpháirtíocht FBManna i soláthar poiblí a chumhdaítear leis an gCaibidil seo a éascú, ar choinníoll nach ndéantar idirdhealú leis na bearta sin i gcoinne fhiontair an Pháirtí eile.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.23

Comhar

1. Déanfaidh na Páirtithe a ndícheall chun gníomhaíochtaí comhair a fhorbairt d'fhonn tuiscint níos fearr a fháil ar a gcórais soláthair poiblí faoi seach, chomh maith le rochtain níos fearr ar a margaí faoi seach, in ábhair amhail:

(a) taithí agus faisnéis a mhalartú, amhail creataí rialála, dea-chleachtais agus staidreamh;

(b) rannpháirtíocht soláthróirí i soláthar faoi chumhdach a éascú, go háirithe maidir le FBManna;

(c) úsáid modhanna leictreonacha i gcórais soláthair phoiblí a fhorbairt agus a leathnú;

(d) cumas a fhorbairt trí fhoghlaim fhrithpháirteach a chothú idir oifigigh rialtais agus baill foirne eintiteas soláthair d'fhonn forálacha na Caibidle seo a chomhlíonadh.

2. Cuirfidh na Páirtithe an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 28.21 ar an eolas faoi aon cheann de ghníomhaíocht den sórt sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 28.24

Caibidlíocht bhreise

Déanfaidh an Fochoiste um Sholáthar Poiblí dá dtagraítear in Airteagal 28.21 athbhreithniú ar fheidhmiú na Caibidle seo agus, tráth nach déanaí ná 4 bliana tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, féadfaidh sé a mholadh go molann an Comhchoiste go dtionólann na Páirtithe tuilleadh caibidlíochta d'fhonn oscailt bhreise rochtana ar an margadh a bhaint amach.

CAIBIDIL 29

FIONTAIR FAOI ÚINÉIREACHT STÁIT, FIONTAIR DÁR DEONAÍODH CEARTA NÓ PRIBHLÉIDÍ SPEISIALTA AGUS MONAPLACHTAÍ AINMNITHE

PUBLIC

AIRTEAGAL 29.1

Raon feidhme

1. Dearbhaíonn na Páirtithe a gcearta agus a n-oibleagáidí faoi mhíreanna 1 go mír 3 d'Airteagal XVII de GATT 1994, faoin doiciméad dar teideal Tuiscint ar Léiriú Airteagal XVII de GATT 1994 agus faoi mhíreanna 1, 2 agus 5 d'Airteagal VIII de GATS.

2. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le fiontair faoi úinéireacht stáit, fiontar ar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta dó agus monaplacht ainmnithe a ghabhann do ghníomhaíochtaí tráchtála. Má bhíonn eintiteas i mbun gníomhaíochtaí tráchtála agus neamhthráchtála araon[1], ní chumhdaítear ach na gníomhaíochtaí tráchtála leis an gCaibidil seo.

3. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le fiontair faoi úinéireacht stáit, fiontair dár deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta nó monaplachtaí ainmnithe ar na leibhéil rialtais uile.

[1] D'fhéadfaí a áireamh le gníomhaíochtaí neamhthráchtála sainordú seirbhíse poiblí dlisteanach a dhéanamh nó aon ghníomhaíocht a bhfuil gaol díreach aici le cosaint náisiúnta nó slándáil phoiblí a sholáthar.

4. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le soláthar earra nó seirbhíse ag Páirtí, ar earra nó seirbhís é a cheannaítear chun críocha rialtais agus ní d'fhonn athdhíol a dhéanamh ar bhonn tráchtála ná i ndáil le hearra nó seirbhís a sholáthar le haghaidh díol ar bhonn tráchtála, cé acu is 'soláthar cumhdaithe' é an soláthar sin nó nach ea mar a shainmhínítear in Airteagal 28.2.

5. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le haon seirbhís arna soláthar i bhfeidhmiú údaráis rialtais.

6. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le fiontar faoi úinéireacht stáit, fiontar dár deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta agus monaplachtaí ainmnithe i gcásanna más amhlaidh, in aon cheann de na 3 bliana fhioscacha as a chéile roimhe sin, gur lú ná 100 milliún de Chearta Tarraingthe Speisialta (SDRanna) an t- ioncam bliantúil a díorthaíodh ó ghníomhaíochtaí tráchtála an eintitis[1].

7. Níl feidhm ag Airteagal 29.4 maidir le hearnálacha seirbhísí nach dtagann faoi raon feidhme an Chomhaontaithe seo.

8. Níl feidhm ag Airteagal 29.4 a mhéid a dhéanann fiontar faoi úinéireacht stáit, fiontar ar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta dó nó monaplacht ainmnithe de chuid Páirtí earraí nó seirbhísí a cheannach agus a dhíol de bhun:

(a) aon bheart neamh- chomhréireach atá ann cheana, a dhéanfaidh an Páirtí a choinneáil ar bun, leanúint de, a athnuachan nó a leasú i gcomhréir le hAirteagal 17.14, Airteagal 18.8 nó Airteagal 25.10 mar a leagtar amach ina Sceideal in Iarscríbhinn 17- A; nó

[1] Le linn na gcéad 5 bliana ó theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, beidh an tairseach faoi bhun 200 milliún SDR.

(b) aon bheart neamh- chomhréireach, ar beart é a ghlacfaidh nó a choinneoidh an Páirtí ar bun, i dtaca le hearnálacha, fo- earnálacha, nó gníomhaíochtaí i gcomhréir le hAirteagal 17.14, Airteagal 18.8 nó Airteagal 25.10 mar a leagtar amach ina Sceideal in Iarscríbhinn 17- B.

PUBLIC

AIRTEAGAL 29.2

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinn 29:

(a) ciallaíonn 'gníomhaíochtaí tráchtála' gníomhaíochtaí a ghabhann fiontar de láimh, arb é an toradh deiridh orthu earra a tháirgeadh nó seirbhís a sholáthar a bheidh le díol sa mhargadh ábhartha i gcainníochtaí agus de réir praghsanna a chinnfidh an fiontar, agus a ngabhtar de láimh iad chun brabús[1]a dhéanamh;

(b) ciallaíonn 'breithnithe tráchtála' breithnithe maidir le praghas, cáilíocht, infhaighteacht, indíoltacht, iompar agus téarmaí agus coinníollacha eile ceannaigh nó díola, nó maidir le tosca eile a chuirfí san áireamh de ghnáth i gcinntí tráchtála de chuid fiontar atá faoi úinéireacht phríobháideach agus a oibríonn de réir phrionsabail an gheilleagair mhargaidh sa ghnó nó sa tionscal ábhartha;

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, eisiatar le 'gníomhaíochtaí tráchtála' gníomhaíochtaí a ghabhann fiontar de láimh, a fheidhmíonn ar bhonn neamhbhrabúis; nó a fheidhmíonn ar bhonn gnóthú costas.

(c) ciallaíonn ‘ainmniú’ monaplacht a bhunú nó a údarú, nó raon feidhme monaplachta a leathnú chun earra nó seirbhís bhreise a chumhdach;

(d) ciallaíonn ‘monaplacht ainmnithe’ eintiteas, lena n- áirítear grúpa eintiteas nó gníomhaireacht rialtais a ainmnítear i margadh ábhartha i gcríoch Páirtí mar sholáthróir nó ceannaitheoir aonair earra nó seirbhíse, ach ní áirítear leis sin eintiteas ar deonaíodh ceart eisiach maoine intleachtúla dó mar gheall ar an deontas sin amháin;

(e) ciallaíonn ‘fiontar ar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta dó’[1] aon fhiontar, poiblí nó príobháideach, ar dheonaigh Páirtí, le dlí nó le fíoras, cearta nó pribhléidí speisialta dó; deonaíonn Páirtí cearta nó pribhléidí speisialta nuair a ainmníonn sé nó nuair a theorannaíonn sé go dhá cheann nó níos mó líon na bhfiontar atá údaraithe chun earra nó seirbhís a sholáthar, agus an rialachán earnálach sonrach faoinar deonaíodh an ceart nó an phribhléid á chur san áireamh, seachas de réir critéir oibiachtúla, comhréireacha agus neamh- idirdhealaitheacha, agus dá réir sin déantar difear suntasach do chumas aon fhiontair eile an t- earra nó an tseirbhís chéanna a sholáthar sa limistéar geografach céanna faoi choinníollacha atá thar a bheith coibhéiseach;

(f) ciallaíonn ‘seirbhís arna soláthar i bhfeidhmiú údaráis rialtais’ seirbhís arna soláthar i bhfeidhmiú údaráis rialtais mar a shainmhínítear i mír 3(c) d’Airteagal I GATS, lena n- áirítear mar a shainmhínítear san Iarscríbhinn maidir le Seirbhísí Airgeadais a ghabhann le GATS, más infheidhme; agus

(g) ciallaíonn ‘fiontar faoi úinéireacht stáit’ fiontar atá faoi úinéireacht nó faoi rialú ag Páirtí[2].

---

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní pribhléid eisiach nó speisialta inti féin ná aisti féin é ceadúnas a dheonú do líon teoranta fiontar agus acmhainn thearc á leithdháileadh i gcomhréir le critéir atá oibiachtúil, comhréireach agus neamh- idirdhealaitheach.

[2] Chun úinéireacht nó rialú a bhunú, cuirfear na gnéithe ábhartha dlíthiúla agus fíorasacha uile san áireamh ar bhonn cás ar chás.

AIRTEAGAL 29.3

Forálacha ginearálta

Gan dochar do chearta agus oibleagáidí Páirtí faoin gCaibidil seo, ní choisctear le haon ní sa Chaibidil seo ar Pháirtí fiontair faoi úinéireacht stáit a bhunú ná a choinneáil ar bun, monaplachtaí a ainmniú ná a choinneáil ar bun nó cearta nó pribhléidí speisialta a dheonú d'fhiontair.

PUBLIC

AIRTEAGAL 29.4

Cóir neamh- idirdhealaitheach agus breithnithe tráchtála

1. Áiritheoidh Páirtí go ndéanfaidh gach ceann dá fhiontair faoi úinéireacht stáit, dá fhiontair dár deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta agus dá mhonaplacht ainmnithe an méid seo a leanas agus é ag gabhail do ghníomhaíochtaí tráchtála:

(a) go ngníomhóidh siad i gcomhréir le breithnithe tráchtála le linn dó earra nó seirbhís a cheannach nó a dhíol, seachas chun aon téarmaí sainordaithe seirbhíse poiblí, nach bhfuil ar neamhréir le pointí (b) nó (c) den mhír seo, a chomhlíonadh;

(b) agus earra nó seirbhís á ceannach aige:

(i) cóir nach lú fabhar a thabhairt d'earra nó do sheirbhís a sholáthraíonn fiontar de chuid an Pháirtí eile ná mar a thugann sé d'earra dá shamhail nó do sheirbhís dá shamhail a sholáthraíonn fiontair de chuid an Pháirtí lena mbaineann; agus

(ii) tugann sé cóir d'earra nó do sheirbhís arna sholáthar nó arna soláthar ag fiontar ar infheistíocht faoi chumhdach é, mar a shainmhínítear i bhfomhír (d) d'Airteagal 17.2(1) i gcríoch an Pháirtí, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé d'earra dá shamhail nó do sheirbhís dá samhail arna sholáthar nó arna soláthar ag fiontair sa mhargadh ábhartha i gcríoch an Pháirtí ar infheistíochtaí de chuid infheisteoirí an Pháirtí sin iad; agus

(c) agus earra nó seirbhís á díol aige:

(i) cóir nach lú fabhar a thabhairt d'fhiontar de chuid an Pháirtí eile ná mar a thugann sé d'fhiontair de chuid an Pháirtí lena mbaineann; agus

(ii) tugann sé cóir d'fhiontar ar infheistíocht faoi chumhdach é, mar a shainmhínítear i bhfomhír (d) d'Airteagal 17.2(1) i gcríoch an Pháirtí sin, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé d'fhiontair sa mhargadh ábhartha i gcríoch an Pháirtí sin ar infheistíochtaí de chuid infheisteoirí an Pháirtí sin iad.

PUBLIC

2. Le mír 1 ní choisctear ar fhiontair faoi úinéireacht stáit, fiontair dár deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta ná monaplachtaí ainmnithe an méid seo a leanas a dhéanamh:

(a) earraí nó seirbhísí a cheannach nó a sholáthar de réir téarmaí nó coinníollacha éagsúla, lena n- áirítear téarmaí nó coinníollacha a bhaineann le praghas, ar choinníoll go mbunaítear na téarmaí nó na coinníollacha éagsúla sin i gcomhréir le breithnithe tráchtála; nó

(b) diúltú earraí nó seirbhísí a cheannach nó a sholáthar, ar choinníoll go mbeidh an diúltú sin i gcomhréir le breithnithe tráchtála.

PUBLIC

AIRTEAGAL 29.5

Creat rialála

1. Bainfidh na Páirtithe an leas is fearr is féidir as caighdeáin idirnáisiúnta, de réir mar is infheidhme, lena n- áirítear Treoirlínte ECFE maidir le Rialachas Corparáideach Fiontar faoi Úinéireacht Stáit, de réir mar is iomchuí.

2. Áiritheoidh gach Páirtí gur fíor an méid seo a leanas maidir le haon chomhlacht rialála nó aon chomhlacht eile a fheidhmíonn feidhm rialála a bhunaíonn sé nó a choinníonn sé ar bun:

(a) beidh sé neamhspleách ar aon cheann de na fiontair a rialálann sé agus ní bheidh sé cuntasach dóibh, chun éifeachtacht na feidhme rialála a áirithiú; agus

(b) gníomhóidh sé go neamhchlaonta[1] in imthosca comhchosúla i leith na bhfiontar uile a rialaíonn sé, lena n- áirítear fiontair faoi úinéireacht stáit, fiontair dár deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta agus monaplachtaí ainmnithe[2].

3. Cuirfidh gach Páirtí a dhlíthe agus a rialacháin i bhfeidhm maidir le fiontair faoi úinéireacht stáit, fiontair ar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta dóibh agus monaplachtaí ainmnithe ar bhealach comhsheasmhach neamh-idirdhealaitheach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 29.6

Trédhearcacht

1. Páirtí (‘an Páirtí iarrthach’) a bhfuil cúis aige lena chreidiúint go bhfuil difear díobhálach á dhéanamh dá leasanna faoin gCaibidil seo de dheasca na ngníomhaíochtaí tráchtála de chuid fiontair faoi úinéireacht stáit, fiontar ar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta dó nó monaplacht ainmnithe de chuid an Pháirtí eile, féadfaidh sé a iarraidh ar an bPáirtí eile sin (‘an Páirtí iarrtha’) faisnéis a sholáthar i scríbhinn faoi ghníomhaíochtaí tráchtála an eintitis sin a bhaineann le cur chun feidhme na Caibidle seo.

2. Áiritheoidh an Páirtí iarrthach, in iarraidh de bhun mhír 1, míniú ar an gcúis atá ag an bPáirtí sin lena chreidiúint go bhféadfadh gníomhaíochtaí an eintitis difear a dhéanamh do leasanna an Pháirtí sin faoin gCaibidil seo agus sonróidh sé an chuid den fhaisnéis a liostaítear i mír 3 atá á hiarraidh aige.

---

1 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, maidir leis an neamhchlaontacht lena bhfeidhmíonn an comhlacht rialála a fheidhmeanna rialála, tá measúnú le déanamh air faoi threoir patrún nó cleachtas ginearálta de chuid an chomhlachta rialála sin.

2 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, le haghaidh na n- earnálacha sin inar chomhaontaigh na Páirtithe le hoibleagáidí sonracha a bhaineann leis an gcomhlacht rialála i gCaibidlí eile den Chomhaontú seo, beidh forlámhas ag na forálacha ábhartha sna Caibidlí eile sin.

3. Soláthróidh an Páirtí iarrtha an fhaisnéis seo a leanas, i gcomhréir le míreanna 1 agus 2:

(a) úinéireacht agus struchtúr vótála an eintitis, lena léirítear céatadán na scaireanna atá faoi úinéireacht charnach an Pháirtí is freagróir, a fhiontair faoi úinéireacht stáit, a fhiontar dár deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta nó a mhonaplachtaí ainmnithe, agus céatadán na gceart vótála atá ina seilbh go carnach, san eintiteas;

(b) tuairisc ar aon scair speisialta nó ceart vótála speisialta nó ceart eile a shealbhaíonn an Páirtí, a fhiontair faoi úinéireacht stáit, a fhiontair dár deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta nó a mhonaplachtaí ainmnithe, má tá na cearta sin éagsúil leo sin a ghabhann le scaireanna coiteanna ginearálta an eintitis;

(c) struchtúr eagraíochtúil an eintitis agus comhdhéanamh a bhoird stiúrthóirí nó comhlachta choibhéisigh;

(d) tuairisc ar cé acu de na ranna rialtais nó na comhlachtaí poiblí a rialaíonn an t- eintiteas nó a dhéanann faireachán air, tuairisc ar na ceanglais tuairiscithe a fhorchuireann na ranna rialtais nó na comhlachtaí poiblí sin air, agus cearta agus cleachtais na ranna rialtais sin nó aon chomhlachta phoiblí maidir le feidhmeannaigh shinsearacha agus comhaltaí dá mbord stiúrthóirí nó d'aon chomhlacht bainistíochta coibhéiseach a cheapadh, a bhriseadh as a phost nó luach saothair a thabhairt dóibh;

PUBLIC

(e) ioncam bliantúil an eintitis agus sócmhainní iomlána i gcaitheamh na tréimhse 3 bliana is déanaí a bhfuil faisnéis ar fáil fúithi;

(f) aon saoirseachtaí, díolúintí agus bearta gaolmhara as a dtairbhíonn an t-eintiteas faoi dhlíthe agus rialacháin an Pháirtí is faighteoir iarrata; agus

(g) aon fhaisnéis bhreise maidir leis an eintiteas atá ar fáil go poiblí, lena n-áirítear tuarascálacha airgeadais bliantúla agus iniúchtaí tríú páirtithe.

4. Le míreanna 1, 2 agus 3 ní chuirtear de cheangal ar aon Pháirtí faisnéis rúnda a nochtadh, a mbeadh a nochtadh ar neamhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, lena gcuirfí bac ar fhorfheidhmiú an dlí, nó a bheadh contrártha ar shlí eile do leas an phobail, nó a chuirfeadh i gcion leasanna tráchtála dlisteanacha fiontar áirithe.

5. Mura mbeidh an fhaisnéis a iarradh ar fáil don Pháirtí iarrtha, soláthróidh an Páirtí sin na cúiseanna atá leis sin i scríbhinn don Pháirtí iarrthach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 29.7

Iarscríbhinn a bhaineann go sonrach le Páirtí faoi leith

1. Níl feidhm ag Airteagal 29.4 maidir le gníomhaíochtaí neamh- chomhréireacha fiontar faoi úinéireacht stáit nó monaplachtaí ainmnithe a liostaíonn Páirtí ina sceideal in Iarscríbhinn 29 i gcomhréir le téarmaí sceideal an Pháirtí.

2. Arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, feadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh a ghlacadh Iarscríbhinn 29 a leasú de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 8.5(1) agus in aon chás breithneoidh sé ar leasuithe a dhéanamh ar Iarscríbhinn 29 laistigh de 5 bliana tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

CAIBIDIL 30

BEARTAS IOMAÍOCHTA

AIRTEAGAL 30.1

Prionsabail

Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá iomaíocht shaor gan saobhadh i dtrádáil agus infheistíocht. Admhaíonn na Páirtithe go bhféadfadh cleachtais fhrithiomaíocha saobhadh a dhéanamh ar fheidhmiú cuí margaí agus an bonn a bhaint de shochair an léirscaoilte trádála.

AIRTEAGAL 30.2

Creat rialála

1. Déanfaidh gach Páirtí dlí na hiomaíochta a choinneáil ar bun nó a ghlacadh ag a bhfuil feidhm maidir leis na hearnálacha uile den gheilleagar[1] agus lena ndírítear, ar bhealach éifeachtach, ar na cleachtais seo a leanas:

(a) comhaontuithe idir fiontair, cinntí ó chomhlachais fiontar agus cleachtais chomhbheartaithe arb é is cuspóir nó is éifeacht dóibh an iomaíocht a chosc, a shrianadh nó a shaobhadh;

(b) mí-úsáid ceannasachta ag fiontar amháin nó níos mó; agus

(c) cumaisc idir fiontair lena gcuirtear bac suntasach ar an iomaíocht éifeachtach, go háirithe de dheasca ceannasacht a chruthú nó a neartú.

2. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh gach fiontar, idir phríobháideach agus phoiblí, faoi réir dhlí na hiomaíochta dá dtagraítear i mír 1.

3. Níor cheart, le cur i bhfeidhm dhlí na hiomaíochta de chuid gach Páirtí bac a chur ar fheidhmíocht, sa dlí ná i bhfíoras, aon chúraim shonraigh leasa phoiblí arna sannadh do na fiontair lena mbaineann. Díolúintí ó dhlí iomaíochta Páirtí, ba cheart iad a bheith teoranta do chúramaí leasa phoiblí, teoranta don mhéid a bhfuil géarghá leis chun an cuspóir beartais phoiblí inmhianaithe a bhaint amach, agus trédhearcach.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá feidhm ag dlí na hiomaíochta san Aontas Eorpach maidir le hearnáil na talmhaíochta i gcomhréir le Rialachán [(AE) Uimh. 1308/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Nollaig 2013 lena mbunaítear comheagraíocht na margaí i dtáirgí talmhaíochta agus lena n- aisghairtear Rialacháin (CEE) Uimh. 922/72, (CEE) Uimh. 234/79, (CE) Uimh. 1037/2001, agus (CE) Uimh. 1234/2007 ón gComhairle (IO AE L 347, 20.12.2013, lch. 671).

AIRTEAGAL 30.3

Cur chun feidhme

1. Déanfaidh gach Páirtí údarás a choinneáil ar bun, ar údarás é a bheidh neamhspleách ó thaobh feidhme de agus a bheidh freagrach as cur i bhfeidhm iomlán agus forfheidhmiú éifeachtach dhlí na hiomaíochta dá dtagraítear in Airteagal 30.2. agus ag a mbeidh na cumhachtaí agus na hacmhainní is gá chuige sin.

2. Cuirfidh gach Páirtí a dhlí iomaíochta i bhfeidhm ar bhealach trédhearcach agus neamh- idirdhealaitheach, agus na prionsabail nós imeachta cothroime agus an ceart cosanta atá ag na fiontar lena mbaineann á n- urramú aige, gan beann ar náisiúntacht ná úinéireacht na bhfiontar.

AIRTEAGAL 30.4

Comhar

1. Admhaíonn na Páirtithe gur chun a leasa choitinn é an comhar a chur chun cinn maidir le hábhair a bhaineann lena mbeartas iomaíochta agus le forfheidhmiú an bheartais sin.

2. Chun an comhar a éascú, féadfaidh údaráis iomaíochta na bPáirtithe faisnéis a mhalartú, faoi réir na rialacha rúndachta dá bhforáiltear ina ndlíthe agus a rialacháin faoi seach.

3. Féachfaidh údaráis iomaíochta na bPáirtithe le comhordú a dhéanamh, a mhéid is féidir agus más iomchuí, ar a ngníomhaíochtaí forfheidhmiúcháin san iompraíocht nó sna cásanna atá mar an gcéanna nó gaolmhar.

PUBLIC

AIRTEAGAL 30.5

Comhairliúcháin

1. Chun comhthuiscint idir na Páirtithe a chothú, nó chun aghaidh a thabhairt ar ábhair shonracha maidir le léirmhíniú nó cur i bhfeidhm na Caibidle seo, arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, rachaidh na Páirtithe i mbun comhairliúcháin go pras maidir le haon ábhar a bhaineann le léirmhíniú nó cur i bhfeidhm na Caibidle seo[1]. An Páirtí a iarrann comhairliúcháin, léireoidh sé, más ábhartha, conas mar a dhéanann an t- ábhar difear don trádáil nó don infheistíocht idir na Páirtithe.

2. Chun na comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 1 a éascú, féachfaidh gach Páirtí le faisnéis neamhrúnda ábhartha a sholáthar don Pháirtí eile.

AIRTEAGAL 30.6

Gan réiteach díospóide a chur i bhfeidhm

Níl feidhm ag Caibidil 38 maidir leis an gCaibidil seo.

[1] Maidir leis an bPáirtí AE, is é an t- idirghabhálaí Ard- Stiúrthóireacht na hIomaíochta de chuid an Choimisiúin Eorpaigh.

CAIBIDIL 31

FÓIRDHEONTAIS

AIRTEAGAL 31.1

Prionsabail

Aithníonn na Páirtithe go bhféadfadh fóirdheontais a bheith deonaithe más ga iad chun cuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach. Admhaíonn na Páirtithe, áfach, go bhféadfadh fóirdheontais áirithe feidhmiú ceart na margaí a shaobhadh, agus an bonn a bhaint de shochair an léirscaoilte trádála agus na hiomaíochta. Dá bhrí sin, i bprionsabal, ní dheonóidh Páirtí fóirdheontais má dhéanann siad difear diúltach, nó más dócha go ndéanfaidís difear diúltach don trádáil nó don iomaíocht idir na Páirtithe.

AIRTEAGAL 31.2

Sainmhíniú agus raon feidhme

1. Chun críocha na Caibidle seo, ciallaíonn ‘fóirdheontas’ beart lena gcomhlíontar na coinníollacha a leagtar amach in Airteagal 1.1 de Chomhaontú SCM, gan beann ar cé acu an ndeonaítear é d’fhiontar a sholáthraíonn earraí nó d’fhiontar a sholáthraíonn seirbhísí[1].

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá an tAirteagal seo gan dochar do thoradh an idirphlé a bheidh in EDT nó i bhfóraim ilpháirtithe ghaolmhara sa todhchaí maidir leis an sainmhíniú ar fhóirdheontais le haghaidh seirbhísí.

PUBLIC

2. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le fóirdheontais atá sonrach i gcomhréir le hAirteagal 2 de Chomhaontú SCM.

3. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le fóirdheontais a dheonaítear d'aon fhiontar, lena n- áirítear fiontair phríobháideacha agus fiontair phoiblí.

4. Áiritheoidh gach Páirtí gur faoi réir na rialacha a leagtar amach sa Chaibidil seo a bheidh fóirdheontais a dheonaítear d'fhiontair a gcuirtear ar a n- iontaoibh seirbhísí a ngabhann leas eacnamaíoch ginearálta leo a oibriú, a mhéid nach gcuirtear bac le cur i bhfeidhm na rialacha sin ar fheidhmíocht, i ndlí ná i bhfíoras, na gcúraimí áirithe a shanntar do na fiontair sin. Cúraimí a shanntar, beidh siad trédhearcach agus ní bhainfidh aon teorannú le cur i bhfeidhm na rialacha a leagtar amach sa Chaibidil seo ná aon imeacht uaidh sin nach bhfuil gá leis chun na cúraimí sannta a bhaint amach.

5. Níl feidhm ag Airteagal 31.5 maidir le fóirdheontais a bhaineann le trádáil in earraí a chumhdaítear le hIarscríbhinn 1 a ghabhann leis an gComhaontú maidir le Talmhaíocht.

6. Níl feidhm ag Airteagal 31.5 ná Airteagal 31.6 maidir leis an earnáil closamhairc.

7. Níl feidhm ag Airteagail 31.5 ná 31.6 maidir le fóirdheontais a dheonaítear mar chúnamh do dhaoine dúchasacha agus dá gcuid pobal agus iad i mbun a bhforbartha eacnamaíche[1]. Fóirdheontais den sórt sin, beidh siad spriocdhírithe, comhréireach and trédhearcach.

8. Níl feidhm ag Airteagail 31.5 ná 31.6 maidir le fóirdheontais a dheonaítear chun an damáiste a tharla de dheasca tubaistí nádúrtha nó tarluithe eisceachtúla eile a leigheas.

[1] Chun críocha na míre seo, tabharfar le tuiscint gur mar a shainmhínítear faoi dhlí gach Páirtí iad daoine dúchasacha agus a gcuid pobal. Maidir leis an bPáirtí AE, cumhdaítear leis an dlí dá chuid dlí an Aontais Eorpaigh mar aon le dlí gach aon cheann de na Ballstáit dá chuid.

9. Níl feidhm ag Airteagal 31.5 maidir le fóirdheontais a dheonaítear ar bhonn sealadach chun freagairt d'éigeandáil eacnamaíoch[1]. Beidh na fóirdheontais den sórt sin comhréireach agus spriocdhírithe chun an éigeandáil eacnamaíoch sin a leigheas.

10. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh a ghlacadh lena leasófar an sainmhíniú ar 'fóirdheontais ' i mír 1 den Airteagal seo a mhéid a bhaineann sé le fiontair a sholáthraíonn seirbhísí, d'fhonn toradh an phlé a ionchorprú a bheidh in EDT nó i bhfóraim ilpháirtithe ghaolmhara sa todhchaí maidir leis an ábhar sin, de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 8.5(1).

PUBLIC

AIRTEAGAL 31.3

Gaolmhaireacht le Comhaontú EDT

Tá feidhm ag an gCaibidil seo gan dochar do chearta agus oibleagáidí Páirtí faoi Airteagal XV de GATS, faoi Airteagal XVI de GATT 1994, faoi Chomhaontú SCM agus faoin gComhaontú maidir le Talmhaíocht.

[1] Tabharfar le tuiscint gur teagmhas eacnamaíoch arb é is cúis le suaitheadh tromchúiseach i ngeilleagar Páirtí a bheidh i gceist le 'éigeandáil eacnamaíoch'. Maidir leis an bPáirtí AE, tabharfar le tuiscint gurb é geilleagar an Aontais Eorpaigh nó geilleagar ceann amháin nó níos mó de na Ballstáit dá chuid a bheidh i gceist le 'geilleagar Páirtí'.

AIRTEAGAL 31.4

Trédhearcacht

PUBLIC

1. Maidir le fóirdheontas a dheonaítear nó a choinnítear ar bun laistigh dá chríoch, cuirfidh gach Páirtí an fhaisnéis seo a leanas ar fáil:

(a) bunús dlí agus cuspóir an fhóirdheontais;

(b) foirm an fhóirdheontais;

(c) méid an fhóirdheontais nó an méid arna bhuiséadú don fhóirdheontas; agus

(d) más féidir, ainm fhaighteoir an fhóirdheontais.

2. Comhlíonfaidh Páirtí na ceanglais a leagtar amach i mír 1 den Airteagal seo trí bhíthin:

(a) fógra a chur isteach de bhun Airteagal 25 de Chomhaontú SCM, ar choinníoll go mbeidh an fhaisnéis uile dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo san fhógra agus go soláthrófar gach 2 bhliain ar a laghad í;

(b) fógra a chur isteach de bhun Airteagal 18 den Chomhaontú maidir le Talmhaíocht; nó

(c) foilsiú ag an bPáirtí nó thar a cheann, ar shuíomh gréasáin a bhfuil rochtain ag an bpobal air, faoin 31 Nollaig den bhliain féilire tar éis na bliana a ndearnadh an fóirdheontas a dheonú nó a choinneáil ar bun lena linn.

PUBLIC

AIRTEAGAL 31.5

Comhairliúcháin

1. Má mheasann Páirtí go bhfuil éifeacht dhiúltach ag fóirdheontas arna dheonú ag an bPáirtí eile ar a thrádáil nó ar iomaíocht, nó go bhféadfadh sé go mbeadh éifeacht dhiúltach aige orthu, féadfaidh an Páirtí sin ('an Páirtí iarrthach') a ábhar imní a chur in iúl don Pháirtí eile i scríbhinn ('an Páirtí is freagróir') agus comhairliúcháin ar an ábhar a iarraidh. Áireofar in iarraidh den sórt sin míniú ar an gcaoi a bhfuil éifeacht dhiúltach ag an bhfóirdheontas ar leasanna trádála an Pháirtí iarrthaigh nó ar iomaíocht nó ar an gcaoi a d'fhéadfadh sé éifeacht dhiúltach a bheith aige orthu.

2. Chun críocha mhír 1, féadfaidh an Páirtí iarrthach an fhaisnéis seo a leanas faoin bhfóirdheontas a iarraidh ar an bPáirtí is freagróir:

(a) bunús dlí agus cuspóir nó cuspóir beartais an fhóirdheontais;

(b) foirm an fhóirdheontais;

(c) dátaí agus fad an fhóirdheontais agus aon teorainn ama eile a ghabhann leis;

(d) ceanglais incháilitheachta an fhóirdheontais;

(e) an méid iomlán nó an méid bliantúil arna bhuiséadú le haghaidh an fhóirdheontais;

(f) más féidir, ainm fhaighteoir an fhóirdheontais; agus

(g) aon fhaisnéis eile lena gceadaítear measúnú a dhéanamh ar éifeachtaí díobhálacha an fhóirdheontais.

3. Soláthróidh an Páirtí is freagróir an fhaisnéis i scríbhinn arna hiarraidh de bhun mhír 2 tráth nach déanaí ná 60 lá tar éis dháta fháil na hiarrata.

4. I gcás nach soláthraíonn an Páirtí is freagróir, ina hiomláine nó ina cuid, an fhaisnéis a iarradh de bhun mhíreanna 2 agus 3, míneoidh an Páirtí is freagróir na fáthanna leis sin i scríbhinn.

5. Tar éis don Pháirtí iarrthach an fhaisnéis a iarradh a fháil, agus tar éis na gcomhairliúchán, más rud é go measann an Páirtí iarrthach go mbaineann éifeacht dhíobhálach mhór leis an bhfóirdheontas lena mbaineann dá leasanna trádála nó don iomaíocht, nó go bhféadfadh éifeacht mhór dhíobhálach a bheith ag baint leo, déanfaidh an Páirtí is freagróir a dhícheall an éifeacht sin a dhíothú nó a íoslaghdú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 31.6

Fóirdheontais faoi réir coinníollacha

1. Agus na fóirdheontais seo a leanas á ndeonú aige, cuirfidh gach Páirtí coinníollacha seo a leanas i bhfeidhm:

(a) maidir le fóirdheontais trína bhfuil rialtas freagrach, go díreach nó go hindíreach, as fiachais nó dliteanais fiontar áirithe a ráthú, nach mbeidh cumhdach na bhfiachas nó na ndliteanas gan teorainn a mhéid a bhaineann le méid na bhfiachas nó na ndliteanas sin nó nach mbeidh fad na tréimhse a mbeidh an rialtas freagrach lena linn gan teorainn; agus

(b) maidir le fóirdheontais a thugtar d'fhiontair dhócmhainneacha nó anásta amhail iasachtaí agus ráthaíochta, deontais airgid, insteallta caipitil, soláthar sócmhainní faoi bhun praghsanna margaidh agus díolúintí ó cháin ag a bhfuil tréimhse ama níos faide ná 1 bhliain, go mbeidh plean athstruchtúrúcháin inchreidte ullmhaithe atá bunaithe ar thoimhdí réadúla d'fhonn a áirithiú go mbeidh na fiontair anásta nó dhócmhainneacha inmharthana go fadtéarmach an athuair, laistigh de thréimhse ama réasúnach agus an fiontar, cé is moite d'fhiontair bheaga agus mheánmhéide, ag rannchuidiú é féin le costais an athstruchtúrúcháin.

2. Níl feidhm ag fomhír (b) de mhír 1 maidir le fóirdheontais a dheonaítear d'fhiontair mar thacaíocht shealadach leachtachta i bhfoirm ráthaíochtaí i leith iasachtaí nó iasachtaí atá teoranta don mhéid is gá ar mhaithe leis an gcuideachta anásta a choinneáil i gceann gnó agus leis sin amháin agus ar feadh an ama is gá chun plean athstruchtúrúcháin nó leachtaithe a ghlacadh.

3. Níl feidhm ag an Airteagal seo ach amháin maidir le fóirdheontais a mbíonn éifeacht dhiúltach acu ar thrádáil agus iomaíochas an Pháirtí eile nó ar dócha go mbeidh an éifeacht sin acu.

4. Níl feidhm ag an Airteagal seo maidir le fóirdheontais:

(a) a ndeonaítear iad chun imeacht ordúil cuideachta ó mhargadh a áirithiú; nó

(b) a bhfuil a méideanna carnacha nó a mbuiséid charnacha níos lú ná SDR 170 000 in aghaidh an fhiontair i gcaitheamh tréimhse 3 bliana as a chéile.

PUBLIC

AIRTEAGAL 31.7

Úsáid fóirdheontas

Áiritheoidh gach Páirtí nach n- úsáidfidh fiontair fóirdheontais ach le haghaidh an chuspóra beartais arna shainmhíniú go follasach agus ar lena aghaidh a deonaíodh na fóirdheontais sin[1].

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, nuair atá na creataí reachtacha iomchuí agus na nósanna imeachta riaracháin curtha ar bun ag Páirtí chuige sin, meastar go gcomhlíontar an oibleagáid.

AIRTEAGAL 31.8

Gan réiteach díospóide a chur i bhfeidhm

Níl feidhm ag Caibidil 38 maidir le hAirteagal 31.5(5).

PUBLIC

AIRTEAGAL 31.9

Rúndacht

1. Nuair a bheidh faisnéis á malartú faoin gCaibidil seo acu, cuirfidh na Páirtithe san áireamh na teorainneacha a fhorchuirtear lena ndlíthe faoi seach a bhaineann le rúndacht ghairmiúil agus rúndacht ghnó agus áiritheoidh siad go gcosnófar rúin ghnó agus faisnéis rúnda eile.

2. Más rud é go gcuireann Páirtí faisnéis in iúl faoin gCaibidil seo, coinneoidh an Páirtí is faighteoir rúndacht na faisnéise sin ar bun.

CAIBIDIL 32

MAOIN INTLEACHTÚIL

PUBLIC

ROINN A

FORÁLACHA GINEARÁLTA

AIRTEAGAL 32.1

Cuspóirí

1. Is iad cuspóirí na Caibidle seo:

(a) táirgeadh agus tráchtálú earraí agus seirbhísí nuálacha cruthaitheacha i measc na bPáirtithe a éascú, rud a chuirfidh le geilleagar níos inbhuanaithe agus níos cuimsithí do na Páirtithe;

(b) trádáil idir na Páirtithe a éascú agus a rialú, chomh maith le saobhadh agus bacainní ar thrádáil den sórt sin a laghdú; agus

(c) leibhéal leordhóthanach éifeachtach cosanta agus forfheidhmithe a bhaint amach i dtaobh cearta maoine intleachtúla.

2. Tá feidhm ag na cuspóirí a leagtar amach in Airteagal 7 de Chomhaontú TRIPS maidir leis an gCaibidil seo, *mutatis mutandis*.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.2

Raon feidhme

1. Comhlíonfaidh gach Páirtí a ghealltanais faoi na conarthaí idirnáisiúnta i réimse na maoine intleachtúla a bhfuil sé ina pháirtí iontu, lena n- áirítear Comhaontú TRIPS.

2. Leis an gCaibidil seo comhlánófar agus sonrófar tuilleadh cearta agus oibleagáidí gach Páirtí faoi Chomhaontú TRIPS agus faoi chonarthaí idirnáisiúnta eile i réimse na maoine intleachtúla.

3. Ní chuirtear bac le haon ní sa Chaibidil seo ar aon Pháirtí forálacha a dhlí a chur i bhfeidhm lena dtugtar isteach caighdeáin níos airde chun cearta maoine intleachtúla a chosaint agus a fhorfheidhmiú, ar choinníoll go mbeidh na forálacha sin comhoiriúnach leis an gCaibidil seo. Beidh gach Páirtí saor chun modh cur chun feidhme iomchuí na Caibidle seo a chinneadh laistigh dá chóras dlí agus dá chleachtas féin.

AIRTEAGAL 32.3

Prionsabail

1. Maidir leis an gCaibidil seo, tá feidhm ag na prionsabail a leagtar amach in Airteagal 8 de Chomhaontú TRIPS, *mutatis mutandis*.

2. Agus na cuspóirí beartais phoiblí is bun le córais intíre á gcur san áireamh, aithníonn na Páirtithe an gá atá ann na nithe seo a leanas a dhéanamh trína gcórais maoine intleachtúla faoi seach, agus prionsabail na trédhearcachta á urramú, agus leasanna páirtithe leasmhara ábhartha, lena n- áirítear sealbhóirí ceart, úsáideoirí agus an pobal i gcoitinne, á gcur san áireamh:

(a) an nuálaíocht agus an chruthaitheacht a chur chun cinn; agus

(b) an scaipeadh faisnéise, eolais, teicneolaíochta, cultúir agus ealaíon a éascú

AIRTEAGAL 32.4

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 32- A, 32- B agus 32- C:

(a) ciallaíonn ‘Coinbhinsiún Bheirn’ Coinbhinsiún Bheirn chun Saothair Litríochta agus Ealaíon a Chosaint, arna dhéanamh ag Beirn an 9 Meán Fómhair 1886, agus arna leasú an 28 Meán Fómhair 1979;

(b) ciallaíonn ‘maoin intleachtúil’ gach catagóir de chearta maoine intleachtúla a chumhdaítear le Foranna 1 go 7 de Roinn B den Chaibidil seo nó Ranna 1 go 7 de Chuid II de Chomhaontú TRIPS; áirítear le cosaint maoine intleachtúla cosaint in aghaidh iomaíocht éagórach de bhun Airteagal 10*bis* de Choinbhinsiún Pháras;

(c) ciallaíonn ‘Coinbhinsiún Pháras’ Coinbhinsiún Pháras chun Maoin Tionscail a Chosaint, an 20 Márta 1883, arna athbhreithniú go deireanach i Stócólm an 14 Iúil 1967 agus arna leasú an 28 Meán Fómhair 1979;

(d) ciallaíonn ‘Coinbhinsiún na Róimhe’ Coinbhinsiún Idirnáisiúnta um Chosaint Taibheoirí, Léiritheoirí Fónagram agus Eagraíochtaí Craolacháin, arna dhéanamh sa Róimh an 26 Deireadh Fómhair 1961 agus

(e) ciallaíonn ‘EDMI’ an Eagraíocht Dhomhanda um Maoin Intleachtúil;

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.5

Cóir náisiúnta

1. Maidir leis na catagóirí uile de chearta maoine intleachtúla a chumhdaítear leis an gCaibidil seo, déanfaidh gach Páirtí cóireáil nach lú fabhar a thabhairt do náisiúnaigh an Pháirtí eile ná mar a thugann sé dá náisiúnaigh féin maidir le cearta maoine intleachtúla a chosaint[1], faoi réir na n- eisceachtaí dá bhforáiltear cheana, faoi seach, i gCoinbhinsiún Pháras, i gCoinbhinsiún Bheirn, i gCoinbhinsiún na Róimhe nó sa Chonradh um Maoin Intleachtúil i leith Ciorcaid Chomhtháite arna dhéanamh in Washington an 26 Bealtaine 1989 agus Conradh EDMI um Thaibhithe agus Fónagraim ('WPPT') arna dhéanamh sa Ghinéiv an 20 Nollaig 1996. Maidir le taibheoirí, táirgeoirí fónagram agus eagraíochtaí craolacháin, níl feidhm ag an oibleagáid sin ach amháin i leith na gceart dá bhforáiltear faoin gCaibidil seo.

2. Féadfaidh Páirtí leas a bhaint as na heisceachtaí a cheadaítear faoi mhír 1 i ndáil lena nósanna imeachta breithiúnacha agus riaracháin, lena n-áirítear a cheangal ar náisiúnach de chuid an Pháirtí eile seoladh a ainmniú le haghaidh seirbheáil próisis ina chríoch, nó gníomhaire a cheapadh ina chríoch, ar choinníoll, maidir le maolú den sórt sin:

(a) gur gá é lena áirithiú go gcomhlíonfar dlíthe nó rialacháin an Pháirtí lena mbaineann nach bhfuil ar neamhréir leis an gCaibidil seo; agus

[1] Chun críocha na míre seo, áirítear le 'cosaint' ábhair a dhéanann difear d'infhaighteacht, éadáil, raon feidhme, cothabháil agus forfheidhmiú chearta maoine intleachtúla chomh maith le hábhair a dhéanann difear d'úsáid chearta maoine intleachtúla a dtugtar aghaidh orthu go sonrach sa Chaibidil seo. Thairis sin, chun críocha na míre seo, áirítear le 'cosaint' freisin bearta chun cosc a chur ar dhul timpeall ar bhearta teicneolaíochta éifeachtacha agus bearta a bhaineann le faisnéis bainistithe ceart.

(b) nach gcuirfear i bhfeidhm iad ar bhealach arb é a bheadh ann srian faoi cheilt ar thrádáil.

3. Níl feidhm ag mír 1 maidir le nósanna imeachta a chuirtear ar fáil i gcomhaontuithe iltaobhacha arna gcur i gcrích faoi choimirce EDMI maidir le cearta maoine intleachtúla a fháil nó a choinneáil.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.6

Maoin intleachtúil agus sláinte phoiblí

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann leis an Dearbhú maidir le Comhaontú TRIPS agus an tSláinte Phoiblí, arna ghlacadh in Doha an 14 Samhain 2001 ag Comhdháil Aireachta EDT ('Dearbhú Doha'). Agus na cearta agus na hoibleagáidí faoin gCaibidil seo á léirmhíniú agus á gcur chun feidhme, áiritheoidh na Páirtithe comhsheasmhacht le Dearbhú Doha.

2. Cuirfidh gach Páirtí Airteagal 31*bis* de Chomhaontú TRIPS chun feidhme, chomh maith leis an Iarscríbhinn agus an Fhoscríbhinn a ghabhann leis an Iarscríbhinn sin, a tháinig i bhfeidhm an 23 Eanáir 2017.

AIRTEAGAL 32.7

Ídiú

Ní chuirtear bac le haon ní sa Chuid seo den Chomhaontú seo ar Pháirtí ó thaobh a chinneadh cé acu atá nó nach bhfuil feidhm ag ídiú na gceart maoine intleachtúla faoina chóras dlí, agus cé na coinníollacha faoina bhfuil feidhm ag an ídiú sin.

PUBLIC

ROINN B

CAIGHDEÁIN MAIDIR LE CEARTA MAOINE INTLEACHTÚLA

FOROINN 1

CÓIPCHEART AGUS CEARTA GAOLMHARA

AIRTEAGAL 32.8

Comhaontuithe idirnáisiúnta

1. Dearbhaíonn gach Páirtí a ghealltanas i dtaobh na gCoinbhinsiún agus na gConarthaí seo a leanas agus comhlíonfaidh sé:

(a) Coinbhinsiún Bheirn;

(b) Coinbhinsiún na Róimhe;

(c) Conradh EDMI um Chóipcheart (‘WCT’) arna dhéanamh sa Ghinéiv an 20 Nollaig 1996;

(d) Conradh EDMI um Thaibhithe agus Fónagraim (WPPT); agus

(e) Conradh Marrakech maidir le Rochtain ar Shaothair Fhoilsithe a Éascú do Dhaoine Dalla, do Dhaoine Lagamhairc nó Dóibh Siúd atá faoi Mhíchumas Léitheoireachta Cló ar aon Bhealach Eile, arna dhéanamh in Marrakesh an 27 Meitheamh 2013.

2. Déanfaidh gach Páirtí iarracht réasúnach Conradh Bhéising maidir le Taibhithe Closamhairc, arna ghlacadh i mBéising an 24 Meitheamh 2012, a dhaingniú nó aontú dó.

AIRTEAGAL 32.9

Údair

Tabharfaidh gach Páirtí an ceart eisiach d’údair chun na nithe a leanas a údarú nó a thoirmeasc:

(a) atáirgeadh díreach nó neamhdhíreach, sealadach nó buan ar aon mhodh agus in aon fhoirm, i bpáirt nó ina iomláine, ar a gcuid oibre;

(b) aon chineál scaipeadh ar an bpobal tríd an leagan bunaidh dá gcuid saothar, nó cóipeanna de, a dhíol nó ar bhealach eile;

(c) aon chás ina gcuirtear a gcuid saothar in iúl don phobal trí shreang nó gan sreang, lena n-áirítear a gcuid saothar a chur ar fáil don phobal ar shlí a bhféadfaidh an pobal rochtain a fháil orthu ó áit agus ag am dá rogha féin; agus

(d) bunleaganacha nó cóipeanna dá gcuid ríomhchlár nó saothar cineamatagraif a ligean ar cíos ar bhonn tráchtála don phobal.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.10

Taibheoirí

Tabharfaidh gach Páirtí an ceart eisiach do thaibheoirí chun na nithe a leanas a údarú nó a thoirmeasc:

(a) fosú[1] a dtaibhithe;

(b) atáirgeadh díreach nó neamhdhíreach, sealadach nó buan ar aon mhodh agus in aon fhoirm, i bpáirt nó ina iomláine, ar fhosú a dtaibhithe;

(c) fosú a dtaibhithe a scaipeadh ar an bpobal, trína ndíol nó ar shlí eile;

[1] Ciallaíonn an téarma ‘fosú’ corprú fuaimeanna, nó corprú léirithe orthu, óna bhféadtar iad a bhrath, a atáirgeadh nó a chur in iúl trí ghaireas.

(d) fosú a dtaibhithe a scaipeadh ar an bpobal, trí shreang nó gan sreang, lena n-áirítear a gcuid saothar a chur ar fáil don phobal ar shlí a bhféadfaidh an pobal rochtain a fháil orthu ó áit agus ag am dá rogha féin; agus

(e) a dtaibhithe a chraoladh ar mhodh gan sreang leis an bpobal, ach amháin i gcás inar taibhiú craolta cheana an taibhiú nó ina ndéantar é ó fhosú;

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.11

Táirgeoirí fónagram

Tabharfaidh gach Páirtí an ceart eisiach do tháirgeoirí fónagram chun na nithe a leanas a údarú nó a thoirmeasc:

(a) atáirgeadh díreach nó neamhdhíreach, sealadach nó buan ar aon mhodh agus in aon fhoirm, i bpáirt nó ina iomláine, ar a gcuid fónagram;

(b) dáileadh a gcuid fónagram ar an bpobal, trína ndíol nó trí aistriú úinéireachta eile, lena n- áirítear cóipeanna díobh;

(c) a gcuid fónagram a scaipeadh ar an bpobal, trí shreang nó gan sreang, lena n-áirítear a gcuid saothar a chur ar fáil don phobal ar shlí a bhféadfaidh an pobal rochtain a fháil orthu ó áit agus ag am dá rogha féin; agus

(d) a gcuid fónagram a ligean ar cíos ar bhonn tráchtála don phobal.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.12

Eagraíochtaí craoltóireachta

Tabharfaidh gach Páirtí an ceart eisiach d'eagraíochtaí craoltóireachta na nithe a leanas a údarú nó a thoirmeasc:

(a) fosú a gcraoltaí arna dtarchur trí mhodh gan sreang;

(b) atáirgeadh díreach nó indíreach, sealadach nó buan ar aon mhodh agus in aon fhoirm, i bpáirt nó ina iomláine, ar fhosuithe a gcraoltaí arna dtarchur trí mhodh gan sreang; agus

(c) a gcraoltaí a athchraoladh trí mheán gan sreang, chomh maith lena gcraoltaí a chur in iúl don phobal[1] má dhéantar an chumarsáid sin in áiteanna a bhfuil rochtain ag an bpobal air ar tháille iontrála a íoc.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, níl aon ní sa mhír seo lena gcuirfear bac ar Pháirtí na coinníollacha a chinneadh faoinar féidir an ceart sin a fheidhmiú, i gcomhréir le hAirteagal 13(d) de Choinbhinsiún na Róimhe.

AIRTEAGAL 32.13

Fónagraim a foilsíodh ar chúiseanna tráchtála
a chraoladh agus a chur in iúl don phobal[1]

1. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le ceart chun a áirithiú go n-íocfaidh an t-úsáideoir luach saothair cothromasach aonair le taibhithe agus táirgeoirí fónagram, má úsáidtear fónagram a fhoilsítear chun críocha tráchtála, nó atáirgeadh ar fhónagram den sórt sin, le haghaidh craoladh nó cumarsáid leis an bpobal[2].

2. Áiritheoidh gach Páirtí go roinnfear an luach saothair cothromasach aonair dá dtagraítear i mír 1 idir na taibheoirí ábhartha agus na táirgeoirí fónagram. Féadfaidh gach Páirtí reachtaíocht a achtú a dhéanfaidh, in éagmais comhaontú idir taibheoirí agus táirgeoirí fónagraim, na téarmaí a shocrú ar dá réir a chomhroinnfidh taibheoirí agus táirgeoirí fónagraim an luach saothair cothromasach aonair.

PUBLIC

1 Féadfaidh gach Páirtí cearta níos fairsinge, i dtaca le fónagraim a foilsíodh ar chúiseanna tráchtála a chraoladh agus a chur in iúl don phobal, a dheonú do thaibheoirí agus do léiritheoirí fónagram.

2 Chun críocha an Airteagail seo, ní áirítear le ‘cumarsáid leis an bpobal’ fónagram a chur ar fáil don phobal, trí shreang nó gan sreang, ar bhealach trína bhféadfaidh an pobal rochtain a fháil ar an bhfónagram ó áit agus ag am dá rogha féin go haonarach.

AIRTEAGAL 32.14

Téarma cosanta

1. Mairfidh cearta údair i leith saothair ar feadh shaol an údair agus ar feadh tréimhse nach lú ná 70 bliain tar éis bhás an údair, gan beann ar an dáta a chuirtear an saothar ar fáil go dleathach don phobal[1].

2. I gcás saothar ag a bhfuil comhúdair, ríomhfar an téarma cosanta dá bhforáiltear i mír 1 ó bhás an údair mharthanaigh deiridh.

PUBLIC

[1] Má sholáthraíonn Páirtí téarma cosanta speisialta i gcásanna ina n- ainmnítear duine dlítheanach mar shealbhóir an chirt, mairfidh an téarma cosanta ar feadh tréimhse nach lú ná 70 bliain tar éis don saothar a bheith curtha ar fáil go dleathach don phobal.

3. I gcás saothair gan ainm nó a bhfuil ainm cleite leo, mairfidh an téarma cosanta nach lú ná 70 bliain tar éis an dáta ar a gcuirfear an saothar ar fáil go dlíthiúil don phobal. Mura bhfuil amhras ar bith ann, áfach, faoi chéannacht an údair a bhuí leis an ainm cleite a ghlac an t- údar, nó má nochtann an t- údar a chéannacht le linn na tréimhse dá dtagraítear sa mhír seo, is é an téarma cosanta a bheidh infheidhme an téarma cosanta dá bhforáiltear i mír 1.

4. Rachaidh an téarma cosanta do shaothair chineamatagraif nó chlosamhairc in éag ar dháta nach luaithe ná 70 bliain tar éis dháta bhás an údair deiridh a mhair. Is faoi dhlíthe agus rialacháin na bPáirtithe a chinnfear na daoine a bheidh le meas mar údair de shaothar cineamatagraif nó closamhairc.

5. Rachaidh cearta eagraíochtaí craoltóireachta in éag 50 bliain tar éis an dáta a chraoltar craolachán den chéad uair.

PUBLIC

6. Rachaidh cearta taibheoirí in éag ar dháta nach luaithe ná 50 bliain tar dháta fhosú an taibhithe; mar sin féin:

(a) má dhéantar fosú an taibhithe a fhoilsiú go dleathach nó, i gcás ina bhforálann Páirtí dó sin, a chur in iúl go dleathach don phobal laistigh den tréimhse 50 bliain dá dtagraítear sa mhír seo, déanfar an téarma cosanta a ríomh ón dáta a foilsíodh den chéad uair é nó, i gcás ina bhforálann Páirtí dó sin, ón dáta a cuireadh in iúl don phobal den chéad uair é; i gcás ina ndéanann Páirtí foráil don dá fhéidearthacht, déanfar an téarma cosanta a ríomh ó pé tarlúint is túisce; agus

(b) má dhéantar fosú an taibhithe i bhfónagram a fhoilsiú go dleathach nó, i gcás ina bhforálann Páirtí dó sin, a chur in iúl go dleathach don phobal laistigh den tréimhse 50 bliain dá dtagraítear sa mhír seo, rachaidh an téarma cosanta in éag ar dháta nach luaithe ná 70 bliain tar éis an dáta a foilsíodh an fosú den chéad uair nó, i gcás ina bhforálann Páirtí dó sin, ón dáta a cuireadh in iúl don phobal den chéad uair é; i gcás ina ndéanann Páirtí foráil don dá fhéidearthacht, déanfar an téarma cosanta a ríomh ón tarlúint is túisce.

PUBLIC

7. Rachaidh cearta táirgeoirí fónagram in éag ar dháta nach luaithe na 50 bliain tar éis don fhosú a bheith déanta. Má dhéantar an fónagram a fhoilsiú go dleathach, áfach, nó, i gcás ina bhforálann Páirtí dó sin, a chur in iúl go dleathach don phobal laistigh den tréimhse sin, rachaidh na cearta sin in éag ar dháta nach luaithe ná 70 bliain ó dháta an chéad fhoilsithe den sórt sin nó, i gcás ina bhforálann an Páirtí dó sin, ón dáta a cuireadh in iúl don phobal é. Féadfaidh na Páirtithe bearta éifeachtacha a ghlacadh nó a choinneáil ar bun lena áirithiú go ndéanfar an brabús a ghintear le linn 20 bliain cosanta tar éis 50 bliain a chomhroinnt go cothrom idir taibheoirí agus táirgeoirí fónagram.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.15

Ceart athdhíola

1. Déanfaidh gach Páirtí foráil, ar mhaithe le húdar bunsaothair ealaíne grafaice nó plaistí, maidir le ‘ceart athdhíola’, a bheidh le sainmhíniú mar cheart doshannta, nach féidir a tharscaoileadh, fiú roimh ré, maidir le ríchíos a fháil bunaithe ar an bpraghas díola a fhaightear, ar aon athdhíol ar an obair sin, tar éis an chéad uair a d’aistrigh an t- údar an saothar[1].

2. Beidh feidhm ag an gceart dá dtagraítear in mír 1 maidir leis na gníomhaíochtaí athdhíola ar fad lena bhfuil baint ag díoltóirí, ceannaithe nó idirghabhálaithe, gairmithe sa mhargadh ealaíne, ar nós seomraí díolachán, dánlanna agus, go ginearálta, aon déileálaí i saothair ealaíne.

---

[1] D’ainneoin an Airteagail seo, maidir leis an tSile d’fhéadfadh feidhm a bheith ag mír 1 d’Airteagal 36 de Dhlí Uimh. 17.366 an 28 Lúnasa 1970 i gcónaí, mar a leasaítear é le Dlí Uimh. 21.045 an 13 Deireadh Fómhair 2017 maidir le ríomh na ndleacht.

3. Féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh nach mbeidh feidhm ag an gceart athdhíola dá dtagraítear i mír 1 maidir le gníomhartha athdhíola ina bhfuair an díoltóir an saothar go díreach ón údar níos lú ná 3 bliana roimh an athdhíol sin agus nuair nach mó ná íosmhéid áirithe an praghas athdhíola.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.16

Bainistiú ar chearta comhchoiteann

1. Cuirfidh na Páirtithe chun cinn comhar idir a n-eagraíochtaí bainistíochta comhchoitinne faoi seach chun críche infhaighteacht saothar agus ábhair chosanta eile i gcríocha na bPáirtithe a chothú, agus aistriú ioncaim ó chearta idir na heagraíochtaí bainistíochta comhchoitinne faoi seach i dtaca le húsáid na saothar sin nó ábhair chosanta eile.

2. Cuirfidh na Páirtithe trédhearcacht eagraíochtaí bainistíochta comhchoitinne chun cinn, go háirithe i dtaca le cearta ioncaim a bhailíonn siad, asbhaintí a chuireann siad i bhfeidhm maidir le cearta ioncaim a bhailíonn siad, an úsáid a bhaintear as cearta ioncaim a bhailítear, an beartas leithdháilte agus a raon.

3. Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le heagraíochtaí bainistíochta comhchoitinne atá bunaithe ina chríoch agus a dhéanann ionadaíocht ar eagraíocht bainistíochta comhchoitinne eile atá bunaithe i gcríoch an Pháirtí eile trí bhíthin comhaontú ionadaíochta go ndéanfar na heagraíochtaí bainistíochta comhchoitinne sin a spreagadh chun na méideanna a íoc go cruinn, go tráthrialta agus go dícheallach leis an eagraíocht bainistíochta comhchoitinne a ndéantar ionadaíocht uirthi agus go ndéanfar iad a spreagadh chun faisnéis a sholáthar don eagraíocht bainistíochta comhchoitinne a ndéantar ionadaíocht uirthi chomh maith le faisnéis faoin méid ceart ioncaim a bhailítear thar a ceann agus faoi aon asbhaintí ón ioncam sin ó chearta.

AIRTEAGAL 32.17

Teorainneacha agus eisceachtaí

Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le teorainneacha nó eisceachtaí i dtaobh na gceart a leagtar amach in Airteagail 32.9 go 32.13 i gcásanna speisialta áirithe nach bhfuil i gcoimhlint le gnáth- shaothrú na hoibre nó ábhair eile agus nach ndéantar dochar go neamhréasúnach leo do leasanna dlisteanacha shealbhóirí an chirt.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.18

Bearta teicneolaíocha a chosaint

1. Cuirfidh gach Páirtí cosaint dlí leordhóthanach ar fáil in aghaidh dul timpeall ar aon bheart teicneolaíoch éifeachtach a dhéanann an duine lena mbaineann agus a fhios aige, nó forais réasúnacha aige a fhios a bheith aige, go bhfuil an duine ag gabháil don chuspóir sin.

2. Cuirfidh gach Páirtí cosaint dlí leordhóthanach ar fáil i gcoinne feistí, táirgí nó comhpháirteanna a mhonarú, a iompórtáil, a dháileadh, a dhíol, a fhógairt iad a bheith ar díol nó ar cíos, nó seilbh a fháil chun críocha tráchtála ar ghairis, táirgí nó comhpháirteanna, nó seirbhísí a sholáthar:

(a) a chuirtear chun cinn, a fhógraítear nó a mhargaítear chun dul timpeall ar aon bheart teicneolaíoch éifeachtach;

(b) nach bhfuil ach cuspóir teoranta nó úsáid theoranta acu atá suntasach ó thaobh na tráchtála de seachas dul timpeall ar bheart éifeachtach teicneolaíoch; nó

(c) a dheartar, a tháirgtear, a chuirtear in oiriúint nó a fheidhmítear go príomha chun dul timpeall ar aon bheart teicneolaíoch éifeachtach a chumasú nó a éascú.

3. Chun críocha na bhForanna seo, ciallaíonn 'beart teicneolaíochta', aon teicneolaíocht, aon ghaireas, nó aon chomhpháirt a cheaptar, arna oibriú sa ghnáthchúrsa, chun gníomhartha a chosc nó a shrianadh, i leith saothar nó ábhair eile[1], nach bhfuil údaraithe ag sealbhóir cirt aon chóipchirt nó aon chirt ghaolmhair, mar a fhoráiltear dó le dlí Páirtí. Measfar bearta teicneolaíocha a bheith 'éifeachtach' i gcás ina rialaíonn na sealbhóirí cirt úsáid saothair faoi chosaint nó úsáid ábhair eile trí rialú rochtana nó próiseas cosanta a chur i bhfeidhm, amhail criptiú, scrobhadh nó claochlú eile an tsaothair nó ábhair eile, nó meicníocht um rialú cóipeanna a bhaineann cuspóir na cosanta sin amach.

4. D'ainneoin na cosanta dlíthiúla dá bhforáiltear i mír 1 den Airteagal seo, in éagmais bearta deonacha arna ndéanamh ag na sealbhóirí cirt, féadfaidh gach Páirtí bearta iomchuí a dhéanamh, de réir mar is gá, lena áirithiú, maidir leis an gcosaint dhlíthiúil leordhóthanach ar dhul timpeall ar bhearta teicneolaíochta éifeachtacha dá bhforáiltear i gcomhréir leis an Airteagal seo, nach gcuirfidh sí cosc ar thairbhithe eisceachtaí nó teorainneacha dá ndéantar foráil i gcomhréir le hAirteagal 32.17 leas a bhaint as eisceachtaí nó teorainneacha den sórt sin.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, níl feidhm ag 'saothair nó ábhar eile' maidir le saothair nó ábhar eile a bhfuil an téarma cosanta ina leith tar éis dul in éag.

AIRTEAGAL 32.19

Oibleagáidí maidir le faisnéis faoi bhainistiú na gceart

1. Soláthróidh gach Páirtí cosaint dlí leordhóthanach in aghaidh aon duine a dhéanfaidh aon cheann de na gníomhartha seo a leanas go feasach, gan údarú, más eol do dhuine den sórt sin, nó má tá foras réasúnach aige chun a bheith ar an eolas go bhfuil sé, tríd an méid sin a dhéanamh, ag spreagadh, ag cumasú, ag éascú nó ag ceilt sárú ar aon chóipcheart nó cearta gaolmhara dá bhforáiltear i ndlíthe an Pháirtí sin:

(a) faisnéis bainistithe ceart leictreonach a bhaint de nó a choigeartú; agus

(b) saothair nó ábhar eile a chosnaítear faoin bhForoinn seo ar baineadh faisnéis bainistíochta ceart leictreonach díobh nó ar coigeartaíodh an fhaisnéis sin gan údarú, a dháileadh, nó a allmhairiú lena ndáileadh, a chraoladh, a chur in iúl nó a chur ar fáil don phobal.

2. Chun críoch an Airteagail seo, ciallaíonn ‘faisnéis bainistíochta ceart’ aon fhaisnéis a chuireann sealbhóirí cirt ar fáil, lena n-aithnítear an saothar nó ábhar eile dá dtagraítear san Airteagal seo, an t-údar nó aon sealbhóir cirt eile, nó faisnéis maidir le téarmaí agus coinníollacha úsáide an tsaothair nó an ábhair, agus aon uimhreacha nó cóid a léiríonn an fhaisnéis sin.

3. Tá feidhm ag mír 2 má bhíonn baint ag aon cheann de na míreanna faisnéise dá dtagraítear sa mhír sin le cóip de shaothar, nó ábhar eile dá dtagraítear san Airteagal seo nó má thagann sé chun cinn agus an saothar nó an t-ábhar sin á chur in iúl don phobal.

FOROINN 2

TRÁDMHARCANNA

AIRTEAGAL 32.20

Comhaontuithe idirnáisiúnta

PUBLIC

Déanfaidh gach Páirtí:

(a) an Prótacal a bhaineann le Comhaontú Mhaidrid maidir le Clárú Idirnáisiúnta Marcanna, arna ghlacadh i Maidrid an 27 Meitheamh 1989, arna leasú go deireanach an 12 Samhain 2007, a chomhlíonadh;

(b) an Conradh um Dhlí Trádmhairc, arna dhéanamh sa Ghinéiv an 27 Deireadh Fómhair 1994 agus Comhaontú Nice a Bhaineann le hAicmiú Idirnáisiúnta Earraí agus Seirbhísí chun Críocha an Chláraithe Marcanna, an 15 Meitheamh 1957, arna leasú an 28 Meán Fómhair 1979, a chomhlíonadh; agus

(c) gach iarracht réasúnach a dhéanamh aontú do Chonradh Singeapór ar Dhlí na dTrádmharcanna, arna dhéanamh i Singeapór an 27 Márta 2006.

AIRTEAGAL 32.21

Na cearta a thugtar le trádmharc

Déanfaidh gach Páirtí foráil don cheart eisiach a bheith ag úinéir trádmhairc chláraithe cosc a chur ar thríú páirtithe nach bhfuil toil an úinéara acu, úsáid a bhaint, le linn dóibh trádáil a dhéanamh, as comharthaí atá comhionann nó comhchosúil leo siúd a bhfuil an trádmharc cláraithe ina leith, i gcás inar dócha go mbeadh mearbhall ann de thoradh na húsáide sin. I gcás ina n- úsáidtear comhartha comhionann le haghaidh earraí nó seirbhísí comhionanna, déanfar talamh slán de gur dócha go mbeidh mearbhall ann.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.22

Nós imeachta clárúcháin

1 Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le córas chun trádmharcanna a chlárú ina ndéanfar gach cinneadh críochnaitheach diúltach a dhéanann an riarachán trádmhairc ábhartha, lena n- áirítear diúltú páirteach chun clárú a dhéanamh, a réasúnú go hiomchuí agus a chur in iúl i scríbhinn don pháirtí ábhartha.

2. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir leis an bhféidearthacht a bheith ag tríú páirtithe cur in aghaidh iarratais ar thrádmharc nó, i gcás inarb iomchuí faoin dlí dá chuid, in aghaidh clárúcháin trádmhairc. Beidh na himeachtaí freasúracha sin ina n-imeachtaí sáraíochta.

3. Cuirfidh gach Páirtí bunachar sonraí leictreonach ar fáil go poiblí ina bhfuil iarratais ar thrádmharc agus clárúcháin trádmhairc.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.23

Trádmharcanna aitheanta

Chun críocha éifeacht a thabhairt do chosaint trádmharcanna aitheanta, dá dtagraítear in Airteagal 6*bis* de Choinbhinsiún Pháras agus Airteagal 16(2) agus (3) de Chomhaontú TRIPS, dearbhaíonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann leis an Moladh Comhpháirteach maidir le Forálacha i ndáil le Cosaint Marcanna Aitheanta, a ghlac Comhthionól Aontas Pháras chun Maoin Tionscail a Chosaint agus Comhthionól Ginearálta EDMI ag an 34ú Sraith de Chruinnithe Chomhthionóil Bhallstáit EDMI ón 20 go dtí an 29 Meán Fómhair 1999.

AIRTEAGAL 32.24

Eisceachtaí ar na cearta a thugtar le trádmharc

1. Déanfaidh gach Páirtí:

(a) foráil maidir le húsáid chóir téarmaí tuairisciúla mar eisceacht theoranta ó na cearta a thugtar le trádmharcanna; agus

(b) foráil a dhéanamh maidir le heisceachtaí teoranta eile,

2. Tá feidhm ag mír 1 ar choinníoll go gcuirfear san áireamh sna heisceachtaí leasanna dlisteanacha úinéirí na dtrádmharcanna agus na dtríú páirtithe.

3. Ní bheidh an dílseánach i dteideal, mar gheall ar an trádmharc, cosc a chur ar thríú páirtí úsáid a bhaint as an méid seo a leanas i gcúrsa trádála:

(a) a ainm nó a sheoladh féin;

(b) tásca a bhaineann le cineál, cáilíocht, cainníocht, úsáid bheartaithe, luach, tionscnamh geografach, tráth táirgthe earraí nó soláthair seirbhíse, nó saintréithe eile earraí nó seirbhísí; nó

(c) an trádmharc, i gcás ina bhfuil gá le cuspóir beartaithe earra nó seirbhíse a chur in iúl, go háirithe mar ghabhálais nó páirteanna spártha,

4. Tá feidhm ag mír 3 i gcás ina bhfuil an úsáid a bhaineann an tríú páirtí as i gcomhréir le cleachtais mhacánta in ábhair thionsclaíocha nó thráchtála[1].

5. Féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh ionas nach dtabharfar teidlíocht don dílseánach, leis an trádmharc sin, toirmeasc a chur ar thríú páirtí ceart a bhí aige cheana a úsáid le linn trádála, ar ceart é nach bhfuil feidhm aige ach amháin i limistéar áirithe, má tá an ceart sin aitheanta i ndlí an Pháirtí sin agus laistigh de theorainneacha na críche ina n- aithnítear é.

[1] Mar mhalairt air sin, féadfaidh Páirtí úsáid den sórt sin a bhaint ach faoi réir í a dhéanamh sa chaoi nach gcuirfí an pobal amú mar gheall uirthi nó nach mbeadh sí ina cúis le mearbhall a chruthú i measc cuid ábhartha den phobal.

AIRTEAGAL 32.25

Forais le cúlghairm a dhéanamh

1. Déanfaidh gach Páirtí a fhoráil go ndlífear trádmharc a chúlghairm, más rud é, laistigh de thréimhse leanúnach 5 bliana, nár baineadh fíorúsáid as an trádmharc sa chríoch ábhartha i ndáil leis na hearraí nó na seirbhísí a bhfuil sé cláraithe ina leith, agus nach ann do chúiseanna cuí maidir le neamhúsáid. Féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh, áfach, ionas nach maífidh aon duine gur cheart cearta dílseánaigh i dtrádmharc a chúlghairm i gcás inar tosaíodh nó inar atosaíodh ar úsáid fhírinneach a bhaint as an trádmharc le linn na hidirlinne idir dul in éag na tréimhse 5 bliana agus comhdú an iarratais ar chúlghairm. Déanfar neamhaird, áfach, de thosú nó atosú úsáide laistigh de thréimhse trí mhí roimh chomhdú an iarratais nó na cúlghairme a thosaigh ar a luaithe ar dhul in éag na tréimhse leanúnaí cúig bliana neamhúsáide, i gcás nach dtarlaíonn na hullmhúcháin don tosú nó don atosú ach amháin tar éis don dílseánach teacht ar an eolas go bhféadfaí an t-iarratas nó an chúlghairm a chomhdú.

2. D'fhéadfadh sé go ndéanfaí trádmharc a chúlghairm freisin más rud é, tar éis an dáta a cláraíodh é, mar thoradh ar ghníomhartha nó neamhghníomhaíocht an dílseánaigh, gur éirigh an trádmharc ina ghnáthainm sa trádáil ar tháirge nó ar sheirbhís a bhfuil sé cláraithe ina leith[1].

[1] D'fhéadfadh sé go ndéanfaí trádmharc a chúlghairm freisin más rud é, tar éis an dáta a cláraíodh é, mar thoradh ar an úsáid a bhain dílseánach an trádmhairc as nó mar thoradh ar an úsáid a baineadh as le toiliú an dílseánaigh i ndáil leis na hearraí nó na seirbhísí a bhfuil sé cláraithe ina leith, go bhféadfadh sé go gcuirfí an pobal amú, go háirithe maidir le cineál, cáilíocht nó tionscnamh geografach na n- earraí nó na seirbhísí sin.

AIRTEAGAL 32.26

Iarratais de mheon mímhacánta

Féadfar trádmharc a dhearbhú a bheith neamhbhailí más de mheon mímhacánta a rinne an t- iarratasóir an t- iarratas ar an trádmharc a chlárú. Féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh freisin nach ndéanfar trádmharc den sórt sin a chlárú.

PUBLIC

FOROINN 3

DEARAÍ[1]

AIRTEAGAL 32.27

Comhaontuithe idirnáisiúnta

Déanfaidh gach Páirtí gach iarracht réasúnach chun aontú d'Ionstraim na Ginéive de Chomhaontú na Háige i dtaca le Clárú Idirnáisiúnta Dearaí Tionscail, arna dhéanamh sa Ghinéiv an 2 Iúil 1999.

1 Tagairtí do dhearaí sa Chaibidil seo, léifear iad mar thagairtí do dhearaí tionscail.

AIRTEAGAL 32.28

Cosaint dearaí cláraithe[1]

1. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le cosaint dearaí nua nó nuachumtha a cruthaíodh go neamhspleách[2]. Is le clárú a sholáthrófar an chosaint sin agus a bhronnfar ceart eisiach ar a sealbhóir i gcomhréir le forálacha an Airteagail seo.

2. Beidh an ceart ag sealbhóir dearaidh chláraithe cosc a chur ar thríú páirtithe, nach bhfuil toiliú an tsealbhóra ar a laghad acu, an táirge ar a bhfuil an dearadh atá faoi chosaint agus ina n- ionchorpraítear é a dhéanamh, a dhíol, a allmhairiú, a onnmhairiú, nó úsáid a bhaint as earraí ar a bhfuil an dearadh atá faoi chosaint agus ina n- ionchorpraítear é, i gcás ina ndéantar na gníomhartha sin chun críocha tráchtála, ina ndéantar dochar go mícheart do ghnáth- shaothrú an dearaidh mar gheall orthu, nó nach bhfuil siad comhoiriúnach le cleachtas na trádála córa.

3. Maidir le dearadh a úsáidtear ar tháirge nó a ionchorpraítear ann arb é atá ann comhpháirt de tháirge casta, ní mheasfar gur táirge nua nó bunaidh é:

(a) ach amháin má bhíonn an chomhpháirt, tar éis í a chur isteach sa táirge ilchasta, fós le feiceáil le linn gnáthúsáid an táirge ilchasta sin; agus

---

1 Deonaíonn an tAontas cosaint don dearadh neamhchláraithe freisin nuair a gcomhlíontar ceanglais Rialachán (cé) Uimh. 6/2002 ón gComhairle an 12 Nollaig 2001 maidir le dearaí Comhphobail (IO AE L 3, 5.1.2002, lch. 1).

2 Féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh ina chuid dlíthe ionas gur féidir gné shainiúil a cheangal freisin i ndáil le dearaí. Measann an Páirtí AE go mbíonn gné shainiúil ag roinnt le dearadh más rud é nach ionann an léiriú foriomlán a thugtar don úsáideoir eolach leis agus an léiriú foriomlán a thugtar d'úsáideoir den sórt sin le haon dearadh atá curtha ar fáil don phobal.

(b) a mhéid a chomhlíonann na gnéithe infheicthe sin den chomhpháirt dá dtagraítear i bhfomhír (a) iontu féin an ceanglas úrnuachta agus bunúlachta.

4. Chun críocha fhomhír (a) de mhír 3, ciallaíonn 'gnáthúsáid' an úsáid a bhaineann an t- úsáideoir deiridh as comhpháirt, gan cothabháil, seirbhísiú nó obair dheisiúcháin a áireamh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.29

Fad na cosanta

Téarma iomlán 15 bliana ar a laghad ó dháta chomhdú an iarratais a bheidh i gceist le fad na cosanta a bheidh ar fáil.

AIRTEAGAL 32.30

Eisceachtaí agus eisiaimh

1. Féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh maidir le heisceachtaí teoranta ó chosaint dearaí, ar choinníoll nach bhfuil na dearaí sin ar neamhréir go míréasúnach le gnáthshaothrú dearaí cosanta agus nach ndéantar leo dochar míréasúnach do leasanna dlisteanacha shealbhóir an dearaidh chosanta, agus leasanna dlisteanacha tríú páirtithe á gcur san áireamh.

2. Ní leathnófar cosaint dearaidh chun dearaí a chumhdach ar faoi réir gnéithe teicniúla nó feidhmiúla a leagtar síos iad tríd is tríd.

3. Ní bhronnfar le dearadh cearta i ndáil le gnéithe den chuma is gá a atáirgeadh go cruinn ó thaobh déanaimh agus toisí de ionas gur féidir leis an táirge a bhfuil an dearadh ionchorpraithe ann, nó a bhfuil sé le cur i bhfeidhm air, a cheangal go meicniúil le táirge eile, nó a chur isteach i dtáirge eile, nó timpeall air, nó ina choinne, ionas gur féidir le ceachtar den dá tháirge a fheidhm féin a chur de.

4. De mhaolú ar mhír 3, d'fhéadfadh ceart i leith dearaidh a bheith ar marthain i ndearadh a bhfuil de chuspóir aige táirgí comh- inmhalartaithe a chur le chéile nó a cheangal le chéile go hiolrach laistigh de chóras modúlach.

AIRTEAGAL 32.31

Nasc le cóipcheart

Beidh dearadh incháilithe do chosaint faoi dhlí an chóipchirt de chuid Páirtí freisin amhail ón dáta a cruthaíodh nó a fosaíodh an dearadh in aon fhoirm. Cinnfidh gach Páirtí a mhéid a thabharfar cosaint den sórt sin, lena n- áirítear an leibhéal úrnuachta is gá, agus na coinníollacha faoina dtabharfar cosaint den sórt sin.

PUBLIC

FOROINN 4

TÁSCA GEOGRAFACHA

AIRTEAGAL 32.32

Sainmhíniú agus raon feidhme

1. Chun críocha na Coda seo den Chomhaontú seo ciallaíonn ‘tásc geografach’ tásc lena sainaithnítear earra mar earra de thionscnamh críche Páirtí, nó de thionscnamh réigiúin nó ceantair ina chríoch, i gcás ina mbeidh cáilíocht, clú nó saintréith eile áirithe den earra sin inchurtha go bunúsach i leith a thionscnaimh gheografaigh.

2. Tá feidhm ag an bhForoinn seo maidir le tásca geografacha lena sainaithnítear na táirgí a liostaítear in Iarscríbhinn 32- C.

3. Comhaontaíonn na Páirtithe go ndéanfaidh siad a machnamh, tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, ar raon feidhme tásc geografach a chumhdaítear san Fhoroinn seo a leathnú chuig cineálacha eile táirgí nach bhfuil cumhdaithe le mír 2, agus i gcás lámhcheirdeanna áirithe, trí fhorbairtí reachtacha a bhaineann leis na Páirtithe a chur san áireamh.

PUBLIC

4. Déanfaidh Páirtí tásca geografacha an Pháirtí eile a chosaint, i gcomhréir leis an bhForoinn seo, ar choinníoll go bhfuil na tásca geografacha sin faoi chosaint mar sin sa tír thionscnaimh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.33

Tásca geografacha a liostaítear

Agus scrúdú déanta aige ar an reachtaíocht de chuid an Pháirtí eile a dtagraítear di in Iarscríbhinn 32- A mar aon le tásca geografacha an Pháirtí eile a liostaítear in Iarscríbhinn 32- C, agus bearta poiblíochta iomchuí déanta aige, i gcomhréir leis na dlíthe agus na cleachtais dá chuid, déanfaidh gach Páirtí tásca geografacha an Pháirtí eile a liostaítear in Iarscríbhinn 32- C a chosaint i gcomhréir leis an leibhéal cosanta a leagtar síos san Fhoroinn seo.

AIRTEAGAL 32.34

Leasú ar liosta na dtásc geografach

1. Comhaontaíonn na Páirtithe maidir leis an bhféidearthacht an liosta de thásca geografacha a leasú in Iarscríbhinn 32-C de bhun Airteagal 32.40(1). Maidir le haon tásca geografacha a bheith á gcur leis an liosta de thásca geografacha in Iarscríbhinn 32- C ag Páirtí, ní shárófar 45 thásc gheografacha gach 3 bliana tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo. Cuirfidh na Páirtithe tásca geografacha nua leis an liosta tar éis don nós imeachta freasúra a bheith tugtha chun críche i gcomhréir leis na critéir a leagtar amach in Iarscríbhinn 32 agus tar éis dóibh scrúdú a dhéanamh ar na tásca geografacha, chun sástacht an dá Pháirtí.

2. Nuair a bhaineann leasú ar liosta na dtásc geografach in Iarscríbhinn 32- C le mionathrú atá gaolmhar le litriú táisc gheografaigh nó leis an tagairt d'ainmniú an limistéir gheografaigh a bhfuil sé inchurtha ina leith, beidh feidhm ag an nós imeachta dá dtagraítear in Airteagal 32.40(4).

3. Is de chomhthoil na bPáirtithe a dhéanfar tásc geografach a chur leis nó a athrú de bhun mhír 1 nó 2.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.35

Raon feidhme chosaint na dtásc geografach

1. Déanfar na tásca geografacha a liostaítear in Iarscríbhinn 32- C a chosaint ar an méid seo a leanas chomh maith leis na tásca geografacha arna gcur isteach de bhun Airteagal 32.34:

(a) aon úsáid tráchtála a bhaintear as tásc geografach, maidir le táirge ar den chineál céanna é agus ar fíor an méid seo a leanas ina leith:

(i) nach bhfuil de thionscnamh na háite tionscnaimh a shonraítear in Iarscríbhinn 32-C i leith an táisc gheografaigh sin; nó

(ii) is de thionscnamh na háite tionscnaimh a shonraítear in Iarscríbhinn 32- C i leith an táisc gheografaigh sin é ach níor táirgeadh nó níor monaraíodh é i gcomhréir le sonraíocht táirge an ainm cosanta, fiú amháin i gcás ina ngabhann téarmaí amhail ‘cineál’, ‘saghas’, ‘stíl’, ‘blas’ nó léirithe comhchosúla eile;

(b) úsáid aon mhodha chun táirge a ainmniú nó a chur i láthair lena léirítear nó lena dtugtar le fios go bhfuil an táirge atá i gceist de thionscnamh limistéir gheografaigh seachas de thionscnamh na háite iarbhír, ar ainmniú nó cur i láthair é a dhéantar ar bhealach a ngabhann an baol leis go gcuirfí an pobal amú maidir le tionscnamh geografach an táirge;

(c) aon úsáid arb ionann í agus gníomh iomaíochta éagóraí de réir bhrí Airteagal 10*bis* de Choinbhinsiún Pháras, lena n- áirítear clú táisc gheografaigh a shaothrú nó aon fhaisnéis bhréagach nó mhíthreorach eile faoi fhoinse, tionscnamh, cineál nó cáilíochtaí bunúsacha an táirge, ar an bpacáistiú laistigh nó ar an bpacáistiú lasmuigh, ar an ábhar fógraíochta nó ar na doiciméid a bhaineann leis na hearraí iad féin, agus aon chleachtas lena bhféadfaí an tomhaltóir a chur amú i ndáil le tionscnamh iarbhír an táirge.

2. Na tásca geografacha a chosnaítear, ní bheidh siad ina dtásca geografacha cineálacha i gcríocha na bPáirtithe.

3. Ní bheidh aon oibleagáid faoin bhForoinn seo tásca geografacha a chosaint nach bhfuil cosanta ina gcríoch thionscnaimh féin, nó a dtagann deireadh leis an gcosaint a bhí acu inti.

PUBLIC

4. Ní choiscfidh Páirtí an fhéidearthacht go ndéanfadh na húdaráis inniúla i gcríoch a thionscnaimh cosaint ná aithint táisc gheografaigh a chealú ar an mbonn nach gcomhlíonann an téarma atá cosanta nó aitheanta na coinníollacha a thuilleadh faoinar deonaíodh an chosaint nó an t- aitheantas i gcríoch tionscnaimh an téarma i gcéaduair.

5. Tabharfaidh gach Páirtí fógra don Pháirtí eile má scoireann tásc geografach de bheith cosanta ina chríoch tionscnaimh. Tabharfar fógra den sórt sin i gcomhréir leis na nósanna imeachta a leagtar síos in Airteagal 32.40.

6. Ní dhéanfaidh aon rud san Fhoroinn seo dochar do cheart aon duine úsáid a bhaint, i gcúrsa na trádála, as ainm an duine sin nó ainm réamhtheachtaí gnó an duine sin, ach amháin má úsáidtear an t- ainm sin chun críche an pobal a chur amú.

7. Beidh feidhm ag an gcosaint dá bhforáiltear faoin bhForoinn seo maidir leis an aistriúchán ar na tásca geografacha a liostaítear in Iarscríbhinn 32- C, má ghabhann an baol le húsáid an aistriúcháin sin go gcuirfear an pobal amú.

8. Má tá aistriúchán ar thásc geografach comhionann le téarmaí cineálacha nó tuairisciúla, lena n- áirítear ainmfhocail nó aidiachtaí, nó téarmaí is gnách a úsáidtear sa teanga chomónta mar an t- ainm comónta ar tháirge i gcríoch Páirtí, nó más ann dóibh san aistriúchán, nó mura bhfuil tásc geografach comhionann le téarma den sórt sin ach go gcuimsítear ann téarma den sórt sin, ní dhéanfaidh forálacha na Foroinne seo dochar do cheart aon duine an téarma sin a úsáid i ndáil leis an táirge sin.

PUBLIC

9. Níl feidhm ag an gcosaint dá bhforáiltear faoin bhForoinn seo maidir le comhpháirt shainiúil de théarma a bhfuil comhpháirteanna iolracha aige atá cosanta mar thásc geografach a liostaítear i bhFoscríbhinn 32- C- 1, más téarma é an chomhpháirt shainiúil[1] a úsáidtear sa teanga chomónta mar an t- ainm comónta atá ar an táirge lena mbaineann.

10. Níl aon ní san Fhoroinn seo lena gcuirfear cosc, i gcríoch Páirtí, ar aon táirge, ainm cineáil planda nó póir ainmhí a úsáid[2].

11. Maidir le tásca geografacha nua a bheartaíonn Páirtí a chur leis i gcomhréir le hAirteagal 32.34, ní cheanglófar ar Pháirtí le haon ní tásc geografach a chosaint atá comhionann leis an téarma is gnách a úsáidtear sa teanga chomónta mar an t- ainm comónta ar an táirge lena mbaineann i gcríoch an Pháirtí sin[3].

PUBLIC

---

1 Mar a leagtar amach in Aguisín 32- C- 1 ina bhfuil téarmaí nach n- iarrtar cosaint ina leith.

2 I nótaí míniúcháin in Iarscríbhinn 32- C sainmhínítear na cineálacha plandaí agus na pórtha ainmhí nach gcuirfear cosc ar iad a úsáid.

3 Agus cinneadh á dhéanamh maidir le tásca geografacha nua a bheidh le cur isteach, is cuma más téarma é is gnách sa teanga chomónta mar an t- ainm comónta ar an earra ábhartha ina chríoch, beidh an t- údar ag údaráis Páirtí an bealach a thuigeann tomhaltóirí an téarma sin i gcríoch an Pháirtí sin a chur san áireamh. D'fhéadfaí tosca atá ábhartha maidir leis an tuiscint sin i measc tomhaltóirí a áireamh leis an méid seo a leanas: (a) cé acu a úsáidtear nó nach n- úsáidtear an téarma chun tagairt don chineál táirge i gceist, mar a léirítear i bhfoinsí inniúla amhail foclóirí, nuachtáin agus suíomhanna gréasáin ábhartha; nó (b) an chaoi a ndéantar an táirgeadh dá dtagraíonn an téarma a chur ar an margadh agus a úsáid i dtrádáil i gcríoch an Pháirtí sin.

AIRTEAGAL 32.36

Ceart úsáide na dtásc geografach

1. Aon oibreoir a chuireann táirge ar an margadh atá i gcomhréir leis an tsonraíocht chomhfhreagrach, féadfaidh sé ainm atá faoi chosaint faoin bhForoinn seo a úsáid mar thásc geografach.

2. Ní bheidh ainm atá faoi chosaint faoin bhForoinn seo mar thásc geografach faoi réir aon chlárúchán úsáideoirí ná aon mhuirir bhreise.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.37

An gaol idir trádmharcanna agus tásca geografacha

1. Diúltóidh na Páirtithe do thrádmharc a chlárú a mbeadh a úsáid ag sárú Airteagal 32.35 agus a bhaineann leis an gcineál céanna táirge leis an tásc geografach, ar choinníoll go gcuirtear isteach an t- iarratas ar an trádmharc sin a chlárú tar éis an dáta a cuireadh isteach an t- iarratas ar an tásc geografach a chosaint i gcríoch an Pháirtí lena mbaineann.

2. Maidir le trádmharcanna a chláraítear de shárú ar mhír 1, déanfar iad a neamh- bhailíochtú, *ex officio* nó arna iarraidh sin do pháirtí leasmhar, i gcomhréir le dlí agus cleachtas na bPáirtithe.

3. Maidir leis na tásca geografacha dá dtagraítear in Airteagal 32.33, is é a bheidh sa dáta a chuirfear isteach an t- iarratas ar chosaint dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 an 1 Samhain 2022.

4. Maidir le tásca geografacha a chuirfear isteach in Iarscríbhinn 32- C i gcomhréir le hAirteagal 32.34, is é a bheidh sa dáta a chuirfear isteach an t- iarratas ar chosaint an dáta a tharchuirfear iarraidh chuig an bPáirtí eile ar thásc geografach a chosaint faoi réir thabhairt i gcrích faoi rath an phróisis chun leasú a dhéanamh ar an liosta de thásca geografacha faoi chosaint a dtagraítear dó in Airteagal 32.34.

5. Déanfaidh na Páirtithe tásca geografacha a chosaint i gcás inarb ann do réamh- thrádmharc freisin. Is féidir trádmharc a bhí ann roimhe a chlárú de mheon macánta agus is féidir iad a bheith faoi réir éagsúluithe lena gceanglaítear iarratas nua ar thrádmharc a chur isteach, ar choinníoll nach mbaintear an bonn de chosaint tásc geografach mar gheall ar an éagsúlú sin agus nach ann d'aon fhoras leis an trádmharc a neamh- bhailíochtú faoi dhlí na bPáirtithe.

6. Chun críocha mhír 5 den Airteagal seo, ciallaíonn 'réamh- thrádmharc' trádmharc a sáraítear Airteagal 32.35 trína úsáid agus ar trádmharc é ar cuireadh iarratas isteach air, nó ar bunaíodh é trí úsáid, má dhéantar foráil maidir leis an bhféidearthacht sin leis an reachtaíocht lena mbaineann, de mheon macánta i gcríoch Páirtí, roimh dháta chur isteach iarratais ar chosaint an táisc gheografaigh ag an bPáirtí eile faoin gCuid seo den Chomhaontú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.38

An chosaint a fhorfheidhmiú

Déanfaidh gach Páirtí an chosaint dá ndéantar foráil in Airteagail 32.35, 32.36 agus 32.37 a fhorfheidhmiú de bhíthin gníomhaíocht riaracháin arna iarraidh sin do cheachtar páirtí leasmhar. Déanfaidh gach Páirtí foráil, faoin dlí agus faoin gcleachtas dá chuid, maidir le céimeanna breise riaracháin agus breithiúnacha chun úsáid mhídhleathach tásc geografach faoi chosaint a chosc nó a stopadh.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.39

Rialacha ginearálta

1. Ní éileofar ar Pháirtí ainm a chosaint mar thásc geografach faoin bhForoinn seo, i gcás ina mbeadh an t- ainm sin i neamhréir le hainm cineál planda nó pór ainmhí agus inar dócha go ndéanfadh an t- ainm, dá dheasca sin, an tomhaltóir a chur amú maidir le fíorchéannacht an earra.

2. Má tá tásca geografacha na bPáirtithe comhainmneach, deonóidh an Páirtí eile cosaint do gach tásc geografach, ar choinníoll go bhfuil idirdhealú leordhóthanach i gcleachtas idir coinníollacha úsáide agus cur i láthair na n- ainmneacha ionas nach gcuirfear an tomhaltóir amú.

3. Más rud é go mbeartaíonn Páirtí, i gcomhthéacs na caibidlíochta déthaobhaí le tríú tír, cosaint a thabhairt do thásc geografach den tríú tír sin atá comhainmneach le tásc geografach de chuid an Pháirtí eile, cuirfidh sé an Páirtí eile ar an eolas, agus tabharfaidh sé deis dó barúil a thabhairt sula gcosnófar an tásc geografach sin.

4. Táirgí atá comhfhreagrach leis na tásca geografacha a liostaítear in Iarscríbhinn 32- C, déanfar iad a allmhairiú, a onnmhairiú agus a mhargú i gcomhréir leis na dlíthe agus na rialacháin is infheidhme i gcríoch an Pháirtí ina gcuirtear na táirgí ar an margadh.

5. Aon ábhar a thiocfaidh as sonraíochtaí táirge de thásca geografacha faoi chosaint, is é an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 32.40 a bheidh ag plé leis.

6. Is é Páirtí áit tionscnaimh an táirge agus é sin amháin a fhéadfaidh tásca geografacha atá faoi chosaint faoin bhForoinn seo a chealú. Tabharfaidh Páirtí fógra don Pháirtí eile má thagann deireadh le cosaint táisc gheografaigh ina chríoch a liostaítear in Iarscríbhinn 32- C. Déanfar Iarscríbhinn 32- C a leasú de bhun Airteagal 32.40(3) tar éis an fhógra sin.

7. Is éard a bheidh i sonraíocht táirge dá dtagraítear san Fhoroinn seo an tsonraíocht táirge a fhormheasfaidh údaráis an Pháirtí, lena n- áirítear aon leasú a bheidh formheasta freisin, sa chríoch ina dtionscnaíonn an táirge.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.40

An Fochoiste, comhar agus trédhearcacht

1. Chun críocha na Foroinne seo, féadfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 32.66 a mholadh don Chomhairle Chomhpháirteach leasú a dhéanamh, de bhun mhír (a) d'Airteagal 8.5(1) ar:

(a) Iarscríbhinn 32- A a mhéid a bhaineann leis na tagairtí don dlí is infheidhme sna Páirtithe;

(b) Iarscríbhinn 32- B a mhéid a bhaineann leis na critéir a bheidh le háireamh sa nós imeachta freasúra; agus

(c) Iarscríbhinn 32- C a mhéid a bhaineann leis na tásca geografacha.

2. Chun críocha na Foroinne seo, beidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 32.66 freagrach as faisnéis a mhalartú faoin méid seo a leanas:

(a) forbairtí reachtaíochta agus beartais maidir le tásca geografacha;

(b) tásca geografacha chun críche a gcosaint a mheas i gcomhréir leis an bhForoinn seo; agus

(c) aon ábhar leasa choitinn eile i réimse na dtásc geografach.

PUBLIC

3. Tar éis an fhógra dá dtagraítear in Airteagal 32.39(6), molfaidh an Fochoiste don Chomhairle Chomhpháirteach Iarscríbhinn 32-C a leasú i gcomhréir le fomhír (c) de mhír 1 den Airteagal seo chun deireadh a chur leis an gcosaint faoin gCuid seo den Chomhaontú seo.

4. I gcás inar ann do mhionathrú a bhaineann le litriú táisc gheografaigh atá ar an liosta nó leis an tagairt d'ainmniú an limistéir gheografaigh lena bhfuil an mionathrú inchurtha, tabharfaidh Páirtí fógra don Pháirtí eile san Fhochoiste faoin athrú sin mar aon le míniúchán maidir leis. Molfaidh an Fochoiste don Chomhairle Chomhpháirteach Iarscríbhinn 32-C a leasú, de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 8.5(6), leis an mionathrú sin.

5. Maidir le gach ábhar a bhaineann le cur chun feidhme agus feidhmiú na Foroinne seo, coinneoidh na Páirtithe teagmháil ar bun, go díreach nó tríd an bhFochoiste. Go háirithe, féadfaidh Páirtí faisnéis faoi shonraíochtaí táirge agus faoi leasuithe orthu a iarraidh ar an bPáirtí eile, chomh maith le pointí teagmhála le haghaidh forfheidhmiú riaracháin.

6. Féadfaidh na Páirtithe sonraíochtaí táirgí, nó achoimre orthu, a chur ar fáil go poiblí, agus pointí teagmhála le haghaidh forfheidhmiú riaracháin atá comhfhreagrach do thásca geografacha an Pháirtí eile a gcosnaítear iad de bhun na Foroinne seo.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.41

Cosaint eile

1. Tá feidhm ag an bhForoinn seo gan dochar do chearta agus oibleagáidí na bPáirtithe i gcomhréir le Comhaontú EDT, nó le haon chomhaontú iltaobhach eile maidir le dlí na maoine intleachtúla a bhfuil an Páirtí AE agus an tSile ina bpáirtithe iontu.

2. Tá an Fhoroinn seo gan dochar don cheart féachaint le haitheantas agus cosaint a fháil le haghaidh tásc geografach faoi reachtaíocht ábhartha na bPáirtithe.

PUBLIC

FOROINN 5

PAITINNÍ

AIRTEAGAL 32.42

Comhaontuithe idirnáisiúnta

Comhlíonfaidh gach Páirtí[1] an Conradh Comhair Paitinní, arna dhéanamh in Washington an 19 Meitheamh 1970, arna leasú an 28 Meán Fómhair 1979, arna leasú go deireanach an 3 Deireadh Fómhair 2001.

[1] Maidir leis an bPáirtí AE, comhlíonann na Ballstáit an oibleagáid faoin Airteagal seo.

AIRTEAGAL 32.43

Cosaint fhorlíontach i gcás moilleanna ar fhormheas margaíochta le haghaidh táirgí cógaisíochta

1. Aithníonn na Páirtithe go bhféadfaidh táirgí cógaisíochta a chosnaítear le paitinn ina gcríoch faoi seach a bheith faoi réir formheas margaíochta nó nós imeachta um cheadúnas sláintíochta sula gcuirfear ar an margadh iad.

2. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le sásra leormhaith éifeachtach lena soláthrófar téarma breise cosanta chun úinéir na paitinne a chúiteamh as an laghdú ar chosaint éifeachtach na paitinne mar thoradh ar mhoilleanna míréasúnta[1] ar an gcéad fhormheas margaíochta nó ceadúnas sláintíochta a dheonú ina chríoch. Ní mhairfidh an téarma bhreise cosanta níos faide ná 5 bliana.

[1] Chun críocha an Airteagail seo, áirítear le moill mhíréasúnta moill de bhreis ar 2 bhliain ar an gcéad fhreagairt shubstainteach chuig an iarratasóir tar éis an dáta a comhdaíodh an t- iarratas ar fhormheas margaíochta nó ar cheadúnas sláintíochta. Aon mhoill a thagann ar dheonú formheasa margaíochta nó ceadúnais sláintíochta de bharr tréimhsí is inchurtha i leith an iarratasóra nó aon tréimhse nach bhfuil smacht ag an údarás a phróiseálann an t- iarratas ar mhaithe le formheas margaíocht uirthi nó ag an údarás cláraithe sláintíochta, ní gá iad a chur san áireamh agus moill den sórt sin á cinneadh.

3. D'ainneoin mhír 2, féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh maidir le tuilleadh cosanta, i gcomhréir lena dhlíthe agus a rialacháin, le haghaidh táirge atá faoi chosaint paitinne agus a bhí faoi réir nós imeachta formheasa margaíochta nó ceadúnais sláintíochta, chun cúiteamh a thabhairt don sealbhóir paitinne i ngeall ar laghdú ar chosaint éifeachtach na paitinne. Ní mhairfidh an chosaint bhreise sin níos faide ná 5 bliana[1].

4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, agus oibleagáidí an Airteagail seo á gcur chun feidhme aige, féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh maidir le coinníollacha agus teorainneacha, ar choinníoll go leanfaidh an Páirtí d'éifeacht a thabhairt don Airteagal seo.

5. Déanfaidh gach Páirtí a dhícheall iarratais ar fhormheas margaíochta nó ar cheadúnas sláintíochta do tháirgí cógasaíochta a phróiseáil ar bhealach éifeachtúil tráthúil, d'fhonn moilleanna míchuí nó moilleanna gan ghá a sheachaint. Agus é de chuspóir leis sin moilleanna míréasúnta a sheachaint, féadfaidh Páirtí nósanna imeachta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun lena mbrostaítear an phróiseáil ar iarratais ar fhormheas margaíochta nó ar cheadúnas sláintíochta.

[1] Tá an uastréimhse sin gan dochar do shíneadh eile a d'fhéadfaí a chur ar an téarma cosanta i gcás táirgí íocshláinte a bhfuil staidéir phéidiatraiceacha déanta ina leith, agus léirítear torthaí na staidéar sin san fhaisnéis faoin táirge.

FOROINN 6

COSAINT FAISNÉISE NEAMHNOCHTA

AIRTEAGAL 32.44

Raon feidhme cosanta na rún ceirde

1. Agus a oibleagáid maidir le Comhaontú TRIPS á comhlíonadh, go háirithe míreanna 1 agus 2 d'Airteagal 39 á chomhlíonadh aige, déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le nósanna imeachta breithiúnacha sibhialta agus leigheasanna iomchuí le haghaidh aon sealbhóra rúin ceirde chun cosc a chur ar rún ceirde a éadáil, a úsáid nó a nochtadh aon uair a dhéantar sin ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta, agus sásamh a fháil i leith sin.

2. Chun críocha na Foroinne seo:

(a) ciallaíonn 'rún ceirde' faisnéis ar fíor an méid seo a leanas ina leith:

(i) gur rún é faisnéis sa chiall nach bhfuil daoine laistigh de na ciorcail a dhéileálann de ghnáth leis an gcineál sin faisnéise lena mbaineann ar an eolas go ginearálta fúithi, ina hiomláine nó i bhfoirmíocht agus cóimeáil bheacht a comhpháirteanna;

(ii) a bhfuil luach tráchtála uirthi toisc gur rún í; agus

(iii) bhí sí faoi réir bearta réasúnta, i bhfianaise na staide, a bhí déanta ag an duine a bhí i gceannas go dleathach ar an bhfaisnéis chun í a choinneáil faoi rún;

(b) ciallaíonn ‘sealbhóir rúin ceirde’ aon duine nádúrtha nó dlítheanach a rialaíonn rún ceirde go dleathach.

3. Chun críocha na Foroinne seo, measfar an iompraíocht seo a leanas a bheith ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta:

(a) rún ceirde a fháil gan toiliú an tsealbhóra rúin ceirde, aon uair a dhéantar é le rochtain neamhúdaraithe ar aon doiciméid, earraí, ábhair, substaintí, nó comhaid leictreonacha, nó iad a leithreasú nó a chóipeáil, is é sin doiciméid, earraí, ábhair, substaintí, nó comhaid leictreonacha atá go dleathach faoi rialú an tsealbhóra rúin ceirde, ina bhfuil an rún ceirde nó ónar féidir an rún ceirde a oibriú amach;

(b) rún ceirde a úsáid nó a nochtadh aon uair a dhéanann duine é gan toiliú an tsealbhóra rúin ceirde, duine a bhfaightear amach ina leith go gcomhlíonann sé aon cheann de na coinníollacha seo a leanas:

(i) tá an rún ceirde faighte aige ar bhealach dá dtagraítear i bhfomhír (a);

(ii) a bhfuil aon chomhaontú rúndachta sáraithe aige nó aon dualgas gan an rún ceirde a nochtadh; nó

(iii) a bhfuil aon dualgas conarthach sáraithe aige nó aon dualgas eile úsáid an rúin ceirde a theorannú;

PUBLIC

(c) fáil, úsáid nó nochtadh rúin ceirde aon uair a dhéanann duine é arbh eol dó, ag an am a rinneadh an rún ceirde a fháil, a úsáid nó nochtadh, nó go mba cheart gurbh eol dó, sna cásanna sin, go bhfuarthas an rún ceirde go díreach nó go neamhdhíreach ó dhuine eile a bhí ag úsáid nó ag nochtadh an rúin ceirde go neamhdhleathach de réir bhrí phointe (b).

4. Níl aon ní san Fhoroinn seo a dtuigfear go gceanglaíonn sé ar cheachtar Páirtí a bhreith go bhfuil an t-iompar seo a leanas ina shárú ar chleachtais tráchtála mhacánta:

(a) fionnachtain nó cruthú neamhspleách na faisnéise ábhartha ag duine;

(b) ais- innealtóireacht ar tháirge ag duine a bhfuil an táirge ina sheilbh aige go dleathach agus atá saor ó aon dualgas atá bailí go dlíthiúil chun teorainn a chur le fáil na faisnéise ábhartha;

(c) fáil, úsáid nó nochtadh na faisnéise a cheanglaítear nó a cheadaítear faoi dhlí an Pháirtí sin; nó

(d) úsáid a bheith á baint ag fostaithe as an taithí agus na scileanna a fuair siad go macánta i ngnáthchúrsa a bhfostaíochta.

5. Níl aon ní san Fhoroinn seo a thuigfear mar shrian a chur ar an tsaoirse chun tuairimí a nochtadh agus faisnéis a fháil, lena n- áirítear saoirse na meán, mar a chosnaítear i ngach Páirtí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.45

Nósanna imeachta breithiúnacha sibhialta agus leigheasanna ar rúin trádála

1. Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le haon duine atá rannpháirteach sna himeachtaí breithiúnacha sibhialta dá dtagraítear in Airteagal 32.44 nó a bhfuil rochtain aige ar dhoiciméid ar cuid de na himeachtaí dlí sin iad, nach gceadófar don duine sin aon rún ceirde nó rún ceirde líomhnaithe a úsáid nó a nochtadh atá sainaitheanta mar rúnda ag na húdaráis bhreithiúnacha inniúla mar fhreagairt ar iarratas atá réasúnaithe go cuí ó pháirtí leasmhar, agus a bhfuil eolas orthu faighte ag an duine sin de bharr na rannpháirtíochta nó na rochtana sin.

2. Sna himeachtaí breithiúnacha sibhialta dá dtagraítear in Airteagal 32.44, déanfaidh gach Páirtí foráil go mbeidh údarás ag a údaráis bhreithiúnacha an méid seo a leanas a dhéanamh ar a laghad:

(a) bearta sealadacha a ordú, i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin Páirtí, chun cosc a chur ar fháil, úsáid nó nochtadh an rúin ceirde ar bhealach a bheadh ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta;

(b) urghaire a ordú chun cosc a chur ar fháil, úsáid nó nochtadh an rúin ceirde ar bhealach a bheadh ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta;

(c) ordú a thabhairt don duine arbh eol dóibh nó ar cheart gurbh eol dóibh go raibh rún ceirde á fháil, á úsáid nó á nochtadh aige ar bhealach a bheadh ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta chun damáistí iomchuí a íoc leis an sealbhóir rúin ceirde a oireann don dochar iarbhír a d'fhulaing sé de thoradh fháil, úsáid nó nochtadh an rúin ceirde;

(d) bearta sonracha a ghlacadh chun rúndacht aon rún ceirde nó aon rún ceirde líomhnaithe arna gcur i láthair i nósanna imeachta breithiúnacha sibhialta a chaomhnú ar rún ceirde nó rún ceirde líomhnaithe é a bhaineann le fáil, úsáid agus nochtadh líomhnaithe rúin ceirde ar bhealach a bheadh ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta. d'fhéadfaí a bheith san áireamh le bearta sonracha den sórt sin, i gcomhréir le dlí an Pháirtí lena mbaineann, an fhéidearthacht go ndéanfaí:

(i) srian a chur le rochtain ar dhoiciméid áirithe go hiomlán nó go páirteach;

(ii) srian a chur le rochtain ar éisteachtaí agus ar a dtaifid chomhfhreagracha agus a dtras-scríobh;

(iii) leagan neamhrúnda den chinneadh breithiúnach a chur ar fáil ina bhfuil na sleachta maidir le rúin ceirde bainte amach nó folaithe;

(e) smachtbhannaí a fhorchur ar pháirtithe nó ar aon duine eile atá rannpháirteach sna himeachtaí dlí agus nach ndéanann nó a dhiúltaíonn orduithe ó údaráis bhreithiúnacha inniúla a chomhlíonadh a bhaineann le cosaint an rúin ceirde nó an rúin ceirde líomhnaithe.

PUBLIC

3. Áiritheoidh gach Páirtí nach mbeidh ar a údaráis bhreithiúnacha na nósanna imeachta breithiúnacha agus na leigheasanna dá dtagraítear in Airteagal 32.44 a chur i bhfeidhm má dhéantar an iompraíocht atá ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta, i gcomhréir lena dhlí, chun mí- iompar, éagóiritheoireacht nó gníomhaíocht neamhdhleathach a nochtadh nó chun críche leas dlisteanach a aithnítear le dlí an Pháirtí sin a chosaint.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.46

Cosaint sonraí neamhnochta a bhaineann le táirgí cógaisíochta

1. Má cheanglaíonn Páirtí, mar choinníoll a ghabhann le formheas margaíochta nó ceadúnas sláintíochta le haghaidh táirge cógaisíochta a n- úsáidtear eintiteas ceimiceach i ndáil leis nach bhfuarthas formheas ina leith cheana, go gcuirfear isteach tástáil neamhnochta nó sonraí eile a bhfuil gá leo le cinneadh cé acu an bhfuil nó nach bhfuil sé sábháilte agus éifeachtach an táirge sin a úsáid, déanfaidh an Páirtí sin na sonraí sin a chosaint ar nochtadh do thríú páirtithe, más rud é go bhfuil iarracht nach beag i gceist le sonraí den sórt sin a thionscnamh, ach amháin i gcás ina mbeidh an nochtadh riachtanach ar mhaithe le leas poiblí sáraitheach nó mura ndéantar bearta lena áirithiú go gcosnófar na sonraí ar úsáid tráchtála éagórach.

2. Áiritheoidh gach Páirtí, ar feadh 5 bliana ar a laghad ó dháta an chéad fhormheasa margaíochta nó an chéad cheadúnais sláintíochta sa Pháirtí lena mbaineann, nach gcuirfear táirge cógasaíochta ar an margadh a fhormheastar ina dhiaidh sin ar bhonn torthaí tástálacha réamhchliniciúla agus trialacha cliniciúla a cuireadh isteach san iarratas ar an gcéad fhormheas margaíochta nó ar an gcéad cheadúnas sláintíochta, gan comhthoiliú sainráite shealbhóir an chéad fhormheasa margaíochta nó an chéad cheadúnais sláintíochta.

3. Ní bheidh aon teorannú ar cheachtar Páirtí i dtaobh nósanna imeachta údaraithe giorraithe a chur chun feidhme le haghaidh táirgí cógaisíochta ar bhonn staidéir bhithchoibhéise agus bhith- infhaighteachta.

4. Féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh maidir le coinníollacha agus teorainneacha i gcur chun feidhme oibleagáidí an Airteagail seo, ar choinníoll go leanfaidh an Páirtí d'éifeacht a thabhairt don Airteagal seo.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.47

Sonraí a bhaineann le táirgí agraiceimiceáin a chosaint

1. Má cheanglaíonn Páirtí, mar choinníoll i dtaca le húdarú margaíochta a dheonú le haghaidh táirge ceimiceáin a n- úsáidtear eintiteas nua lena aghaidh, go gcuirfear isteach tuarascálacha ar thástálacha nó ar staidéar a bhaineann le sábháilteacht agus éifeachtúlacht an táirge sin, ní dheonóidh an Páirtí sin údarú le haghaidh táirge agraiceimiceáin eile ar bhonn na dtuarascálacha ar na tástálacha nó an staidéir sin gan comhthoiliú an duine a chuir isteach iad cheana, le haghaidh tréimhse 10 mbliana ar a laghad i ndiadh dháta an chéad údarú margaíochta don táirge ceimiceáin.

2. Féadfaidh Páirtí teorainn a chur leis an gcosaint faoin Airteagal seo a thugtar do thuarascálacha ar thástálacha nó ar staidéar lena gcomhlíontar na coinníollacha seo a leanas:

(a) is gá iad chun údarú a fháil nó chun údarú a leasú le go gceadófaí an táirge agraiceimiceáin a úsáid ar bharra eile; agus

(b) deimhníodh gur thuarascálacha iad a chomhlíon prionsabail an dea- chleachtais saotharlainne nó an dea- chleachtais thurgnamhaigh.

3. Féadfaidh gach Páirtí rialacha a shuí chun tástáil dhúblach ar ainmhithe veirteabracha a sheachaint.

4. Agus oibleagáidí an Airteagail seo á gcur chun feidhme aige, féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh maidir le coinníollacha agus teorainneacha, ar choinníoll go leanfaidh an Páirtí d'éifeacht a thabhairt don Airteagal seo.

PUBLIC

FOROINN 7

CINEÁLACHA PLANDAÍ

AIRTEAGAL 32.48

Cearta chun cineálacha plandaí a chosaint

Déanfaidh na Páirtí cearta maidir le cineálacha plandaí a chosaint, i gcomhréir leis an gCoinbhinsiún Idirnáisiúnta, an 2 Nollaig 1961 do Chosaint Cineálacha Nua Plandaí, arna athbhreithniú go deireanach sa Ghinéiv an 19 Márta 1991 ('Coinbhinsiún UPOV'), lena n- áirítear na heisceachtaí ar cheart an phóraitheora dá dtagraítear in Airteagal 15 de Choinbhinsiún UPOV, agus oibreoidh siad i gcomhar chun na cearta sin a chur chun cinn agus a fhorfheidhmiú.

ROINN C

CEARTA MAOINE INTLEACHTÚLA A FHORFHEIDHMIÚ

FOROINN 1

FORFHEIDHMIÚ SIBHIALTA AGUS RIARACHÁIN

AIRTEAGAL 32.49

Oibleagáidí ginearálta

1. Athdhearbhaíonn gach Páirtí a ghealltanais faoi Chomhaontú TRIPS agus áiritheoidh sé go gcuirfear cearta maoine intleachtúla chun feidhme i gcomhréir lena dhlí agus lena chleachtas. Déanfaidh na Páirtithe foráil maidir leis na bearta, na nósanna imeachta agus na leigheasanna dá bhforáiltear faoin bhForoinn seo.

2. Níl feidhm ag an Roinn seo maidir leis na cearta a chumhdaítear le Foroinn 6 de Roinn B.

3. Déanfaidh Páirtí foráil maidir le bearta, nósanna imeachta agus leigheasanna a bheidh cóir agus cothromasach, agus ní bheidh castacht ná costas gan ghá ag baint leo, ná ní bheidh teorainneacha ama míréasúnta ná moilleanna gan údar i gceist leo.

PUBLIC

4. Beidh na bearta, na nósanna imeachta agus na leigheasanna dá dtagraítear i mír 3 éifeachtach, comhréireach agus athchomhairleach agus cuirfear i bhfeidhm iad ar bhealach lena seachnófar bacainní a chur ar thrádáil dhlisteanach agus lena ndéanfar foráil maidir le coimircí i gcoinne a mí-úsáide.

5. Níl aon ní sa Roinn seo lena gcruthaítear oibleagáid ar cheachtar Páirtí an méid seo a leanas a dhéanamh:

(a) córas breithiúnach a chur i bhfeidhm chun cearta maoine intleachtúla a fhorghníomhú a bheadh difriúil leis an gcóras chun an dlí i gcoitinne a fhorfheidhmiú; nó

(b) maidir le dáileadh acmhainní idir forfheidhmiú ceart maoine intleachtúla agus forfheidhmiú an dlí i gcoitinne.

AIRTEAGAL 32.50

Daoine atá i dteideal a iarraidh go gcuirfear bearta forfheidhmithe, nósanna imeachta agus leigheasanna i bhfeidhm

Aithneoidh gach Páirtí na daoine seo a leanas mar dhaoine atá i dteideal a lorg go gcuirfear i bhfeidhm na bearta, na nósanna imeachta agus na leigheasanna dá dtagraítear sa Roinn seo agus i gCuid III de Chomhaontú TRIPS:

(a) sealbhóirí ceart maoine intleachtúla i gcomhréir le dlí gach Páirtí;

PUBLIC

(b) gach duine eile atá údaraithe chun na cearta sin a úsáid, ceadúnaithe go háirithe, a mhéid a cheadaítear é sin le dlí gach Páirtí agus i gcomhréir leis na dlíthe sin;

(c) comhlachtaí bainistíochta ceart comhchoiteann maoine intleachtúla a aithnítear go tráthrialta go bhfuil sé de cheart acu ionadaíocht a dhéanamh ar shealbhóirí ceart maoine intleachtúla, a mhéid a cheadaítear le dlí gach Páirtí agus i gcomhréir leis na dlíthe sin;

(d) eintitis[1] a aithnítear go tráthrialta go bhfuil sé de cheart acu ionadaíocht a dhéanamh ar shealbhóirí ceart maoine intleachtúla, a mhéid a cheadaítear le dlí gach Pháirtí agus i gcomhréir leis na dlíthe sin;.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.51

Fianaise

1. Áiritheoidh gach Páirtí go bhféadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha inniúla, fiú roimh thosach feidhme na n- imeachtaí ar fhiúntais an cháis, ar iarratas ó pháirtí a chuir i láthair fianaise atá ar fáil go réasúnta chun tacú lena mhaíomh go ndearnadh sárú ar a cheart maoine intleachtúla nó go bhfuil an ceart sin ar tí a shárú, a ordú go ndéanfar bearta sealadacha atá pras agus éifeachtach chun fianaise ábhartha a chaomhnú i leith an tsáraithe a líomhnaítear, faoi réir cosaint faisnéise faoi rún faoi dhlí an Pháirtí sin. Agus bearta sealadacha á n- ordú acu, cuirfidh na húdaráis bhreithiúnacha san áireamh leasanna dlisteanacha an tsáraitheora líomhnaithe.

[1] Maidir leis an tSile, ciallaíonn an téarma ‘eintitis’ ‘cónaidhmeanna agus comhlachais’. Maidir leis an bPáirtí AE ciallaíonn an téarma ‘eintitis’ ‘comhlachtaí cosanta gairmiúla’.

2. D’fhéadfaí go n- áireofaí leis na bearta sealadacha dá dtagraítear i mír 1 tuairisc mhionsonraithe, agus samplaí á dtógáil nó gan iad á dtógáil, ar na hearraí a líomhnaítear gur earraí sáraitheacha iad, nó iad a urghabháil go fisiceach, agus, i gcásanna iomchuí, tuairisc mhionsonraithe a thabhairt ar na hábhair agus na huirlisí a úsáideadh go príomha chun na hearraí sin a tháirgeadh nó a dháileadh agus na doiciméid a bhaineann leo.

3. Déanfaidh gach Páirtí na bearta is gá, i gcás sárú líomhnaithe ar cheart maoine intleachtúla arna dhéanamh ar scála tráchtála, lena chur ar chumas na n- údarás breithiúnach inniúla a ordú, más iomchuí agus ar iarratais ó pháirtí, cur in iúl doiciméad baincéireachta, airgeadais nó tráchtála atá faoi rialú an duine freasúra, faoi réir chosaint na faisnéise faoi rún.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.52

An ceart chun faisnéise

1. Áiritheoidh gach Páirtí, le linn imeachtaí sibhialta a bhaineann le sárú ar cheart maoine intleachtúla agus mar fhreagairt ar iarraidh chuí- údaraithe, chomhréireach ón éilitheoir, go bhféadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha inniúla a ordú don duine a rinne an sárú, nó aon duine eile, faisnéis maidir le tionscnamh agus líonraí dáileacháin na n- earraí nó na seirbhísí lena ndéantar sárú ar cheart maoine intleachtúla a sholáthar.

2. Chun críocha mhír 1 , ciallaíonn ‘aon duine eile’ duine a bhfuil an méid seo a leanas ar a laghad fíor ina leith:

(a) fuarthas go raibh na hearraí sáraitheacha ar seilbh aige ar scála tráchtála;

(b) fuarthas go raibh na seirbhísí sáraitheacha á n-úsáid aige ar scála tráchtála;

(c) fuarthas go raibh seirbhísí arna n-úsáid i ngníomhaíochtaí sáraitheacha á soláthar aige ar scála tráchtála; nó

(d) chuir an duine dá dtagraítear sa mhír in iúl go raibh sé páirteach i dtáirgeadh, monarú nó dáileadh na n- earraí sáraitheacha nó i soláthar na seirbhísí sáraitheacha;

3. D’fhéadfaí a chuimsiú san fhaisnéis dá dtagraítear i mír 1, de réir mar is iomchuí, an méid a leanas:

(a) ainmneacha agus seoltaí tháirgeoirí, mhonaróirí, dháileoirí, sholáthróirí agus iarshealbhóirí eile na n-earraí nó na seirbhísí, chomh maith leis na mórdhíoltóirí agus na miondíoltóirí atá beartaithe; agus

(b) faisnéis ar na cainníochtaí a táirgeadh, a monaraíodh, a seachadadh, a fuarthas nó a ordaíodh, chomh maith leis an bpraghas a fuarthas ar na hearraí nó na seirbhísí atá i gceist.

PUBLIC

4. Beidh feidhm ag an Airteagal seo gan dochar do dhlíthe de chuid Páirtí:

(a) lena ndeonaítear don sealbhóir cirt cearta chun faisnéis níos iomláine a fháil;

(b) lena rialaítear úsáid na faisnéise a cuireadh in iúl de bhun an Airteagail seo in imeachtaí sibhialta nó coiriúla;

(c) lena rialaítear an fhreagracht as mí-úsáid an chirt chun faisnéise;

(d) lena dtugtar an deis chun diúltú faisnéis a sholáthar lena gcuirfí iallach ar an duine dá dtagraítear i mír 1 a admháil go raibh sé féin nó garghaolta leis rannpháirteach i sárú ar cheart maoine intleachtúla; nó

(e) lena rialaítear cosaint rúndachta foinsí faisnéise nó próiseáil sonraí pearsanta.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.53

Bearta sealadacha agus bearta réamhchúraim

1. Áiritheoidh gach Páirtí go bhféadfaidh a údaráis bhreithiúnacha, arna iarraidh sin don iarratasóir, urghaire idirbhreitheach, a eisiúint i gcoinne an tsáraitheora líomhnaithe lena mbeartaítear cosc a chur ar aon sárú atáthar ar tí a dhéanamh ar cheart maoine intleachtúla, nó a thoirmeasc, ar bhonn sealadach agus faoi réir, i gcás inarb iomchuí, íocaíocht pionóis athfhillteach sa chás ina ndéantar foráil maidir leis sin i ndlí an pháirtí, go leanfar ag aghaidh leis na sáruithe líomhnaithe ar an gceart sin, nó leanúint ar aghaidh amhlaidh a chur faoi réir ráthaíochtaí a thaisceadh atá beartaithe lena áirithiú go ndéanfar an sealbhóir cirt a chúiteamh. Féadfar urghaire idirbhreitheach a eisiúint freisin, faoi na coinníollacha céanna, i gcás inarb iomchuí, in aghaidh tríú páirtí[1] a bhfeidhmíonn an t- údarás breithiúnach ábhartha dlínse os a chionn agus a bhfuil a chuid seirbhísí á n- úsáid chun ceart maoine intleachtúla a shárú.

2. Déanfaidh gach Páirtí a fhoráil go bhféadfaidh a údaráis bhreithiúnacha, arna iarraidh sin don iarratasóir, a ordú go ndéanfar na hearraí a bhfuil amhras fúthu go sáraíonn siad ceart maoine intleachtúla a urghabháil nó a chur faoi choimeád ar shlí eile[2] lena chosc go rachaidh siad isteach chuig na bealaí tráchtála nó go mbeidh siad ar gluaiseacht iontu.

---

1 Chun críocha an Airteagail seo, féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh go n- áirítear idirghabhálaí le ‘tríú páirtí’.

2 Féadfaidh Páirtí rogha a dhéanamh idir urghabháil agus cur faoi choimeád chun an mhír seo a chur chun feidhme.

3. I gcás sárú líomhnaithe arna dhéanamh ar scála tráchtála, áiritheoidh na gach Páirtí go bhféadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha, má léiríonn an páirtí díobhálaithe gurb ann do chúinsí a fhágann gur dócha go gcuirfear i mbaol aisghabháil na ndamáistí, a ordú go ndéanfar urghabháil réamhchúraim ar mhaoin shochorraithe agus dhochorraithe an tsáraitheora líomhnaithe, lena n-áirítear a chuid cuntas bainc agus sócmhainní eile dá chuid a bhlocáil. Chun na críche sin, féadfaidh na húdaráis inniúla a ordú go gcuirfear doiciméid bhainc, airgeadais nó tráchtála in iúl, nó go dtabharfar rochtain iomchuí ar an bhfaisnéis ábhartha.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.54

Leigheasanna

1. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh sé d'údarás ag na húdaráis bhreithiúnacha a ordú, ar iarraidh ón iarratasóir agus gan dochar d'aon damáistí atá dlite don sealbhóir cirt mar gheall ar an sárú, agus gan cúiteamh d'aon sórt, go ndéanfaí earraí a dhíothú, nó a bhaint go cinntitheach as na bealaí tráchtála earraí ar chinn siad a bhfuil sárú á dhéanamh acu ar cheart maoine intleachtúla. Féadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha a ordú, más iomchuí, go ndíothófar ábhair agus uirlisí a úsáidtear go príomha chun na hearraí sin a chruthú nó a mhonarú.

2. Beidh an t- údarás ag údaráis bhreithiúnacha gach Páirtí ordú a thabhairt go ndéanfar na bearta sin a chur i gcrích ar speansais an duine a dhéanann an sárú, mura ndéanfar cúiseanna ar leith a agairt gan é sin a dhéanamh.

3. Agus iarraidh ar leigheasanna á meas, cuirfear san áireamh an gá atá le comhréireacht idir tromchúis an tsáraithe agus na leigheasanna a ordófar, chomh maith le leasanna tríú páirtithe.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.55

Urghairí

Áiritheoidh gach Páirtí, i gcás ina ndéantar cinneadh breithiúnach lena bhfaightear sárú ar cheart maoine intleachtúla, go bhféadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha urghaire ar aidhm léi cosc a chur ar leanúint den sárú a eisiúint in aghaidh an tsáraitheora agus, más iomchuí, in aghaidh tríú páirtí[1] ar a bhfeidhmíonn údarás breithiúnach ábhartha dlínse agus a bhfuil a sheirbhísí á n- úsáid ag tríú páirtí chun sárú a dhéanamh ar cheart maoine intleachtúla.

[1] Chun críocha an Airteagail seo, féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh go n- áirítear idirghabhálaí le 'tríú páirtí'.

AIRTEAGAL 32.56

Bearta malartacha

Féadfaidh gach Páirtí a fhoráil, i gcásanna iomchuí agus arna iarraidh don duine a d'fhéadfaí a chur faoi réir na mbeart dá bhforáiltear in Airteagal 32.54 nó 32.55, go bhféadfaidh húdaráis bhreithiúnacha inniúla a ordú go n- íocfar cúiteamh airgid leis an bpáirtí díobhálaithe seachas na bearta dá bhforáiltear in Airteagal 32.54 nó 32.55 a chur i bhfeidhm, más rud é gur ghníomhaigh an duine go neamhbheartaithe agus gan faillí, dá mba rud é go ndéanfadh forfheidhmiú na mbeart atá i gceist dochar doleigheasta dó agus dá ndealródh sé go mbeadh cúiteamh airgid don pháirtí díobhálaithe réasúnta sásúil.

AIRTEAGAL 32.57

Damáistí

1. Áiritheoidh gach Páirtí go n- ordóidh na húdaráis bhreithiúnacha ar iarratas ón bpáirtí díobhálaithe, don sáraitheoir a bhí ag gabháil go feasach do ghníomhaíocht sháraitheach nó a bhí ag gabháil di agus forais réasúnacha aige a bheith feasach ina leith, damáistí a íoc leis an sealbhóir cirt ar damáistí iad is leordhóthanach don díobháil iarbhír a d'fhulaing sé mar gheall ar an sárú.

2. Nuair a bheidh méid na ndamáistí á chinneadh faoi mhír 1, beidh sé d'údarás ag údaráis bhreithiúnacha gach Páirtí, *inter alia*, aon bheart dlisteanach luacha a chuireann an sealbhóir cirt isteach a bhreithniú, lena n- áirítear brabúis chaillte, luach na n- earraí nó na seirbhísí arna dtomhas de réir an mhargadhphraghais, nó an phraghais miondíola mholta[1]. Ar a laghad i gcásanna sárú ar chóipcheart nó ar chearta gaolmhara agus góchumadh trádmhairc, déanfaidh gach Páirtí foráil, in imeachtaí breithiúnacha sibhialta, go mbeidh sé d'údarás ag a údaráis bhreithiúnacha ordú a thabhairt don sáraitheoir cuid de bhrabúis an tsáraitheora atá inchurtha i leith an tsáraithe a íoc leis an sealbhóir cirt, cibé ar mar mhalairt ar dhamáistí, nó ina dteannta.

3. Mar mhalairt ar mhír 2, féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh de go bhfuil údarás ag a údaráis bhreithiúnacha, i gcásanna iomchuí, na damáistí a shocrú mar chnapshuim ar bhonn gnéithe amhail ar a laghad méid na ríchíosanna nó na dtáillí a bheadh dlite dá mba rud é gur iarr an duine a rinne an sárú údarú chun leas a bhaint as an gceart maoine intleachtúla a bhí i gceist.

4. Ní chuireann aon ní san Airteagal seo cosc ar cheachtar Páirtí ó fhoráil a dhéanamh mura ndearna an sáraitheoir go feasach, nó forais réasúnacha aige a fhios a bheith aige, tabhairt faoi ghníomhaíocht sháraitheach, go mbeidh a údaráis bhreithiúnacha in ann a ordú i bhfabhar an pháirtí dhíobhálaithe, go ndéanfaí brabús a aisghabháil nó damáistí a d'fhéadfadh a bheith réamhbhunaithe a íoc.

---

[1] Maidir le Páirtí an Aontais, d'áireofaí ansin freisin, de réir mar is iomchuí, gnéithe seachas tosca eacnamaíocha, amhail an dochar morálta a rinneadh don sealbhóir cirt de bharr an tsáraithe.

AIRTEAGAL 32.58

Costais dlí

Déanfaidh gach Páirtí a fhoráil go mbeidh sé d'údarás ag a údaráis bhreithiúnacha, i gcás inarb iomchuí, a ordú, ag deireadh imeachtaí breithiúnacha sibhialta maidir le cearta maoine intleachtúla a fhorfheidhmiú, go ndeonófar don pháirtí a bhuafaidh go n- íocfaidh an páirtí a chaillfidh costais dlí agus costais eile leis, amhail dá bhforáiltear faoi dhlí an Pháirtí lena mbaineann.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.59

Cinntí breithiúnacha a fhoilsiú

Áiritheoidh gach Páirtí, in imeachtaí dlí arna dtionscnamh as sárú a dhéanamh ar cheart maoine intleachtúla, go bhféadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha, ar iarraidh ón iarratasóir agus ar chostas an duine a rinne an sárú, bearta iomchuí a ordú chun an fhaisnéis a bhaineann leis an gcinneadh a scaipeadh, lena n- áirítear an cinneadh a chur ar taispeáint agus é a fhoilsiú go hiomlán nó go páirteach.

AIRTEAGAL 32.60

Toimhde i dtaobh an údair nó an úinéara

Aithneoidh na Páirtithe, ar mhaithe leis na bearta, nósanna imeachta agus na leigheasanna dá bhforáiltear sa Roinn seo a chur i bhfeidhm:

(a) i gcás údar saothair litríochta nó ealaíne, in éagmais cruthúnas ar a mhalairt, gur leor ainm an údair a bheith le feiceáil ar an saothar ar an ngnáthbhealach ionas go measfar gurb é an t- údar é agus dá dhroim sin go mbeidh sé i dteideal imeachtaí sáraithe a thionscnamh; agus

(b) beidh feidhm ag fomhír (a) *mutatis mutandis* maidir le sealbhóirí ceart a bhaineann le cóipcheart i ndáil leis an ábhar dá gcuid atá faoi chosaint.

AIRTEAGAL 32.61

Nósanna imeachta riaracháin

A mhéid is féidir aon leigheas sibhialta a ordú de bharr imeachtaí riaracháin ar fhiúntais cháis, beidh na himeachtaí sin i gcomhréir le prionsabail atá coibhéiseach ó thaobh substainte de leis na prionsabail sin dá bhforáiltear sna forálacha ábhartha den Fhoroinn seo.

FOROINN 2

FORFHEIDHMIÚ TEORANN

AIRTEAGAL 32.62

Bearta teorann

1. I dtaca leis na hearraí faoi rialú custaim, déanfaidh gach Páirtí nósanna imeachta a ghlacadh, nó a choinneáil ar bun, faoinar féidir le sealbhóir cirt iarratais a chur isteach lena n-iarrtar ar údaráis inniúla earraí a scaoileadh, nó a choinneáil. Chun críocha na Foroinne seo, ciallaíonn 'earraí faoi amhras' earraí a bhfuil a bhfuil amhras fúthu go sáraíonn siad trádmharcanna, cóipchearta, agus cearta gaolmhara, táscairí geografacha, paitinní, deimhnithe áisiúlachta, deartha tionsclaíocha nó topografaíochtaí ciorcad comhtháite.

2. Beidh córais leictreonacha ar bun ag gach Páirtí le go ndéanfaidh na húdaráis inniúla na hiarratais a dheonófar nó a thaifeadfar a bhainistiú.

3. Áiritheoidh gach Páirtí nach ngearrfaidh a údaráis chustaim inniúla táille chun na costais riaracháin a eascraíonn as próiseáil iarratais nó as taifead a chumhdach.

4. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh a údaráis inniúla cinneadh maidir le hiarratais a dheonú nó a thaifeadadh laistigh de thréimhse réasúnach ama.

PUBLIC

5. Áiritheoidh gach Páirtí go bhfuil feidhm ag an iarratas a deonaíodh nó a taifeadadh maidir le hil- lastais.

6. I dtaca leis na hearraí faoi rialú custaim, áiritheoidh gach Páirtí go bhféadfaidh a údaráis chustaim gníomhú ar a thionscnamh féin chun scaoileadh earraí a bhfuil amhras fúthu maidir le trádmharcanna nó cóipcheart a shárú a chur ar fionraí, nó iad a choinneáil.

7. Úsáidfidh údaráis chustaim anailís riosca chun earraí a bhfuil amhras fúthu a shainaithint. Cuirfidh gach Páirtí an mhír seo chun feidhme i gcomhréir lena dhlí.

8. Féadfaidh nósanna imeachta a bheith i bhfeidhm ag gach Páirtí lena gceadófar earraí a bhfuil amhras fúthu a scriosadh, gan an gá roimh ré le himeachtaí riaracháin nó breithiúnacha chun na sáruithe a chinneadh go foirmiúil, i gcásanna ina gcomhthoilíonn na daoine i gceist leis an scriosadh nó nach bhfuil siad ina choinne. Mura ndéantar earraí den sórt sin a dhíothú, áiritheoidh gach Páirtí, ach amháin in imthosca eisceachtúla, go ndiúscrófar earraí den sórt sin lasmuigh de na bealaí tráchtála, ar bhealach lena seachnófar aon díobháil don sealbhóir cirt.

9. Féadfaidh gach Páirtí nósanna imeachta a bheith i bhfeidhm aige lena gceadaítear trádmharc góchumtha agus earraí bradacha a sheoltar trí choinsíneachtaí poist nó mearchúiréirí a scriosadh go pras.

10. Féadfaidh gach Páirtí a chinneadh gan an tAirteagal seo a chur i bhfeidhm maidir le hallmhairiú earraí a chuirtear ar an margadh i dtríú tír ag na sealbhóirí cirt nó lena dtoiliú. Féadfaidh Páirtí cinneadh a dhéanamh gan an tAirteagal seo a chur chun feidhme ar earraí de chineál neamhthráchtála i mbagáiste pearsanta daoine atá ag taisteal.

PUBLIC

11. Coinneoidh údaráis chustaim na bPáirtithe idirphlé tráthrialta ar bun agus cuirfidh siad comhar chun cinn leis na páirtithe leasmhara ábhartha agus le húdaráis eile a bhfuil baint acu le cearta maoine intleachtúla a fhorfheidhmiú.

12. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile maidir le trádáil idirnáisiúnta in earraí faoi amhras. Go háirithe, a mhéid is féidir, malartóidh na Páirtithe faisnéis maidir le trádáil in earraí faoi amhras a dhéanann difear don Pháirtí eile.

13. Gan dochar do chineálacha comhair eile, beidh feidhm ag an bPrótacal maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim i dtaca le sáruithe ar reachtaíocht maidir le cearta maoine intleachtúla a bhfuil údaráis chustaim Páirtí inniúil chun iad a fhorfheidhmiú i gcomhréir leis an Airteagal seo.

AIRTEAGAL 32.63

Comhsheasmhacht le Comhaontú GATT agus TRIPS

Agus bearta teorann á gcur chun feidhme acu i dtaca le forfheidhmiú cearta maoine intleachtúla ag údaráis chustaim an Pháirtí, má chumhdaítear sin leis an bhForoinn seo nó mura gcumhdaítear, áiritheoidh gach Páirtí comhsheasmhacht lena n- oibleagáidí faoi GATT 1994 agus Comhaontú TRIPS agus, go háirithe le hAirteagal V de GATT 1994, Airteagal 41 agus Roinn 4 de Chuid III de Chomhaontú TRIPS.

ROINN D

FORÁLACHA CRÍOCHNAITHEACHA

AIRTEAGAL 32.64

Comhar

1. Comhaontóidh na Páirtithe go n- oibreoidh siad i gcomhar le chéile d'fhonn tacú le cur chun feidhme na ngealltanas agus na n- oibleagáidí ar tugadh fúthu de bhun na Caibidle seo.

2. D'fhéadfaí a áireamh ar na réimsí comhair maidir le hábhair chosanta agus chur chun feidhme ceart maoine intleachtúla na gníomhaíochtaí seo a leanas:

(a) malartú faisnéise faoin gcreat dlíthiúil maidir le cearta maoine intleachtúla agus rialacha ábhartha cosanta agus forfheidhmithe;

(b) taithí ar dhul chun cinn reachtach á mhalartú idir na Páirtithe;

(c) malartú taithí idir na Páirtithe maidir le cearta maoine intleachtúla a fhorfheidhmiú;

(d) taithí a mhalartú idir na Páirtithe maidir le forfheidhmiú ar an leibhéal lárnach agus ar an leibhéal folárnach ag údaráis chustaim, póilíní agus údaráis riaracháin agus bhreithiúnacha;

PUBLIC

(e) comhordú, le tríú tíortha san áireamh, chun onnmhairiú earraí góchumtha a chosc;

(f) cúnamh teicniúil, fothú acmhainneachta, agus malartú pearsanra agus oiliúint a chur orthu;

(g) cearta maoine intleachtúla a chosaint agus faisnéis i leith an mhéid sin a scaipeadh, *inter alia*, ar chiorcail ghnó agus an tsochaí shibhialta;

(h) feasacht phoiblí ar thomhaltóirí agus sealbhóirí cirt, chomh maith le feabhas a chur ar an gcomhar institiúideach, idir na hoifigí maoine intleachtúla go háirithe;

(i) cur chun cinn gníomhach ar fheasacht agus oideachas an phobail i gcoitinne i dtaca le beartais maidir le cearta maoine intleachtúla;

(j) comhar poiblí- príobháideach a bhíonn ag plé le FBManna, lena n- áirítear ag imeachtaí nó tionóil atá dírithe ar FBManna, maidir le cearta maoine intleachtúla a chosaint agus a fhorfheidhmiú agus a sárú a laghdú; agus

(k) straitéisí éifeachtacha agus cláir chumarsáide a fhoirmiú chun lucht éisteachta/féachana a shainaithint chun méadú a dhéanamh ar fheasacht tomhaltóirí agus meán ar an éifeacht a bhíonn ag sáruithe ar chearta maoine intleachtúla, lena n-áirítear an riosca do shláinte agus do shábháilteacht agus an nasc leis an gcoireacht eagraithe.

PUBLIC

3. Féadfaidh gach Páirtí na sonraíochtaí táirgí, nó achoimre ar na sonraíochtaí sin, a chur ar fáil go poiblí, agus pointí teagmhála ábhartha chun tásca geografacha an Pháirtí eile a chosnaítear de bhun Fhoroinn 4 de Roinn B a rialú nó a bhainistiú.

4. Coinneoidh na Páirtithe teagmháil ar bun maidir le gach ábhar a bhaineann le cur chun feidhme agus feidhmiú na Caibidle seo, go díreach nó tríd an bhFochoiste dá dtagraítear in Airteagal 32.66.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.65

Tionscnaimh dheonacha páirtithe leasmhara

Féachfaidh gach Páirtí le tionscnaimh dheonacha páirtithe leasmhara a éascú chun sárú ar chearta maoine intleachtúla a laghdú, lena n-áirítear sárú ar líne agus i margaí eile a dhíríonn ar fhadhbanna coincréiteacha agus ar réitigh phraiticiúla atá réadúil, comhréireach agus cóir do gach duine lena mbaineann, ar na bealaí seo a leanas san áireamh:

(a) féachfaidh gach Páirtí le páirtithe leasmhara a thabhairt le chéile go toiliúil ina chríoch chun tionscnaimh dheonacha a éascú d'fhonn teacht ar réitigh agus easaontais a réiteach i dtaca le cearta maoine intleachtúla a chosaint agus a fhorfheidhmiú agus sárú a laghdú;

(b) féachfaidh gach Páirtí le faisnéis a mhalartú leis an bPáirtí eile maidir le hiarrachtaí tionscnaimh dheonacha páirtithe leasmhara ina chríoch a éascú; agus

(c) déanfaidh na Páirtithe iarracht idirphlé oscailte agus comhar a chur chun cinn i measc pháirtithe leasmhara na bPáirtithe, agus páirtithe leasmhara na bPáirtithe a spreagadh chun teacht ar réitigh i gcomhpháirt agus chun easaontais a réiteach maidir le cearta maoine intleachtúla a chosaint agus a fhorfheidhmiú agus maidir le sárú a laghdú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 32.66

An Fochoiste um Maoin Intleachtúil

Déanfaidh an Fochoiste um Maoin Intleachtúil ('Fochoiste'), arna bhunú de bhun Airteagal 8.8(1), faireachán ar chur chun feidhme agus feidhmiú ceart na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 32- A, 32- B agus 32- C agus áiritheoidh sé go ndéantar i gceart é. Déanfaidh an Fochoiste freisin cúraimí sonracha a shanntar dó sa Chaibidil seo, lena n- áirítear in Airteagal 32.40.

CAIBIDIL 33

TRÁDÁIL AGUS FORBAIRT INBHUANAITHE

ROINN A

FORÁLACHA COITEANNA

AIRTEAGAL 33.1

Cuspóirí

1. Meabhraíonn na Páirtithe Clár 21 maidir le Comhshaol agus Forbairt, arna ghlacadh ag Comhdháil na Náisiún Aontaithe ar Chomhshaol agus Forbairt in Rio de Janeiro, an 3 go 14 Meitheamh 1992, Plean Cur Chun Feidhme an Chruinnithe Mhullaigh Dhomhanda um Fhorbairt Inbhuanaithe Johannesburg 2002, Dearbhú na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair ('EIS') maidir le Ceartas Sóisialta don Domhandú Cothrom, arna ghlacadh ag an gComhdháil Idirnáisiúnta Saothair ag a 97ú Seisiún, a reáchtáladh sa Ghinéiv an 10 Meitheamh 2008 ('Dearbhú EIS maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir'), an Doiciméad Deiridh ó Chomhdháil na Náisiún Aontaithe maidir leis an bhForbairt Inbhuanaithe 2012 dar teideal *The Future We Want* [An Todhchaí atá Uainn] agus Clár Oibre 2030 agus Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe a ghabhann leis.

2. Sa chomhthéacs sin, aithníonn na Páirtithe go bhfuil forbairt eacnamaíoch, forbairt shóisialta agus cosaint an chomhshaoil ina gcomhpháirteanna den fhorbairt inbhuanaithe atá idirspleách agus a threisíonn a chéile ar mhaithe le leas na glúine reatha agus na nglún le teacht.

3. I bhfianaise an mhéid thuas, is é cuspóir na Caibidle seo an ghaolmhaireacht sa trádáil agus san infheistíocht idir na Páirtithe a bhreisiú ar bhealach a chuireann le forbairt inbhuanaithe, go háirithe maidir leis na gnéithe saothair[1] agus comhshaoil atá ábhartha don trádáil agus don infheistíocht.

4. Léirítear sa Chaibidil seo cur chuige comhoibritheach bunaithe ar luachanna agus leasanna coiteanna.

AIRTEAGAL 33.2

An ceart chun rialáil agus leibhéil chosanta

1. Aithníonn na Páirtithe an ceart atá ag gach Páirtí chun a bheartais agus a thosaíochtaí forbartha inbhuanaithe féin a chinneadh, go háirithe chun a leibhéil chosanta saothair intíre agus comhshaoil dílse a leagan síos, agus chun a dhlí agus a bheartais a bhaineann le saothair agus comhshaoil a ghlacadh nó a mhodhnú dá réir sin.

2. Beidh na leibhéil chosanta, dlíthe agus beartais dá dtagraítear i mír 1 i gcomhréir le tiomantas gach Páirtí do na comhaontuithe comhshaoil iltaobhacha ('MEAnna') agus na caighdeáin agus na comhaontuithe saothair iltaobhacha, dá dtagraítear sa Chaibidil seo, ar páirtí iontu é.

[1] Chun críocha na Caibidle seo, ciallaíonn an téarma 'saothar' cuspóirí straitéiseacha EIS faoin gClár Oibre um Obair Chuibhiúil, a léirítear i nDearbhú EIS maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir.

3. Déanfaidh gach Páirtí a dhícheall a áirithiú go ndéanfar foráil ina dhlíthe, ina rialacháin agus ina bheartais chomhshaoil agus saothair agus spreagfaidh sé ardleibhéal cosanta comhshaoil, agus saothair agus déanfaidh sé a dhícheall chun leanúint ar aghaidh le feabhas a chur ar na leibhéil cosanta comhshaoil agus saothair dá ndéantar foráil ina dhlíthe, ina rialacháin agus ina bheartais.

4. Ní dhéanfaidh Páirtí na leibhéil chosanta a thugtar ina dhlíthe agus ina rialacháin chomhshaoil agus saothair a lagú ná a laghdú chun trádáil nó infheistíocht a spreagadh.

5. Ní dhéanfaidh Páirtí a dhlíthe agus a rialacháin chomhshaoil agus saothair a tharscaoileadh ná a mhaolú ar bhealach eile, ná tairiscint a dhéanamh iad a tharscaoileadh nó a mhaolú ar bhealach eile, ar bhealach a lagaíonn nó a laghdaíonn na leibhéil chosanta a thugtar sna dlíthe agus sna rialacháin sin chun trádáil nó infheistíocht a spreagadh.

6. Ní mhainneoidh Páirtí, trí ghníomhaíocht nó neamhghníomhaíocht leanúnach nó athfhillteach, a dhlí agus rialacháin chomhshaoil agus saothair a fhorfheidhmiú go héifeachtach a bhealach a dhéanfaidh difear do thrádáil nó infheistíocht.

7. Coinníonn gach Páirtí an ceart le discréid réasúnach a fheidhmiú agus chun cinntí *bona fide* a dhéanamh maidir le leithdháileadh acmhainní forfheidhmithe i gcomhréir leis na tosaíochtaí maidir le forfheidhmiú a dhlíthe agus a rialacháin chomhshaoil agus saothair.

8. Ní chuirfidh Páirtí a dhlíthe agus a rialacháin chomhshaoil agus saothair i bhfeidhm ar bhealach arb é a bheadh ann srian faoi cheilt ar thrádáil nó infheistíocht.

PUBLIC

AIRTEAGAL 33.3

Trádáil agus iompar gnó freagrach agus bainistíocht slabhraí soláthair

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le slabhraí soláthair a bhainistiú ar bhealach freagrach trí iompar gnó freagrach / trí chleachtais maidir le freagracht shóisialta chorparáideach agus ról na trádála chun an cuspóir sin a bhaint amach.

2. I gcomhréir le mír 1, déanfaidh gach Páirtí an méid a leanas:

(a) iompar gnó freagrach nó freagracht shóisialta chorparáideach a chur chun cinn trí ghnólachtaí a spreagadh chun na cleachtais ábhartha a ghlacadh atá comhsheasmhach le prionsabail, caighdeáin agus treoirlínte a aithnítear go hidirnáisiúnta, lena n- áirítear treoirlínte earnála maidir le dícheall cuí, a d'fhormhuinigh nó ar thacaigh an Páirtí sin leo; agus

(b) tacú le scaipeadh agus úsáid ionstraimí idirnáisiúnta ábhartha a d'fhormhuinigh nó ar thacaigh an Páirtí sin leo, amhail Treoirlínte ECFE le haghaidh Fiontair Ilnáisiúnta, an Dearbhú Tripháirteach Prionsabal maidir le Fiontair Ilnáisiúnta agus Beartas Sóisialta ó EIS a glacadh sa Ghinéiv i mí na Samhna 1977 ('Dearbhú Tripháirteach Prionsabal maidir le Fiontair Ilnáisiúnta agus Beartas Sóisialta EIS'), Comhshocrú Domhanda na Náisiún Aontaithe agus Prionsabail Threoracha na Náisiún Aontaithe maidir le Gnó agus Cearta an Duine arna bhformhuiniú ag an gComhairle um Chearta an Duine le Rún 17/4 an 16 Meitheamh 2011.

PUBLIC

3. Aithníonn na Páirtithe áirgiúlacht treoirlínte idirnáisiúnta a bhaineann go sonrach le hearnáil faoi leith i réimse na freagrachta sóisialta corparáidí / i réimse an iompair fhreagraigh gnó agus cuirfidh siad obair chomhpháirteach chun cinn ina leith sin. Cuirfidh na Páirtithe freisin bearta i bhfeidhm chun cloí le Treoirlínte um Dhícheall Cuí ECFE a chur chun cinn.

4. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le cur chun cinn trádála earraí a chuireann le dálaí sóisialta feabhsaithe agus cleachtais atá fónta ó thaobh an chomhshaoil, amhail earraí agus seirbhísí comhshaoil a rannchuidíonn le geilleagar tíosach ar acmhainní, ísealcharbóin, nach nasctar a dtáirgeadh le dífhoraoisiú agus earraí atá faoi réir scéimeanna agus sásraí dearbhaithe inbhuanaitheachta deonacha.

5. Malartóidh na Páirtithe faisnéis chomh maith le dea- chleachtais agus, de réir mar is iomchuí, rachaidh siad i gcomhar le chéile, go réigiúnach agus i bhfóraim idirnáisiúnta maidir le saincheisteanna a chumhdaítear leis an Airteagal seo.

AIRTEAGAL 33.4

Faisnéis eolaíoch agus theicniúil

1. Agus bearta á mbunú nó á gcur chun feidhme ag na Páirtithe arb é is aidhm dóibh an comhshaol nó dálaí saothair a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do thrádáil nó d'infheistíocht idir na Páirtithe a chosaint, déanfaidh gach Páirtí faisnéis eolaíoch agus theicniúil, ó chomhlachtaí aitheanta teicniúla agus eolaíochta más féidir, chomh maith le caighdeáin ábhartha idirnáisiúnta, treoirlínte nó moltaí, áit ar ann dóibh, a chur san áireamh.

2. Má tá fianaise nó faisnéis eolaíoch neamh- leordhóthanach nó neamhchinntitheach ann agus go bhfuil riosca díghrádú comhshaoil tromchúiseach nó riosca le sláinte agus sábháilteacht ghairme ina chríoch, féadfaidh Páirtí bearta a ghlacadh bunaithe ar phrionsabal an réamhchúraim. Beidh bearta den sórt sin faoi réir athbhreithniú má thagann faisnéis eolaíocht nua nó bhreise chun cinn.

3. Má bhíonn tionchar ag beart a ghlactar i gcomhréir le mír 2 ar thrádáil nó infheistíocht idir na Páirtithe, féadfaidh Páirtí a iarraidh ar an bPáirtí a rinne an beart faisnéis a sholáthar ina dtugtar le fios go bhfuil an beart comhsheasmhach lena leibhéil féin chosanta, agus féadfaidh sé plé a iarraidh ar an ábhar san Fhochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe.

4. Ní chuirfear bearta den sórt sin i bhfeidhm ar bhealach a bheadh ina mhodh d'idirdhealú treallach nó gan údar, nó srian faoi cheilt ar thrádáil nó infheistíocht.

AIRTEAGAL 33.5

Trédhearcacht agus dea- chleachtais rialála

Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le cur i bhfeidhm na rialacha maidir le trédhearcacht agus dea- chleachtais rialála i gcomhréir le Caibidlí 35 agus 36, go háirithe na rialacha ina dtugtar deiseanna do dhaoine ar suim leo tuairimí a chur isteach i leith:

(a) bearta arb é is aidhm dóibh an comhshaol agus dálaí saothair a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do thrádáil nó d'infheistíocht a chosaint; agus

(b) bearta trádála nó infheistíochta a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do chosaint an chomhshaoil nó do chosaint dálaí saothair.

PUBLIC

AIRTEAGAL 33.6

Feasacht phoiblí, faisnéis, rannpháirtíocht agus ráthaíochtaí nós imeachta

1. Déanfaidh gach Páirtí feasacht phoiblí a chur chun cinn maidir lena dhlíthe agus lena rialacháin saothair agus chomhshaoil, lena n- áirítear trína áirithiú go bhfuil a dhlíthe agus a rialacháin saothair agus chomhshaoil agus a nósanna imeachta forfheidhmithe agus comhlíontachta ar fáil go poiblí.

2. Déanfaidh gach Páirtí iarracht freastal ar iarrataí ar fhaisnéis ó aon duine maidir le cur chun feidhme na Caibidle seo ag Páirtí.

3. Úsáidfidh gach Páirtí na sásraí dá dtagraítear Airteagail 40.5, 40.6 agus 40.7 chun tuairimí a lorg ar ábhair a bhaineann le cur chun feidhme na Caibidle seo.

4. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le fáil, agus tabharfaidh sé aird chuí ar chumarsáidí agus tuairimí trí aighneachtaí scríofa ó dhuine den Pháirtí sin ar ábhair a bhaineann le cur chun feidhme na Caibidle seo i gcomhréir lena nósanna imeachta intíre. Freagróidh Páirtí aighneachtaí den sórt sin i scríbhinn agus go tráthúil. Féadfaidh sé fógra a thabhairt faoi chumarsáidí agus tuairimí den sórt sin don Ghrúpa Comhairleach Intíre arna bhunú de bhun Airteagal 40.6 agus pointe teagmhála an Pháirtí eile, arna ainmniú de bhun Airteagal 33.19(6).

5. Áiritheoidh gach Páirtí, i gcomhréir lena dhlí, go mbeidh rochtain ar nósanna imeachta riaracháin nó breithiúnacha ar fáil do dhaoine a bhfuil leas a aithnítear go dlíthiúil acu in ábhar ar leith nó a áitíonn go sáraítear a gceart, chun gníomhaíocht a cheadú in aghaidh sáruithe ar a dhlí comhshaoil nó saothair, lena n- áirítear leigheasanna iomchuí i leith sáruithe ar an dlí sin.

6. Déanfaidh gach Páirtí, i gcomhréir lena dhlí, a áirithiú go gcomhlíonann na nósanna imeachta dá dtagraítear i mír 5 le próis chuí, nach mbeidh siad róchostasach, agus nach mbeidh teorainneacha ama míréasúnacha ná moilleanna gan údar i gceist leo, go soláthrófar féidearthacht urghaire a ordú, más iomchuí, agus go mbeidh siad cothrom, cothromasach agus trédhearcach.

AIRTEAGAL 33.7

Gníomhaíochtaí comhair

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le gníomhaíochtaí comhair ar ghnéithe a bhaineann le trádáil de na beartais chomhshaoil agus saothair chun cuspóirí an Chomhaontaithe seo a bhaint amach agus an Chaibidil seo a chur chun feidhme.

2. Is féidir gníomhaíochtaí comhair a fhorbairt agus a chur chun feidhme le rannpháirtíocht eagraíochtaí idirnáisiúnta agus réigiúnacha chomh maith le tríú tíortha, gnólachtaí, eagraíochtaí fostóirí agus oibrithe, eagraíochtaí oideachais agus taighde agus eagraíochtaí neamhrialtasacha eile, de réir mar is iomchuí.

3. Déanfar gníomhaíochtaí comhair ar shaincheisteanna agus topaicí ar a n- aontaíonn na Páirtithe chun dul i ngleic le hábhair leasa choitinn.

4. Féadfaidh na Páirtithe comhoibriú ar shaincheisteanna dá bhforáiltear sa Chaibidil seo chomh maith le, *inter alia*:

(a) gnéithe saothair agus comhshaoil na trádála agus na forbartha inbhuanaithe i bhfóraim idirnáisiúnta, lena n- áirítear go háirithe EDT, Fóram Polaitiúil Ardleibhéil NA um an Fhorbairt Inbhuanaithe, Clár Comhshaoil na Náisiún Aontaithe ('UNEP'), EIS agus MEAnna;

(b) tionchar na ndlíthe saothair agus comhshaoil agus na gcaighdeán saothair agus comhshaoil ar thrádáil agus ar infheistíocht;

(c) tionchar an dlí maidir le trádáil agus infheistíocht ar chúrsaí saothair agus an comhshaol. agus

PUBLIC

(d) gnéithe a bhaineann le trádáil díobh seo a leanas:

(i) tionscnaimh maidir le tomhaltas agus táirgeadh inbhuanaithe, lena n- áirítear na tionscnaimh sin arb é is aidhm dóibh geilleagar ciorclach agus fás glas agus laghdú ar thruailliú a chur chun cinn; agus

(ii) tionscnaimh chun earraí agus seirbhísí comhshaoil a chur chun cinn, lena n- áirítear trí aghaidh a thabhairt ar bhacainní gaolmhara neamhtharaifí.

5. Cinnfidh na Páirtithe i gcomhpháirt na tosaíochtaí maidir le gníomhaíochtaí comhair bunaithe ar réimsí leasa choitinn agus na hacmhainní atá ar fáil.

6. Féadfaidh na Páirtithe gníomhaíochtaí a dhéanamh sna réimsí comhair a leagtar amach sa Chaibidil i láthair go pearsanta nó ar aon mhodh teicneolaíochta a bheidh ar fáil do na Páirtithe.

PUBLIC

ROINN B

AN COMHSHAOL AGUS TRÁDÁIL

AIRTEAGAL 33.8

Cuspóirí

1. Tá sé mar aidhm ag na Páirtithe beartais trádála agus chomhshaoil atá tacúil go frithpháirteach, ardleibhéil cosanta comhshaoil i gcomhréir le MEAnna a bhfuil siad ina bpáirtí iontu, faoi seach, agus cur chun feidhme éifeachtach a ndlíthe agus a rialacháin chomhshaoil faoi seach a chur chun cinn, agus a gcumas chun dul i ngleic le saincheisteanna comhshaoil a bhaineann le trádáil, lena n- áirítear trí chomhar.

2. Maidir le tairbhí ag comhar breisithe chun an comhshaol a chosaint agus a chaomhnú agus a n- acmhainní nádúrtha a bhainistiú go hinbhuanaithe, aithníonn na Páirtithe go bhfuil tairbhí leo is féidir rannchuidiú le forbairt inbhuanaithe, a rialachas comhshaoil a neartú agus cuspóirí an Chomhaontaithe seo a chomhlánú.

3. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le beartais agus cleachtais trádála agus chomhshaoil thacúla chun cosaint chomhshaoil a fheabhsú chun forbairt inbhuanaithe a chur chun cinn.

PUBLIC

AIRTEAGAL 33.9

Rialachas agus comhaontuithe comhshaoil iltaobhacha

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le Tionól Comhshaoil na Náisiún Aontaithe de UNEP. Aithníonn na Páirtithe ról ríthábhachtach MEAnna chun dul i ngleic le dúshláin chomhshaoil dhomhanda, réigiúnacha agus intíre. Aithníonn na Páirtithe a thuilleadh an gá le tacaíocht fhrithpháirteach idir beartais trádála agus chomhshaoil a bhreisiú. Dá réir sin, cuirfidh gach Páirtí MEAnna a bhfuil siad ina bpáirtí iontu, lena n-áirítear a bprótacail, i bhfeidhm go héifeachtach.

2. Aithníonn na Páirtithe ceart gach Páirtí bearta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun chun cuspóirí MEAnna ar páirtí iontu é a chur chun cinn.

3. Tabharfaidh na Páirtithe faoi idirphlé agus comhar, de réir mar is iomchuí, maidir le saincheisteanna trádála agus comhshaoil de leas coiteann, go háirithe i ndáil le MEAnna. Áireofar ansin malartuithe tráthrialta faisnéise maidir le tionscnaimh gach Páirtí a mhéid a bhaineann le daingnithe MEAnna, lena n- áirítear a bprótacail agus a leasuithe.

AIRTEAGAL 33.10

Trádáil agus athrú aeráide

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá MEAnna i réimse an athraithe aeráide, go háirithe an gá le cuspóir UNFCCC a bhaint amach, agus cuspóir agus spriocanna Chomhaontú Pháras, chun dul i ngleic le bagairt phráinneach an athraithe aeráide. Dá réir sin, aithníonn na Páirtithe ról na trádála chun sprioc na forbartha inbhuanaithe a bhaint amach agus dul i ngleic leis an athrú aeráide, chomh maith le tábhacht na n- iarrachtaí aonair agus cnuasaitheacha le dul i ngleic le tionchair an athraithe aeráide trí ghníomhaíochtaí maolaithe agus oiriúnaithe.

2. I gcomhréir le mír 1, déanfaidh gach Páirtí an méid a leanas:

(a) UNFCCC agus Comhaontú Pháras a chur chun feidhme go héifeachtach, lena n- áirítear a ghealltanais i ndáil le rannchuidithe arna gcinneadh go náisiúnta;

(b) rannchuidiú dearfach na trádála leis an aistriú chuig geilleagar íseal i dtaobh astaíochtaí gás ceaptha teasa agus an geilleagar ciorclach agus le forbairt aeráid- díonach, lena n- áirítear gníomhaíochta maidir le maolú ar an athrú aeráide agus oiriúnú don athrú aeráide; agus

(c) trádáil agus infheistíocht in earraí agus seirbhísí a bhfuil ábharthacht ar leith acu don mhaolú ar an athrú aeráide agus oiriúnú don athrú aeráide a éascú agus a chur chun cinn, le haghaidh fuinneamh in-athnuaite inbhuanaithe agus le haghaidh éifeachtúlacht fuinnimh, ar bhealach atá comhsheasmhach le forálacha eile an Chomhaontaithe seo.

3. I gcomhréir le hAirteagal 33.7, oibreoidh na Páirtithe i gcomhar, de réir mar is iomchuí, maidir le gnéithe den athrú aeráide, go déthaobhach, go réigiúnach agus i bhfóraim idirnáisiúnta, lena n- áirítear in UNFCCC, in EDT agus i bPrótacal Montréal um Shubstaintí a Ídíonn an Ciseal Ózóin, arna chur i gcrích in Montréal an 16 Meán Fómhair 1987 ('Prótacal Montréal'). Thairis sin, féadfaidh na Páirtithe dul i gcomhar, de réir mar is iomchuí, ar na saincheisteanna sin freisin san Eagraíocht Mhuirí Idirnáisiúnta.

4. I gcomhréir le mír 1, oibreoidh na Páirtithe i gcomhar i réimsí amhail:

(a) eolas agus taithí a mhalartú maidir le cur chun feidhme Chomhaontú Pháras, chomh maith le tionscnaimh chun athléimneacht i gcoinne an athraithe aeráide, fuinneamh in- athnuaite, teicneolaíochtaí ísealcharbóin, éifeachtúlacht fuinnimh, praghsáil charbóin, iompar inbhuanaithe, forbairt bonneagair inbhuanaithe agus aeráidseasmhach, faireachán ar astaíochtaí agus réitigh dúlrabhunaithe; chomh maith le roghanna a fhiosrú chun comhoibriú i réimsí amhail truailleáin aeráide ghearrshaolacha agus ceapadh carbóin ithreach; agus

(b) eolas agus taithí a mhalartú maidir le deireadh uaillmhianach a chur le substaintí ídithe ózóin agus hidreafluaracarbóin a laghdú de réir a chéile faoi Phrótacal Montréal trí bhearta chun a dtáirgeadh, a dtomhaltas agus a dtrádáil a rialú, táirgí malartacha nach ndéanann díobháil don chomhshaol a thabhairt isteach in ionad substaintí ídithe ózóin agus hidreafluaracarbóin, sábháilteacht agus caighdeáin ábhartha eile a thabhairt cothrom le dáta, agus trádáil neamhdhleathach substaintí atá rialaithe ag Prótacal Montréal a chomhrac, de réir mar is iomchuí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 33.11

Trádáil agus foraoisí

PUBLIC

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le bainistiú inbhuanaithe ar fhoraoisí, agus ról na trádála chun an cuspóir sin a shaothrú.

2. I gcomhréir le mír 1, déanfaidh gach Páirtí an méid a leanas:

(a) bearta a chur chun feidhme chun lománaíocht neamhdhleathach agus trádáil ghaolmhar a chomhrac, lena n- áirítear trí ghníomhaíochtaí comhair le tríú tíortha, de réir mar is iomchuí;

(b) caomhnú agus bainistíocht foraoisí ar bhealach inbhuanaithe a spreagadh;

(c) trádáil agus tomhailt adhmaid agus táirgí adhmaid a fhaightear go dlíthiúil ó fhoraoisí a bhainistítear go hinbhuanaithe a chur chun cinn; agus

(d) faisnéis a mhalartú agus, de réir mar is iomchuí, comhoibriú leis an bPáirtí eile faoi thionscnaimh a bhaineann le trádáil maidir le lománaíocht neamhdhleathach a chomhrac, bainistiú inbhuanaithe foraoisí, dífhoraoisiú agus díghrádú foraoise, rialachas foraoisí agus caomhnú cumhdaigh foraoise, agus tionchar agus tacaíocht fhrithpháirteach a mbeartas leasa chomhchoitinn faoi seach a uasmhéadú.

3. Ag aithint go bhfuil príomhról ag foraoisí agus a mbainistiú inbhuanaithe chun an t- athrú aeráide a chomhrac agus bithéagsúlacht a chothú, cuirfidh gach Páirtí tionscnaimh chun cinn ina dtéitear i ngleic le dífhoraoisiú, lena n- áirítear trí shlabhraí soláthair saor ó dhífhoraoisiú. Ina theannta sin, oibreoidh na Páirtithe i gcomhar, de réir mar is iomchuí agus i gcomhréir le hAirteagal 33.7, go déthaobhach, go réigiúnach agus i bhfóraim idirnáisiúnta ábhartha, chun dífhoraoisiú agus díghrádú foraoise a íoslaghdú ar fud an domhain.

PUBLIC

AIRTEAGAL 33.12

Trádáil agus flóra agus fána fiáin

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le trádáil idirnáisiúnta fána agus flóra fhiáin nach mbagraíonn a marthanas a áirithiú, mar a leagtar amach sa Choinbhinsiún maidir le Trádáil Idirnáisiúnta i Speicis Fauna agus Flora Fiáine i mBaol, arna dhéanamh in Washington, D.C. an 3 Márta 1973 (‘CITIES’).

2. I gcomhréir le mír 1, déanfaidh gach Páirtí an méid a leanas:

(a) bearta éifeachtacha a chur chun feidhme chun trádáil neamhdhleathach i bhflóra agus fána fiáin a chomhrac, lena n- áirítear trí ghníomhaíochtaí comhair le tríú tíortha, de réir mar is iomchuí; agus

(b) caomhnú agus úsáid inbhuanaithe fhadtéarmach na speiceas a liostaítear sna hAguisíní a ghabhann le CITIES a chur chun cinn, lena n- áirítear trí chomhoibriú sna comhlachtaí CITIES ábhartha chun na hAguisíní a ghabhann le CITIES a choinneáil cothrom le dáta agus trí áireamh speiceas a mheastar a bheith i mbaol mar gheall ar thrádáil idirnáisiúnta a chur chun cinn agus critéir eile arna mbunú faoi CITIES.

3. I gcomhréir le hAirteagal 33.7, féadfaidh na Páirtithe, de réir mar is iomchuí, oibriú i gcomhar nó faisnéis a mhalartú go déthaobhach, go réigiúnach agus i bhfóraim idirnáisiúnta maidir le saincheisteanna leasa choitinn a bhaineann le dul i ngleic le trádáil neamhdhleathach i bhflóra agus fána fiáin, lena n- áirítear trí fheasacht a ardú chun éileamh a laghdú ar tháirgí agus tionscnaimh fiadhúlra neamhdhleathacha chun comhar maidir le comhroinnt faisnéise agus forfheidhmiú a bhreisiú.

AIRTEAGAL 33.13

Trádáil agus bithéagsúlacht

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá sé an bhithéagsúlacht a chaomhnú agus a úsáid ar bhonn inbhuanaithe, agus ról na trádála chun na cuspóirí sin a bhaint amach, i gcomhréir leis an gCoinbhinsiún maidir leis an mBithéagsúlacht, a rinneadh in Rio de Janeiro an 5 Meitheamh 1992 agus MEAnna eile a bhfuil siad ina bpáirtí iontu, agus na cinntí arna nglacadh fúthu sin.

2. I gcomhréir le mír 1, déanfaidh gach Páirtí bearta chun an bhithéagsúlacht a chaomhnú nuair atá sí faoi réir brúnna atá nasctha le trádáil agus infheistíocht, lena n- áirítear trí mhalartú faisnéise agus taithí, agus bearta chun scaipeadh speicis choimhthíocha ionracha a chosc, ag aithint gur féidir le gluaiseacht speiceas coimhthíoch ionrach talún agus uisceach thar theorainneacha trí chosáin a bhaineann le trádáil drochthionchar a imirt ar an gcomhshaol, ar ghníomhaíochtaí eacnamaíocha agus forbairt eacnamaíoch, agus ar shláinte an duine.

3. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá sé meas a léiriú ar eolas, nuálaíochtaí agus cleachtais pobal dúchasach agus pobal áitiúil lena gcorpraítear stíleanna maireachtála traidisiúnta, agus iad a chaomhnú agus a choinneáil ar bun, rud a chuireann le caomhnú agus úsáid inbhuanaithe na bithéagsúlachta, chomh maith le ról na trádála ansin.

4. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le rochtain ar acmhainní géiniteacha agus comhroinnt chothrom agus chothromasach tairbhí a eascraíonn as úsáid acmhainní géiniteacha a chur chun cinn, i gcomhréir lena mbearta intíre faoi seach agus oibleagáidí idirnáisiúnta gach Páirtí.

5. Aithníonn na Páirtithe freisin an tábhacht a bhaineann le rannpháirtíocht agus comhairliúchán poiblí, i gcomhréir lena ndlí nó a mbeartas faoi seach, i bhforbairt agus cur chun feidhme beart a bhaineann le caomhnú agus úsáid inbhuanaithe na bithéagsúlachta.

PUBLIC

6. I gcomhréir le hAirteagal 33.7, féadfaidh na Páirtithe, de réir mar is iomchuí, cur chun cinn, oibriú i gcomhar nó faisnéis a mhalartú go déthaobhach, go réigiúnach agus i bhfóraim idirnáisiúnta, maidir le gnéithe a bhaineann le trádáil de bheartais bhithéagsúlachta agus bearta leasa choitinn, amhail:

(a) tionscnaimh agus dea- chleachtais a bhaineann le trádáil i dtáirgí bunaithe ar acmhainní a fhaightear ó úsáid inbhuanaithe acmhainní bitheolaíocha agus a chuireann le caomhnú na bithéagsúlachta;

(b) caomhnú agus úsáid inbhuanaithe na bithéagsúlachta, agus cosaint, athchóiriú agus luacháil éiceachóras agus a gcuid seirbhísí agus ionstraimí eacnamaíocha gaolmhara; agus

(c) rochtain ar acmhainní géiniteacha agus na tairbhí a eascraíonn óna úsáid a roinnt go cothrom agus go cothromasach.

AIRTEAGAL 33.14

Trádáil agus bainistíocht inbhuanaithe iascaigh agus dobharshaothrú

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá sé acmhainní bitheolaíocha na mara agus éiceachórais mhuirí a chaomhnú agus a bhainistiú ar bhealach inbhuanaithe, mar aon leis an ról atá ag an trádáil chun na cuspóirí sin a bhaint amach.

2. Fad is a fhorbraítear agus a chuirtear chun feidhme bearta caomhnaithe agus bainistíochta, cuirfidh na Páirtithe san áireamh imní shóisialta, thrádála, forbartha agus chomhshaoil agus an tábhacht a bhaineann le hiascaigh cheardaíochta nó ar scála beag le slite beatha na bpobal iascaigh áitiúil.

3. Aithníonn na Páirtithe go bhféadfadh tionchair dhiúltacha thromchúiseacha a bheith ag iascaireacht neamhdhleathach, neamhthuairiscithe agus neamhrialáilte (NNN)[1] ar stoic éisc, ar inbhuanaitheacht na trádála i dtáirgí iascaigh, agus ar fhorbairt agus ar an gcomhshaol, agus deimhníonn siad an gá atá le gníomhaíocht chun aghaidh a thabhairt ar fhadhbanna na ró- iascaireachta agus úsáid neamh- inbhuanaithe acmhainní iascaigh.

4. I gcomhréir le míreanna 1, 2 agus 3 den Airteagal seo, déanfaidh gach Páirtí an méid a leanas:

(a) prionsabail na gcomhaontuithe a leanas a chur chun feidhme agus gníomhú i gcomhréir leo: Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige a rinneadh in Montego Bay an 10 Nollaig 1982, Comhaontú na Náisiún Aontaithe maidir le Forálacha Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige an 10 Nollaig 1982 i ndáil le Caomhnú agus le Bainistiú Stoc Éisc Traslimistéir agus Stoc Éisc Mór- imirceach a chur chun feidhme, arna ghlacadh i Nua- Eabhrac an 4 Lúnasa 1995, Comhaontú Eagraíocht Bhia agus Talmhaíochta na Náisiún Aontaithe ('FAO'), Comhaontú chun Comhlíontacht Bád Iascaireachta ar an Mórmhuir i dtaca le Bearta Idirnáisiúnta Caomhantais agus Bainistíochta a chur chun cinn, arna ghlacadh sa Róimh an 24 Samhain 1993, an Cód Iompair d'Iascaigh Fhreagracha de chuid na hEagraíochta Bia agus Talmhaíochta arna ghlacadh i Rún 4/95 an 31 Deireadh Fómhair 1995, agus Comhaontú na hEagraíochta Bia agus Talmhaíochta maidir le Bearta Stát an Chalafoirt chun Iascaireacht Neamhdhleathach, Neamhthuairiscithe agus Neamhrialáilte a Chosc, a Dhíspreagadh agus a Dhíothú, arna dhéanamh sa Róimh, an 22 Samhain 2009;

[1] Tuigtear leis an téarma 'iascaireacht neamhdhleathach, neamhthuairiscithe agus neamhrialáilte' go bhfuil an bhrí chéanna leis mar a leagtar amach i mír 3 den Phlean Idirnáisiúnta Gníomhaíochta chun Iascaireacht Neamhdhleathach, Neamhthuairiscithe agus Neamhrialáilte a Chosc, a Dhíspreagadh agus a Dhíothú de chuid na hEagraíochta Bia agus Talmhaíochta, arna ghlacadh sa Róimh, 2001 ('Plean Gníomhaíochta Iascaireachta NNN 2001').

(b) bheith rannpháirteach i dtionscnamh na hEagraíochta Bia agus Talmhaíochta maidir le Taifead Domhanda na Soithí Iascaireachta, Soithí Iompair Cuisnithe agus Soithí Soláthair;

(c) iarracht a dhéanamh córas bainistíochta iascaigh a oibriú bunaithe ar an bhfianaise eolaíoch is fearr atá ar fáil agus ar dhea- chleachtais atá aitheanta go hidirnáisiúnta le haghaidh bainistíocht agus caomhnú iascaigh, mar a léirítear sna forálacha ábhartha ar ionstraimí idirnáisiúnta dírithe ar úsáid inbhuanaithe agus caomhnú speiceas muirí a áirithiú[1], agus deartha, *inter alia*, chun:

(i) ró-iascaireacht agus róthoilleadh a chosc;

(ii) foghabháil speiceas nach spriocspeicis iad a laghdú;

(iii) athshlánú stoc a ndearnadh ró- iascaireacht orthu a chur chun cinn le haghaidh gach iascach muirí; agus

(iv) bainistíocht iascaigh ina bhfuil cur chuige éiceachórais a chur chun cinn, lena n- áirítear trí chomhar i measc Páirtithe;

PUBLIC

[1] Áirítear leis na hionstraimí sin, i measc eile agus de réir mar is infheidhme iad, Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige, an Comhaontú maidir le Forálacha Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige an 10 Nollaig 1982 i ndáil le Caomhnú agus le Bainistiú Stoc Éisc Traslimistéir agus Stoc Éisc Mór- imirceach a chur chun feidhme, Cód Iompair d'Iascaigh Fhreagracha na hEagraíochta Bia agus Talmhaíochta, Comhaontú FAO chun Comhlíontacht Bád Iascaireachta ar an Mórmhuir i dtaca le Bearta Idirnáisiúnta Caomhantais agus Bainistíochta a chur chun cinn, Plean Gníomhaíochta Iascaireachta um Iascaireacht NNN 2001, agus Comhaontú FAO ar Bhearta Stát an Chalafoirt chun Iascaireacht Neamhdhleathach, Neamhthuairiscithe agus Neamhrialáilte a Chosc, a Dhíspreagadh agus a Dhíothú.

(d) chun tacú le hiarrachtaí chun dul i ngleic le cleachtais iascaireachta NNN agus chun cuidiú le trádáil earraí a thagann ó speicis arna mbuain leis na cleachtais sin a dhíspreagadh:

(i) bearta éifeachtacha a chur chun feidhme chun dul i ngleic le hiascaireacht NNN;

(ii) úsáid córas faireacháin, rialaithe, faireachais, comhlíontachta agus forfheidhmithe a áirithiú, chun:

(A) i gcomhréir lena oibleagáidí idirnáisiúnta agus a dhlí, soithí a bhfuil a bhrat ar foluain acu agus a dhaoine nádúrtha a chosc agus a dhíspreagadh ó bheith páirteach i ngníomhaíochtaí iascaireachta NNN; agus

(B) aghaidh a thabhairt ar thrasloingsiú ar muir iasc nó táirgí éisc chun gníomhaíochtaí iascaireachta NNN a dhíspreagadh agus a sheachaint;

(iii) bearta stát an chalafoirt a chur chun feidhme; agus

(iv) bearta a chur chun feidhme chun iascaireacht NNN agus táirgí éisc a chosc ó shlabhraí soláthair gach Páirtí a iontráil agus oibriú i gcomhar chuige sin, lena n- áirítear trí mhalartú faisnéise a éascú;

PUBLIC

(e) páirt ghníomhach a ghlacadh in obair na n- eagraíochtaí réigiúnacha bainistithe iascaigh ('ERBInna') ina bhfuil sé ina chomhalta, ina bhreathnóir, nó ina pháirtí comhoibritheach neamhchonarthach, arb é is aidhm dó dea- rialachas iascaigh agus iascach inbhuanaithe a bhaint amach, amhail trí thaighde eolaíochta a chur chun cinn agus bearta caomhnaithe a dhéanamh bunaithe ar an bhfianaise eolaíoch is fearr atá ar fáil, trí shásraí comhlíonta a neartú, athbhreithnithe tréimhsiúla ar fheidhmíocht a dhéanamh agus rialú, faireachán agus forfheidhmiú éifeachtach ar bhearta bainistithe de chuid ERBInna a dhéanamh agus, i gcás inarb infheidhme, doiciméadacht ghabhála nó scéimeanna deimhniúcháin bearta stát an chalafoirt a dhéanamh agus a chur chun feidhme;

(f) iarracht a dhéanamh feidhmiú i gcomhréir le bearta caomhnaithe agus bainistíochta ábhartha arna nglacadh ag ERBInna nach bhfuil sé ina gcomhalta díobh ionas nach ndéantar dochar do na bearta sin agus féachaint le gan dochar a dhéanamh do scéimeanna doiciméadachta gabhála nó trádála arna n- oibriú ag ERBInna nó socruithe nach bhfuil sé ina chomhalta dóibh; agus

(g) forbairt dobharshaothraithe inbhuanaithe agus fhreagraigh a chur chun cinn, agus na gnéithe eacnamaíocha, sóisialta agus comhshaoil de á gcur san áireamh, de réir chur chun feidhme na gcuspóirí agus na bprionsabal atá i gCód Iompair na hEagraíocht Bia agus Talmhaíochta maidir le hIascach Freagrach.

5. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar, de réir mar is iomchuí agus i gcomhréir le hAirteagal 33.7, go déthaobhach agus laistigh de ERBInna agus é mar aidhm acu cleachtais inbhuanaithe iascaireachta agus trádáil i dtáirgí éisc a chur chun cinn ó iascaigh a bhainistítear go hinbhuanaithe. Ina theannta sin, féadfaidh na Páirtithe oibriú i gcomhar chun faisnéis agus dea- chleachtais a mhalartú le tacú le cur chun feidhme an Airteagail seo.

PUBLIC

ROINN C

SAOTHAR AGUS TRÁDÁIL

AIRTEAGAL 33.15

Cuspóirí

1. Aithníonn na Páirtithe go dtugann trádáil agus infheistíocht deiseanna chun poist a chruthú agus obair chuibhiúil, lena n- áirítear le haghaidh daoine óga, le téarmaí agus coinníollacha fostaíochta a chloíonn leis na prionsabail a leagtar síos i nDearbhú na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair EIS maidir le Prionsabail Bhunúsacha agus Cearta Bunúsacha san Obair, a glacadh ag an gComhdháil Idirnáisiúnta Saothair sa Ghinéiv an 18 Meitheamh 1998 agus arna leasú in 2022 (‘Dearbhú EIS maidir le Prionsabail Bhunúsacha agus Cearta Bunúsacha san Obair’) agus i nDearbhú EIS maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir arna ghlacadh an 10 Meitheamh 2008 agus arna leasú in 2022 (‘Dearbhú EIS maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir’).

2. Tá sé mar aidhm ag na Páirtithe ardleibhéil cosanta saothair a áirithiú i gcomhréir leis na caighdeáin saothair idirnáisiúnta lena gcloíonn siad agus chun beartais trádála agus saothair tacúil go frithpháirteach d’fhonn coinníollacha oibre agus cáilíocht saoil fostaithe a fheabhsú. Déanfaidh siad iarracht forbairt agus bainistíocht caipitil daonna a fheabhsú le haghaidh infhostaitheacht, sármhaitheas gnó, agus táirgiúlacht níos mó ar mhaithe le leas oibrithe agus fiontar araon. Dá réir sin, féachann na Páirtithe le deiseanna a sholáthar do dhaoine óga chun na scileanna is gá a fhorbairt chun rochtain a fháil go rathúil ar an margadh saothair agus fanacht ann.

PUBLIC

3. Tá sé mar aidhm ag na Páirtithe oibriú i gcomhar ar shaincheisteanna saothair de leas coiteann a bhaineann le trádáil d'fhonn an caidreamh níos leithne idir na Páirtithe a neartú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 33.16

Caighdeáin agus comhaontuithe iltaobhacha saothair

1. Dearbhaíonn na Páirtithe a thiomanta atá siad d'fhorbairt na trádála idirnáisiúnta a chur chun cinn ar bhealach a chuideoidh le hobair chuibhiúil do chách, go háirithe mná, daoine óga agus daoine faoi mhíchumas, i gcomhréir lena n- oibleagáidí faoi seach faoi EIS, lena n- áirítear iad sin a luaitear i nDearbhú EIS maidir le Prionsabail Bhunúsacha agus Cearta Bunúsacha san Obair agus i nDearbhú EIS maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir.

2. Ag tabhairt chun cuimhne Dhearbhú EIS maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir tugann na Páirtithe faoi deara nach féidir sárú ar chearta agus prionsabail bhunúsacha ag an obair a agairt ná a úsáid ar bhealach eile mar bhuntáiste inchomparáide dlisteanach agus nár cheart caighdeáin saothair a úsáid chun críoch caomhnaitheachta trádála.

3. Cuirfidh gach Páirtí chun feidhme go héifeachtach Coinbhinsiúin EIS atá daingnithe ag na Ballstáit agus ag an tSile faoi seach.

4. I gcomhréir le Bunreacht EIS, arna ghlacadh mar Chuid XIII de Chonradh Versailles, arna shíniú an 28 Meitheamh 1919 agus le Dearbhú EIS maidir le Prionsabail Bhunúsacha agus Cearta Bunúsacha ag an Obair, déanfaidh gach Páirtí na croíchaighdeáin saothair a aithnítear go hidirnáisiúnta, mar a shainmhínítear i gCoinbhinsiúin bhunúsacha EIS a urramú, a chur chun cinn agus a chur chun feidhme go héifeachtach, arb iad:

(a) saoirse comhlachais agus aitheantas éifeachtach don cheart chun margála comhchoitinne;

(b) gach cineál saothair éignithe nó éigeantaigh a dhíchur;

(c) cealú éifeachtach saothair leanaí lena n- áirítear cosc ar na foirmeacha is measa den saothar leanaí;

(d) idirdhealú a dhíchur i leith fostaíochta agus gairm bheatha. agus

(e) timpeallacht oibre shábháilte agus shláintiúil.

5. Malartóidh na Páirtithe faisnéis go tráthrialta faoin dul chun cinn atá déanta acu faoi seach maidir le Coinbhinsiún EIS nó prótacail a aicmítear amhail suas chun dáta ag EIS agus nach bhfuil siad ina bPáirtithe iontu go fóill.

PUBLIC

6. Déanfaidh gach Páirtí Clár Oibre um Obair Chuibhiúil EIS a chur chun cinn mar a leagtar amach i nDearbhú EIS maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir, go háirithe maidir leis an méid seo a leanas:

(a) dálaí cuibhiúla oibre do chách, i ndáil le, *inter alia*, pá agus tuilleamh, uaireanta oibre, dálaí oibre eile agus cosaint shóisialta; agus

(b) idirphlé sóisialta faoi chúrsaí saothair i measc oibrithe agus fostóirí, agus a n- eagraíochtaí faoi seach, agus le húdaráis rialtais ábhartha.

7. I gcomhréir lena ghealltanais faoi EIS, déanfaidh gach Páirtí an méid a leanas:

(a) bearta agus beartais maidir le sláinte agus sábháilteacht cheirde a ghlacadh agus a chur chun feidhme; agus

(b) córas cigireachta saothair a choinneáil ar bun i gcomhréir le caighdeáin EIS ábhartha maidir le cigireacht saothair.

AIRTEAGAL 33.17

Saothar éignithe nó éigeantach

1. Ag meabhrú go bhfuil díothú an tsaothair éignithe i measc na gcuspóirí de Chlár 2030, cuireann na Páirtithe i dtábhacht daingniú dearbhaithe agus cur chun feidhme éifeachtach Phrótacal 2014 a ghabhann leis an gCoinbhinsiún maidir le hObair Éigeantais, 1930, a glacadh sa Ghinéiv an 11 Meitheamh 2014.

2. Aithníonn na Páirtithe an sprioc de gach cineál saothair éignithe nó éigeantach a dhíothú, lena n- áirítear saothar leanaí éignithe nó éigeantach.

3. Dá dhroim sin, sainaithneoidh na Páirtithe deiseanna le haghaidh comhair, ag comhroinnt faisnéise, eispéireas agus dea- chleachtas a bhaineann le gach foirm saothair éignithe nó éigeantaigh a dhíothú.

PUBLIC

AIRTEAGAL 33.18

Comhar maidir le saincheisteanna trádála agus saothair

I gcomhréir le hAirteagal 33.7, rachaidh na Páirtithe i gcomhairle agus comhoibreoidh siad le chéile, de réir mar is iomchuí, go déthaobhach agus i gcomhthéacs EIS, maidir le saincheisteanna saothair leasa choitinn, lena n- áirítear ach gan a bheith teoranta díobh seo a leanas:

(a) cruthú post agus fostaíocht tháirgiúil, ardcháilíochta a chur chun cinn, lena n- áirítear beartais chun fás ina mbeidh poist ar fáil go flúirseach a ghiniúint agus fiontair agus fiontraíocht inbhuanaithe a chur chun cinn;

(b) feabhsúcháin i dtáirgiúlacht ghnó agus saothair a chur chun cinn, go háirithe i leith fiontair bheaga agus mheánmhéide;

(c) forbairt caipitil dhaonna, rochtain ar mhargadh saothair agus infhostaitheacht a bhreisiú, go háirithe i leith daoine óga, lena n- áirítear trí fhoghlaim ar feadh an tsaoil agus gairmoiliúint, oideachas leanúnach, oiliúint agus forbairt agus uasghrádú scileanna, lena n- áirítear i dtionscail atá ag teacht chun cinn agus tionscail chomhshaoil;

(d) cothromaíocht oibre agus saoil agus cleachtais nuálacha san áit oibre chun folláine oibrithe a bhreisiú;

(e) feasacht maidir le Clár Oibre um Obair Chuibhiúil EIS a chur chun cinn, lena n- áirítear maidir leis na hidirnaisc idir trádáil agus fostaíocht iomlán tháirgiúil, coigeartú mhargadh an tsaothair, croíchaighdeáin saothair, obair chuibhiúil sna slabhraí soláthair domhanda, cosaint shóisialta agus cuimsiú sóisialta, idirphlé sóisialta agus comhionannas inscne;

(f) poist de cháilíocht mhaith a chur chun cinn trí thrádáil, lena n- áirítear sábháilteacht agus sláinte oibrithe toircheasacha agus oibrithe atá tar éis leanbh a shaolú le deireanaí;

(g) sábháilteacht agus sláinte gairme agus cigireacht saothair, mar shampla, sásraí comhlíontachta agus forfheidhmithe a fheabhsú;

(h) dul i ngleic le dúshláin agus deiseanna a bhaineann le lucht saothair éagsúil, ilghlúine, tríd an méid a leanas:

(i) comhionannas a chur chun cinn agus idirdhealú i gcúrsaí fostaíochta agus slí bheatha a dhíothú; agus

PUBLIC

(ii) oibrithe soghonta a chosaint;

(i) caidreamh saothair a fheabhsú, mar shampla, dea- chleachtas a mhalartú i réiteach malartach díospóidí agus comhairliúchán tríthaobhach;

(j) cur chun feidhme Choinbhinsiúin EIS bhunúsacha, tosaíochta agus eile atá cothrom le dáta, chomh maith le Dearbhú Tripháirteach Prionsabal maidir le Fiontair Ilnáisiúnta agus Beartas Sóisialta EIS, agus Prionsabail Threoracha maidir le Gnó agus Cearta an Duine na Náisiún Aontaithe; agus

(k) staitisticí saothair.

ROINN D

SOCRUITHE INSTITIÚIDEACHA

AIRTEAGAL 33.19

An Fochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe agus pointí teagmhála

1. Beidh an Fochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe ('Fochoiste') arna bhunú de bhun Airteagal 8.8(1) comhdhéanta, don tSile, d'oifigigh ó na hinstitiúidí atá freagrach as trádáil, saothar, comhshaol agus saincheisteanna inscne.

2. Beidh seisiúin shonracha ag an bhFochoiste maidir le hábhair chomhshaoil agus shaothair[1], faoi seach, chomh maith le maidir le saincheisteanna trasghearrtha a bhaineann le trádáil agus forbairt inbhuanaithe.

3. Is iad feidhmeanna an Fhochoiste:

(a) éascú, faireachán agus athbhreithniú a dhéanamh ar chur chun feidhme na Caibidle seo;

(b) na gníomhaíochtaí comhair a leagtar síos sa Chaibidil seo a chinneadh, a eagrú, a mhaoirsiú agus a mheasúnú, lena n- áirítear malartú faisnéise agus eispéiris ar réimsí leasa choitinn;

(c) moltaí a thuairisciú agus a chur faoi bhráid an Chomhchoiste ar aon ábhar a bhaineann leis an gCaibidil seo, lena n- áirítear i ndáil le hábhair atá le plé leis na sásraí sochaí sibhialta dá dtagraítear in Airteagal 40.5;

(d) na cúraimí dá dtagraítear in Airteagail 33.21 agus 33.22 a chomhlíonadh;

(e) comhordú le Fochoistí eile arna mbunú faoin gCuid seo den Chomhaontú seo, de réir mar is iomchuí, lena n- áirítear i ndáil le hiarrachtaí chun saincheisteanna, breithnithe agus gníomhaíochtaí a bhaineann le hinscne a chomhtháthú ina gcuid oibre dá dtagraítear in Airteagal 34.4(8); agus

(f) aon fheidhm eile a dhéanamh de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe.

[1] Is féidir na hábhair chomhshaoil agus shaothair a phlé i seisiúin aonair nó i seisiúin i ndiaidh a chéile.

4. Féadfaidh an Fochoiste, mar a comhaontaíodh go frithpháirteach, dul i gcomhairle le páirtithe leasmhara nó saineolaithe nó a gcomhairle a lorg ar ábhair a bhaineann le cur chun feidhme na Caibidle seo.

5. Ullmhóidh an Fochoiste, de chomhthoil, tuarascáil ar gach cruinniú agus foilseoidh sé é tar éis gach cruinnithe.

6. Ainmneoidh gach Páirtí pointe teagmhála laistigh dá riarachán chun cumarsáid agus comhordú idir na Páirtithe a éascú ar aon ábhar a bhaineann le cur chun feidhme na Caibidle seo. Maidir leis an tSile, beidh pointí teagmhála sonracha d'ábhair shaothair, chomhshaoil agus inscne laistigh dá Forúnaíocht um Chaidreamh Eacnamaíoch Idirnáisiúnta den Aireacht Gnóthaí Eachtracha nó a chomharba. Tabharfaidh gach Páirtí fógra pras don Pháirtí eile maidir lena phointí teagmhála agus soláthróidh sé a fhaisnéis theagmhála.

7. Déanfaidh na pointí teagmhála na nithe seo a leanas:

(a) cumarsáid agus comhordú tráthrialta idir na Páirtithe a éascú;

(b) d'ainneoin Airteagal 8.7(2), cuidiú leis an bhFochoiste lena n- áirítear an clár oibre a bhunú agus na hullmhúcháin uile eile is gá a dhéanamh do chruinnithe an Fhochoiste.

PUBLIC

(c) cumarsáid a dhéanamh lena sochaí shibhialta faoi seach, de réir mar is iomchuí; agus

(d) oibriú le chéile, lena n- áirítear le comhlachtaí eile iomchuí a riarachán, chun gníomhaíochtaí comhair a fhorbairt agus a chur chun feidhme.

PUBLIC

AIRTEAGAL 33.20

Réiteach díospóide

1. Déanfaidh na Páirtithe gach iarracht is féidir trí idirphlé, trí mhalartú faisnéise agus trí chomhar chun aghaidh a thabhairt ar aon easaontas idir na Páirtithe maidir le léirmhíniú nó cur i bhfeidhm na Caibidle seo.

2. I gcás easaontais idir na Páirtithe maidir leis an mbrí a bhaintear as an gCaibidil seo nó a cur i bhfeidhm, beidh teacht ag na Páirtithe, go heisiach, ar na nósanna imeachta um réiteach díospóidí arna mbunú de bhun Airteagail 33.21 agus 33.22.

AIRTEAGAL 33.21

Comhairliúcháin

1. Féadfaidh Páirtí (‘an Páirtí iarrthach’), tráth ar bith, comhairliúcháin a iarraidh leis an bPáirtí eile (‘an Páirtí is freagróir’) maidir le ní ar bith a eascraíonn as léirmhíniú nó cur i bhfeidhm na Caibidle seo trí iarraidh i scríbhinn a sheachadadh chuig pointe teagmhála an Pháirtí is freagróir. Leagfar amach na cúiseanna le comhairliúcháin a iarraidh san iarraidh sin, lena n- áirítear tuairisc atá sonrach go leordhóthanach ar an ábhar atá i gceist agus forálacha na Caibidle seo a mheasann sé a bheith infheidhme.

2. Soláthróidh an Páirtí is freagróir, mura gcomhaontaítear ina mhalairt de chás é leis an bPáirtí iarrthach, freagra i scríbhinn tráth nach déanaí ná 10 lá tar éis dháta fháil na hiarrata.

3. Tosóidh na Páirtithe ar chomhairliúcháin tráth nach déanaí ná 30 lá tar éis dháta fháil na hiarrata ag an bPáirtí is freagróir, mura gcomhaontaíonn na Páirtithe a mhalairt.

4. Féadfar na comhairliúcháin a reáchtáil i láthair go pearsanta nó ar aon mhodh teicneolaíochta a bheidh ar fáil do na Páirtithe. Má reáchtáiltear comhairliúcháin i láthair go pearsanta, reáchtálfar iad i gcríoch an Pháirtí is freagróir, mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt.

5. Déanfaidh na Páirtithe an méid a leanas sna comhairliúcháin:

(a) faisnéis leordhóthanach a sholáthar ionas gur féidir scrúdú iomlán a dhéanamh ar an ábhar; agus

(b) aon fhaisnéis a mhalartaítear le linn na gcomhairliúchán a chóireáil go rúnda.

6. Rachaidh na Páirtithe i mbun comhairliúcháin arb é is aidhm dóibh teacht ar réiteach ar an ábhar atá sásúil don dá thaobh, ag tabhairt san áireamh na deiseanna le haghaidh comhair a bhaineann leis an ábhar. I ndáil le hábhair a bhaineann le comhaontuithe iltaobhacha dá dtagraítear sa Chaibidil seo, déanfaidh na Páirtithe breith ar fhaisnéis ó EIS nó ó chomhlachtaí ábhartha arna mbunú faoi na comhaontuithe sin. I gcás inarb ábhartha, féadfaidh na Páirtithe comhaontú chun comhairle a lorg go comhpháirteach ar na heagraíochtaí sin nó ar na comhlachtaí, nó ar aon saineolaí nó comhlacht eile a mheasfaidh siad a bheith iomchuí cuidiú leo ina gcomhairliúcháin..

7. Mura bhfuil na Páirtithe in ann an t- ábhar a réiteach laistigh de 60 lá ó sheachadadh na hiarrata i scríbhinn ar chomhairliúcháin de bhun mhír 1, féadfaidh gach Páirtí, trí iarraidh i scríbhinn a sheachadadh chuig pointe teagmhála an Pháirtí eile, a iarraidh go dtionólfaí an Fochoiste chun an t- ábhar a bhreith. Tionólfaidh an Fochoiste go pras agus féachfaidh siad le comhaontú ar réiteach an ábhair.

8. Féadfaidh gach Páirtí nó an Fochoiste a tionóladh de bhun mhír 7 den Airteagal seo, más iomchuí, tuairimí na nGrúpaí Comhairleacha Baile dá dtagraítear in Airteagal 40.6 nó comhairle ó shaineolaithe eile a lorg.

9. Má tá na Páirtithe in ann an t- ábhar a réiteach, déanfaidh siad doiciméadú ar an toradh sin lena n- áirítear, más iomchuí, céimeanna sonracha agus amlínte a comhaontaíodh. Cuirfidh na Páirtithe an toradh ar fáil don phobal, mura n- aontaíonn siad a mhalairt.

PUBLIC

AIRTEAGAL 33.22

Painéal saineolaithe

1. Más rud é, laistigh de 60 lá tar éis iarraidh i scríbhinn chun Fochoiste a thionól dá dtagraítear in Airteagal 33.21(7) a sheachadadh nó, mura ndearnadh iarraidh ar bith den sórt sin, laistigh de 120 lá tar éis iarraidh ar chomhairliúcháin i scríbhinn de bhun Airteagal 33.21(1), féadfaidh an Páirtí iarrthach go mbunófaí painéal saineolaithe chun scrúdú a dhéanamh ar an ábhar.

Ní mór aon iarraidh den sórt sin a dhéanamh i scríbhinn chuig pointe teagmhála an Pháirtí is freagróir. Sainaithneofar san iarraidh na cúiseanna le painéal saineolaithe a bhunú, lena n- áirítear tuairisc atá sonrach go leordhóthanach ar an ábhar atá i gceist, agus míneofar inti an chaoi ar ionann an t- ábhar sin agus sárú ar fhorálacha sonracha na Caibidle seo.

2. Seachas mar a dhéantar foráil dó ina mhalairt de chás san Airteagal seo, beidh feidhm ag Airteagail 38.6, 38.10, 38.13, Airteagal 38.14 (1), Airteagail 38.15, 38.19, Airteagal 38.20(2), Airteagail 38.21, 38.22, 38.24, 38.32, 38.33, 38.34 agus 38.35, chomh maith le Rialacha Nós Imeachta in Iarscríbhinn 38- A agus an Cód Iompair in Iarscríbhinn 38- B *mutatis mutandis*.

3. Ag an gcéad chruinniú a bheidh ag an bhFochoiste, molfaidh siad don Chomhchoiste 15 dhuine aonair ar a laghad a bhunú atá toilteanach agus in ann feidhmiú ar an bpainéal saineolaithe. Bunaithe ar an moladh seo, déanfaidh an Comhchoiste, tráth nach déanaí ná 1 bhliain amháin tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, liosta de dhaoine aonair den sórt sin a bhunú. Beidh trí fholiosta sa liosta:

(a) foliosta amháin de dhaoine aonair a bhunófar ar bhonn moltaí ón bPáirtí AE;

(b) foliosta amháin de dhaoine aonair a bhunófar ar bhonn moltaí ón tSile; agus

(c) foliosta amháin de dhaoine aonair nach náisiúnaigh de cheachtar Páirtí iad agus a fheidhmeoidh mar chathaoirleach ar an bpainéal saineolaithe.

4. Áireofar cúigear ar a laghad ar gach foliosta. Áiritheoidh an Comhchoiste go gcoinnítear an liosta cothrom le dáta agus go mbeidh an líon seo daoine ar a laghad ar an liosta.

5. Ní mór saineolas a bheith ag na daoine dá dtagraítear i mír 3 ar an dlí saothair nó comhshaoil, ar shaincheisteanna a dtugtar aghaidh orthu sa Chaibidil seo, nó ar réiteach díospóidí a thagann chun cinn faoi chomhaontuithe idirnáisiúnta. Ní mór dóibh a bheith neamhspleách, a bheith ag fónamh ina gcumas aonair agus gan treoracha a thógáil ó aon eagraíocht nó rialtas maidir le saincheisteanna a bhaineann leis an díospóid, ná ní bheidh siad cleamhnaithe le rialtas aon Pháirtí, agus comhlíonfaidh siad an Cód Iompair in Iarscríbhinn 38- B.

6. I gcás ina mbíonn an painéal saineolaithe sin comhdhéanta de réir na nósanna imeachta a leagtar amach in Airteagal 38.6(3), (4) agus (6), roghnófar na saineolaithe ó na foliostaí dá dtagraítear ábhartha dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo.

PUBLIC

7. Mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt laistigh de 5 lá ó dháta bunaithe an phainéil saineolaithe, is é an méid seo a leanas a bheidh sna téarmaí tagartha:

‘scrúdú a dhéanamh, i bhfianaise forálacha ábhartha de 33 den Chreat- Chomhaontú Forbartha idir an tAontas Eorpach agus a Bhallstát, de pháirt amháin, agus Poblacht na Sile, den pháirt eile, ar an ábhar dá dtagraítear san iarraidh ar bhunú an phainéil saineolaithe, agus chun tuarascáil a eisiúint, i gcomhréir le hAirteagal 33.23 den Chomhaontú sin, lena thorthaí agus a mholtaí chun an t- ábhar a réiteach’.

8. Maidir le hábhair a bhaineann leis na comhaontuithe iltaobhacha dá dtagraítear sa Chaibidil seo, ba cheart don phainéal saineolaithe faisnéis a lorg ó EIS nó ó chomhlachtaí ábhartha arna mbunú faoi na comhaontuithe sin, lena n- áirítear aon treoraíocht léiriúcháin, torthaí nó cinntí ábhartha atá ar fáil arna nglacadh ag EIS nó na comhlachtaí sin. Cuirfear aon fhaisnéis den sórt sin ar fáil don dá Pháirtí chun a mbarúlacha ina leith a fháil.

9. Déanfaidh an painéal saineolaithe forálacha na Caibidle seo a léirmhíniú i gcomhréir leis na rialacha gnácha maidir le léirmhíniú ar dhlí poiblí idirnáisiúnta, lena n- áirítear iad sin a chódaítear i gCoinbhinsiún Vín maidir le Dlí na gConarthaí.

10. Eiseoidh an painéal saineolaithe tuarascáil eatramhach agus tuarascáil chríochnaitheach do na Páirtithe ina leagfar amach na torthaí fíorais, infheidhmeacht na bhforálacha ábhartha agus an réasúnaíocht taobh thiar d’aon toradh, conclúid agus moladh a dhéanann sé.

PUBLIC

11. Déanfaidh an painéal saineolaithe an tuarascáil eatramhach a sheachadadh chuig na Páirtithe laistigh de 100 lá tar éis dháta bunaithe an phainéil saineolaithe. I gcás ina measfaidh an painéil saineolaithe nach féidir teorainn ama sin a bhaint amach, tabharfaidh cathaoirleach an phainéil saineolaithe fógra i scríbhinn do na Páirtithe, agus sonróidh sé na cúiseanna atá leis an moill agus an dáta atá sé beartaithe ag an bpainéal saineolaithe a thuairisc eatramhach a thabhairt. D'fhéadfaí an teorainn ama a leagtar amach sa mhír seo a shíneadh le comhaontú frithpháirteach na bPáirtithe.

12. Féadfaidh Páirtí iarraidh i scríbhinn a sheachadadh chuig an mbinse eadrána chun gnéithe beachta na tuarascála eatramhaí a athbhreithniú laistigh de 25 lá tar éis sheachadadh na tuarascála eatramhaí. Féadfaidh Páirtí trácht a dhéanamh ar iarraidh an Pháirtí eile laistigh de 15 lá ón iarraidh a sheachadadh.

13. Tar éis an iarraidh agus na barúlacha sin a bhreithniú, ullmhóidh an painéal saineolaithe an tuarascáil chríochnaitheach. Mura seachadfar aon iarraidh chun athbhreithniú a dhéanamh ar ghnéithe ar leith den tuarascáil eatramhach laistigh den tréimhse ama dá dtagraítear i mír 12, is í an tuarascáil eatramhach a bheidh i rialú an bhinse eadrána.

14. Déanfaidh an Painéal Saineolaithe an tuarascáil chríochnaitheach a sheachadadh chuig na Páirtithe laistigh de 175 lá tar éis dháta bunaithe an phainéil sin. I gcás ina measfaidh an painéil saineolaithe nach féidir an teorainn ama sin a bhaint amach, tabharfaidh cathaoirleach an phainéil fógra i scríbhinn do na Páirtithe, agus sonróidh sé na cúiseanna atá leis an moill agus an dáta atá sé beartaithe ag an bpainéal saineolaithe a thuairisc chríochnaitheach a thabhairt. D'fhéadfaí an teorainn ama a leagtar amach sa mhír seo a shíneadh le comhaontú frithpháirteach na bPáirtithe.

15. Áireofar sa tuarascáil chríochnaitheach plé ar aon iarraidh a fuarthas i scríbhinn ó na Páirtithe maidir leis an tuarascáil eatramhach agus tabharfar aghaidh go soiléir ar bharúil a thabharfaidh na Páirtithe.

PUBLIC

16. Cuirfidh na Páirtithe an tuarascáil chríochnaitheach ón bpainéal saineolaithe ar fáil don phobal laistigh de 15 lá tar éis don phainéal saineolaithe í a chur isteach.

17. Má chinneann an painéal saineolaithe sa tuarascáil chríochnaitheach nár chomhlíon Páirtí a oibleagáidí faoin gCaibidil seo, déanfaidh na Páirtithe bearta iomchuí a bheidh le cur chun feidhme a phlé, agus tuarascáil agus moltaí an phainéil saineolaithe á gcur i gcuntas. Cuirfidh an Páirtí is freagróir a Ghrúpa Comhairleach Baile dá dtagraítear in Airteagal 40.6 agus an Páirtí eile ar an eolas faoina chinntí maidir le haon ghníomhaíocht nó beart a bheidh le cur chun feidhme tráth nach déanaí ná 3 mhí tar éis don tuarascáil a bheith curtha ar fáil go poiblí.

18. Déanfaidh an Fochoiste faireachán ar na bearta leantacha i leith na tuarascála críochnaithí agus moltaí an phainéil saineolaithe. Féadfaidh na Grúpaí Comhairleacha Baile dá dtagraítear in Airteagal 40.6 barúlacha a chur faoi bhráid an Fhochoiste ina leith sin.

AIRTEAGAL 33.23

Athbhreithniú

1. Chun críche baint amach chuspóirí na Caibidle seo a bhreisiú, pléifidh na Páirtithe trí chruinnithe an Fhochoiste a chur chun feidhme éifeachtach, ag tabhairt san áireamh, *inter alia*, mórfhorbairtí beartais i ngach Páirtí agus forbairtí i gcomhaontuithe idirnáisiúnta.

PUBLIC

2. Ag tabhairt san áireamh toradh pléití den sórt sin, féadfaidh Páirtí athbhreithniú ar an gCaibidil seo a iarraidh tráth ar bith tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo. Chun na críche sin, féadfaidh an Fochoiste leasuithe ar fhorálacha ábhartha na Caibidle seo i gcomhréir leis an nós imeachta maidir le leasú arna bhunú in Airteagal 41.6(1) a mholadh do na Páirtithe.

PUBLIC

CAIBIDIL 34

TRÁDÁIL AGUS COMHIONANNAS INSCNE

AIRTEAGAL 34.1

Comhthéacs agus cuspóirí

1. Comhaontaíonn na Páirtithe ar a thábhachtaí atá sé gné inscne a ionchorprú i bhfás eacnamaíoch cuimsitheach a chur chun cinn, agus ar an bpríomhról atá ag beartais inscne- fhreagrúla ina leith sin. Áirítear air sin bacainní ar rannpháirtíocht na mban sa gheilleagar agus i dtrádáil idirnáisiúnta a bhaint, lena n- áirítear trí chomhionannas deiseanna rochtana a fheabhsú ar fheidhmeanna agus earnálacha oibre d'fhir agus do mhná sa mhargadh saothair.

2. Aithníonn na Páirtithe gur innill den fhás eacnamaíoch iad trádáil agus infheistíocht idirnáisiúnta agus aithníonn siad freisin an rannchuidiú tábhachtach a chuireann mná leis an bhfás eacnamaíoch trína rannpháirtíocht i ngníomhaíocht eacnamaíoch, lena n- áirítear gnó agus trádáil idirnáisiúnta.

3. Aithníonn na Páirtithe gur féidir le rannpháirtíocht na mban sa trádáil idirnáisiúnta rannchuidiú lena gcumhachtú eacnamaíoch agus a neamhspleáchas eacnamaíoch a chur ar aghaidh. Thairis sin, cuireann rochtain ban ar acmhainní eacnamaíocha agus a n- úinéireacht ar acmhainní eacnamaíocha le fás eacnamaíoch ionchuimsitheach, rathúnas, iomaíochas, agus folláine na sochaí inbhuanaithe. Dá réir sin, cuireann na Páirtithe i dtábhacht a rún chun an Chuid seo den Chomhaontú seo a chur chun feidhme ar bhealach lena gcothaítear agus lena bhfeabhsaítear comhionannas idir fir agus mná.

4. Meabhraíonn na Páirtithe Clár Oibre don Fhorbairt Inbhuanaithe 2030 de chuid na Náisiún Aontaithe agus na SDGanna a bhaineann le comhionannas trádála agus inscne, go háirithe Sprioc 5: Comhionannas inscne a bhaint amach agus na mná agus na cailíní uile a chumhachtú.

5. Meabhraíonn na Páirtithe cuspóirí an Dearbhaithe Chomhpháirtigh ar Thrádáil agus Cumhachtú Eacnamaíoch na mBan ar ócáid Chomhdháil Aireachta EDT in Buenos Aires i mí na Nollag 2017.

6. Meabhraíonn na Páirtithe a ngealltanais maidir le comhionannas inscne a phríomhshruthú agus cumhachtú na mban agus na gcailíní chomh maith leis an urraim ar phrionsabail dhaonlathacha agus ar chearta an duine agus ar shaoirsí bunúsacha mar a leagtar síos i nDearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine, arna ghlacadh ag Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe an 10 Nollaig 1948 agus in ionstraimí ábhartha idirnáisiúnta eile maidir le cearta an duine a bhaineann le comhionannas inscne a bhfuil siad ina bpáirtí iontu.

PUBLIC

7. Athdhearbhaíonn na Páirtithe a ngealltanais faoi Dhearbhú agus Clár Oibre Gníomhaíochta Bhéising, arna ghlacadh ag Ceathrú Comhdháil Dhomhanda na mBan, a reáchtáladh i mBéising ón 4 go dtí an 15 Meán Fómhair 1995, ag tabhairt faoi deara go háirithe na cuspóirí agus na forálacha a bhaineann le rochtain chomhionann na mban ar acmhainní, fostaíocht, margaí agus trádáil.

8. Athdhearbhaíonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le beartais trádála ionchuimsitheacha a rannchuidíonn le cearta comhionanna, cóir chomhionann agus comhionannas deiseanna idir fir agus mná a chur chun cinn chomh maith le gach foirm idirdhealaithe in aghaidh na mban a dhíothú.

9. Cuireann na Páirtithe i dtábhacht ról na hearnála príobháidí chun comhionannas inscne a chothú trí bheartas neamh- idirdhealaitheacha agus éagsúlachta a chur i bhfeidhm ina n- oibríochtaí corparáideacha i gcomhréir le treoirlínte agus caighdeáin idirnáisiúnta arna bhformhuiniú nó arna dtacú ag na Páirtithe.

10. Tá sé mar aidhm ag na Páirtithe:

(a) a gcaidreamh trádála, comhar agus idirphlé a bhreisiú ar bhealaí atá fabhrach do chomhionannas deiseanna agus cóir chomhionann do mhná agus fir, mar oibrithe, táirgeoirí, trádálaithe nó tomhaltóirí, i gcomhréir lena ngealltanais idirnáisiúnta.

(b) comhar agus idirphlé a éascú leis an aidhm chun acmhainneacht, coinníollacha agus rochtain na mban ar dheiseanna arna gcruthú ag an trádáil a bhreisiú.

(c) a n- acmhainneachtaí a fheabhsú a thuilleadh chun aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna inscne a bhaineann le trádáil, lena n- áirítear trí mhalartú faisnéise agus dea- chleachtais.

AIRTEAGAL 34.2

Comhaontuithe iltaobhacha

1. Athdhearbhaíonn gach Páirtí a ghealltanas chun a oibleagáidí a chur chun feidhme go héifeachtach faoin gCoinbhinsiún maidir le gach cineál Idirdhealaithe in aghaidh na mBan a Dhíothú, a ghlac Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe an 18 Nollaig 1979, agus aird á tabhairt go háirithe ar na forálacha sin a bhaineann le hidirdhealú in aghaidh na mban a dhíothú sa saol eacnamaíoch agus i réimse na fostaíochta.

2. Meabhraíonn na Páirtithe a n- oibleagáidí faoi seach faoi Airteagal 33.16 den Chuid seo den Chomhaontú seo maidir le Coinbhinsiúin EIS a bhaineann le comhionannas inscne agus idirdhealú i leith fostaíochta agus gairm bheatha a dhíothú arna dhaingniú ag na Ballstáit agus ag an tSile.

3. Athdhearbhaíonn gach Páirtí a ghealltanas chun a oibleagáidí faoi chomhaontuithe iltaobhacha eile ar páirtí iontu é a chur chun feidhme ina dtéitear i ngleic le comhionannas inscne nó cearta na mban.

AIRTEAGAL 34.3

Forálacha ginearálta

1. Aithníonn na Páirtithe ceart gach Páirtí a raon feidhme agus a ráthaíochtaí comhionannais deiseanna féin d'fhir agus mná a bhunú agus chun a dhlíthe agus a bheartais ábhartha féin a ghlacadh nó a mhodhnú, i gcomhréir lena chuid gealltanas faoi na comhaontuithe idirnáisiúnta dá dtagraítear in Airteagal 34.2.

2. Déanfaidh gach Páirtí iarracht a áirithiú go ndéantar foráil ina dhlíthe agus ina bheartais ábhartha maidir le cearta comhionanna, cóir chomhionann agus comhionannas deiseanna idir fir agus mná a chur chun cinn, i gcomhréir lena ghealltanais idirnáisiúnta. Déanfaidh gach Páirtí iarracht na dlíthe agus na beartais sin a fheabhsú.

3. Féachfaidh gach Páirtí le sonraí imdhealaithe de réir gnéis a bhaineann le trádáil agus inscne a bhailiú d'fhonn tuiscint níos fearr a fháil ar na tionchair dhifriúla atá ag ionstraimí um beartas trádála ar mhná agus ar fhir ina róil mar oibrithe, táirgeoirí, trádálaithe nó tomhaltóirí.

4. Cuirfidh gach Páirtí feasacht phoiblí chun cinn ina chríoch ar a dhlíthe agus a bheartais maidir le comhionannas inscne, lena n- áirítear an tionchar a bhíonn acu ar fhás eacnamaíoch cuimsitheach agus ar bheartas trádála agus a n- ábharthacht ina leith.

5. Déanfaidh gach Páirtí, i gcás inar ábhartha, cuspóir an chomhionannais idir fir agus mná a thabhairt san áireamh agus bearta á bhfoirmliú, á gcur chun feidhme agus á n- athbhreithniú i réimsí atá cumhdaithe faoin gCuid seo den Chomhaontú seo.

6. Spreagfaidh gach Páirtí trádáil agus infheistíocht trí chomhionannas deiseanna agus rannpháirtíocht ban agus fear sa gheilleagar agus sa trádáil idirnáisiúnta a chur chun cinn. Áirítear air sin, *inter alia*, bearta a bhfuil sé mar aidhm leo: gach cineál idirdhealaithe ar fhorais inscne a dhíothú de réir a chéile; prionsabal an phá chomhionann ar obair arb ionann a luach d'fhonn dul i ngleic leis an mbearna pá idir na hinscní agus a éascú nach ndéantar idirdhealú ar mhná san fhostaíocht agus sa ghairm, lena n- áirítear ar chúiseanna toirchis agus máithreachais.

PUBLIC

7. Ní dhéanfaidh Páirtí lagú ná laghdú ar an gcosaint a thugtar faoina dhlíthe faoi seach atá dírithe ar chomhionannas inscne nó comhionannas deiseanna a áirithiú do mhná agus fir chun trádáil nó infheistíocht a spreagadh.

8. Ní dhéanfaidh Páirtí a dhlíthe faoi seach atá dírithe ar chomhionannas inscne nó comhionannas deiseanna a áirithiú do mhná agus fir a tharscaoileadh ná maolú uathu ar bhealach eile a lagaíonn nó a laghdaíonn an chosaint a dheonaítear de bhun na ndlíthe sin, d'fhonn trádáil nó infheistíocht a spreagadh.

9. Ní theipfidh ar Pháirtí an chosaint a thugtar faoina dhlíthe faoi seach atá dírithe ar chomhionannas inscne nó comhionannas deiseanna a áirithiú do mhná agus fir, ar bhealach a dhéanann difear do thrádáil nó infheistíocht a fhorfheidhmiú go héifeachtach, trí ghníomhaíocht nó éighníomhaíocht mharthanach nó athfhillteach.

AIRTEAGAL 34.4

Gníomhaíochtaí comhair

1. Aithníonn na Páirtithe na tairbhí a bhaineann lena n- eispéiris faoi seach a roinnt i ndáil le dearadh, cur chun feidhme, faireachán agus neartú gnéithe a bhaineann le trádáil de bhearta um chomhionannas inscne.

2. I gcomhréir le mír 1, déanfaidh na Páirtithe gníomhaíochtaí comhair a dearadh chun acmhainneacht agus coinníollacha do mhná a fheabhsú, lena n- áirítear oibrithe, mná gnó agus fiontraithe, chun rochtain a thabhairt dóibh ar na deiseanna a chruthófar leis an gCuid seo den Chomhaontú seo agus chun tairbhiú go hiomlán de na deiseanna sin.

3. Déanfar gníomhaíochtaí comhair ar shaincheisteanna agus topaicí ar a n- aontaíonn na Páirtithe.

4. Is féidir gníomhaíochtaí comhair a fhorbairt agus a chur chun feidhme le rannpháirtíocht NA, EDT, EIS, ECFE agus eagraíochtaí idirnáisiúnta eile chomh maith le tríú tíortha, gnólachtaí, eagraíochtaí fostóirí agus oibrithe, eagraíochtaí oideachais agus taighde agus eagraíochtaí neamhrialtasacha eile, de réir mar is iomchuí.

5. D'fhéadfaí a áireamh ar réimsí comhair eispéiris agus dea- chleachtais a chomhroinnt a bhaineann le beartais agus cláir chun rannpháirtíocht mhéadaithe na mban i dtrádáil idirnáisiúnta a spreagadh chomh maith le gnéithe a bhaineann le trádáil díobh seo a leanas:

(a) cuimsiú airgeadais agus oideachas na mban a chur chun cinn chomh maith le rochtain ar mhaoiniú agus cúnamh airgeadais;

(b) dul chun cinn ar cheannaireacht na mban agus forbairt líonraí na mban;

(c) rannpháirtíocht iomlán na mban sa gheilleagar a chur chun cinn trína rannpháirtíocht, ceannaireacht agus oideachas a spreagadh, go háirithe i réimsí ina ndéantar tearcionadaíocht orthu, amhail eolaíocht, teicneolaíocht, innealtóireacht agus matamaitic (ETIM), chomh maith le nuálaíocht agus gnó;

(d) cur chun cinn an chomhionannais inscne laistigh d'fhiontair;

(e) rannpháirtíocht na mban i bpoist chinnteoireachta sna hearnálacha poiblí agus príobháideacha;

PUBLIC

(f) tionscnaimh phoiblí agus phríobháideacha dírithe ar fhiontraíocht bhaineann a chur chun cinn, lena n- áirítear comhtháthú na mban in earnáil fhoirmiúil an gheilleagair, ag breisiú iomaíochais na bhfiontar faoi threoir na mban lena cheadú dóibh a bheith rannpháirteach agus iomaíoch i slabhraí luacha áitiúla, réigiúnacha agus domhanda, agus gníomhaíochtaí chun idirnáisiúnú fiontar beag agus meánmhéide arna dtreorú ag mná a chur chun cinn;

(g) beartais agus cláir chun scileanna digiteacha agus rochtain ar uirlisí gnó ar líne agus ardáin ríomhthráchtála a fheabhsú;

(h) dul chun cinn na mbeartas agus na gclár cúraim chomh maith le bearta um chothromaíocht oibre agus saoil ag a bhfuil dearcadh inscne;

(i) fiosrú an naisc idir rannpháirtíocht mhéadaithe na mban i dtrádáil idirnáisiúnta agus an laghdú sa bhearna pá idir na hinscní;

(j) forbairt ar anailís inscne- bhunaithe ar bheartais trádála, lena n- áirítear dearadh, cur chun feidhme agus faireachán ar a n- éifeachtaí;

(k) bailiúchán na sonraí imdhealaithe de réir inscne, úsáid táscairí, modheolaíochtaí faireacháin agus meastóireachta, agus an anailís ar staidreamh a bhaineann le trádáil ó dhearcadh inscne;

(l) fiosrú na nasc idir rannpháirtíocht na mban i dtrádáil idirnáisiúnta agus réimsí amhail obair chuibhiúil, idirdheighilt fostaíochta, agus coinníollacha na mban, lena n- áirítear sábháilteacht agus sláinte ag an obair oibrithe toircheasacha agus oibrithe atá tar éis leanbh a shaolú le deireanaí, i gcomhréir le fomhír (f) d'Airteagal 33.18;

PUBLIC

(m) beartais agus cláir chun tionchar eacnamaíoch difreáilte a bhíonn ag géarchéimeanna agus éigeandálaí ar mhná agus ar fhir a chosc, a mhaolú agus a fhreagairt; agus

(n) saincheisteanna eile mar a chomhaontaíonn na Páirtithe.

6. Cinnfidh na Páirtithe i gcomhpháirt na tosaíochtaí maidir le gníomhaíochtaí comhair bunaithe ar réimsí leasa choitinn agus na hacmhainní atá ar fáil.

7. Féadfar tabhairt faoi chomhar, lena n- áirítear sna réimsí a leagtar amach i mír 5, i láthair go pearsanta nó ar aon mhodh teicneolaíochta a bheidh ar fáil do na Páirtithe, trí ghníomhaíochtaí amhail: ceardlanna, seimineáir, comhdhálacha, cláir chomhoibritheacha agus tionscadail; malartú eispéireas, agus comhroinnt dea- chleachtas maidir le beartais agus nósanna imeachta; agus an malartú saineolaithe.

8. Tríd an bhFochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe arna bhunú de bhun Airteagal 8.8(1), spreagfaidh na Páirtithe iarrachtaí de chuid na gcomhlachtaí arna mbunú sa Chuid seo den Chomhaontú seo chun saincheisteanna, breithnithe agus gníomhaíochtaí a bhaineann le hinscne ina gcuid oibre a chomhtháthú.

9. Spreagfaidh na Páirtithe rannpháirtíocht ionchuimsitheach na mban i gcur chun feidhme na ngníomhaíochtaí comhair arna mbunú de bhun an Airteagail seo, de réir mar is iomchuí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 34.5

Socruithe institiúideacha

1. Beidh an Fochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe arna bhunú de bhun Airteagal 8.8(1) freagrach as cur chun feidhme na Caibidle seo. Beidh feidhm ag Airteagal 33.19 ar an gCaibidil seo *mutatis mutandis*[1].

2. I gcás ina bhfuiltear ag idirghníomhú leis an tsochaí shibhialta sna Grúpaí Comhairleacha Baile a cruthaíodh nó a ainmníodh de bhun Airteagal 40.6 agus san Fhóram Sochaí Sibhialta arna eagrú de bhun Airteagal 40.7, spreagfaidh na Páirtithe rannpháirtíocht eagraíochtaí a chuireann comhionannas idir fir agus mná chun cinn.

AIRTEAGAL 34.6

Réiteach díospóide

Tá feidhm ag Airteagail 33.20, 33.21 agus 33.22 maidir leis an gCaibidil seo *mutatis mutandis*[2].

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tuigfear aon tagairt do Chaibidil 33, nó do shaincheisteanna nó ábhair chomhshaoil agus shaothair, san Airteagal sin amhail bheith ag tagairt don Chaibidil seo, nó do shaincheisteanna nó ábhair inscne, de réir mar is infheidhme.

[2] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tuigfear aon tagairt do Chaibidil 33, nó do shaincheisteanna, ábhair nó dlíthe comhshaoil agus saothair, sna hAirteagail sin amhail bheith ag tagairt don Chaibidil seo, nó do shaincheisteanna, ábhair nó dlíthe inscne a bhaineann leis na saincheisteanna nó na hábhair sin, de réir mar is infheidhme.

AIRTEAGAL 34.7

Athbhreithniú

1. Comhaontaíonn na Páirtithe ar a thábhachtaí atá sé faireachán agus measúnú a dhéanamh, i gcomhpháirt nó go haonarach, trína bpróisis agus a n- institiúidí faoi seach, mar aon leo sin arna mbunú faoin gCuid seo den Chomhaontú seo ar thionchar chur chun feidhme na Coda seo den Chomhaontú seo maidir le comhionannas idir fir agus mná agus deiseanna a chuirtear ar fáil do mhná i ndáil le trádáil.

2. Féadfaidh na Páirtithe athbhreithniú a dhéanamh ar an gCaibidil seo i bhfianaise an eispéiris a fhaightear trína gcur chun feidhme agus más gá, moladh a thabhairt faoin gcaoi ar féidir iad a neartú.

CAIBIDIL 35

TRÉDHEARCACHT

AIRTEAGAL 35.1

Cuspóir

1. Féadfaidh na Páirtithe, agus aitheantas á thabhairt don tionchar a fhéadfaidh a bheith ag a dtimpeallachtaí rialála faoi seach ar an infheistíocht agus an trádáil eatarthu, féachaint le timpeallacht rialála intuartha agus nósanna imeachta éifeachtúla a sholáthar d'oibreoirí eacnamaíocha, fiontair bheaga agus mheánmhéide go háirithe.

2. Athdhearbhaíonn na Páirtithe a ngealltanais faoi seach faoi Chomhaontú EDT, agus, sa Chaibidil seo, le cur leis na gealltanais sin agus socruithe breise don trédhearcacht a leagan síos.

PUBLIC

AIRTEAGAL 35.2

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo:

(a) ciallaíonn ‘cinneadh riaracháin’ cinneadh nó gníomhaíocht lena bhfuil éifeacht dhlíthiúil a bhaineann le duine, earra nó seirbhís shonrach i gcás aonair agus cumhdaítear leis gan cinneadh riaracháin a dhéanamh de réir mar a dhéantar foráil le dlí Páirtí; agus

(b) ciallaíonn ‘rialú riaracháin a bhfuil feidhm ghinearálta aige’ rialú nó léirmhíniú riaracháin a bhfuil feidhm aige maidir le gach duine agus staid fíorais a thagann go ginearálta faoi raon an rialaithe nó an léirmhínithe riaracháin sin, agus lena mbunaítear gnás iompair, ach ní áirítear leis:

(i) cinneadh nó rialú arna dhéanamh in imeacht riaracháin nó garbhreithiúnach a bhfuil feidhm aige maidir le duine, earra nó seirbhís ar leith de chuid an Pháirtí eile i gcás sonrach; nó

(ii) rialú lena ndéantar breithniú maidir le gníomh nó cleachtas ar leith;

AIRTEAGAL 35.3

Foilseachán

1. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfar a dhlíthe, rialacháin, nósanna imeachta, rialuithe riarthacha a bhfuil feidhm ghinearálta leo agus cinntí breithiúnacha maidir le haon ábhar a chumhdaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú seo a fhoilsiú go pras trí mheán a ainmnítear go hoifigiúil agus, i gcás inar féidir, trí mheán leictreonach, nó go gcuirfear ar fáil iad ar dhóigh ina bhféadfadh aon duine eolas a fháil orthu.

2. Soláthróidh gach Páirtí míniú ar chuspóir, agus ar réasúnaíocht, a dhlíthe, a rialachán, a nósanna imeachta, a rialuithe riarthacha a bhfuil feidhm ghinearálta leo agus a chinntí breithiúnacha i ndáil le hábhar ar bith a chumhdaítear sa Chuid seo den Chomhaontú seo.

3. Soláthróidh gach Páirtí tréimhse réasúnta ama idir dáta foilsithe agus dáta theacht i bhfeidhm na ndlíthe agus na rialachán maidir le haon ábhar a chumhdaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú seo, seachas i gcás nach féidir sin a dhéanamh ar fhorais phráinne. Ní feidhm ag an mír seo maidir le rialuithe riarthacha ag a bhfuil feidhm ghinearálta agus cinntí breithiúnacha.

PUBLIC

AIRTEAGAL 35.4

Fiosrúcháin agus soláthar faisnéise

1. Bunóidh nó coinneoidh gach Páirtí sásraí iomchuí ar bun chun freagairt d'fhiosrúcháin ó aon duine maidir le haon dlí nó rialachán lena bhfuil feidhm ghinearálta i ndáil le haon ábhar a chumhdaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú seo.

2. Arna iarraidh sin do Pháirtí, soláthróidh an Páirtí eile faisnéis go pras agus freagróidh sé fiosrúcháin a bhaineann le haon dlí nó rialachán, bíodh sé i bhfeidhm nó beartaithe, maidir le haon ábhar a chumhdaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú seo, ach amháin má leagtar síos sásra sonrach faoi Chaibidil eile den Chuid seo den Chomhaontú seo.

AIRTEAGAL 35.5

Nósanna imeachta riaracháin

1. Riarfaidh gach Páirtí na dlíthe, rialacháin, nósanna imeachta agus rialuithe riarthacha uile a bhfuil feidhm ghinearálta leo maidir le haon ábhar a chumhdaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú seo ar bhealach oibiachtúil, neamhchlaonta agus réasúnach.

PUBLIC

2. I gcás ina dtionscnófar imeachtaí riaracháin a bhaineann le daoine, earraí nó seirbhísí de chuid an Pháirtí eile i leith cur i bhfeidhm dlíthe, rialachán, nósanna imeachta nó rialuithe riarthacha a bhfuil feidhm ghinearálta leo dá dtagraítear i mír 1, déanfaidh gach Páirtí na nithe seo a leanas:

(a) féachfaidh sé le fógra réasúnta a thabhairt do dhaoine dá ndéantar difear díreach le himeachtaí riaracháin, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, nuair a thionscnaítear imeachtaí, lena n- áirítear tuairisc ar chineál na n- imeachtaí, ráiteas maidir leis an údarás dlíthiúil faoina dtionscnaítear na himeachtaí agus tuairisc ghinearálta ar aon saincheist i gceist; agus

(b) tabharfaidh sé deis réasúnta do na daoine sin fíorais agus argóintí a chur i láthair mar thaca lena seasamh roimh aon chinneadh riaracháin críochnaitheach a mhéid a cheadaítear le ham, cineál na n- imeachtaí agus an leas poiblí.

AIRTEAGAL 35.6

Athbhreithniú agus achomharc

1. Déanfaidh gach Páirtí binsí nó nósanna imeachta breithiúnacha, eadrána nó riaracháin a bhunú nó a choinneáil ar bun chun críocha an athbhreithnithe phrais agus, i gcás ina bhfuil údar leis sin, cinntí riaracháin a cheartú maidir le haon ábhar a chumhdaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú seo.

2. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh a bhinsí breithiúnacha, eadrána nó riaracháin nósanna imeachta achomhairc nó athbhreithnithe ar bhealach neamh-idirdhealaitheach neamhchlaonta. Beidh na binsí sin neamhchlaonta agus neamhspleách ar an údarás a gcuirtear forfheidhmiú riaracháin de chúram air, agus ní bheidh aon leas acu i dtoradh an ábhair.

3. Maidir leis na binsí nó nósanna imeachta dá dtagraítear i mír 1, áiritheoidh gach Páirtí go soláthrófar na nithe seo a leanas do na páirtithe os comhair na mbinsí sin nó i nósanna imeachta den sórt sin:

(a) deis réasúnach tacú lena seasaimh faoi seach nó iad a chosaint; agus

(b) cinneadh atá bunaithe ar fhianaise agus ar aighneachtaí taifead nó, i gcás ina gceanglófar faoina dhlí é, na taifid arna dtiomsú ag an údarás ábhartha.

4. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh an t- údarás a bhfuil cumhachtaí forfheidhmiúcháin riaracháin curtha ar a iontaoibh, faoi réir achomhairc nó athbhreithniú breise dá bhforáiltear ina dhlíthe agus a rialacháin, an cinneadh dá dtagraítear i bhfomhír (b) de mhír 3.

AIRTEAGAL 35.7

Gaol le Caibidlí eile

Tá feidhm ag na forálacha a leagtar amach sa Chaibidil seo i dteannta na rialacha sonracha a leagtar amach i gCaibidlí eile den Chuid seo den Chomhaontú seo.

PUBLIC

CAIBIDIL 36

DEA- CHLEACHTAIS RIALÁLA

PUBLIC

AIRTEAGAL 36.1

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta rialála arna nglacadh nó arna dtionscain ag údaráis rialála i ndáil le haon ábhar a chumhdaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú seo.

2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le húdaráis rialála ná bearta, cleachtais ná cuir chuige rialála na mBallstát.

AIRTEAGAL 36.2

Prionsabail ghinearálta

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le:

(a) dea- chleachtais rialála a úsáid nuair atá bearta rialála á bpleanáil, á ndearadh, á n- eisiúint agus á gcur chun feidhme nó nuair atá meastóireacht nó athbhreithniú á dhéanamh orthu chun cuspóirí beartais intíre a bhaint amach; agus

(b) tairbhí na Coda seo den Chomhaontú seo a choinneáil ar bun agus a fheabhsú chun trádáil in earraí agus seirbhísí a éascú agus infheistíocht idir na Páirtithe a mhéadú.

2. Beidh gach Páirtí in ann a sheasamh i leith dea- chleachtas rialála a chinneadh faoin gCuid seo den Chomhaontú seo ar bhealach a bheidh ag luí lena chreat dlíthiúil, cleachtas agus prionsabail bhunúsacha féin, lena n- áirítear prionsabal an réamhchúraim, is bunús lena chóras rialála.

3. Ní fhorléireofar le haon ní sa Chaibidil seo go gceanglófar ar Pháirtí:

(a) imeacht ó nósanna imeachta intíre chun bearta rialála a ullmhú agus a ghlacadh;

(b) gníomhartha a dhéanamh lena ndéanfaí dochar do bhearta rialála, nó iad a bhac, chun a chuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach; nó

(c) aon toradh rialála ar leith a bhaint amach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 36.3

Sainmhínithe

PUBLIC

Chun críocha na Caibidle seo:

(a) ciallaíonn ‘údarás rialála’:

(i) thar ceann an Pháirtí AE: an Coimisiún Eorpach; agus

(ii) i gcás na Sile: aon údarás rialála den bhrainse feidhmeannach; agus

(b) ciallaíonn ‘bearta rialála’:

(i) thar ceann an Pháirtí AE:

(A) rialacháin agus treoracha, dá bhforáiltear in Airteagal 288 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh; agus

(B) gníomhartha cur chun feidhme agus tarmligthe, dá bhforáiltear in Airteagal 290 agus in Airteagal 291 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, faoi seach; agus

(ii) i gcás na Sile: dlíthe agus foraitheanta lena bhfuil feidhm ghinearálta a ghlacann na húdaráis rialála a bhfuil comhlíontacht leo éigeantach[1].

[1] I gcomhréir le mír II.1 de threoir Uimh. 3 de 2019 ón uachtarán agus a mhodhnuithe.

AIRTEAGAL 36.4

Comhordú inmheánach forbartha rialála

Coinneoidh gach Páirtí próisis nó sásraí inmheánacha comhordúcháin nó athbhreithnithe ar bun le haghaidh ullmhúchán, mheastóireacht agus athbhreithniú na mbeart rialála. Leis na próisis nó na sásraí sin ba cheart féachaint, *inter alia*, le:

(a) dea- chleachtais rialála a chothú, lena n- áirítear na cinn a leagtar amach sa Chaibidil seo;

(b) dúbláil neamhriachtanach agus ceanglais neamhréireacha idir bearta rialála an Pháirtí a aithint agus a sheachaint;

(c) a áirithiú go gcomhlíonfar oibleagáidí trádála idirnáisiúnta an Pháirtí; agus

(d) breithniú ar thionchar na mbeart rialála atá á n- ullmhú a chur chun cinn, lena n- áirítear an tionchar ar fhiontair bheaga agus mheánmhéide.

PUBLIC

AIRTEAGAL 36.5

Trédhearcacht na sásraí agus na bpróiseas rialála

Cuirfidh gach Páirtí ar fáil go poiblí tuairisc, i gcomhréir lena rialacha agus nósanna imeachta faoi seach, ar na próisis agus ar na sásraí a bhíonn in úsáid ag a údarás rialála chun bearta rialála a ullmhú chun meastóireacht a dhéanamh orthu agus chun iad a athbhreithniú. Déanfar tagairt sna tuairiscí sin do threoirlínte, rialacha nó nósanna imeachta ábhartha, lena n- áirítear iad siúd a cheadaíonn don phobal chun barúlacha a thabhairt.

PUBLIC

AIRTEAGAL 36.6

Luathfhaisnéis maidir le bearta rialála atá beartaithe

1. Féachfaidh gach Páirtí le faisnéis a fhoilsiú ar bhonn bliantúil, i gcomhréir lena rialacha agus nósanna imeachta faoi seach, maidir le mórbhearta rialála atá beartaithe[1].

2. Maidir le gach mórbheart rialála, dá dtagraítear i mír 1, féachfaidh gach Páirtí le hiad a chur ar fáil go poiblí go tráthúil:

(a) tuairisc ghearr ar a raon feidhme agus a chuspóirí; agus

(b) más infhaighte, an t- am a mheastar a ghlacfar é, lena n- áirítear, i gcás inarb infheidhme, deiseanna le haghaidh comhairliúcháin phoiblí.

[1] Féadfaidh údarás rialála gach Páirtí a chinneadh céard é mórbheart rialála chun críocha a chuid oibleagáidí faoin gCaibidil seo.

AIRTEAGAL 36.7

Comhairliúcháin phoiblí

1. Agus mórbheart rialála á ullmhú aige, déanfaidh gach Páirtí, más infheidhme, i gcomhréir lena rialacha agus a nósanna imeachta:

(a) an dréachtbheart rialála nó na doiciméid chomhairliúcháin a fhoilsiú ina dtabharfar mionsonraí leordhóthanacha maidir leis an mbeart rialála atá á ullmhú chun go bhféadfadh aon duine[1] a mheas an ndéanfaí difear suntasach dá leasanna agus an chaoi a ndéanfaí an difear sin;

(b) deiseanna réasúnta a chur ar fáil d'aon duine, ar bhonn neamh-idirdhealaitheach, barúlacha a thabhairt; agus

(c) na barúlacha a gheofar a bhreithniú.

2. Féachfaidh údarás rialála gach Páirtí le húsáid a bhaint as modhanna leictreonacha cumarsáide agus ba cheart dóibh féachaint le tairseach leictreonach thiomnaithe a choinneáil ar oscailt chun faisnéis a sholáthar agus barúlacha a bhaineann le comhairliúcháin phoiblí a fháil.

3. Féachfaidh údarás rialála gach Páirtí le hachoimre ar thorthaí na gcomhairliúchán agus ar na barúlacha a fuarthas a chur ar fáil go poiblí, ach amháin a mhéid is gá chun faisnéis faoi rún a chosaint nó sonraí pearsanta nó ábhar míchuí a choimeád siar.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní choisctear aon Pháirtí ar chomhairliúcháin spriocdhírithe a dhéanamh le daoine leasmhara faoi choinníollacha a shainítear ina rialacha agus nósanna imeachta.

AIRTEAGAL 36.8

Measúnú tionchair

1. I gcomhréir leis na rialacha agus nósanna imeachta is infheidhme, cuirfidh gach Páirtí chun cinn go ndéanfaidh a údarás rialála measúnú tionchair ar na mórbhearta rialála a ullmhaíonn sé.

2. Agus measúnú tionchair á dhéanamh, cuirfidh údarás rialála gach Páirtí próisis agus sásraí chun cinn lena gcuirtear na tosca seo a leanas san áireamh:

(a) an gá atá leis an mbeart rialála, lena n- áirítear cineál agus suntas na faidhbe lena bhféachtar, leis an mbeart rialála, le haghaidh a thabhairt uirthi;

(b) aon rogha mhalartach rialála nó neamhrialála is indéanta agus is iomchuí, más ann di, lena mbainfí cuspóir beartais phoiblí an Pháirtí amach, lena n- áirítear an rogha gan rialáil a dhéanamh;

(c) a mhéid is féidir agus is ábhartha, tionchar sóisialta, eacnamaíoch agus comhshaoil na roghanna malartacha sin a d'fhéadfadh a bheith ann, lena n- áirítear an tionchar ar an trádáil idirnáisiúnta agus ar fhiontair bheaga agus mheánmhéide; agus

(d) an chaoi a mbaineann na roghanna atá á mbreithniú leis na caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha, más ann dóibh, lena n-áirítear an chúis atá le haon éagsúlacht, i gcás inarb iomchuí.

3. I ndáil le haon mheasúnú tionchair a dhéanann údarás rialála le haghaidh beart rialála, ullmhóidh an t- údarás rialála sin tuarascáil chríochnaitheach ina mionsonrófar na tosca a rinne sé a bhreithniú le linn an mheasúnaithe agus na torthaí ábhartha. Cuirfear tuarascálacha den sórt sin ar fáil go poiblí, nuair a bheidh an beart rialála lena mbaineann curtha ar fáil go poiblí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 36.9

Meastóireacht shiarghabhálach

Aithníonn na Páirtithe rannchuidiú dearfach meastóireachtaí siarghabhálacha ar bhearta rialála atá i bhfeidhm cheana chun ualach rialála neamhriachtanach a laghdú, lena n- áirítear ar fhiontair bheaga agus mheánmhéide, agus chun cuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach ar bhonn níos éifeachtaí. Féachfaidh na Páirtithe le húsáid meastóireachtaí siarghabhálacha tréimhsiúla a chur chun cinn ina gcórais rialála.

AIRTEAGAL 36.10

Clár rialála

Áiritheoidh gach Páirtí go bhfoilseofar bearta rialála atá i bhfeidhm i gclár ainmnithe lena sainaithnítear bearta rialála de réir topaice agus atá ar fáil go poiblí ar shuíomh gréasáin amháin is féidir a rochtain saor in aisce. Ba cheart don suíomh gréasáin cuardaigh ar bhearta rialála de réir luanna nó de réir focail a cheadú. Déanfaidh gach Páirtí a chlár a thabhairt cothrom le dáta go tréimhsiúil.

AIRTEAGAL 36.11

Comhar agus malartú faisnéise

Féadfaidh na Páirtithe a bheith ag obair i gcomhar chun cur chun feidhme na Caibidle seo a éascú. Féadfar a áireamh leis an gcomhar sin eagrú aon ghníomhaíochta ábhartha chun an comhar idir a n- údaráis rialála a neartú chomh maith le malartú faisnéise maidir le cleachtais rialála a leagtar amach sa Chaibidil seo.

PUBLIC

AIRTEAGAL 36.12

Pointí teagmhála

Ainmneoidh gach Páirtí pointe teagmhála chun malartú faisnéise a éascú idir na Páirtithe, laistigh de 1 mhí amháin ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

AIRTEAGAL 36.13

Gan réiteach díospóide a chur i bhfeidhm

Níl feidhm ag Caibidil 38 maidir leis an gCaibidil seo.

CAIBIDIL 37

FIONTAIR BHEAGA AGUS MHEÁNMHÉIDE

AIRTEAGAL 37.1

Cuspóirí

Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le fiontair bheaga agus mheánmhéide ('FBManna') ina gcaidrimh thrádála agus infheistíochta iltaobhacha agus athdhearbhaíonn siad a ngealltanas chun cumas FBManna tairbhiú den Chuid seo den Chomhaontú seo a fheabhsú.

AIRTEAGAL 37.2

Comhroinnt faisnéise

1. Déanfaidh gach Páirtí suíomh gréasáin a bhunú nó a choinneáil ar bun, suíomh gréasáin a bhaineann go sonach le FBManna agus a mbeidh rochtain ag an bpobal air agus ar a mbeidh faisnéis maidir leis an gCuid seo den Chomhaontú seo, lena n- áirítear:

(a) achoimre ar an gCuid seo den Chomhaontú seo; agus

(b) faisnéis arna dearadh do FBManna lena gcuimsítear:

(i) tuairisc ar na forálacha sa Chuid seo den Chomhaontú seo a mheasann gach Páirtí a bheith ábhartha maidir le fiontair bheaga agus mheánmhéide an dá Pháirtí; agus

(ii) aon fhaisnéis bhreise a mheasfaidh gach Páirtí a bheadh úsáideach d'fhiontair bheaga agus mheánmhéide ar spéis leo tairbhe a bhaint as na deiseanna arna gcur ar fáil leis an gCuid seo den Chomhaontú seo.

2. Cuirfidh gach Páirtí nasc idirlín chuig an méid seo a leanas ar an suíomh gréasáin dá bhforáiltear i mír 1:

(a) téacs na Coda seo den Chomhaontú seo, lena n- áirítear na hIarscríbhinní agus Foscríbhinní a ghabhann leis, go háirithe sceidil taraifí, agus rialacha tionscnaimh táirgeshonracha;

(b) suíomh gréasáin coibhéiseach an Pháirtí eile; agus

(c) suíomhanna gréasáin a údarás féin a mheasann an Páirtí a chuirfeadh faisnéis úsáideach ar fáil do dhaoine ar spéis leo trádáil agus gnó a dhéanamh sa Pháirtí sin.

3. Cuirfidh gach Páirtí nasc idirlín chuig suíomhanna gréasáin a údarás féin ina bhfuil faisnéis a bhaineann leis an méid seo a leanas ar an suíomh gréasáin dá bhforáiltear i mír 1:

(a) rialacháin chustaim agus nósanna imeachta maidir le hallmhairiú, onnmhairiú agus idirthuras chomh maith le foirmeacha, doiciméid agus faisnéis ábhartha eile a cheanglaítear;

PUBLIC

(b) rialacháin agus nósanna imeachta maidir le cearta maoine intleachtúla, lena n- áirítear tásca geografacha;

(c) rialacháin theicniúla lena n- áirítear, i gcás inar gá, nósanna imeachta éigeantacha um measúnú comhréireachta agus naisc chuig liostaí de chomhlachtaí um measúnú comhréireachta, sna cásanna ina bhfuil measúnú comhréireachta tríú páirtí éigeantach, dá bhforáiltear i gCaibidil 16;

(d) bearta sláintíochta agus fíteashláintíochta a bhaineann le hallmhairiú agus onnmhairiú dá bhforáiltear i gCaibidil 13;

(e) rialacha maidir le soláthar poiblí agus bunachar sonraí ina bhfuil fógraí i ndáil le soláthar poiblí agus forálacha ábhartha eile de Chaibidil 28;

(f) nósanna imeachta chun cuideachta a chlárú; agus

(g) faisnéis eile a mheasfaidh an Páirtí a d'fhéadfadh a bheith ina cúnamh do FBManna.

4. Cuirfidh gach Páirtí nasc idirlín chuig bunachar sonraí is féidir a chuardach go leictreonach de réir cód Córais Chomhchuibhithe agus ina bhfuil an fhaisnéis seo a leanas maidir le rochtain ar a mhargadh ar an suíomh gréasáin dá bhforáiltear i mír 1:

(a) rátaí dleachtanna agus cuótaí custaim, lena n-áirítear ráta dleachta custaim an náisiúin barrfhabhair, rátaí a bhaineann le tíortha nach náisiúin bharrfhabhair iad agus le rátaí fabhracha agus cuótaí rátaí taraife;

PUBLIC

(b) dleachtanna máil;

(c) cánacha (amhail cáin bhreisluacha);

(d) táillí custaim nó táillí eile, lena n-áirítear táillí táirgeshonracha;

(e) rialacha tionscnaimh dá bhforáiltear i gCaibidil 10;

(f) aisíoc nó iarchur dleachta, nó cineálacha eile faoisimh lena ndéantar dleachtanna custaim a laghdú, a aisíoc nó a tharscaoileadh;

(g) na critéir a úsáidtear chun luach custaim an earra a chinneadh;

(h) bearta taraife eile;

(i) faisnéis is gá le haghaidh nósanna imeachta allmhairiúcháin; agus

(j) faisnéis a bhaineann le rialacháin nó bearta neamhtharaife.

5. Déanfaidh gach Páirtí go tráthrialta, nó nuair a iarrann an Páirtí eile air é, an fhaisnéis agus na naisc dá dtagraítear i míreanna 1 go 4 atá á gcoinneáil aige ar a shuíomh gréasáin a thabhairt cothrom le dáta chun a áirithiú go mbeidh siad cothrom le dáta agus cruinn.

6. Áiritheoidh gach Páirtí go gcuirtear an fhaisnéis dá dtagraítear san Airteagal seo i láthair ar bhealach leordhóthanach chun gur féidir le FBManna í a úsáid. Féachfaidh gach Páirtí le faisnéis den sórt sin a chur ar fáil i mBéarla.

PUBLIC

7. Ní ghearrfaidh Páirtí aon táille maidir le rochtain ar an bhfaisnéis a sholáthraítear le haghaidh aon duine de Pháirtí de bhun mhíreanna 1 go 4.

PUBLIC

AIRTEAGAL 37.3

Pointí teagmhála FBManna

1. Cuirfidh gach Páirtí a phointe teagmhála, a dhéanfaidh na feidhmeanna a liostaítear san Airteagal seo, in iúl don Pháirtí eile. Tabharfaidh Páirtí fógra don Pháirtí eile go pras maidir le haon athrú ar shonraí na bpointí teagmhála sin.

2. Déanfaidh pointí teagmhála FBManna na nithe seo a leanas:

(a) a áirithiú go ndéanfar riachtanais FBManna a chur san áireamh i gcur chun feidhme na Coda seo den Chomhaontú seo ionas go bhféadfaidh FBManna an dá Pháirtí leas a bhaint as deiseanna nua faoin gCuid seo den Chomhaontú seo;

(b) a áirithiú go mbeidh an fhaisnéis dá dtagraítear in Airteagal 37.2 cothrom le dáta agus ábhartha do FBManna; féadfaidh ceachtar Páirtí, trí phointe teagmhála na FBManna, faisnéis bhreise a mholadh a fhéadfaidh an Páirtí eile a chur san áireamh leis an bhfaisnéis atá le soláthar i gcomhréir le hAirteagal 37.2;

(c) scrúdú a dhéanamh ar aon ábhar atá ábhartha maidir le fiontair bheaga agus mheánmhéide i ndáil leis an gCuid seo den Chomhaontú seo a chur chun feidhme, lena n- áirítear an méid seo a leanas:

(i) faisnéis a mhalartú chun cabhrú leis an gComhchoiste lena chúraimí chun faireachán a dhéanamh ar na gnéithe sin den Chuid seo den Chomhaontú seo a bhaineann le FBManna agus iad a chur chun feidhme;

(ii) cúnamh a thabhairt d'Fhochoistí agus do phointí teagmhála a bhunaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú seo agus ábhair atá ábhartha do FBManna á mbreithniú;

(d) tuairisc a thabhairt go tréimhsiúil ar a ngníomhaíochtaí, i gcomhpháirt nó ar leithligh, don Fhochoiste lena mbreithniú; agus

(e) breithniú a dhéanamh ar aon ní eile a thiocfaidh chun cinn faoin gCuid seo den Chomhaontú seo a bhaineann le FBManna de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe.

3. Tiocfaidh pointí teagmhála FBManna le chéile de réir mar is gá agus déanfaidh siad a gcuid oibre trí na cainéil chumarsáide a chomhaontóidh Páirtithe, ar a bhféadfaí ríomhphost, fischomhdháil nó modhanna eile a áireamh.

4. Féadfaidh pointí teagmhála FBManna féachaint le dul i gcomhar le saineolaithe agus eagraíochtaí seachtracha, de réir mar is iomchuí, agus a ngníomhaíochtaí á ndéanamh acu.

PUBLIC

AIRTEAGAL 37.4

Gan réiteach díospóide a chur i bhfeidhm

Níl feidhm ag Caibidil 38 maidir leis an gCaibidil seo.

PUBLIC

CAIBIDIL 38

RÉITEACH DÍOSPÓIDÍ

ROINN A

CUSPÓIR AGUS RAON FEIDHME

AIRTEAGAL 38.1

Cuspóir

Is é is cuspóir don Chaibidil seo sásra éifeachtach agus éifeachtúil a bhunú chun aon díospóid idir na Páirtithe maidir le léirmhíniú agus cur i bhfeidhm na Coda seo den Chomhaontú seo a sheachaint agus a réiteach d'fhonn teacht ar réiteach comhaontaithe ar bhonn frithpháirteach.

AIRTEAGAL 38.2

Raon feidhme

Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le haon díospóid idir na Páirtithe i ndáil le léirmhíniú agus cur i bhfeidhm fhorálacha na Coda seo den Chomhaontú seo (dá ngairtear ‘forálacha faoi chumhdach’ anseo feasta), mura bhforáiltear a mhalairt sa Chuid seo den Chomhaontú seo.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.3

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 38- A agus 38- B:

(a) ciallaíonn ‘an Páirtí is gearánach’ an Páirtí a iarrfaidh painéal a bhunú faoi Airteagal 38.5;

(b) ciallaíonn ‘idirghabhálaí’ duine aonair a roghnaíodh mar idirghabhálaí i gcomhréir le hAirteagal 38.27;

(c) ciallaíonn ‘painéal’ painéal arna bhunú de bhun Airteagal 38.6;

(d) ciallaíonn ‘painéalaí’ comhalta de phainéal; agus

(e) ciallaíonn ‘an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh’ an Páirtí a líomhnaítear ina leith go bhfuil an fhoráil faoi chumhdach á sárú aige.

PUBLIC

ROINN B

COMHAIRLIÚCHÁIN

AIRTEAGAL 38.4

Comhairliúcháin

1. Féachfaidh na Páirtithe le haon díospóid dá dtagraítear in Airteagal 38.2 a réiteach trí dhul i mbun comhairliúchán de mheon macánta d’fhonn teacht ar réiteach arna chomhaontú go frithpháirteach.

2. Lorgóidh Páirtí comhairliúcháin trí iarraidh i scríbhinn arna soláthar don Pháirtí eile lena sainaithnítear an beart i gceist agus na forálacha faoi chumhdach a mheasann sé is infheidhme.

3. An Páirtí a ndéantar an iarraidh ar chomhairliúcháin chuige, féadfaidh sé an iarraidh a fhreagairt go pras, ach tráth nach déanaí ná 10 lá tar éis dháta na hiarrata ar chomhairliúcháin. Reáchtálfar comhairliúcháin laistigh de 30 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata ar chomhairliúcháin agus déanfar iad, mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt, i gcríoch an Pháirtí a ndéantar an iarraidh chuige. Measfar na comhairliúcháin a bheith tugtha chun críche 46 lá ón dáta a sheachadfar an iarraidh ar chomhairliúcháin, mura gcomhaontóidh na Páirtithe leanúint ar aghaidh leis na comhairliúcháin.

4. Comhairliúcháin maidir le hábhair phráinne, lena n- áirítear iad sin maidir le hearraí meatacha nó earraí nó seirbhísí séasúracha, déanfar iad laistigh de 15 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata ar chomhairliúcháin. Measfar na comhairliúcháin a bheith tugtha chun críche 23 lá ón dáta a sheachadfar an iarraidh ar chomhairliúcháin, mura gcomhaontóidh na Páirtithe leanúint ar aghaidh leis na comhairliúcháin.

5. Le linn comhairliúchán, soláthróidh gach Páirtí faisnéis fhíorasach leordhóthanach chun go bhféadfar scrúdú iomlán a dhéanamh ar an mbealach lena bhféadfadh an beart i gceist difear a dhéanamh do chur i bhfeidhm na Coda seo den Chomhaontú seo. Féachfaidh gach Páirtí le rannpháirtíocht phearsanra a údarás rialtais inniúil, ag a bhfuil saineolas ar an ábhar is ábhar do na comhairliúcháin, a áirithiú.

6. Is faoi rún a bheidh comhairliúcháin agus, go háirithe, an fhaisnéis uile a ainmneofar mar fhaisnéis rúnda agus seasaimh arna nglacadh ag Páirtí le linn comhairliúchán agus beidh siad gan dochar do chearta ceachtar Páirtí in aon imeacht eile.

PUBLIC

7. Mura bhfreagraíonn an Páirtí, a ndéantar an iarraidh ar chomhairliúcháin chuige, an iarraidh laistigh de 10 lá ón dáta a sheachadfar í, mura reáchtáiltear na comhairliúcháin laistigh den tráthchlár a leagtar síos i míreanna 3 nó 4, nó má chomhaontaíonn na Páirtithe gan na comhairliúcháin a dhéanamh, nó má thugtar na comhairliúcháin i gcrích gan aon réiteach arna chomhaontú go frithpháirteach, féadfaidh an Páirtí a d'iarr na comhairliúcháin dul ar iontaoibh Airteagal 38.5.

PUBLIC

ROINN C

NÓSANNA IMEACHTA AN PHAINÉIL

AIRTEAGAL 38.5

Nósanna imeachta a thionscnamh

1. Mura dtagann na Páirtithe ar réiteach an ábhair le comhairliúcháin, dá bhforáiltear in Airteagal 38.4, féadfaidh an Páirtí a d'iarr na comhairliúcháin iarraidh a dhéanamh go mbunófaí painéal.

2. Is trí bhíthin iarraidh i scríbhinn chuig an bPáirtí eile a dhéanfar an iarraidh chun painéal a bhunú. Déanfaidh an Páirtí is gearánach an beart atá i gceist a shainaithint ina iarraidh, sonróidh sé na forálacha faoi chumhdach a mheasann sé a bheith infheidhme, agus míneoidh sé conas atá an beart sin ina shárú ar na forálacha faoi chumhdach ar bhealach atá leordhóthanach chun bunús dlí an ghearáin a chur i láthair go soiléir.

AIRTEAGAL 38.6

Painéal a bhunú

1. Triúr painéalaithe a bheidh mar chomhdhéanamh painéil.

2. Laistigh de 14 lá tar éis an dáta a sheachadfar an iarraidh ar bhunú painéil chuig an bPáirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh, rachaidh na Páirtithe i gcomhairle le chéile d'fhonn teacht ar chomhaontú maidir le comhdhéanamh an phainéil.

3. Mura dtiocfaidh na Páirtithe ar chomhaontú maidir le comhdhéanamh an phainéil laistigh den tréimhse ama dá bhforáiltear i mír 2 den Airteagal seo, ceapfaidh gach Páirtí painéalaí ó fholiosta an Pháirtí sin a bhunaítear faoi Airteagal 38.8(1) laistigh de 10 lá tar éis dháta éaga na tréimhse ama dá bhforáiltear i mír 2 den Airteagal seo. Mura gceapfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh painéalaí óna fholiosta laistigh den tréimhse sin, roghnóidh comhchathaoirleach Chomhchoiste an Pháirtí is gearánach an painéalaí trí chrannchur, laistigh de 5 lá tar éis dháta éaga na tréimhse sin, ó fholiosta an Pháirtí sin. Féadfaidh comhchathaoirleach Chomhchoiste an Pháirtí is gearánach an roghnú sin a tharmligean trí chrannchur an phainéalaí.

4. Mura dtiocfaidh na Páirtithe ar chomhaontú maidir le cathaoirleach an phainéil laistigh den tréimhse ama dá bhforáiltear i mír 2 den Airteagal seo, déanfaidh comhchathaoirleach Chomhchoiste an Pháirtí is gearánach cathaoirleach an phainéil a roghnú trí chrannchur, laistigh de 10 lá tar éis dháta éaga na tréimhse sin, ó fholiosta na gcathaoirleach a bhunaítear faoi fhomhír (c) d'Airteagal 38.8(1). Féadfaidh comhchathaoirleach an Chomhchoiste ón bPáirtí is gearánach an roghnú sin a tharmligean trí chrannchur chathaoirleach an phainéil.

PUBLIC

5. Measfar an painéal a bheith bunaithe 15 lá tar éis an dáta ar a gcuirfidh an triúr painéalaithe roghnaithe glacadh a gceapachán in iúl do na Páirtithe i gcomhréir le hIarscríbhinn 38- A, mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt. Cuirfidh gach Páirtí dáta bunaithe an phainéil ar fáil go poiblí go pras.

6. Mura mbeidh aon cheann de na liostaí dá bhforáiltear in Airteagal 38.8 bunaithe nó mura mbeidh dóthain ainmneacha orthu tráth a dhéantar iarraidh de bhun mhír 3 nó 4 den Airteagal seo, déanfar na painéalaithe a roghnú trí chrannchur as ainmneacha na ndaoine aonair a mhol Páirtí amháin nó an dá Pháirtí go foirmiúil, i gcomhréir le hIarscríbhinn 38- A.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.7

Rogha fóraim

1. Má thagann díospóid chun cinn maidir le beart ar leith de shárú líomhnaithe ar oibleagáid faoin gCuid seo den Chomhaontú seo agus oibleagáid atá coibhéiseach go substaintiúil léi faoi chomhaontú idirnáisiúnta eile ar páirtí ann an dá Pháirtí, lena n- áirítear Comhaontú EDT, roghnóidh an Páirtí a lorgaíonn sásamh an fóram chun an díospóid a réiteach ann.

2. A luaithe a bheidh an fóram roghnaithe ag Páirtí agus a bheidh nósanna imeachta um réiteach díospóidí tionscanta aige faoin Roinn seo nó faoi chomhaontú idirnáisiúnta eile i ndáil leis an mbeart faoi leith dá dtagraítear i mír 1, ní thionscnóidh an Páirtí sin nósanna imeachta um réiteach díospóidí faoin gcomhaontú idirnáisiúnta eile sin nó faoin Roinn seo, faoi seach, mura mainneoidh an fóram a roghnaítear ar dtús teacht ar thorthaí ar chúiseanna nós imeachta nó dlínsiúla.

3. Chun críocha an Airteagail seo:

(a) measfar go mbeidh nósanna imeachta um réiteach díospóidí faoin Roinn seo tionscanta le hiarraidh ó Pháirtí go mbunófar painéal de bhun Airteagal 38.5;

(b) measfar nósanna imeachta um réiteach díospóide faoi Chomhaontú EDT a bheith tionscanta le hiarraidh ó Pháirtí chun painéal a bhunú de bhun Airteagal 6 den Chomhthuiscint maidir le Rialacha agus Nósanna Imeachta a Rialaíonn Réiteach Díospóidí in Iarscríbhinn 2 a ghabhann le Comhaontú EDT; agus

(c) measfar nósanna imeachta um réiteach díospóidí faoi aon chomhaontú idirnáisiúnta eile a bheith tionscanta i gcomhréir le forálacha iomchuí an chomhaontaithe sin.

4. Gan dochar do mhír 2, ní chuirfidh aon ní sa Chuid seo den Chomhaontú seo bac ar Pháirtí oibleagáidí a chur ar fionraí, oibleagáidí atá údaraithe ag Comhlacht um Réiteach Díospóide EDT nó atá údaraithe faoi na nósanna imeachta um réiteach díospóidí atá ag comhaontú idirnáisiúnta eile a bhfuil na Páirtithe ina bpáirtithe ann. Ní dhéanfar Comhaontú EDT ná aon chomhaontú idirnáisiúnta eile idir na Páirtithe a agairt chun bac a chur ar Pháirtí oibleagáidí de bhun na Roinne seo a chur ar fionraí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.8

Liostaí painéalaithe

1. Déanfaidh an Coiste Comhair, tráth nach déanaí ná 1 bhliain amháin tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, liosta de 15 dhuine aonair ar a laghad a bhunú, ar daoine aonair iad atá toilteanach agus in ann feidhmiú mar phainéalaithe. Beidh trí fholiosta sa liosta:

(a) foliosta amháin de dhaoine aonair a bhunófar ar bhonn moltaí ón bPáirtí AE;

(b) foliosta amháin de dhaoine aonair a bhunófar ar bhonn moltaí ón tSile; agus

(c) foliosta amháin de dhaoine aonair nach náisiúnaigh de cheachtar Páirtí iad agus a fheidhmeoidh mar chathaoirleach an phainéil.

2. Áireofar cúigear ar a laghad ar gach foliosta. Áiritheoidh an Comhchoiste go mbeidh an líon sin daoine ar a laghad ar an liosta i gcónaí.

3. Féadfaidh an Comhchoiste liostaí breise de dhaoine aonair ag a bhfuil saineolas in earnálacha sonracha a chumhdaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú seo a bhunú. Má thagann na Páirtithe ar chomhaontú maidir leis sin, úsáidfear na liostaí breise sin chun an painéal a chur le chéile i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar amach in Airteagal 38.6.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.9

Ceanglais le haghaidh painéalaithe

1. Is fíor an méid seo a leanas maidir le gach painéalaí:

(a) beidh saineolas léirithe acu ar an dlí, ar thrádáil idirnáisiúnta agus ar ábhair eile a chumhdaítear leis an gCuid seo den Chomhaontú seo;

(b) beidh sé neamhspleách ar gach Páirtí agus ní bheidh sé cleamhnaithe le ceachtar Páirtí ná ní ghlacfaidh sé le treoracha uathu;

(c) go bhfeidhmeoidh siad ina gcáil phearsanta, agus nach nglacfaidh siad le treoracha ó aon eagraíocht ná aon rialtas maidir le hábhair a bhaineann leis an díospóid; agus

(d) comhlíonfaidh siad Iarscríbhinn 38- B.

2. Beidh taithí ag an gcathaoirleach ar nósanna imeachta um réiteach díospóidí, anuas ar chomhlíonadh na gceanglas a leagtar amach i mír 1.

3. I bhfianaise ábhar díospóide ar leith, féadfaidh na Páirtithe a chomhaontú go maolófar ar na ceanglais a liostaítear i bpointe (a) de mhír 1.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.10

Feidhmeanna an phainéil

Maidir leis an bpainéal:

(a) déanfaidh sé measúnú oibiachtúil ar an ábhar os a chomhair, lena n-áirítear measúnú oibiachtúil ar fhíorais an cháis agus ar infheidhmeacht agus ar chomhréireacht na bhforálacha cumhdaithe;

(b) ina chuid cinntí agus tuarascálacha, leagfaidh sé amach na cinntí fíorais, infheidhmeacht na bhforálacha cumhdaithe agus an réasúnaíocht bhunúsach is bonn le haon chinneadh agus aon chonclúid a dhéanfaidh sé; agus

(c) ba cheart dó dul i gcomhairle go rialta leis na Páirtithe agus deiseanna leordhóthanacha a chur ar fáil chun réiteach comhaontaithe ar bhonn frithpháirteach a fhorbairt.

AIRTEAGAL 38.11

Téarmaí tagartha

1. Mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt laistigh de chúig lá tar éis dháta bunaithe an phainéil, is é an méid seo a leanas a bheidh sna téarmaí tagartha:

‘scrúdú a dhéanamh, i bhfianaise fhorálacha ábhartha Chuid III den Chreat- Chomhaontú Forbartha idir an tAontas Eorpach agus a Bhallstát, de pháirt amháin, agus Poblacht na Sile, den pháirt eile, arna lua ag na Páirtithe, ar an ábhar dá dtagraítear san iarraidh ar bhunú an phainéil, torthaí a dhéanamh ar chomhlíontacht an bhirt i gceist le forálacha faoi chumhdach Chuid III den Chomhaontú sin agus tuarascáil a sholáthar i gcomhréir le hAirteagal 38.13 den Chomhaontú sin’.

2. Má chomhaontaíonn na Páirtithe téarmaí tagartha seachas na cinn a leagtar amach i mír 1, tabharfaidh siad fógra don phainéal faoi na téarmaí tagartha comhaontaithe laistigh den tréimhse ama a leagtar amach i mír 1.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.12

Cinneadh maidir le práinne

1. Má iarrann Páirtí sin, cinnfidh an painéal, laistigh de 10 lá tar éis a bhunaíochta, cé acu a bhaineann nó nach mbaineann an cás le hábhar práinne.

2. I gcásanna práinne, na tréimhsí is infheidhme a leagtar amach sa Roinn seo, mairfidh siad leathfhad na tréimhse a leagtar amach inti, ach amháin na tréimhsí dá dtagraítear in Airteagail 38.6 agus 38.11.

AIRTEAGAL 38.13

Tuarascáil eatramhach agus tuarascáil chríochnaitheach

1. Déanfaidh an painéal tuarascáil eatramhach a sholáthar do na Páirtithe laistigh de 90 lá tar éis dháta bunaíochta an phainéil. I gcás ina measfaidh an painéal nach féidir an sprioc- am sin a chomhlíonadh, tabharfaidh cathaoirleach an phainéil fógra i scríbhinn do na Páirtithe, ina luafar na cúiseanna leis an moill agus an dáta a bheartaíonn an painéal a thuarascáil chríochnaitheach a sholáthar. Ní dhéanfaidh an painéal, in imthosca ar bith, a thuarascáil eatramhach a sholáthar tráth is déanaí ná 120 lá tar éis dháta bunaíochta an phainéil.

2. Féadfaidh gach Páirtí iarraidh i scríbhinn a sheachadadh ar an bpainéal chun athbhreithniú a dhéanamh ar ghnéithe beachta den tuarascáil eatramhach laistigh de 10 lá tar éis dháta a soláthair. Féadfaidh Páirtí barúil a thabhairt ar iarraidh an Pháirtí eile laistigh de 6 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata sin.

3. Mura seachadfar aon iarraidh de bhun mhír 2, tuarascáil chríochnaitheach a bheidh sa tuarascáil eatramhach.

4. Déanfaidh an painéal a thuarascáil chríochnaitheach a sholáthar do na Páirtithe laistigh de 120 lá tar éis dháta bunaíochta an phainéil. I gcás ina measfaidh an painéal nach féidir an sprioc- am sin a chomhlíonadh, tabharfaidh cathaoirleach an phainéil fógra i scríbhinn do na Páirtithe, ina luafar na cúiseanna leis an moill agus an dáta a bheartaíonn an painéal a thuarascáil chríochnaitheach a sholáthar. Ní dhéanfaidh an painéal, in imthosca ar bith, a thuarascáil chríochnaitheach a sholáthar tráth is déanaí ná 150 lá tar éis dháta bunaíochta an phainéil.

5. Áireofar sa tuarascáil chríochnaitheach plé ar aon iarraidh a fuarthas i scríbhinn ó na Páirtithe maidir leis an tuarascáil eatramhach agus tabharfar aghaidh go soiléir ar thuairimí na bPáirtithe. Leagfaidh an painéal amach an méid seo a leanas sa tuarascáil eatramhach agus sa tuarascáil chríochnaitheach:

(a) roinn thuairisciúil ina mbeidh achoimre ar argóintí na bPáirtithe agus na barúlacha dá dtagraítear i mír 2;

PUBLIC

(b) a thorthaí maidir le fíorais an cháis agus maidir le hinfheidhmeacht na bhforálacha ábhartha faoi chumhdach;

(c) a thorthaí maidir le cé acu atá nó nach bhfuil an beart i gceist i gcomhréir leis na forálacha ábhartha faoi chumhdach; agus

(d) cúiseanna na dtorthaí dá dtagraítear i bhfomhíreanna (b) agus (c).

6. Beidh an tuarascáil chríochnaitheach críochnaitheach agus ina ceangal ar na Páirtithe.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.14

Bearta comhlíontachta

1. Déanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh aon bheart is gá chun an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh go pras chun é féin a thabhairt i gcomhréir leis na forálacha faoi chumhdach.

2. Déanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh, tráth nach déanaí ná 30 lá tar éis dháta seachadta na tuarascála críochnaithí, fógra a thabhairt don Pháirtí is gearánach faoi aon bheart atá déanta aige, nó a bheartaíonn sé a dhéanamh, chun an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh.

AIRTEAGAL 38.15

Tréimhse réasúnta ama

1. Mura mbeidh an chomhlíontacht láithreach indéanta, tabharfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh, tráth nach déanaí ná 30 lá tar éis dháta seachadta na tuarascála críochnaithí, fógra don Pháirtí is gearánach faoi fhad na tréimhse réasúnta ama a cheanglóidh sé le haghaidh comhlíontachta. Féachfaidh na Páirtithe le teacht ar chomhaontú maidir le fad na tréimhse réasúnta chun an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh.

2. Mura dtiocfaidh na Páirtithe ar chomhaontú maidir le fad na tréimhse réasúnta ama, féadfaidh an Páirtí is gearánach, tráth nach túisce ná 20 lá tar éis dháta seachadta an fhógra dá dtagraítear i mír 1, a iarraidh, i scríbhinn, go gcinnfidh an painéal bunaidh fad na tréimhse réasúnta ama. Soláthróidh an painéal a chinneadh do na Páirtithe laistigh de 20 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata.

3. Tabharfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh fógra chuig an bPáirtí is gearánach maidir leis an dul chun cinn atá déanta aige i ndáil leis an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh 1 mhí amháin ar a laghad roimh dhul in éag na tréimhse réasúnta ama.

4. Féadfaidh na Páirtithe teacht ar chomhaontú chun síneadh a chur leis an tréimhse réasúnta ama.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.16

Athbhreithniú ar chomhlíontacht

1. Déanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh, tráth nach déanaí ná dáta dhul in éag na tréimhse réasúnta ama dá dtagraítear in Airteagal 38.15, fógra a thabhairt don Pháirtí is gearánach faoi aon bheart atá déanta aige chun an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh.

2. I gcás ina n-easaontóidh na Páirtithe gur ann do bheart maidir le comhlíonadh, nó go bhfuil aon bheart maidir le comhlíonadh atá ann comhsheasmhach leis na forálacha cumhdaithe, féadfaidh an Páirtí is gearánach iarraidh i scríbhinn a sheachadadh chuig an bpainéal bunaidh chun go ndéanfar cinneadh faoin ábhar. San iarraidh, sainaithneofar aon ábhar i dtrácht agus míneofar an dóigh gurb ionann an beart sin agus sárú ar na forálacha cumhdaithe ar bhealach atá leordhóthanach chun bunús dlí an ghearáin a chur i láthair go soiléir. Déanfaidh an painéal a chinneadh a sholáthar do na Páirtithe laistigh de 46 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata.

AIRTEAGAL 38.17

Leigheasanna sealadacha

1. Arna iarraidh sin don Pháirtí is gearánach, agus tar éis comhairliúchán leis an bPáirtí is gearánach, déanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh tairiscint ar chúiteamh sealadach a chur i láthair más rud é:

(a) go dtabharfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh fógra don Pháirtí is gearánach nach féidir an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh;

(b) nach ndéanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh fógra a thabhairt faoi aon bheart atá déanta aige, nó a bheartaíonn sé a dhéanamh maidir le comhlíonadh, laistigh den tréimhse ama dá dtagraítear in Airteagal 38.14, nó nach ndéanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh fógra a thabhairt faoi aon bheart atá déanta aige maidir le comhlíonadh roimh dháta éaga na tréimhse réasúnta ama dá dtagraítear in Airteagal 38.15;

(c) go bhfionnfaidh an painéal nach ndearnadh aon bheart maidir le comhlíonadh, i gcomhréir le hAirteagal 38.16; nó

(d) go bhfionnfaidh an painéal go bhfuil an beart maidir le comhlíonadh atá déanta ar neamhréir leis na forálacha faoi chumhdach, i gcomhréir le hAirteagal 38.16.

2. In aon cheann de na cásanna dá dtagraítear i bhfomhír (a), (b), (c) nó (d) de mhír 1, féadfaidh an Páirtí is gearánach fógra a thabhairt don Pháirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh á rá go mbeartaíonn sé a oibleagáidí a leagtar amach sna forálacha faoi chumhdach a chur ar fionraí:

(a) i gcás ina gcinneann an Páirtí is gearánach gan iarraidh a dhéanamh de bhun mhír 1; nó

(b) i gcás ina mbeidh iarraidh déanta ag an bPáirtí is gearánach de bhun mhír 1 agus nach dtiocfaidh na Páirtithe ar chomhaontú maidir le cúiteamh sealadach laistigh de 20 lá tar éis dháta éaga na tréimhse réasúnta dá dtagraítear in Airteagal 38.15 nó cinneadh an phainéil a sholáthar de bhun Airteagal 38.16.

3. Féadfaidh an Páirtí is gearánach na hoibleagáidí a chur ar fionraí 10 lá tar éis dháta seachadta an fhógra dá dtagraítear i mír 2, mura ndéanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh iarraidh de bhun mhír 6.

PUBLIC

4. Ní rachaidh leibhéal fionraíochta na n- oibleagáidí thar an leibhéal atá coibhéiseach leis an neamhniú nó an lagú arb é an sárú is cúis leis. Sonrófar san fhógra dá dtagraítear i mír 2 an leibhéal atá beartaithe maidir le hoibleagáidí a chur ar fionraí.

5. Agus é ag breithniú na n- oibleagáidí ba cheart a chur ar fionraí, ba cheart don Pháirtí is gearánach féachaint leis na hoibleagáidí atá san earnáil chéanna nó sna hearnálacha céanna leis na cinn siúd a ndéanann an beart, a bhfuil sé suite ag an bpainéal go bhfuil sé ar neamhréir leis na forálacha faoi chumhdach, difear di nó dóibh a chur ar fionraí ar dtús. Féadfaidh fionraí oibleagáidí a chur i bhfeidhm maidir le hearnáil nó earnálacha a chumhdaítear faoin gCuid seo den Chomhaontú seo seachas an earnáil nó na hearnálacha ina bhfuair an painéal neamhniú nó lagú, go háirithe i gcás ina bhfuil an Páirtí is gearánach den tuairim go bhfuil an fhionraí sin san earnáil nó earnálacha eile indéanta nó éifeachtach chun comhlíontacht a spreagadh.

6. Má mheasann an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh go sáraíonn leibhéal fionraíochta beartaithe na n- oibleagáidí faoina dtugtar fógra an leibhéal atá coibhéiseach leis an neamhniú nó leis an lagú arb é an sárú is cúis leis, féadfaidh sé iarraidh i scríbhinn a sholáthar don phainéal bunaidh roimh dhul in éag na tréimhse ama a leagtar amach i mír 3 chun cinneadh a dhéanamh maidir leis an ábhar. Déanfaidh an painéal a chinneadh maidir leis an leibhéal a chuirfear oibleagáidí ar fionraí a sheachadadh chuig na Páirtithe laistigh de 30 lá tar éis dháta na hiarrata. Ní chuirfidh an Páirtí is gearánach aon oibleagáid ar fionraí go dtí go mbeidh a chinneadh soláthartha ag an bpainéal. Beidh fionraí na n-oibleagáidí i gcomhréir leis an gcinneadh sin.

7. Beidh fionraí na n-oibleagáidí nó an cúiteamh dá dtagraítear san Airteagal seo sealadach agus ní chuirfear i bhfeidhm iad tar éis do na nithe seo a leanas tarlú:

(a) tar éis do na Páirtithe teacht ar réiteach comhaontaithe ar bhonn frithpháirteach de bhun Airteagal 38.32;

(b) chomhaontaigh na Páirtithe go bhfuil an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh arna thabhairt i gcomhlíontacht leis na forálacha faoi chumhdach de dhroim an bhirt comhlíontachta; nó

(c) aon bheart a bheith tarraingthe siar nó leasaithe, ar beart é a rinneadh chun an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh agus a d'fhionn an painéal a bheith ar neamhréir leis na forálacha faoi chumhdach, ionas go dtabharfar an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh i gcomhréir leis na forálacha sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.18

Athbhreithniú ar aon bheart a dhéanfar chun comhlíonadh a dhéanamh tar éis leigheasanna sealadacha

1. Tabharfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh fógra don Pháirtí is gearánach faoi aon bheart a rinne sé chun comhlíonadh a dhéanamh tar éis oibleagáidí a bheith curtha ar fionraí nó tar éis cúiteamh sealadach a chur i bhfeidhm, de réir mar a bheidh. Cé is moite de na cásanna dá dtagraítear i mír 2, déanfaidh an Páirtí is gearánach fionraí na n- oibleagáidí a fhoirceannadh laistigh de 30 lá tar éis dháta seachadta an fhógra sin. I gcásanna ina mbeidh cúiteamh curtha i bhfeidhm, agus cé is moite de na cásanna dá dtagraítear i mír 2, féadfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh cur i bhfeidhm an chúitimh sin a fhoirceannadh laistigh de 30 lá tar éis dháta seachadta a fhógra á rá go raibh sé comhlíontach.

2. Mura dtiocfaidh na Páirtithe ar chomhaontú maidir le cibé acu a thugtar nó nach dtugtar an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh i gcomhréir leis na forálacha faoi chumhdach leis an mbeart faoina dtugtar fógra i gcomhréir le mír 1, agus sin laistigh de 30 lá tar éis dháta seachadta an fhógra sin, soláthróidh an Páirtí is gearánach iarraidh i scríbhinn don phainéal bunaidh chun cinneadh a dhéanamh maidir leis an ábhar. Soláthróidh an painéal a chinneadh do na Páirtithe laistigh de 46 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata. Má chinneann an painéal go bhfuil an beart a rinneadh chun comhlíonadh a dhéanamh i gcomhréir leis na forálacha cumhdaithe, cuirfear deireadh le fionraí na n-oibleagáidí nó leis an gcúiteamh, de réir mar a bheidh. I gcás inarb ábhartha, déanfaidh an Páirtí is gearánach leibhéal fionraíochta na n- oibleagáidí nó an leibhéal cúitimh a choigeartú i bhfianaise chinneadh an phainéil.

3. Má mheasann an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh go sáraíonn an leibhéal fionraíochta arna chur chun feidhme ag an bPáirtí is gearánach an leibhéal atá coibhéiseach leis an neamhniú nó leis an lagú arb é an sárú is cúis leis, féadfaidh sé iarraidh i scríbhinn a sholáthar don phainéal bunaidh chun cinneadh a dhéanamh maidir leis an ábhar.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.19

Painéalaithe a ionadú

Más rud é, le linn nósanna imeachta painéil faoin Roinn seo, nach féidir le painéalaí a bheith rannpháirteach, go dtarraingeoidh sé siar nó gur gá é a ionadú toisc nach gcomhlíonann sé ceanglais Iarscríbhinn 38- B, ceapfar painéalaí nua i gcomhréir le hAirteagal 38.6. An síneadh ama is gá chun an painéalaí nua a cheapadh, cuirfear an síneadh sin leis an tréimhse ama chun tuarascáil nó cinneadh dá dtagraítear sa Roinn seo a sheachadadh.

AIRTEAGAL 38.20

Rialacha nós imeachta

1. Déanfar nósanna imeachta an phainéil faoin Roinn seo a rialú leis an gCaibidil seo agus Iarscríbhinn 38- A.

2. Beidh aon éisteacht de chuid an phainéil ar oscailt go poiblí mura bhforáiltear a mhalairt in Iarscríbhinn 38- A.

AIRTEAGAL 38.21

Fionraí agus foirceannadh

1. Ar iarraidh na bPáirtithe i gcomhar le chéile, cuirfidh an painéal a chuid oibre ar fionraí tráth ar bith ar feadh tréimhse arna comhaontú ag na Páirtithe agus tréimhse nach faide ná 12 mhí as a chéile.

2. Fillfidh an painéal ar a chuid oibre roimh dheireadh na tréimhse fionraí ar iarraidh i scríbhinn ón dá Pháirtí, nó ag deireadh na tréimhse fionraí ar iarraidh i scríbhinn ó cheachtar den dá Pháirtí. Tabharfaidh an Páirtí iarrthach fógra don Pháirtí eile dá réir sin. Mura n- iarrfaidh Páirtí go bhfillfidh an painéal ar a chuid oibre ag deireadh na tréimhse fionraí, rachaidh údarás an phainéil i léig agus cuirfear deireadh leis an nós imeachta um réiteach díospóidí.

3. I gcás ina gcuirfear obair an phainéil ar fionraí de bhun an Airteagail seo, cuirfear síneadh leis na tréimhsí ábhartha faoin Roinn seo a bheidh ar aon fhad leis an tréimhse chéanna ar cuireadh obair an phainéil ar fionraí lena linn.

AIRTEAGAL 38.22

Ceart chun faisnéis a lorg

1. Ar iarraidh ó Pháirtí, nó ar a thionscnamh féin, féadfaidh an painéal faisnéis ábhartha a mheasann sé a bheith riachtanach agus iomchuí a lorg ó na Páirtithe. Freagróidh na Páirtithe go pras agus go hiomlán aon iarraidh ón bpainéal ar fhaisnéis den sórt sin.

2. Arna iarraidh sin do Pháirtí nó ar a thionscnamh féin, féadfaidh an painéal faisnéis a mheasann sé is gá agus is iomchuí a lorg ó aon fhoinse. Tá sé de cheart ag an bpainéal freisin tuairim saineolaithe a lorg, lena n- áirítear faisnéis agus comhairle theicniúil, de réir mar is iomchuí, agus faoi réir aon téarma agus coinníoll a chomhaontóidh na Páirtithe, más infheidhme.

3. Breithneoidh an painéal aighneachtaí *amicus curiae* ó dhaoine nádúrtha de Pháirtí nó ó dhaoine dlítheanacha atá bunaithe i bPáirtí i gcomhréir le hIarscríbhinn 38- A.

4. Aon fhaisnéis a fhaigheann an painéal de bhun an Airteagail seo, nochtfar do na Páirtithe í, agus féadfaidh na Páirtithe barúlacha a thabhairt i leith na faisnéise sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.23

Rialacha léirmhínithe

1. Déanfaidh an painéal na forálacha faoi chumhdach a léirmhíniú i gcomhréir le rialacha gnácha maidir le léirmhíniú ar dhlí poiblí idirnáisiúnta, lena n- áirítear iad sin a chódaítear i gCoinbhinsiún Vín maidir le Dlí na gConarthaí.

2. Cuirfidh an painéal san áireamh freisin léirithe ábhartha i dtuarascálacha ó Phainéil EDT agus ón mBuanchomhlacht Achomhairc arna nglacadh ag Comhlacht EDT um Réiteach Díospóidí.

3. Le tuarascálacha agus cinntí an phainéil, ní féidir cur le cearta ná oibleagáidí na bPáirtithe faoin gComhaontú seo, ná ní laghdófar na cearta ná na hoibleagáidí sin ach oiread.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.24

Tuarascálacha agus cinntí an phainéil

1. Coimeádfar pléití an phainéil faoi rún. Déanfaidh an painéal gach iarracht chun tuarascálacha a dhréachtú agus cinntí a dhéanamh de chomhthoil. Mura mbeidh an méid sin indéanta, déanfaidh an painéal cinneadh maidir leis an ábhar le vóta tromlach. Ní nochtfar, in aon chás, tuairimí leithleacha painéalaithe.

2. Cuirfidh gach Páirtí a aighneachtaí agus tuarascálacha agus cinntí an phainéil ar fáil go poiblí, faoi réir cosaint faisnéise rúnda.

3. Glacfaidh na Páirtithe gan choinníoll le tuarascálacha agus cinntí an phainéil. Ní chruthóidh siad aon cheart ná oibleagáid i ndáil le daoine.

4. Déileálfaidh an painéal agus na Páirtithe mar fhaisnéis rúnda le haon fhaisnéis arna cur isteach ag Páirtí i gcomhréir leis na Rialacha Nós Imeachta a leagtar amach in Iarscríbhinn 38- A.

ROINN D

SÁSRA IDIRGHABHÁLA

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.25

Cuspóir

1. Is é is cuspóir don sásra idirghabhála cuidiú chun gur fusa a bheidh sé teacht ar réiteach a chomhaontófar ar bhonn frithpháirteach trí nós imeachta cuimsitheach gasta le cúnamh ó idirghabhálaí.

2. Ní fhéadfar an nós imeachta idirghabhála a thionscnamh ach le comhaontú frithpháirteach na bPáirtithe chun réitigh arna gcomhaontú go frithpháirteach a fhiosrú agus aon chomhairle agus réiteach molta ón idirghabhálaí a mheas.

AIRTEAGAL 38.26

An nós imeachta idirghabhála a thionscnamh

1. Féadfaidh Páirtí (‘an Páirtí iarrthach’), tráth ar bith, a iarraidh ar an bPáirtí eile (‘an Páirtí is freagróir’), i scríbhinn, dul i mbun nós imeachta idirghabhála maidir le haon bheart de chuid an Pháirtí is freagróir a líomhnaítear go ndéantar dochar leis do thrádáil nó infheistíocht idir na Páirtithe.

2. Beidh an iarraidh dá dtagraítear i mír 1 mionsonraithe go leor chun ábhair imní an Pháirtí iarrthaigh a chur in iúl go soiléir agus déanfar an méid seo a leanas inti:

(a) sonrófar an beart atá i gceist;

(b) soláthrófar ráiteas maidir leis na héifeachtaí diúltacha a mheasann an Páirtí iarrthach atá, nó a bheidh, ag an mbeart ar thrádáil nó infheistíocht idir na Páirtithe; agus

(c) míneofar conas a mheasann an Páirtí iarrthach go bhfuil na héifeachtaí sin nasctha leis an mbeart.

3. Déanfaidh an Páirtí is freagróir breithniú tuisceanach ar an iarraidh agus soláthróidh sé fógra i scríbhinn á rá go nglacann sé léi nó go ndiúltaíonn sé di don Pháirtí iarrthach laistigh de 10 lá tar éis dháta a seachadta; seachas sin, measfar an iarraidh a bheith diúltaithe.

AIRTEAGAL 38.27

Idirghabhálaí a roghnú

1. Féachfaidh na Páirtithe le teacht ar chomhaontú maidir le hidirghabhálaí laistigh de 14 lá tar éis thionscnamh an nós imeachta idirghabhála.

PUBLIC

2. Mura mbeidh na Páirtithe in ann teacht ar chomhaontú maidir leis an idirghabhálaí laistigh den tréimhse ama a leagtar amach i mír 1 den Airteagal seo, féadfaidh ceachtar Páirtí a iarraidh ar chomhchathaoirleach Chomhchoiste an Pháirtí iarrthaigh chun an t- idirghabhálaí a roghnú trí chrannchur, laistigh de 5 lá tar éis dháta na hiarrata, ó fholiosta na gcathaoirleach a bhunaítear de bhun Airteagal 38.8(1). Féadfaidh comhchathaoirleach Chomhchoiste an Pháirtí iarrthaigh an roghnú sin a tharmligean trí chrannchur an idirghabhálaí.

3. Mura mbeidh foliosta na gcathaoirleach dá dtagraítear i bhfomhír (c) d'Airteagal 38.8(1) bunaithe tráth a dhéantar iarraidh de bhun Airteagal 38.26, déanfar an t- idirghabhálaí a roghnú trí chrannchur ó na daoine aonair a bheidh molta go foirmiúil ag Páirtí amháin nó ag an dá Pháirtí le haghaidh an fholiosta sin.

4. Ní bheidh idirghabhálaí ina náisiúnach de chuid Páirtí ná ní bheidh sé fostaithe ag ceachtar Páirtí, mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt.

5. Comhlíonfaidh idirghabhálaí Iarscríbhinn 38- B.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.28

Rialacha an nós imeachta idirghabhála

1. Laistigh de 10 lá tar éis dháta cheapadh an idirghabhálaí, déanfaidh an Páirtí iarrthach tuairisc mhionsonraithe i scríbhinn ar a ábhair imní a sheachadadh chuig an idirghabhálaí agus chuig an bPáirtí is freagróir, go háirithe maidir le hoibriú an bhirt atá i gceist agus ar na héifeachtaí díobhálacha a d'fhéadfadh a bheith aige ar thrádáil nó ar infheistíocht. Féadfaidh an Páirtí is freagróir barúlacha i scríbhinn a sholáthar ar an tuairisc sin, laistigh de 20 lá tar éis dháta seachadta na tuairisce. Féadfaidh Páirtí aon fhaisnéis a áireamh ina thuairisc nó ina bharúlacha a mheasann sé is ábhartha.

2. Tabharfaidh an t- idirghabhálaí cúnamh do na Páirtithe ar bhealach trédhearcach chun soiléireacht a thabhairt don bheart i gceist agus dá éifeachtaí diúltacha féideartha ar thrádáil agus infheistíocht. Go háirithe, féadfaidh an t- idirghabhálaí cruinnithe a eagrú idir na Páirtithe, dul i gcomhairle leis na Páirtithe go comhpháirteach nó go haonarach, cúnamh a lorg ó shaineolaithe agus geallsealbhóirí ábhartha, nó dul i gcomhairle leo, agus aon tacaíocht bhreise arna hiarraidh ag na Páirtithe a sholáthar. Rachaidh an t- idirghabhálaí i gcomhairle leis na Páirtithe roimh chúnamh a lorg ó shaineolaithe agus geallsealbhóirí ábhartha, nó roimh dhul i gcomhairle leo.

3. Féadfaidh an t- idirghabhálaí comhairle a thairiscint agus réiteach a mholadh lena meas ag na Páirtithe. Féadfaidh na Páirtithe glacadh leis an réiteach molta nó diúltú dó, nó teacht ar chomhaontú maidir le réiteach éagsúil. Ní thabharfaidh an t- idirghabhálaí comhairle maidir le comhsheasmhacht an bhirt i gceist leis an gCuid seo den Chomhaontú seo ná ní thabharfaidh sé barúil air sin.

4. Seolfar an nós imeachta idirghabhála i gcríoch an Pháirtí is freagróir nó, le comhaontú frithpháirteach na bPáirtithe in aon suíomh eile nó ar aon bhealach eile.

5. Féachfaidh na Páirtithe le teacht ar réiteach a comhaontófar ar bhealach frithpháirteach laistigh de 60 lá tar éis dháta ceapacháin an idirghabhálaí. Go dtí go dtiocfar ar chomhaontú críochnaitheach, féadfaidh na Páirtithe réitigh eatramhacha a d'fhéadfadh a bheith ann a mheas, go háirithe má bhaineann an beart le hearraí meatacha, nó le hearraí nó seirbhísí séasúracha.

6. Arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, déanfaidh an t- idirghabhálaí dréacht- tuarascáil fhíorasach a sholáthar do na Páirtithe lena soláthraítear:

(a) achoimre ghearr ar an mbeart atá i gceist;

(b) na nósanna imeachta a leanadh; agus

(c) más infheidhme, aon réiteach arna chomhaontú go frithpháirteach, lena n- áirítear réitigh eatramhacha fhéideartha.

7. Ceadóidh an t- idirghabhálaí 15 lá, tar éis dháta seachadta na dréacht- tuarascála fíorasaí, do na Páirtithe chun barúil a thabhairt ar an dréacht- tuarascáil fhíorasach. Tar éis barúlacha na bPáirtithe a fuarthas a mheas, agus laistigh de 15 lá tar éis dó na barúlacha a fháil, seachadfaidh an t- idirghabhálaí tuarascáil fhíorasach chríochnaitheach chuig na Páirtithe. Ní bheidh aon léirmhíniú ar an gCuid seo den Chomhaontú seo san áireamh sa dréacht- tuarascáil fhíorasach ná sa tuarascáil fhíorasach chríochnaitheach.

PUBLIC

8. Déanfar an nós imeachta idirghabhála a fhoirceannadh tríd an méid seo a leanas:

(a) glacadh réitigh arna chomhaontú go frithpháirteach ag na Páirtithe, ar dháta an fhógra maidir leis don idirghabhálaí;

(b) comhaontú frithpháirteach na bPáirtithe ag aon chéim den nós imeachta, ar dáta an fhógra maidir leis an gcomhaontú sin don idirghabhálaí;

(c) dearbhú i scríbhinn ón idirghabhálaí, tar éis dul i gcomhairle leis na Páirtithe, nach mbeadh maith ar bith in iarrachtaí breise idirghabhála, ar dháta fhógra an dearbhaithe sin do na Páirtithe; nó

(d) dearbhú i scríbhinn ó Pháirtí tar éis dó réitigh mholta a fhiosrú faoin nós imeachta idirghabhála agus tar éis aon chomhairle agus réiteach molta ón idirghabhálaí a mheas, ar dháta an fhógra maidir leis an dearbhú sin don idirghabhálaí agus don Pháirtí eile.

AIRTEAGAL 38.29

Rúndacht

Mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt, tá na céimeanna uile den nós imeachta idirghabhála, lena n- áirítear aon chomhairle nó réiteach molta, rúnda. Féadfaidh Páirtí a nochtadh don phobal gurb amhlaidh atá idirghabháil ar bun.

AIRTEAGAL 38.30

Gaol le nósanna imeachta um réiteach díospóidí

1. Tá an nós imeachta idirghabhála gan dochar do chearta ná oibleagáidí na bPáirtithe faoi Ranna B agus C nó faoi nósanna imeachta um réiteach díospóidí faoi aon chomhaontú eile.

2. Ní bhraithfidh Páirtí ar an méid seo a leanas, ná ní thabharfaidh sé an méid seo a leanas isteach mar fhianaise, i nósanna imeachta eile um réiteach díospóidí faoin Iarscríbhinn seo ná in aon chomhaontú eile, agus ní chuirfidh painéal an méid seo a leanas san áireamh:

(a) seasaimh arna nglacadh ag an bPáirtí eile le linn an nós imeachta idirghabhála nó faisnéis arna bailiú go heisiach faoi Airteagal 38.28(2);

(b) gurb amhlaidh a léirigh an Páirtí eile go bhfuil sé toilteanach glacadh le réiteach ar an mbeart faoi réir idirghabhála; nó

(c) comhairle a thugann an t-idirghabhálaí nó tograí a dhéanann sé.

3. Mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt, ní fheidhmeoidh idirghabhálaí mar phainéalaí i nósanna imeachta um réiteach díospóidí faoin gComhaontú seo ná faoi aon chomhaontú eile lena mbaineann an t- ábhar céanna ar lena aghaidh a bhí sé nó sí ina idirghabhálaí.

PUBLIC

ROINN E

FORÁLACHA COITEANNA

AIRTEAGAL 38.31

Iarraidh ar fhaisnéis

1. Sula ndéanfar iarraidh ar chomhairliúcháin nó idirghabháil de bhun Airteagal 38.4 nó 38.26, faoi seach, féadfaidh Páirtí faisnéis a iarraidh ar an bPáirtí eile maidir le beart a líomhnaítear go ndéanann sé dochar don trádáil nó infheistíocht idir na Páirtithe a iarraidh. Déanfaidh an Páirtí dá ndéantar an iarraidh sin, laistigh de 20 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata, freagra i scríbhinn a sholáthar ina mbeidh a bharúlacha ar an bhfaisnéis a iarrtar.

2. Má mheasann an Páirtí a ndéantar an iarraidh chuige nach mbeidh sé in ann freagra a sholáthar laistigh de 20 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile go pras faoi sin, lena luaitear na cúiseanna leis an moill agus lena soláthraítear meastachán ar an tréimhse is gairide ar lena linn a bheidh sé in ann a fhreagra a sholáthar.

3. Is iondúil go mbíonn coinne leis go ndéanfadh Páirtí faisnéis a iarraidh de bhun mhír 1 den Airteagal seo sula ndéanfaí iarraidh ar chomhairliúcháin nó idirghabháil de bhun Airteagal 38.4 nó 38.26 faoi seach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.32

Réiteach a chomhaontú ar bhonn frithpháirteach

1. Féadfaidh na Páirtithe teacht ar réiteach comhaontaithe ar bhonn frithpháirteach, tráth ar bith, i ndáil le haon díospóid dá dtagraítear in Airteagal 38.2.

2. Má thagtar ar réiteach arna chomhaontú go frithpháirteach le linn nós imeachta an phainéil nó an nós imeachta idirghabhála, tabharfaidh na Páirtithe fógra go comhpháirteach faoin réiteach sin do chathaoirleach an phainéil nó don idirghabhálaí, faoi seach. Ar an bhfógra sin a thabhairt, déanfar nós imeachta an phainéil nó an nós imeachta idirghabhála a fhoirceannadh.

3. Déanfaidh gach Páirtí na bearta is gá chun an réiteach a comhaontaíodh go frithpháirteach a chur chun feidhme láithreach nó laistigh den tréimhse ama a comhaontaíodh, de réir mar is infheidhme.

4. Tráth nach déanaí ná dul in éag na tréimhse ama comhaontaithe, cuirfidh an Páirtí cur chun feidhme an Páirtí eile ar an eolas, i scríbhinn, faoi aon bheart atá déanta aige chun an réiteach a comhaontaíodh go frithpháirteach a chur chun feidhme.

AIRTEAGAL 38.33

Tréimhsí ama

1. Déantar na tréimhsí ama uile a leagtar amach sa Chaibidil seo a chomhaireamh ón lá tar éis an ghnímh dá dtagraíonn siad.

PUBLIC

2. Aon tréimhse dá dtagraítear sa Chaibidil seo, féadfar í a mhodhnú le comhaontú frithpháirteach na bPáirtithe.

3. Faoi Roinn C, féadfaidh an painéal tráth ar bith a mholadh do na Páirtithe aon tréimhse dá dtagraítear sa Chaibidil seo a mhodhnú, agus na cúiseanna leis an moladh á lua.

PUBLIC

AIRTEAGAL 38.34

Costais

1. Seasfaidh gach Páirtí a chostais féin a dhíorthaíonn ón rannpháirtíocht i nós imeachta an phainéil nó sa nós imeachta idirghabhála.

2. Déanfaidh na Páirtithe na costais a dhíorthaítear ó ábhair eagraíochtúla, lena n- áirítear luach saothair agus costais na bpainéalaithe agus an idirghabhálaí, a chomhroinnt go comhpháirteach agus go cothrom. Cinnfear luach saothair na bpainéalaithe i gcomhréir le hIarscríbhinn 38- A. I ndáil leis na rialacha maidir le luach saothair na bpainéalaithe a leagtar síos in Iarscríbhinn 38- A, beidh feidhm acu maidir le hidirghabhálaithe *mutatis mutandis*.

AIRTEAGAL 38.35

Leasú ar na hIarscríbhinní

Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh a ghlacadh chun Iarscríbhinní 38- A agus 38- B a leasú de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 8.5(1).

CAIBIDIL 39

EISCEACHTAÍ

PUBLIC

AIRTEAGAL 39.1

Eisceachtaí ginearálta

1. Chun críocha Chaibidlí 9, 11, 15, 26 agus 29 agus Roinn B de Chaibidil 17[1] den Chomhaontú seo, déantar Airteagal XX de GATT 1994, lena n- áirítear a Nótaí agus a Fhorálacha Forlíontacha a ionchorprú sa Chomhaontú seo agus féachtar chuige go bhfuil an méid sin mar chuid den Chomhaontú seo, *mutatis mutandis*.

2. Faoi réir an cheanglais nach gcuirtear na bearta sin i bhfeidhm ar bhealach arb é a bheadh ann modh idirdhealaithe threallaigh nó gan údar idir na tíortha i gcás ina mbeidh forlámhas ag coinníollacha comhchosúla, nó srianadh faoi cheilt ar léirscaoileadh infheistíochta nó trádáil i seirbhísí, ní fhorléireofar aon ní i gCaibidil 15, Caibidlí 18 go 27[2], Caibidil 29 ná Roinn B de Chaibidil 17[3] mar ní lena gcoisctear ar cheachtar Páirtí bearta a ghlacadh nó a fhorfheidhmiú:

(a) ar bearta iad a bhfuil gá leo chun slándáil an phobail nó moráltacht an phobail a chosaint nó an t-ord poiblí a choimeád[4];

---

1 Níl feidhm ag an bhforáil seo maidir le hAirteagal 17.10.

2 Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní fhorléireofar le haon ní san Airteagal seo mar ní lena gcoisctear na cearta a leagtar amach in Iarscríbhinn 17- E.

3 Níl feidhm ag an bhforáil seo maidir le hAirteagal 17.10.

4 Ní fhéadfar na heisceachtaí a leagtar amach san fhomhír seo a agairt ach amháin i gcás ina mbeidh bagairt dháiríre, atá tromchúiseach a dhóthain, ar cheann de leasanna bunúsacha na sochaí.

(b) bearta is gá chun beatha nó sláinte an duine, ainmhithe nó plandaí a chosaint;

(c) ar bearta iad a bhfuil gá leo chun a áirithiú go gcomhlíonfar dlíthe nó rialacháin nach bhfuil ar neamhréir le forálacha an Chomhaontaithe seo, lena n-áirítear na forálacha sin a bhaineann le:

(i) cleachtais mhealltacha agus cleachtais chalaoiseacha a chosc nó déileáil le héifeachtaí mainneachtana ar chonarthaí;

(ii) príobháideachas a chosaint i ndáil le próiseáil agus scaipeadh sonraí pearsanta agus rúndacht taifead agus cuntas aonair a chosaint; nó

(iii) sábháilteacht bia.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, a mhéid atá na bearta sin ar neamhréir le forálacha Chaibidlí na Coda seo dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo, tuigeann na Páirtithe an méid seo a leanas:

(a) leis na bearta dá dtagraítear i bhfomhír (b) d'Airteagal XX de GATT 1994 agus i bhfomhír (b) de mhír 2 den Airteagal seo áirítear bearta comhshaoil is gá chun beatha nó sláinte an duine, ainmhithe nó plandaí a chosaint;

PUBLIC

(b) go bhfuil feidhm ag pointe (g) d'Airteagal XX de GATT 1994 maidir le bearta chun acmhainní nádúrtha neamh- in-athnuaite, idir bheo agus neamhbheo, a chaomhnú; agus

(c) is féidir go dtagann bearta arna ndéanamh chun comhaontuithe comhshaoil iltaobhacha a chur chun feidhme faoi fhomhír (b) nó (g) d'Airteagal XX de GATT 1994 nó faoi fhomhír (b) de mhír 2 den Airteagal seo.

4. Sula ndéanfaidh Páirtí aon bheart dá bhforáiltear i bhfomhíreanna (i) agus (j) d'Airteagal XX de GATT 1994, soláthróidh an Páirtí sin an fhaisnéis ábhartha uile don Pháirtí eile, d'fhonn réiteach is inghlactha ag na Páirtithe a lorg. Mura dtagtar ar réiteach inghlactha laistigh de 30 lá ó sholáthar na faisnéise ábhartha, féadfaidh an Páirtí, a bhfuil sé beartaithe aige an beart a chur i bhfeidhm, déanamh amhlaidh. I gcás ina gcoisceann tosca eisceachtúla criticiúla, lena n- éilítear gníomhaíocht láithreach, réamhsholáthar agus réamhscrúdú na faisnéise, féadfaidh an Páirtí, a bhfuil sé beartaithe aige na bearta a chur i bhfeidhm, aon bheart réamhchúramach is gá chun aghaidh a thabhairt ar an gcás a chur i bhfeidhm láithreach. Cuirfidh an Páirtí sin an Páirtí eile ar an eolas láithreach maidir le cur i bhfeidhm na mbeart sin.

AIRTEAGAL 39.2

Eisceachtaí slándála

Tá feidhm ag Airteagal 41.4 maidir leis an gCuid den Chomhaontú seo.

AIRTEAGAL 39.3

Cánachas

PUBLIC

1. Chun críocha an Airteagail seo:

(a) ciallaíonn ‘áit chónaithe’ áit chónaithe chun críoch cánach;

(b) ciallaíonn ‘comhaontú cánach’ comhaontú chun cánachas dúbailte a sheachaint nó aon chomhaontú nó socrú idirnáisiúnta eile a bhaineann go hiomlán nó go príomha le cánachas ar páirtí ann aon Bhallstát, an tAontas Eorpach nó an tSile; agus

(c) ciallaíonn ‘beart cánachais’ beart lena gcuirtear i bhfeidhm dlí cánach an Aontais Eorpaigh, dlí cánach aon Bhallstáit, nó dlí cánach na Sile.

2. Tá feidhm ag gCuid seo den Chomhaontú seo maidir le bearta cánachais a mhéid atá gá lena gcur i bhfeidhm chun éifeacht a thabhairt d’fhorálacha an Chomhaontaithe seo, agus sa chás sin amháin.

3. Ní dhéanfar difear le haon ní sa Chomhaontú seo do chearta agus oibleagáidí an Aontais Eorpaigh ná cearta agus oibleagáidí a Bhallstát ná cearta agus oibleagáidí na Sile, faoi aon chomhaontú cánach. I gcás ina mbeidh aon neamhréir ann idir an Chuid seo den Chomhaontú seo agus aon chomhaontú cánach, beidh forlámhas ag an gcomhaontú cánach sin go méid na neamhréire. Maidir le comhaontú cánach idir an tAontas Eorpach nó a Bhallstáit agus an tSile, údaráis inniúla ábhartha an Aontais Eorpaigh nó a údaráis inniúla ábhartha a Bhallstát ar thaobh amháin, agus údaráis inniúla ábhartha na Sile ar an taobh eile, faoin gCuid seo den Chomhaontú seo agus faoin gcomhaontú cánach sin, déanfaidh siad a chinneadh go comhpháirteach an ann do neamhréireacht idir an Comhaontú seo agus an comhaontú cánach sin.

4. Ní bheidh feidhm ag aon oibleagáid i ndáil le náisiún barrfhabhair faoin gCuid seo den Chomhaontú seo maidir le haon bhuntáiste arna thabhairt ag an Aontas Eorpach, a Bhallstáit, nó an tSile de bhun comhaontú cánach.

5. Faoi réir an cheanglais nach gcuirtear na bearta sin i bhfeidhm ar bhealach arb é a bheadh ann modh idirdhealaithe threallaigh nó gan údar idir tíortha i gcás ina mbeidh forlámhas ag coinníollacha comhchosúla, nó srianadh faoi cheilt ar thrádáil agus infheistíocht, ní fhorléireofar aon ní sa Chuid seo den Chomhaontú seo mar ní lena gcoisctear ar Pháirtí aon bheart a ghlacadh, a choinneáil ar bun nó a fhorfheidhmiú, ar beart é arb é is aidhm dó forchur nó bailiú cothromasach nó éifeachtach cánach díreach a áirithiú:

(a) lena ndéantar idirdhealú idir cáiníocóirí, nach bhfuil sa staid chéanna, go háirithe maidir lena n-áit chónaithe nó maidir leis an áit ina bhfuil a gcuid caipitil infheistithe; nó

(b) cánach a bhfuil sé d'aidhm acu seachaint nó imghabháil cánach a chosc faoi chomhaontú cánach nó dlí fioscach an Pháirtí sin.

AIRTEAGAL 39.4

Nochtadh faisnéise

1. Ní fhorléireofar aon ní sa Chuid seo den Chomhaontú seo mar ní lena gceanglaítear ar Pháirtí faisnéis rúnda a chur ar fáil, a bhfágfadh nochtadh na faisnéise sin go gcuirfí bac ar fhorfheidhmiú an dlí, nó a bheadh contrártha ar bhealach eile do leas an phobail, nó lena ndéanfaí dochar do leasanna tráchtála dlisteanacha fiontar ar leith, poiblí nó príobháideach, seachas i gcás ina gceanglóidh painéal an fhaisnéis rúnda sin i nósanna imeachta um réiteach díospóidí faoi Chaibidil 38. Sna cásanna sin, áiritheoidh an painéal go gcosnófar an rúndacht go hiomlán.

2. Nuair a dhéanann Páirtí faisnéis a mheastar a bheith rúnda faoina dhlí a chur faoi bhráid na Comhairle Comhpháirtí, an Chomhchoiste, Fochoistí nó comhlachtaí eile a bhunaítear faoin gComhaontú seo, déileálfaidh an Páirtí eile leis an bhfaisnéis sin mar fhaisnéis rúnda, mura gcomhaontóidh an Páirtí a chuireann isteach an fhaisnéis a mhalairt.

AIRTEAGAL 39.5

Tarscaoiltí EDT

Má tá oibleagáid faoin gCuid seo den Chomhaontú seo coibhéiseach go substaintiúil le hoibleagáid faoi Chomhaontú EDT, aon bheart arna dhéanamh i gcomhréir le tarscaoileadh a ghlactar de bhun Airteagal IX de Chomhaontú EDT, measfar go bhfuil sé i gcomhréir leis an oibleagáid den Chuid seo den Chomhaontú seo atá coibhéiseach go substainteach.

CUID IV

CREAT INSTITIÚIDEACH GINEARÁLTA

PUBLIC

CAIBIDIL 40

CREAT INSTITIÚIDEACH

AIRTEAGAL 40.1

Comhairle Chomhpháirteach

1. Bunaíonn na Páirtithe Comhairle Chomhpháirteach leis seo. Déanfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach maoirseacht ar chomhlíonadh chuspóirí an Chomhaontaithe seo agus a chur chun feidhme. Déanfaidh sí scrúdú ar aon ábhar a thiocfaidh chun cinn faoi chuimsiú an Chomhaontaithe seo agus ar aon saincheist dhéthaobhach nó idirnáisiúnta eile a bhaineann leis an leas coiteann.

2. Tiocfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach le chéile laistigh de 1 bhliain amháin ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, agus ar bhonn débhliantúil ina dhiaidh sin, nó de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe. Reáchtálfar cruinnithe na Comhairle Comhpháirtí agus an lucht freastail i láthair go pearsanta nó ar aon mhodh teicneolaíochta i gcomhréir lena rialacha nós imeachta. Reáchtálfar na cruinnithe, ag a mbeidh an lucht freastail i láthair go pearsanta, sa Bhruiséil agus in Santiago gach re seal.

3. Ionadaithe ar leibhéal aireachta a bheidh ar an gComhairle Chomhpháirteach thar ceann Páirtí AE, agus i gcás na Sile, an Aire Gnóthaí Eachtracha nó a ionadaithe a bheidh ar an gComhairle ar a ceann. I gcás ina ngníomhóidh an Chomhairle Chomhpháirteach i gcumraíocht trádála de bhun Airteagal 8.5, beidh sí comhdhéanta d'ionadaithe ó na Páirtithe a bhfuil freagracht orthu as cúrsaí trádála agus infheistíochta.

4. Beidh an chumhacht ag an gComhairle Chomhpháirteach cinntí a ghlacadh sna cásanna dá bhforáiltear sa Chomhaontú seo agus moltaí a dhéanamh i gcomhréir lena rialacha nós imeachta. Is le comhaontú frithpháirteach a ghlacfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach a cinntí agus a dhéanfaidh sí moltaí. Beidh na cinntí sin ina gceangal ar na Páirtithe, agus déanfaidh na Páirtithe sin na bearta uile is gá chun na cinntí sin a chur chun feidhme. Ní bheidh aon bhrí cheangailteach le moltaí.

5. Beidh an Comhchoiste comhdhéanta d'ionadaí ó gach Páirtí agus beidh ionadaí ó gach Páirtí ina gcomhchathaoirligh uirthi, i gcomhréir lena rialacha nós imeachta, agus na saincheisteanna sonracha a bhfuil aghaidh le tabhairt orthu ag aon seisiún ar leith á gcur san áireamh.

6. Bunóidh an Chomhairle Chomhpháirteach a rialacha nós imeachta féin agus rialacha nós imeachta an Chomhchoiste ag an chéad chruinniú.

7. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach aon cheann dá feidhmeanna a tharmligean chuig an gComhchoiste, lena n- áirítear an chumhacht chun cinntí ceangailteacha agus moltaí a dhéanamh.

8. I dteannta an Airteagail seo, bíonn feidhm ag Airteagal 8.5 nuair a bhíonn an Chomhairle Chomhpháirteach ag gníomhú i gcumraíocht trádála.

PUBLIC

AIRTEAGAL 40.2

Comhchoiste

1. Bunaíonn na Páirtithe Comhchoiste leis seo. Tabharfaidh an Comhchoiste cúnamh don Chomhairle Chomhpháirteach le feidhmiú a feidhmeanna.

2. Beidh an Comhchoiste freagrach as cur chun feidhme ginearálta an Chomhaontaithe seo. Maidir le cás ina mbeidh ábhar á bhreithniú nó saincheist á breithniú ag an gComhchoiste, ní choiscfear ar an gComhairle Chomhpháirteach leis sin plé leis an ábhar nó leis an tsaincheist.

3. Tiocfaidh an Comhchoiste le chéile laistigh de 1 bhliain amháin ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, agus uair sa bhliain ina dhiaidh sin, nó de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe. Reáchtálfar cruinnithe an Chomhchoiste agus an lucht freastail i láthair go pearsanta nó ar aon mhodh teicneolaíochta i gcomhréir lena rialacha nós imeachta. Reáchtálfar na cruinnithe, ag a mbeidh an lucht freastail i láthair go pearsanta, sa Bhruiséil agus in Santiago gach re seal.

4. Beidh an Comhchoiste comhdhéanta d'ionadaithe na bPáirtithe agus beidh ionadaí ó gach Páirtí ina gcomhchathaoirligh uirthi, i gcomhréir lena rialacha nós imeachta, agus na saincheisteanna sonracha a bhfuil aghaidh le tabhairt orthu ag aon seisiún ar leith á gcur san áireamh.

5. I gcás ina ngníomhóidh an Comhchoiste i gcumraíocht trádála de bhun Airteagal 8.6, beidh sí comhdhéanta d'ionadaithe ó na Páirtithe a bhfuil freagracht orthu as cúrsaí trádála agus infheistíochta.

PUBLIC

6. Beidh an chumhacht ag an gComhchoiste cinntí a ghlacadh sna cásanna dá bhforáiltear sa Chomhaontú i gcás ina mbeidh an chumhacht sin tarmligthe ag an gComhairle Chomhpháirteach chuige de bhun Airteagal 40.1(7). Beidh an chumhacht ag an gComhchoiste freisin moltaí a dhéanamh, lena n- áirítear i gcás ina mbeidh an chumhacht sin tarmligthe chuige de bhun Airteagal 40.1(7). Is le comhaontú frithpháirteach agus i gcomhréir lena rialacha nós imeachta a ghlacfaidh an Comhchoiste a chinntí agus a dhéanfaidh sé moltaí. Agus é ag feidhmiú na bhfeidhmeanna tarmligthe, is i gcomhréir le rialacha nós imeachta na Comhairle Comhpháirtí a ghlacfaidh an Comhchoiste a chinntí agus a dhéanfaidh sé moltaí. Beidh na cinntí sin ina gceangal ar na Páirtithe, agus déanfaidh na Páirtithe sin na bearta uile is gá chun na cinntí sin a chur chun feidhme. Ní bheidh aon bhrí cheangailteach le moltaí.

7. I dteannta an Airteagail seo, bíonn feidhm ag Airteagal 8.6 nuair a bhíonn an Comhchoiste ag gníomhú i gcumraíocht trádála.

AIRTEAGAL 40.3

Fochoistí agus comhlachtaí eile

1. Bunaítear leis seo Fochoiste um Fhorbairt agus um Chomhar Idirnáisiúnta chun comhordú agus maoirseacht a dhéanamh ar chur chun feidhme gníomhaíochtaí comhair sna réimsí dá dtagraítear i gCuid II den Chomhaontú seo.

2. Bunaítear Fochoistí a bhaineann go sonrach le Cuid III den Chomhaontú seo de bhun Airteagal 8.8.

3. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach nó an Comhchoiste cinneadh a ghlacadh chun Fochoiste eile nó comhlacht eile a bhunú. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach nó an Comhchoiste cúraimí a bhaineann lena n- inniúlachtaí faoi seach a shannadh d'Fhochoiste nó comhlacht eile a bhunaítear de bhun na míre seo chun cabhrú leo a bhfeidhmeanna faoi seach a dhéanamh agus chun aghaidh a thabhairt ar chúraimí sonracha nó ábhair shonracha. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach nó an Comhchoiste na cúraimí a shanntar d'aon Fhochoiste nó comhlacht a bhunaítear de bhun na míre seo a athrú nó a dhíscaoileadh.

4. Beidh na Fochoistí agus na comhlachtaí eile comhdhéanta d'ionadaithe na bPáirtithe agus ionadaí ó gach Páirtí ina gcomhchathaoirligh orthu.

5. Mura bhforáiltear dá mhalairt sa Chomhaontú seo nó mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt, tiocfaidh na Fochoistí le chéile laistigh de bhliain ónar bunaíodh iad agus, ina dhiaidh sin, arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí nó don Chomhairle Chomhpháirteach nó don Chomhchoiste, ar leibhéal iomchuí. Féadfaidh na Fochoistí teacht le chéile ar a dtionscnamh féin freisin, faoi réir a rialacha nós imeachta faoi seach. Reáchtálfar cruinnithe na bhFochoistí agus an lucht freastail i láthair go pearsanta nó ar aon mhodh teicneolaíochta i gcomhréir lena rialacha nós imeachta faoi seach. Reáchtálfar na cruinnithe, ag a mbeidh an lucht freastail i láthair go pearsanta, sa Bhruiséil agus in Santiago gach re seal.

6. Mura bhforáiltear dá mhalairt sa Chomhaontú seo, tuairisceoidh na Fochoistí agus na comhlachtaí eile ar a ngníomhaíochtaí don Chomhchoiste go tráthrialta, agus arna iarraidh sin don Chomhchoiste.

PUBLIC

7. Maidir le cás ina mbeidh ábhar á bhreithniú nó saincheist á breithniú ag aon cheann de na Fochoistí nó comhlachtaí eile, ní choiscfear ar an gComhairle Chomhpháirteach nó ar an gComhchoiste leis sin plé leis an ábhar nó leis an tsaincheist.

8. Féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach nó an Comhchoiste rialacha nós imeachta na bhFochoistí agus na gcomhlachtaí eile a bhunú, má mheastar go bhfuil sé sin iomchuí. Mura mbunóidh an Chomhairle Chomhpháirteach nó an Comhchoiste rialacha nós imeachta den sórt sin, beidh feidhm ag rialacha nós imeachta an Chomhchoiste *mutatis mutandis*.

9. Féadfaidh na Fochoistí agus comhlachtaí eile moltaí a dhéanamh, i gcomhréir lena rialacha nós imeachta faoi seach. Déanfaidh na Fochoistí agus comhlachtaí eile moltaí le comhaontú frithpháirteach. Ní bheidh aon bhrí cheangailteach le moltaí na bhFochoistí agus na gcomhlachtaí eile.

10. Féadfaidh an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht, a bunaíodh de bhun Airteagal 8.8(1), cinntí a ghlacadh chun cinntiúcháin a dhéanamh i gcomhréir le hAirteagal 17.39. Féadfaidh an Fochoiste um Sheirbhísí Airgeadais, a bunaíodh de bhun Airteagal 8.8(1), cinntí a ghlacadh chun cinntiúcháin a dhéanamh i gcomhréir le hAirteagal 25.20. Glacfaidh na Fochoistí sin na cinntí sin le comhaontú frithpháirteach. Beidh cinntí den sórt sin ceangailteach ar na Páirtithe.

PUBLIC

AIRTEAGAL 40.4

An Comhchoiste Parlaiminteach

1. Bunaítear Comhchoiste Parlaiminteach leis seo. Beidh sé comhdhéanta d'Fheisirí Pharlaimint na hEorpa agus d'Fheisirí Chomhdháil na Sile.

2. Bunóidh an Comhchoiste Parlaiminteach a rialacha nós imeachta féin.

3. Is fóram a bheidh sa Chomhchoiste Parlaiminteach chun teacht le chéile agus tuairimí a mhalartú agus caidreamh níos dlúithe a chothú. Tiocfaidh sé le chéile ar bhonn débhliantúil.

4. Cuirfear an Comhchoiste Parlaiminteach ar an eolas faoi chinntí agus faoi mholtaí na Comhairle Comhpháirtí.

5. Féadfaidh an Comhchoiste Parlaiminteach moltaí a chur faoi bhráid na Comhairle Comhpháirtí maidir le cur chun feidhme an Chomhaontaithe seo.

PUBLIC

AIRTEAGAL 40.5

Rannpháirtíocht na sochaí sibhialta

Cuirfidh gach Páirtí rannpháirtíocht na sochaí sibhialta chun cinn i gcur chun feidhme an Chomhaontaithe seo, go háirithe trí idirghníomh leis an nGrúpa Comhairleach Baile dá dtagraítear in Airteagal 40.6, agus leis an bhFóram Sochaí Sibhialta dá dtagraítear in Airteagal 40.7.

PUBLIC

AIRTEAGAL 40.6

Grúpaí Comhairleacha Baile

1. Cruthóidh nó ainmneoidh gach Páirtí Grúpa Comhairleach Baile laistigh de 2 bhliain tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo. Is éard a bheidh i ngach Grúpa Comhairleach Baile ionadaíocht chothrom ar eagraíochtaí neamhspleácha sochaí sibhialta, lena n- áirítear eagraíochtaí neamhrialtasacha, ceardchumainn, eagraíochtaí gnó agus eagraíochtaí fostóirí. Chun na críocha sin, bunóidh gach Páirtí a rialacha ceapacháin féin chun comhdhéanamh an Ghrúpa Chomhairligh Baile faoi seach a chinneadh, lena soláthrófar deiseanna rochtana do ghníomhaithe ar fud earnálacha éagsúla. Déanfar comhaltas gach Grúpa Chomhairligh Baile a athnuachan go tréimhsiúil, i gcomhréir leis na rialacha ceapacháin a bhunaítear de bhun na míre seo.

2. Tiocfaidh gach Páirtí agus a Ghrúpa Comhairleach Baile le chéile uair sa bhliain ar a laghad chun plé a dhéanamh ar chur chun feidhme an Chomhaontaithe seo. Féadfaidh gach Páirtí breithniú ar na tuairimí nó ar na moltaí a chuirfidh a Ghrúpa Comhairleach Baile faoina bhráid.

3. Chun feasacht an phobail ar a Ghrúpa Comhairleacha Intíre féin a chur chun cinn, foilseoidh gach Páirtí liosta na n- eagraíochtaí atá rannpháirteach ina Ghrúpa Comhairleach Baile, chomh maith lena fhaisnéis teagmhála.

4. Cuirfidh na Páirtithe idirghníomhaíocht idir na Grúpaí Comhairleacha Baile chun cinn, ar mhodhanna iomchuí.

PUBLIC

AIRTEAGAL 40.7

Fóram na Sochaí Sibhialta

1. Cuirfidh na Páirtithe eagrú tráthrialta Fhóram na Sochaí Sibhialta chun cinn chun idirphlé a chur sa siúl maidir le cur chun feidhme an Chomhaontaithe seo.

2. Reáchtálfaidh na Páirtithe cruinnithe den Fhóram Sochaí Sibhialta le comhaontú frithpháirteach. Agus cruinniú den Fhóram Sochaí Sibhialta á reáchtáil, cuirfidh gach Páirtí cuireadh chuig eagraíochtaí sochaí sibhialta neamhspleácha atá bunaithe ina chríoch, lena n- áirítear comhaltaí a Ghrúpa Chomhairligh Baile faoi seach, dá dtagraítear in Airteagal 40.6. Cuirfidh gach Páirtí ionadaíocht chothrom chun cinn, lena gceadófar rannpháirtíocht eagraíochtaí neamhrialtasacha, ceardchumann, agus eagraíochtaí gnó agus eagraíochtaí fostóirí. Iompróidh gach eagraíocht na costais a bhaineann lena rannpháirtíocht san Fhóram Sochaí Sibhialta.

3. Ionadaithe na bPáirtithe a bheidh rannpháirteach sa Chomhairle Chomhpháirteach nó sa Chomhchoiste, glacfaidh siad, de réir mar is iomchuí, páirt i gcruinnithe an Fhóraim Sochaí Sibhialta. Foilseoidh na Páirtithe, i gcomhpháirt nó ar leithligh, aon ráiteas foirmiúil a dhéantar ag an bhFóram Sochaí Sibhialta.

PUBLIC

CAIBIDIL 41

FORÁLACHA GINEARÁLTA AGUS FORÁLACHA CRÍOCHNAITHEACHA

AIRTEAGAL 41.1

Sainmhíniú ar na Páirtithe

Chun críocha an Chomhaontaithe seo:

(a) ciallaíonn ‘Páirtí’:

(i) an tAontas Eorpach nó a Bhallstáit, nó an tAontas Eorpach agus a Bhallstáit, i gcomhréir lena réimsí inniúlachta faoi seach (an ‘Páirtí den Aontas’), nó

(ii) an tSile; agus

(b) ciallaíonn ‘Páirtithe’ Páirtí an Aontais agus an tSile.

AIRTEAGAL 41.2

Cur i bhfeidhm críochach

1. Tá feidhm ag an gComhaontú seo maidir leis na háiteanna a leanas:

(a) maidir leis an bPáirtí AE, na críocha a gcuirtear an Conradh ar an Aontas Eorpach agus an Conradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh i bhfeidhm maidir leo, agus faoi na coinníollacha a leagtar síos sna Conarthaí sin; agus

(b) maidir leis an tSile, an talamh, an limistéar muirí, agus an t- aerspás faoina ceannasacht, agus an limistéar eacnamaíoch eisiach agus an scairbh ilchríochach a bhfeidhmíonn sí a cearta ceannasachta agus a dlínse laistigh díobh i gcomhréir leis an dlí idirnáisiúnta[1] agus dlí na Sile[2].

Tuigfear tagairtí do 'críoch' sa Chomhaontú seo i gcomhréir leis an mír seo, ach amháin mar a bhforáiltear a mhalairt go sainráite sa Chomhaontú seo.

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, áirítear i ndlí idirnáisiúnta, go háirithe, Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige, arna dhéanamh ag Montego Bay an 10 Nollaig 1982.

[2] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, i gcás neamhréir idir dlí na Sile agus an dlí idirnáisiúnta, beidh feidhm ag an dlí idirnáisiúnta.

2. A mhéid a bhaineann leis na forálacha a bhaineann le cóir taraife earraí, lena n- áirítear rialacha tionscnaimh agus stop sealadach na córa sin, tá feidhm ag an gComhaontú seo freisin maidir leis na limistéir sin de chríoch chustam an Aontais Eorpaigh de réir bhrí Airteagal 4 de Rialachán (AE) Uimh. 952/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle[1] nach gcumhdaítear le fomhír (a) de mhír 1 den Airteagal seo.

PUBLIC

AIRTEAGAL 41.3

Oibleagáidí a chomhlíonadh

1. Déanfaidh gach Páirtí aon bheart ginearálta nó sonrach a cheanglaítear chun a oibleagáidí a chomhlíonadh faoin gComhaontú seo.

2. Má mheasann Páirtí nár chomhlíon an Páirtí eile aon oibleagáid faoi Chuid III, beidh feidhm ag na sásraí sonracha dá bhforáiltear sa Chuid sin.

3. Má mheasann ceachtar Páirtí nár chomhlíon an Páirtí eile aon cheann de na hoibleagáidí, ar oibleagáidí iad ar a dtugtar tuairisc mar eilimintí fíor- riachtanacha in Airteagal 1.2(2) agus in Airteagal 2.2(1), féadfaidh sé bearta iomchuí a dhéanamh. Chun críche na míre seo, le 'bearta iomchuí' féadfar cur ar fionraí, go páirteach nó go hiomlán, an Chomhaontaithe seo a áireamh.

[1] Rialachán (AE) Uimh. 952/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 9 Deireadh Fómhair 2013 lena leagtar síos Cód Custaim an Aontais (IO AE L 269, 10.10.2013, lch. 1).

4. Má mheasann Páirtí gur mhainnigh an Páirtí eile aon oibleagáid faoin gComhaontú seo a chomhlíonadh, seachas iad sin a thagann faoi raon feidhme mhíreanna 2 agus 3 den Airteagal seo, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile faoi sin. Rachaidh na Páirtithe i gcomhairle faoi choimirce na Comhairle Comhpháirtí d'fhonn teacht ar réiteach atá inghlactha go frithpháirteach. Féachfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach le réiteach atá inghlactha go frithpháirteach a bhaint amach a luaithe is féidir. I gcás nach n- éiríonn leis an gComhairle Chomhpháirteach réiteach atá inghlactha go frithpháirteach a bhaint amach laistigh de 60 lá ó dháta an fhógra, féadfaidh an Páirtí a bhfuil fógra á thabhairt aige bearta iomchuí a dhéanamh. Chun críoch na míre seo, le 'bearta iomchuí' féadfar cur ar fionraí Chodanna I, II, agus IV den Chomhaontú seo a áireamh, agus an méid sin amháin.

5. Déanfar bearta iomchuí dá dtagraítear i míreanna 3 agus 4 den Airteagal seo agus lánurraim á tabhairt don dlí idirnáisiúnta agus beidh siad comhréireach leis an mainneachtain oibleagáidí a chur chun feidhme faoin gComhaontú seo. Ní mór tosaíocht a thabhairt do na bearta sin is lú a chuirfidh isteach ar fheidhmiú an Chomhaontaithe seo.

AIRTEAGAL 41.4

Eisceachtaí slándála

1. Ní fhorléireofar aon ní sa Chomhaontú seo:

(a) mar ní lena gceanglaítear ar Pháirtí aon fhaisnéis a thabhairt, nó rochtain ar aon fhaisnéis a cheadú, ar faisnéis í a mheasann sé go mbeadh a nochtadh in aghaidh a leasanna bunúsacha slándála; nó

(b) mar ní chun Páirtí a chosc ar aon ghníomh a dhéanamh a mheasann sé a bhfuil gá leis chun a leasanna bunúsacha slándála a chosaint:

(i) atá nasctha le hairm, armlón agus ábhair chogaidh a tháirgeadh nó a gháinneáil agus leis an ngáinneáil agus na hidirbhearta sin in earraí agus ábhair, seirbhísí agus teicneolaíocht eile, agus le gníomhaíochtaí eacnamaíocha, arna ndéanamh go díreach nó go hindíreach chun bunaíocht mhíleata a sholáthar;

(ii) ar leasanna iad a bhaineann le hábhair inseamhnaithe agus in-chomhleáite nó leis na hábhair óna ndíorthaítear na hábhair sin; nó

(iii) arna dhéanamh le linn cogaidh nó le linn éigeandáil eile sa chaidreamh idirnáisiúnta; nó

(c) mar ní chun Páirtí a chosc ar aon ghníomh a dhéanamh de bhun a oibleagáidí faoi Chairt na Náisiún Aontaithe chun an tsíocháin agus an tslándáil idirnáisiúnta a choinneáil ar bun.

2. Cuirfidh Páirtí an Comhchoiste ar an eolas, a mhéid is féidir, maidir le haon ghníomhaíocht a dhéanann sé faoi fhomhíreanna (b) agus (c) de mhír 1 agus scor na gníomhaíochta sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 41.5

Teacht i bhfeidhm agus cur i bhfeidhm sealadach

1. Tiocfaidh an Comhaontú seo i bhfeidhm an chéad lá den tríú mí tar éis dháta an fhógra deiridh lena gcuirfidh na Páirtithe a chéile ar an eolas gur chuir siad i gcrích a nósanna imeachta inmheánacha féin is gá do theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

2. D'ainneoin mhír 1, féadfaidh na Páirtithe an Comhaontú seo a chur i bhfeidhm, go hiomlán nó go páirteach, ar bhonn sealadach, i gcomhréir lena nósanna imeachta inmheánacha faoi seach.

3. Tosóidh an cur i bhfeidhm sealadach an chéad lá den dara mí tar éis an dáta a thabharfaidh na Páirtithe fógra dá chéile faoi chur i gcrích a nósanna imeachta inmheánacha faoi seach, nósanna imeachta is gá don chríoch sin, lena n- áirítear deimhniú ón tSile maidir lena comhaontú na codanna den Chomhaontú seo arna mholadh ag Páirtí AE a chur i bhfeidhm go sealadach.

4. Féadfaidh ceachtar Páirtí fógra a thabhairt i scríbhinn don Pháirtí eile á rá go bhfuil sé beartaithe aige cur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe seo a fhoirceannadh. Scoirfear de chur i bhfeidhm sealadach an chéad lá den dara mí tar éis an fhógra sin.

5. Le linn chur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe seo, féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach agus comhlachtaí eile arna mbunú faoin gComhaontú seo a bhfeidhmeanna a fheidhmiú maidir le forálacha atá faoi réir cur i bhfeidhm sealadach. Aon chinneadh a ghlactar i bhfeidhmiú a bhfeidhmeanna, scoirfidh siad de bheith éifeachtach ón dáta a fhoirceannfar cur i bhfeidhm sealadach an Chomhaontaithe seo i gcomhréir le mír 4. Ní dhéanfar difear d'éifeachtaí cinntí a rinneadh go hiomchuí roimh an dáta sin.

PUBLIC

6. Más rud é, i gcomhréir le míreanna 2 agus 3, go gcuirfear foráil den Chomhaontú seo i bhfeidhm go sealadach fad a bheidh teacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo ar feitheamh, le haon tagairt san fhoráil sin do dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, tuigfear go dtagraítear don dáta óna gcuirfidh na Páirtithe an fhoráil sin i bhfeidhm i gcomhréir le mír 3.

7. Fógraí a thugtar i gcomhréir leis an Airteagal seo, seolfar iad, i gcás an Pháirtí AE, chuig Ardrúnaí Chomhairle an Aontais Eorpaigh agus, i gcás na Sile, chuig an Aireacht Gnóthaí Eachtracha.

PUBLIC

AIRTEAGAL 41.6

Leasuithe

1. Féadfaidh na Páirtithe a chomhaontú, i scríbhinn, an Comhaontú seo a leasú. Tiocfaidh leasuithe i bhfeidhm i gcomhréir le forálacha Airteagal 41.5, *mutatis mutandis*.

2. D'ainneoin mhír 1 den Airteagal seo, féadfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinntí a ghlacadh chun an Comhaontú seo a leasú sna cásanna dá dtagraítear i bhfomhír (a) d'Airteagal 8.5(1) agus in Airteagal 41.9(5).

AIRTEAGAL 41.7

Comhaontuithe eile

1. An Comhaontú Comhlachais, lena n- áirítear aon chinneadh a dhéantar faoina Chreat Institiúideach, scoirfidh sé de bheith éifeachtach agus tiocfaidh an Comhaontú seo ina ionad tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

2. Scoirfidh an Comhaontú Eatramhach maidir le Trádáil de bheith éifeachtach agus tiocfaidh an Comhaontú seo ina ionad tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

3. Tagairtí don Chomhaontú Comhlachais, lena n- áirítear aon chinneadh a dhéantar faoina Chreat Institiúideach, nó tagairtí don Chomhaontú Eatramhach maidir le Trádáil sna comhaontuithe agus comhthuiscintí uile eile idir Páirtithe, forléireofar go dtagraítear don Chomhaontú seo leo.

4. Féadfaidh na Páirtithe an Comhaontú seo a chomhlánú trí chomhaontuithe sonracha a thabhairt i gcrích in aon réimse comhair a thagann faoi raon feidhme Chuid II den Chomhaontú seo. Beidh na comhaontuithe sonracha sin ina gcuid dhílis den chaidreamh déthaobhach foriomlán arna rialú leis an gComhaontú seo agus beidh siad faoi réir creat institiúideach coiteann.

5. Comhaontuithe déthaobhacha atá ann cheana a bhaineann le réimsí sonracha comhair a thagann faoi Chuid II den Chomhaontú seo, measfar gur cuid den chaidreamh déthaobhach foriomlán iad, ar caidreamh é a rialaítear leis an gComhaontú seo, agus beidh siad faoi réir an chreata institiúidigh choitinn.

PUBLIC

6. Scoirfidh comhaontuithe atá ann cheana a thagann faoi raon feidhme Chuid III den Chomhaontú seo de bheith éifeachtach tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

7. Ar theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, aon mholadh nó aon chinneadh a ghlac an Chomhairle um Thrádáil a bunaíodh leis an gComhaontú Eatramhach maidir le Trádáil, measfar go mbeidh sé glactha ag an gComhairle Chomhpháirteach a bunaíodh le hAirteagal 40.1 de Chuid IV den Chomhaontú seo. Aon mholadh nó aon chinneadh a ghlac an Coiste um Thrádáil a bunaíodh leis an gComhaontú Eatramhach maidir le Trádáil, measfar go mbeidh sé glactha ag an gComhchoiste a bunaíodh le hAirteagal 40.2 den Chomhaontú seo.

8. D'ainneoin mhír 2 den Airteagal seo:

(a) bearta coimirce sealadacha arna nglacadh de bhun Airteagal 20.5 den Chomhaontú Eatramhach maidir le Trádáil, atá i bhfeidhm ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, leanfar d'fheidhm a bheith acu go dtí go rachaidh siad in éag go nádúrtha;

(b) bearta coimirce déthaobhacha arna nglacadh de bhun Roinn C de Chaibidil 5 den Chomhaontú Eatramhach maidir le Trádáil, atá i bhfeidhm ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, leanfar d'fheidhm a bheith acu go dtí go rachaidh siad in éag go nádúrtha;

(c) nósanna imeachta um réiteach díospóidí arna dtionscnamh cheana féin de bhun Airteagal 26.22(1) nó Airteagal 31.5 den Chomhaontú Eatramhach maidir le Trádáil, ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo amach, leanfar leo go dtí go dtabharfar i gcrích iad; agus

PUBLIC

(d) toradh ceangailteach aon nós imeachta um réiteach díospóidí arna thionscnamh de bhun Airteagal 26.22(1) nó Airteagal 31.5 den Chomhaontú Eatramhach maidir le Trádáil, beidh sé fós ina cheangal ar na Páirtithe tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

9. Ní bheidh na Páirtithe in ann imeachtaí um réiteach díospóidí a thionscnamh faoin gComhaontú seo maidir le hábhair ar ar tugadh tuairisc i dtuarascáil chríochnaitheach phainéil faoi Chaibidil 26 nó faoi Chaibidil 31 den Chomhaontú Eatramhach maidir le Trádáil.

10. Déanfar idirthréimhsí atá imithe in éag go hiomlán nó go páirteach cheana féin faoin gComhaontú Eatramhach maidir le Trádáil a chur san áireamh agus idirthréimhsí dá bhforáiltear i bhforálacha coibhéiseacha an Chomhaontaithe seo á ríomh. Déanfar na hidirthréimhsí sin faoin gComhaontú seo a ríomh ag tosú ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe Eatramhaigh maidir le Trádáil seo.

11. Déanfar tréimhsí nós imeachta atá imithe in éag go hiomlán nó go páirteach cheana féin faoin gComhaontú Eatramhach maidir le Trádáil a chur san áireamh agus tréimhsí nós imeachta dá bhforáiltear i bhforálacha coibhéiseacha an Chomhaontaithe seo á ríomh.

PUBLIC

12. An Comhaontú maidir le Trádáil Fíona in Iarscríbhinn V a ghabhann leis an gComhaontú Comhlachais ('Comhaontú Fíona') agus an Comhaontú maidir le Trádáil Deochanna Biotáilleacha agus Deochanna Cumhraithe in Iarscríbhinn VI a ghabhann leis an gComhaontú Comhlachais ('Comhaontú Biotáille'),[1] lena n- áirítear na hiarscríbhinní uile, ionchorpraítear iad agus déantar cuid den Chomhaontú seo iad, *mutatis mutandis* agus mar a leanas:

(a) tagairtí sa Chomhaontú Fíona agus sa Chomhaontú Biotáille don 'sásra um réiteach díospóidí dá dtagraítear i gCuid IV den Chomhaontú Comhlachais', chomh maith le 'an Cód Iompair dá dtagraítear in Iarscríbhinn XVI a ghabhann leis an gComhaontú Comhlachais', ba cheart a thuiscint leo go dtagraíonn siad don sásra um réiteach díospóidí dá bhforáiltear i gCaibidil 38 agus don Chód Iompair dá bhforáiltear in Iarscríbhinn 38- B, faoi seach, den Chomhaontú seo;

(b) tagairtí sa Chomhaontú Fíona agus sa Chomhaontú Biotáille do 'an Pobal', ba cheart a thuiscint leo go dtagraíonn siad don Pháirtí AE;

(c) tagairtí sa Chomhaontú Fíona agus sa Chomhaontú Biotáille do 'an Coiste Comhlachais' a bhunaítear leis an gComhaontú Comhlachais, ba cheart a thuiscint leo go dtagraíonn siad don Chomhchoiste, a bhunaítear de bhun Airteagal 40.2 den Chomhaontú seo, ag gníomhú i gcumraíocht trádála;

(d) tagairtí sa Chomhaontú Fíona agus sa Chomhaontú Biotáille do 'Iarscríbhinn IV den Chomhaontú Comhlachais', ba cheart a thuiscint leo go dtagraíonn siad do Chaibidil 13 den Chomhaontú seo;

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá dáta sínithe agus dáta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe Fíona agus an Chomhaontaithe Biotáille mar an gcéanna le dáta sínithe agus dáta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe Comhlachais.

(e) ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, beidh feidhm ag an gComhchoiste a bhunaítear le hAirteagal 30 den Chomhaontú Fíona agus an Comhchoiste a bhunaítear le hAirteagal 17 den Chomhaontú Biotáille, agus leanfar d'fheidhmiú na bhfeidhmeanna a thugtar le fios in Airteagal 29 den Chomhaontú Fíona agus in Airteagal 16 den Chomhaontú Biotáille;

(f) ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá feidhm ag Airteagal 41.11(2) den Chomhaontú seo maidir leis an gComhaontú Fíona agus an Comhaontú Biotáille; agus

(g) tuigfear go n- áirítear leis an gComhaontú Fíona agus an Comhaontú Biotáille, mar a ionchorpraítear iad sa Chomhaontú seo, aon leasú ar an gComhaontú Fíona agus an Comhaontú Biotáille mar a ionchorpraítear iad sa Chomhaontú Eatramhach maidir le Trádáil.

13. Aon chinneadh a dhéantar faoi Chreat Institiúideach an Chomhaontaithe Comhlachais a bhaineann leis an gComhaontú Fíona nó an Comhaontú Biotáille atá i bhfeidhm roimh theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, measfar go mbeidh sé glactha ag an gComhchoiste, a bhunaítear de bhun Airteagal 40.2 den Chomhaontú seo, ag gníomhú i gcumraíocht trádála.

14. Féadfaidh na Páirtithe na foscríbhinní a ghabhann leis an gComhaontú Fíona agus an Comhaontú Biotáille, de réir a ionchorpraítear iad, a leasú le malartú litreacha.[1].

[1] Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cuirfidh an tSile aon leasú ar an gComhaontú Fíona agus an Comhaontú Biotáille, mar a ionchorpraítear sa Chomhaontú seo iad, i bhfeidhm trí *acuerdos de ejecución* (comhaontuithe forghníomhaithe), i gcomhréir le dlí na Sile.

AIRTEAGAL 41.8

Iarscríbhinní, foscríbhinní, prótacail, nótaí agus fonótaí

Beidh na hiarscríbhinní, na foscríbhinní, na prótacail, na nótaí agus na fonótaí a ghabhann leis an gComhaontú seo ina gcuid dhílis de.

PUBLIC

AIRTEAGAL 41.9

Aontachais leis an Aontas Eorpach amach anseo

1. Cuirfidh an Páirtí AE an tSile ar an eolas faoi aon iarraidh ar aontachas tríú tír leis an Aontas Eorpach.

2. Cuirfidh an Páirtí AE an tSile ar an eolas faoi dháta sínithe agus dáta teacht i bhfeidhm conartha aontachais Ballstáit nua leis an Aontas Eorpach (‘Conradh Aontachais’).

3. Aontóidh Ballstát nua don Chomhaontú seo i gcomhréir leis na téarmaí arna gcinneadh ag an gComhairle Chomhpháirteach. Gabhfaidh éifeacht leis an aontachas sin ó dháta aontachais an Bhallstáit nua leis an Aontas Eorpach.

4. D'ainneoin mhír 3 den Airteagal seo, beidh feidhm ag Cuid III den Chomhaontú seo idir an Ballstát nua agus an tSile ó dháta aontachais an Bhallstáit nua sin leis an Aontas.

5. Chun cur chun feidhme mhír 4 den Airteagal seo a éascú, ó dháta sínithe an Chonartha Aontachais amach, déanfaidh an Comhchoiste scrúdú ar aon éifeacht ar an gComhaontú seo a eascróidh as aontachas Ballstáit nua leis an Aontas Eorpach, de bhun fhomhír (f) d'Airteagal 8.6(1). Glacfaidh an Chomhairle Chomhpháirteach cinneadh maidir le haon leasú is gá ar na hIarscríbhinní a ghabhann leis an gComhaontú seo, agus maidir le haon oiriúnú eile is gá, lena n- áirítear bearta idirthréimhseacha. Beidh éifeacht ag aon chinneadh ón gComhchoiste, arna ghlacadh de bhun na míre seo, ar dháta aontachais an Bhallstáit nua sin leis an Aontas Eorpach.

PUBLIC

AIRTEAGAL 41.10

Cearta príobháideacha

1. Ní fhorléireofar aon ní sa Chomhaontú seo mar ní a thugann cearta go díreach do dhaoine nó a fhorchuireann oibleagáidí ar dhaoine, seachas na cearta nó oibleagáidí siúd arna gcruthú idir na Páirtithe faoi dhlí idirnáisiúnta poiblí, ná mar ní a cheadaíonn an Comhaontú seo a agairt go díreach i gcórais dlí na bPáirtithe.

2. Ní dhéanfaidh Páirtí foráil maidir le ceart caingne faoi dhlí an Pháirtí sin in aghaidh an Pháirtí eile ar an bhforas go bhfuil beart de chuid an Pháirtí eile ar neamhréir leis an gComhaontú seo.

AIRTEAGAL 41.11

Tagairtí do dhlíthe agus do chomhaontuithe eile

1. Mura bhforáiltear a mhalairt, i gcás ina ndéantar tagairt sa Chomhaontú seo do dhlíthe agus do rialacháin Páirtí, tuigfear go mbeidh aon leasú ar na dlíthe agus na rialacháin sin san áireamh leo.

2. Mura bhforáiltear a mhalairt sa Chomhaontú seo, i gcás ina ndéantar tagairt do chomhaontuithe idirnáisiúnta, nó ina ndéantar iad a ionchorprú sa Chomhaontú seo, go hiomlán nó i bpáirt, tuigfear go mbeidh san áireamh leo aon leasú orthu nó comhaontuithe comharba a thiocfaidh i bhfeidhm don dá Pháirtí ar dháta sínithe an Chomhaontaithe seo nó dá éis.

3. Má thagann aon ábhar chun cinn maidir leis an gComhaontú seo a chur chun feidhme nó a chur i bhfeidhm mar thoradh ar aon leasú nó aon chomhaontú comharba dá dtagraítear i mír 2, féadfaidh na Páirtithe, arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, dul i gcomhairle lena chéile d'fhonn réiteach sásúil a fháil don dá thaobh.

AIRTEAGAL 41.12

Marthanacht

Leanfaidh an Comhaontú seo de bheith i bhfeidhm go ceann tréimhse neamhtheoranta.

PUBLIC

AIRTEAGAL 41.13

Foirceannadh

D'ainneoin Airteagal 41.12, féadfaidh ceachtar Páirtí fógra a thabhairt don Pháirtí eile faoin rún atá aige an Comhaontú seo a fhoirceannadh. Seolfar an fógra sin, i gcás an Pháirtí AE, chuig Ardrúnaí Chomhairle an Aontais Eorpaigh agus, i gcás na Sile, chuig an Aireacht Gnóthaí Eachtracha. Gabhfaidh éifeacht leis an bhfoirceannadh 6 mhí tar éis dháta an fhógra sin.

PUBLIC

AIRTEAGAL 41.14

Téacsanna barántúla

Déantar an Comhaontú seo a tharraingt suas i ndúblach sa Bhéarla, sa Bhulgáiris, sa Chróitis, sa Danmhairgis, san Eastóinis, san Fhionlainnis, sa Fhraincis, sa Ghaeilge, sa Ghearmáinis, sa Ghréigis, san Iodáilis, sa Laitvis, sa Liotuáinis, sa Mháltais, san Ollainnis, sa Pholainnis, sa Phortaingéilis, sa Rómáinis, sa tSeicis, sa tSlóivéinis, sa tSlóvaicis, sa Spáinnis, sa tSualainnis agus san Ungáiris, agus comhúdarás ag an téacs i ngach ceann de na teangacha sin.

Á FHIANÚ SIN shínigh na daoine thíos- sínithe, agus iad údaraithe go cuí chuige sin, an Comhaontú seo.

Arna dhéanamh i/sa …, an… lá de … sa bhliain